HOMEROVA

ILIADA.

A. gr. a. Homorus

1188

HOMEROVA

ILIADA.

PREVEO I TUMAČ DODAO

TOMO MARETIĆ.

NAGRADJENO IZ ZAKLADE GROFA IVANA N. DRAŠKOVIĆA
ZA GOD. 1881.

ZAGREB.
NAKLADA „MATICE HRVATSKE“.
1883.

KNJIŽARA LAV. HARTMANA (KUGLI I DEUTSCH)
Knjižara Jugoslavenske akademije
ZAGREB,

„Ja znam dobro, da će učeni ljudi i ovdje naći dosta pogrješaka; ali se opet nadam, da će im ovaj moj posao i ovaki biti miliji, nego da ga nikako nije.“

Vuk. Stef. Karadžić, Danica 1828.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

ILIADA.

Prvo pjevanje.

Kuga. Srčba.

Srčbu, boginjo, poj Achìlleja, Peleju sina,
Pogubnu onu, koja Achaejce ojadi vrlo,
Snažne je duše mnogih junaka ona k Aídu
Poslala, a njih je same učinila, dà budû plijen
Psima i pticama svim — i tako se Zeusova volja
Vršila — od kad se ono razdvojio u svadji bio
Atrejev sin, junácima kralj, s Achìllejem divnim.
Tko li je svadju i borbu medjù njima zavrgo dvjema?
Zeusov sin i Letin. Naválio hudu je bolest
Nä vôjsku on, te ona umárala redom je čeljad,
Jer se razljutio bio na kralja, Atreju sina,
Koji je svèćenîka pogrdio Chrysa. A ovaj
K ladjam je achaejskim došo brzìcam, da odkupi kćer si
Ucjenu golemu noseć, strjelometnog on Apollona
Nà zlâtnôm skeptru vijènac držéći i sve Achaejce
Moljaše, najviše dva upravljáča pučka Atrida:
„Sinovi Atrejevi i ostali vi nazuvčári
Achaejski, dali vam bozi, olympski domari, razorit
Priamov grad i dali povratiti vama se zdravo;
Dragu mi dajte na odkupe kćer i ucjenu primte
Bojeć se Apollóna strjeljáča, Zeusova sina.“

Drugi Achaejci svi privolješe tada, da vàljâ
Žrca poštivati tog i ucjenu primiti sjajnu.
Ali Atrejev sin Agamèmnon ne htjede tako,
Nego ga odpusti ovu pridòdâvši žestoku riječ:
„Kod širokòbokîh ladja da ne vidim više te, starče,
Kod njih da boraviš ili da opet dolaziš k njima,
Jerbo ti ne će božji vijènac ni skeptar pomòći!
Ove na odkupe ne dam. Od dòmovinê daleko
U kući našoj će ona u Argosu ostarjet prije
Uz stan tčući, te će u postelji spavati mojoj.
Odlazi pa me ne draži, da òdovud otidješ čitav!“
Reče i njèga se starac uzbòjî i posluša riječ,
Te on šuteći ode uz obalu prešumnog mora.
Al kad već bude dalèko, tad moljaše gospoda puno
On Apollona, koga ljepokosa porodi Leta:
„Čuj, srebrnòlukî bože, koj Chrysu i presvetu Killu
Štitiš, kojino moćno gospoduješ Tenedom, čuj me
Sminthije! Ako ti hram sagrádih ikada mili,
Ili ako ti ikad od bíkôvâ pretila stegna
I od kózâ spalih, izvŕši ovu mi želju:
Svojim strjelama moje naplati Danajcem suze!“
Takvu molitvu reče i Phoebo ga čuje Apollon,
Te on s visínâ sadje olympskih u srdcu srdit
Luk na ramènima noseć i tulac zatvoren ozgo,
Zatvoren ozdo. Njemu na ramenu strĭjele zveknu,
Kada se srdit makne: on idjaše naličan noći.
Zatim se podaleko posadivši od ladja baci
Medj njih strijelu, luk mu zazvekeće srebrni strašno.
Najprije gadjaše mazge Apollon ĭ pseta brza,
Onda i nȁ ljûde same oštro'rtu strijelu pusti,
I tad učèstajû gorjet mrtvácâ lomače silne.
Devet su dana božje po vójsci padale str'jele,
A dan deseti pozva u skupštinu narod Achìllej.
Tu mu misao Hera bjeloruka u srdce vrgnu,
Zàbrinûta sva za Achaejce, videć ih mrijet.
Kada se sàberû i kad na izkupu svi se već nadju,
Onda se digne Achillej brzonogi ovo im veleć:
„Atrejev sine, ako i ùklonîmo se smrti,

Mislim, da ćemo kući odávdê suzbiti doći,
Kada kuga i rat Achaejce sdruženo biju.
Nego ajdemo žrca il vrača kojeg upitat,
Il pogadjača sánâ — jer i san od boga jeste —
Neka nam reče, što se toliko Phoebo Apòllôn
Srdi, da l' hekatòmbi da l' molitvi zabavlja našoj,
Ne bi li dim od ovaca i koza bezpogrješnih htio
Primiti od nas te nas obraniti od kuge sada?“
Tako im rekavši sjedne Achìllej i medj njima Kalchas
Digne se, Thestorov sin, pogadjač u ptice prvi.
On je sadanjost znao, budućnost, prošlost je znao,
On je Achaejcima put pokazivao, kada pod Ilij
Plovljahu, vračanjem, što mu Apollon dao je Phoebo.
Taj im dobro želéći progovori ì reknê ovo:
„Veliš mi, ljubimče Zeusov Achilleju, neka vam reknem
Gospoda Apollóna strjeljáča božànskôga srčbu.
Ja ću i reći, nego me čuj i zakuni se meni,
Da ćeš mi besjedom ti i rukom rado pomagat.
Doista mislim, da ću razljutiti čòvjeka, koj je
Svima Argejcem gospodar i slušaju svi ga Achaejci.
Ta kralj je jači, kad se na prostoga ljuti čovjèka.
Ako bo isti još dan i zatomi svoju ljutìnu,
Al on i na dalje gnjev u grudima sakriva svojim,
Dok ga ne izvrši. A ti ded promisli, da l' ćeš me branit.“
Tad odgovarajuć njemu brzonogi reče Achillej:
„Ne boj se ništa, već proročánstvo kazuj, što znadeš.
Tako mi bo Apollóna, ljubímca Zeusova, komu
Moliš se, Kalchase, ti, kad proročtva Danajcem javljaš,
Dokle je mene živa, dok očima gledam na zemlji,
Kod širokòbokîh ladja ni jedan te Dànajac ne će
Težkom udarit rukom, sve Agamèmnona l' rekneš,
Koji se ponosi, nad sve Achaejce najbolji da je.“
Tad se uslobodi vrač nezazorni ì reknê ovo:
„Bog ne zabavlja nit hekatombi nit molitvi našoj,
Već on zadade jade Argejcem i zadat će jošte
Poradi žrca, kog je pogrdio kralj Agamemnon,
Te mu ne dade kćeri na odkup i ne primi dare.
Strjeljač Apollon ne će odvratiti moriju od nas,

Dokle milome otcu bez novca, bez odkupa kćerku
Sjàjnôku nè vratîmo, u Chrysu dok hekatòmbu
Ne povedémo svetu; umirili tad bi ga blago.“
Tako im rekavši sjedne, a medj njima digne se tada
Junak, Atrejev sin Agamemnon, silan daleko;
Crno crncato srdce ijèdka njemu se gnjeva
Napuni, a oči ognjem žarkovitim njemu se stvore.
Najprije pogleda ljuto na Kalchasa ovo mu veleć:
„Zloguki vraču, dobra nijèsi mi nikada reko.
Uvijek tebi je milo prorícati nevolje same,
A što čestita nikad učinio nì rekô nisi.
A sad proričeš evo medj Danajci, govoriš njima,
Da im strjeljač bog Apollon nevolje gradi,
Što za Chrysovu kćer nijèsam hotio primit
Ucjene sjajne, jer ju kod sèbe ù kući hoću
Imati; od Klytaemnèstrê, od žene bračnice svoje,
Volim ovu, jer od nje ni uzrastom ni stasom nije
Nimalo gora, pa ni rukòtvori ni srdcem svojim.
Nego ju ipak hoću povratiti, ako je bolje;
Ne ću da propane narod, već hoću, dà budê čitav.
Ali mi spremajte dar, da ne budem jedini u svem
Argejskom puku ja neobdaren, tako bo nije
Pravo; gledajte, kako u mène nestaje dara.“
Njemu odvrati divni brzonogi na to Achillej:
„Predični Atrejev sine, lakomiji ti si od sviju.
Ta junàčine kako da dadu dar ti Achaejci?
Mi za nikakvo blago što leži ne znamo silno.
Nego kad srušimo grade idémo dijèliti plijen,
Nije sad pravo, narod da opet nà rpu kupi.
Nego djevojku bogu odpusti, pa ć'mo Achaejci
Trostruko i četveròstruko tebe naplatiti, dade l'
Zeus nam trojanski grad razoriti obzidan čvrsto.“
Silni odgovori kralj Agamemnon njemu ovako:
„Nemoj, junače dobri Achilleju, nalični bogu,
Um navijati tako, nadmudriti ni nagovorit
Ne ćeš bo mene. Zar hoćeš darova, sam da imádêš,
A ja da bez njih sjedim i djevojku veliš mi vratit?
Dobro, ako mi dar junačine dadu Achaejci,

Momu ugodivši srdcu, da naplatu dostojnu imam!
Ako li pako ne dadu, tad poći ću te ću si uzet
Il tvoj il Ajasov dar il Odỳssejev, pa ću ga sobom
Ja odvèsti ; al kojemu dodjem, taj će se ljutit.
Ali o tome bit će i opet kada govorit,
Nego ladju ded crnu u pučinu rinimo divnu,
Brže veslače dajmo sabèrmo i metnimo u nju
I hekatòmbu i samu kćer ljepoòbraznu Chrysa.
Ladju nek vodi koji od vlastela, neka ju Ajas
Vodi ili divni Odyssej il Idomènej,
Il ti, Pelejev sine, od sviju strašniji ljudi,
Ne bi li Branitelja ublažio žrtve prikazav.“
Njega pogleda mrko Achillej brzonogi veleć:
„Bezstidni skorjeli čo'jče, aj lakomče, kako će rado
Ikoji riječi tvoje Achaejac slušati, pak da
Otidje kamo, da se s mužèvima junački bori?
Ta ja sbog kòpljanîkâ nijèsam Trojaca amo
Došao s njima se borit, kad krivi mi ništa nijèsu.
Niti mi goveda oni odagnaše, a niti konje,
Niti mi ikada usjev polomiše ù Phthiji oni
Grudastoj zemlji, majci junákâ, jer je daljina
Medj nama golema: brda hladovita ì more šumno.
Nego smo za tobom pošli, bezòbrazníče, da imaš
Radost, — tebi smo čast i Menelaju iskali, kujo,
U puka trojanskog. A ti i ne paziš, ne mariš za to,
Pa se i mèni groziš, oduzet da ćeš mi onaj
Dar, sbog kojeg se puno natrúdih, koji mi daše
Achaejski sinovi. S tobom ne zapada jednaki dar me,
Kad grad žitelja puni Achajci razore trojski;
Nego u boju, gdje kipi i buči, odvaljuju ruke
Moje posao glavni, al kada djelitba dodje,
Puno većim te darom darívajû, a ja se vraćam
K ladjama s malenim darom, al milim, od rata trudan.
A sad u Phthiju idem, jer doista puno je bolje
U krivò'rtih ladjah povratit se kući te ne ću
Vrijedjan tebi blago i bogatstvo ovdje gomìlat.“
Na to junacima kralj Agamemnon odgovori njemu:
„Bježi, kad ti je srdce navalilo, a ja te ne ću

Molit, sbog mène ovdje da ostaneš; i drugih ima,
Koji će mene poštivat, a najviše premudri Zeus-bog.
Meni si ti od svíjû bogorodnih najmrži kralja,
Svadje uvijek rado i borbe i bojeve gradiš.
Ako si jak, al tebe je bog obdario time.
U ladjah svojih sa svojim drugòvima odlazi kući
I Myrmidóncima vladaj; za tèbe se brinuti ne ću,
Niti ću marit tvoju za srčbu, već čuj der mi grožnju:
Ko što od mene Phoebo Apollon Chrysovu kćerku
Uzima, koju ću ja s drugòvima poslati svojim
U ladji svojoj, tako uníći u tvoj ću čador
I tvoj ću dar: ljepoobraznu ja Brisèidu uzet,
Da znaš, kolìkô sam jači od tèbe, da omrzne drugim
Ravnim gradit se meni i sebe jednačiti sa mnom.“
Reče, a Pelejev sin se razžalosti ì srdce njemu
Rutavijem u grudma pozamisli dvostruko tad se,
Bi li od bedra mač oštrorezni povuko i njim
Ljude raztjero on, Agamèmnona smaknuo njime,
Ili bi suzprego gnjev i òbuzdao si dušu.
Dok je u duši tako i u srdcu svom promišljávô
I mač iz kora velik potegnuo, dodje Athéna
S neba, a nju je bila bjeloruka poslala Hera
Oba ljubeći kralja, za obadva jednako skrbna.
Ona popostane straga, Achilleja za plavu kosu
Primi, samo se njemu ukazav, a drugome nikom.
Zadivi se Achillej i ogledavši se odmah
Palladu spozna Athénu; strahotom joj sjevnuše oči.
Besjedu započne s njom i progòvorî krilate r'ječi:
„Oj Aegidonošê Zeusa oj kćeri, za što si opet
Došla? Dà vidîš b'jes Agamemnona, Atreju sina?
Nego ću nješto ti reći i tako biti će, mislim:
Brzo će njegova njemu oholija uzeti život.“
Sjajnoka boginja njemu Athena prihvati riječ:
„Došla sam gnjev tvoj suzpregnut Achilleju, poslušao ne bi l',
S neba sam došla, a mène bjeloruka naslala Hera
Oba ljubeći kralja, za obadva jednako skrbna.
Ali od borbe deder odustani, mača ne vuci;
Onoga grdi riječma onako, kako i vàljâ.

Nego ću ovo ti reći i tako će doista biti.
Radi pogrde ove zadobiti jednom ćeš sjajnih
Tri put tolìkô darova; već poslušaj, pa se uzdȓži.“
Odgovarajuć njojzi brzonogi reče Achillej:
„Valja, o boginjo, vašu čovjèku slušati riječ,
Ako se i ljuti puno u duši, jer tako je bolje;
Bozi će uslišit onog, tko njihove besjede sluša.“
Reče joj ȉ rûku težku na držku srebrnom držeć
Veliki turi mač u nožnice, posluša l'jepo
Što mu je rekla Athéna, a ona se vrati na Olymp
Aegidonoše Zeusa u dvore medj bogove ine.
Opet Pelejev sin grozovite riječi vikne
Na Agamemnona, i još ne prestane ljutiti on se:
„Težka oj popilico, u tèbe pasje su oči,
A srdce jelenje! nikad usudio nisi se dušom,
Da naorùžâš se i da s vojnicima u bitku kreneš,
Ni da u zasjedu zadješ s prvacima achaejskim; to ti
Čini se smrt! Dakako po achaejskoj širokoj vojsci
Puno je bolje dare oduzimat, tko ti unátoč
Što progovori; vladaš nitkòvima, izješo kralju,
Jer bi me zadnjiput sada vrijèdjao, Atrejev sine!
Nego ću nješto ti reći i velikom zaklet se kletvom:
Tako mi ovoga skeptra, iz kojega nikada grane
Nì lîšće zenuti ne će ni procvast; kad u planìni
Njemȕ ostade panj, ogulila koru je njemu
I lišće sjekira, a sad u rukama nose ga sinci
Achaejski, koji su sudci i pravicu Zeusovu štite;
Velika to ti je kletva od mène: jednom će jurve
Za Achillejem žudnja nadóći achaejskim svima
Sinovom, a ti nujan pomòći tada si ništa
Ne ćeš moći, kad od ljudòmorê Hektora stanu
Ginuti ì padat mnogi; u tebi će srdce se trgat
Od ljutìnê, što nisi Achaéjca najboljeg štovo.“
Tako Pelejev sin izrèče i na zemlju baci
Skeptar zlatnima čavli ponakićen i sjedne zatim.
A sin se Atrejev srdi na strani drugoj; milorek
Medj njima ustane Nestor, govornik zvonki iz Pyla;
Njemu je od meda sladja sa jezika besjeda tekla.

Smrtnijeh ljudi dva su već prošla koljena njemu,
Koji se prije s njime odhrániše, rodiše njekoč
Presvetom u Pylskom gradu, a tàdâ vladaše trećim.
On im dobro želéći progovori ì reknê ovo:
„Ej na achaejski rod je navalila velika tuga!
Veseo bi bio Priam i njegovi sinovi te bi
Ì drugî se Trojanci u duši veselili puno,
Da sve čuju, gdje se tolìkô svadjate vas dva,
Koji ste Danajci prvi u borbi i u vijèću.
Nego posluhnite, jer ste obojica mladji od mène.
Ja sam se družio već i s drugijem ljudima njekoč,
S boljima, nego ste vi, al nijèsu me prezreli nikad.
Takovih vidio nikad nijèsam, nit ću ih vidjet,
Kakov Pirìthoje bješe i Dryas, naroda pastir,
Kaenej, Polyphem onaj bogoliki, kakov Exàdij,
Kakov Aegejev sin na bogove nalični Thesej.
Bili su najjači medj pozemljárima ljudima oni,
Bili su najjači, pa su i najjači s njima se borci
Borili: zvjerovi brdski, al ovi su propali strašno.
Ja sam se družio s njima iz Pyla došavši svetog,
Došav iz dàlekê zemlje, jer sami su pozvali mene;
Tu sam se borio ja posàmcê, a s onima ne bi,
Kakvi su ljudi sad pozemljári, tuko se nitko.
Oni slušahu moja vijeća i besjede moje.
Nego se i vi dajte pokorte, jer tako je bolje.
Ti Agamèmnone, ako i jesi snažan, al ovom
Djevojku uzimat nemoj, već pusti mu, kad su mu dali
Sinovi achaejski nju, a s kraljem, Achilleju, ti se
Svadjati nemoj, jer dostojanstva jednakog nema
Kralj žezlonoša, Zeus udijèlio komu je slavu.
Jači si ti, al tebe božànskâ je rodila mati,
Nego je moćniji ovaj, jer većim narodom vlada.
Ustavi gnjev svoj, sine oj Atrejev, i ja te molim,
Nemoj se srditi više na Pelejevoga sina,
Koji je obrana velja Achaejcima u ratu hudom.“
Silni odgovori tad Agamemnon njemu ovako:
„Doista pravo si sve i valjáno rekao, starče,
Nego nad svima biti čovjèku hoće se ovom,

Svima vladati hoće i silniji biti od svíjû,
Svim zapov'jedati želi, a slušati ne će ga mnogi.
Ako li kòpljanîkom učiniše vječni ga bozi,
Zar mu uvredljive zato govoriti riječi vele?“
Njemu se utakne u r'ječ Achillej divni veléći:
„Strašljivac ime bi meni i nitković doista bilo,
Da ti uzmicat hoću u svemu štogodjer veliš;
Drugima dede sve to naláži, a mèni nalágat
Nemoj, jer ne mislim, da ću pokorit se ikada tebi.
To si u srdce spravi, što sada mislim, ti reći:
Šakama ne ću se ja rad djevojke boriti s tobom,
Niti s drugime kim, kad daste mi, pa mi ju sada
Ùzimâte; al mèni prekò voljê ne ćeš odnèsti
Ništa drugo ladje iz moje crne brzìcê,
Ili pokušaj, pa će i ovi vidjeti ovdje:
Tvoja će crna krv potèći odmah po kòplju.“
Tako se prijekim njih dva riječma posvade te se
Podignu, skupštinare kod achaejskih razpuste ladja.
Pelejev sin k šatòrom i k jednakim otidje ladjam,
S njime Menoètijev sin i ostali drugovi podju;
Atrid u more pako brzìcu porine ladju,
U nju veslača dvaest izàberê i hekatòmbu
Postavi bogu, kćer ljepoobraznu Chrysovu smjesti
U ladju on, a Odyssej dosjetljivi bijaše vodja.
Onda se oni zavezu i odplove vodenom stazom.
A sin Atrejev puku zapovjedi, neka se čisti.
Oni se čišćahu, nečist sa sèbe u more oni
Bacahu, bikove klahu i koze tad Apollónu —
Uspješnu hekatombu, trepetljivom moru na žalu;
Pod nebo sukljaše para, oko nje dim se uzvíjô.
Tako se trudjahu oni u vojsci, al Agamèmnon,
Kako se u svadji ono Achilleju zagrozi, nije
Jošte odustao, već on Talthỳbiju prihvati riječ
I Eurỳbatu, svojim glasnícima ì brzîm slugam:
„K Pelejevome sinu Achilleju pod šator idte
I ljepoobraznu amo dovedte Brisèidu primiv
Za ruku nju, a ako ne uzhtije dati ju, ja ću
S mnogima doć i uzet ju sam, tad bit će mu gore.“

Pusti ih rekav im to i pridòdâ žestoku riječ.
Uz žal trepetljivog mora obojica nerado podju
Ì dôdjû oni k šatòrom myrmidonskim ì k lâdjam njihnim.
A Achilleja nadju gdje sjedi uz šàtor ì lâdju crnu,
Pa kad opazi njih, ne povèselî on se u duši.
Kralja se uplaše oni i njèga se stideći ondje
Obadva stanu, ne vele mu ništ i ne pitaju njega,
A on se sjeti svojoj u duši ì reknê njima:
„Zdravstvujte, vjestnici vi, oj glasnici Zeusa i ljudi!
Dodjite, vi mi krivi nijeste, već Agamemnon,
Koji vas šalje radi Brisèidê djevojke k meni.
Nego, Patroklo, čedo oj Zeusovo, deder izvedi
Djevojku, pa im ju daj, a oni bili svjedòci
I pred smrtnima ljudma i blaženim bozima svima
I pred neljubkim kraljem, kad jednoč nastane nužda.
Da bih od drugih ja odvratio poraz i ruglo.
U svom opakom kralj Agamemnon mahnita srdcu;
On u prošlost ni u budućnost pogledat ne zna,
Da mu se kod ladja bore Achaejci čitavi, zdravi.“
Reče — te posluša rieč drugára milog Patròklo
I ljepoobraznu on iz šatòra djevu izvede,
I da ju onim, a oni otidjoše k achaejskim ladjam;
Za njima stupaše nerad Brisèida. Tada Achillej
Zaplače, sjedne daleko od svojih sam prijatéljâ
Uz žal sinjega mora na bezmjernu pučinu gledeć,
Razkrili ruke, puno ovako moljaše mater:
„Kada si, majko, ti kratkovječnim rodila mene,
Višnji gromovnik Zeus Olympijac da mi je barem
Čast udijelio! — al me počastio nimalo nije:
Kralj Agamemnon bo silan dalèko pogrdi mene,
Sam mi je oteo dar i uzeo i sad ga ima.“
Tako plačući reče i gospodja čula ga majka
Sjedeć u morskoj dubljini uz otca si, morskog starìnu.
Brzo kanoti magla iz vode izroni sinje,
Ona se posadi blizu do njèga, — a on je plako —
Rukom ga pogladi, riječ progovori ì klikné njemu:
„Čedo, što plačeš? kakva u duši te snalazi tuga?
Reci, ništa ne taji, da oboje znademo za sve.“

Brzi Achillej njoj odgovori jecajuć težko:
„Znadeš i sama, zašto da govorim, kad ti je znano?
U sveti dodjosmo grad, u Eetiónovu Thebu,
I nju razorismo i sve odándê odnèsosmo sobom.
Sve razdijeliše l'jepo medjù sobom achaejski sinci,
Atrejev dobi sin ljepoòbraznu Chrysovu kćerku.
A Apollóna boga strjelometnog svećenik Chryse
Dodje k mjedènhaljama Achaéjcima, k njihovim ladjam
Brzima dodje, kćerku da svoju odkupi od njih
Ucjenu golemu noseć, strjelometnog on Apollóna
Na zlatnom skeptru vijènac držeći, i sve Achaejce
Moljaše, najviše dva upravljača pučka Atrida.
Drugi Achaejci svi privolješe tada da valja
Žrca poštivati tog i ucjenu primiti sjajnu,
Ali Atrejev sin Agamemnon ne htjede tako,
Nego ga odpusti hudo pridodavši žestoku riječ.
Smućen otidje starac, a njegovu usliši molbu
Bog strjelometni, jer mu veòma bijaše mio.
Hudu strijelu on na Argejce baci i tàdâ
Jedan za drugim ljudi pogibati stanu, po vójsci
širokoj achaejskoj str'jele božànskê padahu svuda.
Vješti nam kaza vrač proročanstva boga strjeljáča.
Ja tad svjetovah prvi, da valja boga ublažit,
Al sina Atrejevog ljutina obuzme i on
Ustane, izusti grožnju, — izvršila ona se sada.
U brzìci bo ladji Achaejci sjàjnôkî onu
Odpravljaju u Chrysu i darove Gospodu nose,
A kćer Briseja skoro odvedoše iz mog šatòra
Do dva glasnika, kojom darivaše mene Achaejci.
A ti, ako li možeš, zakrili svojega sina,
K Zeusu otidji na Olymp i moli ga, ako si ikad
Besjedom ili djelom ugòdila njegovom srdcu.
Ti si hvalila bo se u dòmu otčinom često,
— I sam sam čuo — kad si govorila, da si od sviju
Bogova jedina baš crnoòblačnôg ti Kronióna
Spasla od pȍgibijê i rugla, kad su ga drugi
Hotjeli bogovi svezat: Posìdôn, Athéna i Hera.
A ti si došla te si rijèšila okove njemu,

Brzo storukog boga na široki pozvavši Olymp,
Kojeg Briàrejem bozi, a smrtnici svi Aegaeónom
Nazivlju, on je i od svog otca jači jakòtôm.
Silan i dičan on kad sjedne uz Kronióna,
Njega se preplaše bozi i ne svežu Zeusa. — Ded njèga
Sjeti, božice, to, posádi se uza nj i njèmu
Ogrli koljena, ne bi l' Trojancima hotio pomoć,
Neka sijeku oni Achaejce, nek ih k ladjènîm
Poženu krmam, i svi nek takvog okuse kralja;
Atrejev sin Agamemnon, dalèko silan, nek svoju
Vidi grjehotu, gdje nije Achaejca najboljeg štovo."
Lijući suze njemu odgovori Thetida zatim:
„Na što te, dijete moje, poròdih, nesretna mati!
Ej da kòd lâdjâ sjediš, da ne plačeš i da si sretan,
Kad ti je sudjeno malo života, nije ga puno!
A sad si vijeka kratka, od sviju si bjedniji ljudi.
Na to te svojom zlom sudbinom u megaru rodih!
Tu dojaviti riječ na Olymp presnježni idem
Sama gromovnom Zeusu, ej uslišo ne bi li mene!
Nego kod ladja ti brzoplovnih svojijeh sjedi,
Na Argejce se ljuti, odustani od rata posve,
Jer u Okèan je jučer k neporočnim Zeus Aethiópcem
Pošo na gostbu, a s njim i ostali podjoše bozi;
Dvanajsti dan će se istom na Olymp opet povratit,
Onda ću ja ti poći u mjedene Zeusove dvore,
Koljena njemu ću grlit, umolit ću njemu se, mislim."
Tako mu božica reče i otidje, ostavi ondje
Sina u srdcu ljuta sbog žene lijepa pâsa,
Koju na silu njemu oduzeše. U to Odyssej
Stigne u Chrysu, on hekatombu svetu dovèdê.
I kad naplove oni u luku preduboku bliže,
Jedra povuku i u brzìcu metnu ih ladju,
Katarku spuste brzo na užih i u žlijeb metnu,
Tada veslima ladju prikrmiše oni u pristan,
Tada spustiše sidra i uža privezaše o br'jeg;
Tada izidju van, gdje vali o obalu biju;
Tad hekatòmbu izvèdû strjelometnom tuj Apollonu,
Iz ladje izadje zatim moroplovke Chrysova kćerka;

Nju dosjetljivi sam k oltaru povèdê Odyssej
I milom otcu ju njenom izručujuć prihvati riječ:
„Chryse, mene je poslo junacima kralj Agamemnon,
Da ti dovedem kćer, hekatòmbu da za Argéjce
Svetu prikažem Phoebu, da ublaži Gospod se kako,
Koji je zadao suze i nevolje argejskom puku.“
Reče i u ruke da mu, a Chryse veselo primi
Dragu si kćer, hekatòmbu tad slavnu okolo krasno
Sazdanog žrtvenika ponamjeste oni; izàtog
Ruke si òperû oni i ječmenog uzmu si zrnja.
Chryse podigne ruke ovako se moleći puno:
„Čuj srebrnoluki bože, koj Chrysu i presvetu Killu
Štitiš, kojino moćno gospoduješ Tenedom, čuj me;
Kad ti se prije pomòlih, tad ùslišio si mene
I počastio tada Achaejce ošinuv ljuto,
Dajder mi jošte sada i ovu želju izvŕši
Te od danajskog puka odvrati poraz i ruglo.“
Takovu molitvu reče i Phoebo ga čuo Apollon.
Kada se pomole oni i ječmom obaspu žrtvu,
Najpre joj okrenu vrat pa zakolju, ogule zatim.
Onda izrežu stegna i obviju njih pretilìnôm
U dva savítka obàvîv i pokriju mesnim komádma.
Sve to pržaše starac na glavnjama, žarkasto vino
Lijući; vilice mladji u rukama imahu uza nj.
Kada se sprže stegna, kad utrobu kušaše oni,
I drugo razrežu sitno i nataknu zatim na ražnje;
Oprezno speku sve i tada s ražnjeva skinu.
Kada od posla veće odustanu ì sprêmê gostbu,
Gošćahu tad se i gòstbê ne uzmanjka zadružne srdcu.
Pa kad se oni jela i pića nadovolje jurve,
Tada dječaci vrče do vrha napune vinom
I podijèliše vrče natočivši žrtvenog vina.
Ondje su čitav dan ublaživali Gospoda igrom,
Lijepo achaejski momci paeéon pjevahu slaveć
Branitelja, a on u duši je veseo slušo.
A kad sunce već zadje i kad nastupi tmina,
Onda pozaspe ondje uz uža legav ladjènâ.
Kad se ranoranka zora ružoprsta pomoli jurve.

U tabor achaejski oni u široki odplove opet,
Branitelj bog Apollon tad pošalje sgodan im vjetar.
Katarku osove oni i razastru bijela jedra;
Vjetar dune usrêd sredinê jedra i uz kilj
Šumljaše bagreni val, dok ladja se kretaše brza,
I ladja hićaše brzo niz vale putujuć dalje.
A kad u široki opet u achaejski vrate se tabor,
Onda si crnu ladju povuku oni na suho
Visoko na pijèsak i podupru gredama ozdo,
Pa se k ladjama tad i k šatòrima razidju oni.
A kod svojijeh ladja moroplovnih sjedjaše srdit
Brzi Achillej, Zeusov potómak, Pelejev sinak.
Nije u junačku slavu — u skupštinu, a niti u rat
Išao, već si je srdce izjedao ostajuć ondje,
A rata i bojne cike u duši bijaše željan.
Kada dvanajsta zora izàtog nastane opet,
Onda vječiti bozi na Olymp povrate svi se,
A Zeus pred njima prvi. Rijèčî sina se svojeg
Thetida sjeti i iz dubljínâ izidje morskih,
Rano se ona uzpne na Olymp i na nebèsa.
Nadje gromoglasnog Zeusa, gdje od drugih sjedi daleko
Nà nâjvišêm vrhuncu mnogòglavôga Olympa,
Uza nj se posadi ona i koljena ogrli njemu
Ljevicom, a desnom njega za podbradak primi i Zeusa
Gospoda Kronovog sina ovako moliti uzme:
„Zeuse oj otče, ako medj bèzsmrtnîcima tebi
Djelom il besjedom kojom ugòdih, izvrši mi želju;
Mojega sina počasti, od ostalih koji je ljudi
Najkraćeg vijeka, a sad junacima kralj Agamèmnon
Pogrdi njega, jer uze mu dar i ima ga sada.
Nego premudri Zeuse, Olympijče, ti ga počasti;
Dotle Trojancima snagu udjeljuj, dokle Achaejci
Moga ne počaste sina i dikom ne uzvise njega.“
Nebeski oblačnik Zeus ne odgòvorî ništa, već dugo
Sjedjaše šuteć i kako za koljena Thetida njega
Primi, tako ga drža obujmiv ga ì reknê opet:
„Daj nepromjènito meni obrèci i glavom namàgni,
Il mi uzkrati, ta nije te strah, — da dobro saznadem

Da sam u najmanjoj ja u čàsti od boginja sviju.“
Njojzi ozlovoljen Zeus nebesa oblačitelj reče:
„Ao nevolje, kad me u neprijatéljstvo sa Herom
Nagoniš, ona će mene riječma pogrdljivim dražit,
Ta i onako me ona medj bezsmrtnim bozima vazda
Napada veleć, da ja u bòju pomažem Trojcem.
Nego otidji, gledaj, da Hera ne opazi tebe,
A ja ću brinut se već, da izvršim sve to. Al sada
Ja ću ti glavom svojom namàgnut, da vjeruješ meni,
To bo je obećánje od mene najveće medj svim
Bezsmrtnim bozima, ono potégnuti natrag se ne da,
Nema prijevare ni promašénja, što namagnem glavom.“
Reče i obrvama Kronìôn namagne mrkim,
A ambrosijska kosa kolìkô se Gospodu prospe
S bezsmrtne glave, sav se potrésê visoki Olymp.
Iza vijećanja tog se razidjoše, ona s Olympa
Skine se blistavoga i ŭ more duboko skoči,
A Zeus otidje svoje u dvore i svi se bozi
Dignu sa sjedala svojim pred otcem, nitko se nije
Podufo dočekat njega, već izidju svi mu u súsret.
Onda se posadi on na prijèstolu; ali je Hera
Òpazila ga dobro, kad svjetovala se s njime
Thetida srebrnih nogu, starìnê morskoga kćerka.
Umah na Kronova sina u grdnju udari ona:
„Tko je, podmukli Zeuse, vijèćô od bogova s tobom?
Tebi je uvijek drago dalèko biti od mene
Ì tâjno snovat te odlučívat, nikad nijèsi
Drage mi rekao volje, što namjeran jesi učinit.“
Ljudi i bogova otac odgovori njojzi ovako:
„Nemoj se nadati, Hero, obaznati sve da ćeš moje
Nakane, trud bi ti bio, sve ako i jesi mi žena.
Nego što ti je čuti vrijèdno, toga obaznat
Ne će od bogova nitko ni ljúdî doznati prije.
A što namislim sâm odlučit, da ne znaju bozi,
O tom me svemu nemoj uprašat nit izpitkívat.“
Vòlooka Hera odgovori njemu ovako:
„Prestrašni Kronov sine, izustio kakvu si riječ?
Ja ne izpitkujem puno, ne uprašam inače tebe,

Već ti odlučuješ sve po svojoj volji na miru.
Al strašno bojim se sad, nagovòrila nije li tebe
Thetida srebrnih nogu, starînê morskoga kćerka;
Rano je došla k tebi i primila koljena tvoja;
Njoj za cijelo si, mislim, namagnuo, da ćeš počastit
Peleju sina, mnoge kod brodova da ćeš pogubit.“
Nebeski oblačnik Zeus joj odgovori riječ ovakvu:
„Nesretna ženo, vazda naslućuješ, vidiš me vazda,
Al ne ćeš ništa moći učiniti, već ćeš mi biti
Od srdca sve to dalje, a mučiti to će te jače.
Neka je, kako si rekla, al meni tako je milo.
Nego sjedni i šuti i moju poslušaj riječ:
Pazi, da ne bi ti svi olympski mogli pomòći
Bozi, kad pristupim k tebi i rukama udarim silnim.“
Gospodja vòlooka uzbòjî tad ga se Hera
I sjedne šuteć srdce prigušivši svoje; po dvorih
Zeusovih drugi se tužni ozlovolje nebeski bozi.
Ali im slavni vještak Hephaesto počne govorit
Materi dragoj Heri bjelorukoj po volji sasvim:
„Ao nevolje prave, podnositi ona se ne da,
Kad se rad umrlih ljudi idéte vas dvoje svadjat!
Krika vas velika stoji medj bozima! ne će nam godit
Čestita gostba, jer zlo medjù nama raste te raste.
A majku svjetujem, ako i mudra je sama po sèbi,
Zeusu milomu otcu nek po volji radi, da ne bi
Otac grdio nju i pokvário gostbu nam time.
Ako l' munjobija Zeus Olympski uzhtjedne bacit
Nas sa sjedala, — ta on od sviju puno je jači.
Ali mu riječi tî govori ljubazne. majko,
Tad će se otac nama olympski odmah ublažit.“
Reče i poskoči zatim Hephaesto i uzevši dvovrč
U ruke majci ga pruži i ovu prihvati riječ:
„Strpi se, majko moja, i ako si tužna, pregòri,
Čuvaj se, kako te ljubim, da ne vidim jednoč, gdje tebe
Bije Olympijac, pomoć od njèga ne ću ti moći;
To će me boljet, al s njime oglédat se vrlo je težko.
Već me je jednoč, kad sam obrániti hotio tebe,
Za nogu sgrabio te me s božànskôga bacio praga.

Čitav sam letio dan; kad zàlažâše već sunce
Panem na Lemnos, malo života još bješe u mèni,
Onda me Sinćani odtud odnesu, kuda sam pao.“
Tako joj reče te se bjelòruka Hera nasmije
I u smijèhu uzme iz ruke sina si dvovrč.
Tad on bozima vječnim natakati sladjani nektar
S desne započne strane iz vrča grabeći jednog.
Blažene bogove sve neutažljivi obuzme smijeh
Glẽdajûći Hephaesta, gdje po kući sopeći bȑzâ.
Tako se čitavi dan do zalazka uprav sunčànôg
Gošćahu bozi i gostbe ne uzmanjka zadružne srdcu
Niti forminge sladke ni Muza; — Apòllôn u ruci
Držo je formingu, Muze na izmjenu pjevahu krasno.
A kad već zadje sjajno sunčànô svjetlo, počivat
Onda otidju bozi u dvore svaki u svoje,
Gdje je kojemu stan načinio bio Hephaesto,
Slavan rukotvorac, svojom vještinom i úmom, pa tada
I bog Olympijac Zeus munjobija u postelj spavat
Ode, gdje i prije spaše, kad sanak bi snašo ga sladki;
Tu je ušavši spavo, a uza nj zlatotrona Hera.

Drugo pjevanje.

San. Kušnja. Boeotija ili kazalica brodova.

Ostali bogovi već i junaci kȍnjîci spahu
Čitavu noć, al sladjani san ne osvoji Zeusa,
Već on mišljaše svojoj u duši, Achìlleja kako
Valja da počasti, kako da kòd lâdjâ achaejskih mnoge
Ùništî. — Ova se miso učinila najbolja njemu,
Da k Agamemnonu pošlje Atrídu napastni Sanak.
Besjedu započne s njim i progovori krilate r'ječi:
„Odlazi, napastni Sanče, k brzicam achaejskim ladjam
Te k Agamèmnonu udji Atrídu u šàtor i njèmu,
Kako ti nalažem, pravo objavi sve i potakni
Njega, Achaejce neka dugovlase pripravi za boj
Čim prije, jer bi sada osvojiti mogao trojski
Širokih ulica grad, kad nijèsu nesložnih misli
Više olympski bozi, jer sklonila sve ih je Hera
Svojim molbama i već Trojance čekaju jadi."
Reče mu Zeus, te otidje Sanak, kad začuje riječ,
I on kod achaejskih ladja brzícâ brzo se nadje;
On k Agamemnonu zadje Atridu i njeg zatèčê,
Gdje u šatòru spava, ambrosijski san se okò njeg
Razlio. — Iznad glave ko Nestor Nelejev sinak,
Kog Agamèmnon je od svih starješina najviše štovo,

On Agamemnonu stane te prosbori Sanak božânskî:
„Spiš, Agamemnone, sine konjokrote Atreja hrabrog,
Ali ne valja noć da cijèlu spava svjetòvâč,
Komu su predani ljudi, te ima briga tolìkô.
A sad brzo me čuj, oglàsnîk sam ja ti od Zeusa,
Koj iz daljînê se brine za tèbe, koji te žali.
On ti reče, Achaejce dugovlase pripravi za boj
Čim prije, jer bi sada osvojiti mogao trojski
Širokih ulica grad, kad nijèsu nesložnih misli
Više olympski bozi, jer sklonila sve ih je Hera
Svojim molbama i već Trojance jadi od Zeusa
Čekaju. A ti sve to ded pamti, gledaj, da tèbi
Ne otme zàborâv ništa, kad medeni ostavi san te.“
Tako mu Sanak reče i otidje, ostavi njega,
Ono nek misli u duši, što nije se imalo steći;
On bo mišljaše ludov osvojiti istoga dana
Priamov grad, a nije ni slutio, kakva je djela
Zeus odlučio, jer su zaboljeti bojevi težki
Imali Trojce pa i Achaejce i ucvijèlit.
Iz sna se probudi kralj i božànskî ga glas napunjívo.
Osovljen sjedne i hiton obuče tanahan na se,
Lijep i nov hiton, i faros zaogrne velik;
Lijepe podplate tada izpòd nogû bijelih sveže
A mač na pleći on srebrokitni prebaci sebi,
Onda u ruke uzme vjekoviti otčinski skeptar
I s njim k mjedènhaljam podje Achaejcem i k njihovim ladjam.
U to božica Zora na široki uzpne se Olymp,
Dà jâvî Zeusu svjetlo i ostalim bozima vječnim,
A Agamemnon glasníkom jasnoglasnim svojima rekne,
Neka u skupštinu oni dugovlase zovnu Achaejce;
Zvahu glasníci, — i grnjahu brzo veòma Achaéjci.
Najprije sjednu junaci starješine, da će vijećat,
Kod ladje Nestora sjednu kod kralja rodom iz Pyla.
Kad ih sazove, svjȅt Agamemnon započne mudri:
„Čujte me, mili moji, božànskî usnih vam Sanak
U ambrosijskoj noći, a Nestoru bio je divnom
Najviše sličan stasom i uzrastom svojim i licem.
Čelo glave mi stade i ovu mi izusti riječ:

„„Spiš, Agamemnone, sine konjokrote Atreja hrabrog,
Ali ne valja noć da cijelu spava svjetòvâč,
Komu su predani ljudi te ima briga tolìkô.
A sad brzo me čuj, oglàsnîk sam ja ti od Zeusa,
Koj iz daljìnê se brine za tèbe, koji te žali.
On ti reče, Achaejce dugovlase pripravi za boj
Čim prije, jer bi sada osvojiti mogao trojski
Širokih ulica grad, kad nijèsu nesložnih misli
Više olympski bozi, jer sklonila sve ih je Hera
Svojim molbama i već Trojance jadi od Zeusa
Čekaju. A ti sve to ded pamti.““ — Tako mi rekav
Odmah odlètî i san tad sladki ostavi mene.
Nego dederte, da l' naorùžat ne bismo mogli
Achaejske sinove; kako valjade, ja ću riječčma
Kušati, reć ću im, nek na mnogoveslih ladjah odbjèžê,
A vi ih ostali, koji odáklê, riječma uzdìržte.“

Tako im rekavši sjedne, medjù njima digne se tada
Nestor, koji je bio gospodar pjeskovitog Pyla,
On im dobro želéći progovori ì reknê ovo:

„Prijatelji, oj mudre čelòvodje argejskog puka,
Da nam je ini koji Achaejac kazivao sanak, —
Laž je — mi bismo rekli, odvratili još bi se više.
Al ga je usnio prvi Achaejac — štono se diči. —
Već dâjte, ne bismo l' mi naorùžat mogli Achaéjce.“

Tako rekavši on iz vijèća izidje prvi,
Za njim se podignu svi žezlònoše knezovi drugi
Slušajuć puku pastira, i narod tada povŕvî.
Kao što rojevi pčela iz pećine izviru dubke,
Gusti su rojevi, al neprestàncê nadolaze nove,
K cvijeću proljetnom one u grozdovih lete, te jedne
Rpimice ovud polećuju, a druge onud, —
Tako i achaejske čete od brodova i od šatórâ
Izpred dalekog žala u skupštinu u silnom množtvu
Dolazit stanu. Tada medjù njima puče i Ossa,
Glasnica Zeusova, ona u skupštinu gonjaše narod,
I on se kupljaše. Sav skup uzàvrî i tutnjaše zemlja,
Ljudi kad sjedati stanu i nastane žamor, al mirit
Devet ih stane glasníkâ dovikujuć, neka već jednoč

Prestanu bučat, da kraljeve, čeljad Zeusovu, čuju.
Jedva sjedaše narod i prèstajâše žamòrit
Stavši kod sjedala. Tad Agamemnon ustane silni
Skeptar držeći, koj je izradio trudeć se Hephaest;
Zeusu ga Kronovu sinu Hephaesto dade izradiv,
Zeus provodjaču ga dâ skoròteči Hermiji, poslje
Igrikonjević Pelop od Hermije dobi ga na dar,
Pelop ga Atreju pako pastiru naroda dade,
Atrej ga na smrti svojoj Thyèstu ostavi stočnom,
A Agamemnonu dâ ga Thyèste, neka ga nosi
I nek ostrvom mnogim i Argosu čitavom vlada.
Na taj se skeptar nasloniv Argéjcem progovori ovo:
„Vitezi danajski mili, oj Areja bojevne sluge,
Zeus me je Kronov sin u nevolju zapleo težku,
Zeus strahoviti, on je namàgnuo, obećo meni,
Da ću tvrdi Ilij razorit i tada se vratit,
A sad je zasnovo zlu mi prijèvaru te mi u Argos
Bezslavnu veli otići, gdje naroda mnogo izgùbih.
Tako Gospodu valjda velèbitom hoće se Zeusu,
Koji je mnogima jurve gradòvima srušio tvrdje
I još će rušit, jer je u njèga najveća sila.
Velika to je sramota — i unuci znati će za nju —
Gdje Achaejci, takov i tolik narod, ovàkô
Zaludno ratuju, a sve bez uspjeha, gdjeno se bore
S narodom manjim od sèbe, a konca još vidjeti nije.
Dà mî Achaejci tvrdu s Trojancima uhvatit vjeru
Hoćemo te se podju prebrojiti obadv'je vojske,
Da se Trojanci skupe, kolìkô ih ima u gradu,
A u desetinje da se tad pòrêdâmo Achaejci
I sve desetinje da si po jednog uzmu Trojanca,
Dà točî vino, mnoge vinotoče dobile ne bi.
Toliko achaejskih — velim — sinóvâ više imade
Nego li Tròjânâcâ po gradu, al iz drugih oni
Mnogih gradova imadu kopljometnih dost pomoćníkâ; —
Tî me uzbijaju, tî mi ne dadu, ako i hoću,
Trojanski srušiti grad, u kojem su naselja krasna.
Već je godina devet od velikog minulo Zeusa
I već su ladje nam trule, a užeta sva su već pukla,

A luda dječica naša i žene čekaju naše
Kod kuće boraveć, a mi dovŕšit svojega posla
Nikako nè možêmo, rad kojega dodjosmo amo.
Al sad kao što velim, učinite dajte ovako.
U ladjah bježimo svi na postojbinu si milu,
Širokih ulica grad bo razoriti ne ćemo Trojski.“
Tako im reče i tim u grudima krene im srdce
Svima u skupu, koji nijesu čuli vijeća.
Sav se uzljulja narod ko široki valovi morski
Na moru ikarskom, kad iz oblàčînâ Zeusovih veljih
Vjetri polete Euro i Noto i nȁ more sunu.
Kao što kada nizku oranicu uzljulja Zephyr
Žestoko sunuvši na nju i ona klanja se klasjem,
Tako se skupština sva uzljuljala; k ladjam Achaejci
Pohrle cičeć, prah se izpòd nogû njihovih u vis
Dizati stane; jedni govoriti drugima stanu,
Neka poprime ladje i u more porinu divno;
Jarke čistiti uzmu; kolìkô pohítješe kući,
Vika ih do neba stane, ladjènê poizvade grede.
Mimo sudbìnê bi tad se Achaejci vratili kući,
Dȁ riječ Hera nije Atheni kazala ovu:
„Oj Aegidonoše Zeusa oj kćeri, nestrta nikim!
Zar će pobjeći kući u otčinsku milu si zemlju
Tako argejski narod po širokom plećatom moru?
Argejku Helenu zar će Trojancem i Priamu oni
Ostavit, njom da se diče, a rad nje mnogi Achaejci
Ostaše mrtvi pod Trojom daleko od otčinske zemlje!
Nego mjedènhalje medju Achaejce zadji der sada,
Ustavljaj svakog junaka riječčima blagim i ne daj
Rinut im u more ladje na obadva svinute kraja.“
Tako joj reče i nju Athena sjajnoka čuvši
Posluša nju te ona niz glavice skoči olỳmpskê
I kod achaejskih ladja brzícâ brzo se nadje.
Tamo Odysseja nadje, mudrinom jednakog Zeusu,
On je stajo i nije poprimio nakritu crnu
Ladju, jer mu je bol u duši i u srdcu bila.
Sjajnoka blizu njega Athena stane i rèčê:
„Zeusovo čedo, domišljat Odysseju, sine Laertov,

Zar ćete tako sad na mnogovesle ladje nalèći,
Te ćete pobjeći kući u otčinsku milu si zemlju?
Argejka Helena zar da Trojancem i Priamu sada
Ostane, njom da se diče, a rad nje mnogi Achaejci
Ostaše mrtvi pod Trojom dalèko od otčinske zemlje?
Nego zadjider ti medj Achaejce, nemoj mirovat,
Ustavljaj svakog junaka riječima blagim i ne daj
Rinut im u more ladje na obadva svinute kraja.“
Božica reče, njenu Odyssej posluša riječ.
Nagne trčat i hlenu sa sebe sbaci, a glasnik
Digne Ithačan nju Eurỳbat, koji je u boj
Pošao s njime; on Agamemnonu podje u susret,
Njegov otčinski skeptar vjekoviti u ruke primi
I s njim k mjedenhaljam podje Achaejcem i k njihovim ladjam.
Gdje bi se sastao s knezom i s odličnim čovjekom inim,
Došo bi k njemu, pa ga i sustavljo ljubazno veleć:
„Nebore, lijepo nije ko plašljivac dà predâš i ti,
Nego sjedi te reci i ostaloj čeljadi sjesti.
Ne znaš bo pravo, što Agamemnon ima na úmu,
Sada nas kuša, a za čas Achaejce kaznit će opet.
Svi u vijeću čuli nijèsmo, što li je reko.
Bojim se, da će ljutit zlostáviti achaejske sine.
Ta u Zeusova čeda u kralja je ponosno srdce,
Njemu je čast od Zeusa i premudri ljubi ga Zeus-bog.“
A gdje bi pučana vid'jo i zateko njega, gdje buči,
Toga bi udrio skeptrom i ovu mu ciknuo riječ:
„Budalo, sjedider mirno pa slušaj, što govore drugi,
Koji su bolji od tèbe od plašljivca i nejunáka,
U ratu tebe ni u vijeću ne pobraja nitko.
Valjda ne ćemo svi kraljèvati ovdje Achaejci.
Nije dobro, gdje mnogi gospoduju, — jedan gospòdûj,
Jedan kraljuj, — skeptar i pravice komu je dao
Lukavca Krona sin, nek upravlja po njima druge.“
Tako uredjujuć vojsku Odyssej prodje ju redom;
Opet od ladja i od šatórâ bučno povrvi
Narod u skupštinu, ko što kad vali prešumnog mora
O brijeg gruvaju velik te pučina čitava ječi.
Drugi se posade svi na sjedalih ostajuć svojih,

Samo je Thersit jošte blebètalo zanovijètô;
On je u srdcu svom uvježbavo neuredne mnoge
Riječi, u vjetar, same nevaljale, s knezovi on se
Svadjao, jer je htio nasmijati time Argejce.
Ružniji bio je od svih, pod Ilij štono su došli;
Bješe krivonog i hrom na jednu nogu, ramèna
Bjehu mu grbava te se privijala k prsima, na njem
Šiljata bijaše glava rijèdkôm posuta vunom.
On je Achìlleju i još Odỳsseju najmrži bio,
Vazda bo grdjaše njih; a tàdâ zavrisne opet,
Na Agamemnona divnog u grdnju udri. Achaejci
Na nj se ljućahu strašno i zàmjerâhu u duši.
On se izdere, kralja ovàkô grditi stane:
„Čemu zabavljaš sad, Agamemnone, česa si želiš?
Puni su mjedi tvoji šatòri, puno imadeš
Žena po izbor u svojim šatòrima, kojeno tebi,
Kad grad uzmemo koji, Achaejci dajemo prvom.
Zlata li tebi još zar nedostaje, kog ti Trojánac
Nosi konjokrotac koji iz Troje za ucjenu sina,
Koga svezana ja dovedem il drugi Achaejac?
Želiš li mladu ženu, da imaš koga obljubit,
Da ju kod sebe držiš na strani? Ne doliči onom,
Koji je vladar, u zlo povlačiti achaejske sine! —
Pokori, sramote, švrće, oj Achaejke, a ne Achaejci!
Podjimo u ladjah kući, a ovoga ostavmo ovdje,
Neka proždire dare pod Trojom, neka tad vidi,
Da li smo njemu mi na pomòći, ili nijèsmo.
On je Achilleja, boljeg od sebe mnogo junaka,
Išo pogrdit i oteo dar te sada ga ima.
Ali se ne zna srdit Achillej, on je popustljiv,
Jer bi ga zadnjiput sada vrijedjao, Atrejev sine!“
Tako izgrdi tad Agamemnona, puku pastira,
Thersit, al k njemu brzo pritr̀čî divni Odyssej;
Mrko ga pogledav na njeg ovako se okosi veleć:
„Stani, Thersite, ludi govordjijo, zvonko dakako
Znadeš govoriti, — al sâm s knezòvima svadjat se nemoj.
Ne mislim, grdjeg da ima od tebe drugog čovjèka,
Kolikog̃odj ih je s oba Atrida došlo pod Ilij.

Inače kraljeve ne bi obnosio jezikom svojim,
Ne bi ih grdio niti na povratak čeko tolìkô.
Jošte ne znamo prayo, izvršiti kako l' će sve se,
Da l' ćemo dobro il zlo povratit se achaejski sinci.
S tog Agamèmnona, puku pastira, Atreju sina,
Mirno pogrdjuješ, što mu junaci danajski daju
Puno daróvâ, pa ga poružuješ i grdiš njega.
Nego ću nješta ti reći i tako će doista biti:
Ako l' još jednoč te nadjem, gdje luduješ kao što sada,
Tad na ramènima više Odỳsseju ne bilo glave,
Niti se više ja Telèmaku otcem nazivo,
Ako l' te ne sgrabim ja, odijelo s tebe ne svučem,
Hlenu i hiton i čim na sebi srȁmotu kriješ,
Pa te ne odtjeram k ladjam brzìcama, ali ćeš plakat,
Jer ću te ùdârcima izmlátit iz skupštine ružno."
Rekavši to po ramènima njeg i po ledjima udri,
Sve se Thersit prevínu te iz oka bujna mu suza
Izpane, à zlâtnôg mu od skeptra na ledjih se izpne
Krvava masnica; tad se bojazljivo posadi Thersit,
Sve ga zabòlî i pogleda sbunjen i utre si suzu,
A drugi, nujni doduše, nasmiju sladko se njemu.
Tada je gdjeki k drugu okrenuv se reko ovàkô:
„Ej Odyssej je dobra učinio premnogo jurve,
Savjete daje valjáne, na ratove znade opremat,
A sad je dobro on i predobro svršio djelo,
Kada je jezičnom ovom psovaču presjeko govor.
Ne će ga valjda opet potaknuti junačka duša,
Kneze da grditi ide riječima pogrdnim svojim."
Tako svjetina reče; gradòborac tad se Odyssej
Digne skeptar držéći, a sjajnoka uza nj Athena
Slična glasniku ljudem zapovjedi, neka ušútê,
Da govornika prvi i posljednji achaejski sini
Uzmognu čuti i svjet da njegov uzmu si na um.
On im dobro želéći progovori i rekne ovo:
„Gȍspodâru, sine oj Atrejev, sad te Achaejci
Najgrdjom rdjom hoće učinit medj smrtnima ljudma;
Svog obećánja ti ne će izvršiti, koje ti oni
Zadaše, kad su od Arga konjogojnog kretali amo,

Da ćeš tvrdi Ilij razorit i tada se vratit.
Sada bo kao djeca il kao udòvice oni
Jauču jedni drugim želéći se kući povratit.
Izmučen čovjek dakako povratit se zlovoljan hoće.
Kad tko i mjesec dana od svoje žene daleko
Na ladji boravi veljoj, već mučno je njemu, kad bure
Zimske ga ustavljaju i nemirni valovi morski, —
A nama deveto već izminjuje vrteć se ljeto,
Kako smo ovdje. Zato ne zamjeram ništa Achaejcem.
Što im je mučno ladja kod zàvînutîh, — sramòta
Zbilja je boravit dugo i prazne vratit se ruke.
Strpte se, dragi, malo još čekajte, pa ćemo vidjet,
Da li nam pravo vrač il nepravo proriče Kalchas.
Svi bo znademo dobro u duši, svi ste svjedòci,
Kojih nijesu smrtne odnesle sa sobom Kere,
Kad su se achaejske ladje u Aulidu skupljale, — jučer
Reko b' il prekjučer — Trojcem i Priamu noseći razor,
Mi smo kod izvora oko oltárâ svetijeh bili
I hekatòmbe tad prikazivali bozima vječnim; —
Izpod makljena krasnog, gdje bistrica tečaše voda,
Tu nam se veliki znak ukazao: strahotna zmija
S krvavim ledjima, nju je Olympijac na svjetlo poslo;
Izpod oltara ona izmílîvši nà makljen skoči;
Mladi vrabčići luda još djeca bjehu na stáblu
Na najvišoj mu grani, ščučúrîv se pod lišće, osam
Bješe ih, a mati, što ih poròdila, deveta bješe;
Oni tužno zacvrče, a zmija ih žderati stane,
Mati je cvileć za djecom obl'jetala okolo svih njih, —
Zmija se uzvine i nju za krilo uhvati tužnu.
I kad vrabčiće mlade i vrabicu izjede samu,
Onda ju znamenjem javnim učinio bog, što ju posla,
Krona bo lukavca sin od zmije učini kamen; —
I mi stojeći svi se zadívismo, što li se sbilo.
Kada strahoviti znak hekatombu prekine našu,
Onda nam Kalchas uzme prorícat i ovo govorit:
„„Što ste dugovlasi vi oj Achaejci ùmukli mukom?
Premudri Zeus nam je znak taj pokazao veliki, — kasno
Doći će, kasno će on se izvršit, al propast mu ne će

Nikada slava. Ko što poizjela zmija je osam
Vrabčića i mater, koja izlégla ih, devetu s njima,
Mi ćemo tòliko tamo vojevati godina, a grad
Širokih ulica istom osvojiti desetog ljeta.““
Tako je sborio on, a sàda se svršuje sve to.
Nego ostante svi, oj nazuvčari Achaejci
Ovdje, dok Priamov grad nam za rukom ne podje uzet.“
Tako im reče i svi Argejci poviču vrlo,
Strašno od poklika njihnog zaječe okolo ladje;
Riječ Odysseja svi božanskoga hvaliti uzmu.
Njima progovori tada Gerenjanin konjanik Nestor:
„Aj vijèćânjem takvim na ludjahnu nalik ste djecu,
Koja se ne brinu ništa i ne znaju zà ratnê posle!
Kamo će zakletve vaše i ugovori vam sada?
Takve odluke, takva vijeća izgorjela vatrom,
Zavjere i žrtve vinske i desnice, koje nam vjeru
Zadaše! zalud nam svadja riječma, kad nikakve naći
Pomoći nè možêmo, a ovdje dugo smo jurve.
Atrejev sine, vodi Argéjce u bitke težke,
Neka ti volja bude nepomična, kao što prije;
Jedan il dvojica ovdje nek uginu, koji zasèbcê
Bez drugih ovdje snuju — al tako se ne će izvršit —
Kako bi prije u Argos otìšli, dok još nijesmo
Saznali Zeusovo je l' obećánje lažno il nije.
Sin nam je obećo Kronov velebiti — tako vam velim —
Onoga dana, kad u brzoplovnih plovismo ladjah,
Argejska vojska, smrt Trojancima noseć i poraz:
S desna je blisnuo munjom pokazujuć znake sudbìnê!
Za to se nitko ne žúri povratiti prije se kući,
Nego l' nas trojansku tko oblèžî ženu, i tako
Helenin osveti plač i tugu. Ako l' se pako
Strašno tkogoder želi povratiti u kuću svoju,
A on crnu si ladju nek pograbi nakritu umah,
Neka ga snadje smrt i sudbina prije no druge.
I sam promišljaj, kralju, i drugoga poslušaj savjet:
Ne ću ti reći riječ, da prezret ti bi ju mogo.
Nà bratstva ljude daj razdijèli i na plemèna,
Bratstvo da bratstvu, pleme da plemenu pomaže, kralju!

Tako li učiniš te se Achaejci pokore tebi,
Znat ćeš za pučana, znat ćeš za vojvodu, koji l' je dobar,
Koji l' nevàljao, jer će posàmkê oni se borit.
Znat ćeš, da l' s odluke božje razòriti ne možeš grada,
S luda l' ratovanja, il s nevaljálstva svojijeh ljudi."
Silni odgovori kralj Agamemnon njemu ovako:
„Opet savjetom svojim prevladjuješ, starče, Achaejce.
Ej da otac mi Zeus, Athéna dâ i Apòllôn,
Te ja svjetnika takvih desetak imo u vojsci,
Brzo bi Priama grad gospodára pred nama pao,
Kada bi ruke naše osvojile, razsule njega.
Ali je Kronov sin Aegidònoša zadao Zeus mi
Jade, on bo me baca u omraze, u svadje ljute.
Ja i Achillej svadju zapodjesmo djevojke radi
Prijekim r'ječima, al ja u svojoj ju počeh ljutini; —
Ako l' se složimo nas dva, Trojancima ni malo više
Ne će odgode biti, već nevolja stić će ih njihna.
A sad podjite ručat, tad zavrć boj ćemo ljuti.
Svaki nek nàoštrî koplje, nek dobro priredi štit si,
Svaki nek jesti dade brzonogim konjima svojim,
Svaki nek prigleda kola i na rat misli u duši,
Kako ć'mo čitav se dan ogledati u ratu ljutom.
Ni malo ne će bo biti odpočinka u tom nam ratu,
Ako li ne pane noć i ne razdvoji bijes junákâ.
Tad će se gdjekome remen od štita, obrane ljudske,
Znojit na prsima, ruka utrudit će gdjekog na kòplju,
Gdjekomu konj će se znojit od vučenja gladkijeh kola.
A kog opazim ja, da dalèko od drugih hoće
Kod ladja svinutih ostat, ej prilike ne će mu biti,
Te se od ptica niti od pasa ukloniti ne će."
Tako im reče i svi Argéjci viknu, — ko Noto
Kada nahrupi i kad o visoki brijeg nanese
Vale, o ukočen hrid, ne odustaju vali od njèga
Vjetrima gonjeni raznim, kad ovdje se rode il ondje.
Svi se podignu, žurno k brzicam se ladjama razspu,
Zadime oni iz svih šatórâ i ručati uzmu,
Koji kojemu bogu vjekovitom prikaže žrtvu
Moleć se, smrti živ da utèčê ì vrevi ratnoj.

Tada zakolje bika junacima kralj Agamemnon,
Tustoga bika petáka velèbitôm Kronovu sinu;
Sviju Achaêjâcâ starješine stane pozivat,
Najprije Nestora i Idomèneja zovne vladára,
Onda Ajasa oba i Tydejevoga sina,
Šestog Odysseja, svojom mudrìnôm jednakog Zeusu.
A sam od sebe dodje Menelaje, grlati bojnik,
Jerbo je za brata znao u duši, da gotovi gostbu.
Obkole bika svi i ječmenog zrnja si uzmu,
Medj njima onda kralj Agamemnon molitvu počne:
„Oj crnooblačni Zeuse, oj predični, najveći bože,
Koji u aetheru vladaš, ne zàšlo sunce, ne dòšla
Tmina, dok Priamov krov strmòrom ne okrenem čadjav
I dok Priamu vrata ne zapalim gorućim ognjem
I dok Hektoru hiton na njegovim prsima mačem
Ne strgam, ne razdrem, i dok okò njeg množtvo drugóvâ
Ne pane s obrazom u prah, sa zemljom ne sastave zube.“
Tako izrekne, al mu Kronìôn ne hće izvršit;
Klanicu primi doduše, al pomnoži muke mu silne.
Kada se pomole oni i ječmom obaspu žrtvu.
Najpre joj okrenu vrat pa zakolju, ogule zatim.
Onda izrežu stegna i obviju njih pretilìnôm
U dva savítka obaviv i pokriju mesnim komádma.
Onda na bezlistnatih na glavnjah pripicat uzmu,
A drob nabodu pa ga nad ognjem žarkim pridrže.
Kada se sprže stegna, kad utrobu kušaše oni,
I drugo razrežu sitno i nataknu zatim na ražnje;
Oprezno speku sve i tada s ražnjeva skinu.
Kada od posla veće odustanu ì sprêmê gostbu,
Gošćahu tad se i gostbe ne uzmanjka zadružne srdcu.
Pa kad se oni jela i pića nadovolje jurve,
Onda im započne riječ Gerenjanin konjanik Nestor:
„Oj Agamemnone kralju, oj Atrejev preslavni sine,
Ne treba ovdje nam dugo govoriti niti zavlačit
Posao, koji bog uručuje sada nam evo.
Nego glasnici neka mjedènhalje sada Achaéjce
Stanu pozivati, pa ih i skupljati kod ladja crnih,
A mi podjimo svi u skupu, kako smo ovdje,

U vojsku široku i boj ajdémo zamétati oštri.“
Tako im reče, kralj Agamemnon posluša njega,
Te on zapovjedi odmah jasnogrlim svojim glasníkom,
Neka u rat oni dugovlase zovnu Achaejce.
Zvahu glasnici i grnjahu brzo veòma Achaejci.
Knezi pak, Zeusova čeda, uz Atrejevoga sina
Jûrnû dijeliti narod, a sjàjnooka Athena
Bezsmrtnu, nikada staru, dragocjenu Aegidu noseć
— Tri sto kita zlata od suhoga s Aegide visi,
Sve su krasno spletène, vrijedna svaka je kita
Stotinu volova —; medju Achaejce blistajuć njome
Zadje u boj ih batreć i svakomu u srdce ona
Utisne hrabrost, da se bez prestanka bori u bòju.
Milije svima im odmah vojevati bude no poći
Natrag u otčinsku zemlju u dubkima ladjama svojim.
Kao što pustošnik oganj kad pod šumi golemoj gori,
Po svim vrhuncima brdskim, odáklê se plamen svijetli, —
Tako je i njima, kad su već kretali, s oružja silnog
Posvud sijevao sjaj i kroz aether do neba sizo.
Ko što na Asijskom polju Kaỳstrovih okolo voda
Krilatih ptica mnoga lijètati jata kad stanu,
Guske il ždralovi ili dugovrati labudi, onda
Ovud lijetaju onud i krilma se gizdaju svojim,
Te se spuštavaju cikćuć, sve stoji ih po polju jeka, —
Tako od ladja i od šatórâ mnoge se čete
Saspu na ravan izpred Skamandra, a zemlja zatutnji
Strašno od topota konjskih i ljudskih nogu, — i sviju
Bude ih na polju izpred Skamandra cvjetnom množìna,
Koliko cvijeća ima u proljeću, koliko lišća.
Kao što guste muhe u rojevih silnih navŕvjet
Znadu u pastirski stan u proljetno doba, kad ima
Puno u posudama mlijèka, tolìkô se ondje
Nadje Àchaêjâcâ dugovlasih proti Trojancem
Na polju izpred Skamandra želéći smrvit Trojance.
Kao što lako koze u širokih stadih kozári
Dijele, kada se sve pomiješaju na paši one,
Tako Achaejce amo i onamo njihovi vodje
Redjahu, kako će u boj; medjù njima kralj Agamèmnon

Gromovnom Zeusu glavom i očima svojima sličan,
Areju pojasom sličan, a prsima bî Posidónu.
Ko što je u stadu bik od sviju goveda drugih
Nâjpoglavìtijî te je medj skupljenim govedma vidjen,
Tako je taj dan Zeus učinio Atreju sina
Vidjena, pòglavita u skùpu viteza mnogih.
Recite sada mi, Muze, stanàrice dvora olỳmpskìh,
Vi bo ste boginje, svud ste na okupu, sve vam je znano;
A mi čujemo samo govòrênje, ne znamo ništa,
Koje su imali vodje Argéjci, koje l' vladare.
Ali vojsku izbrojit, izkazati mogao ne bih,
Ni da je jezika deset u mène ì desêt grla,
Da mi je glas nesatàrljiv, da pluća mjedena imam.
Ako mi vi, oj Muze olympske, ne biste rekle,
Vi Aegidònošê Zeusa oj kćeri, kolìkô l' pod Ilij
Došlo je ljudi. Ja ću tek ladje i vojvode kazat.
Vodja Boeóćanom bješe Penèlej, Leito bješe
I Arkesìlaj, Klonij, medjù njima još Prothoénor;
Jedni od Hyrije bjehu, od kamene Aulide drugi,
Njeki od Schoena, Skóla i zavojnog od Eteóna,
Drugi od Thespije, Graeje i širokog od Mykaléssa,
Koji su oko Harme prebivali, oko Erỳthrê,
Hyle, Elesija i Eleóna i Peteóna,
Iz Okaleje, iz Medeóna, stojnoga grada,
Mnogo ih bješe iz Kope, iz Thisbe, golubinjeg grada,
Mnogo iz Hàliarta iz travnoga i iz Eutrésê,
I iz Korònijê, mnogo iz Plàtaejê, Glisasa grada,
Iz Hypothébê, grada iz stojnoga, i iz Onchèsta
Svetoga, gdje je gaj Posìdôn svijetli imo,
Mnogi iz grozdane Arne, iz Midije opeta drugi,
I iz presvete Nise, Anthédona krajiškog grada.
Sviju ih krene ladja petdéset, a u svakoj ladji
Sto i dvadeset bješe momákâ boeotskih mladih.
A Aspledónce i Orchoménjane minyjske dva su
Vodila vodje: Askàlaph, Iàlmen, Areja sinci,
Koje Astỳocha rodi u domu Aktora, sina
Azejevoga; ona još postidna djevojka zadje
U sobe gornje i nju oblèžî prejaki Arej:

Trideset dubkih ladja porédjalo s njima se na put.
Naubolovoga sina junačine Iphita sinci
Bijahu vodje Phokéjcem: Epìstroph à drugî Schedij,
Po Kyparìssu Phokejci i kamenom bjehu Pythónu
I po presvetoj Krisi, po Daulidi, po Panopéju,
Po Anemóriji i po Hyàmpolu življahu jedni,
Jedni uz Kephisos, divnu rijèku, a jedni u gradu
Življahu lilaejskom tamo, gdje izvire Kephiska voda:
S njima je crnih u svem četr'est krenulo ladja.
U red Phokejce vodje izvedoše, redjat ih staše,
Najbliže s lijeve strane Boeoćanom staše Phokejci.
Lokrane brzi je sin Oìlejev vodio Ajas
Manji, — ne bješe tolik, kolìkî sin Telamónov
Ajas, već puno manji; u lanenom oklopu bješe
On — maljènica; — od svih Hellénâ i achaejskog puka
Bolji bješe na kòplju. — Iz Kyna, iz Opois-grada,
Iz Kallìara, Besse i Skarphe i Augije ljubke
Podju, iz Thronija, Tarphe, od voda Boàgârskîh podju.
S njime je crnih u svem četr'est krenulo ladja
Lokrana, što su svete od Euboeje na drugoj strani.
Kipeći gnjevom podju sa Euboeje Abljani, kojim
Gradovi bjehu Chalkis, Eretrija ì strmî Zeusov
Pomorski grad Kerìntho i grozdani grad Histiaćja,
Koji iz grada bjehu Karỳsta i iz grada styrskog, —
Te je vodio sve Elephénor Chalkódonov sinak,
Arejeve od loze, junačinam Abljanom vodja.
S njime Abljani brzi kopljonoše, kojima kosa
Pada na zatiljak, podju želéći ljutim dušmánom
Jasen-kopljima dugim na grudima oklope lamat.
S njime je crnih u svem četr'est krenulo ladja.
Koji su iz grada stojnog Athene bili, iz zemlje
Slavnog junačine onog Erèchtheja, — kog je Athéna,
Zeusova kćerka, njekoč odgojila, pošto ga zemlja
Rodi žitorodna; njeg u Athenu božica metnu
U svoj obilni hram, gdje Erechtheja athenska momčad
Janjci i bikovi blaži, dokgȍdj izminjuju ljeta; —
Sin Peteójev Menèsthej Athenjane vodjaše, njemu
Ravan se čovjek nije pozèmljâr rodio, koji

Tako uredit bi znao štitonoše ljude i konje.
Samo se Nestor s njim poredjívo, jer stariji bješe.
S njime je crnih u svem petdeset krenulo ladja.
Sa Salamínê Ajas povede dvanaest ladja,
U red ih namjesti isti, gdje athenske stajahu čete.
Koji iz Argosa bjehu, iz Tirynsa s krepkim zidòvma,
Iz Hermiónê, Asínê, pred kojih svakom je zaliv
Dubok, iz Troizénê, Ejónê, iz Epidàura
Grada lozoplodnog, momci iz Maseta i iz Aegine, —
Svim tim bijahu vodje Diòmêd, grlati bojnik,
I još Sthenelo sin Kapaneja preslavnog mili.
Njima se pridruži treći bogoliki junak Euryal,
Sin Mekisteju on, a Talaju bijaše unuk.
Sve je vodio te Diomed, grlati bojnik,
A osamdeset ladja u svemu crnijeh krenu.
Koji su iz grada stojnog Mykénê i iz Korintha
Bili obilnog i iz Kleónê stojne, i koji
U Araethýri su ljubkoj prebivali, ornejskom gradu
I Sikyónu, gdje je Adrèsto kraljevo prvom,
Iz Hyperèsijê, strme Gonòesê koji su bili,
I iz Pellene, koji po Aegiju življahu gradu
I po Aegialu svemu, po širokoj Helici, — od tih
Ladja se nakupi sto i Atrejev sin Agamèmnon
Silni ih vodjaše. S njime junaka najviše podje
I najvaljanijih. Mjed Agamemnon junačku na se
Metne ponosan, on medj junacima bijaše svima
Vidjen, jer najjači bješe i vodjaše najviše vojske.
Koji iz prodolja pak Lakedaemona brežnatog bjehu,
Iz golubinjeg grada iz Messe, iz Pharisa, Sparte,
Koji po Brysiji, koji po Augiji življahu ljubkoj
I po Helosu, gradu po primorskom, i po Amỳkli,
Koji iz grada bjehu iz Oetyla, koji iz Laja, —
Te je vodio brat mu Menèlaj grlati bojnik
S ladja šestdeset, al za se vojsku naoruža svaki.
Srčanost uzdavši se u svoju u boj Menelaj
Podje i druge bodreć, a u srdcu najviše on je
Želio Hellenin plač osvetit i njezinu tugu.
Koji po Pylu i po Aréni življahu ljubkoj

I po Thryosu, gdje je prijèlaz Alphejski, zatim
Po krasnom Aepyju, Kyparissèji i Amphigenèji
I po Pteleju, Helu i Doriju, gdje su se Muze
Susrele s Thamyrom thračkim pjevačem, koji je išo
Iz Oechàlijè kralja od Euryta oechalskog, — one
Uzmu mu pijev, jer se pohvalio, zateko, da će
Muze nadpjevat, Zeus Aegidònoša kojim je otac.
Ljute ga učine one slijepcem ì pjesme njemu
Uzmu božanstvene pa i od kithare odbiju njega. —
Tima je vodja bio Gerénjanin konjanik Nestor,
Na put se poredja s njim devetdeset dubkijeh ladja.
Koji su od strme bili Kyllene u Arkadskoj, gdje je
Grob Aepỳtijev, gdje se junaci bore iz blíza, —
Koji od Pheneja i od Orchòmena, punog ovaca,
Koji od Ripe i od Enìspe vjetrovitog grada,
Koji od Stratije bjehu i Tegeje, od Mantinèje,
Ljubkoga grada, i od Parrhàsija, Stymphela grada, —
Te je Ankaejev sin Agapénor vodio silni
U šestdeset ladja, a u svaku ladju je mnogo
Bilo Arkádjânâ vještih u ratnima poslima ušlo,
Ta Agamemnon kralj junacima sam im je dao
Nakrite ladje, da se u iskričavo zavèzû
More, jer ne bjehu do tad u poslima morskijem vješti.
Koji s bupražkog polja iz Elide bijahu divne
Sve do krajiškog grada do Myrsina i do Hyrmínê,
Do grada zvanog Alisij i pećine olenske, — ti su
Četiri imali vodje, brzícâ deset je ladja
Vodio za sobom svaki; Epejci zaploviše silni;
Jednim im bijaše vodja Amphìmak, Kteatov sinak,
Drugima Eurytov Thalpij, obojica Aktora bjehu
Unuci; hrabri Diórej sin Amarỳnkejev treće
Vodjaše; četvrte pako Polyxen bogoliki, njemu
Otcem Agasthen bî a gospodar Augija djedom.
Koji s Dulìchija bjehu i s Echinskih otoka svetih
Na drugoj strani mora, a Elidi naproti divnoj,
Te je vodio Meges na Aresa nalični vitez;
Njega je Phylej bio porodio Zeusov ljubimac,
Koj na Dulìchij se njekoč doselio srdit na otca:

S njime je crnih u svem četr'est krenulo ladja.
A Kephallenjanom vodja junačina bješe Odyssej;
Njima su ithački grad i trepčano neritsko brdo
Bili stan i Krokỳleja, k tomu hridni Aegìlip;
Jedni na ostrvu bjehu Zakỳnthu, drugi na Sami,
Na kopṇu življahu njeki, na obali protivnoj drugi.
Zeusu nalični umom Odyssej vodio njih je,
S njim je zaputilo ladja rumengrudih dvanaest na put.
Sin Andraémonov Thoas Aetólcem bio je vodja,
Koji su življeli po Kalydónu, brdovitom gradu,
Primorskoj Chalkidi i po Pyleni, Olenu, Pleuri,
Jer već ne bješe živih sinóvâ junačine slavnog
Oeneja, ni njeg samog, Melèagar umro je plavi;
Zato je Thoasu dano Aetolce voditi u boj,
S njime je crnih u svem četr'est krenulo ladja.
Kretski je vodio puk Idomènej, kopljanik slavni;
Koji su bili iz Knosa i Gortyna s krepkim zidòvma,
Koji iz Mileta, Lykta, Lykàsta, bijelog grada,
I iz Rhytija, Phaesta, gradóvâ žitelja punih, —
I druge vodjaše, koji po stodvarnoj življahu Kreti.
Sve je vodio njih Idomènej, kopljanik slavni,
I Enyàliju bogu ljudomornom ravni Merìon;
A osamdeset ladja u svemu crnijeh krenu.
Lijepi, veliki junak Tlepòlem, Heràklovo čedo,
Vodjaše Rhodjane, ljute bojníke ù devêt ladja;
Oni se u troje svi dijèliše živuć po Rhodu
I po bijelom gradu po Kamiru, Jelysu, Lindu.
Sve je vodio njih Tlepolem, kopljanik slavni,
Koga je rodila bila Astỳocha snažnom Heràklu.
On si je doveo nju od Ephyre od Selleèntskôg
Potoka, grade razoriv junácima čeljadi Zeusa.
Kada Tlepòlem porástê u megaru sazdanom tvrdo,
Otčinog ujaka ubi Likỳmnija, koji od loze
Bijaše Arejeve, a tada je stario jurve;
Brzo si pogradi ladje i naroda sakupi puno
I on u more umah odbježi, jerbo se drugi
Sinovi snažnog Herakla i unuci zagroze njemu.
Tad on bludeći dodje na Rhodos trpeći jade,

Gdje je živio narod u plemena tri se dijèlêć;
Zeus ih je ljubio, koji nad bozima vlada i ljudma;
On ih je ȍbasuo odòzgô golemim blagom.
Nirej je vodio tri iz Syme jednake ladje,
Nirej, Charopa sin gospodára i još Aglájê,
Nirej, koji je došo pod Ilij od sviju junaka
Danajskih najljepši iza nezazornog Peleju sina,
Ali on bijaše slab i vojske vodjaše malo.
Koji sa Nisyra bjehu, sa Krapatha, Kasa i Kosa,
Grada Eurypyla kralja, sa Kȁlŷdnâ ostrvâ malih,
Tima su svima Phidip i Antiph vojvode bili,
Sinci Thessala, koji Heraklov bijaše sinak.
Trideset dubkih ladja poredjalo s njima se na put.
Koji po Argosu gradu po pelažkom življahu pako,
Koji po Alu, Alòpi, Trechíni i pò Phthiji gradu,
Koji iz Hellade bjehu, gdje vele lijepih žena,
Te se Helléni zvahu, Achaéjci i Myrmidónci:
Ladja ih bješe petdeset, Achillej im bijaše vodja.
Al sad mislili oni nijesu na opaku vrevu
Ratnu, kad ne bješe tko b' ih u redove vodio bojne.
Jer je kod ladja ležo brzonogi divni Achillej
Srdit sbog Brisejeve ljepokose mladjahne kćerke,
Koju si uze grada iz Lyrnesa puno pretŕpljêv
I grad razorivši Lyrnes i zidove porušiv Thebi;
Tamo kopljonoše ubi: Epìstropha i s njim Mynéta,
Sinove Euena, koji Selapiju bijaše sinak.
Za njom žaljaše ležeć, al brzo mu ustati bješe.
Koji iz Phylake bjehu i Pyrasa, cvjetnoga grada,
Demetrinoga mjesta, iz Itona, majke ovaca,
Pomorskog iz Antróna, iz utrina ptelejskog grada, —
Te je vodio sve Protesìlaj bojevni, dok je
Živio još, al tada pokrivala crna ga zemlja.
Žena u Phylaci lica izgrebla je ostav iza njeg
U kući ȕdovôj, junak Dardanjanin smako je njega,
Kada je skočio prvi od sviju iz ladje; nije
Puk mu bez vojvode osto, al tužili svi su za njime;
Iphikla stočnoga sin Podàrke, a Phylakov unuk,
Loze od Arejeve, tad uredi njih; — Protesìlaj

Bješe junačina brat Podàrku pravi, — Podàrke
Bijaše mladji, a Protesilaj bojevni vitez
Stariji ì jačî bješe; bez vojvode ne osta narod,
Ali za njim dobrim junakom žaljahu puno.
S njime je u svem crnih četr'est krenulo ladja.
Koji uz jezero boebsko u gradu živijahu Pheri
I u tvrdome gradu Jaòlku, u Glaphyri, Boebi,
Te je Admetov sin u jedanàest vodio ladja,
Zvao se Eumel, njega Admétu rodi Alkèsta,
Najljepša Pelije kći, medj ženama boginja prava.
Koji po gradu bjehu Thaumàkiji i po Methóni
I po Melìboeji i Olizónu, kršnome gradu,
Te je vodio sve Philòktêt, dobar strijelac,
U sedam ladja, veslača petdeset u svakoj bješe;
Svi su dobri bili strijelci, snažni bojníci.
Al on na presvetom Lemnu tad ležaše težkih se muka
Mučeći, òstavili Achaejci tudjer su njega,
Neka ga rana boli od opake vodene zmije.
Tu je žalostan ležo, al domala imaše njega
Sjetiti se Achaejci kod njegovih crnijeh ladja.
Nije mu ostao puk bez vladára, al žaljahu za njim;
I njih uredi sin od inoče Ojlejev Medon,
Koga Ojleju bješe gradoborcu rodila Rhena.
Koji iz Trikke te k tomu iz Ithome bijahu lomne
I iz Oechàlijê, gdje je Oechaljanin kraljevo Euryt,
Njih su vodila dva ljekara čestita, štono
Sini Asklepija bjehu: Machaon i Podalirij.
Trideset dubkih ladja poredjalo s njima se na put.
Koji od Ormena grada, od vrutka Hypèrijê bjehu,
Od Asterija i od bjeloglavog Titana grada,
Vodja im bješe Eurỳpyl, Euaémenov svijetli sinak,
A s njim je crnih u svem četr'est krenulo ladja.
Koji po Argissi i po Gyrtóni življahu gradu,
Po Oloòssonu b'jelom, po Orthi i po Elóni,
Tima je smioni ratnik Polỳpoet vojvoda bio,
Sin Pirìthoja, kog je porodio bezsmrtni Zeus-bog;
— A Hippodàmija dična Pirìthoju onoga dana
Rodi Polypoeta, kad on na rutave zvjerove udri

Te ih s Pelija progna i k Aethičkom odtjera puku. —
S njim se i Arejeva udrúžila loza: Leòntej
Prehrabrog sin Koróna, koj Kaenejev bijaše sinak,
S njima je crnih u svem četr'est krenulo ladja.
Dvadeset i dvije ladje iz Kypha vodjaše Gunej.
S njime Peraebi smjeli bojníci i Enién
Podjoše, koji su oko Dodónê studene bili
Kuće sagradili, još Titaresija okolo milog
Polja okapali, kud on u Penej ljepoteku vodu
Toči, al ne m'ješa on se sa srebrnim penejskim virma,
Već on nad penejskom teče nad vodom kanoti ulje,
On bo iz vode styžke, iz zakletve izvire strašne.
Sin Tenthrédonov Prothoj Magnéćanom bijaše vodja;
Oko Peneja vode i trepčanog pelijskog brda
Oni su življeli; njih je brzonogi vodio Prothoj.
S njime je crnih u svem četr'est krenulo ladja.
To su vojvode bili Argejcima, to im vladári.
Reci mi, Muzo, koji od sviju junaka i konja
Najbolji bješe, štono Atrída pratiše oba.
Najbolje kobile od svih Pherétijev sinak je imo,
Eumel ih tjerao, bjehu brzoletne kano ti ptice;
Jednake bjehu im dlake i godine iste, a ledja
Iste visine. Bog srebrnoluki kobile obje
Na polju perejskom bješe odhranio, Arejev one
Nošahu strah. — Od junákâ sin Telamónov je Ajas
Najbolji bio, dok se Achillej srdjaše, jer on
Najjači bješe od sviju i kònji njegovi, koji
Nosiše njega nezazornog. Al u moroplovnih ladjah
Na Agamemnona pučkog pastíra, Atreju sina,
Ljutit Achillej je ležo. A narod je veselo diske
Baco i kòplja ondje, gdje vali o obalu biju,
I strijeljao tu, a konji stajahu svačji
Kòd kôlâ grizući ač, što po dolovih raste, i lotos, —
A gospodarima svim u čadòrima pokrita kola
Stajahu; — videć se momci bez vojvode Areju milog
Šetahu onamo amo po vojsci ništ se ne boreć.
Oni idjahu, ko da cijèlu poljanu liže
Oganj, a pod njima zemlja sve tutnjaše ko što kad Zeus-bog

Srdi se gromovni te on sbog Typhoja arimsku bije
Zemlju, za koju vele, da pod njom počiva Typhoj.
Tako tutnjaše silno pod nogama njihovim zemlja,
Kada su išli; poljem veòma stupahu brzo.
Trojcima Irida dodje vjetronoga glasnica brza;
S bolnim ju glasom Zeus Aegidònoša poslao k njima.
Oni kod Priamovih vijećaju upravo vrata, —
Svi su u skùpu, što ih imade starih i mladih,
Kad al Irida njima progovori stavši na blizu;
Glasom se učini slična Polítu Priama sinu,
Koji se u brze noge uzdavajuć uhoda bješe
Trojanski, te je na grobu Aesjeta sjedio starca
Čekajuć tudjer, kad će Achaejci od ladja krenut.
Njemu se slična učiniv brzonoga Irida reče:
„Vazda su tebi, starče, po ćudi riječi lude,
Kao što njekoč u miru, al sada je ratno vrijeme
Strašno; u mnogih ja sam u bojevih junačkih bio,
Al još naroda takvog ni tòlikôg ne vidjeh nikad.
Ima ih premnogo kao pijeska, kanoti lišća.
Proti našemu gradu sad dolaze te će se borit.
Hektore, najviše tebe opominjem, čini ovako.
Mnogo Priamov grad pomoćníkâ ima i oni
Jezikom koji kakvim od razsutih govore ljudi.
Onima svaki neka zapov'jeda, tko im je vladar,
Neka ih izvodi u boj razredivši gradjane u red.“
Tako im reče, a Hektor prepòznâ božice riječ,
Skupštinu razpusti on i potŕčê za oružjem Trojci.
Sva se otvore vrata i vojska na polje sune,
Kȍnjîci a i pješaci te veliki nastane žamor.
Njekakav izpred grada imade strmen brežuljak,
Na polju stoji dalèko, obići se dade odàsvud;
Ljudi govore tome brežuljku Batija, — bozi
Bezsmrtni skokovice Myrínê kažu brežuljak.
Tu se Trojanci i pomoćníci stanu dijelit.
Trojcem bijaše vodja sjajnošljemac veliki Hektor,
Priamov sin, iza njèga junaci u oružju bjehu
Najbolji, najviše njih, želéći se pobit na kòplja.
Sin Anchisov Aenèja Dardanjanom bijaše vodja,

Valjani sin, — Aphrodíta Anchísu rodi ga divna
U dolinama Idskim s čovjèkom spavavši smrtnim.
Ne bi Aenèja sam, već Anténora obadva sina
Bijahu s njim: Archelok i Akamas ù ratu vješti.
Koji iz Zelije bjehu, gdje spuštava idsko se brdo,
Bogati bjehu, vodu Aesépovu pijahu crnu, —
Tima je Trojcima sin Lykaónov vojvoda bio
Pandar, komu je luk udijèlio sam bog Apòllôn.
Koji su iz grada bili Adrestije, s apaežkog polja,
Iz grada Pityje i od Teréje brijega strmog,
Te je vodio Adrest i s lanenim oklopom Amphij,
Sinovi Meropa rodom Perkóćana, koj je medj ljudma
Najbolje vračati znao i nije svojim sinòvma
U boj ljudogubni poći dopustio, ali ga oni
Ne htješe slušat, smrt ih odvukla crna i Kere.
Koji po Praktiju gradu, po Perkoti življahu pako,
Koji iz divne bjehu Arìsbê, iz Sesta, Abýda,
Te je Hyrtakov sin dovodio, glava junaka,
Asij, Hyrtakov sin; iz Arisbe njega su konji
Svijetli velji donèsli od vòdê, zvane Sellèis.
Vodja Hippothoj pleménâ Pelàsgâ kopljonosnih bješe,
Koji su okolo grada Larìsê življeli grudnog; —
Vodio njih je Hippothoj i Pylaej od Areja loze, —
Sinovi Letha, koji Pelasgu Teutamu sin bi.
Thračane vitez je Piroj i Akamas vodio u boj,
Koje hellespontska voda okružuje tekući silno.
Kòpljanîke je u boj Kikónce vodio Euphem,
Zeusovo čedo, sin Troizena, Keasu sina.
Iz Amydona daleko od Axija široke r'jeke,
Axija, kojeg se vali po zemlji najljepši toče,
Vodjaše u boj Paeónce krivoluke junak Pyraechmo.
A Paphlagóncima bješe Pylaemen rutavac srčan
Vodja od Enetske zemlje, gdje divljih imade mazgóvâ;
Tamo u Kytoru gradu i Sesamu življahu oni,
Oko parthenske vode u domovih življahu slavnih,
Po Erythinu gradu na gori, Aegìalu, Kromni.
A Halizónima bješe Epistroph vodja i Odij,
Dalekog bjehu grada iz alybskog, — izvora srebru.

Myšane vodjaše Hromis i Ennomo, u ptice gatač,
Ali se s pticama nije iz Kere izvuko crne,
Nego brzonogi njega potómak ubi Aeákov
Onom u potoku, gdjeno Trojánce ì drugê ubi.
A iz askanskog grada daleko vodjaše Phryge,
Phorkys i nalični bogu Askànij borit se želeć.
Meonski narod u boj povèdû Antiph i Mesthle,
— Gygaejsko jezero njih Talaeménu obojicu rodi —
Izpod Tmola oni Meónce u boj povedu.
A gruborječne Karce povede Naste, — po gòri
Oni gustolistoj phthirskoj, po miletskom življahu gradu,
I uz Maeandrove vale i vrške mykalske strme.
Naste povede njih i Amphìmak u boj; — Amphìmak,
I brat mu Naste, djeca Nomionu svijetla bjehu,
Naste je sa zlatom u boj ko djevojka pošao kakva,
Ludjak, al propasti jadne odvrátio nije si time,
Nego brzonogi njega potómak ubi Aeákov,
Ubi u potoku, zlato Achillej si ödnese hrabri.
Lykijce vodjaše Glauko nezazorni i s njim Sarpédon
Od virovitog Xantha, iz Lykije dàlekê zemlje.

Treće pjevanje.

Zakletve. Gledanje sa zidova. Dvoboj Parisa i Menelaja.

Kada se sve već vojske poredjaju s vodjama svojim,
Trojci cikćući podju i vičući kanoti ptice;
Kao što pod nebom cika ždralóvâ stoji, kad bježe
Oni od zime i od neprestanih kiša, tad lete
Cikćući oni preko okèanskîh voda, Pygmaejcem
Donose oni k njima pridolazeć smrt i ubístvo;
U jutro rano ždrali s Pygmaejcima zameću svadju.
Mučeći podju u boj Achaejci kipeći gnjevom,
Jedan drugom pomagat želéći u srdcu željno.
Ko što po vrsima brdskim kad Noto razvije maglu,
Koje ne trpe pastiri, al tatu je od noći draža;
Dotle se vidi, dokle dobacit može se kamen, —
Tako se njima gusta pod nogama prašina digne,
Kada su stupali; brzo veòma idjahu poljem.
Kada se jedna drugoj na blízu primaknu vojske,
Nalični bogu junak Alèxândro vodjaše Trojce,
Pardalsku kožu oko raménâ imaše i mač
I luk svinuti, i dva sa obtokom mjedenim koplja
Vitlaše argejske sve junake najbolje zovuć,
Tko će se ogledat s njim, u strahovitoj borit se borbi.
Al čim opazi njega Menelaj Areju mili,

Široko gdje on koràčâ pred vojskom i dolazi bliže, —
Ko što se lav veseli, kad na plijen se namjeri velik,
Kada divlju kozu il jelena rogatog nadje
Gladujuć, hoće sve proždèrati, pa ma ga i psi
Tjerali brzi ili mladići mladi i snažni;
Tako se Areju mili Menelaj poveseli svojim
Očma Alexandra vidjev bogolikog, kaznit drznika
Hoteći ï umâh s kola u oružju na zemlju skoči.
Al kad Alèxândro njega bogoliki očima spazi,
Medju prvòbôrci gdje se pokazo, — srdce se njemu
Umah potrese i on medj drugove utekne guste
Od smrti bježeć. Ko što u planinskom dòlu kad zmiju
Opazi tkogod. natrag odlètî, u koljena njemu
Udari drhat i on odbježi blijed u licu,
Tako Alèxândro zadje bogoliki, sina se bojeć
Atrejevoga, medju Trojance ljutice guste.
Al kad ga opazi Hektor, tad grdit ga započne ružno:
„Nesretni Parise, prvi ljepotico, ženare ludi,
Varavče! ej da budeš neoženjen propo bez djece!
I to bih volio ja, i bilo bolje bi tako,
Nego da ljudima pokor i prezir ostaneš drugim!
Njegdje alà Achaejci dugovlasi ijuču sada,
Koji su mislili, da si prvoborac najjači, što si
Krasna obraza, ali junáčtva nije ni snage
U srdcu tvom! u moroplovnih ladjah zaputi l' takov
U more ti, i posabrav drugóvâ milih medj strance
Otidje, i iz daljine ljepoliku dovede ženu,
— Koja je snaha junakom kopljonosnim, — ì svôme otcu
Dȍvede nesreću velju i narodu i gradu svemu,
Neprijatèljima radost, a porugu samome sebi?
Ne bi li Areju milog Menelaja počekat htio?
Znao bi kakvog junaka imadeš mladjanu ženu!
Darovi Aphrodite ni kithara ne će ti pomoć
Nȉ vlâsi niti ljepota, u prahu kad valjo se budeš.
Ali su plašljivice Trojanci, jer odavna ti bi
Obuko kameni hiton rad zala, što si im zado.“
Njemu bogoliki ovu Alèxândro prihvati riječ:
„Hektore, pravo si mene izgrdio, krivo nijèsi;

Vazda je ljuto srdce u tèbe ko sjekira ljuta,
Koja kroz drvo ide iz ruke čovjèku, koj gradju
Umjetno teše ladjènû; od sjekire jâčâ mu uzmah.
Ti neprestrašljivo tako imadeš u grudima srdce.
Sbog Aphrodite zlatne daróvâ ne psuj me milih!
Prezirati ne vàljâ božànskê preslavne dare,
Koje ud'jele, sam si prisvojit ih ne može nitko!
A sad ako li hoćeš da vojujem i da se borim,
Ostale deder posadi Trojance i sve Achaejce,
Onda me s Areju milim Menelajem svedite, da se
Mi u sredìni borímo za Helenu i blago za sve.
Koji uzbude jači te drugoga svlada, nek vozi
Kući si čitavo blago i ženu, a drugi tvrdu
Nek si u ljubavi vjeru zakunu, te vi u Troji
Ostante grudastoj, a u konjogojni oni nek Argos
Podju i achaejsku zemlju, gdje vele lijepih žena."
Reče, — i toj se vrlo poveseli rȉječi Hektor,
I on otišavši medju Trojance ustavi čete
Koplje po sr'jedi držéći i tada se umire oni.
Ali dugovlasi njega Achaejci stanu strijeljat,
Gadjahu hitcima njega i kamenje bacahu na njeg.
Kad al junacima kralj Agamemnon se izdere na njih:
„Stante, Argejci, strijeljat odustante, achaejski sinci,
Kao da nješta reći sjajnošljemac hoće nam Hektor."
Tako im reče, oni odustanu od boja, i svi
Brzo ušute, a tad medj vojskama prosbori Hektor:
„Čujte od mene Trojci i nazuvčari Achaejci,
Što li Alèxândro veli, rad kojega nastade bòjak.
Svima Achaejcima on i Trojancima veli, nek metnu
Na zemlju sada svi mnogohranku oružje krasno,
A on i Areju mili Menelaj neka se sami
Tu u sredini bore za Helenu i blago za sve.
Koji uzbude jači te drugoga svlada, nek uzme
Čitavo blago i ženu i neka si kući poveze,
A drugi mi si vjeru u ljubavi tvrdu zakunmo."
Tako im reče i svi umuče i svi ušute.
Onda im grlati bojnik Menelaj započne riječ:
„Čujte sada i mène, jer moju snalazi dušu

Najveća tuga. Hoću da razidju već se Argejci
Mirno i Trojci, pošto pretrpljeste nevolja puno
Radi zavade moje, Alèxândro kojuno zače,
Kojega od nas smrt i sudbìna čeka, nek umre,
A vi se mirno drugi razidjite čim prije tada.
Bijelo janje jedno donesite, a drugo crno,
Zemlji i Suncu. A mi prikazati jedno ć'mo Zeusu.
Priama moćnog dovedte, nek vjerom se tvrdom zakune
Sam on, jer nevjere jesu i prkosni njegovi sini,
Pa bi opačnik koji prekrenuo Zeusovom vjerom.
Pamet je mladeži vazda prevȉrtljiva, ali kud starac
Dodje, tamo on u budućnost, ȕ prošlôst gleda,
Kako će najbolje što obadvjèma stranama biti."
Reče im — te se Achaejci povesele i s njima Trojci
Misleći, da će rat se dovršiti čemerni tako.
Oni ustave konje u redovih ì s kôlâ skoče,
Oružje skinu sa sèbe i na zemlju metnu ga blizu
Jedno do drugog; — malo oko njeg prostora bješe.
A dva glasnika Hektor u Troju slaše, da brzo
Janjce donesu, još da pozovu Priama starca.
I silni tada kralj Agamemnon Talthỳbija pošlje
K dubkima ladjam pa mu zapovjedi janje donèsti.
Tu Agamemnona divnog Talthybij posluša riječ.
Irida k Heleni brzo bjelorukoj glasnica dodje
Nà zâvu njezinu slična, na ženu Antenoru sina,
Sin se Anténorov njom Helikàon oženio; — od svih
Priama kćeri ona — Laodika — najljepša bješe;
Onu Irida nadje u megaru, veliko tkanje
Bagreno dvostruko tče i u njeg uvèzujê borbe,
Što ih konjokrote Trojci, mjedenhalje što ih Achaejci
Od šaka Arejevih pretŕplješe sbog nje do sàda.
Irida blizu nje brzonoga stane i rèče:
„Ajde, snašo oj draga, neobična vidjeti djela,
Što ih konjokrote Trojci, mjedenhalje što ih Achaejci
Čine; prije su plačne donosili na polju bojnom
Jedni drugima bitke, želéći pogubnog rata,
A sad sjede i šute, umirila sada se vojna,
Na štit je naslonjen svak, a kòplje si dugačko zabo.

Al će Alèxândro sada i Areju mili Menelaj
Kopljima dugim izić u borbu poradi tebe;
Koji prevlada, taj će nazivati milom te ženom.“
Božica reče, pa joj u duši ostavi sladku
Čežnju zȁ mûžem prvim, za otcem, materom, gradom.
Bijelim Helena tada zaogrne brzo se plaštom,
Sune iz thalama lijuć od obraza blistavu suzu.
Ne bješe sama, već s njom i dvorkinje izidju dvije
Aethra, Pittheju kći i vòlooka Klymèna.
Brzo dodjoše one, gdje vrata bijahu skaejska.
Oko Priama bjehu Thymoéte, Panthoj i Lampo,
Klytij i Hiketàon od loze Areja-boga
I dva razumna starca Ukàlegon i još Anténor;
Svi ti sjedjahu. pučke starješine, kòd skaejskih vrata.
Od rata starost je njih priječila, al govorníci
Bjehu valjani nalik na cvrčke. koji na stablu
U šumi sjede te se oglašuju milenim glasom.
Takve čelovodje trojske na tornju sjedjahu òndje.
Kada Helenu spaze, na toranj gdje uzlazi k njima,
Jedan drugome tiho progovori krilate r'ječi:
„Zamjere nije Trojcem ni nazuvčarom Achaejcem,
Gdje sbog takove žene već odavna podnose jade!
Licem je ona vrlo na bezsmrtne boginje nalik!
Nego, kakva je da je, nek ù lâdjah kući se vrati
I nek ne ostavlja nam i sinòvima našima tugu.“
Tako reku i tad pozòvê Helenu Priam:
„Dodji der ovamo, draga oj kćerko, ì sjedni uz me,
Da si prvoga muža i rodjake ì svôjtbu vidiš.
Ti mi kriva nijèsi, već bogovi krivi su meni,
Koji su plačni rat navalili achaejski na me.
Dodji, po imenu da mi gorostasnog kažeš junáka,
Koji je ono medju Achaejcima lijep i velik; —
I drugih ima, koji od njega glavom su veći,
Ali očima svojim krasníka još ne vidjeh svojim,
Koji bi glavit bio tolìkô, — ta kralju je sličan.“
Helena odvrati njemu, medj ženama boginja prava:
„Častan meni si ti i strahovit, mili oj svekre!
Ej da sam voljela zlu smrt odabrati, kada sam amo

Išla sa sinom tvojim mužèvljî ostaviv thalam,
Znance, poznorodnu kćer i vršnjakinje ljubazne svoje.
Ali tako se ne sbi i zato ginem od súzâ.
Nego da rečem ti, što sad izpitkuješ, uprašaš mene.
To ti je Atrejev sin Agamemnon silan daleko
I kralj dobar je on i kopljanik kršan i mèni
Djever bio je kuji bezobraznoj, — ako je bio!“
Reče i njèmu se starac pozadivi ì reknê ovo:
„Blaženi Atrejev sine dobrosretnji, obilni srećom!
Doista achaejskih mnogo sinóvâ pod sobom imaš!
Njekoč sam pošao ja u lozoplodnu phrygijsku zemlju
Ì vidjeh phrygijskih silu junákâ s brzijem konjma,
Otreja vojsku tu i bogolikog Mygdona vidjeh,
Oni uz žale rijeke Sangàrija imahu tabor;
I ja sam tad se medju junacima tima pobrájô
Onoga dana, kad su Amazonke mužkare došle; —
Ali sjajnokih ima sinóvâ achaejskih više.“
Drugoga opet vidjev Odysseja pitaše starac:
„Reci mi deder, draga oj kćerko, tko li je onaj.
Glavom je Atrejev sin Agamemnon veći od njèga,
Ali je prsima on i ramènima vidjeti širi.
Njegovo oružje leži na zemlji mnogohranoj, — al on
Kanoti brav po redòvima svud obilazi ljudskim.
On mi se najviše čini gustorunu naličan ovnu,
Koji po velikom stadu ovácâ prolazi b'jelih.“
Njemu Helena ovo odgovori Zeusova kćerka:
„To ti je opet dosjetljivi sin Laèrtov Odỳssej,
Koji se nȁ polju rodi brdovite ithačke zemlje.
On ti misli mudre i lukavstva svakakva znade.“
Razumni na to njoj Anténor reče unátoč:
„Tu si doista riječ po pravici kazala, ženo;
Već bo je jednoč došo Odyssej ovamo divni;
S Areju milim je došo Menèlajem poslan sbog tèbe,
Ja ih obòjicu u svom pogòstih, počàstih u dòmu,
Tako upòznah im stas pa ĭ mîsli njihove mudre.
Al kad se skupe Trojanci, ĭ oni se medj njima nadju,
Širokim nadvisi sve ih ramènma Menelaj stojéći,
Nego kad sjedoše, onda Odyssej glavitiji bješe.

Kada riječi oni razpredati ï mîsli stanu,
Tad je Menelaj brzo govorio, malo doduše,
Nego veoma zvonko, riječima nije obìlat
Bio, al sboraše sgodno, sve ako je ï bio mladji.
A kad se digo govorit Odyssej dosjetljivi riječ,
Stade i gledaše strmo oborivši na zemlju oči.
Skeptra ni naprvo nije okretao, a niti straga,
Već ga držaše čvrsto u ruci nevještu sličan.
Reko bi, da je čovjek mrzovoljast ili budàla.
Ali kad veliki glas iz grudi izpusti svojih,
Riječi sipati stane pahuljicam snježanim slične, —
Nikakav smrtnik se tad nadgovárô s Odyssejem ne bi.
Ipak se njegovu stasu tad tòliko čudili nismo.“
Trećega Ajasa opet uòčîvši pitaše starac:
„Tko li je onaj Achaejac i velik ì lijep junak?
Glavom i širokim on je ramènima vidjen u vojsci.“
Njemu tankopepla snaha medj ženama boginja reče:
„Obrana achaejska to je, — gorostasni to ti je Ajas.
A tamo kao bog Idomènej medj Krećani stoji,
Okolo njega se kretski čelòvodje skupili eno.
Često je Areju mili Menelaj pogostio njega
U kući našoj, kad je sa Krete došao k nama.
Sada sjajnôke sve Achaejce ostale vidim,
Koje bih mogla prepòznat i kazati njih poimèncê;
Al upravljáčâ dvaju ne mògu narodnih vidjet,
Kastora viteza i Polydèuka šakobiju dobra,
Rodjenu braću, što ih porodila moja je mati.
Iz Lakedaèmona ljubkog nijesu li krenuli oni?
Il u moroplovkah ladjah doduše dodjoše amo,
Ali u bojeve ne će da zalaze junačke, već se
Mnoge sramote boje i rugla, što je na mèni?“
Reče, a njih je zemlja pokrivala puna života
U Lakedaèmonu ondje na postojbini im miloj.
Zaloge tvrde vjere glasníci nosiše kroz grad:
Janjića dvoje i plod zemàljskî vesèlicu vino
U kozjem mïjehu, a vrč u rukama nošaše sjajan
I čaše zlatne Idaej oglàsnîk; k Priamu starcu
Pristupi on i ovim riječima potakne njega:

„Diž' se, Laòmedonov oj sine, zovu boljári,
Vodje konjokrotam Trojcem i nazuvčarom Achaejcem,
U polje tebe, da zakunéte tvrdom se vjerom,
Te će Alèxândro sada i Areju mili Menelaj
Kopljima dugim izić u borbu poradi žene;
Koji prevlada, ženu i čitavo dobit će blago.
A drugi tvrdu mi si u ljubavi zaklevši vjeru
Ostanmo ù grûdnôj Troji, a oni nek odu u Argos
I u achaejsku zemlju, gdje vele lijepih žena."
Tako mu reče, starac protŕnu i druzima rekne,
Neka zapregnu konje i oni se pokore brzo.
Priam se u kola uzpne i uzde potegne natrag;
U kola prekrasna s njim se Anténor takodjer uzpne,
Kroz skaejska vrata konje brzonoge na polje krenu.
A kad dodjoše već medj Trojánce i medj Achaéjce,
Tad na mnogohranu zemlju obojica sidjoše s kola
Pa tad ǔ sr'jedu stupe medj Trojce i medj Achaejce.
Digne se junački kralj Agamemnon, Odyssej se digne
Umah dosjetljivi, a tad glasníci ponosni svedu
Zaloge vjere tvrde božànskê, smiješaju vino
Oni u vŕču i vode na kraljevske naliju ruke.
A sin Atrejev nož povuče od boka tada,
Koji mu višaše vazda uz velike korice mača,
Janjcima odreže dlake sa glave, onda glasníci
Podijele trojskim boljarom i achaejskim dlake.
Atrid podigne ruke ovako se moleći puno:
„Najveći, preslavni Zeuse, sa Ide kojino vladaš,
I sunce, kojeno sve sa nebesa čuješ i motriš,
Zemljo i potoci vi, i bogovi, koji pod zemljom
Pokojne kaznite ljude, — zakùnê li tkogod se krivo,
Budte svjedoci! budte čuvari vjere nam tvrde!
Ako l' Alèxândro svlada Menelaja, ubije l' njega,
Helena neka mu tada i čitavo ostane blago,
A mi se vratimo tad u brzoplovnim ladjama kući;
Ako l' plavokosi pako Menelaj Alexandra svlada,
Onda nek Helenu vrate Trojanci i čitavo blago
I nek naknade plate Argéjcima, kako je pravo,
Kako će spomena i medj potómcima ostati o tom.

Ako l' ne uzhtije Priam i njegovi sinovi platit
Naknadu meni, pošto Alexandro pane u boju,
Onda ću ostati ovdje i naknade radi vojèvat
S njima ću dotle, dokgòdj svršetka ne nadjem ratu.“
Reče i janjcima vrat presiječê nemilom mjedi,
Onda ih na zemlju metne a praćahu jošte se oba,
Al bez života bjehu, jer uzela mjed im je dušu.
Tad u krčáge vina iz vrča zagrabe pa ga
Izliju te se molit vjekovitim bozima počnu.
Tada je gdjeki Achaejac i Trojac reko ovako:
„Najveći, preslavni Zeuse i ostali bezsmrtni bozi,
Koji od nas prvi prekò vjerê uzrade tvrde,
Nek im ko ovo vino izcuri mozak po zemlji,
Njima i njihovoj djeci, a žene im oteo drugi.“
Tako izreknu, al im Kroniôn ne htje izvršit;
Onda im započne riječ potómak Dardanov Priam:
„Čujte me, Trojci vi i nazuvčari Achaejci, —
Ja u vjetroviti Ilij povratiti sad ću se natrag,
Jer mi ne može srdce podnèsti, da očima gledam,
Gdje se s Areju milim Menelajem sinak mi bori;
Zeus to znade, znadu i ostali vječiti bozi,
Komu je od njih dvaju skončánje sudjeno i smrt.“
Reče i ù kola junak bogoliki janjiće metne,
Onda se uzpne sam i uzde potegne natrag;
U kola prekrasna s njim se Anténor takodje uzpne,
Te se vraćahu natrag obojica u grad u Ilij,
A sin Priamov Hektor i s njime divni Odỳssej
Izmjere najprije prostor za borbu, u kacigu zatim
Mjedenu ždrjebove bace i u njoj ih onda potresu,
Koj će od boraca prvi mjedènicu ìzmetnut koplje.
Ljudi podignu ruke i bozima uzmu se molit.
Tada je gdjeki Achaejac i Trojac reko ovako:
„Najveći, preslavni Zeuse, sa Ide kojino vladaš,
Koji je ovaj boj medj obojicom zavrgo njima,
Daj da propadne on, u Aídove dà zâdjê dvore,
A mi ostanmo drugi u ljubavi ì vjeri tvrdoj.“
Tako rekoše i tad sjajnošljemac veliki Hektor
Gledajuć natrag potrese i Parisu izskoči ždrijeb.

Čete u redove sjednu, poskokljivi gdjeno su konji
Kojemu stajali, gdje mu i oružje šareno bješe;
Tad na ramèna sebi navuče oružje krasno
Divni Alèxândro, muž ljepokose Helene one.
Nazuvke najprije sebi navuče oko gol'jènî,
Nazuvke lijepe, što ih pritiskale srebrne kopče,
Okolo prsiju oklop navuče, koji je bio
Oklop Lykàona brata i na se on ga naràvnâ.
A mač srebrokitni oko raménà si mjedeni baci,
Onda si težak štit i velik u ruke uzme,
Lijepo izdjeljan šljem konjogrivni na glavu metne
Junačku, perjanica na njemu se tresaše strašno.
Uzme bojevno koplje, što sgodno mu staja u ruci,
Oružjem istim se tad naorùžâ hrabri Menèlaj.
Kada već njih dva sa stránâ obíjû u oružju budu,
Tada ù sr'jedu stupe medj Trojce i medj Achaejce
Strašno gledajuć očma; — konjokrote svi se Trojanci
I nazuvčari Achaejci, kad vide ih, u čudu nadju.
Blizu si oni stanu na izmjerenome mjestu,
Kopljima zamahnu oba sve jedan nà drugôg ljutit.
Prvi Alexandro baci dugosjeno koplje iz ruke,
U svud jednaki štit Menelaja pogodi njime,
Ali ne probi mjedi, već samome njemu se svine
Ò jâkôm štitu rt, a tada podigne koplje
Atrejev sin Menelaj pomolivši Zeusu se otcu:
„Zeuse gospode, daj mi naplatiti zlu počimáča,
Divnog Alèxândra, daj da od mojih ga nestane ruku,
Nek se i poslije gdjeki od ljudi kasnijih žaca
Zlo domaćinu činit, koj ljubav izkazuje gostu."
Reče i zamahne kopljem dugosjenim i tad ga baci,
U svud jednaki štit Alexandra pogodi njime,
Te kroz blistavi štit silovito izidje koplje
I vrlo umjetni oklop probòdê ono junáku,
Mimo slabine prodje i hiton prereže naskroz,
Tad se Alexandro svine i ukloni crnoj se smrti.
Atrejev sin povuče si mač srebrokitni tada,
Segne i udari njime u kacigin obod, al o njoj
Na tri na četiri prsne dijela, iz ruke mu spane.

Atrid zaleleče na to u široko pogledav nebo:
„Otče oj Zeuse, nema od tèbe okrutnijeg boga,
Doista mislih kaznit Alèxândra za sve zločínstvo;
Ali mač mi se slomi u ruci i kòplje mi evo
Iz šaka poleti zalud i tako njega ne svládah.“
Skoči dorekavši to, za gustogrivnu kacigu primi
Njega i okrene te ga povuče medju Achaejce.
Remen izvezeni njega pod gr̃'ocem daviti stane,
Koj si je izpod brade nategnuo, da šljem mu drži.
Njega bi dovuko bio Menelaj i golemu slavu
Steko, da Zeusova kći Aphrodíta ne spazi oštro.
Ona mu pretrgne remen od vola zaklanog krepko;
Prazna kaciga tada u punanoj ostane ruci:
A njom zavrtjevši junak medj nazuvčare Achaejce
Baci ju i nju mili drugári dignu sa zemlje.
Drugi put skoči Menelaj želéći ubiti onog
Kopljem mjedènicôm, al Aphrodita ugrabi njega
Bez muke ikakve, bješe bo boginja, maglom ga silnom
Zavije pa ga metne u mirisni, nadviti thalam,
Helenu dozvati ode; na visokom tornju zatèčê
Nju, a okò njê puno u skùpu Trojankî nadje.
Helenu ona povuče za milenu odjeću njenu
Te joj progovori staroj vunarici slična se stvoriv,
Koja je vunu njoj izradjivala, dok je još bila
U Lakedaèmonu; nju je od sviju voljela ona.
Toj se učinivši slična progovori tad Aphrodita:
„Ajde, Alexandro zove, da povratiš kući se brže.
U sobi iztesanom na krevetu on ti sad leži;
On od ljepote sja i od odjeće. Ne bi mu rekla,
Da je iz boja došo, već u kolo da se otíći
Sprema, il od kola da je odusto i sada da sjedi.“
Tako joj reče i njoj u grudima srdce potàče;
Ali kad Helena vrat Aphrodíte božice spazi
I prsa njezina ljubka i blistave, sjajne joj oči,
Onda se zadivi, riječ progovori ì klikně njojzi:
„Zloćuda boginjo, zašto i sàda me želiš zavèsti?
Valjda me njekuda vabiš u gradove žitelja pune,
Ili u phrygijske il u meònijske gradove mile,

Ako li i tamo dragog imadeš medj smrtnima ljudma,
Jerbo me mrzku ženu Menelaje hoće odvesti
U kuću svoju, pošto Alexandra divnog je svlado.
Zato si ovamo sada pristupila lukavo k meni.
Sjedi sama uz njèga i ostavi staze božànskê,
Svojima nogama više na Olymp nemoj se vratit,
Nego uz onoga vazda čemèrikûj ì čûvâj njega,
Dokle te robinjom svojom ne učini on ili ženom,
Al ja onamo nejdem i zamjera meni bi bila,
Ja da mu postelju spremam, sve trojanske mene bi žene
Korile poslije, ta i onàkô tugujem odveć.“
Srdita na to njoj Aphrodíta progovori divna:
„Dražit me, opaka, nemoj, da ne bih te povrgla ljuta,
Da mi ne omrzneš, košto strahovito prije te ljubljah,
I da medj narodom trojskim i danajskim neprijatéljstvo
Ljuto ne zametnem i ti nastradati mogla bi hudo.“
Reče, a Helena nje se pobòjî Zeusova kćerka,
Ode u blistavo sjajno oblačilo zakriv se mučke;
Ne spazi Trojka ni jedna, a boginja idjaše pred njom.
Kada u prekrasni dom Alexandrov dodju već one,
Služkinje brzo svaka na svoje poslove podju,
Pa u visoki thalam medj ženama boginja udje,
A Aphrodíta, mila nasmješljivka, stolicu uzme
I pred Alexandra divnog donese ju i metne preda nj,
Na nju se Helena kći Aegidònošê Zeusa posadiv
Odvrati na stranu oči i napadne na muža veleć:
„Došo si iz boja! ej da u njemu propao budeš,
Da te je junak kršan umorio, prvašnji muž moj!
Sam si se hvalio prije, da kòpljem si, rukama, snagom
Jači od Areju milog Menelaja. Nego i opet
Deder Areju milog Menelaja idi pozovi,
Da se i opet u boju boríte. Al ja ti velim,
Kani se boja te se u borbi boriti nemoj
Više s plavokosim onim Menelajem, niti se rvat
U ludo, da te ne bi umorilo njegovo koplje.“
Paris odvrati njoj i besjede prihvati ove:
„Nemoj napadat na me, oj ženo, grdnjama težkim,
Ta Menelaj je sada s Atheninom pomoću svlado,

A ja ću drugi put njega, ta i nama pomažu bozi.
Nego ajdemo leći, nasladit se ljubavi ajdmo;
Ta još osvojila dušu tolìkô ljubav mi nije,
Ni u moroplovnih ladjah kad krenuh ugrabiv tebe
Iz Lakedaemona milog, na ostrvu kranajskom kad sam
Prvi put spavao s tobom, u krevetu ljubio tebe,
Koliko sada te žudim i osvaja sladka me žudnja.“
Reče i prvi prodje u krevet, a žena će za njim.
Tako u izdjeljanom u krevetu počinu oni;
A sin Atrejev podje po vojsci zvijeru sličan,
Ne bi l’ Alexandra mogo bogolikog opazit gdjegodj.
Al ga ni Trojac niti pomoćnik ikoji slavni
Nè mogâše pokazat Menelaju, Areju milom.
Nitko ga nije krio od ljubavi, — da ga je samo
Vidio tko! jer mržahu na nj ko nà cîrnû Keru.
Onda junacima kralj Agamemnon prosbori njima:
„Čujte Dardanci vi i Trojánci i pomoćníci,
Vidi se, da je Menelaj nadvladao Areju mili.
Argejku Helenu vi nam i čitavo vratite s njome
Blago i naknadu dajte naplatite, kako je pravo,
Kako će spomena i medj potómcima ostati o tom.“
Reče Atrejev sin i povlade svi mu Achaejci.

Četvrto pjevanje.

Vjera se prelomila. Agamemnon pregleda vojsku.

Bogovi sjede svi na vijèću sada kod Zeusa,
Nà zlâtnôm sjede podu, a Heba gospodja njima
Toči u vrčeve nektar i oni vrčima zlatnim
Jedan nazdravlja drugom te na grad trojanski glédê.
Odmah Kronov sin podraživat započne Heru
Bodljikavim riječma i prosbori šibajuć na nju:
„Dvije pomòćnice dobre od boginja ima Menelaj:
Argejku Heru, s njom Alalkòmênku jošte Athenu.
Nego daleko sjede i gledanjem samim se one
Ovdje nasladjuju, al Aphrodita nasmješljivka mila,
Drugomu u pomoć teče i Kere odvraća od njeg,
I sad je spasila njega, kad mišljaše poginut veće.
Al je Areju mili Menelaje pobjednik osto.
Nego mislimo dajmo, što l' ima sve se učinit.
Hoćemo l' ljuti rat i pokolj podić strahovit,
Il ćemo ljubav medju Argejce vrć i Trojance.
Ako l' je svima milo u duši i svima l' je drago, —
Pa nek Priama grad gospodara ostane čitav,
Argejku Helenu pako Menelaje nek si odvèdê."
Reče — Athena pako i Hera zamrmljaju na to,
Obje sjedjahu blizu i Trojcima snovahu o zlu.

Boginja ništa ne rèče Athena, već ostane šuteć
Ljuta na otca Zeusa i divlji ju obuzme bijes,
Al gnjev se prevrši Heri u grudma i započne riječ:
„Prestrašni Kronov sine, izustio kakvu si riječ?
Zar ćeš bezuspješnim trud moj i zaludnim stvoriti i znoj,
Koga se radeć naznòjih; utrúdiše konji se moji,
Kad puk skupljah na zator i Priamu i svoj mu djeci.
Radi, al bogovi ini povladiti ne ćemo tebi.“
Na nju ozlovoljen Zeus nebesa oblačitelj reče:
„Zloćuda, kakva ti zla je učinio tolika Priam
I on i njegova djeca te želiš svedj neprestàncê,
Kako ćeš stojni grad razoriti ilijski njima?
U grad kroz zidove duge, kroz vrata da unidješ sada
I da Priama proždreš prijesna i njegovu djecu
I druge Trojce, tad bi umirio gnjev se u tebi!
Radi, kako te volja, al sbog tog ne bilo svadje
Medj tobom i medju menom, ni razdora medj nama dvoma.
To si u srdce spravi, što sada mislim ti reći.
Ako li uzhtjednem grad razoriti ikoji kada,
Živo l' uzhtjednem, gdje se ljubimci rodiše tvoji, —
Nemoj mi gnjeva mojeg prijèčiti, nego me pusti,
I ja bo tebi rado dopùstih, al nerada srdca.
Kolikogödj imade gradóvâ pod zvjezdanim nebom,
Pòd suncem, te pozemljári usrêd njîh stanuju ljudi,
Od svih mi ů srdcu najčestitiji sveti je Ilij
I kralj kopljometnik Priam i narod Priama kralja.
Nikada oltar moj bez zadružne ne bješe gostbe,
Bez pretilìnê i vina, već kakvi su darovi naši.“
Volooka Hera odgovori njemu ovako:
„Tri su grada meni od sviju draža gradóvâ:
Širokih ulica grad Mykena, Sparta i Argos;
Sva tri razòri ih, kada u duši ti omrznu tvojoj,
Ja ti ne kratim, ne ću od tebe branit ni jednog;
Sve da ti branim i da razorit ih ne pustim tebi,
Ne bih zabranit ti mogla, od mène bo puno si jači.
Nego ni muke moje bezuspješnom ne treba činit,
Kada sam boginja i ja, od istoga roda sam s tobom;
Ja se od lukavca Krona poròdih častnija od svih

S dvojega: s roda svoga i tebi što sam se ženom
Nazvala, koji si svima medj bozima pravi gospòdâr.
Ali u tome ja ću popuštati tebi, — a mèni
Ti ćeš popuštati, ini slijedit će bozi nas vječni.
Deder naloži sada Atheni, nek medj Achaejce
I medj Trojance zadje, u pokolj strahoviti njihov,
Pa nek pokuša, ne će l' Trojanci pretèći Achaéjce,
Koji se ohole sada, — i slomiti zakletvu prvi."
Reče te bogova otac i ljudi posluša riječ
I on krilate r'ječi Atheni progovori ove:
„Ù vôjsku brže otidji medj Trojce i medj Achaejce
I tu pokušaj, ne će l' Trojanci pretèći Achaejce,
Koji se ohole sada, — i slomiti zakletvu prvi."
Reče te potakne tim i onako željnu Athenu.
Ona s visina skoči olympskih ì sâdjê umah.
Ko što kad pusti sjajnu zvijezdu na nebu sinak
Lukavca Krona, znak brodarom ili vojnikom
Široke vojske, — te iz nje množina se varnica kreše —,
Takovoj nalik zvijezdi Athéna Pallada skoči
Na zemlju mèdju vojske i začude svi se vidóci,
Svi nazuvčari Achaejci, konjokrote i svi Trojanci.
Tada je gdjeki k drugu okrenuv se reko ovako:
„Doista ljuti će rat i pokolj nastat strahovit,
Ili će ljubav medj obadvjèma stranama stvorit
Premudri Zeus-bog, koji rukòvâč je ljudskoga rata."
Tako je rekao gdjeki Trojanac, gdjeki Achaejac.
Dotle Athena slična čovjèku zadje medj Trojce,
Slična Laòdoku, sinu Anténora, — koji je dobar
Kopljanik bio, — i tražit bogolikog Pandara stane,
Ne bi l' ga našla, pa ona nezazornog jakoga sina
Nadje Lykónova stojeć, štitonosne čete se do njeg
Jake poredjale, što od Aesépa podjoše s njime.
Boginja stane uz njèga i krilate rekne mu r'ječi:
„Bi li me poslušat htio, Lykónov hrabri oj sine?
Ne bi l' se podufo ti na Menèlaja strijelu brzu
Baciti, te će te svi Trojanci slavit i ljubit,
A najviše od sviju Alexandro kraljević mladi.
Najprije dobio ti bi od njèga darove sjajne,

Da on Atreju sina Menelaja bojevnog vidi
Ubita tvojom strijèlôm na lomaču popeta bolnu.
Nego odapni daj na Menèlaja dičnog junaka,
Daj svjetlorodnom bogu slavnolukom ti Apollónu
Sad hekatombu ovaca prvorodnih slavnu obrèci,
Da ćeš prikazati doma u Zeliju svetu se vrativ."
Reče Athena i njèmu ludòvu nagovori srdce.
Gladak izvadi luk od divljega brzoga jarca
Načinjen, koga je sam pogodio pod grudi njekoč;
Čekajuć on ga uvrebo, iz pećine kad je izhadjo,
U prsa rani ga, na hrid natràškê jarac se svali.
Šestnaest dlanova rozi iz glave izrasli su jarcu,
I njih načini, složi valjano rogostružac majstor,
Dobro ih izgladi on i kolutić izdjelja zlatan.
On taj nategne luk i pazljivo spusti ga, na tle
Nasloni, a njeg valjáni drugari zaslone štitma,
Prije navalili na nj da Achaejci bojevni ne bi,
Nego li Atrejev sin Menelaj bojevni padne.
On tad odklopac skine sa tulca ì uzmê novu
Krilatu strijelu, koja nanizuje bolesti crne.
Gorku strijelu on na tetívu namjesti umah
I svjetlorodnom bogu slavnolukom on Apollónu
Tad hekatòmbu ovaca prvorodnih obrekne slavnu,
Da će prikazati doma u Zeliju svetu se vrativ.
Strijelu primi, tetívu od vola i zareze skupa
Pritegne, grudma tetívu primàče i željezo k luku;
A kad je u okrug luk pritegnuo veliki k sebi,
Sav on zabréčî, tetíva zabrújî, strijèla polètî
Oštra i u čete ona zažèlî past medj junake.
Blaženi bezsmrtni bozi zabòravili nijèsu
Tebe, Menelaje; — prva pljenjàčica Zeusova kćerka
Preda te stav od strijèlê oštro'rte obrani tebe;
Ona ju od kože tako odvratila kao što mati
Od čeda odvraća muhu, kad u snu sladkome leži;
Boginja strijelu tamo navèdê, gdjeno se zlatne
Pojasne držale kopče, gdje dvostruki branjaše oklop.
Gorka strijela padne na pričvršten k tijelu pojas,
U taj se umjetni pojas Menelaju ona zabòdê

I vrlo umjetni oklop probode mu ona i pòuz,
Što ga je nosio koži za obranu, odboj strijèlâ,
Najviše čuvaše to ga, al i to prodje strijela.
U kožu najgornju ona ogrebe umah junaka
Te crna umah krv poteče ìz ranê njemu.
Ko što kad Meonka koja il Karanka bagrom bjelòkôst
Oblije hoteć ures načiniti obrazu konjskom,
I to u thalamu leži, a konjanici ga mnogi
Sa sobom žele odnèsti, al kralju to je za nakit,
Dika njegovu konju i konjskome još upravljáču, —
Tako se bokovi tvoji, Menelaju, obliše krvlju
Lijepe gol'jeni tvoje i pod njima gležnjevi krasni.
Tada protrne sav junacima kralj Agamemnon,
Kada opazi krv gdje iz rane lije se crna,
I sam Areju mili Menelaj protrne tada.
Ali kad opazi, da su i uzica ì kuka vani,
Odmah se opet njemu u grudima sàberê srdce.
Težko zajeca kralj Agamemnon i prosbori njima,
Ruku Menelaja držeć; drugari takodje jecnu:
„Na smrt tvoju, dragi oj brate, zakleh se vjerom,
Kada te pustih, da za Achaejce s Trojci se boriš,
Tako te sgodiše Trojci i sgaziše vjeru si tvrdu.
Ali janjaca krv i prisega zaludu nije,
Zavjere ni žrtve vinske ni desnice, koje nam vjeru
Zadaše! Ako l' Olỳmpijac sad to izvršio nije,
A on će kasnije sve to izvršit i oni će skupo
Platiti to i glavama svojim i ženama, djecom.
Dobro bo znadem svojoj u duši i u srdcu znadem:
Doći će danak, te će i Ilij propasti sveti
I kralj kopljometnik Priam i narod Priama kralja;
Kronov će sin visokovladni Zeus u etheru živuć
Aegidu tamnu sâm potrésti na sve Trojance
Srdit s prijevare njihne; izvršiti sve će se tako.
Ali strahovita žalost, Menelaje, mene će snaći,
Ako li umreš i ako živòtu svršiš sudbinu;
Najgrdja rdja ja bih u Argos se vratio žedni,
Jer će se odmah sjetit Achaejci otčinske zemlje;
Tad bismo òstavili Trojáncem i Priamu diku —

Argejku Helenu, a ti pod Trojom ćeš ležat i tvoje
Na polju truhnut će kosti, a poso će nesvršen ostat.
Tad će drzoviti gdjeki Trojanac reći ovako
Nogom poskočivši na grob Menelaja dičnog junaka:
„„Na svem izkálio kralj Agamèmnon srdce si tako
Ko što je uzalud amo Achaejce doveo u boj!
Al se je vratio doma na postojbinu si milu
Ù lâdjah praznih ovdje Menelaja ostaviv dobrog.““
Reći će tko, a široka zemlja tad poda mnom zini!“
Njega plavokosi junak Menelaj ohrabrujuć reče:
„Ne boj se, samo nemoj Achaejce nikako plašit.
Na zlu se mjestu nije zabòla strijela, već pojas
Presjajni uzdržo nju je, a pregača uzdrža ozdo
I još pouz, što ga izradiše s mukom kovači.“
Silni odgovori kralj Agamemnon njemu ovako:
„Ej da se tako hoće dogodit, Menelaje dragi!
L'ječnik će ogledat ranu i na nju će metnuti vračtvo,
Ne bi li muke crne odvratilo ono od tèbe.“
Reče i prosbori umah Talthỳbiju božjem glasníku:
„Čim prije amo, Talthybiju, deder Machàona zovni.
Koji je junački sin Asklepijev, l'ječnik je čestit,
Neka Atreju sina Menelaja bojevnog vidi,
Kogano junak dobar na luku sgodi strijelom
Trojac il Lykijac sebi na diku, a nam na tugu.“
Reče i posluša njega oglàsnîk čuvši mu riječ
Ì umâh u čete medju Achaejce mjedenhalje zadje
Očima tražeć junaka Machàona i spazi njega,
Spazi ga stojeć; mnoge štitonosne čete se do njeg
Jake poredjale, što od konjogojne podjoše Trike.
Glasnik stane uz njèga i krilate rekne mu r'ječi:
„Diž' se, Asklepijev sine, junákâ te kralj Agamemnon
Zove, da Atreju sina Menelaja bojevnog vidiš,
Kogano junak dobar na luku sgodi strijelom
Trojac il Lykijac, sebi na diku, a nam na tugu.“
Tako mu reče i tim u grudima gane mu srdce,
I oba u čete zadju, u achaejsku široku vojsku.
Ali kad dodju, gdje je plavokosi junak Menelaj
Stajao ranjen, gdje se boljari skupili u krug

Okolo njega, a on medjù njima junak bogolik,
Odmah mu pričvrštenog iz pojasa str'jelu izvuče;
Dok ju izvlačio, oštre previnuše natrag se kuke.
On mu presjajni pojas i pregaču odveže ozdo,
Odveže pouz, što ga izradiše s mukom kovači.
A spaziv ranu, u koju strijela gorka je pala,
Izsisa krvcu i vještak valjána metne mu vračtva;
Otcu mu Chiron je njih udijèlio dobro mu misleć. —
Grlatog oko bojníka Menelaja stajahu oni, —
Dotle štitonosni stupe Trojanci, — al i Achaejci
Skoče u oružje, bojnog vesélja i oni se sjete.
Tad Agamemnona divnog drijemati vidio nisi,
Niti bojazljiva, da mu u borbu ne će se zaći,
Već on se u bitku hitno požuruje ù slavu mužku.
Od sjajnih, mjedenih kola i konja odbjèžî, a konje
Usopljene iza njeg pridrži Eurỳmedon vitez.
Sin Ptolemaeja, sina Piraéjeva, subojnik njegov.
Kralj Agamemnon njemu zapovjedi držat ih blizu,
Ako mu koljena klonu od truda obilazeć čete.
I tad pješice on po redòvima ode junákâ.
Koje brzòkonjîke Argejce vidjaše žurne,
K tima je stupio te ih riječima bodrio puno:
„Ej ne okán'te, Argéjci, se sad junáčtva, žestìnê;
Ta ni otac Zeus pomágati lažcima ne će,
Nego kojino prvi prelomili tvrdu su vjeru,
Sa njih će jastrebovi poizjesti mladjanu kožu,
A mi u ladjah sobom izvèsti sve ćemo žene
Njihove i ludu djecu, kad uzmemo grad im junaci."
A gdje je vidio, da se od strašnoga povlače rata,
Tê je grdio puno riječma srditim veleć:
„Nije l' vas, hvastavci, stid, oj grdila argejska prava?
U čudu zašto stojite ovako kano jelénci,
Koji po širokom polju trčéći utrudiše već se
I tad stoje i na paméti im nije junačtvo.
Tako u čudu i vi stojíte nit se boríte.
Čekate valjda, da se Trojanci primaknu k ladjam,
Koje su na žal morski povučene s krmama krasnim,
Vidjet želíte, hoće l' Kronìôn vas rukom zakrilit."

Tako je vladajuć on po redòvima junačkim hodo,
Te on po saboju ljudskom obilazeć Krećanom dodje,
Oni u oružju uz Idomèneja stajahu hrabrog.
Medju prvoborci bî Idomenej veprovske snage,
A zadnje kretske falànge Meriôn bodraše vitez.
Kad njih opazi kralj Agamemnon, veseo budne,
Te Idomeneju on progovori ljubazne r'ječi:
„Više no ostalim svim brzòkonjîkom Argéjcem
Čast Idomeneju tebi u bòju i u drugom poslu,
Čast ti na gostbi, kada starješinsko žarkasto vino
Argejski prvi boljari u vrčih miješaju sebi.
Kad bo iz mjere ini Achaejci dugovlasi piju,
Uvijek vrč, Idomeneju, pun uz tebe je onda,
Dà piješ iz njeg, ko što baš i ja, kad veli ti srdce.
Nego diži se u rat, da ostaneš, kakvim se dičiš."
Njemu odgori vodj Idomènej kretski unátoč:
„Atrejev sine, tebi drugarom ću premilim ostat,
Kako ti njekoč obrèkoh i kako ti ono obèćah.
Nego i druge daj Achaejce dugovlase hrabri,
Da brže počnemo boj, jer Trojanci pomrsiše vjeru,
Al njih će snaći smrt u budućnosti ì mnogi jadi,
Zaštobo prvi oni prelomili tvrdu su vjeru."
Tako mu reče, tad Agamemnon radostan ode.
I on po saboju hodeć do Ajasa obadva dodje,
Oba u oružju, oblak pješákâ za njima bješe.
Ko na vidíku kozar kad opazi, gdjeno se oblak
Morskom nad pučinom diže, a Zephyr popuhuje za njim;
Njemu se, koji stoji dalèko, crn kao smola
Nad morem pričinja oblak oluju noseći silnu;
Vidjevši protrne pastir i u špilju utjera stado:
Tako sa Ajasa oba momákâ Zeusovih čeda
U ljuti kretahu boj falange preguste, tamne,
Sve su stršila koplja i štitovi na njima silni.
Silni kad opazi njih Agamemnon, veseo budne,
Te on progovori njima i ovu rekne im riječ:
„Ajasa dva, oj vojvode vi nazuvčárom Achaéjcem,
Vama ne velim ništa, jer bodriti nije vas sile,
Ta vi narodu sami velíte, neka se bori.

Ej da otac mi Zeus, Athéna dâ i Apòllôn,
Te svi Achaejci takvo u grudima imali srdce,
Brzo bi Priama grad gospodára pred nama pao,
Kada bi ruke naše osvojile, razsule njega.“
Reče i otidje od njih te tada medj druge zadje.
S Nestorom nadje se on s govornikom zvonkim iz Pyla,
Gdjeno uredjuje svoje i bodri ih, neka se bore,
Oko Alàstora, veljeg Pelàgona, Chromija k tomu,
Oko Haemona silnog i Biasa, puku pastira.
Najprije kȍnjîke on i konje ì kola u red
Postavi, za njima pako pješadiju silnu, valjánu,
Da zid u ratu budu, usrȅd njîh poredja slabe,
Da se ne hoteć tkogod i od njih od nevolje bori.
Konjike prve od svih opomene ì reknê njima,
Neka pritežu konje i u četi nek se ne mètû:
„Nitko izprèd drugih nek se ne želi boriti s Trojci
Misleć na svoje junačtvo, na umjeću konjičku svoju;
Neka ne uzmiče nitko, jer oslabit hoćete time.
A tko iz svojih se kola na dušmanska namjeri kola,
Porini kopljem, jer tako učiniti puno će bolje.
Tako su zidine stari i gradove rušili njekoč,
Takovu misao noseć u grudima, takovo srdce.“
Tako ih bodraše starac već odavna vještak u bòju.
Silni kad opazi njeg Agamèmnon, veseo budne,
Te on progovori njemu i krilate rekne mu r'ječi:
„Kakvo je, starče, srdce u grudima tvojima, — tako
Ej da te koljena služe i čitava da ti je snaga.
Ali te zajednička satàrujê starost, — ej ona
Ej da obuzima drugog, a s mladjima ti da se družiš!“
Njemu odvrati riječ Gerenjanin konjanik Nestor:
„I ja bih hotio biti, oj Atrejev sine, onakov,
Kakov sam bio, divnog kad ubih Ereuthal'jóna.
Al sve smrtnijem ljudma ne davaju bogovi skupa,
Ako sam momkovo tad, al sada me pritište starost.
Al i ovakov ću stajat medj konjici, ja ću ih svjetom,
Ja ću riječčma ih bodrit, ta starcima takova čast je.
Mladji bacaju koplja, od mène koji su krepči,
Koji se rodiše prije, u snagu se uzdaju svoju.“

Tako mu reče, tad Agamemnon radostan ode.
I Peteójeva sina Menèstheja igrikonjića
Nadje, gdje stoje okò njeg Athenjani ratni vikáči,
A Odyssej je uza nj dosjetljivi stao na blizu,
A uz Odysseja čete kephallenske stajahu jake; —
Čete im stajahu, jer im još ne čuše pokliči bojne,
Nego se digoše i u falangah se maknuše dalje
Trojci konjokrote i još Achaéjci. A oni su stojeć
Čekali, kad će se druga primàći achaejska četa
I navalit na Trojce te tako bitku zapòčêt.
Vidjevši njih junacima kralj Agamemnon ih grdit
Započne te im ove progovori krilate r'ječi:
„Sine Zeusovog čeda, oj sine ti Peteójev,
I ti lakomče jedan prijèvârâ opakih puni, —
Zašto prĕdâte, zašto stojíte i čekate druge?
Ta vama doliči, da vi stojite medj borcima prvim
I da skočite prvi u borbu, prvi u oganj!
Ta vi me slušate prvi, na gostbu kada vas zovem,
Kada spremamo gostbu starješinam achaejski sinci.
Tad vam je drago meso izjedati pečeno i pit
Medeno sladko vino iz vrčeva, dokle vas volja; —
A sad gledate rado, pa ako se ȉ desêt četa
Achaejskih pred vama tuklo s Trojancima nemilom mjedi."
Mrko pogledav njega Odyssej dosjetljivi reče:
„Kakva je, Atrejev sine, iz usta ti riječ izmàkla?
Zašto nas nemarne zoveš bojníke? Kad se Achaejci
S Trojci konjokrotami u bòju nadjemo ljutom,
Vidjet ćeš, bude l' te volja, i ako je briga te za to,
Gdjeno s prvoborci otac Telèmakov medju Trojance
Stupa konjokrote, a sad ovako ütomâ sboriš."
Al u smijèhu kralj Agamemnon odgovori njemu;
Kada ga srdita vidi, oporekne besjedu svoju: —
„Zeusovo čedo, domišljat Odysseju, sine Laertov,
Ja te ne grdim odveć, ne velim ti ništa, ta znadem
I sam, kako tvoje u grudima ljubazno meni
Srdce misli, jer sa mnom mnijenja istoga ti si.
Nego ajde, pa ako izrèkla koja se ružna,
To će se popravit, tomu izvršit se ne dali bozi!"

Reče i otidje od njih te tada mèdj drugê zadje,
Nadje prehrabrenog tad Dioméda, Tydeju sina,
Gdje medj kònjima stoji i kolima kovanim mnogim;
Uz Dioméda je sin Kapànejev stajao Sthenel. —
Silni kad opazi njeg Agamemnon, grdit ga stane
Te on progovori njemu i krilate rekne mu r'ječi:
„Ajme Tydeja hrabrog konjokrote junačkog sine,
Što si prèdati stao i redove gledati bojne?
Tydej se otac tvoj za cijèlo prepado nije,
Već je daleko izpred drugárâ bio dušmáne.
Tako mi rekoše, koji u poslih ga vidješe ratnih;
Nikad ga ne vidjeh ja ni sukòbih, a vele ga prvog
Viteza; — bez rata on u Mykénu je doista jednoč
Došo ko milogost baš s Polynikom bogolikim čete
Kupeći, — thebske su zide osvajali obadva oni.
Puno su molili tu, pomoćníke da dobiju slavne;
Dat ih Mykenjani htješe, na molbu pristaše njihnu,
Ali ih odvrati Zeus pokazujuć zloguke znake.
Ona dvojica odu i kada već podalje bjehu,
Te do rogoznog dodju Asópa, gdje travica raste,
Onda Tydeja pošlju Achaejci glasníka u Thebu.
Tydej otidje i on Kadméjce mnoge zatèčê,
Gdjeno se goste i časte u domu Etèokla jakog.
Ali se konjanik Tydej ni tada bojao nije,
Sve da medj mnogim bješe Kadmejcima sam i tudjínac,
Već je u borbu sve ih pozívô i u svem ih lako
Svladao, jer mu takva pomoćnica bješe Athena.
Ljutiti budu Kadmejci, koji obádajû konje,
Zasjedu jaku njemu ponastave, kad se je vraćo:
Mladih momákâ petdeset, a dvojica bjehu im vodje:
Maeon, Haemonov sin na bogove bezsmrtne slični,
I Polyphonte, sin Autòphonov, smioni ratnik.
Ali sramotnu kob zasjedáčima Tydej donèsê,
Sve ih poubija, doma povratit se jednog tek pusti,
Maeona pusti božjim znakòvima poslušan bivši.
Takov je Tydej bio Aetóljanin, al je od sèbe
Lošijeg rodio sina u bòju, no govorom boljeg."
Reče, a njemu ništa ne prosbori jaki Diòmêd

Bojeć se, kako ga kralj ukorio bijaše častni.
Ali mu dičnoga sin Kapaneja odvrati riječ:
„Nè sbori laži, sine oj Atrejev, istinu znajuć.
Mi bo se dičimo, puno od svojih smo bolji otácâ.
Mi smo osvojili grad sedmodvarni thebanski njekoč
Naroda malo dovèdâv pod gradske zidove tvrde,
Slušajuć znakove božje i Zeusovu slušajuć pomoć.
À naši otci u svòjôj ludòsti si spremiše propast.
Zato mi jednaku čast, Agamemnone, otcem ne daji.“
Mrko pogleda njega Diòmêd kršni i rèče:
„Mirno, dragane, sjedi i moju poslušaj riječ.
Ja ne zamjèrâvâm ništ Agamemnonu, puka pastiru,
Kojino nazuvčáre Achaejce bodri na borbu;
Njemu bo bit će slava, Achaejcima l' podje za rukom
Trojce potúći i grad osvòjiti ilijski sveti.
Njemu će biti tuga, Achaejci l' potučeni budu.
Nego se dajmo žestine, junačtva sjetimo i mi.“
Reče i s kola umah u oružju na zemlju skoči.
Strašno zazvekeće mjed na gospodskim prsima, kad se
Pomakne on, — i junaka bi strah mukotrpca svlado.
Ko što o prebučni žal kad navru valovi morski
Jedan za drugim gusto, a Zephyrski gane ih vjetar;
Oni se najprije dižu na pučini, zatim se lome
O kopno oni i ječe veòma, krivùljasti idu
I u vrhunce se penju i mòrskû izbacuju pjenu, —
Tako se danajske čete bez prekida micahu tada
Jedna za drugom u boj, a vojvoda svaki je svojom
Vladao četom; svi u tišini stupahu drugi;
Ne bi rekao, tolik da narod glaska u grudma
Ima, već mučahu vôdjâ bojéći se; — oružje sjajno
Blistaše na njima svima, u kojemu stupahu redom.
A Trojanci ko bogataševe u staji ovce
Kada bezbrojne stoje, mlijèko kad im se muze
B'jelo, neprestano bleje od janjaca čujući glase —
Tako se trojanska vika po širokoj razl'ježe vojsci,
Jednog bo govora svi i jezika ne bjehu oni,
Jezik im bješe mješòvit, iz različnih bjehu krajévâ.
Jedne je potico Arej, Athena sjajnoka druge,

Strava i groza, ine pak nesloga nemirna vazda,
Koja je sestra i drúga ljudomornog Areja boga;
Izprva sitna je ona, kad raste, al poslije glavu
U nebo upire ona i tako korȁčâ po zemlji.
Jednako pogubnu svadju nabacila ona je medj njih
Stupajuć krȍz čete i plač junakom zadavajuć silan.
Kada se na mjestu jednom već obje sukobe vojske,
Štiti se sastave skupa i kòplja i snaga junaka
Mjedju òklopljenîh, i štiti kvrgaši se nadju
Jedan na drugom tada, te velik nastane žamor.
Tudjer pomàganjê bješe i klicanja, kako su koji
Klali il padali mrtvi, po zemlji krvca protèčê.
Ko što kad potoci zimski s vrhóvâ planinskih teku
I u dubòdolinu lijevaju golemu vodu,
Oba iz izvora veljih u koritu dubkom se liju,
Šum u planini njihov daleko čuje već pastir,
Tako se sm'ješaju oni s tolìkîm žamorom, silom.
Najprije ȍružâna Trojánca svlada Antilok
Medju prvoborci tad Echepóla Thalysiju sina;
Prvi ga u obod sgodi konjogrivnog njegovog šljema,
On ga u čelo probode; oštríce mjedeno njemu
Zadre se u kost, mrak se navuče na oči njemu,
Sruši se kanoti toranj Echèpôl u bitci ljutoj.
Kada on padne, njeg Elephénor za nogu sgrabi,
Sin Chalkódonov silni, junakom Abasom vodja;
On iz strijela njega izvuče želéći mu brže
Oružje sve oplijènit, al poso mu bijaše kratak.
Kad bo junačina vidje Agénor, mrtvàca gdje vuče,
Kopljem mjedokovnim rani u bèdra ga, koja se njemu
Pomole, kada se prignu, za štitom, i ukine s nogu.
Tako ga ostavi duša, a nad njim Achaejci i Trojci
Težku započnu borbu i navale kanoti vuci
Jedni na druge, junak junaka rušiti stane.
A Simoìsija sin Telamónov obali Ajas,
Anthemiónova sina, mladića u naponu, kog je
Rodila mati, kad je sa Ide uz simojske žale
Slazila prateći mater i otca, da pogleda stada.
Zato prozvaše njeg Simoìsijem, al on si otcu

Nì mâjci njege nije naplatio; vijek mu kratak
Bješe, jer ga je kopljem junačina ubio Ajas.
U četi bješe bo sprîjed i Ajas ga u prsa sgodi
Uz desnu sisu, a kroz ramèna mu mjedeno koplje
Izidje, i on se sruši u prašinu kanoti jagnjed,
Koji je izrasto gladak u nizu livade velje,
Njemu su grane istom na vršku bile izrásle;
Sjevkastim gvoždjem je kolar jagnjédu podsjeko stablo,
Da bi si naplatak od njeg previnuo kolima divnim; —
Tada se jagnjed suši i leži uz žale rijeke.
Anthemiónova tad Simoìsija pogubi tako
Zeusovo čedo Ajas, a za njim oklopnik sjajni
Antiph Priamov sin oštroreznim baci se kopljem;
Ne sgodi Ajasa, nego drugára Odysseja vrlog
Leuka usrĕd slabínâ, kad vučaše drugamo mrtca,
Leuko se sruši na mrtca i izpadne on mu iz ruke.
Za njim se ubitim vrlo u duši razljutiv Odyssej
Te kroz prvoborce pošav u oružju oružan sjajnom,
Pristupi vrlo blizu i koplje blistavo baci
Gledajuć okolo sebe, a Trojci uzmaknu, kad se
Kopljem nabaci junak, a ne bješe hitac mu zalud,
Već on Priamu sina od inoče Demokoóna
Pogodi; on iz Abýda od kobila došo je brzih.
Toga pogodi kopljem Odyssej zȁ drûgom srdit
U oko slijepo jedno, a kroz drugo prodje oštríce
Mjedenog koplja, mrak se navuče na oči njemu;
Sruši se, stane ga jek, zagrohoće oružje na njem.
Svi se prvoborci maknu, pa i sam svijetli Hektor,
A puk argejski cikne veòma, odvúkû mrtvàce
I puno dalje prodru; Apollon se razsrdi pako
Pogledav s pergamske tvrdje i poviče vîkom Trojancem:
„Dižte se, vi konjokrote Trojci, i nemojte uzmać
Argejskoj vojsci u bòju, jer željezo nì kamên nije
Njihova koža, da pòsjekljivê ne propusti mjedi;
Nije u boju Achillej, ljepokose Thetide čedo,
Već on kod ladja kipi u svojem srdobonom gnjevu.“
Tako iz grada bog strahoviti kliče. — Achaejce
Potakne Zeusova kći, kod Tritona rodjena, dična,

U čete zalazeć, gdje bi odustajat vidjela ljude.
Tad Amarỳnkeju sina Diòreja sputa sudbìna,
Kamen bo udari njega oštrȉljatî u desnu gol'jen
Ǔz gležanj, i to ga sgodi junákâ vojvoda tračkih:
Piroj Imbrasov sin, iz Aenosa koji je došo.
Sasvim mu obje žile od kamena grdnoga puknu,
Puknu mu kosti, — on se u prašinu sruši natràžkê
Spram prijatéljâ ruku i jèdnu i drugu pruži
Izdišuć dušu. K njemu pritȓčî, koji ga rani,
Piroj, te ů pupak njega probode i sva crijeva
Na tle mu saspu se; mrak se navuče na oči njemu.
Kad on odlètî, Thoas Aetóljanin kopljem ga sgodi,
U prsa nad sisom, mjed se zabode u njegovu plûću.
Do njeg priskoči Thoas, iz grudi silovito koplje
Iztrgne njemu i mač povuče oštri i njèmu
Rine u tȓbuh baš po sredìni i život mu uzme
Oružje ne skine s njeg, tjemenòvlasî njeg bo drugari
Obkole thrački koplja u rukama noseći duga;
Ako je i bio velik i snažan i ponosit, opet
Oni ga odgnaše, te on uzmàče protjeran od njih.
Jedan se uz drugog tako u prašini otegnu oni,
Ovaj Thračanom vodj, nazuvčárom onaj Epéjcem,
Uz njih dvojicu mnogi još i drugi ubiti biše.
Tko bi došao, ništ prigovarati imao ne bi,
Ako bi čitav bio i neranjen oružjem oštrim
Šeto po vojsci, ako b' Athena ga Pallada po njoj
Vodila za ruku primiv strijèlâ odbijajuć silu.
Mnogi bo onoga dne Achaejci, mnogi Trojanci
Ničice padoše u prah otegnuv se koji uz kojeg.

Peto pjevanje.

Diomed se odlikuje.

Tydejevôme sinu Athéna dâ Diomédu
Smjelost, junačtvo, da medj Argéjcima ugledan bude,
Medj njima svima, slavu i diku neka si steče.
Oganj mu vječni na šljému i štítu ona užeže,
Oganj jesenskoj sličan zvijezdi, koja svijetli
Ponajsjajnije, kad u Okeanu okupa sebe.
Takvi mu zapali oganj na glavi i na ramènma
Pa ga usrĕd boja tisne, gdje najveći bijaše metež.
Medju Trojancima bješe Hephaestov svećenik njeki
Dàrêt, nezázoran, bogat, sinóvâ je dvojicu imo,
Phegeja, Idaeja zvane, vještake u poslima ratnim.
Iz reda maknu se oni i nasrnu na Dioméda
Iz kola svojih, a on na zèmlji se boraše pješke.
Kada se njih dva iduć na onog približe njemu,
Prvi se baci Phegej dugosjenim kopljem na njèga,
Àl sînu Tydejevu prèletî nad ramenom l'jevim
Vrh kopljànî i ne rani njeg; tad zamahne kopljem
Tydejev sin i zálud iz ruke ne utekne njemu
Koplje, već medj sise onog pogodivši sruši ga s kola.
Tada na polje Idaej iz prekrasnih uskoči kola,
Ubitog brata on se usudio nije zaštítit.

Nikako ne bi sam od Kere uteko crne,
Nego ga spasi Hephaest i izbavi ǔ oblâk skriv ga,
Da mu se starac ne bi u duši žalostio odveć.
Tada potjera sin junačine Tydeja konje
I prijatèljima dâ ih, da k dubkim ih ladjam odvèdû.
A kad junačine vide Trojanci Darétove sine:
Jednog, gdje bježi, drugog, gdje leži kòd kôlâ ubit,
Svim im se srdce potrese, a sjàjnooka Athéna
Areju naletu ovo progovori ruku mu primiv:
„Areje krvavče, oj ti ljudomoro, rušeći tvrdje,
Ne bismo l' pustili, da se Achaejci sada i Trojci
Bore, pa kojima slavu Kronìôn hoće, nek dade;
A mi uzmàknimo, bježmo od srčbe otca nam Zeusa!“
Areja naleta tima riječma odvèdê od borbe,
Onda ga posadi ona uz visoke žale Skamàndra;
Ǔ bijeg naženu Trojce Argejci i vojvoda svaki
Ubi po jednog čovjèka, a najprije kralj Agamèmnon
Odija, velikog vodju halizonskog, iz kola sruši;
Prvi se okrene Odij, a onaj ga kopljem u ledja
Sgodi medju ramèna i njemu ga krǒz grûdi rine.
Sruši se, stane ga jek, zagrohoće oružje na njem.
Phaesta ubije tad Idomènej, Meònjanu sina
Borosu, — došo je Tarne iz grudaste. — Kopljanik slavni
U rame desno njeg Idomènej dugačkim kopljem
Pogodi, sruši ga s kola, na koja se popeti hćaše.
Iz kola spane Phaesto, strahoviti obuzme mrak ga.
S njeg Idomèneja momci plijeniti oružje stanu.
Atrejev sin Menelaj oštroreznim savlada kopljem
Vještog u lovu junaka Skamàndrija, Strophiju sina,
Slavnoga lovca; sama Artèmida nauči njega
Divljač ubijati, što ju planina u brdima hrani.
Ali mu strjelica nije Artemida tada pomògla,
Niti daleki hitci, u čemu odličan bješe;
Atrejev sgodi ga sin Menelaj, kopljanik slavni,
Kada je bježao pred njim, posrẽd raménâ u ledja,
Kopljem ga rani on i kroz grudi rine ga njemu.
Strophij natràžkê se sruši, zagrohoće oružje na njem.
Tektonovoga sina Pherèkla ubi Merìôn,

Unuka Harmonu; on izradjivati rukama znaše
Svakakva umjetna djela, — Athena ga Pallada vrlo
Ljubljaše. — Jednake ladje Aléxândru stvorio on je,
Ladje zlopòčetnê, koje Trojancem na nesreću bjehu
I njem samom, jer nije za proročtva znao božànskâ.
Kada Merion loveć na posljedku ulovi njega,
U desni rani ga guz i oštríce prodje Phereklu
Izpod kosti te mu probode ì mjehûr na skroz.
Padne na koljeno jecnuv i tàdâ osvoji smrt ga.
Meges ubije sina Antenoru Pedaeja zvanog,
Koji od inoče bî, al Theàna ga odgoji divna
Čestito, ko što i svoju djecu ugadjajuć mužu.
Kopljem oštroreznim bliže pristupiv kopljanik slavni
Phylejev sinak glavi u zatiljak pogodi njega.
Kroz zube prodje mu mjed i odreže jezik junaku.
U prah se sruši, zubma obuhvati hladno oštríce.
Divnog Hypsénora, sina prehrabrenog Dolopióna,
Sin Euaémonov sgodi Eurỳpyl; Hypsénor Skamàndrov
Bijaše svećenik, narod ko boga čašćaše njega.
Sin Euaémonov sv'jetli Eurỳpyl navali mačem,
Kada je bježao pred njim, a za njim trčéći Eurypyl.
Udari njega u ledja i odreže ruku mu težku.
Krvava ruka mu padne na poljanu ì oči njemu
Bagrena stisne smrt i silovita jošte sudbìna.
Tako se mučiše oni u boju težkom. Nijèsi
Mogo razabrati, sin medj kojima Tydejev stoji,
Medju Argejcima il medj Trojancima. Pò polju bojnom
On je bjesnio nalik rijeci nabujaloj zimskoj,
Koja se lijeva brzo i nasipe pred sobom ruši,
Niti neprekidni nje zapriječiti nasipi mogu
Niti plotovi, koji ogradjuju vrtove bujne,
Kada iznebuha bukne, kad Zeusov obori dažd se.
Mnogi se uleknu pod njom mladića tegovi krasni.
Tako se guste trojske falange pred Diomédom
Smetu i dočekat njega junaci ne smješe mnogi.
Kada opazi njega Lykónov svijetli sinak,
Kako po polju bjesni i mete pred sobom vojsku,
Gibki nategne luk na Tydejevoga sina,

Pa ga u desno rame u sagib od oklopa sgodi,
Kada je srto, i skroz prolètî gorka strijèla,
Prodje mu kròz rame, sav se od krvce zamrlja oklop.
Tada se nad njim sin Lykonov prodere sv'jetli:
„Oj obadáči konja, junačine, dižte se Trojci,
Jerbo je najbolji ranjen Achaejac i velim: odòljet
Jakoj za dugo ne će strijèli, iz Lykije mene
Zeusov li doista sin naputio amo je gospod.“
Tako hvaleć se reče; al brza onog strijela
Ne svlada, nego uzmàče, pred konje i prèd kola stane
I rekne Sthenelu, koji Kapanejev bijaše sinak:
„Diži se, mili sine Kapanejev, ustani s kola
Pa mi strijelu gorku iz ramena deder izvuci.“
Tako mu reče i Sthenel tad s kola na zemlju skoči,
Pristupi k njemu te mu izvuče iz ramena sasvim
Brzu strijelu i krv kroz hiton spleteni brizne.
A tad grlati bojnik Diomed molitvu počne:
„Oj Aegidonoše Zeusa oj kćeri nestrta nikim,
Ako si ikad se meni i otcu mom na pomòći
Našla u ratu ljutom, uzljúbi me opet, Athena,
Daj mi doséći čovjèka i pusti mi njeg na kopljòmet,
Koj me je preteko pa me pogodio i sad se hvali
Veleć, da ne ću dugo sunčànô motriti svjetlo.“
Takovu molitvu reče i Pallada ču ga Athena,
Brze mu noge dade i koljena ì rûke ozgo,
Pristupi blizu k njemu i krilate rekne mu r'ječi:
„Ne boj se, Dìomêde, s Trojancima bori se sada.
Ta ja ti u grudi vrgoh nepredljivo otčinsko srdce,
Kako je srdce konjik štitotresni imao Tydej.
Sada ti uzeh maglu, na očima koja ti bješe,
Dà možêš dobro boga i čòvjeka svakog razpoznat.
Ako l' te dakle bog izkušavati ikoji dodje,
Nemoj se s bozima drugim unatoč bezsmrtnim rvat,
Ali Zeusova kći Aphrodita ovamo' l' dodje
U rat, oj Dìomêde, oštroreznom rani ju mjedi.“
Sjajnoka boginja to Athena dorekavši ode,
A sin se Tydejev medju prvoborce um'ješa opet;
I prije u srdcu on se s Trojancima žudjaše borit,

A sad ga trostruka želja osvojila kanoti lava,
Koji je skočio bio u òbor medj runjave ovce
Na polju, pa ga je pastir tek zadro, al ubio nije
I tim mu potako hrabrost i ne misli branit se više,
Nego se krije po stanu i ostavlja ovce si, a lav
Razganja njih i one po redu razsute leže, —
Tad on bijesan van iz visokog obora skače.
Tako bijesan zadje medj Trojce hrabri Diòmêd.
Tad on Astỳnoja, puku pastira Hypírona ubi,
Onoga mjedenim kopljem povr̂h sisê pogodi pravo,
Drugoga u ključnu kost kraj pleća udari mačem,
Sve se razstave pleća od ledja ȍd vrâta njemu.
Oba ih ostavi; stigne tad Abasa i Polyída,
Sine Eurỳdamasa, koj stari snogatalac bješe,
Kad su pak polazili, tad nije gato im sanja
Starac, već ih je oba Diòmêd ubio jaki.
Tad za Thoónom poteče i Xanthom, Phaenopu sinma.
Bijahu poznorodjénci obojica; otca im jadna
Starost je bȉla; sina porodio inoga nije
Nasljednika imútku, — već oba smače Diomed,
Dušu im uzme, otcu pak njihovom suze i tugu
Ostavi jadnu, jer nije sinova dočeko živih.
Rȍdjâci poslje si sav podijeliše njegov imutak.
Priamu Dàrdanovôm potómku Echemmona sina
Sgrabi i Chromija s njim; u kolima obadva bjehu.
Kao što na kravu lav il na junicu kadano skoči,
Koje po šumi pasu, i objema šiju im slomi,
Tako i Tydejev sin obojicu iz kola sruši
Ù zô čas, na silu tada plijenit im oružje stane;
Konje druzima preda, nek k ladjam ih oni odvedu.
Njega kad vidi Aenèja, gdje redove junačke ruši,
Podje po borbi, gdje se sve sipahu junačka koplja,
Tražeći Pandara tražeć bogolikog, ne bi l' ga našo,
Dokle nezazornog jakog Lykónova ne nadje sina.
Pristupi k njemu pa mu progovori riječ unatoč:
„Pandare, gdje ti je luk, gdje krilate str'jele, gdje slava?
Premca ti u slavi nema nit ovdje, nit se u zemlji
Lykijskoj ponosi itko, od tèbe valjaniji da je.

Al ruke digni der k Zeusu i čòvjeka tog ustrijèli,
Koji je ovdje silovit, Trojancem učinio zla je
Mnogo, koljena on je junacima pobio mnogim;
Ako li nije bog razsŕdîvši se na Trojce
Radi žrtava ljut, a težka je srčba božànskâ.“
Njemu odgovori ovo Lykónov svijetli sinak:
„Oj Aenèja gospòdine ti nazuvčárom Trojancem,
To ti je Tydejev sin junačina, sve mi se čini,
Poznam po štitu njeg, po cijèvi na kacigi poznam
I videć konje, al da li je bog, za cijelo ti ne znam.
Al sin ako je hrabri to Tydejev, kako ja velim,
Nije daleko bog od bijesna njega, već stoji
Blizu bezsmrtnik koji po plećima obavit mrakom,
I on strijèlu je od njeg odvratio, koja ga hćaše.
Ta ja se na njeg strijelom nabácih te njome pogòdih
Ù rame desno njega u sagib od oklopa naskroz;
Mišljah, da ću ga tad k Aidóneju poslati bogu,
Ali ga opet ne ùbih. Od bogova njeki je srdit.
Nemam se uzpeti kamo, jer konja nì kôlâ nemam.
Al u Lykonovoj kući imadem jedanajstòra
Lijepa kola, nova skorotvorna, okolo svih se
Kôlâ peplosi šire i konja su dva u zaprégu
Uz svaka kola pir i ječam bijeli zobljuć.
Puno je mene starac dakako kopljanik Lykon
U kući ubavoj svojoj opominjo, u boj kad podjoh,
On je govorio, nek se na konje i na kola uzpnem,
Tako u bojeve ljute da narod trojanski vodim;
Ali ga slušo nijèsam, — a sada bolje bi bilo, —
Konje sam čuvao, da se premàklo ne bi im krme,
Ako se zatvore ljudi, a oni su navikli jesti
Obilno. Tako sam došo u Ilij pješke bez konja.
Luk mi uzdanje bješe, al od njeg kanda mi nema
Pomoći; na dva sam jurve strijeljo velmože eno,
Jedan je Tydejev sin, a Atrejev drugi, — pogòdih
Oba doduše i krv izvábih, al ih razdrážih.
Na zlu sam sreću luk krivuljasti skinuo s čavla
Onoga dana, kad sam u Ilij vodio ljubki
Trojanske čete tim se umiljujuć Hektoru divnom.

Ako se povratim doma i očima ugledam svojim
Svoju domáju i ženu i visoku veliku kuću.
Umah glavu junak tudjinac odrezo s mene,
Ako li ovaj luk ne raztrgam te ga u oganj
Ne bacim jarki, kad me na putu zaludu prati.“
Njemu trojanski vodja Aenèja reče unátoč:
„Nemoj govoriti tako, drugačije ni biti ne će,
Prije nego li s njime u sukob dodjemo nas dva
S kolima, s konjima i dok ne ògledâmo se s njime.
Nego u moja kola uzádji, onda ćeš vidjet,
Kakvi su Trosovi konji i kako umiju poljem
Skakat ovùdâ onùdâ u potjeru ići i bježat;
Oni će i nas spasit i pobjeći s nama će u grad.
Slavu li dade Zeus Diomédu, Tydeja sinu.
Nego poprimi der bič i uzde blistave primi,
A ja ću na kola uzić, da borbu zametnem s njime,
Ili ga dočekaj ti, a na konje paziti ja ću.“
Njemu odgovori ovo Lykónov svijetli sinak:
„Sam ti, Aenèja, uzde i konje drži, jer bolje
Vući će svinuta kola, kad ravna ih poznat upravljač,
Ako l’ nas Tydejev sin u bježanje natjera opet;
Samo da nam se oni ne preplaše, ne stanu te nas
Iz boja ne htjednu odvuć, ne uzčuju l’ tvojega glasa;
Tada bi Tydejev sin junačina skočio na nas,
Oba bi ubio nâs, brzokopitne odtjero konje.
Nego kola si sam i konje potjeraj svoje,
A ja ću navalu onog oštroreznom dočekat mjedju.“
Tako obadva reku i u kola šarena udju,
Na Dioméda ljute brzonoge okrenu konje,
Ali ih opazi Sthenel, Kapanejev svijetli sinak.
Krilate riječi on Diomedu prosbori ove:
„Tydejev sine, oj ti preljubazni srdcu mi druže,
Jaka junaka dva na tèbe nàsrtat vidim,
Golema snaga je u njih, — na luku vještak je jedan,
Pandar se zove, sin Lykónov diči se da je;
Drugi je junak Aenèja, junačine sin je Anchísa,
Tako se diči on, Aphrodíta mati je njemu.
Nego se na kolih njima uklònimo, nemoj mi tako

Medju prvoborci srtat, da život ne izgubiš mili.“
Mrko ga pogleda jaki Diomed i ovo mu rekne:
„Ù bijeg ne nutkaj mene, jer ne ćeš me moć nagovòrit.
Takov se rodio nisam, da uzmaknem, pa da se borim,
Strašit se ne znam, još je u mène snaga cijèla.
Ú kola meni se ne će; ovako ih dočekat idem
Obadva njih, a bježat Athéna mi Pallada ne da.
Ne će obojicu njih brzonogi konji odvúći
Od nas dvojice, ako i utekne jedan nam kako.
To si u srdce spravi, što sada mislim ti reći.
Ako l' mi slavu dâ Athena obilna svjetom,
Te njih ubijem oba, brzonoge ove tad konje
Ovdje sustavi, uzde priveži zȁ obrûč kolni,
Onda k Aenèjinim konjma potrči pamteći dobro
I k nazuvčárom Achaejcem izvedi ih iz četa trojskih.
Oni su od roda konjskog, od kojeg gromoglasni Zeus-bog
Nagradu Trosu za Ganyméda dade, jer od svih
Pod suncem bijahu to i pod zòrôm najbolji konji.
Tog si je ukrao roda kralj junacima Anchis
Kobile òpasti davši, — Laomedon ni znao nije.
Te mu kobile šest oždrijebiše u kući glava;
Od tog si podmladka četir odhranio uz jasle Anchis,
A dva si sinu dade Aenèji, strahinji ratnom.
Konje li otmemo tê, tad slave nam eto i dike.“
Dok su se njih dva tu razgovarali besjedeć tako,
Ona dvojica s konjma brzonogim pristupe bliže.
Prvi progovori onom Lykonov svijetli sinak:
„Junače hrabreni ti, oj Tydeja ponosnog sine,
Nije te ubila gorka strijèla ï hitac brzi,
Al sad ću pokušat kopljem na tèbe, ne ću l' te sgodit.“
Reče i zamahne kopljem dugosjenim i tad ga baci,
U štit pogodi njim Dioméda i mjedeno kroz štit
Umah prelètî oštríce i k oklopu tad se primàče.
Tada se nad njim sin Lykonov prodere sv'jetli:
„Ranjen si skrôz, posrȅd slabínâ, ne mislim, da ćeš
Dulje se držati moći; — prodičio mene si puno.“
Ništa nepreplašen njemu Diomed odvrati jaki:
„Prȍmaši, nȅ sgodî mene, al ne mislim, da ćete vas dva

Prije se smiriti, nego l' u bòju jedan vas padne
I krvlju zasiti svojom nedobitnog Areja bojca."
Reče i odapne; onom Athena upravi hitac
Ŭz oko u nos, zube strijèla mu bijele probi.
Jezik mu tvrda mjed presiječe uprav na kràju,
Kroz dolnju čeljust njemu oštríce mjedeno prodje.
Iz kola Pandar spadne, zagrohoće oružje na njem,
Oružje svijetlo, sjajno i presjajno, — konji se pako
Preplaše brzi, a njemu i život stane i snaga.
Tada s dugačkim kopljem i štítom skoči Aenèja
Bojeć se, da mu ne bi Achaejci oteli mrtca.
Stupaše kanoti lav, u jakost štono se uzda,
Oko mrtvaca, — koplje držéći pred sobom i štit
Svuda jednaki ubit želéći, s kime se skobi,
Vičući strašno, a sin tad Tydejev pograbi rukom
Ogroman kamen, — ne bi ni dvojica diglo ga ljudi,
Kakvi su smrtnici sada, al onaj ga uzvitla lako;
I njim pogodi u kuk Aeneju, gdjeno se stegno
Savija u kuk; — mjesto nazivaju „čašica" ljudi —
Slomi mu čašicu, te mu i obadv'je prekine žile;
Rapavi oguli kamen Aenèji kožu, al junak
Padne na koljena samo i punanom rukom se zemlje
Prihvati, a crni mrak navuče se na oči njemu.
Tada bi tu junacima kralj nastrado Aeneja,
Zeusova kći Aphrodíta da ne bude spazila oštro,
Mati, koja ga rodı Anchísu, kad pasaše stado;
Ona nad sinom milim tad razkrili bijele ruke
Skrije ga peplosa sjajnog u zavoj, da od strijèlâ
Zaštiti njega, da ne bi brzòkonjîk Danajac koji
U prsa probo ga mjedi oštroreznom i dušu uz'o.
Tako iz boja svog Aphrodíta izbavi sina,
A sin Kapanejev dobro još onaj pamćaše nauk,
Kako ga grlati bojnik Diomed naučio bio:
On brzokopitne svoje zaustavi konje dalèko
Od ratne vreve i uzde na obruču priveže kolnom,
Pa tad k ljepogrivim konjma Aenejinim poskoči brzo
I k nazuvčarom Achaejcem izvede ih iz četa trojskih,
Dâ ih Deìpylu, milom drugáru, — koga je od svih

Najviše štovo vršnjákâ, jer u svem mu znaše ugodit, —
Neka ih k dubkim ladjam odvèdê. À ondâ vitez
U kola uzpne se svoja i blistave poprimi uzde,
Za Diomédom konje krepkonoge potjera b'jesno,
A sin Tydejev trči za Kyparkom s nemilom mjedi
Videć, da nije ona božànstvo ŏd boja nit je
Onih od boginja, koje rukovode ratove ljudske,
Videć, da nije Enýja gradoborna niti Athena.
A kad ju nadje silno kroz množtvo prodiruć za njom,
Tada se vine sin junačine Tydeja i nju
U ruku mekanu sgodi uv̑rh dlana oštrijem kopljem
Skočivši, a njoj kroz peplos ambrosijski, koji joj same
Charite satkaše, prodje oštrorezno ù kožu koplje
Visoko nàd dlanom, te joj ambrosijska krvca potèčê,
Ichor, kakova teče u blaženih bogova krvca.
— Ne jedu bogovi kruha i ne piju žarkastog vina,
Zato su bez krvi oni i zovu se bezsmrtni bozi. —
Boginja cikne vrlo i izpusti sina iz ruku.
Ali ga u ruke Phoebo Apollon uzevši zavi
Tamnom ga maglom, da ne bi brzòkonjîk Danajac koji
U prsa probo ga mjedi oštroreznom ì dûšu uz'o.
Tada se grlati bojnik Diomed prodere nad njom:
„Iz rata, ograšja daj se ukloni, Zeusova kćeri,
Nije l' ti dosta, što nebojkinje prelašćuješ žene?
Ako l' se u rat budeš miješala, od rata mislim
Da ćeš se sgražat, i ako o njemu čuješ daleko."
Reče, a ona se sva prenemažuć otidje strašno
Pateć, al Irida nju vjetronoga uzev iz vojske
Jadnu ju bolnu iznèsê, pocŕnî koža joj krasna.
Areja naleta ona zateče, gdje sjedi na strani
L'jevoj od bojišta, koplje u magli mu bješe i konji
Njegovi brzi, ona na koljena pred bratom padne,
Tražeći, moleć ga puno za konje s načelkom zlatnim:
„Mili oj brate, ti me ded primi, dajder mi konje,
Da se vratim na Olymp, gdje sjede bezsmrtni bozi.
Ljuto me rana boli, a ŏbranî smrtni me čovjek:
Tydejev sin, u borbu bi on i s otcem nam Zeusom!"
Reče i s načelkom zlatnim od Areja zadobi konje.

U kola uzpne se ona, a ů srdcu bijaše nujna.
S njom se i Irida uzpne te uzde u ruke primi;
Ošine konje da bježe i oni brzo polètê.
Brzo na vrletni dodju na Olymp, gdje bogovi sjede.
Tudijer ustavi konje vjetronoga Irida brza,
Odpregne òd kôlâ njih i hrane im bezsmrtne baci,
A Aphrodíta divna na krilo padne Dióni,
Materi svojoj, a ona si kćer tad grliti stane,
Rukom ju pogladi, riječ progovori ì klikně njojzi:
„Koj te je nebesni bog uvrijedio, dȉjete, tako,
Nemilo, kanda si zlo počinila kakovo javno?“
Riječ odgovori njoj Aphrodíta, nasmješljivka mila:
„Ranio Tydejev sin me prehrabreni junak Diomed,
Jer sam nosila milog iz borbe sina Aenèju,
Koji je meni mnogo od sviju miliji ljudi.
Sada se ne kolju više s Achaejcima strašno Trojánci,
Nego Danajci već se i s bozima bezsmrtnim bore.“
Odvrati njoj Dióna medj boginjam boginja prava:
„Strpi se, dȉjete moje, i ako si tužna, pregòri.
Puno trpimo bo mi olympski domari od ljudi
Jedni drugima težke zadavajuć jade. I Arej
Njekoč je trpio, kad ga Ephìalt kršni i Oto,
Sini Alójevi, njekoč u okove svezaše jake.
Trinaest bijaše svezan mjesécî u mjedenom sudu.
Tad bi nezasitni bojac u sudu propao Arej,
Ali prekrasna Eeriboèa, maćuha onih,
Prokaže Hermiji to, a Hermija onog ukrade,
Veće je čeznuo, težki pritiskali okovi njeg su.
Trpȉjaše takodje Hera, kad ù sisu desnu ju junak
Amphitryónov sin strijèlôm troreznom rani.
Tada boginju bol neutažljivi osvoji. I sam
Bog gorostasni Aid pretŕplje brzu strijelu,
Kada ga isti junačina sin Aegidonoše Zeusa
Rani kod vrátâ posrȅd mrtvácâ i u muke metnu
Boga Aida, a on na široki uzpne se Olymp
K Zeusu u dvore ranjen i izmučen, kad mu se bila
U rame čvrsto strijèla zabòla i boljela dušu.
Njemu Paeéon lijek od razgona na ranu metne

I njim ga izvida. Aid bo ne bješe smrtno čeljáde.
Strašni opàčnjâk, koji opačine ne mari činit,
Koji strijelom olympske domare ide vrijedjat!
Sjajnoka boginja na te napútila njeg je Athena.
Ludjak je Tydejev sin i u srdcu ne zna, da onom
Dugoga nema života, tko s bozima vječnim se bori;
Njega na koljenih djeca ne zovu: bâbo oj bâbo,
Kada se iz rata on, iz strahovitog pokolja vrati.
Zato nek Tydejev sin si, sve ako je kršan veòma,
U pamet uzme, da s borcem od tebe se jačim ne bori,
Da Aegiàlija dugo Adrèstova mudrica kćerka
Plačući ne bude iz sna domare budila žaleć
Zȁ mûžem bračnime svojim, za najboljim achaejskim sinom:
Snažna žena ta Dioméda konjokrote dičnog.“
Reče i utre joj krv obadvjèma rukama s ruke,
Ozdravi ruka, težke boljètice prestanu njojzi.
A kad boginja to Athena spazi i Hera,
Bodljikavim riječma na Kronovog napadnu sina.
Medj njima sjajnoka prva Athena započne riječ:
„Hoćeš se srditi, Zeuse oj otče, što ću ti reći?
Jamačno Achaejku njeku naputit je Kyparka htjela,
S njom da k Trojáncima podje, zavoljela koje je vrlo,
I kad je Achaejku koju krasnopeplu gladila rukom,
O zlatnu predjicu ruku nagulila svoju je malu.“
Reče, a otac se ljudi i bogova tomu nasmije.
Zlaticu zovne on Aphroditu i ovo joj rekne:
„Ratni poslovi tebi nijesu, dȉjete, dani,
Već ti se idi brinut za posle svadbene ljubke,
A rat će briga biti Athéni i Areju brzom.“
Dok su se bogovi tu razgovarali besjedeć tako,
Al za Aenèjôm skoči Diomed, grlati bojnik,
Premda je znao, da ga Apòllôn zaštićuje rukom:
Al on ni velikog boga ne bojeć se jednako hćaše
Ubit Aenèju i svúći sa njega oružje sjajno.
Tri put Diomed nasŕnu želéći ubiti onog,
Tri put mu sjajni štit Apollon odrine krepko.
A kad četvrti put na daemona naličan jurne,
Strašno branitelj bog Apòllôn viknuvši reče:

„Uzmi se u pamet, sine oj Tydejev, pa se ukloni,
Vječnim se bozima ravan ne gradi, jerbo nijesu
Ljudem, što hode po zemlji, vjekoviti jednaki bozi.“
Reče, a Tydejev sin se povuče u natrag malo
Gnjeva se bojeć boga strjelometnog on Apollóna.
A tad Apollon Aenèju odnese daleko iz vojske,
Metne ga sveti u Pergam, gdje sazdan hram mu je bio.
I tu strjelica stane Artèmida, stane i Leta
Vidati, kitit Aenèju u svetištu velikom hrama;
Tad srebrnòlukî bog Apollon utvaru stvori
Sličnu Aeneji i baš s onàkvîm oružjem istim;
Oko utvare divni Achaejci si stanu i Trojci
Jedni drugima trgat na prsima volujske štite:
I krasno oblaste štite i štitiće lagane male.
Areju naletu tada progovori Phoebo Apollon:
„Areje krvavče, oj ti ljudomoro, rušeći tvrdje,
Ne bi li iz bitke ti junáka izvuko onog
Tydeju sina, koj bi i s otcem se borio Zeusom?
Najprije Kyparku on je u članak ranio ruci,
Onda se na me samog zaletio daemonu nalik.“
Reče i posadi tad se na visu Pergama; Arej
Unidje napastnik čete u trojanske, bodrit ih stane,
Sličan Akàmasu bješe vojskòvòdji thračkome brzom.
Zeusovoj čeljadi vikne, sinòvima Priama kralja:
„Oj vi Prijama kralja gojénca Zeusova sini,
Hoćete l' dugo još pustit Achaejcem narod si klati?
Dotle li, dokle borba ne započne kòd krâsnîh vrata?
Mrtav je junak, kojeg ko Hektora čašćamo divnog,
Mrtav je junak Aenèja junačine sinak Anchísa.
Nego iz vreve ratne drugara si spasimo milog.“
Rekavši tako volju potàče ï srdce svakom.
Tada Sarpedon udri u grdnju na Hektora divnog:
„Kud ti je nestalo srdca, oj Hektore, što si ga imo?
Reko si, da ćeš grad bez vojske, bez pomoćníkâ
Braniti sam sa svojim šurèvima i s braćom svojom!
Al sad nikoga od njih zamotriti, vidjet ne mògu,
Nego kanoti psi izprèd lava svi se sad plaše,
A mi se, koji smo tu pomoćníci, mî se borímo,

Jer sam pomoćnik i ja, iz dàlekê došo sam zemlje,
Od virovitog Xantha iz dàlekê Lykije one.
Tamo ostavih ženu i sinčića ostavih luda
I blago silno, što ga neìmalac svaki si želi,
Nego Lykijce opet sokòlîm i sam s junákom
Svojim se boriti želim, a ovdje ništ ne imadem,
Što bi mi mogli odnèsti Achaejci ili odvèzti.
A ti, Hektore, stojiš, ne potičeš druge vojnike,
Dà hrâbro stoje, i da za svoje vojuju žene:
Samo da svelovne vas ne ulove lanene zamke
I da ne òstanête dušmánima pl'jen i dobitak,
Brzo će oni vam grad oplijeniti žitelja puni.
Danju i noću treba da držiš svome na umu,
Kad pomoćníkâ ti dalekòzvanîh vojvode moliš,
Hrabro nek stoje, — sbaci sa sebe težki prijekor."
Reče Sarpedon, riječ u duši ujede divnog
Hektora, ï umâh s kola u oružju na zemlju skoči.
Mašući kopljima dvjema oštroreznim, — hodeć po vojsci,
Hrabreći svuda na boj i potičuć pokolj strahovit.
Onda se okrenu Trojci, nasúprot Achaejcima stanu.
Ali se argejski puk ne razbjèžî, već ostanu skupa.
Kao što vjetar pljevu po gumnu svetome nosi,
Kadano ljudi viju, plavokosa Demetra žito
Od pljeve kadano luči na dúhu vjetárâ, — odòzdô
Rpe se pljeve po zemlji bijèlê; — tako Achaejce
Bijeli pokrije prah, kolìkô medjù njima konji
Nogama lupahu i prah do mjedenog vitlahu neba,
Kad se smiješaše opet, — okrénuše njih upravljači —.
Trojci šakački podju u sukob, i crnu noćcu
Nad bitkom nalet Arej Trojancem pomážûći spusti
Svuda obilazeć i sve izvršujuć, kako mu bješe
Phoebo sa zlatnim mačem Apollon naložio veleć,
Neka ojunači Trojce, kad Palladu vidje Athénu,
Gdje je otišla; ona pomoćnica Danajcem bješe.
A sam Aeneju pusti iz svetišta obilnog svoga
I on u grudi puka pastiru vrgne junáčtvo,
A tad medj drugove stupi Aenèja; — kada ga oni
Opaze živa, gdje čitav medjù njîh s hrabrenim srdcem

Dolazi, veseli budu, al nitko ne upita ništa,
Trud bo ne dade ratni, srebroluki što ga zadavo
Bog i krvavac Arej i Erida mahnita vrlo.
A dva Ajasa pa i Odyssej i još Diomed
Vrkahu Danajce u boj, al oni i sami nijesu
Sile se plašili trojske ni njihove navale bojne;
Nego ostanu mirni ko oblaci, što ih Kronìôn
Iznad visokih brda naslago, dà mîrno stoje,
Dokle je bèzvjetrica, dok Boreja jakostni spava
I drugi žestoki vjetri, što oblake sjenaste svakud
Raznose, kada puhnu, zazuje, zaduvaju oni.
Danajci stajahu tako pred Trojcima nikud ne bježeć.
Atrejev stupaše sin po vojsci opominjuć mnogo:
„Drugovi mili, oj budte junaci, junačkim srdcem
Prègnite, jedni se drugih u borbama stidite težkim;
Više je zdravih junaka no ubitih, gdjeno je stida,
A gdje se bježi, nema ni dike ni obrane nema.“
Reče i izbaci koplje te pogodi u prvom redu
Deikoóna, druga Aeneje junačine, sina
Pergasovog, Trojanci kolìkô i Priama djecu
Čašćahu njeg, jer s prvòbôrci brz u borbi je bivo.
Silni pogodi kralj Agamemnon njega po štitu,
Koplja ne odbi štit, već ono prodje kroz njèga,
Pa mu se krȍz pojâs ono u utrobi dolnjoj zabode.
Sruši se, stane ga jek, zagrohoće oružje na njem.
Tada od Dànajâcâ Aeneja do dva boljara
Ubi: Orsiloka i s njim Krethona, Diòkleja sine,
Njima je u tvrdoj krasnoj u Pheri stanovo otac
Obilan žitkom i on po rodu od alphejskog bješe
Potoka, kròz pŷlskû koji poljànu široko teče;
Alphej Orsìloka rodi gospodina mnogima ljudma,
A Orsilok junačinu sina Diokleja rodi,
A u Diokleja dva se blizànca nadju: Orsilok
Jedan, a drugi Krethon u poslima bojnim vještaci.
Kad njih dvojica dodju u napon, — u crnih ladjah
S Danajci odu pod Ilij, gdje vele lijepih konja,
Čast Menelaju i Agamemnonu tražeć u bòju,
Al ih obojicu smrt i skončánje pokrije tamo.

Kao što lavića dva na vrhúncima visokim brdskim
Rastu u dubokoj česti, a lavica mati ih hrani,
Poslije ovce tovne i goveda ljudima grabe,
Obore pustoše oni, dok i njih obadva šake
Junačke nè ubijû oštroreznom napokon mjedi:
Tako i obadva ona junaka smače Aenèja
I ko visoke jele pod rukama njegovim padnu.
Padnu, a Areju milom Menèlaju bude ih žao;
On kroz prvoborce prodje u oružju oružan sjajnom
Mašući kopljem, Arej potàče srdce u njemu
Namjeran, kako će pasti Menelaj od ruke Aenèjê.
Njega Antilok spazi, junačine Nestora sinak,
I kroz prvoborce podje bojéći se vrlo, da ne bi
Nevolje dopo Menèlaj, tad propo bi ratni im napor.
Ona dvojica željni već borbe tek da nijesu
Jedan na drugog ruke naperili i oštra koplja,
Ali Antilok k puka pastiru pristupi bliže.
Ne htjede dočekat njih vojèvâč brzi Aeneja,
Kad dva vidi junaka, gdje jedan uz drugog stoji.
I kad u achaejske čete povuku njih dva mrtvace,
Bace ih tužne njihnim drugòvima ü rûke milim,
Sami se okrenu medju prvoborce opet u borbu.
Sličnoga Areju oni Pylaèmena ubiju ondje.
On je štitonosnim vodj Paphlagóncem junačinam bio;
Njega Atrejev sin Menelaj kopljanik slavni,
Gdje je stajo, probòdê pogodivši u kost ga ključnu.
A od Antiloka konja upravljač subojnik Mydon
Padne Atỳmnijev sin, zaokreto uprav je konje.
Kamenom srẽd lâkta njega Antilok sgodi, Mydónu
Uzde bjelokostne padnu iz ruke na zemlju u prah;
A tad Antilok skoči i màčem ga u oko sl'jepo
Sgodi i Mydon krčeć krasnokovnih iz kola spadne,
U prah se tjemenom svali naglavce i na ramèna;
Dugo je ostao glavom u duboki padnuv pijesak,
Dokle ne topnu konji i u prah ne svale njega; —
Bičem ih udri Antìlok i odtjera medju Achaejce.
Hektor opazi njih u redòvima i on se na njih
Vičuć zalètî, a za njim falànge trojanske jake

Podju, — pred njima Arej i gospodja bješe Enýja,
Ona nošaše pokolj strahovit ì vrevu bojnu,
Arej u šakama pako gorostasno vrćaše koplje,
Sad bi pred Hektorom išo, a sada bi išo za njime.
Grlati bojnik Diomed zastrépî Hektora videć.
Kao što plivanju nevješt kad prevali dàlekô polje
Stav kod rijeke brzoteke, koja se u more lije,
Vidi ju, gdje se pjeni i šumi te odskoči natrag,
Tako i Tydejev sin uzmàče i narodu rekne:
„Što se čudimo, druzi, tolìkô Hektoru divnom,
Da je kopljanik dobar i vojak neprestrašen da je,
Kada je uvijek bog uz njèga i od zla ga brani?
I sad je Arej ono uz njèga na smrtnika nalik.
Nego uzmaknite natrag k Trojáncima obraz okrenuv;
Nemojte ostati ovdje i zalazit s bogom u borbu.“
Tako im reče, i k njim Trojanci se primaknu bliže.
Tada ubije Hektor Menèstha, Anchìala, koji
Bojci bijahu vješti i u kolih stajahu istih.
Padnu, a Ajas ih sin Telamónov požali velji,
Pristupi vrlo blizu i kopljem blistavim sgodi
Amphija, Selagu sina, — u Paesu je živio prije
Imajuć livada mnogo i države, al ga navèla
Sudba Priamu kralju i njegovim u pomoć sinma. —
Ǜ pojâs njega sin Telamónov pogodi Ajas,
U dolnju utrobu koplje dugosjeno propadne njemu;
Sruši se, stane ga jek, — i pritrči svijetli Ajas,
Da će mu oružje uzet, al koplja mahnu Trojanci
Sjajna presjajna, koplja oštrorezna, na štit ih mnogo
Padne, a Ajas petom na mrtca stane i iz njeg
Koplje izvuče, ali s raménâ ne mognu krasno
Oružje uzet, jer sila strijèlâ se sipaše na njeg.
Kada se ljutice slete Trojanci, njih se poboji,
Jer ih s koplji u ruku množina strči junákâ.
Ako je i bio velik i snažan i ponosit, opet
Odgnaše njega i on uzmàče protjeran od njih.
Tako se mučiše oni u bòju težkom. Junáka
Lijepog, vȅlikôga Tlepòlema, sina Heràklu,
Sudba silovita baš na Sarpedona nagna božanskog.

Kada se jedan drugom junaci primaknu blizu,
Jedno unuk, a drugo sin crnooblačnog Zeusa,
Prvi prihvati riječ Tlepolem drugom junaku:
„Oj ti Sarpédone, oj ti gospodine lykijski, ovdje
Koja t' je nevolja drhtat u borbi, a nevješt si junak?
Lažu, kojino vele, sin Aegidonoše Zeusa
Da si tî, jer zaòstô od ljúdî dalèko si onih,
Koji u predjašnje doba od otca potekoše Zeusa.
Ali drugčiji — vele — Heràkle bijaše jaki
Junak, otac moj prkòždjija, lavskoga srdca!
Jednoč rad konja Laòmedonovîh amo je došo
U šest ciglòvetnîh ladjah, a naroda dovede malo; —
Ilijski razori grad i ulice ostavi prazne.
A srdce plaho jeste u tebe, gine ti čeljad.
Ne mislim, da ćeš štogodj Trojancima ovdje pomòći
Došav iz Lykije, ako i jesi jak, — al od mène
Pasti ćeš mrtav, te ćeš k Aidovim vratima doći."
Vojvoda lykijski njemu Sarpédon odgovori ovo:
„Sveti je ilijski grad, Tlepoleme, s onog nastrado,
Jerbo je pònositî Laòmedon ludovo ludo,
Kada je ružnim napo riječma svog dobročínca
Te mu ne dao konje, rad kojih je došo s dalèka.
Nego ti velim, smrt te od mène i crna Kera
Čeka, pod mojim ćeš kopljem izdahnut i mèni ćeš slavu
Dati, a dušu dat ćeš dičnòkonjîku Aidu."
Reče Sarpédon, a tad Tlepolem podigne koplje
Jasenovo, — i kòplja obojici duga iz ruku
U čas isti polètê; — Sarpédon onoga sgodi
U vrat i na skroz prodje oštríce bolno i tada
Mrak se na obje oči Tlepòlemu crni navuče,
A Tlepolem rani Sarpedona dugačkim kopljem
U l'jevo stegno, uz kost oštríce se požudno zadre
I skroz preleti, otac za sada još obrani sina.
Druzi Sarpédona divni iznesu bogolikog tada
Iz boja, ali je njega pritiskalo dugačko koplje
Vukuć se za njim, al nit tko opazi niti se sjeti
U težkoj žurbi, da mu izvuče koplje iz bèdra,
Da sam hoditi može, tolìkô su bili u poslu.

A nazuvčári Achaejci Tlepolema sa druge strane
Iz boja stanu vuć, a Odyssej spazi ih divni,
Postojan junak, srdce u njèmu se uzigra na to,
I on se ů srdcu svom i u dúši pozamisli tada,
Bi li u potoč pošo za Zeusa gromovnog sinom,
Ili bi Lykijcem mnogim oduzet išao život.
Ali junačini nije Odysseju sudjeno bilo
Snažnoga Zeusovog sina oštroreznom posjeći mjedi,
Zato mu navrati srdce Athena na lykijske čete.
Ondje Koerana on, Alàstora, Chromija ubi,
Halija, Prỳtanisa, Noëmona i još Alkàndra.
Više bi Lykijaca Odyssej još poubíjô,
Da ga ne spazi oštro sjajnošljemac veliki Hektor.
On medj prvoborce zadje u oružju oružan sjajnom
Užas Danajcem noseć, a njegovu dolazku vrlo
Sin se poveseli Zeusov Sarpédon i rèče mu tužno:
„Ne daj, Priamov sine, da ostanem danajski plijen
I tu da ležim, već me obrani, a tada me život
Ostavi slobodno vašem u gradu, kad mi ne vele
U kuću svoju se vratit na postojbinu si milu
I dragu ženu tad razveseliti ì lûdô čedo.“
Reče, a njemu Hektor sjajnošljemac ne rekne ništa,
Vèć prôdjê mimo njega želéći, kako bi brže
Potisnuo Argéjce i mnogima uzeo život.
Druzi Sarpedona divni bogolikog pòd bukvu tada,
Pòd bukvu Zeusa tog Aegidonoše prekrasnu metnu;
Onda mu jasenovo iz bèdra koplje izvuče
Snažni Pelagon, jedan od njegovih milih drugóvâ.
Svijest ga ostavi, mrak se Sarpedonu nȁd oči saspe.
Al mu se povrati dah i vjètrîc borejski pušuć
Njeg oživljavati stane, kad hćaše tužno izdahnut.
Ali od odklopnika od Hektora, Areja boga
Nit su se mogli okrenut Argejci k crnima ladjam
Nit su se mogli oglédat u boju, već neprestàncê
Uzmicahu, kad čuše za Areja, da je medj Trojci.
Koga je prvoga ondje, kog zadnjega smaknuo tada
Hektor, Priamov sin, i Arej mjedeni s njime?
Teuthrasa naličnog bogu, Orèsta igrikonjića,

Trechosa kopljanika Aetólca, Oenòmaja, zatim
Helena Oenopu sina, Orèsbija s pojasom sjajnim;
Koji se za blago puno — u Hyli živući — stărô
Živuć uz jezero zvano kephisijsko, okolo njega
Življahu ini Boeóti mekòtama po mnogim krasnim.
Kada opazi njih dva bjeloruka boginja Hera,
I gdje u težkoj borbi Argejci padaju redom,
Odmah Atheni ove progovori krilate r'ječi:
„Aj Aegidonoše Zeusa, aj kćeri nestrta nikim!
Doista mi smo obrèkle Menèlaju zaludnu riječ,
Da će tvrdi Ilij razorit i tada se vratit,
Dulje li napastniku mahnítati Areju damo,
Nego se dajmo žestine, junačtva sjetimo i mi!"
Reče i sjajnoka nju Athena posluša umah.
A kći velikog Krona prečestita boginja Hera
Ode i zapregne konje, što načelak zlatni imadu;
Heba joj pòd kola brzo kotače uvìjastê metne
Mjedene s palaca osam, — na krajeve željezne osi.
Naplatak zlatan imadu kotači vjekovit, a ozgo
Obruči mjedeni stoje baš pravo, da je divòta;
Glavčine srebrne jesu, a vŕtê se na obje strane.
Okolo sjedala zlatno i srebrno remenje stoji
Napeto, òblučca dva okružuju sjedalo; od tud
Rudo se bilo protéglo od srèbra, a lijepi zlatni
Priveže Heba jaram na kraju ruda, tad krasne
Prebaci pršnjake zlatne, — a Hera pod jaram privede
Konje brzonoge željne i borbe i podcika bojnog.
Tad je Athena kći Aegidònošê Zeusa sa sèbe
Peplos oblačilo svoje u otčinom spustila domu;
Taj je načinila peplos, izradila rukama sama,
Zeusa tad oblačnika navúčê hiton na sebe,
U suzni tada se boj naoruža oružjem ona.
A na ramena baci Athena aegidu kitnu
Strašnu, oko cijele se nje nanizala bježan
I svadja, obrana i još grozovita navala ratna,
Na njoj je glava Gorgone, strahovite nemani one,
Strašna užasna to Aegidonoše Zeusa je čudo.
Na glavu kacigu s dvjema grebènima, s četiri lučca

Zlatnu metne, a na njoj pješaci su iz sto gradóvâ.
U kola plamena nogom zakorači ì uzme koplje
Veliko težko i čvrsto, — junákâ redove bije
Njim, na koje je ljuta kći silnovitog otca.
Hera ošine bičem brzonoge konje, — i sama
Nebeska pred njima vrata zaškrípê, na koja su Hore
Pazile, kojim je nebo i široki povjeren Olymp,
Gusti nek skidaju oblak i neka ga meću na njega.
Božice putem tim obodene pognaše konje.
Nadju Kronovog sina, gdje od drugih sjedi daleko
Na najvišem vrhuncu mnogòglavôga Olỳmpa.
Tudjer ustavi konje bjeloruka boginja Hera,
Previšnjem Kronovom sinu progovori, upita njega:
„Zar se ne ljutiš, otče oj Zeuse, na Areja, gdje on
Strȁhote gradi, gdje takov i tolik achaejski narod
Hoće da uništi, drzko i bezredno? — Ja se žalòstîm,
Al srebrnòlukî bog se Apollon mirno vesèlî
S Kyparkom, — pošto ludòva naústiše, koji ne pòznâ
Nikakve pravde. Zeuse oj otče, da l' ćeš se srdit,
Ako li Areja maknem iz borbe ljuto ga udriv?“
Nebeski oblačnik Zeus joj odgovori riječ ovakvu:
„Ajde i daj potakni Athenu pljenjàčicu na njeg,
Koja je navikla hudim obasipat bolima njega.“
Reče i posluša njega bjeloruka boginja Hera,
Ona ošine konje, te oni hoćko polete
Baš po srijedi samoj medj zemljom i zvjezdanim nebom.
Dokle očima tko, na vidíku sjedeć i gledeć
Na more iskričavo, u zraku dogledat može,
Tako su skakali konji daleko, što visoko njíštê.
A kad dodju do Troje, do dviju žubor-rijèkâ,
Gdje sa Skamandrom vale Simòis sastavlja svoje,
Tud'jer ustavi konje bjeloruka boginja Hera
Od kola odpregne njih i oblakom zavi ih gustim,
A ambrosije dâ im Simòis, neka je jedu.
Boginje obje ko plahe golubice hodeći odu
Želeć u boju pomoć junacima argejskim ondje.
A kad onamo dodju, gdje najviše bojnih prvaka
Bijaše, gdje se oko konjokrote svi Dioméda

Tiskahu oni nalik na lavove, ljute mesáre,
Ili na veprove, koji nijesu malene snage,
Tudjer popostavši vikne bjeloruka boginja Hera,
Slična Stentoru silnom junačini mjedena glasa,
Koji je vikati znao ko drugih ljudi petdeset:
„Stid vas, Argejci, licem lijèpi, al pokori ružni.
Dokle je dòlazio Achillej divni u borbu,
Dotle pred dardanska vrata nijèsu nikad Trojanci
Dòlazili koplja bojeći se njegovog silnog,
A sad se kod ladja dubkih dalèko ȍd grâda bore.“
Tako im rekavši srdce i hrabrost svakom potàče.
A k sinu Tydejevom Athena sjajnoka skoči
I nadje kralja, gdje stojeć kod konja i kod kola hladi
Ranu, kud ga je bio strijèlôm pogodio Pandar,
Jer ga je znoj ubijo pod širokim remenom štita
Krasnog oblastog, znoj ga ubijo, a ruka junaka
Boljaše, — i digne remen te obriše crnu si krvcu.
Jarma se konjskoga primi Athena i rekne riječ:
„Slabo si slična je sina porodio doista Tydej!
Malen je Tydej bio po stásu, al bijaše ratnik.
I kad mu jednoč nijesam dopuštala zaći u borbu
Te se junačtvom osvjètlat, — od achaejske zemlje daleko
Kada je došo u Thebu na poruke medju Kadméjce
Silne, tada mu rekoh u megaru neka se mirno
Gosti, al imajuć srdce ko ì prije snažno u sebi
Mlade Kadmejce stane pozivat u borbu i u svem
Svlada ih lako, jer takva mu ja pomoćnica bijah.
Ja i uz tèbe stojim i tvòja čuvarica ja sam,
Ozbiljno ja te nutkam, s Trojancima dà zâdjêš u boj,
Ali il koljena tvoja od umora klonuše bojnog,
Ili te osvaja strah i plašljivost, onda nijèsi
Hrabrenog Tydeja sin, koj Oenejev bijaše sinak.“
Njoj odgovarajuć ovo Diomed odgovori hrabri:
„Poznam te boginjo oj Aegidonoše Zeusa oj kćeri!
Rado ću reći ti riječ, zatajit ne ću ti ništa.
Mene ne osvaja strah ni plašljivost niti lijenost,
Nego se sjećam tvojih rijèčî, što mi ih reče.
Ti mi dopustila nisi, da s bozima drugim se borim.

Ali Zeusova kći Aphrodita ovamo l' dodje,
Tu si mi, boginjo, rekla oštroreznom raniti mjedi.
Zato uzmičem sam i junacima argejskim inim
Rekoh, neka bježe odávdê svi, jer u bòju
Areja boga vidim po bojištu kakono vlada."
Sjajnoka boginja njemu Athéna odgovori ovo:
„Tydejev sine, oj ti preljubazni srdcu mi druže,
Ne boj se Areja, ne boj ni ostalih bogova ti sè
Bezsmrtnih, jer sam ti ja pomòćnica takva u boju.
Al brzokopitne konje na Areja upravi prvog,
Tada ga rani iz bliza, od Areja naleta ne bjež',
Od tog zgranòva, od gotovog zla, on komu je kakov, —
Skoro je obećo meni i Heri govoreć, da će
On na Trojance vojevat, Argejcima da će pomagat,
A sad se s Trojcima druži zaboraviv već na Argejce."
Reče i Sthenela natrag povuče rukom i njèga
Na zemlju porine s kola al i sam odskoči odmah.
Uz Diomeda divnog na sjedalo žestoka stupi
Boginja; — bukova os od same pukne težine
Izpod boginje strašne i najboljeg izpod junaka.
Bič i uzde primi Athena Pallada zatim
I brzokopitne konje na Areja upravi prvog.
Tada ubije Arej Perìphasa, koji Aetólac
Najbolji bješe i sin Ochèsijev svijetli, — skidat
Oružje stane s njega krvávac Arej; — Athena
Uzme Aídov šljem, da ne vidi silni je Arej.
A Diomeda divnog kad Arej ljudomora spazi,
Odmah Perìphasa pusti gorostasnog, ondje nek leži,
Gdje mu je uzeo život, i okrene tada se umah
K Tydejevome sinu konjokroti on Diomédu.
Kada se jedan drugom na blizu primaknu oni,
Napred se protegne Arej mjedènicôm oštrime kopljem
Iznad konja i úzdâ želeći mu uzeti dušu,
Ali sjajnoka koplje Athéna primivši rukom,
Baci ga i tad ono odleti pod kola zalud.
Onda mjedenicom kopljem Diomed grlati bojnik
Zamahne, Pallada pako Athena potisne koplje
U dno slabínâ, gdje je prikapčo Arej si pòuz.

Tû ga pogodi, rani Diomed i naguli kožu
Lijepu, koplje si tada izvuče, — a mjedeni Arej
Jaokne, kao što devet il deset tisuća ljudi
U ratu jeknuti zna zavrgávajûć svadju i borbu.
A tad Trojance sve i Achaejce poduzme drhat
Bojeć se, kȍliko bojac nezasitni jaoknu Arej.
Ko što se vidi mrak od oblaka kako se spušta
Na zemlju iza žege, kad podigne ljuti se vjetar,
Tako se mjedeni Arej pričinio tad Diomédu,
Kad u obláku se on u široko uzpinjo nebo,
Brzo na vrletni prispje na Olymp, gdje bogovi sjede,
Uz Kronióna sjedne uz Zeusa ů srdcu tužan,
Pokaže, kako mu krv ambrosijska iz rane teče,
Te on zakukav ove progovori krilate r'ječi:
„Zar se ne ljutiš, otče oj Zeuse, strȁhote videć?
Uvijek trpimo mi bijede najgore bozi
Jedan rad volje drugog ugadjajuć smrtnijem ljudma.
S tobom se svadjamo svi, jer porȍdio bezumnu kćer si
Pogubnu, kojoj su vazda na umu nasilja ljuta.
Ta svi bogovi mi, na Olỳmpu što nas imade,
Tebi smo pokorni, tvoj je poslȕšnîk svakoji od nas.
Al ti besjedom nje ne koriš, a niti djelom,
Nego ju puštaš, pošto porȍdio sam si ju drzku;
Tydejevog je sina drzovitog sad Diomeda
Ona naustila, nek i na bezsmrtne bogove bjesni.
Najprije Kyparku on je u članak ranio ruci,
Onda se na me samog zaletio daemonu nalik;
Nego me brze noge odnèsoše; — dugo bih tamo
Medju rpama strašnim mrtvaca trpio boli
Ili bih ostao živ, al slabomoćan, oružjem sgodjen."
Mrko ga pogleda Zeus nebesa oblačitelj veleć:
„Areje, kojemu kakvi, ne leleči sjedeć uz mène!
Najmrži ti si mi bog, na Olỳmpu što ih imade.
Svadje uvijek rado i borbe i bojeve gradiš.
Here ti matere srdce goropadno tvrdo u tebi
Takodje jest; riječima nju upokorujem jedva;
Zato i mislim, ti da sbog njezinog savjeta trpiš.
Ali te dulje gledat ne mògu, da nevolje patiš,

Jerbo si mojega roda, porodila mati te meni.
Al da si drugoga boga od kojega, toliko drzak,
Davno bi najdolnji bio od sviju Uranióná.“
Reče — te Paeeónu zapovjedi sina izvidat.
Njemu Paeeon lijek od razgona na ranu metne
I njim ga izvida, — Arej bo ne bješe smrtno čeljade.
Ko što se bijelo židko mlijèko sgrušava naglo
Od soka smokvenog te se mješáču sgusne mlijeko
Prebrzo, tako hitro i naleta Areja onaj
Izvida, opra ga Heba i odjećom milom obuče.
Silan i dičan uz Kronióna Arej tad sjedne.
Tada se boginje vrate u dvorove velikog Zeusa;
Argejka Hera, s njom Alalkòmênka jošte Athéna
Od krvi ùstavîvši ljudòmoru Areja boga.

Šesto pjevanje.

Hektor se sastaje s Andromachom.

Sami Achaejci i Trojci u pokolju ostanu strašnom,
Amo i onamo boj se pomàče po polju puno,
Kȍliko bacahu koplja mjedokovna izmedju Xantha
I Simòis-vode junáci tad na junáke.
Trojsku falangu sin Telamonov razbije prvi,
Obrana achaejska Ajas; — drugarima spas on donèsê
Sgodiv junaka, koji medj Thračani najbolji bješe,
Vrlog visokog tu Akàmasa, Eỳssoru sina.
Prvi ga u obod sgodi konjogrivnog njegovog šljema,
Pa ga u čelo probode, oštríce mjedeno njemu
Zadre se u kost, mrak se navuče na oči njemu.
Axyla Teuthranu sina Diomed, grlati bojnik,
Ubije tada; — on je u gradu stojnom Arìsbi
Živio obilan žitkom i ljudima bijaše mio,
Jerbo je častio svakog na putu imajuć dvore.
Ali jadovitu smrt od njèga ne odvrati nitko
Od tih zastupivši za nj, već uzme dušu Diòmêd
Njemu i subojniku Kalésiju, koji je tada
Kola njegova ravno; tad obadva pod zemlju zadju.
S Dresa, s Ophèltija skine Eurỳal oružje tada,
Pa za Aesépom podje i Pedasom, kojeno Nympha

Najadka Abarbaréja nezazornom Bukoliónu
Rodi. A ponosnog taj Laòmedona je bio
Sinak, prvorodjénac, u potaji rodi ga mati.
Pasući ovce on oblèžî i obljubi Nymphy;
Ona zatrùdnî i dva blizanca poslije rodi.
S bijelih koljena njih i sa snage ukine oba
Sin Mekistejev te im s raménâ oružje skine.
Stanovni ratnik Polỳpoet Astỳala ubije tada,
Pèrkoćanina pako Pidỳta smače Odyssej
Mjedenim kopljem, — Teukar pak divnog Aretaóna.
Sjevkastim kopljem uzme Abléru život Antilok,
Nestorov sin, a junacima kralj Agamemnon Elàtu,
Koji je živio strmom u Pedasu, — širokoj vodi
Zvanoj Satnìois uz žale, a Phylaka sgodi u b'jegu
Leito junak, — Eurỳpyl Melànthiju oružje skine.
Grlati bojnik Menelaj Adrèsta uhvati živa,
Jerbo se ovomu konji zaplètoše ŏ grânu drva
Metljike i poljem oni u strahu odbježaše, kola
Sprijed na rudu prelomiv, te sami odtrčaše u grad,
Kuda su i drugi konji odbježati znali u strahu;
Sam se izvali Adrest iz sjedala mimo kotača,
U prah ničice padne na lice, a uz njeg se nadje
Atrejev sin Menelaj držéći dugosjeno koplje.
Adrest Menelaja primiv za koljena molit ga uzme:
„Daruj mi život, sine oj Atrejev, dostojnu primi
Ucjenu, — zakladi mnogi u bogatog otca mi leže;
Zlato mi leži i srebro i željezo kovano puno.
Golemu ucjenu otac darivao od tog bi tebi,
Kad bi me začuo živa kod achaejskih ladja brzícâ."
Reče i hćaše već nagovorit Menelaju srdce.
Već ga je subojniku odlučio predat, da njèga
K ladjama achaejskim brzim odvede; — al Agamèmnon
K njemu u susret dotrči te ovo mu vikne i rèče:
„Oj Menelaje dragi, a što se brineš tolìkô
Za ljude! Zaista tebi u dòmu učiniše krasno
Trojanska čeljad! Od njih ni jedan ne uteko smrti
Prijekoj ni našim rukam, ni ono dijète, što mati
Nosi u utrobi jošte; ni ono ne ubjeglo, već svi

Propali u trojskom gradu bez pokopa, bȅz trâga redom!“
Reče i junak tima riječma okrene srdce
Bratovo rekavši pravo; od sebe odrine tada
On junaka Adrèsta, a silni ga kralj Agamemnon
Rani u slabine, sav se prekrénu Adrest, i petom
Na grudi stane mu Atrid i jasen-koplje izvuče.
Tada se prodere Nestor i ovo Argejcima vikne:
„Vitezi danajski mili, oj Areja bojevne sluge,
Neka za oružjem nitko ne leti i ne zadrži
Time se otrag želéći donèsti štȍ više k ladjam,
Nego sijecmo junake, a poslije po polju bojnom
Moći ćete na miru mrtvacima i to plijenit.“
Tako im rekavši srdce i hrabrost svakom potàče.
Tada bi Areju mili Achaejci potisli opet
Trojce u ilijski grad, nejunáčtvo osvojilo b’ Trojce, —
Da sin Priamov Helen, pogadjač u ptice prvi.
Ne bude reko Aenèji i Hektoru stupivši k njima:
„Najveći na vama poso, Aenèja i Hektore, stoji
Trojski i lykijski, jer ste junaci najbolji od svih
U svakom djelu, gdje borbe, gdje mišljenja uztreba pravo;
Ostante ovdje, svakud obilazte i puk zadȑžte
Izpred vrata, prije no nagnu bježat i žènam
U ruke prije no padnu, tad radosti eto dušmánom!
A kad falànge sve podbodéte, mi ćemo ovdje
Ostati, pa ćemo tada vojevati s danajskim četam’,
Ako nas i taru vrlo, jer nevolja jeste vojevat.
A ti Hektore, u grad okreni te materi reci
Svojoj i mojoj, ona nek sakupi starice u hram
Sjàjnookê Athene, na vrhu štono je gradskom;
Svetomu domu vrata nek ključem ona odkljùčâ
Ì peplos, koji se njoj u dvorima njezinim čini
Najdragocjeniji od svih i najveći, najdraži njojzi,
Nek ga ljepokosoj metne Atheni na koljena tamo,
Nek joj obeća zaklat u hramu dvanaest krava
B’jelih, što ne bjehu jošte u jarmu, ne bil’ se gradu
Smilovala i ženam i dječici trojanskoj ludoj,
Ne bi li Tydejevog odvratila sina od Troje,
Jakoga kòpljanîka i okrutnog strahinju ratnog,

Za kog velju, Achaejac od sviju najjači on je.
Nit se Achilleja, glave junaka, tolìkô bojímo,
Koj se od božice — kažu — porodio; al taj se odveć
Razgoropádio, ravna junaka nema mu srdcem.“
Tako izgovori Helen i Hektor posluša brata.
Umah na zemlju s kola u oružju poskoči Hektor,
Mašući kopljima dvjema oštroreznim prodje po vojsci
Hrabreći svuda na boj i potičuć pokolj strahovit.
Onda se okrenu Trojci, nasúprot Achaejcima stanu.
Tada udare natrag Argejci i prestanu sjeći,
Pomisle, da je bog iz nebésâ zvjezdanih kaki
Na pomoć Trojcima sašo; — okrenuše tako se oni.
Tada se prodere Hektor i ovo Trojancima vikne:
„Trojci prehrabreni vi, dalekozvani oj pomoćnici,
Budte junaci, — žestine, junačtva se sjetite, druzi!
Dok ja otidjem u grad u ilijski i tamo reknem
Vijećnikom starješinam, ženama našijem, nek se
Pomole bozima i nek obećaju njim hekatòmbe.“
Tako rekavši riječ sjajnošljemac otidje Hektor.
A crne kože, što je na štitu kvrgašu mu bila,
Skrajnji ga obod tucko po vratu i po gol'jèni.
Glauko, Hippòlokov sin, i Diomed grlati bojnik
Medj vojske zadju, medj jednu i medj drugu želeć se borit.
Kada se jedan drugom na blizu primaknu njih dva,
Onda onome prvi progovori riječ Diomed:
„Tko si, dobríkoviću, od kakvih si umrlih ljudi?
Ta još te nikad u bòju, u junačkoj slavi, nijesam
Dosad vidjevao, a sad daleko si pred druge došo,
Smjelica, koji si momu dugosjenom izišo koplju;
Djeca nesretnih ljudi sa snagom se susreću mojom.
Ako l' si pako koji s nebésâ bezsmrtnik došo,
Ne bih s nebeskim bogom u borbu nikako zašo!
Nije ni Dryasov sin Lykùrgo jakostni dugo
Živio, — s bozima on se s nebesa išao mrazit.
On je po presvetom brdu po nysejskom dojkinje boga
Mahnitog Dionysa razgònio; na zemlju štape
One pobàcaše sve, kad Lykùrgo ljudomora stade
Tući ih ostanom. I sam Dionys se preplaši tada

I skoči morske u vale, a Thetida primi na krilo
Splašenog boga, tolìkî osvojio drhat je njega
Od vike čòvjeka. Ali na ovog zamrziše bozi
Blaženi i mirni, sin ga slijepcem učini Kronov;
Ne bi mu dugog života, kad omrznu bogovom svima,
Ni ja s blaženim ne bih u borbu s bozima zašo.
Ako l' si koji od ljudi, što krušac jedu zemàljskî,
Bliže pristupi brže, da zapadneš ù mreže smrtne.“
Njemu Hippòlokov sin odgovori svijetli ovo:
„Što me, Tydejev sine, junačino, za rod mi pitaš?
Kakov je lišću rod, i ljudima takov je uprav.
Jedno po zemlji lišće razbacuje vjetar, al raste
U šumi brsnatoj drugo, kad proljeće nastane opet.
Tako i ljudi jedni dosp'jevaju, a drugi ginu.
Ali volja l' te i to da dočuješ, dobro da za moj
Rod saznadeš, mnogi junaci znadu za njèga.
Grad u argolskoj zemlji konjogojnoj Ephyra ima,
Tu je živio Sisyph od sviju lukaviji ljudi,
Sisyph, Aeolov sin, koj Glauka porodi sina;
Glauko junaka rodi nezazornog Bellerophònta,
Ovom su bogovi dali ljepòtu i muževnost milu,
Ali je njemu zlo u duši smislio Proeto,
On ga argolske progna iz zemlje, ta bijaše od njeg
Mnogo jači, jer Proetu pod skeptar podložio Zeus ga.
Potajno njemu se dati obljubiti Antija divna,
Proetova žena, živo požèlje, al nagovorit
Bellerophònte hrabri i pošteni nije se dao.
Antija izmisli laž i kralju progovori Proetu:
„„Umri, kralju oj Proeto, il ubij Bellerophònta,
Koji je mene htio obljubit, al nisam se dala.““
Reče, — i obuzme gnjev gospodára, što je to čuo.
Ali ga ubiti ne htje bojéći se toga u duši,
Već ga u Lykiju pošlje i žalostne dade mu znake,
Koje je pogubne mnoge na složenoj nacrto daski,
Tastu ih predati svome zapovjedi, neka ga smakne.
I on u Lykiju ode s nezazornom pratnjom božànskôm.
A kad u Lykiju dodje do žubor-vode do Xantha,
Široke lykijske zemlje gospodar ga čašćaše rado;

Devet ga goščaše dana i goveda zakla mu devet,
A kad se deseta zora ružoprsta pomoli jurve,
Onda ga upita i znak od njèga potraži vidjet,
Znak, koj nošaše njemu od Proeta njegovog zeta.
A kad nemili znak od svojega zeta već primi,
Najprije pomamnu ubit Chimaeru zapòvjedî njemu.
Ona bijaše roda božànskôg, a ne čovjèčjêg,
Naprvo lav, ostrágu zmaj, u sredìni Chimaéra,
Srašnu je rigala silu iz sèbe žarkoga ognja.
Al on ubije nju znakòvima poslušan božjim.
Drugi put zadje u borbu sa solymskim narodom slavnim,
I sam je rekao, to da s junacima bješe mu borba
Najljuća; — treći put pako Amazonke mužkare pobi.
A kad se vraćao, kralj mu prijevaru zasnova drugu:
Najjače pobravši on po Lykiji širokoj ljude
Nastavi zasjedu. Al ti ne vratiše više se kući,
Jer ih poubija sve nezazorni Bellerophònte.
A kad doznade kralj, da božànskôg vrlog je roda,
Tamo ga sustavi i kćer za ženu dade mu svoju,
Kraljevske čitave časti polovicu dade mu onda,
A lijep zemljišta dio i ugledan odrežu njemu
Lykijci voćnjaka i još oranice, neka si teži.
Djece porodi žena nezazornom Bellerophontu
Troje: Hippòloka, kćer Laodàmiju, i još Isàndra.
Premudri Zeus Laodàmiju jednoč oblèžî, te ona
Òklopnîka Sarpédona sina bogolikog rodi.
Al kad omrznu i on vjekovitim bozima svima,
Stane bluditi sam po poljàni alejskoj dušu
Grizući svoju, od staza bježeći ljudskih po strani.
Arej nezasitni bojac Isàndra mu ubije sina,
Kada je zašo u borbu sa solymskim narodom slavnim.
A kćer zlatouzda njemu Artemida ljutita ubi.
Mene Hippolok rodi, od njèga sam — dičim se — posto.
On me odpremo u Troju, nalágao mnogo je meni,
Vazda nek najbolji budem i odličan izmedju drugih,
Nek ne sramòtîm si rod otácâ, koji u zemlji
Širokoj lykijskoj, koji u Ephyri najbolji bjehu.
Dika mi od tog je roda i od te krvi mi biti.“

Reče, — te grlati bojnik Diomed veseo budne,
I u mnogohranku zemlju zabòdê dugosjeno koplje,
Onda medenu riječ progovori puka pastiru:
„Ta ti si milogost već iz starine pò djedu meni.
Njekoč bo divni Oenej nezazornog Bellerophònta
U kući čašćaše svojoj zadržav ga dvadeset dana;
Jedan je drugog darivo daròvima gostinskim krasnim.
Oenej je pojas bagren i sjajan darovo gostu,
A zlatni dvovrč dade na uzdarje Bellerophonte,
Ja ga polazeć amo u dvorima ostavih mojim.
Tydeja ne pamtim više, malèna on bo je mene
Pustio doma, u Thebi kad izginu achaejska momčad.
Tako sam milogost ja u sredìni Argosa tebi,
A ti u Lykiji meni, kad u zemlju onamo dodjem.
Jedan drugome zato i u vrevi bježmo od koplja;
Mnoge Trojance bo i pomoćníke mogu ubijat,
Koje mi dade bog i koje nogama stignem.
A ti posmicat mnoge Achaejce i druge možeš,
Nego si oružje daj izmijèn'mo, da znadu i ovi,
Da nam je dika te smo po djedima mili si gosti.“
Tako rekavši s kola obojica skoče i jedan
Drugoga za ruke primi i ondje uhvate vjeru.
Glauku pamet uzme Kronìôn, gdje Diomédu
Oružje dade zlatno za mjedeno; njegovo bješe
Volova sto vrijèdno, a ovoga volova devet.
A kad do Skaejskih vrata i dò bukvê dodje već Hektor,
Okolo njega kćeri povrve trojske i žene,
Pitaju za braću svoju i sinove, muževe svoje,
Zà svôjtbu. A on im svima po redu zapovjedi, nek se
Bozima mole; jadi i tuge čekahu mnoge.
Kad li do Prìamovîh do prekrasnih dvorova dodje,
Koji su imali gladke trijeme, u dvorima bjehu
Jedan do drugog thalam, — petdeset ih sviju na bròju, —
Od kama tesanog; tu su uz izprošene si žene
Sinovi Priama kralja počivali, a s druge strane
Za kćeri kraljevske dvanajst u dvorištu thalama bješe;
Svi su bili pod krovom, od tesanog kama su bili,
Jedan uz drugi blizu; a u njima zetovi kralja

Priama pòčivâhu uz žene čestite svoje.
Tud'jer Hektoru dodje u susret dobrana mati,
Vodeć u thalamos kćer Laòdiku najljepšu licem.
Stisne mu ruku, riječ progovori ì klikne njemu:
„Dȉjete, zašto si došo izišavši iz ljutog boja?
Doista nepomeníci Achaejci potiskuju vrlo
Boreć se okolo grada, a tebe je nagnalo amo
Srdce, da k Zeusu digneš s vrhunca gradskoga ruke.
Ali ded počekaj, da ti donèsêm medenog sladkog
Vina, da najprije Zeusu i ostalim bozima vječnim
Žrtvuješ, a tad i sèbe napítkom okr'jepiš sama.
Umornu čovjeku snaga veòma raste od vina,
Ko što si umoran ti za svoju se boreći svojtbu."
Hektor sjajnošljemac velji odgovori njojzi ovako:
„Gospodjo majko, vina ne nosi medenog meni,
Slabit me nemoj, da me ne ostavi srdce i snaga.
Žacam se gospodu Zeusu ne umivši ruku si izlit
Žarkasto vino; tko se uprljao prašinom, krvlju,
Ne može molit se ne crnooblačnom taj Kroniónu.
Nego otidji u hram pljenjačice ti daj Athene
I njoj kâda ponesi i sakupi stârîcâ u hram.
Peplos, koji se tebi u dvorima tvojijem čini
Najdragocjeniji od svih i najveći, najdraži tebi,
Taj ljepokosoj tamo Athéni na koljena metni,
Pa joj obećaj zaklat u hramu dvanaest krava
B'jelih, što ne bjehu jošte u jarmu, ne bi l' se gradu
Smilovala i ženam i dječici trojanskoj ludoj,
Ne bi li Tỳdejevôg odvratila sina od Troje,
Jakoga kòpljanîka i okrutnog strahinju ratnog.
Nego otidji u hram pljenjačice ti daj Athene,
A ja ću dotle otići po Parisa, da ga dozovem,
Ne bi l' se riječi mojoj pokorio; — ej da pod njime
Zine zemlja, jerbo Olympljanin na zlo ga Trojcem
Stvori i Priamu kralju junačini i svoj mu djeci.
Dà vidîm njega, gdjeno Aidu slazi u dvore,
Reko bih, zàbio da sam u duši čemer i tugu."
Reče, — i mati ode u megar i služkinjam tamo
Vikne, a one kupit po gradu starice stanu.

Sama u nadviti sadje u thalam, gdje su joj bili
Šari šarencati pepli, rukòtvori sidonskih žena.
Tê je Alèxândro sam bogoliki doveo žene
Zemlje iz sidonske, kad je preplovio široko more,
Slavnoga otca kćer kad Helenu vodjaše k sebi.
Jedan Hekaba peplos Atheni na dar ponese,
Koji je najveći bio i najljepši šarenim vezom,
A ko zvijezda je sjao, izpòd svih je ležo odòzdô.
Hekaba ode, a za njom i starice pohrle mnoge.
Kàd dôdjû one do hrama Atheninog gradu na vrhu,
Vrata otvori njim ljepoobrazna ondje Theàna,
Kisseja kći, konjokrote pako Antenora žena,
Nju bo su svèćenicôm Atheninu hramu Trojanci
Metnuli. Starice sve k Atheni uzdignu ruke
Tužnjavu začevši, tad ljepoobrazna primi Theàna
Peplos, na koljena njega Atheni ljepokosoj metne
Velikoj Zeusovoj kćeri veléći molitvu ovu:
„Štitnice grada, Athena oj gospodjo boginjo divna,
Ti Diomédovo koplje prelomi, a samome njemu
Daj, nek pred vratima padne pred skaejskima nȁ zemlju ničke,
Pa ćemo odmah ti zaklat u hramu goveda dvanajst
B'jelih, što ne bjehu jošte u jarmu, ne bi l' se gradu
Smilovala i ženam i dječici trojanskoj ludoj."
Takvu molitvu reče, al Pallada odbi Athena.
Tako veliku kćer Kroniónovu moljahu one,
A u dvorove krasne Alèxândra otidje Hektor;
Te si je dvorove sam sagradio s ljudima, koji
Onda u grudastoj Troji drvodjelje najbolji bjehu;
Ti mu načiniše thalam, još i druge stanove i dvor
Blizu Priama kralja i Hektora gradu na visu.
Hektor unidje tu ljubímac Zeusov u ruci
Koplje držéći, jedanajst lakátâ dugàčko, na njemu
Blistaše mjedno oštríce, obtakao zlatni ga kolut.
Brata u thalamu nadje, gdje oružje priprema divno,
Štit i oklop i luk krivùljastî gdjeno si pipa;
Argejka Helena pako medj ženskinjem svojime sjedi,
Dvorkinjicama ona odredjuje preslavne posle.
Onog kad opazi Hektor, tad grdit ga započne ružno:

„Nesrećo, lijepo nije, gdje tòlikîm gnjevom si dušu
Napuni, okolo grada i strmenih zidina vojska
Gine boreć se, a rat i podcik bojni sbog tèbe
Planu u ovome gradu; navalio na drugog ti bi,
Koga bi vidio, da se od strašnoga povlači rata.
Nego ustani, grad da ne sagori gorućim ognjem.“
Njemu bogoliki ovu Alèxândro prihvati riječ:
„Hektore, pravo si mene izgrdio, krivo nijèsi.
Nego ti velim, a ti me čuj i zapamti dobro:
Ja ti nijesam sjeo u thalam od zamjere, srčbe
Na puk trojanski, već sam u tugu htio se dati.
Ali žena me tad nagovorila blagim riječčma
Te me je u boj potàkla; i sámu meni se čini,
Bolje će tako biti, a pobjeda m'jenja se ljudma.
Nego me čekaj, dok na se navučem oružje bojno,
Ili otidji, a za tobom ja ću i dostić te mislim.“
Reče, a Hektor njemu sjajnošljemac ne rekne ništa.
Helena riječi njemu progovori medene ove:
„Hektore, djevere meni zlotvórnici, stravičnoj kuji,
Ej da me onoga dana, kad porodi mati me moja,
Bude odnesla huda olúja i vjetar hudi
U brdo kakvo ili u vale prešumnog mora!
Tu bi me zameo val, još dok nije dogodilo to se.
Ali kad bogovi zlo odrediše tòlikô meni,
Bar da sam onda vojnu čestitijem kojemu žena,
Koji bi osjećo ruglo i zamjeru mnogu od ljudi.
Ali u ovoga nije stanovito srdce ni sada,
Niti će poslije biti, al okušat to će on, mislim.
Nego, djevere moj, unidji, na stolac ded ovaj
Sjedni, jer tebi je trud osvojio najveći dušu
Sbòg kujê mene i sbog Alèxândrovôg grijèha;
Na nas je dvoje zlu navalio Zeus-bog sudbìnu,
Da će pjesme i medj potomcima o nama biti.“
Hektor sjajnošljemac velji odgovori njojzi ovako:
„Ne sjedaj, Helena, mene, sve ako me ljubiš, ne mògu.
Već mi se srdce moje uzžurilo branit Trojance,
Kojino željkuju mene veòma, gdje me još nema.
Nego ovoga ti daj potakni, a nek se i sam

Požuri, da me jošte u gradu može zatèći.
U kuću odlazim svoju, domare dà vidîm u njoj,
Da vidim milu si ženu i ludjahnog svojega sina.
Ne znam bo, hoću l' im ja se povratiti iz boja opet,
Ili će bogovi dati, da achaejske smaknu me šake."
Tako rekavši ode sjajnošljemac veliki Hektor,
I brzo dodje do dvora, u kojih su naselja krasna,
Al on bjeloruku ženu Andròmachu ne nadje doma,
Nego je sȁ sînom i sa krasnopeplom dvorkinjom jednom
Stajala ona na tornju i ridala, plakala ljuto.
A kad ne nadje Hektor nezazornu ženu u dvoru,
Na prag korači nogom i služkinjam rekne ovako:
„Dederte, služkinje, meni po istini recite sada.
Kud je Andròmacha pošla bjeloruka iz kuće ove?
Ili je k zaovam ili krasnopeplim jetrvam pošla,
Ili je krenula u hram Athenin, gdje božicu strašnu
I druge Trojanke sada ljepokose gledju ublažit?"
Hektoru prihvati riječ ključarica brza ovako:
„Kada nam, Hektore, veliš po istini kazati riječ,
Nije k zaovam niti krasnopeplim jetrvam pošla,
Niti je krenula u hram Athenin, gdje božicu strašnu
I druge Trojanke sada ljepokose gledju ublažit,
Već je na veliki pošla na toranj ilijski čuvši,
Da su u nevolji Trojci, prevladali da su Achaejci.
Ona je k zidu žurno otìšla kao bijèsna,
Dojkinja s njome je pošla dijete u rukama noseć."
Tako ključarica reče i iz kuće Hektor odlètî
Onim istime putom niz one ulice stojne.
Kad on veliki grad već prodje i kad do vrata
Dodje do skaejskih, kud je izíći na polje htio,
Tu mu dotrči u súsret vijènom obilna žena,
Žena Andromacha, kći junačine Eetióna,
Eetióna, koj je pod kitnastim stanovo Plakom,
Tamo u Plakovoj Thebi, Kilíčanom kraljevo on je;
Kći se za òklopnîka za Hektora njegova uda.
Ona se sastane s njim, a dvorkinja idjaše s njome
Noseć na prsima sina bezazlenog, ludo dijète,
Hektorovog ljubímca, zvijezdi lijepoj sličnog.

Hektor je njega nazivo Skamàndrijem, à drugî zvahu
Njeg Astyànaxom, sam bo spasávao Hektor je Ilij.
Hektor se sinu svomu nasmíjê glednuv ga mučke,
A Andròmacha suze lijevajuć pristupi k mužu,
Stisne mu ruku, riječ progovori i klikne njemu:
„Zloćane, sa svog ćeš srdca postradat, a nije ti žao
Ludoga čeda ni mène siròtê; udovica brzo
Ja ću se nazvati tvoja, Achaejci bo ubit će tebe,
Kada odasvud rupe, a mèni bolje bi bilo
Pod zemlju zaći, kada bez tèbe ostanem, jer ti
Svoje kad nadješ skončánje, tad utjehe imati ne ću
Druge, već tugu, kad otca ni gospodje matere nemam.
Otca bo moga je divni Achillej ubio njekoč
I još je kilički grad visokodvarnu srušio Thebu
Žitelja punu, junak tad ubi Eetióna,
Al ga opl'jenio nije bojéći se toga u duši,
Nego ga spaliti dade u oružju umjetnom svemu
I hum naspe mu grobni; brijèstove zasade ondje
Brdjanke Nymphe, Zeus Aegidonoša kojim je otac.
Sedam sam imala brata u dvorima i svi su oni
Istoga dana u dvor Aídov skupa otìšli,
Jer ih je sve poubíjô brzonogi divni Achillej
Kod sporohodnih krava bjelorunih i kod ovaca.
A mater moju. koja pod kitnastim bijaše Plakom
Kraljica, nju je amo Achillej s ostalim blagom
Doveo, nego ju dade na odkup za ucjenu velju,
Al nju u otčinim dvorma Artemida strjelica ubi.
Tako si, Hektore, ti mi i otac i gospodja majka,
Ti si mi brat i mladjani muž; al smiluj se sada
I daj ostani ovdje na tornju, udòvicôm ženu
Svoju ne ostavi niti sirotčetom svoje dijète.
Kod smokve ljude deder uredi, odáklê se može
Najlakše u grad uníći, osvòjiti mogu se zidi.
Tri put su onamo došli i kušali prvi junaci
Oko Ajasa oba i obadva oko Atrída
I Idomèneja dičnog i junačkog još Dioméda;
Il im je dobar vještak u vračanju rekao koji
Ili ih navodi same i potiče njihovo srdce.“

Velji sjajnošljemac Hektor ovako prihvati riječ:
„Sve je doista to na paméti, ženo, i mèni,
Al ja se Trojaca bojim i Ṭrojankâ, kojim se vuče
Odjeća, budem li bježo od borbe ko strašljivac pravi;
Ni srdce toga mi ne da, naùčih bo biti valjánîm
Vazda i prvijem medju Trojancima borit se hrabro,
Stičući veliku slavu i otcu i samome sebi.
Dobro bo znadem svojoj u duši i u srdcu znadem:
Doći će danak, te će i Ilij propasti sveti
I kralj kopljometnik Priam i narod Priama kralja.
Ali ne marim ja i ne žalim Trojce tolìkô,
Niti Hekabu samu ni Priama trojanskog kralja,
A niti braću, koji valjáni su, kojih je mnogo,
Ali će u prah pasti od ljutijeh neprijatéljâ,
Kȍliko žalim za tèbe, mjedenhalja kad te Achaejac
Suznu koji odvede slobode ti uzevši danak.
Kada u Argosu budeš i ŭza stân tkala kad budeš
Drugoj i nosila vodu messèidskôga iz vrutka
Ili iz hyperskog, — težke od nevolje, siljena mnogo, —
Onda će reći tko, kad vidi te, suze gdje roniš:
„„To je Hektora žena, u bòju konjokrotam Trojcem
On je prednjačio, kad su osvajali Ilij Achaéjci.““
Tako će reći, a tèbe još veća snaći će tuga
Zȁ mûžem takvim, da dan robovanja odvrati tebi.
Ali me mrtva prije zagrnula mogila grobna,
Nego l' ti jauk čujem, gdje odvlače na silu tebe“.
Reče svijetli Hektor i za sinom pruži si ruke,
Ali se uvine sin krasnopòjasnôj dojkinji na grud
I krikne, preplaši on se od pogleda miloga otca,
Mjedi se prestraši on i konjogrivnu kitu kad spazi,
Gdje se na vrhu šljema strahovito potresa ona.
Tomu se mili otac nasmije i gospodja majka.
Odmah si svijetli Hektor sa glave kacigu skine.
Sjajnu, presjajnu i nju tad na zemlju položi te on
Ponjiha miloga sina u rùkû i poljubi njega,
Onda molitvu Zeusu i ostalim bozima rekne:
„Zeuse i ostali bozi, i mojemu podajte sinu,
Dà budê predičan medju Trojáncima, kao što i ja,

Dà budê dobar snagom i Ilijem dà vlâdâ krepko,
Dà reknê tkogod: „„Puno valjaniji taj je od otca““ —
Kàd budê iz boja išo i nosio, — ubiv dušmána, —
Oružje krvavo te će veselit se mati u duši.“
Tako rekavši metne dijète miloj si ženi
Na ruke, ona se plačuć nasmije ì prîmî čedo
Na grudi mirisne; mužu, kad opazi, bude je žao,
Rukom ju pogladi, riječ progovori ì klikne njojzi:
„Neboga ženo, ti mi žalostit se u srdcu nemoj
Odviše, jerbo me mimo sudbìnê nitko k Aídu
Poslati ne će, a čòvjek ni jèdan uteko, mislim,
Smrti nije, ni junak ni ŕdja, kad na svijet dodje.
A sad u kuću podji i svoje sgotavljaj posle
Uz stan i preslicu i daj zapovjedi dvorkinjam svima,
Neka idu za poslom. Muškarce ide vojevat
Sve, a najvećma mene, u Iliju što nas imade.“
Tako rekavši šljem konjogrivni uzme sa zemlje
Svijetli Hektor, a žena u dvorove podje mu mila
Često se osvrćuć za njim i roneći bujne si suze.
I brzo dodje do dvora, u kojih su naselja krasna,
Dodje do dvorova ona ljudomore Hektora i tu
Mnogo služkinja nadje i na plač sve ih potàče.
Živa još Hektora one u njegovu plakahu domu
Misleći, da se više povratiti iz boja ne će
Niti utèći Achaejcem, ni snazi njihnoj ni rukam.
Nije zaostajo dugo u dvorima visokim Paris,
Već on oružje sjajno i mjedeno slavno navuče
Ì grâdom pròjurî noge u svoje se uzdajuć brze.
Kao što postalac konj nazobav se uz jasle ječma
Raztrgnut znade oglàvnîk i niz polje topćuć odlètî
Gizdav; — kupat se on u rijeci ljepotekoj već je
Naviko, visoko glavu u zraku drži i njèmu
Griva niz grebene pada; ljepòtê i ponosa pun je,
Brzo na obična mjesta i na pašu noge ga nose; —
Tako i Priamov sin s visina pergamskih Paris
Sidje u oružju svome sijevajuć kanoti sunce
Veseo ijučuć, noge ponesu ga hitre i bŕzo
Brata si Hektora divnog zatèčê. kada je htio

Krenut odande, gdje je sa ženom govorio milo.
Njemu bogoliki riječ Alèxândro prihvati prvi:
„Doista, dragiću, tebe veòma zadržavam ovdje,
A ti se žuriš, sgodno ne dódjoh, kako mi reče.“
Hektor sjajnošljemac velji odgovori njemu ovako:
„Nebore, pravedan nitko prekoriti ne bi te mogo
S tvojih poslova ratnih, jer junak si, ali si svojom
Nemaran voljom, ne ćeš da vojuješ, ȁ srdce moje
Jadi se vazda u meni, kad pogrde slušam o tèbi
Od puka trojskog, koji sbog tèbe stradaju puno.
Nego ajdémo, sve to urediti mi ćemo poslje,
Dade l' nam Zeus te budemo vrč od slobòdê uzmògli
Bozima nebeskim na čast u dvorima svojijem stavit,
Kad nazuvčáre Achaejce od Troje mi odagnámo.“

Sedmo pjevanje.

Hektor se i Ajas bore. Mrtvaci se sahranjuju.

Tako svijetli Hektor izrekavši jurne kroz vrata,
S njime i brat mu podje Alèxândro; oba u duši
Željahu oni vojevat i boriti još se u boju.
Kao što kada bog brodárima željnijem dade
Vjetar, pošto se oni utrudiše s veslima gladkim
Po moru ploveć, već im od umora klonuše udi, —
Tako se njih dva željnim Trojancima pokažu tada.
Tamo Alexandro sina Arèjthoju ubije kralju,
Sina Menèsthija, koj bî iz Arne; Phylomedúsa
Vòlooka ga rodi, — kijonoša i još Arejthoj.
Hektor Ejóneja pako oštroreznim pogodi kopljem
U vrat u kacigin zaklon od dobre mjedi i njèga
S koljena ukine. A sin Hippòlokov lykijski vodja
Glauko u bitci ljutoj Iphìnoja pogodi kopljem,
Dexiju sina, kad je poskòčio nà kola brza,
U rame, spadne s kola Iphinoj i udi mu klonu.
Kada li sjàjnooka Athéna opazi jurve,
Gdjeno u težkoj borbi Achaejci padaju redom,
Onda s vrhova ona olympskih na zemlju skoči
U sveti Ilij. A njoj u susret se digne Apòllôn,
Koji je s Pergama gledo i volio pobjedu Trojcem.

Kod bukve jedno se s drugim vjekoviti bogovi nadju,
Ï gospod Zeusov sin Apollon progovori prvi:
„Zašto si, velikog Zeusa oj kćeri, opeta željna
S vȑhôvâ sišla olympskih, navèla te velika žudnja?
Zato l', da pobjedu, koja promjenjuje bitku, Achaejcem
Dadeš, kad ne žališ ništa Trojance, kojino ginu?
Nego bolje bi bilo, da poslušaš nješto i mène:
Od rata odbijmo sad i od ograšja vojske za danas,
Poslije opet će oni u borbu zać, dok Achaejci
Ne nadju Iliju konac, kad tako milo je vama
Bozima vječnim u duši, razoriti grad vam se hoće."
Sjajnoka boginja njemu Athéna prihvati riječ:
„Budi, oj branitelju oj Apollo, tako, — i sama
Misleći to medj Achaejce i Trojce sidjoh s Olỳmpa.
Nego kako si htio da prekineš bitku medj ljudma?"
Gospod joj Zeusov sin Apollon prihvati riječ:
„Snažnog konjòkrotu dajmo navèdimo Hektora sada,
Ne bi li Danajca kojeg za sebe izazvo u boj,
Tko bi se ogledo s njim, u borbi se borio strašnoj,
Ne će li u čudu tad nazuvčári mjedni Achaejci
Kojega poslat junaka, da s Hektorom bori se divnim."
Reče, — i boginja njega Athena posluša umah.
Mili Priamov sin u duši čuo je Helen
Dogovor, koji se bogu i boginji svidje u úmu.
Pristupi k Hektoru, stane uz njèga i prihvati riječ:
„Hektore, Priamov sine, mudrìnôm nalični Zeusu,
Bi li me poslušat htio, ta — znadeš — brat sam ja tèbi.
Ostale deder posadi Trojance i sve Achaejce,
Onda pozovi Achaejca junaka najboljeg od svih,
Koj će se ogledat s tobom, u borbi se boriti strašnoj.
Još bo ti umrijet nije, ni udes još snaći te ne će,
Takvu sam čuo ja vjekovitih bogova riječ."
Reče i toj se vrlo povèselî rȉječi Hektor,
Te on zašavši medju Trojance ustavi čete
Koplje po sr'jedi držéći i tada se umire oni.
A nazuvčare sjedne Achaejce kralj Agamèmnon.
Tad srebrnoluki bog Apollon i s njim Athena
Jastrebovima dvjema po obličju stvore se slični,

Na bukvu Zeusa tad Aegidonoše visoku sjednu
Ljudima se vesèlêć; a redovi ležahu gusti, —
Sve su stršili štiti i koplja i kacige sa njih.
Ko što se po moru lelij od valova širi, kad Zephyr
Započne duvat, more izpòd njeg sve se zacrni,
Takovi upravo trojske i achaejske redovi vojske
Na polju bjehu. A tad medj vojskama prosbori Hektor:
„Čujte sad mene, Trojci i nazuvčari Achaejci,
Da vam reknem, što mi u grudima nalaže srdce.
Zeus visokovladni vjeri izvršit se nè dade našoj,
Nego o zlu nam radeć namjenjuje taki svršetak,
Da vi uzmete Troju, u kojoj su tornjevi krasni,
Il kod moròplôvkî lâdjî da sami nadjete propast.
Od svih Achaejaca medjù vama ima boljárâ; —
Kojega takvog srdce na borbu potiče sada,
Amo nek izidje, divnim sa Hektorom neka se bori.
Ovo vam velju, a Zeus gromoglasni budi nam svjedok:
Ako li onaj mene dugo'rtom ubije mjedi,
Oružje neka mi uzme i otidje k dubkijem ladjam,
A kući tijelo moje nek preda, da me Trojanci
I trojske žene mrtva sagorjeti uzmognu ognjem.
Svladam li onoga ja, — Apollon dade l' mi slavu,
Oružje uzet ću njemu i ù svêtî Ilij odnèst' ću
I Apollóna strjeljača u hramu ću oružje zadjest,
A mrtvo tijelo ja ću povrátit na nakrite ladje,
Neka ga njegovi spale Achaejci dugovlasi tamo,
Nek uz Hellèspont mu naspu uz široki mogilu grobnu.
I gdjeki poslje nek rèče od ljudi kasnijih ploveć
Na ladji punoj vesálâ po iskričavome moru:
„„Mogila to je junaka već odavna pokojnog, kog je
Svijetli ubio Hektor, junačio kad se je njekoč.““ —
Tako će reći, a meni ponestati proslave ne će.“
Tako im reče i svi umuče i svi ušute.
Nećat se bješe ih stid, a primiti strah ih je bio.
Kasno ustane istom Menelaj i prosbori riječ
Grdeć ih ì psujûć, težko iz duše uzdahne junak:
„Ajme hvastavci vi, oj Achaejke, a ne Achaéjci,
Zlo će i gore bit za cijelo, bit će sramota,

Ako l' se nitko nejde sa Hektorom divnim sukobit.
Nego se svi vi u prah i ŭ vodu provrgli redom,
Kako bez srdca ovdje sjedíte bez slave ike;
Ja ću se evo sam naoružat, a u nebu gore
Bogovi vječni drže u rukama pobjede uža."
Tako im rekne Menelaj i oružje krasno navuče.
Ţu bi, Menelaje, tebi osvanuo konac života
U šakah Hektora divnog, jer hrabriji bješe od tebe,
Kralji da achaejski tad ne zadržaše tebe, — poskočiv.
I sam Atrejev sin dalekovladni kralj Agamemnon
Brata za desnicu primi te prosbori ì klikně njemu:
„Lud li si, sine Zeusov Menelaje; ludosti takve
Ne treba tebi; daj se razbèri, sve ako si tužan,
Nemoj se nadtjecat zaći u borbu s jačim od sebe,
S Hektorom Priama sinom, ta i druge strah je od njèga.
Sam bi se prepo Achìllej, da u bitci, junačkoj slavi,
S njime se sukobi, koji od tèbe mnogo je jači.
Nego medj drugove guste ded podji ì sjedni kod njih,
A drugog zàtočnîka Achaejci će poslati onom.
Ako li i je Hektor nenasitan boja, neprèdljiv,
Opet će, mislim, rado pregibati koljena, ne bi l'
Iz ljutog pobjego boja, iz ograšja pobjego strašnog."
Reče i junak tima riječčma nagovori srdce
Bratovo rekavši pravo, i posluša brat ga te njemu
Veselo subojnici s raménâ oružje skinu.
Onda se digne Nestor medj Danajci ì reknè njima:
„Aj na achaejski rod je navalila velika tuga!
Težko bi doista starac zaleleko konjanik Pelej,
Valjan govornik puka myrmidonskog, valjan svjetovač,
Koji je njekoč svom me u dvoru pito s veseljem
Za pleme svakog Argejca i za rod me njegov je pito, —
Da čuje, gdje su se svi od Hektora divnog ulékli
Od straha; on bi ruke k vjekovitim bozima dizo,
Da mu iz udova duša u dvore Aídove ode.
Ej da otac mi Zeus, Athena dâ i Apollon,
Dà budêm mlad, ko Arkádci kopljonoše kad su se s gustim
Borili s Pylci kraj vode brzòtekê Keladon zvane
Uz zide Phijskoga grada uz vale Jardan-rijeke.

*

Zatočnik njihov bješe bogoliki Ereuthalìôn.
On na ramènma je kralja Arèjthoja oružje imo,
Divnog Arejthoja, koga kijonošom zvali su ljudi
I krasnopòjasne žene, jer nije se u bitci lukom
Borio divni Arèjthoj ni dugačkim kopljem, već kijem
Željeznim on je svuda razbijao dušmanske čete.
Njega prijevarom, a ne jačìnôm ubi Lykùrgo
Tijesnome na putu, ne obrani od smrti njega
Željezni kij, već Lykurgo preteče ga i po sredini
Kopljem probode, te on natražke na zemlju padne.
Lykurg mu oružje skine, od Areja što ga je imo,
Mjedenog boga. To je tad oružje u vrevu ratnu
Nosio Lykurg; kad on u dvorima ostari svojim,
Preda ga, neka ga nosi u boju Ereuthalìôn,
Subojnik mili. U oružju tom junake je prve
Taj pozivo; al drhtahu svi u stràhu i ne htje
Nitko: tad mene u borbu navèdê stanovito srdce
Smjelo, a od svih sam bio junaka najmladji dobom.
I ja se s onime borih, a proslavu dâ mi Athena,
Te ja najvećeg ubih junaka, najjačeg ubih;
Mnogo l' ga bješe, kad se otégnu u šir te u dalj!
Ej da pomladit se mogu, da snagom sjeknuti mogu,
Imo bi naći se s kime u boju sjajnošljemac Hektor!
Od svih Àchaejâcâ medjù vama ima boljárâ,
Al vas ni jedan ne želi u susret Hektoru izić."

Tako ih ukori starac, al devet se digne junaka.
Prvi se od svih digne junacima kralj Agamèmnon,
Za njim Tydejev sin Diòmêd digne se jaki,
Žestokim òpasâna junačtvom Ajasa oba
Dignu se, a onda sam Idomenej i pratilac njegov
Enyàliju bogu ljudomornom ravni Merìon,
Za njima digne se sin Euaémonov dični Eurỳpyl,
Thoas Andraémonov sin i Odyssej digne se divni.
Svi se željahu ti sa Hektorom boriti divnim.
Al njim konjanik Nestor i opet progovori riječ:

„Ždr'jebove dajte svima potréste, koji će dobit.
Junak će òbradovat Achaejce taj nazuvčáre,
Sebe će obradovat u duši takodje sama,

Iz ljutog pobjegne l' boja, iz ograšja l' pobjegne strašnog."
Tako im reče i svak zabilježi po ždrijeb sebi,
U šljem Atrída tad Agamèmnona ždr'jebove bace.
Ljudi podignu ruke i bozima uzmu se molit.
Tada je rekao gdjeki put širokog pogledav neba:
„Zeuse oj otče, Ajas da dobije ždrijeb il sinak
Tydejev ili kralj Mykene obilne zlatom."
Tako rekoše i šljem Gerenjanin konjanik strese
Nestor te izskoči ždrijeb po žèlji njihovoj uprav
Ajasov. S desne ga strane oglasnik po skupštini svuda
Nositi stane te ga boljárima svim pokazivat.
Oni ne poznajuć ždrijeb od sebe svaki ga odbi.
Al kad oglasnik ždrijeb po skupštini noseći svuda
Dodje do onog, koj ga obilježiv vrgo je u šljem, —
Do sv'jetlog Ajasa, podmetne dlan i na njeg mu metne
Ždrijeb oglasnik, on ga prepòznâ znak mu zamòtrîv:
Veseo baci ga na tle kraj noge i rekne ovo:
„Ždrijeb je moj, ej druzi, veselim se i sam u duši,
Jer mi se čini, da ću nadvladati Hektora divnog.
Nego ajde da na se navučem oružje bojno,
Dotle se molite vi Kroniónu gospodu Zeusu
Šuteć u sebi, da ne bi Trojanci štogoder čuli;
Pa ma i glasno, — ta ne bojímo nikoga mi se;
Nitko bo mene ne će silovito ǔ bijeg nagnat
Hoćak nehoćka mene, ni lukavo; ne mislim, da sam
Rodjen i odhranjen takov nevještak na Salamíni."
Reče im, i svi se tad Kroniónu pomole Zeusu.
Tada je rekao gdjeki put širokog pogledav neba:
„Najveći preslavni Zeuse, sa Ide kojino vladaš,
Ajasu pobjedu daj, nek steče dičnu si slavu;
Ako li jednako ljubiš i Hektora i za nj se brineš,
Onda im jednaku daj obadvòjici slavu i jakost."
Tako reku i junačku mjed navuče na sèbe
Ajas, te kada se svim naorùžâ oružjem jurve,
Onda pohrli košto gorostasni Arej koràčâ,
Kojino mẽd ljûde ide u borbu, što ih Krcnion
Naveo u ljutu svadju dušogubnu, neka se bore.
Obrana achaejska Ajas gorostasni tako je stupo,

Posmijeh bješe mu mrkom na licu, a nogama on je
Koračo široko po tlih dugosjenim mašući kopljem.
Videći njega puni veselja bjehu Achaejci,
À drhat poduzme strašan Trojancima koljena svima,
Samomu Hektoru srdce u grudima udarat stane,
Ali već nè mogâše uzmàći nit se uklònit
Natrag u guste čete, jer izazvo sam je na bòjak.
Ajas pristupi bliže sa štítom kanoti toranj,
Mjednim sedmokožnim štitom; izradio s trudom ga njemu
Tychij, najbolji od svih kožárâ živuć u Hyli.
Taj mu je svijetli štit načinio od sedam koža
Debelih bikova, osmim pak mjedenim nabi ih vojem.
Sin Telamonov Ajas pred prsima s takijem štitom
Pristupi k Hektoru bliže i zagrozi njemu se veleć:
„Sam ćeš posamce sada, oj Hektore, uvidjet dobro,
Kakvih med Danajci ima junaka prehrabrih inih
I bez ràzbivôjskê Achìlleja s lavskijem srdcem.
Ali u zavinutih moroplovnih ladjah sad leži
Onaj razsrdiv se na Agamemnona, puku pastira.
A mi smo opet junaci, te može nas tebi u susret
Mnogo izíći. Već daj započni bitku i borbu.“
Velji sjajnošljemac Hektor ovako prihvati riječ:
„Zeusovo čedo, ti Telamónov Ajase, pučki
Vladaru, nemoj me ovdje ko slabo kušat dijète
Ili ko ženu, koja ne znade poslova ratnih; —
Al ja razumijem bitke i ljudska krvoprolíća.
Suhi vòlûjskî štit okretati lijevo, desno
Znadem i s njim sam ja bez umora borit se vičan;
Znadem i u vrevu ratnu poskòčit nà kola brza.
Znadem igrati kolo u kreševu Areju ljutom.
Ali ne ću tebe tolìkôg ubit junaka
Tajno uvrebavši, već očevìdno, ne ću l' te sgodit.“
Reče i kopljem zavŕtî dugosjenim i tad ga baci,
Ajasov pogodi štit sedmokožni strašni na vrhu
U mjed, koja je osma na njemu pribita bila,
Kroz šest vojeva predje i prereže ljuto ih koplje,
Ali se u sedmoj koži zaustavi. Drugi tad Ajas
Zeusovo čedo koplje dugosjeno baci iz ruke.

U svud jednaki štit on pogodi Hektora njime;
I kroz blistavi štit silovito izidje koplje
Te vrlo umjetni oklop probode ono junaku;
Koplje kod slabínâ i hiton prereže naskroz;
Tada se Hektor svine i ukloni crnoj se smrti.
Onda šakama koplja izvuku obojica duga,
Te se zalete nalik na lavove, ljute mesare,
Ili na veprove, koji nijesu malene snage.
Kopljem Priamov sin po sredini udari štita,
Ali ne probi mjedi, već svine se rt mu kopljànî.
Ajas zatrči se i štit probode Hektoru, naskroz
Koplje prodje, te željna navalit odtisne njega,
Zadre mu vrat i prelètî, te krvca crna poteče.
Ali sjajnošljemac još ne odustane ȍd boja Hektor,
Već se povuče, te crn i velik i rapav kamen
Punanom pograbi rukom, što na polju ležaše ondje,
I njim udari u štit sedmokožni Ajasov strašni
U kvrgu baš po sredini te okolo sva mjed zazvéčî.
Zatim podigne Ajas sa zemlje još ì većî kamen,
Njime zavŕtî i svom pregolemom snagom si sjekne
Ȉ kamên nȁ žȓvanj nalik izbacivši Hektorov slomi
Štit i koljena rani junaku te on natražke
Svali se pritisnut štitom, al umah ga digne Apollon.
Tada bi jedan drugog iz bliza ranio mačem,
Da dva vjestnika, dva oglasníka Zeusa i ljudi
Ne dodju: Trojanski jedan, a Achaejski bio je drugi;
Glasnik Talthỳbij dodje i Idaej, razumna oba.
Medj obadvojicom oni protegoše štape i Idaej
Počne govoriti, koj po razumu svjetovat znaše:
„Nemojte rvat se, sinci oj dragi, niti se biti,
Jer vas obojicu ljubi nebesa oblačitelj Zeus-bog;
Oba ste kopljanici; ta znademo i svi, da jeste;
Noć već dolazi sad, a pokorit se dobro je noći.“
Sin Telamónov Ajas progovori njemu ovako:
„Idaeju, Hektoru recte, nek takvu izusti riječ,
Ta sam je najbolje sve junake pozvo na bòjak,
Nèk počnê i kakogȍdj će on, učinit ću i ja.“
Njemu sjajnošljemac velji odgovori Hektor ovako:

„Ajase, vìsinu tebi i snagu bogovi daše,
Razum ti daše, te si Achaejac najjači kopljem.
Dajmo odustanmo danas od borbe i ograšja nas dva,
Te ćemo poslije opet u borbu zać, dok nas daemon
Oba ne razstavi i dok ma kojem narodu ne da
Pobjedu; noć je već sad, a pokorit se dobro je noći,
Kod ladja da ti Achaejce razveseliš sve nazuvčáre,
Najviše prijatelje i drugove, što ih imadeš,
A ja da pò vêljêm gradu vladara Priama Trojke,
Kojim se odjeća vuče, razveselim i sve Trojance;
Na mjesto sborno božànskô za mene se moleći doć će
Trojkinje. A mi se dajmo nadarimo darima slavnim,
Da koj ovako Achaejac i Trojac uzmogne reći:
„„Oni se dvojica radi dušogubne boriše mražnje,
Al se u ljubavi oni razdvojiše i slozi pravoj.““
Tako rekavši mač srebrokovni Ajasu dade
S držkom i s remenom krasno izrèzuckânîme dâ ga,
A pojas njemu bagren i sjajan daruje Ajas.
Tako se razstave njih dva, te ovaj u achaejsku vojsku
Ode, a onaj Trojce med žamorne; vrlo se oni
Obraduju, kad smotre, gdje čitav dolazi i živ
Jakosti Ajasovoj umaknuv i rukama strašnim.
U grad povedu ga nit se ne nadavši, živ da će ostat.
Ajasa opet Achaejci povedu na drugoj strani
Tad k Agamemnonu divnom, koj s pobjede veseo bješe.
Kada se nadju svi u čadòru Atrídovu oni,
Tadar im zakolje bika junacima kralj Agamemnon,
Bika petáka u čast velebitom Kronovu sinu.
Ogule marljivo, sveg na komade njeg razsijèkû,
Sve razkomadaju pomno, na ražnje ponatiču zatim,
Oprezno sve izpeku, a tada s ražnjeva skinu.
Kada od posla veće odustanu ì sprêmê gostbu,
Gošćahu tad se i gostbe ne uzmanjka zadružne srdcu.
Ledjima počasti pako dugùljastîm Ajasa tada
Junak Atrejev sin Agamemnon, silan daleko.
Pa kad se oni jela i pića nadovolje jurve,
Onda prvi od sviju razprédê Nestor starìna
Riječ, kojeg im svjet se i odprije najbolje svidjo.

On im dobro želéći progovori ì rekne ovo:
„Atrejev sine i vi boljari achaejskog puka,
Mnogo je Àchaejâcâ dugovlasih umrlo veće,
Krv im je crnu vode ljepoteke oko Skamàndra
Ljuti popŕskao Arej, k Aídu im sadjoše duše.
Zato ti valja, boj da achaejski ustaviš zorom.
Mi ćemo skupit se tad i mrtvàce sve ćemo odvezt
Na mazgòvih i volih i spaliti tad ćemo sve ih
Od ladja mi podalèko, da njihove kosti donese
Svaki dječici njihnoj na postojbinu se vrativ.
Tad oko lomače jedan obćenit grob ćemo svima
Nasut iz zemlje u vis; oko njeg ográdimo brzo
Visoke utvrde ladjam i samima nama na bràniîk.
Onda i čvrsta vrata u utvrdah tijeh načînmo,
Da bismo kroz njih i put kolòvoz imati mogli.
Zatim nam duboku jamu na blizu izkopati valja
Okolo zida, konje i narod nek ustavlja ona,
Da rat ne obore težki Trojanci ljutice na nas.“
Tako im reče i svi povladiše Nestoru knezi.
U to se skupe Trojanci na visu Ilija grada
U silan žamoran skup, kod dvorova Priama kralja.
Razumni njima Anténor ovako počne govorit:
„Čujte me, Dàrdânci vi, Trojánci i pomoćnici,
Da vam reknem, što mi u grudima nalaže srdce:
Argejku Helenu amo dovedite ì blâgo s njome
I dajmo, neka ju vode Atridi; mi se borímo
Vjerom krenuvši tvrdom; a boljemu ne nadam ja se
Ničemu, da bismo mogli ne činit, kako vam velim.“
Tako im rekavši sjedne Antenor i mèd njima divni
Usta Alèxândro, muž ljepokose Helene one.
On mu odvrati te mu progovori krilate r'ječi:
„Nije mi milo to, Antenore, što si sad reko;
Ta ti se boljemu čemu od toga dosjetit znadeš.
Ako l' si pako to od zbíljê rekao prave,
Onda su pamet tebi pokvarili bogovi sami.
Ali ću nješto i ja konjokrotam reći Trojancem.
Otržito vam velim: na povrate žene ne dadem,
A blago, što ga u dvore iz Argosa naše donèsoh,

Sve ću povratiti, pa još i od svog dodat ću drugo.“
Tako im rekavši sjedne Alexandro, a sin tad usta
Dardanov Priam, svojom mudrìnôm bozima ravni;
On im dobro želéći progòvori i rekne ovo:
„Čujte me, Dardanci vi, Trojanci i pomoćnici,
Da vam reknem, što mi u grudima nalaže srdce;
Večeru spremajte sada po gradu, kao što prije,
Na stražu pazite samo i budan nek ostane svaki;
A k širokòbokîm ladjam nek zorom otidje Idaej,
Nek Agamemnonu on i Menelaju, Atreja sinma,
Riječ Alexandra rekne, sbog kojeg je nastala svadja.
I nek im mudru rekne i ovu: ne bi li htjeli
Od vreve opake ratne odustati, dokle mrtvàce
Spalimo; a poslje opet u borbu zać ćemo, dok nas
Daemon ne razstavi i dok ma kojima pobjedu ne da.“
Tako im reče i svi pokoriše njemu se rado.
Zatim četimice po vojsci večerat uzmu.
A k širokobokim ladjam oglàsnîk u zoru Idaej
Ode te Arejeve drugare Achaejce u skupu
Kod Agamemnona nadje, kod krme ladjene gdje stoje.
Med njima grlati stane oglasnik i ovo im reče:
„Atrejev sine, i vi boljari achaejskog puka,
Prijam i ponosni drugi Trojanci rekoše meni,
Neka vam javim riječ Alexandra, sbog kog je svadja
Nastala, ne bi li to vam ugodilo, u volju ušlo;
Blago, što ga je sebi u Troju Alexandro don'jo
U širokobokih ladjah — ej propao dà budê prije —
Sve će povratiti, pa još i od svog dodat će drugo.
Ali bračnicu on Menelaja dičnoga ženu
Veli da vratiti ne će, al nutkaju njega Trojanci.
I još mi rekoše jednu dojavit, ne biste l' htjeli
Od vreve opake ratne odustati, dokle mrtvace
Spalimo, a poslje opet u borbu zać ćemo, dok nas
Daemon ne razstavi i dok ma kojima pobjedu ne da.“
Tako im reče i svi umuče i svi ušute.
Kasno progovori istom Diomed, grlati bojnik:
„Nitko ne primaj sad od Alexandra nì blâgo kakvo
Niti Helenu; ta i ludjácima znano je jurve,

Da su užeta na smak Trojancima savita davno.“
Tako im reče te se uzklìktaše achaejski sinci
Diveć se riječi, koju Diomed konjokrota reče.
Silni progovori tad Agamemnon Idaeju ovo:
„I sam, Idaeju, čuješ, što vele eto Achaejci,
Što odgovaraju oni, a meni tako se mili.
A za mrtvace, — to ne zabranjujem, — neka se spale.
Nitko bo pokojnijeh mrtvaca ne će poštedjet,
Nego kad umru, brzo umiruje svatko ih ognjem.
A muž gromovni Herin nek uvjericu nam pamti.“
Tako rekavši skeptar spram bogova podigne sviju,
Ȁ natrâg Idaej u grad u ilijski otidje sveti.
Tada sjedjahu Trojci u skupu i Dàrdânci s njima;
Bjehu na skupu svi i čekahu, kada će doći
Idaej, a on se vrati i poglasje objavi njima
Stavši posrȅd njîh i svi opremiše oni se brzo:
Jedni će kupit mrtvace, a ostali poći po drva.
Na drugoj strani Argejci od nakritih svojih se ladja
Pòžûrê kupit mrtvace, a ostali podju po drva.
U to iz tihih voda okeanskih dubokih sunce
Zrakama svojijem sine na ljudske oranice zemlje
Uzlazeć na nebo u vis, te jedni se s drugima sretnu.
Tudijer mučno je bilo prepoznati svakog junaka,
Zato krvave rane izapirat stadoše vodom
I suze lijući vrele mrtvace na kola metat.
Ali im veliki Priam ne dopusti plakat, te oni
Mučke naslažu mrtce na lomaču u srdcu nujni,
A kad ih sagore vatrom, u Ilij vrate se sveti.
Tako i nazuvčari Achaejci na drugoj strani
Mučke naslažu mrtce na lomaču u srdcu nujni,
A kad ih sagore već, k širokòbokîm vrate se ladja m.
Jošte ne bješe zora, već prozorje bijaše istom,
Al oko ognja se narod po izboru achaejski digne
I oko lomače grob obćenit mrtvacima svima
Naspu iz zemlje u vis, okò njeg ograde nasip,
Visoke utvrde, ladjam i samima njima na branik.
Onda i čvrsta vrata u zidinah načine tijeh,
Da bi i put kolòvoz uzmògli imati kroz njih.

Zatim duboku jamu izvána izkòpaše oni,
Široku veliku, tad pozabadaju kolje okò njê.
Tako se trudiše mnogo dugovlasi ondje Achaejci.
A kod munjobije Zeusa na stolicah bogovi ini
Sjedeći gledahu, što to mjedenhalje rade Achaejci.
Med njima započne riječ Posìdôn zemljòtres govorit:
„Zeuse oj otče, ima l' na zemlji neizmjernoj čovjek,
Koji će bozima vječnim kazivati naume, misli?
Ne vidiš ti li, kako dugovlasi opet Achaejci
Ladjam ogradiše zid i pustiše okolo jamu,
Al hekatòmbî slavnih ne uzdaše bozima prije?
Zidu će biti slava, do kùda dopire zora.
A to će zabiti ljudi, Laomedonu junaku
Što smo ja i Phoebo Apollon sagradili mučno."
Na nj se ozlovolji Zeus nebesa oblačitelj veleć:
„Aj zemljòtrese, aj siloviti, što si to reko?
Od te bi misli bog u strahu se našao drugi,
Koji je slabiji mnogo od tèbe šakama, snagom,
Àl' slava ostat će tvoja, do kùda dopire zora.
Bože zemljotrese, kad se dugovlasi opet Achaejci
U ladjah povrate svojih na postojbinu si milu,
Slomi im onda zid i u vale baci ga morske,
Obalu veliku opet zatrpaj na to pijeskom,
Neka achaejskog veljeg odándê nestane zida."
Dok su se bogovi tu razgovarali besjedeć tako,
Utone sunce i svoj Achaejci dovrše poso,
Goveda počnu klat po čadòrima, večerat uzmu.
U to množina ladja od Lemnosa pristane s vinom,
Njih je Eunej sin Iésonov poslao, Eunej,
Koga s Ièsonom, puka pastirom, Hypsìpyla rodi.
Još Agamemnonu dâ i Menelaju, Atreja sinma,
Sin Iesonov vina odvèzti tisuću mjera.
Iz tih si ladja Achaejci dugovlasi stanu kupovat
Vino, jedni sjajno za željezo, jedni pak za mjed,
Jedni za govedje kože, a jedni za goveda sama,
Jedni za robove, te si pripremiše ubavu gostbu.
Čitavu zatim se noć dugovlasi ondje Achaejci
Gošćahu, a po gradu Trojanci i pomoćnici;

Al Zeus premudri noć je cijelu o zlu im snovo
Pucajuć strašno i sve tad osvoji blijeda strava,
Na zemlju lijahu vino iz vrčeva, nitko se piti
Prije ne usudi, dokle velebitom ne izli Zeusu.
Legnu na počinak i sna blagòdat uzmu uživat.

Osmo pjevanje.

Prekinuta bitka.

Zora u božurnom peplu po zemlji čitavoj pukne,
A Zeus gromovni ine u skupštinu bogove sabra
Na najvišem vrhuncu mnogòglavôga Olỳmpa.
Onda im prosbori sam, a ostali slušahu bozi:
„Čujte me, bogovi svi i boginje sve me sad čujte,
Da vam reknem, što mi u grudima nalaže srdce.
Ni mužko niti žensko od bogova sviju nek moju
Ne kuša riječ prekr̀šit, već svi vi meni povladte,
Da čim prije svoje izvršiti uzmognem posle.
Kojega opazim da se od bogova krade, te želi
Zaći medj Dànâjce ili medj Trojce te im pomagat,
Taj će udaren ružno povratit se natrag na Olymp,
Il ću ga sgrabiti ja i bacit u Tartaros mračni,
Vrlo daleko, gdje je pod zemljom najdublji ponor,
Gdje su od željeza vrata i od mjedi prag i tolìkô
Izpod Aída, kolìkô od zemlje je nebo daleko.
Tada će vidjet, kolìkô od bogova jači sam sviju.
Nuderte kušajte bozi, da znadete svi vi, te uže
Zlatno ded prikvačte vi o nebèsa te se privežte
Na nj i bogovi svi i božice, — ali s nebesa
Nikako ne ćete moći povúći na zemlju Zeusa

Previšnjeg, premudrog, da se kolìkô mučite silno.
Al da uzhtjednem i ja povúći za zbilja uže,
Zemlju bih povuko ja na njèmu, povuko more;
Onda bih uže privezo za glavicu brda olỳmpskôg
Te bi ostalo sve to od tada u visu, u zráku.
Tòliko bogove sve ja nadilazim, tòliko ljude.“
Tako im reče i svi umuče i svi ušute
Čudeć se riječi toj, jer govòrio vrlo je oštro.
Sjajnoka boginja kasno progovori istom Athena:
„Otče Kronido naš, nad vladarima vladaru prvi,
I svi znademo mi, da u tèbe tvrda je snaga.
Al nam je opet žao za kopljanike Argejce,
Koji će izginut zlom se sudbinom napativ svojom.
Al ćemo bojeve svi mi pregorjeti, kako nam veliš,
Tek ćemo nauku dati Argejcem na njihovu korist,
Da svi ne izginu oni, dok na njih se srdiš tolìkô.“
Njoj se nasmije Zeus nebesa oblačitelj veleć:
„Ne boj se, mila kćerko, kod Tritona rodjena, riječ
Za zbilja tu ne govorim ja, a tebi ću blâg bit.“
Tako rekavši konje mjedonoge pripregne kolma,
Konje brzolete, kojim nabujala zlatna je griva.
Onda se u zlato Zeus naorùžâ i primi zlatan
Lijepo izdjeljan bič i na kola uzpne se svoja.
Ošine konje da bježe, te oni hoćko polete
Baš po srijedi samoj medj zemljom i zvjezdanim nebom.
Brzo do Ide dodje izvorljive, zvjerinju majke,
Dodje do Gargara; — tu mu je gaj i kadilni oltar.
Tudjer si konje ljudi i bogova ustavi otac,
Od kola odpregne njih i oblakom zavi ih gustim;
Silan i dičan on se na vrhu posadi gorskom
Motreći trojanski grad i achaejske motreći ladje.
Tad po čadòrima brzo Achaejci dugovlasi uzmu
Ručat, za ručkom se stanu oružati. Al i Trojanci
Na drugoj strani svi se po gradu spremahu na boj;
Manje ih bješe, ali i tako se željahu borit,
Težke od nevolje, i to za žene, zȁ djecu svoju.
Sva se otvore vrata i vójska na polje sune,
Kȍnjîci, a i pješaci te velik nastane žamor.

Kada se na mjestu jednom već obje sukobe vojske,
Štiti se sastave skupa i kòplja i snaga junaka
Mjedju oklopljenih i štíti kvrgaši se nadju
Jedan na drugom tada, te velik nastane žamor.
Tud'jer pomaganje bješe i klicanja, kako su koji
Klali il padali mrtvi; po zemlji krvca proteče.
Dokle je bilo još jutro, dok nastajo sveti je danak,
Gadjahu str'jele sa strana obíjû i padaše narod;
A kad došeće sunce nasrȅd neba, tezulju zlatnu
Onda razširi otac u rùkama ì dvije Kere
Prebolne smrti vrgne unutra, — namjenjujuć jednu
Trojcem konjokrotam, drugu mjedenhaljam opet Achaejcem,
Primiv sredìnu povuče i Dànàjcem nagne se udes.
Achaejske spadnu Kere mnogohranu na zemlju zatim,
A trojske dignu se u vis put širokijeh nebésâ.
Sam tad zagrmi Zeus sa Ide i svjetlicu spusti
Goruću medju Achaejce, a oni vidjevši svi se
Zadive vrlo, sve ih tad osvoji blijeda strava.
Sam Agamemnon se tad ne usudi ni Idomènej
Ostat u boju nit Ajas i jedan, Areju sluge;
Nestor ostade sam Gerénjanin, achaejski branič,
Nerado, jer mu se konj umorio sgodjen strijelom
Divnog Alexandra, muža ljepokose Helene one,
U tjeme sgodi ga taj, gdje iz lubanje konjima prvi
Rastu vlasi, zlo je veòma tudijer mjesto.
Od bola propne se konj, jer strijèla mu u mozak zadje;
Vrteć se oko gvoždja pomete i druge konje.
Dokle je mačem starac trčeći lógovu konju
Rezao uzde, dotle brzonogi Hektora konji
Dodju u potjeri svog upravljača smionog vozeć,
Hektora. Tu bi život starìna izgubio Nestor,
Da to grlati bojnik Diòmêd ne spazi oštro.
Strašno povikne on Odysseju bodreći njega:
„Zeusovo čedo, domìšljat Odỳsseju, sine Laèrtov,
Kamo si nagnuo ledja okrenuv u vojsci kô plašljiv?
Pazi, da koplje ti tko ne zabode u ledja u b'jegu;
Stani, te ćemo ljutog junaka òd stârca odbit.“
Reče, no divni stradálac Odỳssej ne posluša njega,

Već k širokobokim ladjam odleti achaejskim, te sin
Tydejev ostavši sam medj prvoborce zadje i ondje
Stane pred konje starca Gerenjana, Neleju sina.
Besjedu započne njemu i krilate prosbori r'ječi:
„Starče, doista tebe bojníci umaraju mladi,
Snaga je klonula tvoja, a pratilja težka t' je starost;
Slab je subojnik tvoj, a konji su spori u tèbe.
Nego u moja kola uzadji, onda ćeš vidjet,
Kakvi su Trosovi konji i kako umiju poljem
Skakat ovùdâ onùdâ, u potjeru ići i bježat.
Njih onomádne oteh Aenèji, strahinji ratnom.
Subojnici nek paze na ove, a mi napùstmo
Moje konje na Trojce konjokrote, neka i Hektor
Vidi, da l' moje koplje u šakama bjèšnjeti znade."
Reče, te posluša njega Gerenjanin konjanik Nestor.
Nestorove na konje Eurỳmedon pripazi hrabri,
Pripazi Sthenel, — i ovaj i onaj subojnik snažan.
A oba ona tad Diomédova u kola sjednu.
Blistave poprimi uzde Gerenjanin konjanik Nestor
I on ošine konje i brzo Hektora stignu.
Kada on jurne na njih, tad koplje baci Diomed,
Hektora promaši njim, al uzdodržu sgodi drugara
Eniopéja, sina prèhràbrenôga Thebaéja;
Uzde je držo, al onaj pokràj sisê grudi mu rani.
S kola se sruši, te mu brzonogi udare natrag
Konji, a njèmu samu i život stane i snaga.
A za uzdodržom tuga strahovita Hektoru srdce
Osvoji, ali ga pusti nek leži, ako mu ì bî
Žao drugára; tad si uzdodržu potraži smjela.
Konji ne ostanu dugo bez uprave, brzo bo nadje
On Archeptòlema smjelog, koj Iphitu bijaše sinak;
Popne ga na brza kola i uzde mu u ruke dade.
Tu bi poraza bilo, dogod'le bi strašne se stvari,
Svi bi ko janjci u Ilij Trojanci stjerani bili,
Da to ne spazi oštro i ljudi i bogova otac.
On zagŕmî i grom strahoviti i žarki hiti,
Na zemlju baci ga Zeus Diomédu uprav pred konje;
Strašan se uhvati plamen od sumpora gorućeg umah,

Konji se od straha težkog pod sama pribiju kola.
Nestoru blistave uzde iz rùkû popuznu same,
Starac se splaši u duši i prosbori on Diomédu:
„Tydejev sine, daj brzokopitne konje okreni.
Ili zar ne vidiš, da ti junačtva nema od Zeusa?
Danas bo Kronov sin pridružuje ovomu diku,
A sutra on će i nas prodičiti, bude l' ga volja.
Nikoji čovjek se ne bi od Zeusovog nauma mogo
Odtrć, ni koji je snažan veòma, jer najjači Zeus je.“
Grlati bojnik njemu Diòmêd odgovori ovo:
„Doista pravo si sve i valjano rekao, starče.
Ali je strašna tuga na duši i na srdcu meni,
Jerbo će Hektor riječ med Trojcima kazati jednoč:
„„Tydejev sin je bježeć od mène došao k ladjam.““
Tako će hvalit se on, tad široka zini mi zemlja!“
Njemu odvrati riječ Gerénjanin konjanik Nestor:
„Ajme Tydeja hrabrog aj sine, što si to reko?
Ako li ì reknê Hektor, nejunak, plašljivac da si,
Ali mu vjerovat ne će ni Dardanci niti Trojanci
Niti štitonosnih trojskih junačina vjerovat ne će
Žene, kojim si u prah obalio ubave muže.“
Tako mu rekavši on brzokopitne okrene konje
Opet kroz potjeru; Hektor tad za njima i drugi Trojci
Gromotno vičuć bolne izmètati strijele stanu.
Onda se prodere vrlo sjajnošljemac veliki Hektor:
„Tydejev sine, tebe brzòkonjîci Achaéjci
Častiše mesom i stolcem i punijem vrčima dosad,
Al će te od sele grdit, u ženu bo prometnu ti se!
Idi, strašljivče grdi, jer ne ću uzmicat tebi
Nit ćeš se popinjat ti na tornjeve naše, nit vodit
U ladjah žene, prije priredit ću nesreću tebi.“
Tako mu reče i sin u duši Tydejev uzme
Misliti dvoje: konje okrenut i borit se s njime.
Tri put se zamisli junak u duši i u srdcu tri put;
Tri put premudri Zeus sa idskijeh brda zagŕmî
Trojcima davajuć znak na pobjedu, bojnu mijènu.
Tada se prodere Hektor i ovo Trojancima vikne:
„Trojci, Lykijci i vi oj Dardanci, borci iz blíza,

Bud'te junaci, žestine, junačtva se sjetite, druzi.
Vidim, gdje mi je sin namàgnuo milostno Kronov,
Da će mi pobjedu dati i diku, a Danajcem poraz.
Bȕdale, koji si ove načiniše zidine slabe,
Kojih ni pogledat nije vrijedno, odoljeti snazi
Ne će našoj, a konji preskočit će lagano jarak.
Al kad se nadjem već kod njihovih dubkijeh ladja,
Onda neka se svaki za oganj gorući skrbi,
Dà lâdje zapalim njihne, dušmáne da pokoljem ondje,
Danajce, kòd lâdjâ, kad se pometu u dimu težkom."
Reče i vikne svoje na konje veléći im riječ:
„Xanthe i Podarge ti i Aethone ì dîvnî Lampe,
Dajte mi sada njegu naplatite, častila vas je
Mnogo Andròmaka, kći junačine Eetióna;
Medenu pšenicu vama Andròmaka davaše prvim,
Vina vam m'ješaše ona, da pijete, srdce l' vas nutka,
Prije no meni, koj sam — na diku si — ubavi muž joj.
Nego ajdete vi i poletite, ne bismo l' mogli
Nestorov uzeti štit, do nebésâ mu doseže slava,
Da je od zlata sav posvuda i štapići na njem;
Te Diomédu ne bi l' konjokroti uzeti mogli
Umjetan oklop s raménâ, izradio s trudom ga Hephaest.
Da to uzmemo dvoje, Achaejce mî bismo, mislim,
Prisilili još noćas zavèzti se u ladje brze."
Tako se hvastajuć reče, al zamjeri gospodja Hera,
Poljulja se na stolcu i široki Olymp se strese;
I Posidónu reče unatoč, velikom bogu:
„Aj zemljotrešče, aj siloviti, tebi u grudma
Ne žali srdce, kako pogibaju Danajci eno.
Oni u Heliku tebi i Aege darove nose,
Ljubke darove mnoge, ded pobjédu ti im namàkni.
Kȍliko ima nas pomoćnika Danajcem, da mi
Hoćemo svi Trojance odagnat i Zeusu doskočit,
Sam bi sjedio Zeus gromoglasnik nujan na Idi."
Njojzi zemljotresac silni progovori zlovoljan ovo:
„Hero smjeloreka, kakvu izustila sada si riječ?
Ne bih hotio ja, da ostali bogovi mi se
S Kronovim sinom Zeusom borímo, jer mnogo je jači."

Dok su se njih dvoje tu razgovarali besjedeć tako,
Natisnu se Achaéjci u prostor, kolìkô ga bješe
Izvan ladja medj· jarkom i utvrdom i sve se konja
Napuni to i junákâ, kad Hektor Priamov sin ih
Potisne Areju sličan brzíću, jer prodiči Zeus ga.
Tada bi jednake ladje zapalio jarkijem ognjem,
Da Agamèmnonu Hera bjeloruka u srdce nije
Vrgla, nek pohita sam i Achaejce potakne brzo.
I on k šatòrima podje i k achaejskim ladjama držeć
Veliki bagreni faros u ruci punanoj, stane
K crnoj tìrbušatôj Odỳsseja divnoga ladji,
Koja najsrednja bješe, doviknuo b' nà obje strane.
Dodje k šatòrima on Achilleja, Ajasa, sina
Telamonovog, koji povukoše jednake ladje
Najdalje na kraj u jakost i snagu se uzdajuć rùkû.
Dànâjcem krikne on, daleko stane ga vika:
„Stid vas, Argejci, licem lijepi, al pokori ružni!
Kuda su hvastanja vaša, kad veljasmo, da smo junaci
Najbolji? gòvorâste na Lemnosu, hvališe prazni,
Kadno ste silno meso ravnorogih goveda jeli
I izpijali vrče do vrha punane vina,
Da će vas dočekat sto il dvjesta neprijatéljâ
Svaki u boju, a sada nijeste jednog vrijedni
Hektora, koji će ladje zapaliti jarkijem ognjem!
Zeuse oj otče, jesi l' velebitog ikada kralja
Takvom udrio kletvom i veliku slavu mu uz'o?
Nikada, mislim, nijesam s mnogoveslom prošao ladjom
Mimo prekrasnog tvoga oltara, kad ovamo plovljah
Nego ti na svakom ja pretilìnu ì stegna spalih
Želeć trojanski grad razoriti obzidan čvrsto.
Nego, Zeuse oj otče, izvrši ovu mi želju:
Samima bar nam daj umàći, daj nam utèći,
Nek ne ubíjajû tako Trojanci achaejske sine."
Reče i otac se smili na njega, gdje ronjaše suze,
Te on mu namagne, puk da ne ugine, dà čitav bude.
Odmah pošalje orla od sviju valjanijeg ptica;
U noktih lane je držo, brzonoge košute porod,
Al on uz prekrasni Zeusov uz žrtvenik izpusti lane,

Gdjeno su sveglasnom Zeusu Achaejci žrtvovat znali.
A kad opaze oni, gdje dolazi ptica od Zeusa,
Naskoče na trojske čete, veselja se bojnoga sjete.
Tad se ni jedan nije pohvaliti Danajac mogo,
Da je okrenuo konje brzonoge prê Dioméda
Te ih progno kroz jarak i borbu zavrgo prije.
Ôružânôg Trojanca Agèlaja, Phradmonu sina,
Najprvi svlada onaj, kad u bijeg konje okrénu;
Kada se osvrne on, a onaj ga kopljem u ledja
Sgodi medju ramèna i njemu ga kroz grudi rine,
Iz kola spadne Agelaj, zagrohoće oružje na njem.
Za njim se dignu Atrídi: Menèlaj i Agamèmnon,
Žestokim opasana junačtvom Ajasa oba
Dignu se, a onda sam Idomènej i pratilac njegov.
Enyaliju bogu ljudomornom ravni Merìon,
Za njima digne se sin Euaemonov dični Eurypyl.
A luk, koji se svija i previja, zapinjuć dodje
Deveti Teukar pa za štit stâ Telamónovog sina
Ajasa, koji je štit odmakivo, a tada se vitez
Teukar oglédô i kada strijelom bi sgodio koga
Te ga obalio, pao bi taj i pustio dušu, —
Tad bi se povuko Teukar i k Ajasu uzmako ko sin
K materi svojoj, a onaj zaklon'jo ga štitom bi sjajnim.
Kojeg je smako prvog Trojanca nezazorni Teukar?
Prvog Orsìloka sgodi, tad Ormena i Ophelèsta,
Daetora, Chromija, onda bogolikog još Lykophònta,
Sin Polyaémonov pade Amòpaon i još Melànip.
Jednoga za drugim Teukar k mnogohranoj pritisne zemlji.
Kad njeg opazi kralj Agamemnon, veseo budne,
Gdje on trojanske smiče falànge silnime lukom.
Pristupi k njemu, stane uz njega i prihvati riječ:
„Teukre, sine ti Telamónov, oj glavico mila,
Vladaru pučki, gadjaj ovako, ne bi l' Argéjcem
I Telamónu ti otcu osvanulo; on te je mala,
Sina od inoče svoje, odhranio u kući svojoj;
Ako ti i je otac dalèko, uzvísi ga slavom.
Nješto ću reći ti ja i tako će doista biti.
Ako l' mi dade Zeus Aegidonoša i s njim Athena

Te ja ikada grad razorio ilijski stojni,
Prvomu u ruke dar iza sèbe dati ću tebi,
Dat ću ti kola ja i konja dvâ ili tronog,
Ili ženu, koja na postelju s tobom će l'jegat."
Teukar nezazorni njemu odgovori ì reknê ovo:
„Predični Atrejev sine, od sèbe nastojim i sam, —
Zašto me batriš, kolìkô u mene snage imade,
Ja se ne povlačim, nego od kako k Iliju one
Tisnusmo, vrebam ja na junake i ubijam lukom.
Osam sam ìzmetnuo strijela tanko'rtih jurve,
Na boj brzim se sve zabòdoše u kožu momkom.
Samo bijesnog psa pogodit ne mogu još onog."
Reče i drugu brzo s tetívê pusti strijelu,
I to na Hektora sama, a ponutka srdce ga na to.
Hektora promaši, te on nezazornog Gorgythióna;
Priamovoga sina valjána, u prsa sgodi.
Mati ga Priamu rodi iz Aesime za muža po av:
Krasna Kastianíra po uzrastu boginjam slična.
Ko što je glavu mak nakrénuo na drugu stranu,
Koji je najedro zrnjem u vrtu od proljetnih kiša,
Tako i onaj glavu nakrénu stisnutu šljemom.
Teukar i drugu brzo s tetive strijelu pusti
I to na Hektora sama, a ponutka srdce ga na to.
Ali ga promaši i tad, jer str'jelu odvŕnu Apòllôn,
Te Archeptòlemu prsa pokràj sisê pogodi Teukar,
Hektorovome smjelom uzdodrži željnome rata, —
S kola se sruši, te mu brzonogi udare natrag
Konji, a njemu samu i život stane i snaga.
A za uzdodržom tuga strahovita Hektoru srdce
Osvoji, ali ga pusti, sve ako mu ĩ bî ga žao;
Za tim Kebrìonu bratu, koj blizu stajaše, reče,
Uzde nek primi; i brat, kad čuje, posluša njega.
A sam iz sjajnih kola iz presjajnih na zemlju Hektor
Skoči vičući strašno i rukom uhvati kamen,
Te njim na Teukra podje, pogodit ga ŏd srdca želeć.
Ali strijelu gorku iz tulca izvadi Teukar
I na tetivu ju metne, al njega sjajnošljemac Hektor,
Kada je gadjao, rani u ledja, gdje vrat od grudi

Ključna razstavlja kost, u veòma opasno mjesto;
Tu si on suparnika oštrȉljatîm kamenom sgodi;
On mu tetivu slomi i ruka mu klone na članku; —
Padne na koljena samo, iz ruke izpadne lûk mu.
Ajas na brata svog ne zaboravi, kada mu padne,
Već on ga braniti stane trčeći i štítom ga kriti.
Onda se do dva mila drugara pogure ondje:
Echijev sin Mekìstej i s njime divni Alàstor,
I k širokobokim ladjam ponesu Teukrosa, a on
Stenjaše ljuto. — Opet Olympljanin razbatri Trojce.
Oni od dubokog jarka Achaejce potisnu opet;
Hektor šetaše medju prvoborci kočeć se snagom.
Kao što lava pas il divljega vepra ostrágu
Sčepati gleda u guz i stègno goneć ga brzim
Nogama svojim, pazi na njega, kuda se svija, —
I na dugovlase tako Achaejce pažaše Hektor
Najzadnjeg rušeći vazda, a ostali bježahu dalje.
A kad kroz kolje već i kroz jarak Achaéjci prebjèžê
I kad trojanske šake savladaše od njih množinu,
Onda kod ladja oni popostanu ì čekat uzmu
Jedan dovikujuć drugog i bozima vječnijem svaki
Ruke podigne u vis i moliti svima se stane.
Na sve strane Hektor ljepogrive kretaše konje
Kanoti Gorga gledeć il kao ljudomora Arej.
Žao ih budne Heri bjelorukoj, kada ih spazi,
Ì umâh ona Atheni progovori krilate r'ječi:
„Aj Aegidonoše Zeusa aj kćeri, ne ćemo l' žalit
Niti na posljedku, gdjeno Achaejci pogibaju jurve?
Oni će poginut zlom se sudbìnôm napativ svojom
Od sile jednog čovjèka; bijèsan, da nije podnèsti,
Hektor je Priamov sin, učinio zla je već mnogo."
Sjajnoka boginja njoj Athéna prihvati riječ:
„I te kako bi taj izgubio srdce i život
Argejskim šakama ubit u otčinskoj svojoj u zemlji;
Ali je otac moj goropadan u srdcu strašnom,
Silnik i nèpravednîk i žéljâ mojih razbijač.
Više se ne sjeća, kako veòma često mu sina
Izbavljah, kad su ga borbe Eurỳstheja morile ljuto.

On je plakao gledeć k nebesima ì Zeus je mene
Našiljo k njemu s nebesa, da iz zla pomognem ja mu.
Da sam bo znala to u duši pametnoj svojoj,
Kad je Eurysthej onog ključaru slao Aídu,
Da mu iz Ereba psa Aída mrzkog donese,
Ne bi iz strmene nikad rijeke izišo styžke!
Al Zeus na mene sad mrzi i izvrši Thetidi volju.
Koja mu podbradak primi i koljena poljubi njemu
Moleć, Achilleja da on gradoborca proslavi slavom.
Doći će čas te meni će on „oj sjajnoka. mila“
Opet govoriti. — Al brzokopitne daj nam zapregni
Konje te zaći ja ću u dvorove velikog Zeusa,
U rat ću oružje na se navući i vidjeti hoću,
Da l' će se Priamov sin sjajnošljemac Hektor veselit,
Kàd spazî, gdje smo se mi pomolile u bojnih redih.
Doista gdjeki će ptice Trojanac nasitit i pse
Salom i mesom svojim, kad kòd lâdjâ achaejskih padne.“
Tako joj reče i nju bjeloruka posluša Hera,
Te kći velikog Krona prečestita boginja Hera
Ode i zapregne konje, što načelak zlatni imadu.
Tad je Athena kći Aegidonoše Zeusa sa sèbe
Peplos oblačilo svoje u otčinom spustila domu;
Taj je načinila peplos, izradila rukama sama;
Zeusa tad oblačnika navuče hiton na sebe,
U suzni tada se boj naorùžâ oružjem ona.
U kola plamena nogom zakorači ì uzmê koplje
Veliko, težko i čvrsto, — junákâ redove bije
Njim, na koje je ljuta kći silnovitog otca.
Hera ošine bičem brzonoge konje i sama
Nebeska pred njima vrata zaškripe, na koja su Hore
Pazile, kojim je nebo i široki povjeren Olymp,
Gusti nek skidaju oblak i neka ga meću na njega.
Božice putem tim obodene pognaše konje.
Otac kad opazi Zeus to sa Ide, ljutit veòma
Pošalje Iridu brzo zlatokrilu, nek ode javit:
„Odlazi, Irido brza, okrenut ih nastoj, nek meni
Nejdu unátoč, jer ćemo zlo u bòju se sastat.
Nješto ću reći ti ja i tako će doista biti.

Pod koli njima ću dvjema brzonoge konje polomit,
A njih ću same hitit sa sjedala, razbit im kola,
Niti dok godina deset ne izmine, ne će si moći
Rane izvidati, kud ih strijèla nebeska rani.
Znat će sjajnoka, kad se sa otcem svadila svojim.
Ne srdim se tolìkô na Heru, ne zamjeram njojzi,
Ona bo od vijek zna razčiniti, štogoder reknem.“
Reče i Irida javit vjetronoga otidje umah.
Sidje s idskijeh brda, na široki uzidje Olymp.
Kod prvih vrata stâ mnogoklànčanôg brda Olỳmpskôg.
Sastane boginje te ih uzdrži od Zeusa im veleć:
„Kamo se žurite, što vam u grudima màhnîtâ srdce?
Kronov ne dopušta sin Argejce branit u bòju.
On se zagrozio vama ovako i tako će svršit:
Pod koli da će vama brzonoge konje polomit,
A vas će same hitit sa sjedala, razbit vam kola,
Niti dok godina deset ne izmine, ne ćete moći
Rane izvidati, kud vas strijèla nebeska rani.
Znat ćeš, sjajnoka, kad si sa otcem se svadila svojim.
Ne srdi on se toliko na Heru, ne zamjera njojzi,
Ona bo od vijek zna razčiniti, štogod on rekne.
Al ti bezsramna kujo, opačija ti si od sviju,
Ako se usudiš koplje gorostasno dignut na Zeusa.“
Tako rekavši riječ brzonoga Irida ode.
Onda prihvati riječ Atheni sjajnokoj Hera:
„Aj Aegidònošê Zeusa aj kćeri, nikako ne ću
Dati, da smr̃tnîkâ radi sa Zeusom mi se borímo.
Jedan od smrtnika tih nek pogine, drugi nek živi,
Kako već bude, a onaj u duši snujući svojoj
Neka Danajcem sudi i Trojcem, kako je pravo.“
Tako joj rekavši tad brzokopitne okrene konje.
Hore im od kola odmah ljepogrive odpregnu konje,
I oba privežu konja k ambrosijskim jaslima one,
I uz stijene sjajne i presjajne prislone kola.
Onda se boginje obje na stolce posade zlatne
Medju bogove ine, a bolano srdce im bješe.
S krasnim kotačima kola i konje otac sa Ide
Potjerav Zeus na Olymp u s'jelo bogova dodje.

Njemu slavni odmah zemljotresac odpregne konje,
Kola njegova složi na nògače, platnom ih zastre.
A sam gromoglasni Zeus na stolac se posadi zlatni
I pod nogama njemu potrese se veliki Olymp.
One boginje dvije Athena i Hera od Zeusa
Bjehu na samu; ne vele mu ništ i ne pitaju njega,
Al on se sjeti svojoj u duši ì reknê njima:
„Čemu ste tužne tako, oj boginje Hera, Athéna?
Ta u borbi se vi, u junačkoj slavi, nijèste
Mučile gubeć Trojance, na koje se gnjevite vrlo.
Ne bi odvratili mene, kolìkô jest na Olỳmpu
Bogova, kakva je snaga u mene ï rûke strašne;
A vam bi dvjema drhat osvojio koljena b'jela,
Prije no vidite boj i strahovite poslove bojne.
Nješto ću reći vam ja i tako će doista biti.
Kad bi vas sgodio grom, povratile ne biste više
Vi se natrag na Olymp, gdje sjede bezsmrtni bozi."
Reče, Athena pako i Hera zamrmljaju na to,
Obje sjedjahu blizu i Trojcima snovahu o zlu.
Boginja ništa ne rèče Athena, već ostane šuteć
Ljuta na otca Zeusa i divlji ju obuzme bijes;
Al gnjev se prevrši Heri u grudma i započne riječ:
„Prestrašni Kronov sine, izustio kakvu si riječ?
I svi znademo mi, da u tèbe tvrda je snaga.
Al nam je opet žao za kòpljanîke Argéjce,
Koji će izginut zlom se sudbìnôm napativ svojom.
Al ćemo bojeve sve mi pregorjeti, kako nam veliš,
Tek ćemo nauku dati Argejcem na njihovu korist,
Da svi ne izginu oni, dok na njih se srdiš tolìkô."
Nebeski oblačnik Zeus joj odgovori riječ ovakvu:
„Sutra ćeš, volooka oj Hero gospodjo, vidjet,
Bude l' te volja, gdje sin velebiti Kronov Argejcem
Kopljanicima bije mnogobrojnu još jače vojsku.
Ne će bo od rata prije silnoviti Hektor odustat,
Prije no od ladja sin se brzonogi Pelejev digne
Onoga dana, kada u prèstrâšnôme tjesnàcu
Oko Patrokla mrtvog kod brodova rodi se borba.
Tako je rečeno bogom, a za te nije me briga,

Ako se srdiš, ako i otidješ na zadnje kraje
Mora i zemlje ondje, gdje Krono s Japetom sjedi,
Gdje ih nikada sjaj ne razvèselî Hyperióna
Niti vjetrova dûh, a oko njih je duboki Tartar.
Ako i onamo odeš, odbludiš, ne ću se za te
Ljutitu brinut, jer psine od tebe ne ima veće.“
Reče, a njemu Hera bjeloruka ništ ne odvŕnu.
Tad u Okean sjajno sunčànô zapadnuv svjetlo
Noć na žitorodnu zemlju povuče za sobom crnu.
Nerade zadje svjetlo Trojance, àl tâmnâ noćca
Tada Argejcem mila i trostruko draga se spusti.
Svijetli Hektor ine Trojance u skupštinu sabra
Kod virovite vode, daleko ih od ladja svede
Na polju prostom, gdje od mrtvaca bijaše čistac.
S kola se na zemlju skinu i slušati prionu riječ,
Što ju govorio Hektor ljubimac božji u ruci
Koplje držeći jedanajst lakátâ dugačko, na njèmu
Blistaše mjedno oštríce, obtákao zlatni ga kolut.
Na to se koplje nasloniv Trojancem progovori ovo:
„Cujte Dardanci vi, Trojanci i pomoćnici,
Sada sam mislio, sve Achaejce uništit da ću
I ladje njihne te se k vjetrovitom Iliju vratit,
Ali je tmina prije nadòšla i ona je spasla
Dànâjce ì lâdje njihne, gdje žali o obalu biju.
Nego crnoj noći pokorimo dajmo se sada;
Večeru sgotovmo sebi, a tada ljepogrive konje
Od kola dajte odvežte i hrane bacite njima.
Iz grada tovnih ovaca i goveda dajte dovèdte
Brzo i dòbavite još k tomu medenog vina
I iz megara kruha i drva nakup'te mnogo,
Pa ćemo čitavu noć do zore ranoranke ognje
Paliti mnoge, sjaj do nebesa od njih nek dopre;
Da nam ne pòkušajû Achaejci dugovlasi kako
I po noći utećі po širokom plećatom moru.
Neka u ladje mirno ne unidju bẽz boja sasvim,
Nego i kod kuće od njih nek gdjekoga udarac peče,
Kojega rani koplje oštrorezno ili strijèla,
Kada je u ladju skako, nek omrzne ì drugom komu

Suzni donositi rat konjòkrotama Trojáncem.
A oglasníci, božji ljubimci, po gradu nek javljat
Idu prosjedim starcem i mladeži na prvoj dobi,
Neka se skupe u tornje bogogradne okolo grada,
A nježne žene — svaka u megaru veliku vatru
Neka pali, straža u gradu sigurna budi,
Da se zasjeda u grad ne primakne, dòk nêmâ vojske.
Budi ovako, Trojci junačine, kako vam velju.
Što je mudro, tim izrečeno sve vam sad budi,
A sutra rano Trojcem konjokrotam drugo ću reći.
Želim i sve se nadam u Zeusa i bogove druge,
Sve ću protjerat pse odavde mrlùtine jedne,
Koje su ovamo Kere nanèsle u crnih ladjah.
Al ćemo opet noć cijelu čuvati sebe.
A sutra u zoru rano u oružje svi se obukav
Oštri zapoòčnimo boj kod širokih achaejskih ladja.
Vidjet ću, — Tydejev sin Diomed hoće li jaki
Mene od ladja k zidu odagnat il ću ja njega
Posjeći mjedi te mu i krvavo oružje uzet.
Sutra će svoje pokazat junačtvo, ako li moga
Navalu dočeka koplja; al ležat će, reko bih, ranjen
Medju prvoborci mrtav i drugovi mnogi okò njeg,
Kada nam sutra svjetlo sunčànô grane. Ej tako
Bezsmrtan po sve dane da mogu biti i mladić
I da me časte kao Athénu i Apollóna,
Ko što će taj dan zla Argejcima mnogo donèsti!“
Tako im veljaše Hektor i Trojanske zavrisnu čete.
Oni od jarma konje odpregnuše znojne i za tim
Priveže uz kola svaki uz svoja remenom konje.
Iz grada tovnih ovaca i goveda oni dovedu
Brzo i dòbaviše još k tomu medenog vina
I iz megara kruha i drva nakupe mnogo.
Uspješne prikažu tad hekatòmbe bozima vječnim,
I dim od žrtava s polja ponesu u nebo vjetri,
Ugodan dim, al blaženi bog ni jedan ga primit
Ne htjede, jerbo im Ilij veòma omrznu sveti
I kralj kopljometnik Priam i narod Priama kralja.
Trojci ponosa puni cijelu spavahu noćcu

Po redòvima bojnim i ognji im gorahu mnogi.
Kao što na nebu kada zvijezde predične sjaju
Okolo mjeseca sjajnog, u etheru kȁd vjetra nema,
Tada se svi vidíci pomaljaju i svi vrhunci
Brdski i dolovi te se neizmjerni otvori ether,
Sve se vide zvijezde, vesèlî se u srdcu čoban —
Tako su izmedju ladja i Xanthovih valova sjali
Ognji, što su ih žegli Trojanci pred ilijskim gradom.
Tisuću ognjeva tu je izgaralo, uz svaki oganj
Ležaše ljudi petdeset u sjaju jarkoga ognja.
Uz kola pako pir i ječam bijeli zobljuć
Stajahu njihovi konji ljepotronu čekajuć zoru.

Deveto pjevanje.

Poslanstvo k Achilleju. — Molbe.

Tako stražahu ondje Trojanci. Ali Achaejce
Silna uhvati strava, drugarica bjẽžâni grozne,
Najbolje poruši sve junake nesnosna žalost.
Kao što vjetra dva uznemiruju ribljivo more:
Borej i Zephyr, koji iz zemlje popuhuju thračke,
Nenadno buknuvši oba i valovje crno se umah
Diže i na polje baca uz obalu haluge mnogo,
Tako se kidalo srdce u grudima achaejskoj vojsci.
Atrejev sin Agamèmnon u duši velikom tugom
Porušen stupaše svud i jasnogrlim svojim glasníkom
Veljaše, nek poimèncê junaka u skupštinu svakog
Zovnu, al bez vike, a sam medj prvima posla si nadje.
Oni se posade jadni u skupštinu i Agamemnon
Ustane roneći suze ko izvir-vodica crna,
Koja sa strmene liti tamnoteku izljeva vodu.
Tako stenjući težko progovori on tad Argéjcem:
„Prijatelji, oj mudre čelovodje achaejskog puka,
Zeus me je Kronov sin u nevolju zapleo težku,
Zeus strahoviti, on je namàgnuo, obećo meni,
Da ću tvrdi Ilij razorit i tada se vratit,
A sad je zasnovo zlu mi prijevaru te mi u Argos

Veli, da bezslavan odem izgùbîvši naroda mnogo.
Tako gospodu valjda velebitom hoće se Zeusu,
Koji je mnogijem jurve gradòvima srušio tvrdje
I još će rušit, jer je u njega najveća sila.
Al sad, kao što velim, učinite dajte ovako.
U ladjah bježimo svi na postojbinu si milu,
Širokih ülîcâ grad bo razoriti ne ćemo trojski.“
Tako im reče i svi umuče i svi ušute.
Sinovi achaejski dugo mučaljivo bijahu bolni,
Kasno progovori istom Diomed grlati bojnik:
„S tobom ću najprije, sine oj Atrejev, r'ječat se ludim,
Kako je pravo, kralju, u skupštini; al se ne srdi!
Moje si korio ti junačtvo medj danajskim pukom
Rekavši, da sam nejunak i plašljivac, no sve Argejci
Znadu to i mladići medjù njima ì stârî ljudi.
Al sin lukavca Krona od dvájû daróvâ je tebi
Jedan dao: od sviju rad skeptra častniji ti si,
Ali ti ne da junačtva, u čemu je najveća sila.
Misliš ti, bûdalo, da su onako, kao što veliš,
Sinovi achaejski svi nejunaci, plašljivci sami?
Ako l' se srdce tvoje uzžurilo vratit se kući,
Odlazi, put ti je prost i uz more stoje ti ladje,
Kojih je s tobom množtvo iz mykenskog grada nadòšlo.
Ali će ostati drugi Achaejci dugovlasi ovdje,
Dokle trojanski grad ne òsvojîmo; — a sami
Ako l' odplòvê i oni na postojbinu si milu,
Al tu ću ostati ja i Sthenel, dok ilijskom gradu
Nè nâdjêmo konac, jer s bogom smo ovamo došli.“
Tako im reče, te se uzkliktaše achaejski sinci
Diveć se riječi, koju Diomed konjokrota reče.
Med njima Nestor se digne Gerenjanin konjanik veleć:
„Tydejev sine, ti si u bòju kršan veòma
I med vršnjácima svima u savjetu najbolji ti si.
Koliko Achaejâcâ imádê, riječ ti ne će
Pokudit nitko ni prigovorit, al doreko svega
Nisi; mlad si dakako, po porodu meni bi mogo
Najmladji biti sin, al razumno veliš za kralje
Argejskog puka, jer si po pravici rekao sve to.

Nego deder da i ja izgovorim i sve po redu
Reknem, koji se dičim, od tèbe stariji da sam;
Ni silni kralj Agamemnon pogrdit mi besjede ne će
Ni drugi tko; bezákonîk jest i bezkućnik ono,
Bezbratstvenik je, komu je rat medj svojima mio.
Nego crnoj noći pokorimo dajmo se sada.
Večeru sgotovmo sebi, stražari nek pojedìncê
Izvan zida legnu uz jarak čitavi uzduž.
Momcima nalažem to, Agamemnone Atrejev sine,
A ti nas vodi, jer ti medjù nama najveći kralj si.
Gostbom starješine gosti, jer doliči ì patrî to ti.
Puni su vina čadòri u tebe, što ti ga ladje
Po moru širokom voze iz Thrakije svakoga dana,
Svake djakònijê imaš, jer silnijem narodom vladaš.
Kada se sakupe mnogi, tad poslušaj onoga, koj će
Najbolji kazati savjet, a svjema Achaejcima treba
Dobra i pametna svjeta, jer okolo ladja dušmáni
Ognje pripaljuju mnoge. Veselio tko bi se tomu?
Ova će noć il vojsku polomit, ili ju spasit.“
Tako im reče i oni pokoriše njemu se rado,
Onda na stražu skoče stražari u oružju; s njima
Nestorov nadje se sin Thrasỳmêd, naroda pastir,
I sini Àrejevi, Askàlaph, drugo Iàlmen,
I još junaci Merìon, Aphàrej. zatim Deìpyr,
Napokon divni Lykòmêd, koj sinak Krionov bješe.
Sedam je vodja bilo stražarima, sa svakim od njih
Stotina podje momaka u rukama s kopljima dugim.
Došav stražari sjednu medj utvrdu i medju jarak,
Ondje si zapale oganj i večeru svaki si spremi.
Tada Atrejev sin starješine achaejske skupi
U svom čadòru i gostbe im dade, srdcu vesélja.
Tada za gotovimi posegnuše rukama jeli.
Pa kad se oni jela i pića nadovolje jurve,
Onda prvi od sviju razprede Nestor starìna
Riječ, kojeg im svjet se i od prije najbolje svidjo.
On im dobro želéći progovori ì reknê ovo:
„Oj Agamemnone kralju, oj Atrejev predični sine,
S tobom ću prestati, s tobom i počinjem besjedit, jer si

Mnogijem ljudima kralj i u ruke Zeus-bog je dao
Skeptar i pravice tebi, da ljudima budeš svjetovač.
Zato najpače tebi valjádê govoriti, slušat,
I drugog riječ izvršit, kad srdce ga potakne kazat
Štogodj na dobro; njegov početak, a tvoje će djelo
Zvati se. A ja ću kazat, što najbolje čini se meni.
Ne će se nitko boljoj dovinuti misli od ove,
Kojoj se dovijam ja i od prije pa još i sada,
Od onda, od kad si ti, oj Zeusovo čedo, u čàdor
Odveo svoj Brisèidu djevu Achilleju ljutom
Otevši nju prekò voljê naše, veòma sam mnogo
Ja odgovarao tebe, al junačkom ti si se srdcu
Dao zanèsti, te si pogrdio prvog junaka,
Koga štovahu bozi, imadeš bo ȍtêtî dar mu.
Nego mislimo, kako ublažiti njeg bismo blago
Mogli daròvima milim i medenim jošte riječma.“
Kralj Agamemnon njemu ovako prihvati riječ:
„Krivo nijesi, starče, izkazao moju grjehotu.
Ludo učinih, pa to ne tájîm; mnogo junákâ
Onaj čovjek vrijedi, kog Zeus-bog u srdcu ljubi,
Kao što počasti onog i achaejsku polomi vojsku.
Ali kad ludo učìnih, zavèden pogubnim srdcem,
Popravit želim i dat miròvnê goleme dare.
Med vama svima evo spomenut ću preslavne dare:
Sedam tronoga još nežeženih ȉ desêt zlatnih
Talenata i dvaest kotálâ sjajnih i kónjâ
Debelih pobjednih dvanajst, što pobjede stekoše trkom.
Koji bi dobio to, siromašan ne bi se zvao,
Niti bi potreban bio dragocjenog zlata, kolìkô
Ti brzokopitni konji donèsoše pobjeda meni.
Sedam ću dati mu žena u poslima divnijem vještih,
Lesbljanke one su, ja ih izàbrah, kada je sam on
Stojni lesboski grad osvojio; ženskinje sve su
One nadišle ljepotom; darovat njih ću mu, s njima
Oteta poći će jošte Briseida, ì vêljôm kletvom
Kunem se, nisam je nikad u krevet obljubiti išo,
Kako je zakon čovjèčjî med ženama ì medju ljudma.
Umah će sve to on zadobit, te dadu li bozì

Veliki Priamov grad nam razoriti, a on nek udje
I zlatom, mjedi nek tad natovari punu si ladju,
Kad mi Achaejci plijen dijèliti stanemo ondje,
Trojanskih neka si sam izabere dvadeset žena,
Koje su najljepše licem za Argejkom Helenom divnom.
A kad se vratimo Argos u Achaejski, u zemlju plodnu,
Neka mi bude zet, ko Oresta častit ću njega,
Poznorodjénca moga, u obilju koji mi raste.
Kćeri imadem tri u megaru sazdanom tvrdo:
Imam Laòdiku kćer, Chrysothèmidu, Iphianàssu.
Koju uzhtije njih, ne obdariv je, nek si ju vodi
Dragu u Pelejev dom, veòma ću mnogo daróvâ
Dati mu milih, kolìkô još nitko ne dade kćeri.
Žitelja punih sedam gradova njemu ću dati.
Dat ću mu travnu Hiru i Enopu i Kardamýlu,
Presvetu dat ću mu Pheru i Anthiju s lukama nizkim,
Grad lozoplodni Pedas i Aepiju dat ću mu krasnu.
Svi su uz more, svi su na kraju pješćànôga Pyla.
Govedma obilni ljudi i ovcama stanuju tud'jer,
Oni će častiti njega daròvima kanoti boga
I pod njegovim skeptrom obìlat će davat mu danak.
Sve bih mu dao to, od srčbe l' se povrati svoje.
Nek se ukròtiti dâ, neukrotljiv i tvrd je Aid,
Zato je najmrži ljudem od sviju bogova inih; —
Neka se pokori meni, koliko sam veći od njega
Kralj i kolìkô se dičim, od njega stariji da sam."

Njemu odvrati riječ Gerenjanim konjanik Nestor:
„Oj Agamemnone kralju, oj Atrejev predični sine,
Darove vlastelu nudiš Achìlleju mnogo vrijedne;
Nego obrane deder pošaljimo ljude u čàdor
Pelejevoga sina Achilleja dà odû brže.
Nuder, koje izàberêm jâ, nek posluhnu oni.
Zeusov ljubimac Phoenix pred drugima prvi nek ide,
Zatim veliki Ajas i s njime divni Odyssej,
A od glasníkâ Odij nek ide i još Eurỳbat.
Za ruke vode donèste i šutjeti recite drugim,
Te ćemo moliti Zeusa, da smiluje i on se na nas."

Tako im reče, i to po ćudi bijaše svima.

Odmah im ruke vodom glasníci pòljevat uzmu,
A dječaci vrče do vrha napune vinom
I podijeliše vrče natočivši žrtvenog vina.
A kad ga izliju i kad po svojoj se napiju volji,
Oni se odprave tad iz čadòra silnog Atrída.
Očma poglédajûć svakog Gerenjanin konjanik Nestor
Stane im mnogo nalagat, — Odysseju najviše divnom,
Neka se trude predobit nezazornog Peleju sina.
Onda obojica podju uz obalu prešumnog mora
Mnogo zemljodrži bogu zemljotrescu moleć se, da bi
Veliko srdce potómka Aeákovog mogli predobit.
I k čadòrima dodju myrmidonskim ì k lâdjam njihnim
Te Achilleja nadju, gdje formingom srdce vesèlî
Zvonkom, umjetnom, krasnom; na njojzi srebrni bješe
Konjic. Eetiónov grad razorivši nju si je uzo
Iz pl'jena. Njom si je srdce veselio slavu junákâ
Pjevajuć; — prama njemu Patròklo sjedjaše mučeć,
Pazeći, kad li će pjevat potómak prestat Aeákov.
Oni pridodju, divni Odyssej pred njima bješe,
Te pred Achilleja stanu, al na čudu poskoči junak
S formingom, ostaviv mjesto, na kojem je sjedio bio.
Ustane isto tako Patròklo, vidjev junake.
Zdraveć se s njima Achillej brzonogi rekne im riječ:
„Zdravstvujte! Mili ste meni došljaci! Nužda je valjda.
Vi ste i srditu meni u achaejskom najdraži puku.“
Tako im rekav Achillej povede ih naprvo divni,
Posadi ih na stolce i sagove bagrene ondje.
Onda Patroklu, koj je na blizu stajao, rekne:
„Veći postavi vrč, Menoètijev sine, i vina
Jačega smiješaj, po vrč pred svakoga metni, jer ovo
Najdraži ljudi su meni pod mojim ovime krovom.“
Reče te posluša riječ drugara milog Patròklo.
Veliku mesarsku klupu uz oganj postavi jarki,
Na nju od debele koze i ovce položi ledja
I bujno mastno pleće od krmka položi tovnog.
Sve je Automedon držo, a sjekao divni Achìllej;
Sve on razreže sitno i natakne za tim na ražnje,
A vatru zapali velju Patroklo nalični bogu,

A kad vatra dogòrî i kada se utuši plamen,
Razgrne žeru Achillej i ražnjeve pruži nad njome,
Pospe svetom ih soli, za kolčiće zatakne tad ih.
Kada već speče meso i kada ga na daske metne,
Uzme Patroklo kruh i iz košara krasnih ga stane
Svuda po stolu dijelit, Achìllej pod'jeli meso.
Onda se uz drugi zid Odysseju prema božanskom
Posadi i tad rekne Patroklu svomu drugáru
Bozima kaditi; kâda Patroklo baci u oganj.
Tada za gotovimi posegnuše rukama jeli;
I kad se oni jela i pića nadovolje jurve,
Namagne Phoenixu Ajas, — Odyssej opazi divni
I vrč napuni vinom, Achilleja nazdravi zatim:
„Zdrav o Achilleju! Gostbe ne mànjkâ zadružne nama
U Agamemnonovom čadòru, niti je sada
Manjka nam ovdje, jer mnogo imade jestvina jesti,
Srdcu veselja; al nije do gostbe stalo nam sladke,
Već se bojímo, Zeusov oj gojenče, motreć bijedu
Golemu! jerbo je dvojba, izgubit li il ćemo spasit
Nakrite ladje, ako junačtvom se ti ne obučeš.
Jerbo prehrabreni Trojci i dalekozvani već pomoćnici
Ladjam i zidu blizu počivala spremiše sebi
I vatre pale mnoge po vojsci. ne vèlê odustat
Više, već vele, da će oborit se na ladje crne.
Zeus im Kronov sin pokazujuć znâmênja desna
Strijele meće, a Hektor strahovito bjesni i snagom
Koči se svojom, uzda u Zeusa se, ne pazi ljude,
Ne pazi bogove, bijes na njèga napo je strašni.
Želi, da bi se zora pomolila čim prije divna;
On se zatječe, da će vrhunce odsjeć ladjènê,
A ladje spalit ognjem pustòšljivîm, da će Achaejce
Kod ladja klati, kad se pometu u dimu oni.
Strašno se toga bojim u duši, ne će li bozi
Njegove grožnje izvršit i nije li nama sudbìna
Propast pod Trojom, daleko od Arga, konjogojnog grada.
Nego se diži, ako Achaejce si namjeran spasit,
Ako je i kasno već, iz žamora, gdjeno ih taru.
Bit će ti poslije žao i samu, ali već naći

Ne ćeš lijeka zlu, kad svršeno bude, već prije
Gledaj, kako ćeš dana Argejce izbavit crnog.
Dragane moj, ej onoga dne nalago t' je otac
Pelej, kad te je on Agamemnonu ìz Phthijê slao:
„„Dȉjete, dat će Athéna i Hera, budu li htjele,
Jakost, a ti svoje u grudima junačko srdce
Daj upokoruj, jer je ljubažljivost uvijek bolja.
Od gnjeva zlotvornoga odustaj, da te sve većma
Staro i mlado časti u čitavom argejskom puku.““
Tako t' je starac nalago, al ne sjećaš ti se već toga.
Nego odustani, pusti srdoboni gnjev; Agamemnon
Dare ti vrijedne daje, od srčbe l' se povratiš svoje.
Poslušaj mene, a ja pripovjedit sve ću ti pravo,
Kakve t' je darove u svom čadòru obećo Atrid:
Sedam tronoga još nežeženih i deset zlatnih
Talenata i dvaest kotala sjajnih i konja
Debelih pobjednih dvanajst, što pobjedu stekoše trkom.
Koji bi dobio to, siromašan ne bi se zvao,
Niti bi potreban bio dragocjenog zlata, kolìkô
Tî Agamemnonu konji donesoše pobjeda jurve.
Dat će ti sedam žena u poslima divnijem vještih,
Lesbljanke one su, sam Agamemnon ih izabro sebi,
Kada si stojni Lesbos osvojio; ženskinje sve su
One nadìšle ljepotom; darovat njih će ti, s njima
Oteta poći će jošte Brisèida, ì vêljôm kletvom
Kune se, nije je nikad u krevet obljubiti išo,
Kako je, kralju, zakon čovječji ljudem i ženam.
Umah ćeš sve to tî zadobit, a dadu li bozi
Veliki Priamov grad nam razoriti, a ti tad udji
Te zlatom i mjedi ondje natovari punu si ladju,
Kad mi Achaejci plijen dijeliti stanemo ondje,
Trojanskih tada si sam izaberi dvadeset žena,
Koje su najljepše licem za Argejkom Helenom divnom.
A kad se vratimo Argos u Achaejski, u zemlju plodnu
Onda mu budi zet, ko Oresta častit će tebe,
Poznorodjénca svoga, u obilju koji mu raste.
Kćeri imade tri u megaru sazdanom tvrdo:
Ima Laòdiku kćer, Chrysothèmidu, Iphianàssu;

Koju uzhtiješ njih, ne obdariv je, vodi si dragu
Nju u Pelejev dom, veòma će mnogo daróvâ
Milih ti dati, kolìkô još nitko ne dade kćeri:
Žitelja punih sedam gradova tebi će dati,
Dat će ti travnu Hiru i Enopu i Kardamýlu,
Presvetu dat će ti Pheru i Anthiju s lukama nizkim,
Grad lozoplodni Pedas i Aepiju dat će ti krasnu.
Svi su uz more, svi su na kraju pješčànôga Pyla;
Govedma obilni ljudi i ovcama stanuju tud'jer.
Oni će častiti tebe daròvima kanoti boga
I pod tvojime skeptrom obìlat će danak ti davat.
Sve će ti dati to, od srčbe l' se povratiš svoje.
Ako t' je Atrejev sin Agamemnon u srdcu mrži,
On i njegovi dari, — na ostale sve se Achaejce
Smiluj, koji se lome u bòju, oni će bogom
Častiti tebe, ti bi veoma se proslavit mogo
Kod njih, ta Hektora mogo b' savladati, jer će se vrlo
On približiti opak, bijesan, — veli bo, da mu
Ravnog Argejca nema, u ladjama štono su došli."
Odgovarajuć njemu brzonogi reče Achillej:
„Zeusovo čedo, domìšljat Odỳsseju, sine Laèrtov,
Slobodno treba miso da svoju izkažem ovdje,
Kao što mislim i kako dogòditi se imade,
Da mi vas nè drndâ, koji odakle, sjedeć uz mène.
Jer mi je čovjek mrzak onakov, ko vrata Aída,
Koji jedno taji u duši, a govori drugo.
A ja ću kazati sada, što najbolje čini se meni.
Ne mislim, da će me kralj Agamemnon moć nagovòrit
Niti ikoji drugi Argéjac, jer ne bješe hvale,
Što sam se borio živo neprestano s mnogim dušmánma.
Jednaki dio je onom, što stoji i kòjî se bori;
Rdja i valjani junak u časti istoj su vazda.
Ko što lijènština mre, — i radiša umire velik.
Koristi nema meni, da namučiv muka se mnogo
Glavom se igram svojom, u bojeve zalazim vazda.
Kao što ptica svojim golùšavîm mladima nosi
Hranu, kada ju nadje, a samoj njojzi je muka,
Tako sam i ja nòćî prespávao bez sanka mnogo,

A dane krvave mnoge proboravih ratujuć puno,
Boreć se s ljudima težko u boju rad njihovih žena.
S ladjama svojim sam dvanajst razorio ljudskih gradova,
A jedanaest pješke po grudastom kraljevstvu trojskom;
Iz svih sam tih gradova osvojio zaklada mnogo
Vrijednih i sve tô Agamèmnonu, Atreja sinu,
Noseći davah, a on kod brodova ostajuć brzih
Primo je sve, i dijelio malo, a zadržo mnogo,
Druge je darove davo boljarom i achaejskim knezom.
Svi ti darove svoje imadu, a samomu meni
On je oteo dar i ženu, žudjenje svoje,
Sada imade, nek se veseli sjedeći uz nju.
Čemu s Trojancima da se Argejci bore i čemu
Amo nakupi puk Agamemnon? ljepokose valjda
Helene radi? Pa zar od sviju smŕtnîkâ žene
Ljube samo Atrídi? jer tkogodj je razuman, dobar,
Pazi si i ljubi ženu iz duše, ko što sam i ja
Onu ljubio, premda zadòbih ja ju na kòplju.
A sad gdje mi ju ote iz ruku i prevari mene,
Neka me ne kuša više, jer znadem, ne će me moći
On nagovorit. Već s tobom, Odysseju, s drugimi knezi
Neka gorući oganj odvratiti òd lâdjâ gleda.
Već je dakako bez mène veòma učinio mnogo:
Zid je ogradio on i pustio jarak izvana
Širok i velik, kolje oko njeg je on pozabado.
Ali ni tako suzbit ljudomoru Hektora jakog
Ne može. A dok sam ja med Argejcima vojevo jošte,
Nije od zida htio daleko biti se Hektor,
Nego bi do skaejskih vrata i do bukve došao samo.
Tu me je dočeko jednoč i pobjego udaru jedva.
A jer s Hektorom divnim u borbu zalazit ne ću,
U zoru Zeusu ću žrtve prikazat i bozima svima,
Ladje ću dobro natrpat, kad u more porinem već ih;
Vidjet ćeš, bude l' te volja i ako je briga te za to,
Kako će ladje moje zaplovit Hellèspontom tada
Ribljivim u zoru, i gdje junaci veslaju revno.
Ako l' mi slavni dade zemljotresac plovbu valjánu,
Mogo bih treći dan u grudastu dospjeti Phthiju.

Mnogo veòma imadem, što ostavih dolazeć amo,
A drugo òdovud ja ću povèsti: crvene mjedi
I zlata, žena još krasnopojasnih ì sîvog gvoždja,
Što sam dobio, a dar, koj meni kralj Agamemnon
Atrejev dade sin, uzbješnjev od mène ga opet
Uze. Ded reci mu sve onako, kako ti velju
Očito, i drugi da se Argejci razgnjeve na njeg,
Ako bezòbraznîk onaj još ì drugôg kojeg Argejca
Prevarit misli. On se usudio ne bi, da mèni
U oči pogleda moje, sve ako je bezstidan ko pas.
Ne ću ga svjetovat više ni u djelu kojem pomagat,
Jerbo me prevari grješnom prijevarom, ne će me više
On prelastit riječma; al dosta mu i to, te mirno
Dalje nek ide, Zeus bo iz njega je premudri pamet
Uzeo. Mrzim dare na njegove, kȍliko pljevu
Štujem ih; — da mi deset i dvadeset puta toliko,
Što sad imade, daje, da od drugud dobije jošte,
Što u orchòmenskî grad unilazi i što u Thebu
Aegypatsku, gdje leži u kućama golemo blago, —
— To je stodvaran grad, a kroz svake dvari junaka
Izlazi dvjesta, svi su u oružju i svi na konj'ma —
Da mi tolìkô dade, kolìkô je prâ i pijèska,
Ne bi mi srdca ni tako okrenuo kralj Agamemnon,
Prije nego l' mi svu srdobonu naplati grdnju.
A kćer nijednu sina Atridovog ùzêti ne ću,
Pa da je zlatici tâ Aphroditi drúga krasotom
I da je djelima svojim Atheni sjajnokoj ravna,
Ne ću ja uzet ni tako; Achaejac nek drugi ju uzme,
Koji je onome sgodan, od mène koji je jači
Kralj. A ako me bozi uzdr̀žê, tè kući dodjem,
Sam će mi valjda ženu potražiti otac mi Pelej.
Mnogo Achaejki ima po Helladi, pò Phthiji ima
Kćeri boljara, što su gradòvima svojim čuvari,
Koju uzhtijem od njih, učinit ću ženom si milom.
Onamo junačko srdce uzžurilo moje se vrlo,
Bračnom se ženom ondje oženiti, prilikom sebi,
I uživati blago, što Pelej steče mi starac.
Nije naknada momu životu ni ono blago,

Što ga je žitelja puni u sèbi imao Ilij,
Dok još bijaše mir, dok ne dódjoše achaejski sinci,
Ni ono blago, što ga kamènitî u lomnoj Pythi
Prag Apollona Phoeba strijèlca krije unutru.
Jerbo se zàpljačkat dadu i goveda ï ôvce tovne,
Tronozi dadu se steći i konji plavogrivi k tomu,
Ali se život čovjèčjî na povrate ne može uzet
Niti ulovit, kad jednom iz ograde izidje zubne.
Boginja mati mi moja srebronoga Thetida veli,
Da me dvostruke Kere k skončánju smrtnomu vode.
Ako li ostanem ovdje te vojujem okolo Troje,
Povratka kući mi nema, al propasti slava mi ne će;
Ako li kući podjem na postojbinu si milu,
Nema mi slave ni dike, al vijeka biti ću duga,
Te me ne će smrt i skončánje brzo zatèći.
I druge achaejske ja bih junake svjetovo veleć,
Neka odplove kući, jer vrletnom Iliju konca
Ne ćete naći, kad Zeus gromoglasni rukom ga svojom
Mnogo zakriljuje, te puk u njèmu se usmjeli čitav.
Nego otidjite vi i boljarima achaejskim vijest
Idite kazat od mene — starješine to bo i ide —
Neka se misli kojoj u duši doviju boljoj,
Kako će izbavit ladje i narod achaejski čitav
Kod širokobokih ladja, jer ova im prikladna nije,
Kojoj se doviše, dok ja u srčbi trajem. A Phoenix
Ovdje nek ostane kod nas i prenoći, te sutra rano
Sa mnom će u ladjah na put na postojbinu nam milu,
Bude l' ga volja, al ga odvèsti na silu neću.“
Tako im reče i svi umuče i svi ušute
Čudeć se riječi toj, jer veòma reče im oštro.
Kasno progovori istom starìna konjanik Phoenix,
Suza mu vrcne, jer se za achaejske bojaše ladje:
„Ako l', Achìlleju slavni, u duši o povratku mîsli
Prevrćeš te od ladja brzícâ pustòšnicê vatre
Ne ćeš odvratiti, jer ti ljutina je na dušu pala,
Kako bih onda ja, oj drago dȉjete, ovdje
Ostao sam, ta Pelej starìna konjanik s tobom
Posla i mène, kad je odpremao iz Phthije tebe

On Agamemnonu luda, još ni rata pozno nijèsi
Jednako pogubnog niti vijèća, u kojemu ljudi
Postaju predični, zato i poslo je mene, da učim
Sve to tebe, govornik i radiša dà budêš dobar.
Tako, oj dijete drago, od tebe izbivati ne bih
Mogao ja, pa da obrekne bog, da s mene će starost
Svu ostrugati te me mladićem u naponu stvorit,
Kakov iz Hellade odoh, gdje vele lijepih žena,
Zadjevice bježéći Amỳntora, Ormenu sina,
Svojega otca, koj se ljepokose inoče radi
Vrlo razsrdio na me, jer ljubio nju je, a ženu
Grdjaše, mater moju, a ona za koljena mene
Hvataše moleć me, onu da obljubim, nek bi joj starac
Omrzo. Poslušam nju i učinim, al kad se otac
Osjeti, on me prokùnê, zazòvê Erìnyje mrzke,
Da mu na koljena nikad od mène rodjeni sinak
Ne sjedne i te kletve izvršiše bogovi meni,
Podzemni izvrši Zeus i užasna Persephonéja.
Mjedi oštroreznom ja si odlúčih ubiti otca,
Ali mi bezsmrtnik njeki zaustavi srčbu navèdâv
U dušu ogovor puka i pogrde mnoge od ljudi,
Da me otcoubilcem ne zovu achaejski sinci.
Više me nije srdce u grudima držalo moje,
Da još ljutitom otcu po njegovom megaru hodim.
Puno doduše svojtba i rodjaci okolo mene
Moljahu mene te me u megaru htješe zadržat,
Mnogo sporohodnih krava vitorogih, tovnih ovaca
Koljahu i punih masti množinu krmaka ondje
Paljahu pružajuć ih nad ognjem boga Hephaèsta,
Mnogo se starčevog vina iz vrčeva izpilo tada.
Devet su noći oni kraj mène spavali sama,
I stražu čuvali tu naizmjènce, nikad se nije
Gasio oganj, koj u trijèmu dvorišta čvrsto
Ogradjenoga, koji u predsoblju prèd vrâti sobe.
Ali kad meni dodje već noćca deseta tamna,
Onda razbijem vrata od thalama složena tvrdo
I van izidjem i zid od dvorišta preskočim tada
Lako se ukradav straži i momkom i ženama svima.

I ja odbjèžîm dalèko kroz široku helladsku zemlju,
Dokle u Phthiju dodjem u grudastu majku ovaca,
K Peleju gospodáru, koj od srdca dočeka mene;
On me uzljubi, ko što jedínca poznorodjénca
Sina si ljubi otac kod velikog svojega blaga.
Bogata učini on me i naroda mnogo mi dade.
Na kraj se kraljevstva phthijskog nastaniv Dolopom vlastelj
Budnem i tèbe podhránih, Achilleju bozima slični,
Ljubeć te od srdca, jerbo nijesi hotio s drugim
Niti na gostbu ići nit jesti u megaru, dok te
Ja ne posadih svoja na koljena, te te nahranih
Smokom — odrezav komad, dok vina ti ne pružih piti.
Često si puta meni na prsima skvasio hiton
Vino izliv iz usta u svojem djetinjstvu težkom.
Tako se napatih mnogo i izmučih okolo tebe
Misleći, kako meni nijesu bogovi dali
Porod te tebe posínih, Achilleju bozima slični,
Da smrt i ruglo jednoč od mene odvraćo budeš.
Daj si veliko srdce ukròti, Achilleju, nije
Lijepo, nemilo srdce da imaš, ta bozi se sami
Dadu umiriti, koji vrline su, časti i snage
Veće. I njih ljudi okrenuti gledaju kadom,
Gledaju molbama tihim, ljevanicom ì žrtvom palnom;
Mole se, kad je prestupio tko, sagriješio štogodj.
Jer Aegidonoše Zeusa i Molitve kćeri su, — hrome,
Nabrana lica su one i očima gledaju na stran,
Skrbno stupaju one ostrágu iza Grijèha.
A Grijeh jak je, on je krepkonog, jer Molitve znade
Sve dalèko prèteći i pred njima po svem svijetu
Ljudima škodi svima, a Molitve pomažu za njim.
Tkogod Zeusove kćeri, kad dolaze, poštuje, tomu
One koriste mnogo i molbu njegovu čuju;
A tko odbije njih i tvrdoglavo koji se neća,
Onda Molitve k Zeusu otišavši mole se njemu,
Grijeh nek onoga prati da oštećen kaznu pretŕpî.
Ali, Achilleju, i ti od sebe kćerima Zeusa
Čast udijeli, koja junácima ì drugîm srdce
Pregiba. Atrejev sin da ne nosi tebi daróvâ

I da ne obriče drugih, da žestoko vazda se srdi,
Ne bih ti rekao ja, da odustaneš od gnjeva svoga
I da Argejce braniš kolìkô godjer im treba, —
Al on ti mnogo daje sad odmah, obriče jošte,
Najbolje poslo je k tebi junake, neka te mole,
Sam ih je obrao puku po achaejskom, koji su samom
Najdraži tebi Argejci, pogrditi riječi njihne
Nemoj ni nogu. Prije ljutini ti zamjere nȅ bî.
Čuli smo za slavu mnogih junaka iz predjašnjeg doba,
Kada je kojega njih osvojila žestoka srčba,
Al su se dali umítit, predobit se dali su r'ječma,
Takvog se odavna čina opominjem, a ne od skòra,
Kako je bilo, vam prijatèljima reć ću ga svima.
Ratnici smjeli Aetólci kalȳdônskog okolo grada
Borahu se s Kurétma i jedni koljahu druge.
Grad kalydonski mili Aetolci branjahu ondje,
Ali Kureti ga ratom razoriti hoćahu željno.
Zlo je zlatotrona bila Artèmida dala Aetolcem
Ljutita, što joj nije prikazao žetvene žrtve
Oenej u zavojnom vrtu, a ostali svi hekatòmbe
Dobiše bozi, samo Artèmidi, Zeusovoj kćeri,
Ne zakla žrtve kralj il zabòravîv il zanemárîv;
Vrlo se ogriješi, a strjelica roda božànskôg
Ljutita našalje vepra bjelozuba, zvijer iz trave,
Koji je znao vrlo pustòšiti Oeneju polje;
Mnoga je dugačka stabla stubòkom po zemlji povaljo
S korijenjem samim i s voćnime cvijećem samim.
Njega Oenejev sin Melèagar napokon ubi
Lovce i lovačke pse iz gradóvâ skupivši mnogih,
Jerbo ga svladala ne bi malìna smrtnijeh ljudi,
Tolik bo bijaše, mnoge na lomaču dȍvede bolnu.
Boginja okolo vepra gungúlu zavrgne bučnu,
Okolo veprove glave i njegove dlakave kože
Medju junačinama Aetólcima, medju Kurétma.
Dok se je Areju mili Melèagar borio, dotle
Zlo Kuretima bješe i ne mogahu već ostat
Izvan grada, premda množina ih velika bješe;
Al kad napadne gnjev na Melèagra, koji u grudma

Srdce buknuti tjera junakom, sve ako su mudri,
Onda Meleagar srdit na svoju mater Althaéju
Kod bračne lijepe žene Kleòpatre legne lastovat,
Koju vitonoga kći Euénova rodi Marpèssa
S Kejem, koji je bio od tadašnjih ljudi zemaljskih
Najjači, koji je luk na gospoda natego sama
Na Apollóna Phoeba — vitonoge poradi žene.
U kući gospodja majka i otac Kleopatru zvahu
Imenom osobitim Alkỳona, njena bo mati
Imajuć udes tužne veòma àlkyon-ptice
Plakaše, pošto ju Phoebo Apollon branitelj ote.
Kod Kleòpatrê legne srdobonom pečen ljutinom
Junak Meleagar ljutit sbog kletava matere svoje,
Koja žaleći bratom za ubitim moljaše mnogo
Bogove, rukama mnogo mnogohranu tučaše zemlju
Zazivljući Aida i užasnu Persephonéju,
Padnuv na koljena, sva joj od súzâ se omoče prsa;
Moljaše za smrt sinòvljû; Erìnyja mračnica čuje
Nju iz Ereba, ču ju Erinyja tvrdoga srdca.
Lupa i vika stane Kurétâ okolo vrátâ
Brzo, kad tornje stanu pogadjat, a aetolski starci
Molit Meleagra stanu i najčestitije slahu
Svećenike, nek dodje u obranu, mnogo mu dárâ
Obreknu, gdje su mekòte kalydonskog miloga grada
Najbolje, tamo mu reknu, nek prekrasan izbere dio
Od jutara petdeset, polovica vinograd budi,
A druga pola mu budi oranica bèz grmlja ikog.
Mnogo moljaše njega starina konjanik Oenej;
Na prag korači on od thalama visokog i tu
Kucne u kovana vrata, pred koljena sinu se savi;
Mnogo ga moljahu sestre i gospodja moljaše majka, —
Ali ih on još jače odbijao; mnogo ga druzi
Moljahu, koji mu bjehu čestitiji, draži od sviju,
Al mu ni tako srdce u grudma ne mogoše sklonit,
Sve dok o thalam guste nijesu padale str'jele;
Penjahu već se Kureti na tornje, već htješe zapalit
Veliki grad; krasnopojasna tad Melèagra žena
Moliti ridajuć stane i izkaže nevolju svu mu,

Što ju ljudi imadu, dušmáni osvoje l' grad im;
Ljude ubijaju, grad upepelit hoće već vatra,
Drugi već djecu, već nizkopojase odvode žene.
Njemu se okrene srdce, kad nesretna začuje djela,
I sjajno presjajno na se navukavši oružje podje.
Tako je on od Aetoljana dan suzbijao crni
Srdcu povèsti se dav, no daróvâ dražestnih mnogih
Ne daše njemu Aetolci, al branjaše on ih i tako.
Nego mi nemoj ni ti u duši misliti tako,
Nek te ne skrene daemon, oj dragane! Gore bi bilo
Braniti ladje, kad se već zapale. Za dare dodji;
Ta Achaejci će tebe ko boga jednako častit.
Ako li zadješ u boj ljudogubni i bez daróvâ,
Ne ćeš u jednakoj biti u časti, ma suzbio bitku.“
Odgovarajuć njemu brzonogi reče Achillej:
„Phoenixe otče, starče, oj Zeusov gojenče, tê mi
Ne treba časti, sudbina počastila Zeusova mislim
Mene je, ostat će čast mi kod brodova, dok mi se budu
Koljena micala i dok u grudima bude mi sape.
Drugo si u srdce spravi, što sada mislim ti reći:
Jecajuć ridajuć nemoj u meni mutiti srdca
Atrejevome sinu ugadjajuć vitezu; — ljubit
Njega ti ne treba, da mi ne omrzneš, koji te ljubim.
Onoga doliči tebi žalostit, tko mene žalosti.
Jednak kraljuj der sa mnom i imaj polovicu časti.
Ovi će javiti otić, a ovdje ti daj kod mene
Lezi u mekani krevet te sutra ć'mo u pomol zore
Misliti, da l' ćemo poći na svojinu, il ćemo ostat.“
Reče i obrvom šuteć drugáru migne Patròklu,
Gusti Phoenixu krevet nek nastre, da pomisle oni
Na svoj povratak brže; bogòlikî medj njima počne
Sin Telamónov Ajas ovako govoriti riječ:
„Zeusovo čedo, domišljat Odysseju, sine Laertov,
Ajdmo, jerbo se meni ne čini, da ovomu poslu
Uspjeha ima ovom na putu; Danajcem treba
Čim prije javiti glase, sve ako dobri nijèsu,
Oni sjede njegdje i čekaju. Nego Achillej
Junačko srdce svoje u grudima načini divlje,

Okrutnik, nit se na ljubav obazire on prijatéljâ,
Kojom smo kod ladja više no druge častili njega.
Nemili čovjek! Mnogi krvnìnu od bratovog uzme
Ubojice, il uzme za ubitog svojeg ju sina;
Tako ostane onaj u narodu plativši mnogo,
A drugom onom duša i junačko smiri se srdce,
Pošto krvninu primi, — al tebi bogovi srdce
U grudi metnuše zlo, nepopustljivo poradi jedne
Djevojke. A mi ti sedam po izbor najboljih drugih
Nudismo i mnogo s njima daróvâ. Već srdce ublaži
I štuj gostinski krov, iz množine danajskog puka
Mi smo ti pod krov unìšli, želímo ti od drugih sviju
Najčestitiji biti i najdraži u puku svemu.“
Odgovarajuć njemu brzonogi reče Achillej:
„Zeusovo čedo ti Telamónov Ajase, pučki
Vladaru, njekako sve si po mojemu rekao srdcu,
Ali mi srdce bukne ljutinom, kada se svega
Sjetim, kako je sin med Danajci Atrejev mene
Pogrdno išo vrijedjat ko naselca prezrenog kakvog.
Ali otidjite vi i glasove idite javit.
Na rat krvavi ne ću ni pomislit prije, no Hektor,
Hrabroga Priama sin, junačina divni, k šatòrma
Dodje myrmidonskim, dodje i k ladjama njihovim dubkim
S'jekuć Argejce i dok ne sagori ladje im ognjem.
Al kod šatora moga i kod ladje crne će Hektor
Od boja, mislim, odustat, sve ako je vrlo ga željan.“
Tako im reče, a oni tad u ruke primivši dvovrč
Izliju i podju k ladjam, a naprvo podje Odyssej.
Robinjam tada Patròklo i druzima svojijem reče,
Gusti Phoenixu krevet nek nastru, čim prije mogu.
Služkinje posluhnu, kako im reče Patroklo, i krevet
Nastru poduške, runa i tanahnu kunadru metnuv.
Tu se izvali starac te čekaše zoru božànskû.
A i Achillej zaspi u sredi thalama tvrdog
I s njim žena, koju sa Lesbosa doveo bješe,
Phorbasova kći Dioméda ȍbrâzâ krasnih.
Na drugoj strani legne Patroklo, Iphida legne
Lijepo òpasâna uz njèga, Achìllej mu dade

Nju osvojivši grad Enỳejev strmeni Skyros.
A kad oni junaci u čàdor Atreju sina
Dodju, ustanu koji odakle achaejski sinci
I njih pozdrave zlatnim krčázima, pitat ih stanu;
Prvi junacima kralj Agamemnon upita njih dva:
„Reci, Odysseju slavni, oj achaejska velika diko,
Hoće li goruću vatru odvratiti od ladja naših
Ili je odbio te gnjev obuzima jošte mu dušu?“
Njemu prihvati riječ Odyssej divni stradálac:
„Oj Agamemnone kralju, oj Atrejev preslavni sine,
Ne će onaj gnjev si ugasiti, nego se većma
Puni ljutine, tebe i tvoje odbija dare.
Tebi poručuje, da med Argejcima promisliš dobro,
Kako ćeš spasiti ladje brzìce i achaejski narod.
Još se zagrozio, da će povúći u pomol zore
U more nakrite ladje na obadva svinute kraja.
I druge achaejske on bi junake svjetovo, reče,
Neka odplove kući, jer vrletnom Iliju konca
Ne ćete naći, kad Zeus gromoglasni rukom ga svojom
Mnogo zakriljuje, te puk u njèmu se usmjeli čitav.
Tako je rekao, mogu i ovi, što pratiše mene,
Reći: Ajas i do dva glasníka, razumna oba.
A starac Phoenix je lego kod njèga, jer tako mu reče,
Da njeg u ladjah prati na postojbinu mu milu
Sutra, bude l' ga volja, a na silu ne će ga vodit,“
Tako im reče i svi umuče i svi ušute
Čudeć se riječi toj, jer govorio vrlo je oštro;
Sinovi achaejski dugo mučaljivo bijahu jadni,
Kasno progovori istom Diòmêd, grlati bojnik:
„Oj Agamemnone kralju, oj Atrejev preslavni sine,
Ej da nezázornôga Achilleja molio nisi
Bezbrojne dare mu dajuć, a prkosan on je i tako!
A sad si ponosne misli još ì većê podao njemu.
Pustimo njega samo, nek ostane ili nek ide.
Onda će istom zaći u borbu, kad mu u grudma
Njegovo rekne srdce, kad potaknut od boga bude.
Al sad, kao što velim, učinite dajte ovako.
Sada podjite spavat, kad zasitiste si srdce

Jelom i pićem, jer je junáčtvo u tom i snaga.
A kad se sutra krasna ružoprsta pomoli zora,
Onda pred brodovljem brzo i konje uredi i narod,
Bodri ih, kralju, sam med prvoborci ti se ded bori.“
Tako im rekne; svi Diomedu povlade kralji
Diveć se riječi, koju konjokrota reče Diomed.
Izliju bozima i svak u čàdor otidje tada,
Ondje počinu i sna blagòdat uzmu uživat.

Deseto pjevanje.

Pjesma o Dolonu.

Ostali achaejski svi boljari kòd lâdjâ crnih
Spavahu čitavu noć, savladao san ih je ljubki,
Ali Atrejev sin Agamemnon, naroda pastir,
Ne mognu zaspati sladko razmišljajuć u srdcu mnogo.
Ko što kad bliska muž ljepokose boginje Here
Spremajuć tuču ili neizmjernu golemu kišu
Ili sniježni pomet, kad po polju pospe se snijeg,
Il kad velike ralje grozovitog otvora rata,
Tako je gusto kralj Agamemnon jeco u grudma
Iz dna duše svoje, u njemu je drhtalo srdce.
Kada bi pȍ polju on po trojanskom pogledo očma,
Mnogoj se divljaše vatri, što goraše pred gradom trojskim,
Glasu se divljaše frula i svirala, podciku ljudskom;
A kad je očima ladje i achaejski pogledo narod,
Mnoge si s korijenom iz glave čupaše vlasi
Prema visokom Zeusu, iz duše stenjaše slavne.
Ova se napokon miso učinila najbolja njemu,
Najprije dà pôdjê od svih junaka k Neleja sinu
Nestoru, ne bi li s njim nezazornu stvorio miso,
Koja bi Danajce sve iz nevolje spasiti mogla.
Tada se osovi on i navuče nȁ prsi hiton,

Lijepe podplate pako izpòd nogû bijelih sveže,
Onda krvavu kožu od velikog žutoga lava,
Što mu dò nogû bješe, obukavši uzme si koplje.
Tako je isto drhto Menelaj, jer nȁ oči nije
Padao san ni njemu — bojéći se, da se Argéjcem
Ne bi dogodilo što, sbog njega koji pod Troju
Dodjoše velikom vodom vojevati hrabreno spremni.
Najprije široka ledja zaogrne pardalskom kožom
Šarenom, na glavu tad si Menelaje mjedeni zaklon
Kacigin dignuvši metne i koplje punanom rukom
Uzevši podje brata probuditi, koj je nad svima
Vlado Argejcima i puk ko boga je častio njega.
Nadje ga, a on si baš na ramèna oružje meće
Uz kraj ladje; on Agamemnonu ugodan dodje.
Prvi progovori bratu Menelaje grlati bojnik:
„Što se, brate, tako orùžâš? Šalješ li druga
Kojega uhodu Trojcem? al opet strašno se bojim,
Da se nitko ne će zatèći na takovo djelo,
Da bi pošao sam uhoditi naše dušmáne
U tu ambrosijsku noć, veòma smion bi bio!“
Silni odgovori kralj Agamemnon njemu ovako:
„Meni i tebi, Menèlaje, čedo oj Zeusovo, treba
Koristnog savjeta, koj bi Argejce i njihove ladje
Mogao izbavit, spasit, jer Zeusu se srdce okrénu.
Hektorovima žrtvam priklonio srdce je više,
Ta još ne vidjeh nikad, još ne čuh nikog govorit,
Da bi jedan čovjek u jednom počinio danu
Tòliko poslova strašnih, kolìkô Zeusov ljubimac
Hektor Achaejcem, a sin ni božice nì boga nije.
Djela počini, koja Argejci će pamtiti, velim,
Dugo i dugo, zla bo Achaejcem zamisli takva.
Nego otidji ti, Idomeneju, Ajasa zovni
Brzo trčeći k ladjam, a k Nestoru ja ću otići
Divnom i reći ću njemu, nek ustane, ne bi li htio
Poći u čete jake stražara te im naložit.
Njemu bi najprije htjeli pokorit se; sin bo stražarom
Njegov zapov'jeda i još Merìon, pratilac bojni
Taj Idomenejev, jerbo u tima je najviše vjere.“

Njemu odvrati zatim Menèlaje, grlati bojnik:
„A što besjedom svojom zapov'jedaš, nalažeš meni?
Bih li ostao ovdje i čekao, dokle se vratiš,
Ili bih za tobom trčo, kad onima dojavim pravo?“
Silni odgovori kralj Agamèmnon njemu ovako:
„Ostani ovdje, da jedan ne omine drugoga kako
Idući, jerbo mnogo po vojsci putova ima.
Viči, kud hodao budeš, govori im, nèk budû budni,
Svakog junaka po otcu, po plemenu njegovom zovi
Hvaleći svakog, al se u duši nemoj oholit,
Nego radimo i mi obojica. Tako je njegdje
Zeus pri porodu nama odredio nevolju težku.“
Reče i odpravi brata naloživši sve mu valjáno;
A sam k Nestoru zatim pastiru naroda podje.
Starca uz čador nadje gdje leži i kòd lâdjê crne
Mekom u krevetu, sjajno uz njèga oružje bješe,
Štit i kaciga jedna i do dva blistava koplja,
I pojas presjajni bješe, a njime se pasaše starac,
Kad bi se spremo u boj ljudogubni poći i narod
Vodio, jerbo se nije predavao starosti jadnoj.
Nâ lâkat nasloni on se i podigne glavu i tada
Atrejevome sinu progovori pitajuć njega:
„Tko si, kojino samac po vojsci hodiš ovùdâ
U mrkloj noći, kada već spavaju ostali ljudi?
Tražiš li valjda kojeg stražara ili drugara?
Kazuj i ne stupaj k meni mučaljiv; koja t' je nužda?“
Njemu junacima kralj Agamemnon odgovori ovo:
„Nestore, Nelejev sine, oj achaejska velika diko,
Atrejevog ćeš sina prepòznati, komu je Zeus-bog
Dô vijeka muke odredio, dok mi se budu
Koljena micala i dok u grudima bude mi sape.
Prebijam se ovako, jer na oči sladjani san mi
Ne pada, već mi je na brizi rat i achaejski jadi.
Strašno bo ja se bojim za Danajce, nije mi srdce
Postojano, već se zanèsoh ôd strâ, iz grudi
Srdce mi skače te mi i koljena bijela dršću.
Ali kad sanak ni tèbi ne dolazi, ako t' se hoće
Radit, ajdemo nas dva k stražarima, pa ćemo vidjet,

Nisu li umorni već, izspavali nisu l' se jošte
Te su već polegli svi zaboraviv na stražu sasvim.
A dušmáni leže na blizu; ne znamo, ne će l'
Snać i u noći ih želja, da na nas udare bojem."
Njemu odvrati zatim Gerenjanin konjanik Nestor:
„Oj Agamemnone kralju, oj Atrejev preslavni sine,
Ne će odluke sve izvršiti Hektoru valjda
Premudri Zeus-bog, što se sad nada; ali ja mislim,
Da će se napatit muka još i više, ako l' Achìllej
Odvrati srdce svoje od srčbe težke; — al tebe
Ja ću pratiti rado, junake izbudimo druge:
Tydejevoga sina kopljometnog, Ajasa brzog
I Odysseja divnog i junačkog Phyleju sina.
Ali da uzhtije tkogodj otići i pozvati druge:
Još Idomeneja kralja i Ajasa sličnoga bogu;
Njihne su najdalje ladje od sviju, nijèsu preblizu.
Al ću Menelaja draga doduše i čestita druga
Koriti, ako mi i ti uzzamjeriš, tajiti ne ću:
On sad spava, a tebi prepustio samom je muku.
Sada bi trebalo njemu obilazit redom boljare
I sve ih moliti, jerbo nesnosljiva pritište nužda."
Njemu junacima kralj Agamemnon prihvati riječ:
„Drugi put ja bih tebi dopustio onoga krivit,
Jerbo je nemaran često i truditi njemu se ne će,
Ne što bi lijen bio il ludak pameću svojom,
Nego na mène pazi i moju navalu čeka.
Al sad je ustao prije od mene i došao k meni,
Njega sam poslao one pozovnuti, koje ti veliš.
Nego podjimo, a njih pred vratima mi ćemo naći
Medju stražarima, gdje im obznánih, nek sàberû svi se."
Njemu odvrati zatim Gerenjanin konjanik Nestor:
„Tako zamjerit ne će ni jèdan njemu Argéjac,
Svak će ga slušati, kad on navèdê, potakne koga."
Tako rekavši Nestor navuče nȁ prsi hiton,
Lijepe podplate pako izpòd nogû bijelih sveže,
Onda bagrenu hlenu na sebi zakopči starac,
Dvostruku široku, — vuna na hleni kudrava bješe.
Koplje bojevno primi s oštrícem od mjedi ljute

I umah med ladje, medju Achaejce mjedenhalje zadje.
Prvoga probudi iz sna Gerenjanin konjanik Nestor
Divnog Odysseja, svojom mudrinom sličnoga Zeusu, —
Vikne ì vika brzo Odysseju do srdca dodje
I on van iz šatòra izìšâvši rekne im riječ:
„Što vas dvojica sami po vojsci okolo ladja
Bludite u tu noć ambrosijsku? Koja vam nužda?“
Njemu odvrati zatim Gerenjanin konjanik Nestor:
„Zeusovo čedo, domišljat Odysseju, sine Laertov,
Zamjerit nemoj, jad bo Achaejce pritisnu tolik.
Nego i drugog koga ajdémo probuditi, komu
Doliči svjetovat svjetom, da l' borit se valja il bježat.“
Tako mu reče, u čàdor domìšljatî podje Odyssej
I sjajni metne si štit na ramèna te za njima podje.
K Tydejevome sinu pristupiše tè nàdjû njega:
Izvan čadora leži u oružju, okolo druzi
Spavaju, njima su štiti pod glavama, upravno rtom
Koplja su njihova sva zabodena, a mjed daleko
Sja ko svjetlica Zeusa; i junak spava Diomed,
A koža poljskoga bika pod njime prostrta leži,
Izpod njegove glave protegnuo sag se je sjajan.
Stupivši k njemu Nestor Gerenjanin konjanik njega
Probudi petom ga dirnuv i razbatri koreći njega:
„Diži se, Tydejev sine, što spavaš noćcu cijelu?
Ne čuješ, kako Trojanci na visu bojnoga polja
Leže blizu ladja? — medjù nama prostor je malen.“
Reče i poskoči iz sna veòma brzo Diòmêd,
Besjedu započne s njim i krilate prosbori r'ječi:
„Strašan si, starče, ti, od posla ne prestaješ nikad.
Zar nema achaejskih drugih sinóvâ mladjih od tèbe,
Koji bi išli svuda po vojsci i buditi mogli
Svakoga kralja, al ti tvrdoglav vrlo si, starče.“
Njemu prihvati riječ Gerenjanin konjanik Nestor:
„Doista, pravo si sve i valjáno rekao, sinko,
Ja ti nezazornih imam sinova, čeljadi imam
Mnogo, koji bi mogli obići i knezove pozvat,
Ali je velika vrlo Achaejce pritisla nužda.
Sada bo doista sve na oštrícu britvinom stoji.

Življeti valja Achaejcem, il poginut jadno veòma.
Nego Ajasa brzog i Phylejevoga sina
Idi probudit, jer mladji od mène si, ako me žališ.“
Reče, a onaj kožu od velikog žutoga lava,
Što mu do nogu bješe, obukavši uzme si koplje.
Tada ode i one dovede junak odándê.
Kad se medj skupljene tî umiješajû jurve stražare,
Ne nadju stražarske vodje da spavaju ondje, već budni
Oni su ležali svi i u oružju svome su bili.
Kao što kada psi u oboru čuvaju mučno
Ovce čujući zvijer silovitu, koja planinom
Dolazi po brdu, nad njom od ljudi stane i pasa
Veliki žamor, i svoj tad nestane čeljadi sanka, —
Tako sladjanog sna stražarima s očiju nesta
Stražeći zlu noć cijelu; okretali svedj su se oni
Na polje, ne bi li čuli Trojánce, gdje dolaze bliže.
Videć ih starac sav se poveseli, batrit ih stane:
Besjedu započne s njima i krilate prosbori r'ječi:
„Tako stražite, draga oj djeco, nikoga nek vas
San ne osvoji, radost da nè budêmo dušmánom.“
Tako rekavši prodje preko jame, za njim ustòpcê
Knezovi argejski podju, što pozvani bjehu u v'jeće.
Svijetli Nestorov sin i Merìon za njima podju,
Jerbo su oni sami pozivali druge na savjet.
Kada preko jame oni već predju, posjednu redom
Na polju prostom, gdje od mrtvácâ bijaše čistac,
Koji su padali, gdje se siloviti Hektor okrénu
Gubeć Argejce, kad je ogrnula noć ih već crna.
Sjednuvši tudijer jedan žuboriti drugomu stane.
Med njima započne riječ Gerenjanin konjanik Nestor:
„Ne bi l' se, drugovi mili, u svoje pouzdo tkogodj
Smiono srdce te med junačine pošo Trojance
Na kraj tabora, ne bi l' ulovio kojeg dušmána
I govor ne bi l' medju Trojancima začuo kakov,
Što li medjù sobôm oni vijećaju, kane li ovdje
Ostati kod ladja blizu, al podalje od grada, il će
Natrag krenuti u grad savladavši achaejske sine?
Sve to bi mogao čuti i vratiti k nama se čitav;

Slava bi pod nebom njemu med svima ljudima bila
Velika, a dar od nas vrijedan dobiti on će.
Kolikogödj bo ladjam imade tu gospodárâ,
Crnu će njemu svaki po jednu ovcu daròvat,
Koju još jagnje sisa, a ravnoga dara joj nema;
Taj će na gostbi svakoj i časti prisutan biti.“
Tako im reče, i svi umuče, i svi ušute,
Onda im grlati bojnik Diomed započne riječ:
„Nestore, mene srdce i junačka potiče duša
U vojsku zaći naših dušmánâ, štono su blizu!
Al da i drugi koj uzslijediti junak me hoće,
Više bi hrabrosti bilo u mene, više smionstva.
Kad dva skupa idu junaka, tad opazi boljak
Jedan prije drugog, a samac i opazi l' štogodj,
Kraći je njegov um, a odluka njegova slaba.“
Reče, i mnogo s njime junaka uzhtjedne poći.
Obadva Ajasa htjednu slijedit ga, Areju sluge,
Htjede Merion, htjede veòma Nestorov sinak,
Htjede Atrejev sin Menelaj kopljanik slavni;
Strpljivac htjede Odyssej u trojanske redove zaći,
Srdce bo njegovo vazda u grudima bijaše smjelo.
Med njima besjedu počne junacima kralj Agamèmnon:
„Tydejev sine, oj ti preljubazni srdcu mi druže,
Druga si po volji sam izaberi, kojega hoćeš,
Koj ti se najbolji čini, množina bo hoće ih s tobom.
Nemoj se u srdcu plašit i boljega koga preskočit
Te si izabrati goreg — od plašenja pukoga svoga
Gledajuć na rod — pa ma od tebe mogućniji da je.“
Reče za brata svog se bojéći Menelaja plavog.
Njima progovori opet Diomed grlati bojnik:
„Ako velite, sam da izàberêm sebi drugara,
Gdje bih zaboravit ja Odysseja mogo božànskôg,
Komu je spremna vazda i duša i junačko srdce
U svakom poslu? njega bo Pallada ljubi Athena.
Bude l' me pratio on, iz ògnja jarkoga oba
Mi bismo mogli se vratit, jer znade promislit bolje.“
Njemu prihvati riječ Odyssej divni stradálac:
„Nemoj me, Tydejev sine, ni hvaliti niti me korit,

Jerbo, što govoriš, sve to Argejci znadu i sami.
Nego ajdemo, noć je na izmaku, blizu je zora,
Već su se nagle zvijezde, većìna je minula noći,
Njezina dva dijela, još ostaje treći nam dio.“
Tako rekavši strašno navuku oružje na se.
A Diomédu dâ Thrasỳmêd, srčani ratnik,
Štit i dvosjekli mač — Diomédov kod ladje osta —
Na glavu metne mu šljem od bikove načinjen kože,
Šljem bez perjanice, bez oboda, štono ga zovu
Bojna kapa — glavu mladićima bujnijem brani. —
A Odysseju dade Merion st'rjelu i tulac
I mač, a na glavu šljem Odysseju kožani metne,
Mnogo je remenja šljem taj iznutra vezalo čvrsto,
A izvana ovùdâ onùdâ mnogo je bilo
Bijelih zubi vepra bjelozubca, dobro, valjáno
Oni se držahu, šljem po sredini bijaše pusten.
U Eleónu gradu Autòlyk je uzeo šljem taj
U čvrstu kuću provaliv Amỳntora Ormenu sina;
Poslje u Skandiju dâ ga Amphìdamasu Kythércu,
A taj dade ga Molu, da gostinski bude mu darak,
Molo svojemu sinu Merìonu dade ga nosit,
A sad Odysseju šljem taj na glavi pritisnut bješe.
Strašno kad oružje oba junaka na se navuku,
Podju i ostave sve boljare achaejske ondje.
Na desnu stranu njima Athena Pallada čaplju
Pošalje blizu puta, al ne vidješe je očma
U mrkloj onoj noći, već samo joj kliktanje čuše.
Ptici se radujući Odyssej vikne Atheni:
„Oj Aegidonoše Zeusa oj kćeri, koja se meni
Na svakoj nevolji nadješ; kad polazim kuda, na mène
Ti ne zaboravljaš, al sad, Athena, me najviše ljubi,
Daj da se vratimo k ladjam brzìcam slavni učiniv
Veliko djelo, koga Trojanci zaboravit ne će.“
Zatim se pomoli njoj Diomed, grlati bojnik:
„Poslušaj, nestrta nikim oj Zeusova kćeri, i mène,
Prati me, ko što si njekoč u Thebu mojega otca
Tydeja pratila divnog, kad idjaše glasnik Achaejcem.
Kod Asópa rijeke mjedenhalje on je Achaejce

Ostavio i nosio glas Kadméjcima tamo
Prijazan, al kad se vraćo, počinio strašna je djela
S tobom, oj boginjo divna, jer njemu si rada pomògla.
Tako i meni se nadji na nevolji ì čûvâj mene,
Pa ću ti zaklati kravu jednogodnu širokog čela,
Ne upitomih je još, nit pod járam je dövede itko;
Tû ću ti žrtvovat ja obàsûv joj rogove zlatom.“
Takvu molitvu reku i Pallada ču ih Athéna.
Kada se velikog Zeusa obojica pomole kćeri,
Podju u crnu noć ko dvojica lavova — klati
I ubijati podju kroz oružje i crnu krvcu.
Al niti Hektor nije Trojancima ponosnim pušto
Spavati, nego je sve boljare skupa pozivo,
Koji su bili mudre čelovodje trojanskog puka.
Kad ih pozove, svjet medjù njima započne mudri:
„Tko bi mi obećo ovo učinit, izvršio tko bi
Za dar veliki? Taj će dobrano dobiti plate,
Dat ću mu kola, dva visokòvrata dat ću mu konja,
Što ih najboljih ima kod achaejskih ladja brzícâ,
Tko se usudi te još i sèbi pribavi slavu,
Tko bi otišo k ladjam hitroplovkam i tamo sazno,
Da li se čuvaju još ko ì prije ladje brzìce
Il već Achaejci snuju medjù sobôm, kako će pobjeć,
Pošto ih naše ruke savladaše, te im se ne će
Sitim umora strašnog cijelu stražiti noćcu.“
Tako im reče i svi umuče i svi ušute.
Njetko bješe medju Trojancima imenom Dolon,
Sin Euméda božanskog glasníka; mnogo je zlata
I mjedi imao; — grd po licu bî, al brzonog.
Medju pet sestara jedinac bio je otcu.
On Trojancima ovu i Hektoru besjedu rekne:
„Hektore, mene srdce i junačka potiče duša,
Da bih otišo k ladjam hitroplovkam i tamo čuo.
Nego mi digni skeptar, zakuni se meni na njemu,
Da ćeš mi dati sjajna i mjedena kola i konje,
Pelejevoga sina nezazornog kojino nose.
Zaludan ne ću ti bit, već po tvojoj uhoda misli:
Dotle bo ići ću dalje po vojsci, dok ne dodjem k ladji

Agamemnona silnog, gdje achaejski valjda boljari
Sada viećaju, hoće l' odbježati, ili će ostat."
Reče i tada se Hektor zakune primivši skeptar:
„Herin gromovni muž nek znade, premudri Zeus-bog,
Ne će se nikakav drugi Trojanac na konjima tima
Vozit, već velim tebi, da gizdati ti ćeš se njima."
Reče, al zakle se krivo i navrka Dolona tako.
Odmah on krivùljastî luk na ramèna si metne,
Onda se sivoga vuka izvana ogrne kožom,
Na glavu metne si šljem od lasice ì ûzmê koplje
Oštro i otidje k ladjam iz vojske. Al sudjeno ne bi,
Da se od ladja vrati i Hektoru riječ donese.
A kad ostane za njim već množtvo ljudi i konja,
Podje požudan putem, al opazi njega Odyssej,
Kad se približio; on Diomédu prihvati riječ:
„Evo, Tydejev sine, iz vojske njekakav čovjek
Ide, — ne znam, da li preglédati hoće nam ladje,
Ili će kog oplijenit od pokojnijeh mrtvaca.
Ali pustimo njega, nek putem najprije prodje
Malo, al poslije na nj naskočiti mi ćemo oba,
Te ga uloviti brzo. Al nogama nas li preteče,
Ti natrkujuć kopljem od vojske odagnavaj njega
K ladjama našim, u grad da ne bi nam umako kako."
Tako rekavši na stran obojica medju mrtvace
Oni se skriju, a Dolon ludàija mimodje brzo.
Ali kad se tolìkô udaljio, kôliko mogu
Poljem bez okreta mazge uzorat — od volova one
Bolje su složeni plug da vuku po širokoj njivi —
Ona dvojica skoče, a ovaj začuvši topot
Stane, misleć u duši, da drugovi idu iz Troje,
Da ga okrenu natrag, jer Hektor preumi opet.
Al kad se približe, da bi dobaciti mogao koplje
Ili još bliže, dušmáne prepòznà i koljena brza
Okrene u bijeg Dolon, a oni se nature za njim.
Kao što kada dva psa bjelozuba, vješta u lovu,
Lane il zeca kakvog bez pretrga jednako gone
Po šumovitu mjestu, a onaj kvečeći bježi,
Tako su Tydejev sin i gradoborac jošte Odyssej

Odtrgnuv onog od vojske bez prekida jednako gnali.
Al kad se htio on medj stražare jur umijèšat
K ladjam bježeći, srdce Athena dâ Diomédu,
Da se mjedenhalja ini Achaejac pohvalio ne bi,
Prvi da onoga ubi, Diòmêd drugi da dódje, —
Jaki Diomed s kopljem potrči i onomu vikne:
„Stani, il ću te kopljem pogoditi, te ti ne velim,
Da ćeš prijekoj smrti od ruke moje umàći.“
Reče i izbaci koplje, al hotice promaši onog.
Preko ramena desnog oštrice gladkoga koplja
U zemlju se zabode, a Dolon preplašen stane
Mucajuć i svi njemu u ustma zacvokoću zubi,
Od strâ sav poblijèdî; tad oni ga sopeći stignu
Te ga za ruke prime, al Dolon im prosbori plačuć:
„Život mi darujte, ja ću odkupit se, kod kuće imam
Zlata i srebra, imam i željeza kovanog puno.
Golemu ucjenu otac darivao od tog bi vama,
Kad bi me začuo živa kod achaejskih ladja brzícâ.“
Odgovarajuć njemu Odyssej dosjetljivi reče:
„Ne boj se ni malo; smrt na paméti ne budi tebi.
Nego deder mi reci i kazuj mi istinu pravu:
Kuda ovako samac od vojske k ladjama ideš
U mrkloj noći, kada već spavaju ostali ljudi?
Hoćeš li kog oplijenit od pokojnijeh mrtvaca?
Il te je k dubkima ladjam sjajnošljemac naslao Hektor,
Sve da promotriš, — il je navèlo sama te srdce?“
Njemu odgovori Dolon, a koljena drhtahu pod njim:
„Hektor mi zanio dušu riječima mnogijem ludim,
I brzokopitne konje Achilleja ponosnog on je
Meni obećo dati i mjedena ì sjâjnâ kola,
Kroz crnu brzu noć otići reko je meni
Hektor blizu k našim dušmánima i tamo saznat,
Da li se čuvaju još ko ì prije ladje brzìce,
Il već snujete vi medjù sobom, kako ć'te pobjeć,
Pošto vas naše ruke savladaše, te vam se ne će
Sitim umora strašnog cijelu stražiti noćcu.“
Na to se njemu divni Odyssej nasmije veléći:
„Doista tvoje je srdce zaželjelo velike dare,

Konje hrabrog potómka Aeákovôg; al njih je muka
Smrtnijem ljudima krotit i ravnati, — svakomu drugom
Osim Achilleju, kog je porodila bezsmrtna mati.
Nego deder mi reci i kazuj mi istinu pravu.
Gdjeno Hektora, puku pastira, ostavi amo
Dolazeć? gdje su mu konji, gdje oružje njegovo bojno?
Kako li spavaju drugi Trojanci, kako li straže?
Što li medjù sobôm oni vijećaju, kane li ovdje
Ostati kod ladja blizu, al podalje od grada, il će
Natrag krenuti u grad savladavši achaejske sine?“
Dolon Eumédov sin mu ovako prihvati riječ:
„Baš ću ti i to sve po pravici kazati pravoj.
Hektor je sada med ljudma, što umiju svjetovat mudro.
Med njima vijeća on uz mogilu Ila božanskog
Od buke svake daleko, a što me, viteže, pitaš
Za straže, od njih za se ni jedna ne straži vojsku
Niti je čuva. Što si zapališe vatara Trojci,
Kojim je nužda, svi su na jávi i stražiti nutka
Jedan drugoga, al pomoćnici ìz râznîh mjesta
Spavaju, stražu oni Trojancem prepuštaju samim,
Jerbo njihova djeca nijesu blizu ni žene.“
Odgovarajuć njemu Odyssej dosjetljivi reče:
„Kako spavaju, jesu l' konjokrote s njima Trojanci,
Il su na samu ti pomoćnici? reci, da znadem.“
Njemu odgovori sin Eumédov Dolon ovako:
„Baš ću ti i to sve po pravici kazati pravoj.
Uz more jesu Paeónci krivoluki ì s njima Karci,
I još Lèlezi, divni Pelàsgi, zatim Kaukónci,
Ljutice Myšani leže i Lykijci Hymbarski uz grad.
Tu su kȍnjîci dobri Meónci i vitezi phryžki.
Nego čemu me vas dva o svèmu pitate tomu?
Ako li hoćete baš u trojanske ù čete zaći,
Najzadnji Thračani jesu novòdošlice na strani,
Kralj je medju njima sin Eiónejev, zove se Reso,
Najljepše njegove konje i najveće vidio ja sam,
Bjelji su od sn'jega oni, u trku vjetru su slični.
Zlatom su nakićena i srebrom njegova kola,
S oružjem došo je zlatnim gorostasnim, da je divòta

Vidjeti oružje to, ne doliči smrtnijem ljudma
Nositi njega, već samim olympskim bozima vječnim.
Nego k hitroplovkam mene odvèdite ladjama sada,
Ili me nemilim pȕtom privežte i ostavte ovdje,
Dok se vratite vas dva odándê, dok vidite sami,
Da li sam rekao pravo medjù vama, ili nijesam.“
Mrko pogleda njega Diòmêd jaki i rèče:
„Nemoj, Dolone, mislit u duši, da ćeš umàći,
Ako si i reko krasno, kad u ruke naše si dopo.
Ako li damo tebe na odkupe, pustimo l' tebe,
Ti ćeš i poslije doći k brzìcama achaejskim ladjam,
Ili da uhodiš il da u boju se boriš unátoč;
Ako li izgubiš život od mojih savladan ruku,
Ne ćeš poslije biti na zator argejskom puku.“
Reče, a Dolon ga htjede za podbradak punanom rukom
Primit i moliti njega, al onaj ga u vrat probode
Mačem navalivši, žile pres'ječe obje mu vratne.
Još je govorio, a već u prašinu glava mu padne.
Sljem od lasičje kože i vȕčetinu mu skinu
I luk, koji se svija i previja, ì dugô koplje.
Sve to boginji digne Atheni pljenjačici u vis
Divni Odyssej te se i pomoli njojzi veléći:
„Raduj se, boginjo, ovom; od boginja sviju olympskih
Tebe hoćemo prvu obdariti, ali nas opet
Vodi, gdjeno su thračka počivala ì njihnî konji.“
Tako izrekavši u vis od sebe odoru dignuv
Metne na metljiku nju i siguran ostavi znak si:
Odtrgav trsku ondje od metljike i grane bujne,
Da pogriješili ne bi po noći pò brzôj, tamnoj.
Onda kroz oružje oni, kroz krvcu zapute crnu
I brzo idući dodju do vojske junačkih Thraka.
Oni su spavali trudni, a oružje lijepo uz njih
Bilo je naslonjeno na zemlji krasno po redu
U tri reda, dva u zaprégu su uz svakog konja.
Reso je spavao kralj u sredìni, a uzanj su konji
Remenjem svezani bili baš za kraj obruča kolnog.
Njega pokaže drugu Odyssej spaziv ga prvi:
„Ovo je čovjek, sine oj Tydejev, ovo su konji,

Kako je nama Dolon govorio, koga smo smakli.
Nego si snagu pokaži i jakost, ne vàljâ ti zalud
Ovdje u oružju stajat, već konje deder odveži,
Ili ubijaj ljude, a mèni su na brizi konji.
Reče i Pallada onom Athena udahne snagu,
Sa svih strana uzme ubijati, grdno zakȉrčê
Mačem klani junaci, a krvcom se tlo zacrveni.
Kao što na krd ovaca il koza, kad čobana nema,
Bijesno nasrne lav o pȍgibiji im radeć,
Tako i Tydejev sin medj Thračani stupaše tada,
Dok ih ne ubi dvanajst, dosjetljivi pako Odỳssej
Nadje se svaki put blizu, i kojeg bi mačem Diomed
Posjeko, toga bi on ostragu za nogu primiv
Bacio dalje misleć u duši, kako će lako
Proći ljepogrivi konji, ne bojeć se u srdcu ništa
Stupajuć preko mrtvaca, još ne učni vidjet mrtvace.
Al kad Tydejev sin na kralja naidje jurve,
Trinajstom njemu sladki i medeni oduzme život;
Kralj je hripao, san bo nad glavom mu zlokoban staše,
Oenejev unuk, onu noć po Atheninoj volji.
Strpljivi tad brzokopitne konje odprégnu Odỳssej
Pa ih remenjem sveže i iz čete izgna ih oba
Tukuć ih lukom, jer se u duši sjetio nije
Blistavi uzeti bič iz kraljevih sjajnijeh kola.
Divnomu zvizne on Diomedu dajućì znak mu.
Ovaj popostane te se pozamisli, najveću psinu
Kakvu da učini: il bi za rudo odvuko kola,
Gdje je oružje bilo, il iznio u vis ih dignuv,
Ili bi mnogim drugim još Thračanom uzeo život.
Dok je u duši tako promišljo, a to Athena
Bliže pristupi, tad Diomédu divnomu rekne:
„Misli na povratak, sine junačine Tydeja, k ladjam
Kako ćeš k dubkima doći, da ne bi došo bježéći,
Da drugi koji bog Trojance ne probudi iz sna.“
Božica reče; njenu Diomed posluša riječ,
Te on brže skoči na konje; Odyssej ih lukom
Udri, a oni polete k brzìcama achaejskim ladjam.
To je spazio bog srebrnoluki dobro Apollon

Vidjev, gdje k Tydeja sinu Athena boginja ide;
Srdeć se na nju on med Trojance mnogobrojne zadje
I tu probudi thračkog gospodina Hippokoóna,
Resovog bratića vrlog; izà sna prene se ovaj
I vidi mjesto prazno, gdje konji stajahu brzi;
Ljude vidi, gdje se praćàkajû u krvi težkoj,
Onda zajeca i svog drugara po imenu zovne.
Trojaca stane strašna pomàganja, stane ih vika,
Navru odasvuda, djela strahovita motriti uzmu,
Što ih učiniše oni junaci te odoše k ladjam.
Kad njih dvojica dodju, gdje uhodu Hektora divnog
Ubiše, ustavi konje ljubimac božji Odyssej,
A sin Tydejev na tle poskočivši u ruke njemu
Krvavu odoru metne i opet se popne na konje.
Onda ošine konje, te oni hoćko polete
K dubkima ladjam, tud bo obojica želješe stići.
Nestor začuje topot od sviju prvi i rèče:
„Prijatelji, oj mudre čelovodje argejskog puka,
Hoću li slagati il ću pogodit? al veli mi srdce.
U uši meni bât od brzonogih dopire konja;
Ej da Odyssej to i junak jaki Diomed
Sad brzokopitne konje od Trojaca dotjerat hoće!
Ali se vrlo bojim u duši, najboljim našim
Da se junacima štogod u žamoru ne sbude trojskom.“
Još ni ne dovrši riječ, kad ona dvojica dodju.
Na zemlju ovi sidju sa kónjâ, a veseli oni
Rukama zagrle njih i medenim pozdrave r'ječma.
Prvi ih pitati stane Gerénjanin konjanik Nestor:
„Reci, Odysseju slavni, oj achaejska velika diko,
Kako ste konje te ulovili: ù čete trojske
Zašavši? il vam je bog udijelio sastav se s vama?
Zrakama vi ste sunčanim veòma obojica slični.
I ja se miješam medju Trojance, ne ostajem, mislim,
Kod ladja mnogo, ako i jesam star već vojevač,
Ali takovih konja još ne vidjeh niti ih smotrih.
Bog vam je, mislim, došo u susret i konje vam dao,
Jer vas obojicu ljubi nebesa oblačitelj Zeus-bog,
Kći Aedigonoše Zeusa, Athena vas sjajnoka ljubi.“

Odgovarajuć njemu Odyssej dosjetljivi reče:
„Nestore, Nelejev sine, oj achaejska velika diko,
Lako bi dao bog još i bolje konje od ovih,
Kada bi htio, jer bozi od ljudi mnogo su jači.
Konji, za koje nas pitaš, novodošli to su ti, starče,
Thrački, a junak je dobar Diomed njim gospodára
Ubio i s njim dvanajst drugárâ sve prvih junaka.
Trinajstog uhodu još kod brzijeh ubismo ladja,
Koga je poslao Hektor i ponosni drugi Trojanci,
Neka bi vojsku našu razgledati pošao amo.“
Reče, te ijučuć on brzokopitne potjera konje
Preko jarka i za njim Achaejci veseli podju.
Kada do krasnog već Diomedovog dodju čadòra,
Remenjem izrezanim privezaše uz jasle konjske
Obadva konja, gdje Diomedovi takodjer konji
Stajahu, gdje su sladku i medenu pšenicu jeli.
Ladji u zadnji dio Odyssej Dolónovu metne
Krvavu odoru, dok bi Atheni priredili žrtvu.
U more unidju oba i òperû mnogi sa sebe
Znoj s golijènî, s vrata, sa stegana. I kad im jurve
Morski operu vali sa čitave njihove kože
Mnogi znoj i kada razhladiše mile si grudi,
Onda u banje pošav u gladke jošte se prahu.
Kada se operu već i namažu ljeskavim uljem,
Sjednu za zajutrak te si iz vrča punoga grabeć
Sladkog i medenog vina Atheni lijahu žrtvu.

Jedanaesto pjevanje.

Agamemnon se odlikuje.

Zora od ponosnoga Tithóna iz postelje usta,
Bezsmrtnim bozima dan da donese i ljudima smrtnim.
A Zeus Eridu zlu k brzìcam achaejskim ladjam
Pošlje, a ona u ruku s čudovištem ratnime stane
K crnoj trbušatoj Odysseja divnoga ladji,
Koja najsrednja bješe — doviknuo b' na obje strane:
Dodje k čadorima on Achilleja, Ajasa, sina
Telamonovog, koji povukoše jednake ladje
Najdalje u kraj u jakost i snagu se uzdajuć rùkû.
Tudijer božica stavši strahovito i silno vikne,
Tanko glasovito; ona Achaejcu svakomu hrabrost
U srdce vrgne, da se bez prestanka bori u boju.
Milije svima im odmah vojevati budne no poći
Natrag u otčinsku zemlju u dubkijem ladjama svojim.
I sin Atrejev vikne Argéjcima, pasat se svima
On zapovjedi. Mjed na sèbe junačku metne.
Nazuvke najprije on si navuče oko gol'jènî,
Nazuvke lijepe, što ih pritiskale srebrne kopče,
Okolo prsiju oklop navuče, koji je njekoč
Njemu Kinyra dao za gostinsku miloštu krasnu;
Jer se pročula bila i nà Kypar velika slava,

Da će Achaejci poći pod Troju ù lâdjah svojih.
Zato se kralju on umiljávajûć dade mu oklop.
Deset od nada crnog na oklopu prutaka bješe,
Dvanaest od ztata bješe, a dvaest od kositra inih;
Prema vratu su po tri sa strane svake se zmaja
Plavkasta dizala u vis na dúge naličnі, što ih
Zeus u obláku meće na znamenje smrtnijem ljudma.
Tada si na pleći mač Agamemnon baci, na kojem
Čavlići blistahu zlatni, a korice bjehu od srebra,
Zlatno remenje bješe na koricah. Tad Agamemnon
Vrlo umjetan štit i nàsrtljiv, obranu ljudsku,
U ruke uzme; deset obrúčâ mjedenih bješe
Okolo štita, a na njem od kositra dvadeset kvrga
Bijelih bješe, a jedna usrẽd drugîh od crnog nada.
Mr̃koglêdna Gorgóna u zavoju takodje bješe,
Strašno je gledala, strava i groza bjehu oko nje.
Remen na štitu bješe od srebra, na njèmu se zmija
Plavkasta smatala, a tri u zmije bijahu glave,
Sve su se vile, a sve iz jednog izrástoše vrata.
Šljem konjogrivni sa dva prijegiba, s četiri lučca
Na glavu metne; griva na njemu se tresaše strašno.
Još dva junačka koplja sa obtokom mjedenim uzme,
Dva oštrorezna koplja, a do neba s njih je daleko
Blistala mjed. Athena i Hera tada zagrme
Časteći time kralja Mykénê obilne zlatom.

Svaki zapovjedi junak uzdodrži svomu, da konje,
Kako valjade, ondje kod jarka drže u redu;
Sami bojnici pako u oružju spremljeni skoče
I prije zore tû neutažljiva nastane vika.
Kõnjîke oni pretèkû, porédjajû se kod jarka,
Konjici pako su njih pristizávali. Medj njima strašnu
Digne pomàganju Zeus; iz visina etherskih on im
Krvavu spusti rosu, jer poslat odlučio on je
Snažne glave mnogih junaka dolje k Aídu.

A s druge strane Trojance na visu bojnoga polja
Redjaše veliki Hektor s Aenèjôm, kojeg su Trojci
Štovali bogom, još je Pulỳdamas čestiti redjo
I tri Anténoru sina: Agénor divni i Polyb

I još Akamas mladi na bogove bezsmrtne nalik.
Svuda jednaki štit med prvoborci nošaše Hektor.
Kao što huda zvijezda u sjaju svojemu sjevka
Iz oblačina, a sad u oblake opet se tamne
Krije, tako i Hektor med prvima sjevkaše sada,
A sad med zadnjima, svud zapov'jedajuć. U mjedi sav je
Ko Aegidonoše Zeusa strijèla blistao Hektor.
A obje vojske kao i žnjači, kojino postat
Jedni izprèd drugîh žanju na órnici bogata muža,
Ječam il pšenicu, množtvo pada tû rukovédî,
Tako Achaejci i Trojci nasrnuvši ovi na one
Klati se stanu, na uzmak ni jedni ne pomisle strašni.
Jednaku glavu je boj na strani imao svakoj.
Bješnješe kanoti vuci, tugotvorka Erida pako
Veselo gledaše; sama od bogova bješe u borbi,
A drugi bozi se ondje ne nadjoše, nego je mirno
Sjedio svaki svome u megaru, gdjeno je svaki
Na vrhuncima brda olỳmpskôga imao dvore.
Crnooblačnog svi Kronióna kriviše oni,
Što je odlučio slavu Trojancima dati, al otac
Nije mario za to, već od drugih bogova on se
Sam pristranio dalje i sjedio silan je, dičan,
Trojanski motreći grad i achaejske motreći ladje
I sjaj oružja, jedne gdje padaju, jedne gdje mòrê.
Dokle je bilo još jutro, dok nastajo sveti je danak,
Gadjahu str'jele sa strana obíjû i padaše narod;
A kad u planinskom dolu drvosječa gotovi sebi
Ručak, pošto je ruke umorio sjekući stabla
Dugačka te je njemu već spopala dosada dušu,
Sladkim za zalogajem već vuče želja mu srdce, —
Tada Danajci svojim junačtvom lomljahu čete
U redòv'ma drugarom dovikujuć. Al Agamemnon
Navali prvi, ubi Biénora, puku pastira,
Sama i njegovog druga Oìleja igrikonjića.
Iz kola skoči Oìlej i dočeka onog, al opet,
Kada je jurnuo, njega u čelo oštrime kopljem
Pogodi kralj Agamemnon, a zaklon mjedeni težki
Kacigin ne odbi koplja, već kroza nj u lubanju prodje;

Sav se zakrvavi mozak; u nasrtu tako ga svlada
Kralj Agamemnon i njih obojicu ostavi ondje,
Neka im grudi se sjaju, hitóne skinuvši sa njih;
Odrijet podje Isa i Antipha, Priama kralja
Sine, — od inoče jednog, a jednog od zakonske žene;
Oba su bila istim u kolima; inočin sin je
Ravnao uzde, a Antiph uz njèga se borio dični.
Idskim u dolima njih je Achillej mladime šibljem
Svezao jednoč, kad ih ulovio na paši s krdom,
Al ih za ucjenu vrati, a tada Atrejev sinak,
Kralj širokovladni, jednog povr̂h sisê u prsi kopljem
Sgodi, a Antipha mačem pos'ječe kod uha te ga
Iz kola sruši. Onda s obojice oružje krasno
Skine poznavajuć njih, jer kod ladja vidje ih brzih,
Kad ih je doveo s Ide brzonogi junak Achillej.
Kao što košuti brzoj silovitim zubima djecu
Ludu pograbi lav i lagano zatim ih smrvi
Došav u lóžu, on ih života mladoga liši; —
Košuta ako se baš i približi, opet im ništa
Ne može pomoć, jer nju i samu osvaja drhat,
Brzo kroz gusto drvlje i kroz šumu ona odleti
Žureć se, znojeć se, a sve sbog navale zv̈ijera jakog;
Tako ni onih ni jèdan Trojanac od smrti nije
Mogo obrániti, već se i sami u bijeg dadu.
Tad on ratnika smjelog Hippòloka i s njim Pisàndra,
Sinove hrabroga ubi Antìmaka, — najviše on je
Branio Helenu predat Menelaju plavome, jer je
Zlata dobio on od Alèxândra, darove sjajne —
Njegova obadva sina tad ulovi kralj Agamemnon;
Oba su bila istim u kolima, skupa su konje
Držala brze; sjajne iz rùkû im izpadnu uzde;
Konji se preplaše, a sin polètî Atrejev na njih
Kanoti lav, te oni na koljena u kolih padnu:
„Daruj nam život, sine oj Atrejev, dostojnu primi
Ucjenu; zakladi mnogi u otca Antìmaka leže,
Zlato leži i srebro i željezo kovano mnogo.
Golemu ucjenu otac darivao od tog bi tebi,
Kad bi nas čuo žive kod achaejskih ladja brzícâ.“

Tako plačući oni progovore milim riječma
Kralju, al nemilu oni od njèga začuju riječ:
„Ako ste doista vas dva Antimaka hrabroga sinci,
Koj u vijeću njekoč u trojanskom pućaše ljude,
Neka Menelaja smaknu i ne puste natrag k Achaejcem —
Kad je s Odỳssejem on bogolikim došao poruk —
Sramotno nedjelo otca obojica platite sada.“
Reče i na zemlju sruši Pisàndra iz kola sgodiv
Kopljem ga u prsi te on natražke na zemlju padne.
U to izlètî Hippòlok, al onaj ga ubi na zemlji
Ruke mu odrezav mačem i odsjekav glavu mu s vrâta,
Onda ju hiti, nek se ko váljak po vojsci kotrlja.
Pusti ih pa se tamo zaleti, gdje su se čete
Najviše mele, Achaejci polete s njim nazuvčári.
Pješci ubijaše pješce, kad od nužde bježati staše,
Kȍnjîci kȍnjîke, kad se izpòd njîh prašina digne
Na polju òd nogû konjskih topotljivih; oružjem mjednim
Klahu se vojske. Kralj Agamemnon još uvijek koljuć
Idjaše dalje svojim Argejcima jednako vičuć.
Košto pustóšnica vatra kad u šumu punu stabálâ
Padne i vjetar nju po svuda raznosi, valja,
Od sile ognjene tê se i stabla s kor'jenjem ruše; —
Tako su padale od Agamemnona Atreju sina
Glave Trojancem u b'jegu; a s praznijem kolima mnogi
Tad visokovrati konji glomotaše po bojnim redma
Bez nezazornih svojih uzdodrža, koji na zemlji
Ležahu — jastrebom mnogo ugodniji nego l' si ženam.
Hektora pako Zeus iz strijela, iz prašine spasi,
Iz pomaganje one i ìz krvi, krvoprolića.
A sin je Atrejev stupo glasòvito Danajcem vičuć.
Trojci uz mogilu Ila, starodrevnog Dardanu sina,
Po polju bježahu pred njim uz smokveno stablo želéći
Dospjeti u grad, al sin neprestano Atrejev vičuć
Za njima hićaše, strašne okaljo je ruke si prahom.
A kad do Skaejskih vrata i do bukve dodju već oni,
Tamo se ustave, jedni tad na druge čekati stanu.
Ali po polju još ko goveda bježahu jedni,
Kao goveda, što ih u gluho razgoni doba

Lav, al prijeka smrt tek jednom govedu dodje,
Kojemu najprije lav silovitim zubima slomi
Vratne žile, tad krvcu i utrobu izpija svu mu.
Tako je Atrejev sin Agamemnon gonio one
Najzadnjeg rušeći vazda, a ostali bježahu dalje.
Mnogi od ruku tad Agamemnona silnoga spadnu
Iz kola ničke, natràžkê, jer kopljem srtaše napred.
A kad pod strmi zid i pod trojanski htjedoše doći
Grad, al otac ljudi i bogova sjedjaše tada
Baš na vrhuncima Ide, izvorljivog onoga brda,
Sišavši s neba, još je u rukama svjetlicu držo.
Pošalje Iridu brzo zlatokrilu, nek ode javit:
„Idi, Irida brza, i Hektoru riječ izkaži,
Dokle vidi, pastir da naroda kralj Agamemnon
Medju prvoborci srta i redove junačke kolje,
Dotle nek uzmiče, al nek zapov'jeda ostaloj vojsci,
Da se bori s ljutim dušmanima težkom u boju.
Al Agamemnona koplje kad udri, il sgodi strijela,
Te će na kola uzić, tad snagu ću Hektoru dati,
Da će ubijati moći, dok ne dodje k nakritim ladjam
I dok ne zadje sunce, dok ne spusti sveta se tmina.“
Reče, a Irida brza, vjetronoga posluša njega,
S idskijeh ona skoči vrhóvâ pod Ilios sveti.
Hektora, divnoga sina junaka Priama, ondje
Ona zatèčê kod konja i kovanih kola gdje stoji.
Kad al Irida njemu progovori stavši na blizu:
„Hektore, Priamov sine, mudrìnôm nalični Zeusu,
Zeus me je poslao otac, da ovu riječ ti kažem:
Dokle vidiš, pastir da naroda kralj Agamemnon
Medju prvoborci srta i redove junačke kolje,
Dotle se uklanjaj, ali zapov'jedaj ostaloj vojsci,
Da se bori s ljutim dušmánima težkom u boju.
Al Agamemnona koplje kad udri, il sgodi strijela,
Te će na kola uzić, tad snagu tebi će dati.
Da ćeš ubijati moći, dok ne dodješ k nakritim ladjam
I dok ne zadje sunce, dok ne spusti sveta se tmina.“
Tako rekavši riječ brzonoga Irida ode,
Umah na zemlju s kola u oružju poskoči Hektor,

Mašući kopljima dvjema oštroreznim — hodeć po vojsci
Hrabreći svuda na boj i potičuć pokolj strahovit,
Onda se okrenu Trojci, nasùprot Achaejcima stanu.
A s druge strane Argéjci pojačaju redove bojne.
Bitka se obnovi, stanu nasùprot; kralj Agamemnon
Prvi poleti, prvi pred svima se boriti htjede.
Recite sada mi, Muze stanarice dvora olympskih,
Tko je nasùprot tad Agamemnonu došao prvi,
Il je Trojanac došo il koji slavni pomoćnik?
Sin Anténorov zvani Iphìdamas, lijep i velik,
Koj se u grudastoj rodi u Threci, majci ovaca.
Kissej malena njega u dvorima odgoji svojim,
Kissej materin otac — Theàna ljepolična ovom
Bijaše kći. — A onaj u napon kad preslavni dodje,
Kissej ga ne pusti i kćer za ženu dade mu, a on
Bračne iz ložnice podje za achaejskog naroda glasom,
Podje s dvanaest ladja krivor'tih; — to mu je pratnja
Bila. — Jednake on u Perkoti ostavi ladje
I tad pješice podje put ilijskog svetoga grada.
Tako se sukobi on s Agamemnonom, Atreja sinom.
Kada se jedan drugom na blizu primaknu oni,
Promaši Atrejev sin i koplje mu na stranu ode;
A Iphìdamas njega pod oklop ü pâs ubode,
Pošto se upeo sam i pouzdo u ruku težku;
Ali mu presjajnog pâsa ne probuši, nego se prije
Zadjev o srebro oštríce kopljànô ko olovo svine.
Al širokovladni kralj Agamemnon sgrabi oštrice,
Jurne na onog kanoti lav i izvúčê iz rúkê
Njemu; tad mačem mu vrat presiječe i ukine njega
S nogu. — I tako on se u mjedeni uspava sanak,
Jadnik, daleko od žene od prošene gradjane braneć;
Ne bi mu hvale žene od bračnice za mnoge dare;
Najprije goveda sto joj darivo i obećo jošte
Tisuć ovaca i koza od golemih svojijeh stada.
Tada mu Atrejev sin Agamemnon odoru uzme
I podje medju guste Achaejce s oružjem krasnim.
Kad to opazi sin Anténorov prvorodjénac
Koon poglavit junak, tad za bratom drugime njemu,

Koji je pao, jaka tugoba zaklopi oči.
Potajno divnoga on Agamemnona kopljem sa strane
Izpod lakta baš po sredìni ǔ rûku rani
I skroz naskroz prodje oštrice sjajnoga koplja.
Tada protrne sav junacima kralj Agamemnon,
Al ne odustane on od borbe i od boja jošte,
Već na Koóna on poleti s vjetrorodnim kopljem.
Zȁ nogu brata po otcu Iphìdamasa je Koon
Vukao revno, sve dovikivo je prve junake;
Ali kad ga je vuko po vojsci, pod štit ga kvrgaš
Rani mjedokovnim kopljem i ukine s nogu ga i kralj
K njemu pritrči te mu baš nad bratom odreže glavu.
Tako se objema sinma Antenora svrši sudbìna
Od Agamemnona kralja i oni odu k Aídu.
Onda produlji kralj obilazit redove vojske,
Štit mu i mač bješe u ruku i kameni velji,
Dokle mu topla krv iz ranjenog curila mjesta;
Al kad se osuši rana i krvca prestane teći,
Do srdca dopru tad Agamemnonu bolovi ljuti.
Kao što rodilju oštra strijela ì ljûtâ muči,
Koju Ilìthyje njoj mukodavne poslaše, — kćeri
Boginje Here, koje uzročuju prínose gorke, —
Tako do srdca dopru Atrídu bolovi ljuti.
Na kola poskoči on i uzdodrži svojemu vikne,
K dubkijem ladjama konje nek goni, jer boljaše već ga.
Dànâjcem krikne tada — dalèko stane ga vika:
„Prijatelji, oj mudre čelovodje argejskog puka,
Odbijajte vi moroplovnih od ladja sada
Težku bitku, jer meni ne dádê premudri Zeus-bog,
Da se čitav dan s Trojancima borim u bòju.“
Reče, uzdodrža pako ljepogrive ošine konje
K dubkima argejskim ladjam, te oni hoćko polete.
Pjena im polije prsi, odòzdô ih prašina pospe,
Kada su iz bitke vukli daleko ranjena kralja.
Kada opazi Hektor, gdje iz bitke uklanja kralj se,
Onda se prodere on, te Trojcem i Lykijcem vikne:
„Trojci, Lykijci i vi oj Dàrdânci, borci iz bliza,
Budte junaci, žestine, junačtva se sjetite, druzi!

Najbolji junak ode, te meni veliku slavu
Kronov dade sin. — Brzokopitne tjerajte konje
Snažne na Danajce, veću da diku sebi stečéte.“
Rekavši tako volju potàče ì srdce svakom.
Kao što gdjegodj pse bjelozubce kadano lovac
Na vepra poljskoga goni il nà lava kada ih goni,
Tako je Priamov sin, ljudomornom Areju slični
Hektor na achaejsku vojsku junačine gonio Trojce.
A sam ponosan on med prvoborci stupaše, te se
U boj obori, sličan olúji bijaše burnoj,
Koja se spusti i sve uznemiri plavetno more.
Koga je prvoga ondje, kog zadnjega smaknuo tada
Hektor, Priamov sin, kad slavu mu podade Zeus-bog?
Prvog Asaeja, zatim Autònoja, onda Opíta,
Dòlopa, Klytovog sina, Ophèltija i još Aesỳmna,
Onda Agèlaja, Ora, Hippònoja, ratnika smjelog.
Tê je ubio vodje Argejcima, a onda i puk
Započne klati — ko što kad Zephyr u vedrilca Nota
Oblake sune silnom olujom udariv u njih,
Vrlo se veliki vali uzmataju i pjena u zrak
Skače, kad Zephyr silni razbijač pò moru zuji;
Tako je mnoge glave vojnicima Hektor razbijo.
Tu bi poraza bilo, dogodile strašne b' se stvari,
U ladje svi bi bili Achaejci pali bježéći,
Da Diomédu nije Odyssej viknuo ovo:
„Tydejev sine, što se dogodilo, te smo junačtvo
Smetnuli s uma? — nego pristupi, dragane, k meni,
Bit će sramota, ladje l' sjajnošljemac osvoji Hektor.“
Odgovarajuć njemu Diomed odgovori hrabri:
„Ja ću se strpljeti, ja ću obàstati, al će nam slabo
Koristi biti, jer Zeus, nebesa oblačitelj, hoće
Veću snagu dati Trojancima nego li nama.“
Reče i u sisu l'jevu Thymbraéja pogodi kopljem
Te ga iz kola sruši, a njegovog sgodi Odyssej
Subojnika bogolikog — Mòlion ime mu bješe.
Onda ih puste, nek leže odustali od rata, i tad
U čete odu bijesni ko dvojica veprova divljih,
Kada se prkosa puni na lovačka obore pseta, —

Tako se okrenu oni i Trojce stanu ubijat;
Odahnu mirno Achaejci bježéći od Hektora divnog.
Ondje uhvate kola i dvojicu puku boljara,
Sinove Meropa rodom Perkòćana, koji med ljudma
Najbolje vračat je znao i nije svojim sinòvma
U boj ljudogubni poći dopustio, ali ga oni
Ne htješe slušati; smrt ih odvúkla crna i Kere.
Njima Tydejev sin Diomed kopljanik slavni
Dušu uzme i život i oružje dično im skine,
A Hippòdama i snjim Hipìroka odre Odyssej.
Tada im jednaku bitku Kroniôn ostavi ondje,
Gledajuć s idskoga brda, te jedni koljahu druge.
Onda Tydejev sin Agàstropha pogodi kopljem,
Sina Paeónovôg hrabrog, baš u kuk; na blízu mu konji
Ne bjehu, da utèčê — zaludio bio se vrlo!
Konje mu subojnik držo daleko, a on je pješak
Medju prvoborci srto, dok život ne izgubi sladki.
Hektor opazi njih u redòvima i on se na njih
Vičuć zaleti, a za njim falànge trojanske jake.
Grlati bojnik Diomed zastrepi Hektora videć,
Te on Odysseju, koj je na blizu stajao, rekne.
„Napast se velika na nas sad ruši, siloviti Hektor,
Nego postanmo deder i čekajmo, bran'mo se od njeg!“
Reče i zamahne kopljem dugosjenim i tad ga baci,
Sgodi, ne promaši jaki Diomed u glavu uprav
Gadjajuć u vrh šljema, al od mjedi odbije mjed se,
Ne zadje u kožu krasnu, obranio šljem bo je njega
Trogubi, cjevnati, što mu Apollon dao je Phoebo.
Hektor uzmàče veòma dalèko i u čete zadje,
Padne na koljena samo i punanom rukom se zemlje
Prihvati, a crni mrak navuče se na oči njemu.
Dok je Tydejev sin za poletom koplja si pošo
Kroz prvoborce, gdje se zatàklo u zemlju ono,
Dotle se ràzberê Hektor te u kola skočivši natrag
Potjera u vrevu konje, od Kere bježaše crne.
Jaki Diomed s kopljem potrči i onomu vikne:
„Ubjego sada si smrti, oj pseto! Već ti je blizu
Poguba bila, al je Apòllôn te spasio Phoebo,

Komu se valjda moliš, kad u zveku ideš kopáljâ.
Al ću i poslije tebe ukápiti sastav se s tobom,
Ako li i ja kog pomoćnika boga imadem,
A sad med druge idem, da namjerim opet se na kog.“
Reče i odirat stane Paeónovôg junačkog sina,
Al tad Alexandro muž ljepokose Helene one
Na Dioméda, puku pastira, naperi str'jelu
Uz grob, načinjen rukom čovjèčjôm, za stupom se uviv,
Uz grob Ila, pučkog starješine Dardanu sina;
Baš je presjajni oklop Diomed Agastrophu snažnom
S prsiju skido i štit s raménâ, i kacigu težku
Baš mu je skido, a onaj povukav prijegib na luku
U nogu desnu sgodi u poplat onog te zalud
Njemu iz ruke strijela ne utekne, već prodje naskroz
Te se u tle zabode, a onaj se sladko nasmije,
Skoči iz zasjede, riječ progovori hvaleć se mnogo:
„Ranjen si, nije strijela izletjela zalud! ej tako
Da te udno slabínâ pogòdih i život ti uzeh!
Tako bi istom od zla odahnuli velikog Trojci,
Koji se sgražaju tebe, ko òd lava vekave koze.“
Ništa nepreplašen njemu Diòmêd odvrati jaki:
„Strȉjelče gizdavi lukom, djevòjčâr si, hvališa jedan!
Da si se ogledo sa mnom u oružju meni nasùprot,
Ne bi ti pomogo luk ni tvoje strȉjele guste.
A sad si zadr'o mene u poplat i time se dičiš.
Ne marim, kanda me žena il dječak nerazumni rani,
Jer nejunáku je i još nitkòvu tupa strijela.
Drugčija biva moja strijela oštra, sve malo
Ako i darne ona, al odmah čini mrtvàcem!
Njegova žena si oba za njime obraza grebe,
Ostaju djeca sirote, a onaj tle zakrvaviv
Trune, te više je ptîcâ okò njeg nego li žena.“
Reče, a kopljanik slavni Odyssej se približi k njemu
I stane preda nj, a on izà njeg sjednuv izvuče
Str'jelu iz noge, a bol kroz čitavo probi mu t'jelo.
Na kola poskoči on i uzdodrži svojemu vikne,
K dubkijem ladjama konje nek goni, jer boljaše već ga.
Ostane kopljanik slavni Odyssej sam i ni jèdan

Ne nadje s njim se Argéjac, jer sujma osvoji sve ih.
On se ozlovolji i svom progovori junačkom srdcu:
„Jao, što me je snašlo? pobojat se množtva i pobjeć
Biti će veliko zlo, al još ì gore, ako me sama
Ulove, a druge Zeus je Argéjce u bijeg nagno.
Ali za što mi srdce na takove pomisli misli?
Ta znam, da iz rata rdje daleko bježe, a onaj,
Koji prednjači drugim u borbi, valja da stoji
Hrabro, il ranio koga, il njèga ranio drugi.“
Dok je u duši tako i ů srdcu svom promišljavo,
U to trojanske čete štitonosne onamo dodju,
Stisnu ga u sredìni i svoju obkole napast.
Ko što kad vepra psi i mladići mladi i snažni
Goniti stanu, a on iz duboke guštare stupa
Te si bijeli zub u čeljusti svinutoj brusi,
Oni okò njeg skaču, al vepar zubima škloca,
Oni ostaju hrabro, sve ako je vrlo strahovit; —
Tako se Zeusovog oko ljubímca Odysseja Trojci
Gonjahu, al on naskočiv nezazornog najprije od njih
Rani Deiòpita kopljem oštroreznim iznad raménâ,
Onda ubije ondje Thoóna i Ennoma hrabrog,
Zatim Hersìdamasa, kad s kola na zemlju skoči,
U pupak rani ga kopljem pod štitom kvrgašem Odyssej,
A on se u prah sruši i rukom zemlje se primi.
Ondje ih ostavi sve, te Haropa, Hippasu sina,
Brata blagorodnog Soka oštroreznim kopljem probode.
Junak bogoliki Soko pomòći bratu si podje,
Blizu k Odysseju stane i njèmu započne riječ:
„Oj ti Odysseju slavni, nenasitni lukavče ratni,
Il ćeš se danas pohvalit s obojicom Hippasu sínâ
Ubiv takve junake i oružje skinuvši sa njih,
Il će te moje koplje pogodit i život ti uzet.“
Tako rekavši sgodi u štíto ga jednako svuda,
Te kroz blistavo štito silovito izidje koplje
I vrlo umjetni oklop probode ono junaku,
Kožu mu s rebara sadre, al Pallada ne da Athéna,
Da još i dalje ono junaku u utrobu prodre.
Videć Odyssej, da nije pogodilo u zlo ga mjesto,

Uzmakne natrag i Soku progovori besjedu ovu:
„Jadniče, prijeka smrt obuzeti sada će tebe,
Koji zapr'ječi mene s Trojancima dalje se borit!
Nego ti velim, smrt i Kera crna te čeka
Danas, pod mojim ćeš kopljem izdahnut i meni ćeš slavu
Dati, a dušu dat ćeš dičnòkonjîku Aídu."
Reče, a Soko se umah okrenuvši bježati nagne;
Kada se osvrne on, a onaj ga kopljem u ledja
Sgodi medju ramèna i njemu ga kroz grudi rine:
Sruši se, stane ga jek i Odyssej se pohvali divni:
„Hrabroga Hippasa sine konjokrote — Soko, ej snašla
Prije je tebe smrt i skončánje, uteko nisi.
Jadniče, ne će tebi mrtvacu gospodja majka
Niti otac oči zaklopit, već tebe će ptice
Kljuvat mesožderke, mnogim obl'jetat će krilima tebe,
Ali mene će mrtva počastiti divni Achaéjci."
Tako rekavši koplje silovito hrabroga Soka
Iz kože i iz štita kvrgaša izvadi sebi;
Kad ga izvuče, prsne mu krv i zabòlî ga život.
A kad Odysseja krv junačine vide Trojanci,
Jedan povikne drugom u vojsci ì pôdjû na njeg.
A on udari natrag i povikne drugove svoje,
Triput povikne junak, kolìkô ga nosilo grlo,
Triput Areju mili Menelaj čuje mu viku
Te on Ajasu, koj je na blizu stajao, reče:
„Zeusovo čedo, ti Telamonov Ajase, pučki
Vladaru, evo mukòtrpca glas Odysseja čujem;
Čini se, kanda ga sama Trojanci svladati hoće,
Pošto odvojiše njega od ostalih u bitci ljutoj.
Nego u vojsku ajdmo, jer bolje je braniti; strah me,
Da mu se štogodj junaku med Trojcima ne sbude samu,
I da danajski puk za njime ne požali vrlo."
Tako rekavši podje, a za njim bogoliki junak.
Zeusovog nadju ljubimca Odysseja; Trojci oko njeg
Grnjahu kaošto grnu u gori crveni čaglji
Jelena oko rogòva, strijelom koga je lovac
Ranio pustiv strijelu, bježéći je uteko jelen,
Krv mu je jošte topla, jošte miču njemu se noge,

Al kad ga savlada jurve strijela brza, u gaju
Gorskom sjenastom njega mesožderni čagljevi stanu
Trgat, al onamo bog dovede grabežljivca lava,
Čaglji se razbjegnu te lav tad jelena žderati stane; —
Tako svaštoznanog oko Odỳsseja hrabroga tada
Nagrnu junački mnogi Trojanci, al nemili danak
Odvraćaše junak od sebe potrkujuć kopljem;
Ajas pristupi bliže sa štitom kanoti toranj
Te uz Odysseja stane, a Trojci kud koji pobjèžê.
Bojevni onda Menelaj iz vojske onog izvede
Vodeć ga za ruku, s konjma dok subojnik ne dodje bliže.
A na Trojance Ajas navalivši ubi Dorỳkla,
Priamovoga sina od inoče, Pandoka rani,
Rani Lysandra junak i Pyrasa i još Pylàrta.
Kao što kad se rijeka nabujala nä râvan lije
S brdina, zimska rijeka od Zeusove gonjena kiše,
Mnoga suha drveta, omorike sa sobom mnoge
Nosi i silan mulj u morsku pučinu baca,
Tako je po polju meo i gonio svijetli Ajas
Ljude i konje te ih ubijo, a ni znao nije
Hektor, jer kreševu on se na strani borio l'jevoj
Uz žal rijeke Skamàndra, gdje junačke najviše glave
Padahu, gdje se je uk neutažljiv oko junáka
Nestora dizo i Idomèneja bojevnog muža.
Hektor med onima stojeć strahovite činjaše stvari
Na kolih oštrime kopljem uništujuć čete mladića;
Ali još ne bi s puta uzmàkli divni Achaejci,
Da Alèxândro, muž ljepokose Helene, nije
Suzbio puku pastira Machàona, kad je u boju
Drugim prednjačio; on ga strijelom troreznom sgodi
U rame desno. Achaejci pobòjê se kipeći gnjevom,
Da ga u okretu bojnom ulovili ne bi Trojanci,
Odmah Nestoru divnom progovori tad Idomènej:
„Nestore, Nelejev sine, oj achaejska velika diko,
Diži se, na kola penj' se, Machàon nek popne se s tobom
I brzokopitne konje okreni k ladjama brže,
Jerbo je vidar mnogih vrijedan inijeh ljudi
Strijele vadeći, dobre lijekove na rane mećuć.“

Reče, te posluša njega Gerenjanin konjanik Nestor;
Odmah se na kola popne, Machàon popne se s njime,
Koji nezazornog sin Asklépija bješe vidára.
Onda ošine konje, te oni hoćko polete
K dubkijem ladjama, tud bo obojica želješe stići.
Videć Kebrìon, gdje se Trojanci pletu u boju,
Stojeć uz Hektora njemu ovako započne riječ:
„Hektore, mi se sami med Danajci vrzemo ovdje
Opakoj vrevi ratnoj na kraju, a Trojci se drugi
Pletu mješovito svi i sami i njihovi konji.
Ajas ih mete, sin Telamónov, dobro ga spazih,
Jer mu je širok štit na ramènima. Nego okrenmo
I mi onamo kola i konje, gdjeno pješaci
S konjici svadju zlu zavrgavaju i kolju tamo
Jedni druge, uk neutažljiv je med njima nasto.“
Reče Kebrìon i konje ljepogrive zvizgavim bičem
Ošine umah i oni ućutjevši udarac biča
Brza kola medj Trojce i Danajce hitro povezu
Gazeć mrtvace silne i štite. Osòvina sva se
I oko sjedala svi se okaljaju obruči krvlju,
O njih su s kopita konjskih i s oboda sviju kotača
Padale kaplje, a Hektor u ljudsku ù vrevu zaći
Željaše vrlo te skočit i razbit ju. On med Achaejce
Baci pomàganju zlu i od kòplja odpočine malo.
Onda produlji Hektor obilazit redove vojske,
Štit mu i mač bješe u ruku i kameni velji,
Al Telamónovu sinu ugibo se s njim se sukobit,
Jer mu je Zeus zamjero, da bori se s boljim junakom.
Strah u Ajasa dušu Zeus visokovladni vrgne;
On se zapanji i štit sedmokožni bacivši za se
Nadre bježati plaho po vojsci se obziruć kò zv'jer.
On se okreto, korak za korakom on je mijenjo.
Kao što svijetlog lava od ograde govedske gone
U bijeg brzi psi i seljaci, što na polju živu,
Čitavu bdijući noć ne dadu debelog mesa
Govedskog oteti lavu; al govedskog mesa želéći
Napada on, al ne može ništ, jer na njèga iz ruku
Smionih gusta koplja i goruće zublje na njega

Padaju, kojih se plaši, sve ako je žestok veòma;
Zorom odlazi dalje, a u srdcu svomu je bolan; —
Tako od Tròjanâcâ uzmàče s bolnime srdcem
Vrlo nerado Ajas za achaejske bojeć se ladje.
Ko što kad osao spori dječacima prkosi iduć
Na njivu, bȁtînâ mnogo oko njeg se slomilo veće,
Al on pase nizkom po usjevu; njega dječaci
Batinama tuku, al snaga je njihova slaba,
Jedva ga odtjeraju, kad nasiti jurve se hrane; —
Tako su Ajasa tad Telamónovôg sina Trojanci
I pomoćnici gnali mnogobrojni svedj neprestàncê
Koplja zabadajuć baš po sredini njegovog štita;
Al se je sjećao Ajas junačtva, sjećo žestine
Te se obraćo natrag i ustavljo trojanske čete,
A sad bi opet on se okrenuo i stao bježat.
Svima im branio on k brzìcama ladjama stupit
I po sredini on je postajkujuć med obje vojske
Udaro b'jesno, a koplja iz smionih junačkih ruku
Jedna u veliki štit se zabadala napred letéći,
A druga mnoga se u tle zatàkoše, dok se još nisu
U kožu zadjela b'jelu želéći se nasitit mesa.
A kad Eurỳpyl, sin Euaémonov svijetli spazi,
Gdjeno strijele guste savladati Ajasa hoće,
Pristupi k njemu i koplje izbacivši svijetlo rani
Njim Apisàona, puku pastira, Phausiju sina
Ù jêtru izpod srdca i ukine umah ga s nogu.
Skoči Eurỳpyl i njemu s raménâ oružje stane
Skidat, al nalični bogu Alèxândro spazivši njega,
Gdje s Apisàona skida već oružje, nategne umah
Luk na Eurypyla te ga u stegno desno strijelom
Pogodi, ali se slomi strijela i stegno otežča.
Od smrti bježeć Eurỳpyl med drugove utekne guste,
Danajcem krikne on, daleko stane ga vika:
„Prijatelji, oj mudre čelovodje argejskog puka,
Dajte okrente se, stante, od Ajasa nemili danak
Branite, kojega hoće savladati str'jela, ne velim
Da će uteći vreve iz opake ratne; već stante
Oko Ajasa vi Telamonovog protiv dušmánâ."

Tako ranjeni reče Eurypyl, a oni uz njèga
Stanu na blizu štite naslonivši svi na ramèna
I dignuv koplja u vis, a Ajas im dodje u susret,
Uz njih okrenuv se stane, kad u jato dodje drugóvâ.
Tako se borahu ondje u bòju kò žîvî oganj.
Kobile Nelejeve izvèzû Nestora starca
Iz boja znojeć se i s njim Machàona, puku pastira.
Vidi Achillej njeg i prepòznâ brzonogi divni,
Jerbo je trbušatoj na kràju stajao ladji
Nevolju motreći velju i bježanje motreći suzno.
Odmah započne riječ Patròklu svojemu drugu
Iz ladje viknuvši; on iz čadòra izidje čujuć,
Izidje Areju sličan — početak mu bješe bijede.
Njemu progovori prvi Menoètijev junački sinak:
„Što me, Achilleju, zoveš? što treba tebi od mène?“
Odgovarajuć njemu brzonogi reče Achillej:
„Divni Menoetijev sine, oj premili srdcu mi druže,
Mislim, da koljenima Achaejci će k mojim pristupit
Moleći mene, jerbo nesnosljiva pritište nužda.
Nego, oj ljubimče Zeusov, otidji Nestora pitat,
Kojega ranjenog to junaka ìz rata vodi.
Straga se sličan u svemu Machàonu čini junaku,
Sinu Asklépija, ali junakove ne vidjeh oči,
Jerbo pretrčaše konji uz mene žurno leteći.“
Reče, te posluša riječ drugara milog Patròklo
I on k šatòrima umah i k achaejskim ladjam odtrči.
Kada već oba ona junaka dodju u čàdor
Nelejevoga sina, mnogohranku na zemlju sadju,
Starčeve pako konje Eurỳmedon subojnik umah
Odpregne òd kôlâ. Znoj na hitonma si ohlade oni
Prema vjetru stojéći uz obalu morsku, a zatim
Oba u čador udju, na stolce se posade ondje.
Tad vareníka njim Hekaméda ljepokosa spremi. —
Kada opl'jeni Tened Achillej, starac ju dobi,
Kći je junačine bila Arsìnoja te nju Achaejci
Obraše njemu, jer je prednjačio svim u vijeću. —
Najprije ona stol crnonogi preda njih metne
Lijep i izgladjen krasno, a na stol košaru metne

Mjedenu, u njoj luka donese, prismočka vinu,
I meda žućkastog i još od ječma svetoga zrnja,
Prekrasni postavi vrč, koj od kuće sa sobom starac
Donio bješe; zlatnim ponakićen čavlima bješe;
Uha je četiri imo, okò svakôg po dva golúbka
Kljuvahu zlatna, dvije odòzdô bijahu noge.
Težko je drugi tko sa stola micao vrč taj,
Kad pun bješe, al Nestor starìna ga dizaše lako.
U tom pom'ješa vrču na boginje nalična žena
Pramnejskog vina, onda unutra kozjega sira
Mjedenim nastruže nožem i obaspe bijelim brašnom,
Onda im rekne piti, kad sgotovi jurve varènîk.
Kada se napiju i kad utalože ljutu već žedju,
Jedan drugome stane govoriti veselo, sladko,
A bogoliki stane kod vrata junak Patròklo.
Kad njeg opazi starac, sa stolca poskoči sjajnog,
Uzme ga za ruku pa ga uvede i posadi ondje
Ali ne htjede sjesti Patròklo, već Nestoru reče:
„Nije mi sjedanja, Zeusov oj gojenče, ne ću te slušat.
Junak me poslao čestit, strahovit ovamo pitat,
Koga to ranjena vodiš, al i sam poznam ga eto;
Vidim Machaona, puku pastira, a sada ću opet
Divnom Achilleju riječ otići kazati o tom.
I sam znadeš, Zeusov oj gojenče, kakav je ono
Covjek strahovit, on bi i nekriva znao okrivit."
Njemu odvrati riječ Gerenjanin konjanik Nestor:
„Zašto achaejske sine tolìkô plače Achillej,
Koji su ranjeni str'jelom, a u srdcu ne zna za tugu,
Kakva je nastala vojsci u achaejskoj? U ladjah leže
Ranjeni, pògodjeni junaci achaejski prvi.
Tydejev jurve sin Diomed ranjen je jaki;
Kopljanik slavni je ranjen Odyssej i Agamemnon
I Eurỳpyl je jurve strijelom ranjen u stegno:
Ovog sam iz boja istom junaka doveo evo,
Od tetívê je ranjen strijelom. Ali Achìllej
Ne mari niti žali Achaejce, sve ako je junak.
Čeka li on, dok brzìce nam ladje sve ne izgòrê
Kod mora gorućim ognjem uz prkos achaejskim sinma,

Dokle ne pòpadâmo po redu? U mène već nije
Snage, kakva je prije u udima bila mi gibkim.
Ej da pomladit se mogu, da snagom sjeknuti mogu,
Kakov sam bio, kad se medj Elijci i nama svadja
Rodi sbog otme krava, kad ubih Ilymonéja,
Dičnog Hypìroku sina, — u Elidi živio on je; —
Ubih ga goneći krave za naknadu. Braneć si krave
Medju prvoborci prvi od koplja mojega pade;
Kada on pade, svi se razbjèžê drugi seljaci.
Iz polja plijena mî veòma sgrnusmo mnogo
Govedjih sgrnusmo stada petdeset, toliko ovaca
A tolìkô i svinja i širokih kozijih stada,
Sto i petdeset odanle plavogrivih sgrnemo konja,
Kobila samih, mnoga još pod sobom imaše konjče.
Sve to u Nelejev Pylos odàgnasmo, stignemo noću
U grad, te u srdcu svom se poveseli otac mi Nelej,
Što sam mladjahan pošo u borbu i doveo mnogo.
U pomol zore vikom glasnici poviču, nek se
Sakupe, koji su duga u Elidi imali divnoj;
Onda se sakupe pylske čelovodje; plijen dijèlit
Uzmu, jer mnogima od nas Epéjci bjehu dužnici;
Malo nas bješe u Pylu, da ne bismo imali štete.
Štetu nam učini jaki Heràkle došavši k nama
Predjašnjih godina jednoč, junake najbolje pobi.
U nezazornog bjesmo u Neleja dvanajst sinova,
Od svih ostadoh sam ja, a ostali padoše mrtvi.
Tako su oholi nas Epéjci mjedenhalje od tad
Bijesno kinjili i zla počinjali na nama djela.
Gŏvêdâ stado si tada i veliko stado ovaca,
Tri sto glava starac izàberê i još pastire.
Jerbo je i on mnogo u Elidi imao duga:
Cetiri pobjedna konja pa i kola s konjima tima,
Kada su došli na borbu. Za tronog su imali trčat,
Ali ih Augija, kralj junacima, sebi zadrži.
A upravljáča pusti za konjima svojijem nujna.
Radi čina i rad rijèčî srdit starìna
Vrlo mnogo si uzme, a ostalo narodu dade,
Neka dijele med se, da prevaren ne bude nitko.

Sve mi svršimo to i uzdámo bozima žrtve
Okolo grada, al dan izàtoga treći Epejci
Dodjoše podjedno svi i brzokopitni dodjoše konji
Vrlo žurno; medjù njima dva Molìona bjehu
Oružana, jošte dječaci, junačtvu, žestini
Ne bjehu vješti. Grad Thryoèssa na vrleti stoji
Uz vodu Alphej daleko na kraju Pyla pješčànôg;
Taj su obsjedali grad želeći ga sasma razorit.
Ali kad poljem prodju cijelim, nama Athena
Glasnica noću s Olympa doteče veléći nam, da se
Valja oružati; pylski posakupi rado se narod,
Žurno pohite oni vojevat; al ne dade Nelej,
Da se i ja orùžâm i konje sakrije meni,
Jerbo je mislio, da još ne umijem poslova ratnih.
Al se i tako ja medj konjici našim' iztàkoh
Pješak doduše, jer me Athena u boj povèla.
Ima rijeka zvana Minỳej, blizu Arene
U more teče; tu smo božànskû čekali zoru
Konjici Pylski; jata pješadije vrvljahu k nama.
U sili svoj i u oružju mi odputòvat odatle
Dodjemo oko podne do alphejske svete rijeke.
Tu mi velebitom Zeusu prikazasmo klanice krasne:
Jednoga Alpheju bika, a drugoga još Posidónu,
Sjajnokoj pako Atheni prikazasmo iz stada kravu,
Zatim četimice po vojsci večerat uzev
Ondje legnemo svaki u oružju svome kod vala
One rijeke. A grad junačine stanu Epéjci
Tad obsjedati naš želeći ga sasma razorit.
Ali im težki pukne pred očima posao ratni;
Kada bo zasja sunce i razastre se nad zemljom,
Mi se skupimo na boj pomoliv se Zeusu, Atheni.
Kad se med Pylcima i med Epejcima porodi bitka,
Prvi pogùbih junaka i konje mu brze odvedoh,
Mulija kopljanika pogubih, Augiji zeta,
Prvu je njegovu kćer Agamédu plavu za ženu
Imo, a ona je znala lijekove, što ih na zemlji
Širokoj rodi. Njega mjedokovnim kopljem probòdoh,
Kad se je primico, padne u prašinu, a ja se vinem

U kola, stanem medju prvoborce. Divni Epejci
Tad se kud koji razbježe, kad opaze, gdje im je pao
Konjički vodja, koj je u boju prednjačio drugim.
Onda se ja zalètîm olúji naličan crnoj,
Osvojim kôlâ petdeset i uz svaka po dva junaka
Sastave zube sa zemljom od mojega svladani koplja.
Ondje bih ubio oba Molìona, Aktoru sina,
Da širokovladni otac zemljotresac nije ih oba
Iz rata spasio mnogom ogrnuvši sinove maglom.
Tu je velikom snagom objačio Pyljane Zeus-bog;
Mi bo smo gonili dotle dušmáne po prostranom polju
Koljući jednako njih i oružje pobiruć krasno,
Dokle ne dognasmo konje ka bupražkom pšeničnom polju
I ka olenskoj hridi i onamo, gdje no se veli
Ališki brijeg; — tu nam Athena odvrati vojsku.
Tudijer ubijem zadnjeg junaka i ostavim. Konje
Okrenu brze Achaejci s Bupràsija natrag u Pylos
Hvaleć od bogova Zeusa, od ljudi Nestora hvaleć.
Takov sam bio med ljudma — ej ikada ako sam bio! —
Ali Achillej se sâm junačtvom nasladjuje svojim;
Nego će plakati — mislim — kad propadne achaejski narod.
Dragane moj, ovako Menoètij je tebi nalago
Onda, kad te je on Agamemnonu ìz Phthijê slao.
U kući bio sam ja i Odyssej bio je divni
I sve smo čuli dobro u megaru, što je nalago.
Došli smo Pelejev u dom, u kojem su naselja krasna,
Kada smo kupili vojsku mnogohranom achaejskom zemljom.
U kući našli smo toj Menoetija viteza s tobom
I još Achìlleja; Pelej starìna konjanik pako
Debela volujska stegna u ogradi dvorištnoj Zeusu
Paljaše gromovnom; vrč mu u ruci bijaše zlatni;
Iz njeg žarkasto vino na žarene sipaše žrtve.
Mesom se baviste ti i Achillej; ja i Odyssej
Stasmo kod dvorištnih vrata; Achillej u čudu skoči,
Uzme nas za ruku pa nas povede i posadi ondje;
Gostbe nam metne, kako i običaj gostinski jeste.
Kad nam se srdce jela i pića nadovolji, tad ja
Započnem riječ i bodriti vas, da podjete s nama.

A vi ste hotjeli vrlo i otci vas nutkahu mnogo.
Pelej starìna je sinu Achìlleju svome nalago,
Vazda nek najbolji bude i odličan izmedju drugih.
A sin je Aktorov tebi Menoetij ovako nalago:
„„Sine, svojime rodom Achillej je veći od tèbe,
Al ti si stariji, on je od tebe jakošću bolji.
Al ti mu riječ mudru govori, svjetuj ga dobro,
Puti ga, sine, on će na dobro si poslušat tebe.““
Tako t' je starac nalago, al ne sjećaš ti se već toga;
Reci i sada to Achilleju, ne bi l' te slušo.
Tko zna, ne ćeš mu l' srdce okrenuti s pomoću božjom,
Kad ga nagovoriš, savjet drugárov vazda je valjan.
Ako l' se pako boji u duši proročtva božjeg,
Ako l' mu gospodja majka od Zeusa javila štogodj,
A on nek pusti tebe, te vojska myrmidonska ina
S tobom nek izidje, tî spâs da postaneš danajskom puku.
Neka ti lijepo dade ponèsti oružje u rat,
Ne bi l' te držali Trojci za njèga i prestali ne bi l'
Od rata; achaejski sinci odahnuli ne bi li tako
Od ratne stiske, odih sve ako je od rata malen.
Umorni vi nijeste, te umorne od boja ljude
Lako ć'te potisnut k Troji od brodova i od čadórâ.“
Tako mu reče i tim u grudima gane mu srdce,
Te on poleti brzo k potómka Aeákovôg ladji.
A kad do ladja jurve božanskog Odysseja dodje
Junak Patròklo trčéći, gdje skupština, sudnica bješe
Achaejska i gdje bjehu oltari bozima vječnim,
Dodje u susret mu sin Euaémonov vitez Eurỳpyl
Zeusovo čedo, ranjen strijelom oštrom u stegno
Hramljući iz rata; znoj mu sa glave, i s pleći znoj mu
Tečaše vlažni, rane iz njegove težke mu krvca
Klokotala je crna, al razum mu ostade stalan.
Vidjevši njega sin ga Menoètijev požali jaki
Te on ridajuć ove progovori krilate r'ječi:
„Jadnici jao mudre čelovodje danajskog puka,
Tako li imaste pse pod Trojom zasitit crne
Od prijatéljâ daleko i postojbine si mile!
Nego mi, gojenče Zeusov Eurỳpyle viteže, reci,

Hoće l' odoljet Achaejci gorostasnom Hektoru jošte,
Ili će propasti svi od njegovog svladani koplja?“
Razumni njemu Eurypyl unatoč besjedu reče:
„Nema, Patroklo, Zeusov oj gojenče, spasa Achaejcem,
Nego će ostati svi kod brodova crnijeh mrtvi.
Svi bo junaci, što su do sada prednjačili drugim,
U ladjah leže sada od trojanskih sgodjeni ruku
I njima ranjeni, snaga Trojancima jednako raste.
Nego me spasi ti, oj Patroklo, i k ladji crnoj
Mene odvedi, str'jelu iz stegna mi izreži i krv
Mlakom mi vodom sa stegna operi, lijekove dobre
Metni mi, što te je, kažu, naučio divni Achillej,
A njeg nauči Chiron, od sviju bolji Kentáurâ.
Jerbo vidari naši Machaon i Podalírij —
Jedan je ranjen mislim i leži sad u čadòru
Te mu i samome treba nezazornoga vidara,
A drugi na polju trojskom odoljuje ljutome boju.“
Njemu junački sin Menoetijev prihvati riječ:
„Kako će biti? učinit, Eurypyle viteže, što ć'mo?
Idem, te ću riječ Achilleju kazati hrabrom,
Koju mi naloži Nestor Gerénjanin, achaejski branič;
Ali ni tako ne ću na mukama ostavit tebe.“
Reče i izpod grudi pastira narodnog primiv
Njega u čador odvede, a subojnik vidjev ih prostre
Volujske kože; tu ga Patròklo povali te mu
Izreže britku strijèlu oštroreznu i krv mu crnu
Mlakom opere vodom sa stegna, tad rukama gorki
Korijen smrvi, lijek od razgona, koji mu boli
Utiša, osuši ranu, te krvca prestane teći.

Dvanaesto pjevanje.

Boj oko zida.

Tako Menoetijev sin u čadòru junački ondje
Vidaše rànjenôga Eurỳpyla. Trojci se pako
Rvahu rpimice s Argejcima, nije bo jarak
Imao braniti dulje Achaejce, a niti nad njim
Široka zidina, koju sagradiše ladjama svojim;
Okolo pustiše jarak, al ne daše tad hekatombe
Bozima, da bi im ladje brzìce ì mnogî plijen
Čuvala zidina, koja prekò voljê bogova vječnih
Sazdana bješe, zato i ne osta čitava dugo.
Dokle je živio Hektor, dok srdit bješe Achillej,
Dokle Priamov grad nerazoren stajaše jošte,
Dotle i achaejska bješe cijela zidina velja.
Ali kad poginuše junaci trojanski prvi,
Kada već padoše njeki Argejci, a ostaše njeki
I kad Priamov grad u desetom propade ljetu
I kad na postojbinu odploviše milu Argejci,
Onda namisle bozi Posìdôn i s njim Apollon
Danajski uništit zid napustivši jake rijeke,
Koje se u more liju odòzgô s brdina idskih,
Reso, Heptàpor-rijeka i Kares i Rodij i Grenik
I još divna rijeka Skamàndro, Simòis i Aesep;

Tu su od volujske kože u prašinu štitovi mnogi
Pali i kacige mnoge i polubozi junaci.
Na istu stranu Phoebo Apòllôn okrene ušća
Tima rijekama i tok navrnu im za devet dana
K zidu, a Zeus pusti neprestane daždeve, da zid
Brže po moru ode. Zemljotresac s trozubom podje
Naprvo, kamenje sve i stupe digne stubòkom
I baci u vodu, što su Achaejci sagradili mučno
Te sve uravniči on uz Hellèsponat tekući silno,
Obalu veliku svu pijeskom ogrne opet
Uništiv zid, i rijeke navŕnu u korito natrag,
Kako su i prije vodu ljepoteku u more lile.
Tako je dakle bog Posidon htio učinit
I s njim Apollon. — A tad razgòrî se vika i borba
Okolo tvrdoga zida, sa tornjeva pucati stanu
Grede i rušit se; bič Argejce udari Zeusov
I svi se pòtisnuti kod brodova sustave dubkih
Hektora se bojéći silnovitog strahinje ratnog,
A on se sličan oluji ko ì prije boraše hrabro.
Kao što kada se lav il vepar kočeć se snagom
Medju lovačkim psima, medj lovcima nalazi gdjegodj;
Oni se poput zida na njega poredjaju redom
I iz ruku gusta na njega bacaju koplja,
Ali se lavovo srdce il veprovo hrabro ne boji
Niti preda; sama hrabroća ga njegova ubi, —
Puno se okreće on i u redove junačke srće
I kud udari, tu se junaci razmaknu umah, —
Tako je u vrevi Hektor zavijao svoje drugare
Te ih potico, jarak nek preskoče. Al se ni konji
Brzi ne usude; oni na rubu skrajnjem stojéći
Započnu rzati, jer se od širokog preplaše jarka;
Ne bješe lako njega preskočiti niti prijèći,
Strmi bo bregovi bjehu na jednoj i na drugoj strani
Uzduž čitavog jarka, odozgo bijaše oštro
Tu zabodeno kolje — Achaejci su visoko kolje
Na gusto metnuti tu, od dušmánâ da obrana bude —
Ne bi lagano konj s kotačima krasnijem kola
Povuko ì ušo; misle pješaci, ne bi li mogli.

Tada k Hektoru smjelom Pulȉdamas stupi i rèče:
„Hektore, i drugi vi pomoćníkâ i Trojaca vodje,
Ludo gonimo konje brzonoge ovaj kroz jarak.
Vrlo je težko njega prijèći, oštri nad njime
Strše kolci, a zid uz kolce achaejski stoji.
Tudijer konjici nebi ni sići nikako mogli
Niti se boriti, jer u uzìni bi mogli nastradat.
Višnji gròmovnîk Zeus pogubiti hoće li ove
O zlu im radeći, on li Trojancima kani pomòći,
Onda bih hotio ja, da dogodi to se na prečac,
Bez slave propali tu Achaejci daleko od Arga!
Ako l' se okrenu pako Achaejci i pognaju natrag
Od ladja nas te u jarak u izkopan padnemo redom,
Ne mislim, da će se od nas oglàsnîk vratiti jedan,
Kad nas Achaejci natrag u Troju motati stanu.
A sad, kao što velim, učinite dajte ovako.
Neka subojnici kod jarka konje zadrže,
A mi bojnici svi u oružju Hektora divnog
Rpimice slijedmo, Achaejci nam ne će odoljet,
Ako su doista njima već uža savita na smak."
Reče i besjeda ta se nezazorna Hektoru svidje.
Odmah iz kola on u oružju na zemlju skoči.
Ali ni ostali Trojci ne ostaše ù kolih dulje,
Već svi na zemlju skoče, kad Hektora opaze divnog.
Svaki zapovjedi junak uzdodrži svomu, da konje
Kako valjade ondje kod jarka drže u redu;
A tad se razmaknu sami, poredjaju zatim se ondje,
U pet se sastave četa, za vodjama svojijem podju.
Koji s Pulȉdamasom nezazornim, s Hektorom podju,
Tih je najviše bilo i najbolji bili su i svi
Želješe razbiti zid i kòd lâdjâ borit se dubkih.
Za njima treći podje Kebrìon, a kòd kolâ Hektor
Drugoga ostavi, koj od Kebriona bijaše gori.
A druge Paris povede, Alkàthoj i još Agénor,
Treće Helen povede i Dejphob bogoliki s njime,
Do dva Priamu sina, a Asij bijaše treći,
Asij, Hyrtakov sin; iz Arisbe njega su konji
Svijetli velji donèsli od vode zvane Sellèis.

Četvrtu vodjaše vojsku Aenèja, sinak Anchísov
Čestiti; ne bješe sam, već Anténora obadva sina
Bijahu s njim, Archèlok i Akamas u ratu vješti.
A pomoćnike slavne Sarpedon vodjaše u boj
Sa sobom uzevši Glauka i junačkog Asteropaéja,
Koji se najvećma njemu od sviju činjahu bolji
Iza samoga njeg, a med svima je iztico on se.
Jedni na druge kad se već pritisnu s gotovim štitma,
Podju na Danajce bit se želéći, ne misleć, da će
Oni se oprijet, nego da kod ladja pasti će crnih.
Trojci i pomoćníci iz dalekih zvani krajeva
Savjet Pulydamasa nezazornog posluhnu tada;
Samo Asij, glava junaka, Hyrtakov sinak,
Ne htjede upravljača ni konje ostavit ondje,
Nego se s njima k ladjam brzìcam približi ludov —
Nije mu sudjeno bilo uklonit se crnima Keram
Te se k Iliju gradu vjetrovitom vratiti natrag
Od ladja crnih konjma i kolima svojima gizdav,
Već nepomènica prije sudbina ga savlada kopljem
Idomèneja, Deukaliónovôg ponosnog sina.
Od ladja nà lijevo okrenuo on je, gdje s konjma
Vraćahu se Achaejci i s kolima s bojnoga polja;
Tudijer upravi kola i konje, al ne nadje krila
Vratna složena, a ni na vratima zasunak velji,
Nego ih ljudi bjehu otvorili, ne bi li kojeg
Med ladje spasili druga, koj bježao iz boja bude.
Tudijer okrene konje u namjeri, za njim junaci
Vrisnuvši ini polete, jer misliše, da se Achaejci
Ne će oprijet, nego da kod ladja pasti će crnih,
Lude, al do dva junaka boljara nadju kod vrata,
Do dva prkosna sina Lapíthâ kopljonosnih hrabrih;
Jedno Pirìthojev sin Polypoet bijaše jaki,
Drugo Leontej bješe ljudomori Areju slični.
Ta dva junaka staše pred visokim vratima ondje
Kanoti duba dva visokòvrha gdje u planìni,
Kojino po sve dneve odoljuju vjetrovom, kišam,
Učvršteni s dugim i velikim kor'jenjem u tle;
Tako se uzdajuć oni u snagu i u ruke svoje

Čekaše Asija veljeg pristupanje, ne htješe pobjeć.
Oni štitove kože od volujske podignu suhe
I s vikom velikom k tvrdoj pristupati zidini stanu
Oko Asija kralja, Adàmasa njegovog sina,
Jamena, oko Thoóna, Oenòmaja, oko Orèsta.
A dva junaka ona u nutarnjoj strani od vrata
Vikahu nazuvčarom Achaejcem, neka se bore,
Ali kad opaze, već da Trojanci k zidini hrle,
Vika i trka kad već uzàvrî u danajskom puku,
Ona dvojica onda pred vrata skoče u borbu;
Nalični bjehu divlje na veprove, koji u gòri
Čekaju, kada lovaca i pasa naloga ide;
Oni sa strane skaču i lome drva kraj sèbe,
S kor'jenjem čupaju njih i zubima šklocaju oba,
Dok ih ne pogodi tko i život ne izvadi iz njih.
Tako je oružje sjajno na prsima šklócalo onim,
Kada ih gadjati stanu dušmáni, jer oni se hrabro
Borahu uzdajuć se u narod odozgo i svoju
U silu. Sebe i svoje čadòre braneć Achaejci
I brzoplovne ladje sa visokih tornjeva dolje
Bacahu kamenje; na tle odozgo padaše ono
Kanoti snijeg, kad vjetar prežestoki oblake tamne
Goni i na zemlju sipa mnogohranu snijega mnogo.
Tako su padale tada iz ruku str'jele Aahaejcem
Pa i Trojancem; šljemi zašoboću, kada se grdno
Na njih kamenje prospe, zašoboću štiti kvrgaši.
Tada zalelekne te se u bokove udari svoje
Asij Hyrtakov sin i žalostan izusti riječ:
„Otče oj Zeuse, i ti već lagati ljubiš veòma;
Nisam bo mislio ja, da vitezi hoće Achaejci
Snazi odoljeti našoj i rukama našima strašnim.
Kao što pčele il ose, posrĕd t'jela okretne svoga,
Grade sebi gnijezda na putu grudastom gdjegodj;
Iz kuća šupljih one ne izlaze, nego i lovce
Hrabro dočekuju one te zȁ djecu svoju se bore, —
Tako ne uzmiču nì tî od vrata, sve ako su samo
Dvojica, dokle nas ne potuku il ne padnu sami.“
Reče, al ne okrénu ni time Zeusove volje,

Jer on u srdcu htjede ud'jeliti Hektoru slavu.
Bȉili su boj junaci kod vrata, koji kod kojih.
Ali je meni muka, da kò bôg govorim sve to;
Na svih bo stranah oko kamenite zidine borba
Vatrena buknu, Argejci od nevolje — u srdcu nujni —
Branjahu ladje; svi se u duši razžaloste bozi,
Koji su danajskoj vojsci pomagali ondje u bòju;
Rat i ograšje oba Lapítha zavrgnu ondje.
Onda junačina kršni Pirithojev sinak Polỳpoet
Damasa pogodi kopljem u mjedeni kacigin obraz;
Kaciga ne mognu mjedna odoljeti koplju, već naskroz
Mjedno oštrice njemu preleti kroz lubanju te se
Sav zakrvavi mozak; u nasrtu tako ga svlada.
Zatim Polỳpoet ubi Pylóna, Ormena ubi.
Sina Antìmakovôg Hippòmaka ubi Leòntej,
Junak Arejeve od loze, pogodivši ù pâs ga kopljem;
Tada oštrorezni mač iz korica on si povuče
I njim kroz vrevu skočiv Antìphata prvoga rani
Sasvim iz bliza, te on natražke na zemlju padne.
Zatim Menóna i još Orèsta, Jamena zatim
Jednog za drugim junak k mnogohranoj pritisne zemlji.
Dokle su skidali ovi junacima oružje sjajno,
Dotle Pulỳdamasa i Hektora sl'jedjahu momci,
Kojih je najviše bilo i najbolji bili su i svi
Želješe razbiti zid i zapaliti brodove ognjem.
Oni se ustave svi kod jarka i zamisle svi se,
Jer kad htjedoše jarak prijeći, dodje im ptica,
Orao ptić iz visíná i razstavi na l'jevo narod
Krvavo-crvenu zmiju gorostasnu ȕ noktih nosi,
Još se praćaka živa i bòjak biti još znade;
Ona se savine natrag i orla, koji ju držo,
Uz vrat u prsa pecne, i orao od bola težkog
Na zemlju baci zmiju, usrȅd vrevȇ baci ju dolje,
A sam zaklikće oro i uz vjetar zrakom odleti.
Trojci se sgroze, kad u sredìni med vojskama spaze
Blistavu zmiju, gdje leži, čudovište velikog Zeusa.
Tada k Hektoru smjelom Pulỳdamas stupi i rèče:
„Uvijek, Hektore, ti u vijeću, kad govorim dobro,

Mene njekako kudiš, jer nije pravo dakako,
Da ja pučanin sborim drugačije ni u vijeću
Niti u boju, već valja da tvoja raste mogućnost.
Ali sada ću reći, što najbolje meni se čini.
Nejdimo, s Danajci da se borímo o njihove ladje.
Mislim bo, da će se sve izvršit ovako, — Trojancem,
Pr'ječi kad htjedoše, ako l' doletjela ova je ptica,
Orao ptić iz visina i razstavi na l'jevo narod
Krvavo-crvenu zmiju gorostasnu ŭ noktih noseć
Živu, al odmah ju baci, još prije no u stan si dodje;
Nije dospio zmiju da dade dječici svojoj.
Tako se ne ćemo ni mi povratiti istime putem
Od ladja crnih u redu, pa ako i zid i vrata
Achaejska slomimo silom te uzmaknu nama Achaejci,
Jer ćemo ostavit mnoge Trojance, koje će ljutom
Posjeći mjedju Achaejci za svoje se boreći ladje.
Tako bi nama vrač odgovorio, koji u duši
Dobro znamenja pozna i komu su poslušni ljudi."
Mrko pogleda njega sjajnošljemac Hektor veléći:
„Nije mi milo to, Pulydamase, što veliš;
Ta ti se boljemu čemu od toga dosjetit znadeš.
Ako l' si pako to od zbíljê rekao prave,
Onda su pamet tebi pokvarili bogovi sami,
Kojino veliš, da nam zaboravit Zeusovu valja
Odluku, kako je sam se privolio, obećo meni.
A ti mi veliš, da se pokorit dugokrilim valja
Pticama, al ja se na njih ne osvrćem, ne marim za njih,
Da li na desno lete k sunčànômu svjetlu il k zori,
Ili na l'jevu stranu da l' lete k zapadu tamnom.
Nego se svi mi volji pokorimo velikog Zeusa,
Koji bogovom svima i ljudem gospoduje smrtnim.
Jedna je najbolja ptica: za otačbinu se borit.
Zašto se rata ti i pokolja strašnoga žacaš?
Ako li svi mi drugi kod argejskih budemo ladja
Ostali mrtvi, ti se ne bojiš, poginut da ćeš,
Jerbo u tebe nema bojevita, hrabrena srdca.
Ako l' se odstraniš sam od pokolja, ako li drugog
Koga odgovoriš svojim riječma od rata, odmah

Moje će koplje tebe probòsti, izgubit ćeš život.“
Reče Hektor i one povede, a oni za njime
Podju gromotno vičuć, te s brdina idskijeh krenu
Gromovni Zeus-bog oluju i vjetrove; prašinu k ladjam
Crnim uzbaci vjetar, pomete achaejskoj vojsci,
Mîsli Zeus, a Trojcem i Hektoru pribavi slavu.
U znak se pòuzdajû u Zeusov i snagu u svoju
I zid pokušaju prolomiti achaejski velji,
Zubce s tornjeva kidat i rušiti predprsja stanu,
Polugom dizati stupe, što stršiše, koje Achaejci
Staviše u zemlju prve, da obrana tornjima budu;
Te su izvlačili stupe i mislili, da će prolomit
Achaejski zid, al Argejci ne màkoše sa svog se mjesta,
Nego kožnatim štitma okružiše predprsja oni
I s njih gadjati stanu dušmáne, kad stupahu pod zid.
Oba Ajasa u to po tornjima hodajuć svakud
Nastojeć vojsku ohrabrit Achaejce batriše oba;
Ovoga poticahu riječma ljubkim, a onog
Oštrima korahu, kog bi odstúpati vid'li od borbe:
„Mili oj drugovi, tko je med Danajci znatan, tko prednji,
Tko je lošiji — jer svi junaci nijesu u boju
Med sobom jednaki — svi sad imadu posao jedan;
I svi znadete sami; k brzìcama neka se nitko
Ladjam ne okrene, glas kad začuje opominjáčev,
Nego udrite napred i jedan potiči drugog,
Ne bi l' olympski Zeus munjobija dao nam kako
Potisnut navalu pa i dušmáne protjerat u grad.“
Tako vikahu njih dva Achaejce potičuć na boj.
Ko što kad u zimski dan pahuljice snježane guste
Padati stanu, što ih pokrenuo premudri Zeus-bog,
Neka sniježe ljudma pokazujuć strìjele svoje,
Vjetrove umiri sve i jednako snijegom sipa,
Dok ne zagrne vrške planina i glavice njihne
I polja puna lotòsa i obilne tegove ljudske,
Snieg je posuo žale i zalive sinjega mora,
Ali ga pljuskajuć voda od sèbe odbija; — sve je
Ostalo zavito, kada od Zeusa udari snijeg; —
Tako je s obje strane pol'jetalo kamenje gusto,

Jedno na Danajce drugo od Dànajâcâ na Trojce;
Jedni gadjahu druge, nad zidinom rodi se prasak.
Jošte Trojanci ne bi ni Hektor svijetli s njima
Vrata prolomili zidu ni zasunak velji na vratih,
Premudri Zeus da nije Sarpédona, svojega sina,
Naslo na Danajce ko na vitoroga goveda lava.
Svuda jednaki štit Sarpedon prĕd sobôm držeć
Lijep, iztuckan, mjeden — a kovač je njega valjano
Iztucko te je mnogo unutra ušio koža,
Okolo oboda zlatne obtočio čavliće on je —
Štit taj prĕd sobom držeć i do dva vrteći koplja
Podje ko planinski lav, koj dugo nije već imo
Mesa jesti te ga već nagoni hrabreno srdce,
Da i u zatvoren dom za ovcama idući dodje;
Ako li on kod ovaca zateče unutra pastire,
Koji sa svojima psima i kopljima čuvaju stado,
Opet se ne će njemu od obora bježat, da ne bi
Pokušo bar, već poskoči on i ugrabi ovcu,
Ili ga prvi rane pastiri kopljem iz ruke; —
Tako Sarpédona tad je bogolikog srdce navèlo
Skočiti na zid te sva prolomiti predprsja na njem.
Odmah progovori Glauku, Hippolokovome sinu:
„Glauko, čemu smo nas dva od sviju najvećma ljudi
Čašćeni mesom i stolcem i punijem vrčima dosad
Tamo u Lykiji, te svi ko bogove oba nas paze?
Mi uz obale Xantha rijeke zemljišta dio
Lijep imamo: voćnjak i ornicu pšenice punu.
Zato med Lykijci mi med prvoborci budimo oba,
Stojmo medju njima, skočmo u borbu, skočmo u oganj;
Neka Lykijac koji u oklopu čvrstomu rekne:
„„Doista vrlo slavno gospoduju Lykijskom zemljom
Kraljevi naši; oni izjedaju pretile ovce
I piju izbrano vino i medeno; al je i snaga
U njih valjana, kad se med Lykijci prvimi bore.““
Ta da se nas dva ratu, oj dragane, možemo tomu
Ugnut te možemo življet bez prestanka, uvijek mladi,
Ne bih se ni ja sam s prvoborci išo miješat,
Niti bih našiljo tebe u borbu, u junačku slavu.

Al kad smrtnijeh Kera na tisuće ima okò nâs,
Kojim uteći čovjek ni pobjeći ne može smrtni,
Ajdmo il drugom da diku stečémo, il samima sebi.“
Reče, a Glauko se od njeg ne odvrne, posluša njega,
I skupa podju vojsku mnogobrojnu lykijsku vodeć.
Kada ih vidi sin Peteójev se sgrozi Menèsthej:
K njegovu tornju oni bo podjoše noseći poraz.
Odmah se ogleda tornju po achaejskom, ne bi li kojeg
Vidio vodju, tko bi drugarom u nevolji kletoj
Pomogo. Ajasa opazi dva nezasitna borbe,
Spazi ih oba, gdje stoje; baš iz čadòra je Teukar
Došo i blizu je stao; al nikako nije doviknut
Mogo Menesthej vičuć; tolìkî bo bijaše žamor,
Uk do nebesa je išo, kad štiti se stadoše trti
I konjogrivni šljemi i vrata — jer zaprta bjehu,
Al se poredjaju Trojci i slomit ih kušaše silom. —
Brzo Menesthej glasníka Thoóta k Ajasu pošlje:
„Idi, Thoote divni, potrči i Ajasa zovni,
Ili obojicu pače, jer tako bi bolje od svega
Bilo, ta brźo će ovdje poklaće prijeko nastat,
Gdje su se lykijski vodje ovako natisli na nas,
Koji su od njekad vrlo u borbi žẽstoki ljutoj.
Ako l' i oni tamo imadu truda i borbe,
A to nek junački sin Telamónov dodje nam Ajas
I s njim neka nam dodje i Teukar vješti strijelac.“
Reče i posluša njega oglàsnîk čuvši mu riječ,
Te on poleti brzo uz zidinu achaejskog puka,
Pristupi k Ajasima i započne odmah im riječ:
„Ajasa oba, oj vi čelovodje argejskog puka
Veli vam mili sin Peteója, Zeusu gojenca,
Jedan da tamo ode da prihvati malo se borbe,
Ili obojica pače, jer tako bi bolje od svega
Bilo, ta brźo će ondje poklaće prijeko nastat,
Gdje su se lykijski vodje onako natisli na njih,
Oni su od njekad vrlo u borbi žestoki ljutoj.
Ako li pako sami imate truda i borbe,
A to nek junački sin Telamonov dodje im Ajas
I s njim neka im dodje i Teukar vješti strijelac.“

Reče i posluša sin Telamonov veliki Ajas
Te on Oìileja sinu progovori krilate r'ječi:
„Ajase, ostani tu i Lykòmêd nek ostane hrabri,
Stojte i potičite Achaejce, nek bore se hrabro,
A ja onamo idem, pomòći ću u ratu onim,
Onda ću vratit se opet, kad dobro obranim one."
Tako rekavši sin Telamónov otidje Ajas,
A s njim i Teukar brat mu po otcu takodjer podje,
Za njima Pandion luk krivuljasti noseći Teukrov.
A kad k junačine tornju Menestheja oni već dodju
S nutarnje strane zida — na nevolji nadju se onim —
Već se na predprsja njima olúji nalični crnoj
Penjahu snažni mudri čelovodje Lykijskog puka,
Umah zavrgnu bitku iz bliza te nastane uka.
Ajas prvi, sin Telamanov, ubi junaka
Sarpedónova druga junačinu, ubi Epìkla
Kamenom udariv njega oštrljatim, koji je velik
S nutarnje strane zida uz predprsje najgornji bio.
Rukama ne bi ga čovjek, u naponu koj je i snazi,
Lako držao, kakvi već jesu smrtnici danas,
A on ga u vis digne i kacigu s četiri lučca
Prebi i razlomi kosti u glavi sve, te na rònca
Nalik sruši se onaj sa tornja, iz kosti mu duša
Ode, a Teukar sina Hippòlokovoga Glauka
Hrabroga rani strijelom, kad na zid se visoki penjo,
Ruku mu opaziv golu, te zapr'ječi njemu vojevat.
Glauko krišom skoči sa zidine, da ga Achaejac
Ne spazi ranjena koji, da ne bi se uzcikto za njim.
A Sarpedon se hrabri razžalosti, kàd odê Glauko,
Odmah kako ga spazi, da odlazi, ali na bojak
On ne zaboravi, već on Alkmàona, Thestoru sina,
Pogodi kopljem, te ga izvuče iz njega; naglavce
Sruši se ovaj padnuv pod kòpljem, zazvekeće na njem
Oružje mjedeno, sjajno; Sarpedon predprsje sgrabi
Jakima rukama te ga povuče i ono se sruši;
Ozgo se otvori zid i načini mnogima prolaz.
Skupa Sarpedona Teukar i Ajas rane, — strijelom
Teukar ga u remen sgodi od štita, obrane ljudske,

Štono se sjao na grudih, al Zeus-bog od svojega sina
Odvrati smrt, da kod brodova zadnjih ne ostane mrtav;
Ajas poskoči i štit probode Sarpedonu; naskroz
Ne prodje koplje, tek željna navalit odtisne njega.
Malo se ukloni on od predprsja, al ne uzmàče
Sasvim, jer mu se srdce još nadalo slavu si steći.
Zatim se okrene i tad bogolikim Lykijcem vikne:
„Zašto, oj Lykijci vi, od žestine i od junačtva
Tako se pòvlâčîte? Ta meni je samomu težko,
Ako i jesam junak, provalit i prolaz otvorit,
Nego pristup'te, jer više vrijedi, gdje više ih radi.“
Reče, a oni se vike poboje svog gospodára,
Jače se natisnu svi uz gospodina svog svjetováča;
A s druge strane Argejci pojačaju redove bojne
S nutarnje strane zida, al poso se učini svima
Velik; nit bo su zid prolomiti danajski mogli
Lykijci snažni te put otvoriti k ladjama crnim,
Niti su kòpljanîci Achaejci Lykijce mogli
Od zida suzbiti natrag, kad dodjoše već mu na domak.
Nego kô što se dva rad mèdjê svadjaju muža
Mjeru držéći u ruku na zajedničkomu polju,
Na malom prostoru prû se sbog jednakog dijela oni,
Tako su predprsja one dijelila; volujske štite
Preko predprsja jedni na grudima trgahu drugim
I krasne oblaste štite i štitiće lagane male.
Mnoge je nemila mjed po njihovoj ranila koži,
Koji se bjehu u borbi okrenuli te im se ledja
Bila razgalila; mnogim i kroz štit prodje oštrice.
Svuda se predprsja već i tornji junačkom krvcom
Okrope sa obje strane i achaejskom i trojskom krvcom.
Ali ni tako Trojanci Achaejce ne mogoše odgnat;
Kao što poštena prelja, što nadniči, tezulju držeć
Vunu i težu drži i nà obje poteže strane
Jednako mjereć, plaću da kukavnu djeci si steče, —
Tako je jednako bitka i borba treptjela njihna,
Dokle ne dade slavu pretežniju Hektoru Zeus-bog,
Hektoru, Priama sinu; na achejski zid se zalètî
Prvi te Trojcima vikne — daleko stane ga vika:

„Dižte se, Trojci vi konjokrote i zid prolomit
Gledajte argejski, ladje zapalite gorućim ognjem.“
Tako ih bodreći reče i oni ušima čuše
Te svi u skupu k zidu potrče, oni se penjat
Tornjima stanu na zubce držéći oštrorezna koplja,
Hektor pograbi kamen, pred vratima koji je stajo
I dolje ležao krupan, odozgo bio je oštar; —
Njega lagano ne bi sa zemlje ni dva uzmògla
Prejaka pučanina pomàći i na kola metnut,
Kakvi su smrtnici danas, a Hektor ga uzmakne i sam;
Sin bo je lukavca Krona učinio njemu ga lakim.
Kao što čobanin vunu od ovna lagano nosi
Jednom ju rukom držeći — dotežčava samo mu malo —
Tako je nosio kamen ka krilima vratnijem Hektor,
Koja su visoka vrata i dvokrilna složena čvrsto
Zàtvorala tvrdo, — iznutra su zasunka bila
Jedan povrh drugog dva, a jedan ih klin zaključavo.
Hektor se približi vrlo te upev se, dobro koračiv —
Da ga hitac ne izda — u vrata baš po sredini
Baci i petlje slomi; unutra sa svom težinom
Upadne kamen, vrata zaškripe, zasunci nisu
Mogli odoljeti, krila od vrata padnu kud koje,
Kako ih udari kamen; unutra svijetli Hektor
Noći naličan brzoj ulètî; strahovita mjed je
Blistala na njem, koja pokrivala njemu je t'jelo,
Dva je imao koplja u ruci. Dò boga nitko
Ne bi uzdržo njega u skoku; oči mu obje
Gorahu ognjem. Trojancem okrenuv se ù vrevi vikne,
Na zid neka se penju. A oni mu posluhnu poziv.
Brzo se jedni popnu na zidinu, drugi kroz vrata
Sunu kroz sazdana, al tad Achaejci bježati nadru
K ladjama dubkijem svojim te porodi silna se vika.

Trinaesto pjevanje.

Boj kod ladja.

Pošto primakne Trojce i Hektora k ladjama Zeus-bog
Tad u neprestanom pusti u trudu i čemeru borce,
A sam blistave oči povuče natrag i motrit
Uzme zemlju, gdje živu konjogojni Thraci i Mysi,
Borci iz bliza, i gdje mljekojedje ponosni živu
Hippemòlzi, i narod veòma pravedan abski.
A na trojanski grad ne okrene blistavih više
Očiju misleć u duši, da bezsmrtnik ne će ni jedan
Doć i pomòći u boju Trojancem ili Achaejcem.
To je spazio bog zemljotresac sileni dobro;
On bo se čudeći bitci i borbi tad na vrhuncu
Sjedjaše nà nâjvišêm šumovitog Thračkoga Sama;
S tog se vrhunca Idsko vidjevalo čitavo brdo,
Još se i Priamov grad vidjevo i achaejske ladje.
Iz mora on izišav i sjednuvši na taj vrhunac
Žaljaše Danajce, gdje ih Trojanci biju, na Zeusa
Vrlo se srdjaše. S brda gredovitog sidje na jednoč,
Podje koračajuć brzo; planina i široka brda
Tada se tresahu sva pod nogama bezsmrtnim boga.
Tri put korači nogom i tada se nadje na cilju,
Gradu u Aegama, tu mu je dvor u dubljìni u vodi.

Slavan, od zlata, blistav, kog nestati nikada ne će.
Tamo došavši konje mjedonoge pripregne kolma,
Konje brzolete, kojim nabujala zlatna je griva;
Onda se u zlato on naorùžâ ì prîmî zlatan
Lijepo izdjeljan bič i na kola uzpne se svoja.
Potjera konje uz vale, posvuda iz bezdana stanu
Nemani skakati morske pod njime, svog gospodára
Dobro poznavajuć; sve od veselja se razstupi more;
Brzo veoma konji polete, ne okvasi mjedna
Ništa se os; poskokljivi konji k achaejskim ladjam
Boga dovezu. — Ima u dubokom zalivu njeka
Izmedj gredovitog Imbra i Teneda široka špilja;
Tudijer ustavi bog Posidon zemljotresac konje,
Odpregne od kola njih i hrane im bezsmrtne baci,
Neka je jedu. Puta tad na noge metne im zlatna
Nerazrješljiva i nepretrgljiva, svog gospodara
Ondje da čekaju stalno; — u achaejsku ode tad vojsku.
Trojci u skupu nalik na oganj il na oluju
Hektora Priamu sina slijèdiše nemirni svedjer,
Bučni i burni, jer se u duši nadahu ladje
Achaejske dobit i kod njih junake sve poubijat.
Ali zemljodrža bog Posidon zemljotresac batrit
Stane Achaejce moru izišavši baš iz dubljìnê
Stasom se Kalchasu sličan učinivši ì glâsom krutim.
Ajasima prvim progovori ljutim po sèbi:
„Ajasi, vas ćete dva iz bijede spasit Achaejce
Misleć na junački boj, a ne misleć na bijeg strašni.
Drugdje se trojanskih ja strahovitih ruku ne bojim,
Ako i jesu zid preskočili velji Trojanci,
Jer će odoljeti svim nazuvčari njima Achaejci.
Samo se prepadam vrlo, da ovdje nas ne stigne štogodj,
Gdjeno mahnitac vodi na oganj nalik junake
Hektor, koji se diči, da Zeusa presilnog sin je.
Ali vas dva bog naputio koji, — te ovdje
Stali obojica hrabro i ostalu batrili vojsku!
Tako bi vas dva njeg od moroplovnih suzbili ladja,
Ako i udara vrlo i ako ga potiče Zeus-bog!“
Reče te jednog junaka i drugoga udari štapom

Bog zemljotresac, pa im hrabroće napuni srdce,
Brze im noge dade i koljena ï rûke ozgo.
Onda se bog ko jastreb hitrokrili digne, poleti
Kanoti jastreb, koj se s previsoke strmene liti
Digne i prione lovit ravnìcôm ptičicu drugu;
Tako Posìdôn bog zemljotresac ode od onih.
Od njih ga prvi sin Oìlejev brzi prepozna
Ajas, te sinu on Telamonovu besjedu reče:
„Ajase, njekoji bog, u Olympu kojino živu,
Vraču naličan nama zapov'jeda kòd lâdjâ bit se,
Nije ti Kalchas to pogadjač u ptice i vrač;
Kret bo njegovih nogu prepòznah i golijènî
Lako, kad odlažaše, jer lako je bogove poznat.
Sada se meni samu u grudima mojima srdce
Jače uzneslo, u rat i borbu dà zâdjêm umah,
Noge se trzaju meni odozdo ï rûke ozgo."
Sin Telamonov Ajas progovori njemu ovako:
„Tako se ruke za kopljem strahovite takodjer meni
Trzaju, srdce se diže u meni, poda mnom noge
Obje se žure, a i sam sa Hektorom Priamu sinom
Želim se boriti, s time junakom nemirnim svedjer."
Dok su se njih dva tu razgovarali besjedeć tako
Bojku se radujuć, kako pozavrgo u dušu bog im, —
Dotle je za njima bog zemljotresac achaejske sine
Batrio, koji su srdce krijepili kòd lâdjâ brzih.
Od težkog truda njima već koljena klonuše svima,
Jad im je dušu svu obuzimo gledajuć Trojce,
Koji su veliki zid preskočili u četah jurve.
Motreć Trojance suze iz očiju ronjahu oni,
Jer se ne nadaše više utèći zlu; al Posidon
Stupiv medju njih jake falange batriti stane.
Najprije k Teukru dodje i k Leitu bodreć ih na boj,
K Thoasu, Dejpyru i još k Peneleju vitezu stupi,
K strahinjam ratnim: Antiloku on i Merìonu stupi.
Ove je — bodreći njih — govorio krilate r'ječi:
„Stid vas budi, momci oj argejski! mislio ja sam,
Da ćete ladje vi u borbi spasiti naše!
Ako l' se od rata vi povučete pogubnog, onda

. . .
. . . .

Vidi se, da je dan, gdje Achaejce će svladat Trojanci!
Aj strahovito čudo i veliko očima gledam!
Nikada mislio prije nijesam, da će se sbiti,
Da će na naše ladje Trojanci, koji su nalik
Inače bijegom svojim na jelene te u planìni
Čagljevom postaju plijen i pardalom, vukovom te se
Razbjegavaju plahi, junačtva u njima nema;
Tako se ne htješe prije Trojanci ni malo sastat
S šakama achaejskim niti sa snagom njihnom u borbi.
A sad se od grada bore daleko kòd lâdjâ dubkih
Rad nevaljalstva vodje, rad nemara čitave vojske,
Koja srdita na nj brzoplovke ladje nam ne će
Nikako braniti, već se ubijati puštaju kod njih
Achaejski sinovi. Nego sve ako je doista krivac
Junak Atrejev sin Agamemnon silan daleko,
Što je Pelejevog pogrdio brzoga sina,
Opet ne valja nama odustajat od rata ljutog.
Nego se popravmo brže, popravljivo srdce je dobrih.
Nije lijepo, što od junačtva vi i žestine
Prestajete, a sve junaci ste najbolji sami;
Ne bih se borio ja s čovjèkom, koj se od borbe
Povlači, kukavac ako i jèsam, al na vas se srdim
Od srdca. Dragi oj moji, učiniti zlo ćete veće
Nemarom time. Stid i zamjeru svaki u svoje
Srdce nek vrgne. Već se porodila velika borba.
Jaki i grlati bojnik kod brodova bori se veće
Hektor i slomio on je već vrata i zasunak velji.“
Tako ohrabrujuć bog zemljotresac skloni Achaejce.
Okolo Ajasa dvaju poredjaju jake se čete,
Kojima, dà dôdjê, ne bi ni Arej zabavit mogo
Niti razgonivojska Athéna, jerbo po izbor
Najbolji staše junaci Trojance i Hektora čekat
Štitom poklopivši štit i koplje nasloniv na koplje.
Štit se sa štitom, šljem sa šljemom, junak s junakom
Sasta. Konjogrivni šljemi dodirnuše šljemove sjajne,
Kad bi se nagnuli momci. Toliko se sabiše gusto.
Koplja se svijahu njihnim u rukama smjelima, kad ih
Momci potresoše. Namjere svi i borit se htješe.

Sabiti udare Trojci, a pred njima idjaše Hektor
Napred bojevit, ko što sa pećine okruglast kamen
Štono ga odvali hridi sa ruba zimska bujica
Slomivši silnom vodom strahovitom kamenu temelj,
Te on poleti u vis poskakujuć, pod njim planina
Puca, al jednako on bez zapreke leti, dok na tle
Ne dodje. Više se tad ne kotrlja, lupivši silno; —
Tako je donjekle Hektor prijetio, do mora da će
Lako medj achaejske ladje i njihove čadore prodr'jet
S'jekuć Achaejce. Al kada na redove naidje guste,
Stane navalivši silno. Al achaejski sinovi na njeg
Mačima udare odmah i kopljima dvoreznim te ga
Odtisnu dalje i on uzmàče protjeran od njih.
Tada krikne Trojancem, daleko stane ga vika:
„Trojci, Lykijci, i vi oj Dardanci borci iz bliza,
Ostante! Ne će dugo odbijati mene Achaejci,
Ako se poput zida i jesu poredjali, al će
Od moga, mislim, koplja uzmàći, ako li mene
Herin gromovni muž u istinu predobri batri."
Tako rekavši srdce potače ì volju svakom.
Dejphob, Priamov sin, medj Trojcima naprijed podje
Ponosa pun, na sèbi je štit jednoliki imo;
Lako je stupao, noge pod štitom je micao dalje:
Sjajnime kopljem gadjat na njega uzme Merìon
I ne promašiv u štit jednoliki pogodi kopljem,
U štit od volujske kože, al ne prodre kroza nj oštrice,
Nego se prebi baš na držálju. Pred sobom Dejphob
Držaše volujski štit i u duši se bojaše vrlo
Koplja Meriona hrabrog. Al junak ovaj se natrag
U jato svojih drugova povúčê srdit veòma
I rad pobjede i rad oštríca, koje se prebi.
Onda k achaejskim ladjam, k čadòrima ode, da koplje
Dugo donese, što u čadòru ostalo bješe.
Drugi se borahu, uk neutažljiv rodi se ondje.
Sin Telamónov Teukar junaka ubije prvi
Imbrija. — Otac mu Mentor gospodar mnogijeh konja
Bješe. Živio on je u Pedaeju, prije no sinci
Achaejski dodjoše, kćerju od inoče Priama kralja

Medesikàstôm on se oženio. Al kad dovezu
Danajce ladje, opet u Ilij dodje; u vojsci
Trojskoj se iztico; stan mu kod Priama bješe i ovaj
Ljubio njeg je kao i svoju djecu. Tad Teukar
Pod uho sgodi ga kopljem, izvuče koplje, a Imbrij
Padne ko jasen, koji na vrhu proplanka gorskog
Mjedi pods'ječen lišće do zemlje spusti si nježno.
Tako padne, te na njem zazvekeće mjedeno sjajno
Oružje. Teukar k njemu pohítî, da oružje skine,
Al kad pohiti, kopljem na njega baci se Hektor;
Nego pogledav napred umàče mjedenom koplju
Jedvice Teukar, te onaj Amphìmaka Kteatu sina
Aktoriónu rani pod grudma, kad stupaše u boj.
Sruši se, stane ga jek, zagrohoće oružje na njem.
Hektor pohiti, da će sa glave junačini skinut
Šljem Amphimaku, šljem, što na čelu stajaše pravo;
Ali kad pohiti Hektor, na njega izbaci koplje
Ajas, al Hektoru koža ne pokaže se, jer bješe
Mjedi strahovitom sav obučen te u kvrgu štita
Pogodi Ajas, rine silovito Hektora i on
Od mrtvaca uzmàče obájû te njih odvuku
Danajci. Divni Menèsthej i Stichij, athenske vodje,
Medju Achaejce ponesu Amphimaka; Ajasi pako
Žestoki, b'jesni junaci ponesu Imbrija med njih.
Kao što lava dva bjelozubim kadano psima
Otmu kozu te ju kroz šikaru gustu ponesu,
Visoko iznad zemlje u raljama oni ju nose,
Ajasi ὸružâni držeći tako u visu
Onog plijeniše njega i od vrata odreže glavu
Sin mu Oìlejev, koj sbog Amphimaka bijaše gnjevan,
Tad se okrene, pa ju kroz množtvo baci ko kuglu;
Pred noge Hektoru padne u prašinu glava junáka.
Tada se u srdcu bog Posidon razljuti vrlo,
Gdje mu je pao unuk u pokolju ratnome ljutom,
Te on k achaejskim ladjam, k čadòrima ode potàći
Sinove achaejske na boj, Trojancima spremaše jade.
Tud'jer se sastane s njim Idomenej, kopljanik slavni
Idući od svog drugára, koj ìz boja skoro je ljutog

Došao koljenu ranjen na sagibu oštrime kopljem.
Drugovi njeg su donesli, vidarima njeg Idomenej
Ostavi ì pôdjê tada u čador, jer željaše još se
Ogledavat u bòju. Zemljotresac jakostni njemu
Riječ progovori — sličan po glasu Andraémona sinu
Thoasu, koji je vlado Aetólcem u svem Pleurónu
I Kalydónu strmom te narod ga štovo ko boga: —
„Oj Idomeneju, kretski gospodine, kamo prijetnje,
Kojima prijećahu Trojancem achaejski sini?“
Njemu odgovorri vodj Idomenej kretski ovako:
„Krivac, oj Thoase, nije nijèdan čovjek — kolìkô
Ja razabiram, jer svi vještaci mi smo u bòju.
Nikoga plašljivost ni strah ne osvaja nit se od borbe
Povlači ikoji nâs od lijenosti; nego je valjda
Zeusu Kronovom sinu velebitom ugodno tako,
Tû da Achaejci daleko od Argosa neslavno sginu.
Nego, Thoase, ti si bojevit od prije junak,
Svakoga bodriš, koga od borbe odustajat vidiš;
Zato se ni sad ti ne suzteži, već potiči svakog.“
Njemu odgovori bog Posidon zemljotresac jaki:
„Oj Idomeneju, muž se ne vratio onaj od Troje,
Nego se njime psi poigravali, kojino danas
Od volje svoje ne će da vojuje. Već daj poprimi
Oružje svoje i podji; obojici valja se nama
Žuriti, ne bismo l’ bili i dvojica koristni kako.
Kad se i kukavci sdruže, junačtvo njihno vrijedi,
A nas bi dva se borit i s dobrim junacima znali.“
Tako rekavši bog u poslove vrati se ratne.
A kad u čvrsti svoj Idomenej dodje u čador,
Oružje krasno obuče i koplja do dva si uzme,
Onda podje nalik strijeli, koju Kronìôn
Pograbi rukom te njom zavrti s gore olympske
Javljajuć ljudima znak; strijela se prejasno kr’jesi; —
Tako je blistala mjed s Idomeneja, kada je trčo,
S prsiju. Subojnik s njim se Merion sastane dobar
Blizu čadora, baš je po mjedeno otišo koplje,
Da ga donese. Jaki progovori tom’ Idomenej:
„Brziću, Molov sine Merìone, najdraži druže,

Čemu si došao amo izišav iz pokolja, boja?
Jesi li ranjen ter te oštrice muči kopljànô,
Ili mi dolaziš glasnik od koga? Ja u čadòru
Sjediti svome ne želim, već zaći želim u borbu.“
Razumni njemu ovo Merìon reče unatoč:
„Oj Idomeneju ti, oj mjedènhâljâ Krećana kralju,
Idem, nije l' ti gdje u čadòru ostalo koplje,
Da ga donesem, jer si prelomih, koje sam imo,
Kada sam Dejphoba u štit junaka sgodio drzkog.“
Njemu odgovori vodj Idomenej kretski ovako:
„Ako li jedno koplje il dvadeset hoćeš ih, nać ćeš
Sve u čadòru, gdje ih prislònih uz zidove sjajne;
Trojska su koplja to, od junaka ih ubitih skidam,
Jer se daleko — mislim — ne borim ja od dušmana.
Zato imadem kopalja, krvgaša štítôvâ imam,
Imam šljemova, imam i oklopa svijetlih, sjajnih.“
Razumni njemu ovo Merìon reče unatoč:
„I ja imadem u svom čadoru i ù cr̂nôj ladji
Mnogo odora trojskih, al uzet ih nije mi blizu.
Ni ja bo ne mislim, da sam zabòravio žestinu,
Nego u junačkoj slavi, — u borbi med prvima stojim,
Kada se bojna svadja zapòdjenê. Drugi me valjda
Gdjeki od Achaejaca mjedènhâljâ ne vidi, kad se
U ratu borim, al mislim za tèbe, da me poznadeš.“
Njemu odgovori vodj Idomenej kretski ovako:
„Znadem, kakov si junak, govòriti čemu ti treba?
Ta da se kod ladja svi mi boljari u zasjedu kupit
Stanemo, gdje se junačtvo razpoznaje najvećma ljudsko, —
Gdjeno se vidi, tko je junačina, tko li je plašljiv, —
Sad se ovako sada onako mijenja tud'jer
Obraz rdji i ne da na miru srdce mu sjedit,
Nego čučeći sjedi na nozi sad ovoj, sad onoj;
Srdce mu jako lupa u grudima, gdjeno se svojim
Kerama nada, sve mu u ustima cvokoću zubi;
Ali se nè mijenjâ junaku obraz nit odveć
Straši se on, kad jednoč u zasjedu junačku sjedne,
Nego se želi brže u boju ognjenom naći — —
Tvojemu srdcu tû i rukama zabavit ne bi

Mogao nitko. Jer da strijela te sgodi u borbi
Ili te rani, ne bi u zatiljak niti u ledja
Ona ti pala, nego il ù grûdi ili u trbuh,
Kada bi hitio ti med prvoborce, u njihno družtvo.
Al ne govòrimo više o tomu kò lûda djeca
Stojeć, da zamjerio prekò mjerê ne bi nam tkogodj.
Nego u čador ti der unidji i koplje si uzmi.“
Reče, — te Areju brzom Merìon nalični hitro
Uzevši iz čadòra mjedènicu koplje potrči
Za Idomènejem boja veòma željan u duši.
Kao što u boj stupa ljudomora Arej i njega
Jakostni njegov sin neustrašljivi Phobos slijedi,
Koji uplašit zna i mukotrpca mnogog bojnika;
Oni iz thračke zemlje u oružju idu na narod
Ephyrski ili na junački narod na phlegyjski; mólbâ
Njihovih ne slušaju, već jedne proslave samo; —
Tako je stupao vodj Idomènej i vodj Merìon
U rat, a oružani u blistavoj bijahu mjedi.
Prvi prihvati riječ Merìon drugom junaku:
„Deukaliónov sine, nakanio kud si u metež,
Da li na desnu stranu po vojsci, il po sredìni,
Ili na l'jevu stranu? Jer ne mislim nikako, da su
Igdje dugovlasi slabi Achaejci tolìkô u bòju.“
Njemu odgovori vodj Idomenej kretski ovako:
„I drugih ima, koji posrĕd lâdjâ braniti mogu;
To su Ajasa dva i Teukar, koj je strijèlom
Najbolji u puku, on i u kreševu dobar je bojnom.
Ti će se onog naganjat, sve ako boja i žudi,
Hektora, Priamu sina, sve ako je snažan veòma.
Bit će mu muka, pa da kolìkô je željan vojèvat,
One dvojice snagu nadvladat i strahotne ruke
Te zapaliti ladje, — već ako sam bog Kroniôn
Na ladje ne pusti naše brzìce gorući požar.
Ali uzmako ne bi čovjèku sin Telamónov
Nikakvom, koji je smrtan Deméterê jedući žito,
Koji se oružjem dade polomit i kamenjem veljim.
On ni od razbivojske Achilleja pobjego ne bi,
Kad bi se pobili s bliza, al njega nadtrčo ne bi.

Lijevo kreći ovako, i podjimo onamo, vidjet
Hoćemo, da l' ćemo sebi il drugome pribavit diku."
Reče te Areju brzom Merìon naličnі hitro
Krene, dok ne prodru tamo u vojsci, kud onaj je reko.
Kad Idomeneja vide Trojanci nalična ognju,
Njega i subojnika, u oružju umjetnom oba,
Jedan povikne drugom u vojsci i podju na njeg
Obje se pobiju vojske pri kraju crnijeh ladja.
Ko što kad nastane fijuk vjetárâ te navali bura
Onda, kad najviše ima po putima prašine svuda,
I vjetri skupa grade od prašine oblake strašne,
Tako se oni u boju sukobiše, željahu jedni
Ubiti druge mjedi oštroreznom u vrevi ratnoj.
U bitci — pogubi ljudskoj — zastršiše dugačka koplja,
Koja im pòsjekljiva u rukama bijahu; a sjaj
Mjedenih kaciga, koje svijetliše, trgaše oči
I sjaj oklopa novih i gladkih i štitova sjajnih,
Kada šetaše vojska; veoma smion bi bio,
Tko bi se muci toj veselio nimalo nujan!
Različnih misli dva silovita Kronova sina
Spremahu jade mnoge i tugu tada junakom.
Zeus je pobjedu htio Trojancem i Hektoru divnom
Proslavit hoteći brzog Achilleja; ali sa svime
Uništit nije htio pod Ilijem achaejsku vojsku,
Nego Thetidu samo i junačkog proslavit sina.
A Posidon je bog med Argejce došo izroniv
Potajno iz mora sinjeg i bodrio on ih je žaleć,
Gdje ih biju Trojanci; na Zeusa se srdjaše vrlo.
Istog su plemena njih dva doduše, istoga roda,
Ali je stariji Zeus i znade više u duši.
Zato se bojo Posidon na javi svadjat se s njime,
Nego je potajno sličan čovjèku bodrio čete.
Jednako pogubnog rata i borbe raztegnuše njih dva
Nerazrješljivo i nepretrgljivo uže nad vojskom
Jednom i drugom skupa i koljena pobiše mnogim.
Tad Idomenej skočiv med Trojce i Danajce viknuv,
Ako je ì bio prosjed, Trojance natjera u b'jeg,
Jer Othryòneja ubi, iz Kabesa koji no bješe,

Koji je skoro došo na vójnicu za ratnim glasom
I kćer je Priamovu Kassàndru najljepšu licem
Tražio, nek mu se dâ bez vijèna, i obeća djelo
Veliko, da će Achaejce prekò volje njihne od Troje
Odtisnut. Zato se Priam privolio, obećo dati
Kćer mu, a on se — tom obećánju vjerujuć — rvo.
Sjajnime kopljem njeg Idomènej gadjati uzme
Te ga i pogodi, kad je pošéto visoko, oklop
Njegov ne obrani njega, u trbuh mu prodje oštrice,
Sruši se, stane ga jek, a onaj se pohvali veleć:
„Oj Othryoneju, više od sviju hvalim te ljudi,
Ako li izvršiš sve, što Priamu, Dardana sinu,
Jesi obećo, a on privol'jo se kćercu ti dati.
I mi bi tebi sve to obrèkli, izvršili sve bi
Te bismo tebi iz Arga izvèli najljepšu kćerku
Atrejevoga sina i njome oženili tebe,
Da si žitelja puni razorio Ilios s nama.
Nego ajde, idémo pogodit se k ladjama brzim
Zà svadbu, jer mi tvrdi nijesmo, ne jabučári."
Rekavši to Idomenej povuče za nogu njega
Ùz jâkô kreševo; tada pred konjima idući pješke
Asij onoga dodje osvetiti, konji su njemu
Brektali nad ramènma, a subojnik njegov ih držo.
On Idomeneja hćaše pogoditi, al Idomenej
U grlo rani njega pod bradom; prolètî mu naskroz
Koplje te košto se hrast il topòla na zemlju sruši
Ili omorika vitka, drvodjelje koju u gòri
Za gradju pòdsjekoše ladjènû bradvama oštrim. —
Tako se izvali, legne pred konje i pred kola onaj,
Jaokne te mu ruke u prašinu krvavu padnu.
I upravljaču se pamet pométê, koju je imo,
Te se ne usudi konje okrenuti dušmanskim rukam
Ubjegavši, te njega Antìlok smioni ratnik
Kopljem po sredìni probode pravo i oklop
Njegov ne obrani njega, u trbuh mu prodje oštrice.
Tada uzdodrža krčeć krasnokovnih iz kola spadne.
Konje Antilok, sin junačine Nestora onog,
K nazuvčarom Achaejcem izvede ìz čêtâ trojskih.

Al Idomeneju blizu veòma pristupi Dejphob
Žaleć za Asijem, sjajnim na njega baci se kopljem,
Nego pogledav napred umàče mjedenom koplju
Idomènej, jer za štit za jednaki svuda se sakri.
Kožama volujskim bješe i junačkom obavit mjedi
Štit Idomenejev, dva su na njèmu štapića bila;
Za taj se sguri štit te prelètî koplje nad njime.
Muklo zabreči štit, kad dotàče njega se koplje.
Ali iz težke ruke ne izmetne zaludu koplja,
Nego Hypsénora, puku pastira, Hippasu sina
U jetru pod srdcem rani i ukine umah ga s nogu.
Onda se prodere Dejphob i sèbe pohvali vrlo:
„Lje ne leži Asij ne osvećen, nego će, mislim,
On se u duši veselit, kad u dom Aída ključára
Jakoga podje, gdje mu pridrúžih pratilca jednog!“
Reče i njegova hvala zabòlî ljuto Argejce,
A najvećma srdce Antiloku okrene hrabro.
Ali i žalostan on ne zaboravi svoga drugára,
Već on ga braniti stane trčéći i štítom ga kriti.
Onda se do dva mila drugara pogure ondje:
Echijev sin Mekìstej i s njime divni Alàstor,
I k širokobokim ladjam ponesu ga, — stenjo je ljuto. —
Al Idomènej srdce umiriti ne htjede velje,
Nego željaše ili Trojanca kojega mrakom
Pokriti crnim il sam Achaejce štiteći pasti.
Onda miloga sina Aesjétu, Zeusa gojencu,
Smakne, Alkàthoja hrabrog, Anchisu koj bijaše zetom;
Prvu njegovu kćer Hippodamiju uze za ženu,
Kojuno od srdca otac i gospodja ljubljaše majka
U kući, jer je ljepotom nadmášila vrstnice svoje,
Srdcem i djelima svojim, i zato se oženi njome
Najbolji junak, što ga u Troji širokoj bješe.
Njega Posidon bog Idomeneju ubiti dade
Sjajne mu zanijev oči i koljena b'jela mu sputa;
Nit bo je natrag mogo utèći, a niti pobjeć,
Nego kao što stup, visokòvrho kao što stablo
Mirno je stajao on i usrêd prsi kopljem ga sgodi
Junački Idomenej te razbije hiton na njèmu

Mjedeni, koji no prije odbijao smrt je od njèga,
Al tad zazvekeće muklo, kad koplje ga raztrga sasvim.
Sruši se, stane ga jek, zabode se ŭ srdce koplje;
Srdce je drhtalo i rt kopljani zadršće s njime,
Onda siloviti Arej zaustavi polet od koplja,
A Idomènej se prodre i sèbe pohvali veleć:
„Dejphobe, da li mi računámo pravo Achaejci
Trojicu ubiv za jednog? Ta hvalio sam si se tako,
Ludače! Nego meni nasùprot stani der sada,
Pa ćeš vidjeti, kakov potómak sam došao Zeusa,
Koji je Minoja najpre porodio, Kreti čuvara,
Minoj porodi pako nezazornog Deukalióna,
A taj porodi mene, da ljudem gospodujem mnogim
Zemlji u širokoj kretskoj; dovezoše amo me ladje
Na zlo tebi i otcu i ostalom trojanskom puku.“
Reče, a Dejphob stane u duši misliti dvoje,
Bi li uzmako natrag i junačkog kojeg Trojanca
Sebi pridružio il bi navaliti pokušo i sam.
I misleć dulje smisli, da ovo bolje će biti:
Poć po Aenèju. Njega u vojsci nadje, gdje stoji
Zadnji, jer se je divnog na Priama srdio jošte,
Što njeg junaka medju junacima častio nije.
Pristupi k njemu te mu progovori krilate r'ječi:
„Aeneja, trojanski oj ti gospodine, tijelo branit
Sada ti šurino valja, imadeš li za rodom tuge.
Nego ajdemo branit Alkàthoja, koji je tebe,
Jer ti je šura, mala odhranio ù kući svojoj,
Kopljanik slavni je njeg Idomenej ubio sada.“
Tako mu reče i tim u grudima gane mu srdce,
Te on podje boja veòma željan u duši
Na Idomèneja. Al strah ne uhvati tog ko dječaka,
Nego ostane stalan ko vepar gdje u planìni,
Koji se uzda u snagu, te nalogu veliku ljudi
Čeka na samotnu mjestu, a ledja njemu se ježe,
Oči njemu ognjem sijevaju i zube brusi
Nauman braniti sebe od pasa i od lovaca; —
Tako počeka tad Idomenej kopljanik slavni
Dolazak bojca Aenèjê i povikne svoje drugare

Videć Aphàreja, videć Askàlapha, Dejpyra jošte,
Strahinjam ratnim: Antìloku on i Merìonu vikne;
Ove je bodreći njih govorio krilate r'ječi:
„Ovamo druzi i samca ded branite mene; veòma
Ja se Aenèjê bojim brzića, koj dolazi na me,
Koji je vrlo jak u borbi junake ubijat.
On je doba svog u cvijètu, u najjačoj snazi.
Kakvog smo srdca, ej da vršnjaci smo nas dva, tad brzo
Slavno bi mene on pobijedio ili ja njega."
Reče, a oni miso u duši imajuć istu
Stanu na blizu štite naslonivši svi na ramènma.
A s druge strane svojim drugarom vikne Aenèja
Videći Parisa, divnog Agénora, Dejphoba k tomu,
Koji su s njime bili čelovodje trojski i narod
Za njima podje, ko što za ovnom ovce slijede
S paše na pòjilo te se u duši pastir veseli;
Tako se srdce Aeneji u grudma veselilo mnogo
Videći, kako njega slijedi veliko množtvo.
Oko Alkathoja tad se junaci boriti stanu
Dugijem kopljima; mjed oko prsiju strašno je njima
Zvečala, kada su jedni u množtvu gadjali druge.
A dva bojevita muža med drugima vidjena svima
Junak Aenèja i Idomènej Areju slični
Jedan drugoga htjede probòsti nemilom mjedi.
Na Idomeneja prvi Aenèja izbaci koplje,
Nego pogledav napred umače mjedenom koplju
Idomènej te koplje Aenejino u zamahu zadje
U zemlju, pošto mu zalud izleti iz žilave ruke.
A Idomenej sgodi Oenòmaja baš po sredini
Trbuha, prebi mu sagib od oklopa, u drob mu koplje
Zaroni, a on se srušiv u prašinu, rukom se zemlje
Primi; dugosjeno tad Idomenej koplje izvuče
Iz mrtvàca, ali s raménâ mu ne mognu krasno
Oružje uzet, jer sila strijèlâ se sipaše na njeg,
Jerbo mu stalni više prijegibi ne bjehu nogu,
Nit da poleti za svojom strijelom nit da odbježi,
Zato je stojeć odbijo od sebe nemili danak,
Ali mu iz boja noge ne mogoše pobjeći brzo.

Kad se povlačio sporo, za njime baci se kopljem
Dejphob, koji se ljuto na njega srdio jošte.
Ali ga ne sgodi ni tad, Askàlapha udari kopljem
Enyàliju sina, silovito kroz rame prodje
Koplje, a onaj se srušiv u prašinu, rukom se zemlje
Primi. Siloviti Arej drnoviti znao još nije,
Da mu je mrtav sin u borbi ostao ljutoj,
Već je na vrhu on Olỳmpa u oblacih zlatnih
Sjedio Zeusovom voljom zauzdavan; i drugi bozi
Bijahu bezsmrtni tu, al u boj ne mogoše poći.
Oko Askàlapha tad se junaci boriti stanu.
Dejphob kacigu sjajnu Askalaphu strgne sa glave,
Ali Areju brzom Merion nalični skoči
Te ga udari kopljem u mišice oštrim i zvekac
Na zemlju padne šljem duguljasti Dejphobu umah.
Poskoči iznovice Merìon kanoti jastreb
Te on s mišica skrajnjih izvuče Dejphobu koplje,
A tad se u jato svojih drugova zakloni. Polit,
Rodjeni Dejphobu brat, po sredìni brata si primiv
Iz vreve zle ga ratne izvuče, dok ne dodje k brzim
Konjima, koji su bili ostrágu za poljem bojnim,
Uz njih sjajna kola, upravljač stajaše uz njih.
Oni Dejphoba u grad odvezu, koj od bola težko
Stenjaše; krv mu je tekla iz ruke ranjene skoro.
Drugi se borahu, uk neutažljiv rodi se ondje.
Tad na Kaletoru sina Aphareja skočiv Aeneja
Grkljan mu prereže kopljem — k Aenèji okrenut bješe —
Na stranu glava mu klone, odleti mu i štit iz ruke
I šljem, dušogubna smrt oko njega svega se saspe.
U to odkrenuta Thoóna spazi Antilok,
Rani ga na nj se zaletjev, ods'ječe mu čitavu žilu,
Koja po ledjima iduć cijelim do vrata seže;
Svu presiječe mu nju, natràžkê sruši se Thoon
U prah i ruke on prijateljima milijem pruži.
Skočiv Antilok stane s raménâ mu oružje skidat
Sve se ogledajuć. Koji odakle obkole njega
Trojci i gadjat ga u štit u blistavi stanu, al opet
U nježno tijelo koplje Antiloku nikako nisu

Zadrijet mogli, jer bog Posidon zemljotresac sina
Branjaše Nestorovog u gomili onoj strijèlâ.
Nije daleko bo bio dušmanom, već med njima svedj se
Vrtio, koplje mu nije na miru bilo, već treslo
Ono se jednako te je i mahalo, a on u duši
Gledaše, kako će koga pogodit il na njeg navalit.
Ali u vrevi onoj Adàmas, Asijev sinak.
Spazi, kud smjera Antilok, i u štit baš po sredini
Udri iz bliza navaliv, al otupi njemu oštrice
Bog mrkovlasi jaki Posidon ne dajuć ubit.
Ko ožeženi kolac u štitu Antiloka dio
Ostane jedan od koplja, na zemlji ostane drugi.
Od smrti bježeć Adàmas med drugove utekne guste,
Ali ga stigne Merìon, kad uzmicaše, i kopljem
Rani ga izmedju snage mužèvljê i izmedju pupka,
Gdjeno najgora smrt jadnicima smrtnima biva.
Tu mu se koplje zabode, pod njime padne Adàmas
Te se bacakati stane ko junac, kog u planini
Užima vežu pastiri prekò voljê njegove te ga
Na silu vuku. Tako Adàmas se bacako malo,
Ali ne dugo, dok mu Merion ne izvadi koplje
Iz kože bliže pristupiv; navuče mu na oči mrak se.
Helen Deìpyra sgodi iz bliza velikim thračkim
Mačem u oči sl'jepe i kacigu razlupa na njem.
Ona na zemlju padne sa glave odbita i nju
Valjanu achaejski mnogi ponese med nogama bojac.
Mrak se na oči obje Deìpyru crni navuče.
Grlatog bojca Atrida Menelaja osvoji žalost
Te on zavrti koplje oštrorezno pa se junaku
Helenu zagrozi, a on povuče prijegib na luku.
Kad se već sukobe njih dva, pogodit oštroreznim kopljem
Željaše jedan, drugi strijelom od svoje tetívê.
Onoga Priamov sin strijelom u prsa rani
Sagib u oklopov, ali odleti gorka strijela.
Kao što kada bob crnokožac leti na gumnu
Velikom, il grah kad leti iz široke lopate ondje, —
Vjetar zviždući puše, a vijač uzmahuje krepko; —
Tako od oklopa slavnog Menelaja gorka strijela

Silno se odbi pa i odleti od njeg daleko.
A sin Atrejev njega Menelaj grlati bojnik
U ruku sgodi, koju na luku držaše gladkom.
U luk se mjedeno koplje junaku kroz ruku zadre.
Od smrti bježeć Helen med drugove utekne guste
Objesiv ruku, koplje od jasena vukući u njoj.
Al ga iz ruke Agenor junačina izvadi njemu
Te mu ju poveže dobro izplètenôm kunadrom ovčjom
Od praće, koju je kralju u rukama subojnik držo.
Onda na dičnog podje Menelaja junak Pisandar,
Al ga povèla huda sudbina k smrtnom skončánju,
Da ga, Menelaje, ti u pokolju pogubiš strašnom.
Kada se jedan drugom na blizu primaknu oni,
Promaši Atrejev sin i kòplje mu na stranu ode,
A Pisandar dičnog Menelaja pogodi u štit,
Ali ne mognu naskroz probosti mjedeno koplje,
Jerbo ga široki štit zaustavi; baš na držalju
Prebi se koplje, a onaj veselio bio se te se
Nadao pobjedi. Onda srebrokitni mač si povuče
Atrejev sin, na Pisàndra potrči; al onaj pod štítom
Lijepu sjekiru uzme od dobre mjedi sa gladkim
Dugime maslinovim držalom, zalete se skupa.
Obod konjogrivnog šljema Pisandar Menèlaju odbi
Pod grivom samom, na vrhu, al njega, kad je pristupo,
Nad nosom sgodi Menelaj u čelo, Pisàndru se kosti
Stresu, a krvave oči baš pred noge padnu mu u prah;
Sruši se svinuv se on, a Menelaj mu na prsi petom
Stane i odoru skine te cikćući prosbori riječ:
„Od ladja Danajaca brzòkonjîkâ odstupit
Vi ćete ipak, Trojci oj drzki, nenasiti ratni;
Nikakve nije vam bilo sramote dosta ni rugla,
Kako ste mene, zle vi oj kuje, pogrdili težke
Srčbe ne bojeć se Zeusa gromovitog gostinskog boga,
Koji će jednoč grad razoriti strmeni vama;
Ženu iz godina mladih odvèzli ste opako moju
I blago veliko s njom, počastila pošto vas ona,
A sad na ladje naše moroplovke bacit želite
Pogubni oganj i sve junake achaejske ubit.

Al ćete prestat od borbe, sve ako ste željni je vrlo.
Otče oj Zeuse, tebe od bogova sviju i ljudi
Najpametnijeg vele, od tebe je nastalo sve to.
Kako povoljuješ ti zločincima ovima trojskim,
Kojim je ob'jestno srdce u grudma i ne mogu nikad
Jednako pogubnog boja i pokolja zasitit sebe!
Svega se zasiti jednoč čeljade i ljubavi i sna,
Pjesme se zasiti sladke i plesanja napokon divnog,
Toga se svatko više u duši želi nasladit
Nego li rata, al borbe Trojanci se zasitit ne će."
Tako rekavši uzme Menelaj nezazorni s onog
Oružje krvavo te ga drugarima svojijem dade,
Onda se Atrejev sin med prvoborce um'ješa opet.
Ondje na njega sin Pylaémena naskoči kralja,
Sin Harpalìôn, koji za otcem milim si podje
U boj pod Troju, al se ne vŕnu u otčinsku zemlju,
Atrejevome sinu probode on po sredini
Štit iz blizine, al naskroz probosti ne mognu kopljem.
Od smrti on bježéći med drugove utekne guste
Svud se ogledajuć, da ga ne zareže u kožu tkogodj.
Ali kad uzmicaše, Merion strijèlôm ga rani
Mjedenom u desni guz, a strijèla mu naskroz proleti
Izpod kosti te mu probode ì mjehûr umah.
Na zemlju klone on i u rukama milih drugóvâ
Izdisaše si dušu na zemlji izvaljen ležeć
Ko crv, a krvca je tekla iz njèga i kvasila zemlju.
Okolo njeg Paphlagónci junačine strče se umah
Te ga u kola metnuv odvezu ga k Iliju svetom,
Turovni; otac je njih pristizávao lijući suze,
Ali je mrtvi mu sin u boju bez zamjene pao.
Za njim se ubitim vrlo u duši razljuti Paris,
Jer mu je milogost bio paphlàgonskôm ŭ pûku silnom;
Ljutit sbog njega on se strijelom mjedenom metne.
Bješe u vojsci njeki Euchénor, sin Polyída
Vrača; bogat je bio i čestit, dom u Korinthu
Bio je njemu; on je doplovio za smrt si ljutu
Znajući, jer mu je dobri Polỳîd govorio starac
Često, u kući da će od bolesti umrijet težke,

Ili kod achaejskih ladja pogubiti da će ga Trojci.
Zato se uklanjo on i glòbi achaejskoj težkoj
I mrzkoj bolesti, da ga u duši ništa ne boli.
Pod čeljust, pod uho njega kad pogodi Paris, izleti
Brzo iz njega duša i obuzme mrzka ga tmina.
Tako se borahu ondje u bòju kò žîvî oganj;
Hektor ljubimac Zeusov ni dočuo ni znao nije,
Da mu pogiba čeljad od Argejaca na strani
Lijevoj od ladja; brzo Achaejci bi slavu si stekli,
Jer je zemljodržac bog zemljotresac bodrio tako
Argejsku vojsku te ih i snagom branio svojom.
Hektor je stajao, kudno kroz vrata, krȍza zîd bješe
Skočio, danajske guste štitonosne redove probiv,
Gdjeno su Protesìlaj i Ajas imali ladje
Na žal sinjega mora povučene; sagradjen tu je
Najniže bio zid; junaci i njihovi konji
Najžešći bili su tu u borbi. Boeoćani tu su
I s njima Jaoni — štono hitóne dugačke vuku —
Lokri i Phthijani s njima, Epejci su takodje sv'jetli
Hektorov nasrtaj silni odbijali od ladja ondje,
Ali ne mògoše divnog i plamenog Hektora odgnat.
Bjehu i odabrani Athenjani; vodja im bješe
Sin Peteójev Menèsthej, pridružiše njemu se jošte
Phidas, čestiti Bijas i Stichij; Epejcima vodja
Meges, Phylejev sin, i Amphìon bješe i Drakij;
Smioni ratnik Podàrke i Medon vodjahu Phthijce.
Medon Oìleju bješe božanskom od inoče čedo,
Ajasu bio je brat, al u Phylaki živio on je
Otčinskoj zemlji daleko, jer rodjaka maćuhi ubi
Eriòpidi, koja Oileju bijaše žena.
Iphikla, Phylaku sina, Podàrke bijaše sinak.
Ti su u oružju bili pred četama junačkim phthijskṃ,
Vojevali su medju Boeoćani braneći ladje.
Ajas Oilejev sin brzonogi ni malo nije
Od Telamonovog sina od Ajasa bivo daleko,
Nego kao što dva rumèndlaka na njivi vola
Vuku složeni plug jednodušno, a znoj im silan
Podno rogova curi obojici, oni se žure

Oba niz brazdu, a jaram obojicu razstavlja gladki,
A plug reže râzor oranici — tako su njih dva
Stupivši jedan k drugom veòma si stajali blizu.
Al Telamónovôg sina drugari slijediše mnogi
Sami dobri junaci i oni primahu štit mu,
Kad bi mu koljena znoj osvojio ì têžkî umor.
Sina Oilejevog junačinu Lokrani nisu
Pratili, jer im srdce za kreševo ne bješe blizko;
Nisu bo imali mjednih gustogrivnih kaciga oni
Niti jasen-kopáljâ ni štitova oblastih krasnih,
Nego su pošli pod Ilij u lukove uzdav se svoje
I u kunadru dobro izpletenu ovčju te time
Gadjajuć mnogo Trojance, falànge lomljahu njihne.
Ona se dvojica sprijed u oružju umjetnom tada
Borahu s oklopnikom sa Hektorom ì s pûkom trojskim,
Lokrani pako krišom ostragu gadjahu. Trojci
Ne mišljahu na bojak, jer strijele su sve ih pomèle.
Tada bi od ladja i od čadórâ sramotno bile
Trojanske čete uzmàkle k vjetrovitom ilijskom gradu,
K Hektoru smjelom da nije Pulỳdamas stupio veleć:
„Nikako opomenam pokorit se, Hektore, ne ćeš.
Jer ti je prvome bog izručio poslove bojne,
Zato i mudrošću hoćeš pametniji od drugih biti.
Ali si svega sam predobiti ne možeš toga.
Jednom bo u ruke bog izručio posle je ratne,
Jednomu dao je ples, a drugomu kitharu, pjesmu,
Jednomu u grudi Zeus je gromoglasni metnuo mudrost
Čestitu, koju mnogi imadu ljudi i koja
Mnoge spasava, al sam upoznava najbolje on ju.
A ja ću sada reći, što najbolje čini se meni.
Svuda se ratni okrug razgorio okolo tebe,
A junačine Trojci uzišav na zidinu jurve
Jedni u oružju opet odustaju, drugi se bore —
S mnogima mali ih broj — raztrkav se izmedju ladja.
Nego uzmakni der ti i pozovi amo boljare;
Tad bismo dobro se mogli dovinuti savjetu mudru,
Il nam se na ladje valja zaletjeti pune vesala,
Ako nas uzhtije bog objačiti, — ili nam valja

Čitavim od ladja otić odavde. Jer ja se bojim,
Da nam jučeranji dug naplatili ne bi Achaejci,
Pošto nezasitni ratnik kod brodova jednako čami;
Ne mislim za njeg, da će okaniti boja se posve.“
Reče i besjeda ta se nezazorna Hektoru svidje,
I s kola umah on u oružju na zemlju skoči.
Besjedu započne s njim i krilate prozbori r'ječi:
„Ovdje, Pulỳdamase, boljare na izkupu drži,
A ja onamo idem, pomòći ću u ratu onim,
Onda ću vratit se opet, kad onima dojavim pravo.“
Reče i uzrastom brdo na snježano nalik poleti;
Vičući lećaše on kroz Trojánce i pomoćníke.
Na to pohrle svi, kad Hektorov začuju poklik,
K Panthojevome sinu Pulydamasu junaku.
Dejphoba potraži još i Helena vlastelja snažnog,
Asijevoga sina Adàmasa, Asija samog,
Hyrtaku sina, medju prvoborci, ne bi l' ih našo.
Al ih neòzlêdjenîh ni čitavih ne nadje sviju,
Nego su kod ladja jedni kod achaejskih ležali jurve
Život izgubivši, kad ih savladaše argejske ruke,
Jedni već pogodjeni i ranjeni bjehu u gradu.
Suznome boju l'jevoj na strani divnoga brzo
Nadje Alexandra, muža ljepokose Helene one,
Nadje ga, gdjeno batri, opominje drugove u boj;
Pristupi k njemu pa mu progovori besjede ružne:
„Nesretni Parise, prvi ljepotico, ženare ludi,
Gdje ti je Dejphob, gdje je i Helen vlastelj ti snažni,
Asijev sin Adàmas i Asij, Hyrtakov sinak,
Gdje Othryònej? Sad je sa vrha strmeni Ilij
Sav se srušio; sad je i tebi sigurna propast.“
Njemu bogoliki ovu Alexandro prihvati riječ:
„Kada je, Hektore, srdce u tebe, da nedužna kriviš, —
Drugi put htio bih ja odpočinut od boja jednoč,
Jerbo me mati nije porodila rdjava sasvim.
Od kad si kod ladja ti drugare potako na boj,
Od tad smo ovdje mi i bez prekida s danajskom vojskom
Bijemo boj, a drugari su mrtvi, za koje sad pitaš.
Samo je uteko Dejphob i Helen snažni je vlastelj

Uteko — ranjeni njih su obojica kopljima dugim
U ruku, ali je smrt Kronion odvratio od njih.
Sada nas vòdi, srdce i duša kuda ti veli,
Mi ćemo za tobom svuda pohitjeti veselo te ti
Našeg nedostajat ne će junačtva, kolìkô smo vr̀jedni,
Ali preko snage ni ognjan se ne može borit.“
Reče i junak riječma nagovori bratovo srdce.
Odu, gdjeno je boja i pokolja najviše bilo,
Gdje je nezazorni bio Pulỳdamas, Phalkes, Kebrìon
I još bogoliki junak Polỳphet, Orthaej i Palmys
I Hippot'jónovi sinci Askanij, a drugi Morys:
Ta su dvojica došla za zamjenu u zoru juče
Iz Askanije grudne, potàče Zeus ih na borbu.
Oni podju slični oluji i vjetrima težkim,
Koje je na zemlju grom Kronióna potjero Zeusa,
U more oni šumeć i gromoćuć padnu, i vali
Silni se motaju moru po prešumnom, sjajni su oni
I krivuljasti, jedni sprijeda, drugi ostragu; —
Tako i Trojci, jedni sprijeda, drugi ostragu
Natiskani i sjajuć u oružju sl'jedjahu vodje.
Sve ih je vodio Hektor ljudomori Areju slični,
Priamov sin, na sebi je štit jednoliki imo,
Sa mnogo koža, mjedi po njèmu bijaše mnogo;
Sjajna se kaciga tresla na čelu Hektoru divnom.
Svuda je stupao oko falanga i svakako kušo
Štitom sakriven ne će l' uzmaći pred njim Achaejci,
Ali pomesti nije Achaejcima mogao srdce.
Široko stupajuć Ajas zatàče Hektora u boj:
„Bliže, oj nesretniče, pristupi, čemu toliko
Plašiš Argejce? mi nevještaci nijesmo u bòju,
Nego je opaki bič Achaejce svladao Zeusov.
Njegdje se nada srdce u tebe, da ćeš nam ladje
Uništit, ali su brze na obranu ì nama ruke.
Grad vaš žitelja puni ej prije, mnoge će prije
Valjda ruke naše razoriti, razsuti njega!
Tebi proričem, da t' je već blizu, kada ćeš bježeć
Moliti otcu se Zeusu i ostalim bozima vječnim,
Da ti ljepogrivi konji od jastreba hitriji budu,

Da te u grad brže dovezu prašeći poljem.“
Kad to izrèče, al njemu sa strane desne proleti
Orao ptić iz visínâ i uzcikće čitav se narod
Achaejski sbòg pticê vesel — tad Hektor odgovori sv'jetli:
„Ajase, gatalo ludo, oj hvastavče, što si to reko?
Ej da sam tako sin Aegidonoše velikog Zeusa
Uvijek, tako da me porodila gospodja Hera,
Da me poštuju kao Athenu i Apollona,
Kao što današnji dan Argejcima donosi svima
Propast! i ti ćeš biti medjù njima ubit, pred mojim
Kopljem li ostaneš dugim, ogulit će ono ti kožu
Nježnu i trojanske pse ćeš nahraniti i ptice mnoge
Salom i mesom svojim, kad kòd lâdjâ achaejskih padneš.“
Reče Hektor i one povede, a oni za njime
Podju gromotno vičuć i ostrag se uzcikće narod.
A s druge ciktahu strane Argejci te se junačtva
Sjećahu ì stanû čekat boljare trojanske. Vika
Vojska obiju segnu u ether, u Zeusovo svjetlo.

Četrnaesto pjevanje.

Zeus prevaren.

Ako je ï pio Nestor, al dobro primjeti ciku
Te on Asklépija sinu progovori krilate r'ječi:
„Misli, Machàone divni, izvršiti kako će to l' se,
Vika sve veća bujnih mladića kòd lâdjâ stoji.
Al ti sjedider ovdje i vino žarkasto pij der,
Dokle ne ugrije tebi ljepokosa tu Hekaméda
Vodicu toplu, dok ti ne opere krvave rane,
A ja idem, da brzo na pogledno uzidjem mjesto."
Reče i umjetni štit Thrasyméda, svojega sina,
Hrabrog konjokrote uzme gdje ležaše tad u čadòru,
Od mjedi blisto je sav, a Thrasymed ga imo je njegov.
Koplje bojevno primi s oštricem od mjedi ljute,
Izvan čadòra stane i opazi posao grdni,
Gdje se pletu Achaejci, — junačine gdje ih ostrágu
Metu Trojanci; zid se već achaejski srušio velji.
Ko što se muti more, — a valovlja gudnjava stoji, —
Sluteći navalu naglu vjetárâ ì njihov fijuk,
Ono se muti onako i ne giba nikud se ono,
Dokle od otca Zeusa stanoviti ne padne vjetar,
Tako se starcu srdce cijepalo misleći dvoje,
Bi l' med brzòkonjîke Argéjce u četu pošo,

Il Agamemnona, puku pastira, tražit bi l' išo.
I misleć dulje smisli, da ovo biti će bolje:
Po Agamemnona poći. U borbi ubijala vojska
Jedna je drugu mjed popucivala na njih je tvrda,
Kako se mačima biše i kopljima dvoreznim oni.
Nestora sastanu kralji gojenci Zeusovi, iduć
Od ladja, — ranjeni svi: Odyssej i Tydejev sinak,
Atrejev sin Agamemnon, — daleko bo njihove ladje
Od mjesta ležahu bojnog na žálu sinjega mora,
One su prve od sviju povučene bile na suho,
A zid kod najdaljih ladja sazidali bjehu Achaejci.
Sve da je obala bila širòka, ne mogoše ladje
Na njoj stajati sve i narodu bijaše uzko.
Zato su poput stupa poredjali brodove i sav
Pokrili široki žal koliko med brdima bješe.
Zato podjoše skupa želeći vidjeti borbu
I bojni podcik, svaki o koplje se upiro, srdce
Turovno u njima bješe; i sastane s njima se starac,
Te on Achaejcima tima u grudima pokruši srdce.
S njime besjedu kralj Agamemnon započne ovu:
„Nestore, Nelejev sine, oj achaejska velika diko,
Iz boja čemu ti ljudogubnog dolaziš amo?
Bojim se, da riječ Hektor siloviti izveo ne bi,
Kako se grozio njekoč u trojanskom sboreć vijeću,
Da se od ladja prije u Ilios vratiti ne će,
Dok ih ne zapali i dok ne pogubi sve nas junake.
Tako je sborio on, a sada se svršava sve to.
Aj i ostali već nazuvčári Achaejci na mène
U srdcu srčbu imadu, Achillej kao što ima,
Te im se boriti ne će pri kraju crnijeh ladja."
Na to odvrati njemu Gerenjanin konjanik Nestor:
„Sve se doista tako dogodilo; drugčije ni sam
Visoki gromovnik Zeus okrenuti mogao ne bi.
Zid bo se srušio već, za koji se nadasmo prije,
Da je obrana on neprelomljiva ì làdjam ì nam.
Oni kod brzih ladja neprestano težko se bore,
I ti prepozno ne bi, kolìkô bi gledao godjer,
S koje l' se strane pletu i metu ondje Achaejci;

Tako ih kolju Trojanci u metežu, uk do nebésâ
Seže. Al mislimo dajmo, što l' ima sve se učinit,
Ako li pamet može pomòći. Al nejdimo u boj —
Ja bih reko — jer ranjen ne vr'jedi više u borbi."
Kralj Agamemnon njemu ovako prihvati riječ:
„Kada se, Nestore, oni pri kraju ladja već bore,
Kada ih sazidan zid obranio nije ni jarak,
Kojim se izmučiše Argejci, u srdcu misleć,
Da je obrana on neprelomljiva ì lâdjam ì nam, —
Tako gospodu valjda velebitom hoće se Zeusu,
Da tu bez dike padnu Achaejci daleko od Arga;
Znao sam prije, kako Argejce je branio rado,
A znam i sada, kako sa bozima blaženim inim
One proslavljuje, — ruke savezavši ì srdce naše.
Al sad, kao što velim, učinimo dajmo ovako.
Štogodj blizu mora imade naprvo ladja,
Sve ih potegnimo, sve ih povucimo u more divno,
Visoko tad ih nad vodom osidrajmo, dokle nam sveta
Ne dodje noć; Trojanci odustati morda će tada
Od boja, i mi ladje povući sve ćemo druge.
Zamjere nije bijedi umàći, niti po nòći.
Bolje je spasiti se bježéći nego li propast."
Mrko pogledav njega Odyssej dosjetljivi reče:
„Kakva je, Atrejev sine, iz usta ti riječ umakla?
Ej da proklètnîk ti nevaljalijom upravljaš drugom
Vojskom, nama kralj da nijèsi, kojim je Zeus-bog
Od rane mladosti dao do starosti, bojeve težke
Da nam valjade biti, da u njima pogine svaki.
Širokih ulica grad zar tako trojanski misliš
Ostavit, sbog kog bijede i čemera imasmo mnogo?
Šuti, da ne čuje drugi Achaejac takovu riječ,
Koje nijedan čovjek kroz usta preveo ne bi,
Koj po paméti svojoj govoriti znade, što valja,
Kojino žezlo nosi i komu je čeljad tolìkâ
Poslušna, kao što ti med Argejcima mnogijem vladaš;
Sada ti pamet korim veòma, što si to reko,
Kojino u more veliš potegnuti nakrite ladje,
Kada je buknuo rat i podcik bojni, da Trojcem

Bude veselja, koji i tako silniji jesu,
A nama prijeka propast da nadodje. Tad bo Achaejci
Ne bi odoljeli boju, da u more ladje povuku,
Već će se obzirat plaho i prestajati od bojka.
Onda će škoditi tvoj, oj glavo narodna, savjet.“
Na to junacima kralj Agamemnon odgovori njemu:
„Oj Odysseju, težkim prijekorom srdce si moje
Sgodio; ali ja ne govorim, u more da si
Achaejski sinci povuku prekò voljê nakrite ladje.
Sada nek dodje, tko zna izrèći mudriju miso,
Bio star ili mlad, ugodit će svakako meni.“
Med njima započne riječ Diomed, grlati bojnik:
„Blizu je čovjek — dugo ne trážimo — ako l' vas volja
Poslušat mene te mi ne zamjeri ljutito svaki,
Što sam vijekom svojim medjù vama najmladji svima;
Ali se ponosim i ja, od otca čestita da sam
Tydeja, kojega krije u Thebama mogila grobna.
Tri se nezazorna sina porodiše Portheju i svi
U Pleurónu su oni i strmenom u Kalydónu
Življeli: Agrij i Melas i Oenej konjanik treći,
Otca mojega otac, junačtvom prvi on bješe.
Oenej je ostajo tu, a otac nastani moj se,
Dost se nabludiv, u Argu, po odredbi Zeusovoj valjda
I drugih bogova. Kćerju Adrèsta se oženi jednom;
Žitkom mu obilan bijaše dom i orànîcâ dosta
Imaše pšenice punih, a okolo voćnjaci bjehu,
Imo je mnogo ovaca; na koplju u achaejskom puku
Najbolji bješe; al čuli ste sve, je l' istina prava.
Zato nemojte zlim i rdjavim držati rod mi
I ne pogrdite riječ, kad izreknem javno ju vama.
Ajdmo od nevolje u boj, sve ranjeni ako i jèsmo; —
Tamo se samim valja od borbe nam uzdržavat
I od strijela, da ne zadobavi tkogodj si ranu
Na ranu, al ćemo druge potàći, obodriti, koji
Srdcu ugadjajuć svomu ne bore se, stoje daleko.“
Tako im reče pa se pokoriše poslušno oni.
Podju, a naprvo kralj Agamemnon junački podje.
To je spazio bog zemljotresac preslavni dobro,

Te on za njima staru junaku naličan podje;
Desnicu primi on Agamemnona, Atreju sina,
Besjedu započne s njim i krilate prosbori r'ječi:
„Atrejev sine, sad se Achilleju opako srdce
U njedrih raduje njegdje, kad motri achaejsku bježan
I krv, jer ni malo duše u njèga doista nema.
Ali ga nestalo sasma, bog upropastio njega!
Još se blaženi bozi na tèbe ne srde posve,
Nego će trojanskog puka čelovodje mudre uzprašit
Jošte široko polje, i vidjeti sam ćeš ih jošte,
Gdjeno od ladja i od čadórâ bježe u Ilij."
Tako rekav i kriknuv glasovito odjuri poljem.
Krikne kao što devet îl deset tisuća ljudi
U ratu jeknuti zna zavrgávajûć svadju i borbu,
Takov zemljotresac bog iz grudi iztisne silni
Glas i tako svakom Achaejcu veliku hrabrost
U srdce vrgne, da se bez prestanka bori u bòju.
Hera zlatotrona stojeć na glavici gore olỳmpskê
Gledaše očima dolje te u bitci, junačkoj slavi,
Umah si rodjenog brata i djevera opazi, gdjeno
Sopeći brzâ, te se poveseli vrlo u duši.
A na najvišem vrhu izvorljive opazi Ide
Zeusa, gdje sjedi, te se na njèga razsrdi strašno.
Onda se vòlooka u duši gospodja Hera
Zamisli, kako bi um Aegidonoše Zeusa zanèsla.
Ova se miso u duši učinila najbolja njojzi,
Lijepo nakitit sebe i poći nȁ goru idsku,
Ne bi li nju zaželio on obljubiti, ne bi l'
S njom se milovat htio, i ona mu blagim i sladkim
Oči posula snom i občinila mudro mu srdce.
Ona podje u thalam, — načinio sin joj ga mili
Hephaest i složio čvrsta u dovratnike je vrata
Otajnom bravom, bog je otvorio ne bi ni jedan. —
U taj unidje thalam i vrata zatvori sjajna.
Najprije s tijela ljubkog ambrosijom boginja sebi
Nečist opere svaku; ambrosijskim, ljeskavim uljem
Ugodnim namaže sebe, u kojem mirisa bješe.
Kad bi se ulje to po mjedenoj Zeusovoj kući

Razlilo, po nebu svem i po zemlji bi pošao miris.
Time si lijepu kožu kad namaže, onda si kosu
Počešlja te si splete na glavi bezsmrtnoj ona
Blistave uvojke krasne, ambrosijske rukama sama.
Haljinom odjene tad se ambrosijskom, koju Athena
Sgotovi vješto utkav unutra umjetnih djela
Mnogo. Kopčama zlatnim na grudima prikopči nju si
Hera i opaše pasom, na kojem je stotinu kita,
U uši pròbûšene tad brnjice boginja metne
Sa tri dragulja u redu, milina blistaše iz njih.
Povi se tad ubradáčem medj boginjam' boginja prava
Lijepim novime, koj je svijetlio kanoti sunce;
Lijepe podplate tad si izpòd nogû bijelih sveže.
Kada si uresom svakim već tijelo nakiti svoje,
Izidje iz sobe, tad Aphroditu od bogova inih
Na stranu zovne te joj ovako započne riječ:
„Bi li me poslušat htjela, oj dijete drago, što velim?
Ili me poslušat ne ćeš u duši srdita, što ja
Danajskom pomažem puku, a Trojcem si ti na pomòći?“
Zeusova kći Aphrodita odgovori njojzi ovako:
„Kćeri velikog Krona, prečestita boginja Hero,
Što si umna, govori, a duša me nuka izvršit,
Ako izvršiti mogu i ako se dade izvršit.“
Hera pòlukavo odgovori gospodja njojzi:
„Daj mi žudnju i ljubav, oj kćeri, čime savladat
Bogove bezsmrtne sve i smrtnike umiješ ljude.
Idem bo krajeve zadnje mnogohranke pregledat zemlje
I Okèana, božji početak, i Tethyju majku,
Koji odhraniše, koji odgojiše u kući svojoj
Mene od Rheje me primiv, gromoglasni kada je Zeus-bog
Pod trepetljivo more i pod zemlju metnuo Krona.
Idem pogledat njih i bezkrajnu svadju umirit,
Jerbo već odavna jedno obljúbit se s drugime ne će
Niti milovat, jer im ljutina je na dušu pala.
Njihova srdca ja nagovorit riječma da mogu
Te ih navesti, da se ležéći miluju, ljube,
Ja prijateljica mila, vrijedna njima bih bila“
Riječ prihvati njoj Aphrodita nasmješljivka mila:

„Niti doliči, pa ni ne mogu ne uslišat tebe,
Kojano predobrom Zeusu u naručju počivaš mila.“
Reče i od prsi sebi izvezeni šareni remen
Odpaše, u kom su sve ušivene njezine čini;
U tom je remenu žudnja i ljubav, razgovor tu je
I prelašténje, što no i mudrim zamamljuje pamet.
Dav joj ga u ruke riječ progovori ì klikně njojzi:
„Na ti ga, remen taj u svoja metnider njedra
Šareni, u kom je sve ušiveno; ne mislim, da ćeš
Doći bez uspjeha natrag, što u srdcu svojemu želiš.“
Reče, al volooka nasmije se gospodja Hera;
Smijuć se ona remen u svoja postavi njedra.
U kuću Zeusovu tad Aphrodita boginja ode,
Hera s glavice pako olympske gore otišav
Dodje na Piersko brdo, u Emathske krajeve ljubke.
Zatim se na brda Thraka konjogojnih snježana vine,
Na najviše vrhunce, al nogama ne dirne zemlju;
S athoske gore ona u valovno korači more,
Dodje na Lemnos, grad božanskoga Thoasa kralja.
Tu se sastane sa Snom, — koj rodjeni bratac je Smrti, —
Ruku mu stisne, riječ progovori ì klikně njemu:
„Sne, oj gȍspodâru i bogova sviju i ljudi,
Već si me uslišo često, što rekoh ti, pa me i sada
Poslušaj, a ja ću znati za hvalu dovijek tebi.
Sjajne pod obrvama ded uspavaj Zeusove oči,
Odmah kad legnem ja uz njèga u ljubavi sladkoj.
Dat ću ti stolac lijep na uzdarje, stolac vjekovit,
Zlatan, koji će sin moj Hephaesto, rukotvorac slavni,
Vješto načiniti te će i podnožje za noge metnut;
Na tom ćeš držati stolcu u gostbi bijele noge.“
Sladjani San odgovarajuć njoj tad prihvati riječ:
„Kćeri velikog Krona, prečestita boginja Hero,
Svakoga drugoga ja bih od bogova mogao vječnih
Lako uspavati, pače Okeanske ja bih rijèkê
Vode uspavao, koje početak su stvarima svima;
Ali se Kronovu sinu primàći hotio ne bih
Zeusu i njega uspavo, već ako sam bi mi reko.
Već bo me jednoč tvoj opamétio, boginjo, nalog

Onda, kada je grada od ilijskog plovio onaj
Sin prejunački Zeusov, grad razorivši Trojski.
Ja sam uspavao um Aegidonoše velikog Zeusa
Sladjan obuzev njega, a u srdcu onomu ti si
Zlo odlučila, digla na pučini vjetrova hudih
Silu i odbila njega na Koos žiteljâ puni,
Od prijatéljâ daleko; — al kada se probudi Zeus-bog,
Bogove stane turat po dvorih, a najviše mene
Tražaše, u more da me iz ethera bez traga baci,
Ali me izbavi Noć krotiteljica bogova, ljudi.
K njojzi se bježeć utèkoh, tad smiri se srdit doduše
Zeus bojéći se Noći učiniti na žao brzoj.
A sad mi drugo djelo izvršiti nesretno veliš.“
Gospodja vòlooka tad Hera prihvati riječ:
„Zašto se toga, Sne, u duši opominješ svojoj?
Misliš li, da Zeus brani gromoglasni tako Trojance,
Ko što se radi Heràkla razsrdio, svojega sina?
Nego idi, i jednu od Charita mladjanih tebi
Dat ću, oženi se njom, nazòvi svojom ju ženom,
Dat ću Pasitheju, koju u duši uvijek žudiš.“
Reče i San razveseljen njoj odgovori riječ;
„Deder se meni Styžkom veòma pogibeljnom vodom
Sada zakuni; zemlje mnogohranke jednom se primi
Rukom, a drugom mora sjevucastog, da nam svjedoci
Budu bogovi donji, uz Krona kojino živu,
Da ćeš mi doista jednu od mladjanih Charita dati,
I to Pasitheju, koju u duši uvijek žudim.“
Reče i boginja njega bjeloruka posluša Hera
Te se po njegovoj volji zakune i bogove zazva
Sve, što pod Tartarom živu, Titéni koji se zovu.
Kad se zakune već i kada dovrši kletvu,
Otidju oboje odmah sa Lemnosa, Imbrosa oni
Zaviti ù maglu i put prevaljujuć oboje brzo.
Oni do Ide dodju izvorljive, zvjerinju majke,
Dodju do Lektosa; tu se iz pučine izviju i tad
Na kopno stupe, vrh se planine pod nogama njihnim
Tresaše, a San, prije no Zeusove spaze ga oči,
Popne na jelu se vrlo visòku, koja na Idi

Najviša bješe sežuć u ether kroz magle tamne.
Tu se pritisne San uz jelove grane i nalik
Zvonkoj stvori se ptici, u brdima kojano živi,
Chalkida kažu joj bozi, *Kymìndis* kažu joj ljudi.
Gospodja Hera se brzo na Gargaros visok vrhunac
Idske popne planinê; — i nebeski oblačnik Zeus-bog,
Kako ju opazi, ljubav tad osvoji mudru mu dušu,
Kao što kad ju je bio obljubio prvi put, kad su
Kradom od roditéljâ u krevet oboje legli.
K njoj se približi Zeus, progovori i klikne njojzi:
„Kamo namjeravaš, Hero, s Olympa što dolaziž amo?
Nemaš se uzpeti kamo, jer konja nì kôlâ nemaš.“
Hera pȍlukavo odgovori gospodja njemu:
„Idem krajeve zadnje mnogohranke pogledat zemlje
I Okèana, božji početak, i Tethyju majku,
Koji odhraniše, koji odgojiše u kući svojoj
Mene; idem ih vidjet i bezkrajnu svadju umirit,
Jerbo već odavna jedno obljubit se s drugime ne će
Niti milovat, jer im ljutina je na dušu pala.
Konji mi stoje podno izvorljivog idskoga brda,
Oni će nositi mene po vodi, nosit po suhu.
Radi toga sam k tebi s Olỳmpa ovamo došla,
Da se poslije na me ne razsrdiš, kada bih tajno
Ja Okeanu pošla u dvore, koj duboko struji“.
Nebeski oblačnik Zeus joj odgovori rieč ovakvu:
„Bit će i drugi put kada, oj Hero, dà možêš otić.
Nego ajdemo leći, nasladit se ljubavi ajdmo,
Ta još mi nikada ljubav za boginjom niti za ženom
Tako ne svlada dušu u grudima razliv se po njoj,
Niti kadno sam ženu Ixìona ljubiti stao,
Koja Pirithoja rodi mudrinom bozima ravnog;
Ni kad Akrisija kćer vitonogu Danaju ljubih,
Kojano poglavitog junaka Perseja rodi;
Ni kad Phoenixa kćer daleko slavnoga ljubih,
Minoja i Radamàntha bogolikog koja mi rodi;
Ni kad u Thebi ljubih Alkménu, Semelu ljubih,
Ona srčanog sina Heràkla porodi meni,
A Dionýsa, ljudem veselje, Semela rodi;

Niti kad božicu ljubih ljepokosu Demetru onu,
Niti preslavnu Letu, ni samu tebe kad ljubih, —
Kòliko sada te žudim i osvaja sladka me žudnja.“
Njemu pòlukavo odgovori gospodja Hera:
„Prestrašni Kronov sine, izustio kakvu si riječ?
Ako li leći sa mnom u ljubavi želiš na vrsih
Idske planine, al sve odatle vidjet se može;
Kako bi bilo, da nas od vječitih bogova koji
Spazi, gdje spavamo, i da medj bogove ostale ode
Te im prokaže? Ne bih u dvore se vratila tvoje
Ustav iz kreveta ja, jer ruglo bilo bi pravo.
Ali ako li hoćeš i ako t' je milo u duši,
A ti thalamos imaš, — načinio sin ti ga mili
Hephaest i složio čvrsta u dovratnike je vrata, —
Onamo podjimo leći, kad postelje hoće se tebi.“
Nebeski oblačnik Zeus joj odgovori riječ ovakvu:
„Ne boj se, Hero, da će il čovjek nas vidjeti il bog
Ikoji, jer ću nâs zaogrnuti oblakom zlatnim
Takovim, da nas ne će zamòtriti moći ni Helij,
Koji od svakog svjetla imade oštriji pogled.“
Reče i Kronov sin tad ogrli milu si ženu.
Pod njima nova trava iz zemlje izbije divne,
Rosni izbije lotos i božur, perùnika gusta
I nježna, kojano one od zemlje dizaše u vis.
Tudijer njîh dvoje legnu i na se oblak navuku
Lijepi zlatni, rosa iz njega padaše sjajna.
Tako je otac mirno počivo na Gargarskom vrhu
Ljubavlju savladan i snom u rukama ženu držeći, —
Onda sladjani San poteče k achaejskim ladjam,
Da glas zemljodrži javi zemljotrescu jakome bogu.
Bliže pristupi k njemu i krilate prosbori r'ječi:
„Po volji, Pòsidône, Argéjce sad braniti možeš;
Bojnu im slavu, ako i zà čas samo, pridruži,
Dok Zeus spava, koga poklopih pokojem tihim,
Hera je njega zanesla, da s njome u ljubavi spava.“
Reče te u slavna opet plèmena ljudska odleti,
A Posidóna potače, da ì jače Danajce brani,
Medju prvoborce umah Posìdôn skočivši vikne:

„Zar ćemo opet, puče oj argejski, pobjedu pustit
Hektoru, Priama sinu, da brodove osvoji slavno?
Hektor govori tako i želi, jerbo Achillej
Kod ladja ostaje dubkih veoma srdit u duši.
Ne ćemo odviše željet Achilleja, ako l' se drugi
Budemo bodrili mi, da jedan drugoga brani.
Nego kao što velim, učinimo dajmo ovako.
Najveće, najbolje štite, u vojsci što ih imamo,
Metnimo na se, glave pak pokrijmo šljemima sjajnim.
U ruke najdulja koplja oštrorezna uzmimo redom
I tad podjimo; ja ću čelovodja biti, ne velim,
Da će nam Hektor odoljet, koliko se godjer naprezo.
Tko je ratnik smion, a màlen štit na ramenma
Ima, nek slabijem dâ ga i neka uzme si veći.“
Tako im reče, pa se pokoriše poslušno oni.
Redjat ih knezovi stanu, sve ako su ranjeni bili:
Atrejev sin Agamemnon, Odyssej i Tydejev sinak.
Idjahu po svoj vojsci mijenjajuć oružje bojno.
Dobar je uzimo dobro, a rdjavo rdjavu davo.
I kad junačku mjed navuku jurve na sèbe,
Podju, a naprvo bog Posidon zemljotresac podje
Strašan dugosjekli mač u punanoj ruci držéći,
Naličan munji; s njim se ne valja nikako sastat
Boju u ognjenom, strah već od njega priječi ljude.
A s druge strane Hektor Trojance redjaše sv'jetli.
Tada prestrašnu svadju i borbu učiniše ondje
Svijetli Hektor i bog mrkovlasi jaki Posidon,
Onaj pomažući trojskom, a ovaj argejskom puku.
More se uzburka sve k čadòrima ì k lâdjam crnim
Argejskim; gromotno vičuć sa vojskom se udari vojska.
Niti valovlje morsko ne uči o kopno tako,
Kada se iz mora digne od duvanja Boreje težkog,
Niti gorućeg ognja ne stoji prasak tolìkî
Dolu u planinskom, šumu izgorjeti kada se digne,
Ni vjetar oko stabala dugovrhih tako ne šumi,
Koji najvećma svome u bjesnilu gruvati znade,
Kòlikî trojanski glas i achaejski bijaše tada,
Kadno se na vojsku vojska zaleti povikavši strašno.

Prvi udari Hektor junaka Ajasa kopljem,
Kada se upravo k njemu okrénu, i dobro ga sgodi,
Gdjeno se remena dva oko grudi pružahu njemu,
Jedan remen od štita, od màča srebrokovnog drugi,
Ali mu tanahnu kožu obrániše. Hektor se na to
Razgnjevi, gdje mu je koplje iz ruke izletjelo zalud,
I on medj drugove guste utèčê od smrti bježeć.
Al kad je uzmico, sin Telamonov veliki Ajas
Kamenom udari njega; pred nogama borcima mnogo
Kamenja ležaše — ladjam brzicam podpora — jedan
Ajas podigne i njim u štítov pogodi obod
Hektora, u grudi, uz vrat, zavrti ga kanoti zvr̂čku —
I odtetùrâ Hektor. Od Zeusovog udarca ko što
Pada s kor'jenjem hrast i strahovit nastaje iz njeg
Sumporov vonj; tko gleda iz bliza, nije mu srdce
Smiono, jerbo je grom pogibeljan velikog Zeusa —
Tako u prah brzo junačina smota se Hektor.
Koplje mu spadne iz ruke i kaciga i štit za kopljem,
Na njem čitavom mjedno i šareno oružje zvekne.
Tad se zalete silno zaciknuvši achaejski sinci
Hektora misleć odvúći, i koplja bacati gusta
Prionu, ali puku pastira ne mognu nitko
Raniti nit ga pogodit, jer najbolji njega junaci
Bjehu obkolili: divni Agenor, nezazorni Glauko,
Lykijski vodja Sarpédon, Pulỳdamas i još Aenèja.
I drugi mariše za njeg junaci, te štitove krasne,
Oblaste držahu pred njim; drugári ga rukama tada
Dignu i iz boja njega iznesu, dok ne dodju k brzim
Konjima, koji su bili ostrágu za poljem bojnim,
Uz njih sjajna kola, upravljač stajaše uz njih;
Oni Hektora u grad odvezu, koj stenjaše težko.

Kada već do broda dodju rijèkê ljepoteke Xantha,
Xantha virovitog, koji od bezsmrtnog rodi se Zeusa,
Hektora ìz kôlâ na tle položivši vodom ga ondje
Poliju, i on oživi i očima progleda opet,
Klekne na koljena, krv mu iz ustiju udari crna.
Na zemlju izvali on se i opet, njegove oči
Crna zaogrne noć, omamljívao još ga je kamen.

A kad Argejci vide, gdje iz boja odlazi Hektor,
Naskoče jače na Trojce, veselja se bojnoga sjete.
Najprije Ajas brzonogi sin Oìlejev skočiv
Satnija rani kopljem oštroreznim, Enopu sina,
Koga je Najadka Nympha porodila Enopu jedna,
Koji je pasao stado uz žale Satnìois-rijèci.
Kopljanik slavni sin Oilejev rani iz bliza
Njega u slabine, on se prevŕnu, borbu oko njeg
Zametnu ljutu Trojci i Danajci. Osvetnik njemu
Dodje kopljometnik slavni Pulydamas, Panthojev sinak,
I on u rame desno Arèjlykovoga sina
Prothoénora sgodi, silovito kroz rame prodje
Koplje, a onaj se sruši i rukom primi se zemlje.
Tad se Pulydamas prodre i sebe pohvali vrlo:
„Panthojevome sinu junačini mislim da nije
Zalud iz punane ruke oštrorezno skočilo koplje,
Već ga je u koži koji Argejac odnio; mislim,
Da će otići k Aidu podupirući se njime.“
Reče i njegova hvala zabòlî ljuto Argejce,
Al Telamónovôm sinu okrenu najvećma srdce,
Ajasu hrabrom, veòma bo blizu pade uz njega
Prothoénor, te brzo za onim baci se kopljem,
Kada je uzmico; crnoj Pulỳdamas ubjegne smrti
Koso poskočiv te sin Anténorov zvani Archèlok
Koplje ponese, jer mu odlučiše bogovi propast.
Ajas ga u gornji sglavak, gdje sastaju vrat se i glava,
Pogodi kopljem, žile pres'ječe obje mu vratne;
Mnogo se prije nadju na zemlji glava i usta
I nos, nego l' mu klonu i gol'jeni, koljena oba.
Onda Pulydamasu nezazornom zavikne Ajas:
„Misli, Pulydamase, i reci mi istinu pravu,
Nije li ovaj čovjek vrijedan za odmjenu pasti
Prothoénoru, on se ne čini nikakva rdja,
A niti r̈djâković — Antenoru on je il sinak
Il brat konjòkroti, rodom preblizu je — čini se — njemu.“
Reče poznavajuć dobro, a Trojce uhvati žalost.
Tada Akamas kopljem Boeóćana Promaka rani
Brata obilazeć svoga, kad za noge vučaše njega.

Tad se Akamas prodre nad njime hvaleć se puno:
„Oj vi grožljivci vječni, oj argejski hvastavci, nije
Čemer i posao ratni Trojancima samo, već i vi
Bit ćete poklani jednoč; ded mislite, kako l' vam Promak
Svladan mojime kopljem oštroreznim počiva mirno,
Tako ne će dugo nenaplaćena vam biti
Bratinska osveta! Tako u dvorima i drugi junak
Rodjaka ostavit želi, da osvetnik smrti mu bude."
Reče i njegova hvala zaboli ljuto Argejce,
Ali Peneleju hrabrom okrénu najvećma srdce,
Te on navali na nj, al Akamas ugne se mahu
Koplja Penèlejevôg, te ovaj Il'jòneja rani,
Sina Phorbasa stočnog, — od sviju je Trojaca drugih
Phorbasa ljubio Hermes, imutka dao mu mnogo,
Iliòneja mati jedinca porodi otcu, —
Njega u očnu jamu pod obrvu sgodi Penèlej,
Zjenicu iztjera njemu i kroz oko prodje mu koplje
I kroz zatiljak; padne Il'jonej razširivši obje
Ruke. Penelej mač povukav oštrorezni umah
Njemu ga protisne kroz vrat i s kacigom na zemlju glavu
Njegovu odrubi, al još silovito ŭ oku koplje
Bî Iliòneju; tada Penelej ko makovu glavu
Njegovu dignuv Trojancem pokazav ju, hvaleć se vikne:
„Javite, Trojci vi, Iliòneja ponosnog otcu,
Javite njegovoj majci, nek njega u kući plaču!
Jer muža ne će si milog na dolazku pozdravit žena
Promaka, koji je sin Alegenorov, kadano sinci
Achaejski budemo mi od Troje doplovili kući."
Tako im reče i svim u koljena udari drhat,
Svaki se ogleda, kud bi od prijeke uteko smrti.
Recite sada mi, Muze, stanarice dvora olympskih,
Krvavu odoru koji Achaejac je skinuo prvi,
Pošto zemljotresac slavni je bog okrenuo bitku.
Ajas prvi sin Telamonov Hyrtija rani,
Gyrtiju sina, vodju junačina Myšana hrabrih;
Phalku odoru skine Antilok i Mermeru divnom;
Hippotióna ubi i Morysa junak Merìon,
A Prothoóna i Periphéta pogubi Teukar.

Atrejev sin Hyperénora rani, puku pastira,
U slabine; mjed po sredini razdre mu trbuh.
Duša njegova žurno kroz otvor rane izleti,
Mrak se na oči njemu navuče. Ali junákâ
Sin Oìlejev brzi poubija najviše Ajas,
Jerbo mu ne bješe ravan baš nitko stizati ljude
Preplašene, kada okrenuo Zeus ih je u b'jeg.

Petnaesto pjevanje.

Uzmicanje od ladja.

Ak kad kroz kolje već i kroz jarak Trojanci prebježe
I kad danajske čete savladaše od njih množinu,
Onda kod kola oni popostanu ì čekat uzmu
Od strâ blijedi svi i preplašeni; i tada
Zeus se na Idi od svoje zlatotrone probudi Here.
Prenuv se skoči on te Achaejce spazi i Trojce,
Gdje se pletu Trojanci, junačine gdje ih Argejci
Metu ostragu, on Posidóna medjù njima spazi.
Hektora na polju vidi, gdje leži, drugári okò njeg
Sjede, a Hektor bez duše zagušujući se težko
Krv izbacuje, jer ga Achaejac ne sgodi zadnji.
Vidjev ga bogova otac i ljudi požali njega,
Mrko pogledav Heru strahovito započne riječ:
„Doista zlovarna tvoja prijevara, opaka Hero,
Hektora divnoga suzbi od borbe i preplaši vojsku.
Ne znam, ne ćeš li opet podmúklôst nesretnu svoju
Okusit prva od sviju i ne ću l' te izbiti težko.
Zar se ne spominješ, kad si u vísu visjela, kad ti
Na noge nakovnja dva privézah i užem ti zlatnim
I neslomljivim ruke omotah? U etheru tad si

Visjela i u obláku. Na visokom srditi bjehu
Bozi Olympu, al k tebi pristupit te te riješit
Ne mognu nitko. Koga ulòvih, bacih ga s praga,
Da je na zemlju pao raztučen; al mi ni tako
Ne prodje ljuti bol za Heràklom božànskîm iz duše;
Ti si s Borejom njeg nagovòrîvši vjetrove silne
Na trepetljivo more dobacila radeć mu o zlu
Te si odbila njega na Koos žitelja puni.
Ali ga izbavih ja odátlê te ga dovèdoh
U grad konjogojni Argos, utrudio pošto se mnogo.
Toga te opet sjećam, da lukavstva svakog se kaniv
Uvidiš, kako ti ne će pomòći ljubavno spanje,
Kojim od bogova inih daleko prevari mene.“
Reče te volooka protŕnu gospodja Hera,
Besjedu započne s njim i krilate prosbori r'ječi:
„Zemlja sada me čuj i nad nama široko nebo
I styžka voda, koja nizbŕdcê teče i koja
Najstrahovitija kletva u blaženih bogova jeste.
I sveta tvoja glava i postelja mladosti naše,
Kojom se ne bih ja usudila zakleti krivo;
Bog zemljotresac jaki Posidon po volji mojoj
Hektoru zlo ne čini i Trojcem, te pomaže onim,
Nego ga navodi sama i potiče njegovo srdce,
Te on Achaejce spaziv u nevolji, smili se na njih,
A ja bih kazala njemu i tèbi, neka on podje
Onamo, kuda ga ti, crnooblačni bože, povedeš.“
Reče, a otac se ljudi i bogova tomu nasmije
Te on odvrati njoj i progovori krilate r'ječi:
„Da ti, oj vòlooka oj Hero gospodjo, hoćeš
Misleći jednako sa mnom medj bezsmrtnim bozima sjedit,
Onda bi brzo bog Posidon po mojem i po tvom
Srdcu okrenuo um, pa ma kòliko inače htio.
Ali ako li sve po pravici govoriš pravoj,
Zadjider medju božànskâ plemena i ovamo zovni, —
Bog slavnoluki nek mi Apollon dodje i s njime
Irida: ona će poći k mjedenhaljama Achaejcem
Te će gospodu reć Posidónu, neka se kani
Rata i neka se vrati u dvorove svoje, a u boj

Bog će Apollon Phoebo potàći Hektora divnog,
On će mu hrabrosti opet udahnut, rijèšit ga muka,
Koje ga kolju sada u duši; on će Achaejce
Suzbiti opet, strah, nejunačtvo će na njih navalit
Te će bježéći doći do brodova punih vesala
Pelejevoga sina Achilleja, koji će dići
Svoga drugara Patròkla, al ovog će ubiti Hektor
Kopljem pred Ilijem, pošto Patroklo pogubi druge
Momke i moga sina Sarpedona divnoga onog.
Ali će ljutit divni Achillej Hektora ubit.
Od tad ću opet ja o uzmaku od ladja radit
Uvijek, jednako, dokle ne osvoje achaejski sinci
Strmi ilijski grad po zamisli mudroj Athene.
Prije od gnjeva ja ne odustajem nit ću dopustit,
Da bog ikoji drugi Argejce brani u boju,
Prije nego l' se želja Achilleja izvrši divnog,
Kako sam obećo njemu i glavom namàgnuo svojom
Onoga dana, kad je obujmila koljena meni
Thetida moleć, da joj gradoborca osvetim sina."
Reče i boginja njega bjeloruka posluša Hera,
Sidje s idskijeh brda, na široki uzadje Olymp.
Kao što leti pamet čovjèčjâ, kadano čovjek
Prošavši mnogo zemlje u duši pametnoj misli
„Ej da sam ondje il ondje" te žudi ì drugo mnogo; —
Tako je gospodja Hera preletjela žurno i bŕzo.
Na goru strmu dodje olympsku, zateče u skupu
Blažene bogove dvoru u Zeusovu; kada ju oni
Vide, ustanu svi i vrčima uzmu ju zdravit.
Hera ostavi druge, od Themise uzme iz ruke
Vrč, od ljepotice, koja dotŕkala njoj je u susret
Prva i besjedu počev izrèkla joj krilate r'ječi:
„Cemu dolaziš, Hero? na prestrašenu si nalik!
Valjda muž tvoj Zeus veòma preplaši tebe."
Hera bjeloruka njoj odgovori besjedu ovu:
„Nemoj me, Themisa, pitat, oj boginjo, znadeš i sama,
Kako je njegovo srdce goropadno, kako je tvrdo.
Nego zadružnu gostbu u dvorima s bozima počni,
Čuti ćeš već med svima vjekovitim bozima, kakve l'

Zeus nam javlja bijede; ne velim, da će se svima
Obradovati srdce u grudima smrtnijem ljudma
Ili bozima, ako l' i časte se veselo sada."
Tako rekavši sjedne bjeloruka gospodja Hera.
Tad se ozlovolje bozi u dvorima Zeusa, al Hera
Ustnama se nasmíjê, nad obrvama se mrkim
Njezino čelo ne prosja, već srdita prosbori svima:
„Ludi bez pameti mi na Zeusa se srdimo bozi!
Ili zar mislimo još navalit riječju il snagom
Na nj i prijèčit ga? al on posàmcê sjedeći ništa
Ne mari, niti se brine držéći, da je med svima
Vječnijem bozima silom i snagom jamačno prvi.
Zato patite, što on bijede pošalje kojem.
Sad se je Areju zlo dogodilo, mislim, jer njegov
Mili u bòju je sin od ljudi draži mu sviju
Pao Askalaph; svojim silnoviti Arej ga zove."
Reče i Arej se bog u bèdra udari gojna
Podlanicama dvjema i ridajuć prosbori ovo:
„Nemojte zamjerit meni, stanari dvora olympskih,
Idem li sina svoga osvetiti k achaejskim ladjam,
Ako l' i sudjeno jest, da strijela me Zeusova sgodi
I da u prahu i krvi med poklanim ljudima ležim."
Rekavši to zapovjedi on upregnuti konje
Stravi i Grozi, a sam navuče oružje sjajno.
Tada bi bogove ine od Zeusa velebitog snašla
Veća pogubnija srčba i ljutost nego li ikad,
Da se za bogove sve Athena bojéći kroz vrata
Van ne izidje skočiv sa stolca, na kojem je sjed'la,
Te šljem sa glave i štit s raménâ ne skine onom
I ne prisloni koplje iz punane uzev mu ruke.
Areja naleta onda riječma grditi stane:
„Propo si, bijesni ti oj ludove! tako li imaš
Uši za slušanje? um je iz tèbe nestao i stid!
Ne čuješ, što li Hera bjeloruka boginja veli,
Koja je evo sada od Zeusa olỳmpskoga došla?
Ili te volja mnogo pretrpljevši svakakvih zala
Natrag doći na Olymp, al prisiljen, turovan vrlo,
Te svim veliko zlo pripremiti bozima drugim?

On će bo Danajce umah i Trojce prehrabrene ondje
Ostavit i nas doći po svemu ganjat Olympu,
Od reda gnjesti će nas i kriva i nekriva tada.
Zato ti velim, ti se ne srdi sbog svojega sina,
Mnogi bo bolji od njega i snagom i rukama već je
Ubit ili će biti u boju ubit, a težko
Sviju je ljudi potómstvo i porod od smrti spasit.“
Areja naleta — to izrekavši — sjedne na stolac.
Tad Apollóna Hera izvàn kućê Zeusove zovne,
Zovne i Iridu, koja glasonoša bogova jeste,
Besjedu započne s njima i krilate prosbori r'ječi:
„Zeus vas oboje zove na Idu, da dodjete brže,
A kad dodjete te ga u lice vidite veće,
Činite onda, što vam zapovjedi i što vam rekne.“
Kada im izrekne to, povŕnu se gospodja Hera;
Sjedne na stolac, a oni polete oboje umah.
Kada do Ide dodju izvorljive, zvjerinju majke,
Nadju gromoglasnog Zeusa, gdje sjedi na Gargarskom vrhu,
Okolo njega se oblak mirìsav savio bio.
Kad crnooblačnom Zeusu na blizu pristupe oni,
Stanu, a on ih vidje i na njih ne bude srdit,
Jer su se brzo riječma pokorili mile mu žene.
Iridi prvoj on progovori krilate r'ječi:
„Odlazi brzo, hitra oj Irido, sve Posidónu
Gospodu javiti ovo, glasonoša ne budi lažna.
Reci mu, neka se boja i borbe okani umah
Te med božanska ode plemena il u more divno.
Ako l' se mojim riječma ne pokori za njih ne mareć,
U srdcu neka svom i u duši promisli tada,
Nek se ne usudi mene da dočeka, kada mu dodjem,
Jerbo sam snagom, mislim, od njega krepčiji mnogo;
Prvi sam porodom ja, a njegovo ne mari srdce
Meni se jednakim gradit, kog i drugi boje se mnogo.“
Reče, a Irida brza vjetronoga posluša njega,
S idskijeh ona skoči vrhóvâ pod Ilios sveti.
Kao što snijeg il grȁd iz oblaka kadano mrzli
Padaju, — Boreja rodjen u etheru goni ih dalje, —
Tako je Irida hitra preletjela žurno i brzo.

Blizu k zemljotrescu slavnom pristupivši rekne mu riječ:
„Bože mrkovlasi, ti zemljodržo, došla sam k tebi
Od Aegidonoše Zeusa i glasove nosim ti od njeg.
Veli ti, neka se boja i borbe okaniš umah
Te med božànskâ odeš plemena il u more divno;
Ako l' se njegovim r'ječma ne pokoriš za njih ne mareć,
Grozi se, da će amo unátoč borit se doći
S tobom, zemljotrešče jaki, i veli ti, čuvaj se ruku
Njegovih, jerbo je snagom od tèbe krepčiji, veli,
Prvi je porodom on, a tvoje ne mari srdce
Njemu se jednakim gradit, kog ì drugî boje se mnogo.“
Slavni zemljotresac vrlo ozlovoljen ovo joj rekne:
„Aj, presilovitu on je izustio, ako je i jak,
Jednako častna mene prekò voljê moje suzprežuć.
Tri su nas brata od Krona, porodila sve nas je Rheja,
Zeusa i mène, trećeg Aida mrtvacem vladara.
Na troje sve podijeliv zadòbismo jednaki dio:
Sinje sam more ja za stanak dobio vječit,
Kada ždrijebasmo, mrak i tamu zadobi Aid,
A Zeus široko nebo u etheru, oblacih dobi,
Zemlja i široki Olymp sve trojici ostanu skupa.
Zato se Zeusovoj volji ne uklanjam, već on na miru
U svom nek ostane trećem dijèlu, ako je i jak.
Rukama svojima nek me ko rdju ne plaši kakvu.
Bolje bi bilo, da on riječima strašnijem kori
Kćeri i sinove svoje, izrodio što ih je sebi,
Ti će se na silu svakoj pokoriti njegovoj r'ječi.“
Njemu Irida brza vjetronoga odvrati r'ječ:
„Tu ću li dakle riječ, zemljodržo mrkijeh vlasa,
Oporu, tvrdu javit velebitom Kronovu sinu?
Ili ćeš srdce okrenut? — u dobrih se okreće srdce, —
Znadeš, kako li vazda Erinyje starijeg prate.“
Njoj zemljotresac bog Posidon prihvati riječ:
„Boginjo Irido, tu si valjáno besjedu rekla;
Dobro je vazda to, kad oglàsnîk pravednost znade.
Ali je strašna tuga na duši i na srdcu meni,
Gdje on ljutitim hoće riječma dražiti onog,
Koji je jednake vlasti i odredjen jednak mu dio.

Ali ću sada, ako i razljućen, poslušat nj ga.
Drugo ću nješta ti kazat i grožnju iz srdca reći.
Ako li on Atheni pljenjačici uzkos i mèni,
Gospodu uzkos Hephaestu i Heri i Hermiji bogu
Strmi sačuva Ilij i ne htjedne njega razòrit,
Ne htjedne l' veliku on Argéjcima proslavu dati,
Nek zna, da ćemo mi neutažljivo srdit se na njeg."
Rekavši to zemljotresac bog iz achaejske vojske
Ode i u more udje, — Achaejci žališe za njim; —
Nebeski oblačnik Zeus progovori tad Apollónu:
„K Hektoru òklopnîku otidji, mili mi Phoebe,
Sad je zemljotresac bog zemljodrža u more divno
Jurve zaronio od mog bježéći prijekog gnjeva,
Jer bi i drugi bozi za borbu saznali dobro,
Oni, koji su dolje pod zemljom okolo Krona.
Nego je mnogo bolje ovako po me i po njeg,
Što se je srdit prije uklonio rukama mojim,
Jerbo se naša borba dovršila bez znoja ne bi;
A ti aegidu kitnu ded uzmi u ruke svoje
I njom zamahnuv u strah junake achaejske nagnaj.
Sam se za Hektora, bože strjelometni, svijetlog brini;
Dotle u njega jakost uzpiruj, dokle Achaejci
Sve do Hellesponta bježeć dotrče i do ladja svojih,
A tad ću opet ja i riječju ì djelom gledat,
Kako će od muke težke odahnuti opet Achaejci."
Reče te otca svoga Apollon posluša dobro,
I on poleti s idskih planina jastrebu sličan,
Jastrebu golubnjáku, od sviju hitrijem ptica.
Hektora divnoga sina junaka Priama ondje
On zateče, gdje sjedi i prikuplja snagu od skòra,
Okolo sebe drugare razpoznaje, prestaje znoj mu
I zagušívânje, kada ga Zeus Aegidonoša dignu.
Bliže mu branitelj bog Apollon pristupi veleć:
„Hektore, Priamov sine, od ostalih zašto junaka
Slab podalèko sjediš, da l' patnja te snalazi kakva?"
Ranjeni težko Hektor sjajnošljemac odvrati njemu:
„Tko si, predobri bože, koj sada pitaš me eto?
Ne znaš li, da me je Ajas pogodio, grlati bojnik,

Achaejskim ladjam pri kràju, drugare kad sam mu klao?
Kamenom pogodi mene, žestine me on i junačtva
Lišio. Mišljah, u dom Aídov medju mrtvace
Da ću otići danas, jer izdisah jurve si dušu.“
Njemu branitelj gospod Apollon prihvati riječ:
„Daj uslobòdi se sad, pomoćníka ti evo Kronìôn
Salje sa Ide, pomoć i obranu neka ti daje,
Phoeba ti šalje Zeus Apollóna sa zlatnim mačem,
Koji te od prije branim, a i grad strmeni skupa.
Nego mnogijem daj dovikni konjikom svojim,
Neka k dubkima ladjam brzonoge pognaju konje,
A ja ću naprvo ići i konjima put ću uravnit
Sav i okrenuti ja ću junake achaejske u b'jeg.“
Reče i zadahne snagom pastira narodnog veljom.
Kao što postalac konj nazobav se uz jasle ječma
Raztrgnut znade oglàvnîk i niz polje topćuć odlètî
Gizdav, — kupat se on u rijèci ljepotekoj već je
Naviko, visoko glavu u zraku drži i njèmu
Griva niz grebene pada; ljepote i ponosa pun je;
Brzo na obična mjesta i na pašu noge ga nose; —
Tako si brze noge i koljena gibaše Hektor
Konjike potičuć u boj, kad začuje riječ božansku.
Kao što divlju kozu il jelena rogatog kadno
Lovački gone psi i seljáci, što nà polju živu;
Vrletna sakriva hrid il planina sjenasta zvijer,
Nije sudjeno njima, da oni ju uhitit mogu.
A tad se bradati lav na ciktanje njihno na putu
Stvori i lovce brzo razagna lovine željne; —
Tako su rpimice Argejci jednako napred
Išli mačima boduć i kopljima dvoreznim svedjer;
Al kad Hektora spaze, gdje dolazi medju junake,
Svi se ustraše, srdce iz grudi im na zemlju padne.
Med njima Thoas sin Andraémonov stane govorit, —
Najbolji aetolski junak, na koplju bojnome vještak,
Valjan u kreševu s bliza; u besjedi slabo je koji
Bolji bio Achaejac, kad prepirat staše se momci, —
On im dobro želéći progovori ì rekně ovo:
„Veliko vidim čudo, oj Danajci, svojima očma!

Kako se dignuo opet i umako Kerama crnim
Hektor! Mislio svak je u duši doista, da će
Od Telamónovôg sina od Ajasa poginut ruke.
Nego je njekoji bog oslobodio, spasio njega,
Kojino s koljena jurve Argejce ukinu mnoge,
Pa će ih i sad, mislim, ukídat, jer nije bez Zeusa
Gromovnog Hektor žestok ovako došo u borbu.
Nego kao što velim, učinimo dajmo ovako.
Viknimo ostaloj vojsci, nek povrati k brzim se ladjam,
A mi, što dičimo se u vojsci najbolji da smo,
Stanimo, ne bismo l' na nj opoplástîv se odbili njega
Koplja u visu držéći; pobojati on će se, mislim,
Ako i nasrće, zaći ed Danajce guste u borbu."
Tako im reče, pa se pokoriše poslušno oni.
Onda junaci oko Merìona, Ajasa, Teukra
I Idomèneja kralja i Megesa Areju sličnog
Bojni urede red povikavši prve junake
Protiva ljuticam Trojcem i Hektoru; ostalo množtvo
Achaejske vojske k ladjam brzìcam se okrene natrag.
Sabiti udare Trojci, a pred njima idjaše Hektor
Široko stupajuć; Phoebo Apollon idjaše napred
Oblakom ogrnut oko raménâ, u ruku mu bješe
Aegida nàsrtljiva, strahovita, runjava, sjajna,
Na strah ljudski je nju Hephaèsto skovao Zeusu.
Nju držéći u ruku povèdê narod Apollon.
Sbiti ih dočekaju Argéjci, sa stránâ obiju
Poklič se podigne glasna, s tetívâ strijele stanu
Letjeti ì mnoga koplja iz smionih junačkih ruku;
Jedna se nabojbrzim zabodu u kožu momkom,
A druga mnoga se u tle zatakoše, dok se još nisu
U kožu zadjela b'jelu želéći se nasitit mesa.
Dokle je Aegidu Phoebo Apollon držao mirno,
Gadjahu str'jele sa strana obiju i padaše narod.
Al njom kad on potrese brzòkonjîkom Argejcem
U oči ì viknê vrlo glasovito, onda im srdce
Smete u grudma, junačtvo im ode sve i žestina.
Ko što kad gȍvêdâ stado il veliko stado ovaca
Dvije razprše zv'jeri u noći gluhoj i crnoj

Došav iznebuha, kada pastira kod stada nema,
Tako se Danajci razspu u strahu, jer ih Apollon
Prestraši, Hektoru pako i Trojcem proslavu dade.
Bojni se razprši red i junáka je junak ubijo.
Tu Arkesìlaja ubi i Stichija svijetli Hektor, —
Onaj Boeóćanima mjedenhaljam bio je vodja,
Ovaj Menestheju drug junačini pouzdan bješe;
Medona ubi i Jasa Aenèja, strahinja ratni,
Medon Oìleju bješe božanskom od inoče čedo,
Ajasu bio je brat, al u Phylaki živio on je
Otčinskoj zemlji daleko, jer rodjaka maćuhi ubi
Eriòpidi, koja Oìleju bijaše žena; —
Jaso je pako vodj Athenjana bio i Sphelu
Bukolovome sinu nazivao narod ga sinom.
Junak Pulỳdamas svlada Mekisteja. Echija Polit
U prvom bojnome redu, a Klonija divni Agénor.
Paris Dejocha rani ostragu u rame ozgo,
Kada je med prve bježo, i kopljem ga naskroz probode.
Dokle su skidali ovi s junaka oružje, dotle
Danajci na kolje sunuv, na jarak izkopan svi se
Ovud i onud razbježe i sakriju za zid se jedva.
Tada se prodere Hektor i ovo Trojancima vikne:
„K ladjam poletimo svi i odore krvave pustmo!
Koga od ladja jâ daleko spazim na strani,
Ondje će snaći ga smrt od mène, te njegovo t'jelo
Ne će znanice, ne će ni znanci na lomači spalit,
Već će ga mrtva psi razderati pred gradom našim.“
Rekavši to nad ramenima bičem mahne i konje
Potjera Trojcima vičuć u četama. Trojci zaciknuv
Skupa sa Hektorom svi kolonosne pognaju konje
Gromotno vičuć. Phoebo Apollon pred njima iduć
Kidaše obje strane od jarka dubokog lako
Nogama, bacaše zemlju unutra i načini tako
Širok i ravan put, kolìkô bačeno koplje
Dohvaća, što ga je junak izbacio kušajuć snagu.
Tu se razaspu trojske falànge, napred Apollon
Aegidu noseć u ruku dragocjenu. Lako veòma
Kidaše achaejski zid Apollon. Ko što kad dječak

Uz more igračke gradi od p'jeska u svojoj ludòsti,
Pa ih nogama opet i rukama ruši u igri, —
Tako si, svjetlioče oj Phoebo, rušio i ti
Veliku muku i znoj Argejcem i bježat ih nagno.
Onda kod ladja oni popostanu ì čekat uzmu
Jedan dovikujuć drugog i bozima vječnijem svaki
Ruke podigne u vis i moliti svima se stane.
Nestor se najviše tada Gerenjanin, achaejski branič,
Moljaše dignuvši ruke k nebesima zvjezdanim u vis:
„Zeuse oj otče, ako l' u Argosu pšeničnom tebi
Itko žrtvova u čast il ovčja il govedska stegna
Moleći povratak, a ti privòlje se, obeća njemu,
Toga se sjeti, odvrati, Olympljane, sudjeni danak,
Nek ne ubijaju tako Trojanci achaejske sine."
Tako se pomoli on, al zagrmi premudri Zeus-bog,
Nelejevoga sina starînê uslišav molbu.
A kad začuju grom Aegidonoše Zeusa Trojanci,
Jače na Danajce skoče, veselja se bojnoga sjete.
Ko što se veliki val širokobrodnog razliva mora
Preko bokova ladji, siloviti kadano vjetar
Udari, od kog vali nabujati najvećma znadu. —
Tako se Trojci cičuć glasovito primaknu k zidu,
Kroza nj ugnaju konje i borit se stanu iz bliza
Kopljima dvoreznim ladjam pri kraju; s kola se jedni
A drugi s ladja crnih brzícâ — popev se na njih —
Borahu motkama dugim, morovojnim, na ladjah one
Skovane ležahu, mjedju na vrhu oblite bjehu.
Dok su se izvan ladja brzícâ okolo zida
Borile achaejske čete i trojanske, dotle Patròklo
Sjedjaše u čadòru Eurypyla hrabrog junáka
Svojim riječma njeg razveseljujuć; na ranu grdnu
Metaše lijek, što će odvratiti crne mu boli.
Al kad opazi već, da Trojanci k zidini hrle,
Vika ì trka kad već uzàvrî u danajskom puku,
Onda zaleleče on i obadva boka si lupi
Podlanicama dvjema i ridajuć prosbori ovo:
„Ako me ì trebâš vrlo, Eurỳpyle, al ti ne mògu
Ostati ovdje. Već se porodila velika borba;

Neka te subojnik tvoj razveseljuje, a ja pohítjet
Sad ću k Achilleju divnom, da u boj potaknem njega.
Tko zna, ne ću l' mu srdce okrenuti s pomoću božjom,
Kad ga nagovorim; savjet drugarov vazda je valjan."
Rekne i tada ga noge odnesu. Navalu trojsku
Sigurno dočekaju Achaejci, al ih odagnat,
Ako ih ì bješe manje, ne mògoše nikako oni.
Al niti Trojci prolomit ne mògoše njihne falànge
Te med čadòre se njihne il brze im ladje uplèsti.
Nego kao što gredu ladjènû jednako mjeri
Mjerilo, što ga drži u ruci drvodjelja dobar,
Kojino umjeću svu po Atheninom naputku znade, —
Tako je jednako bitka i borba treptjela njihna;
Bȉili su kod ladja boj junaci, koji kod kojih.
Hektor sjajnošljemac u boj pred Ajasa izidje dičnog.
Njih se mučiše dva kod jedne ladje, al onaj
Ne mognu odtjerat ovog i ognjem zapaliti ladju
Niti ovaj onog odagnati poslana bogom.
Klytijevoga sina Kalétora svijetli Ajas
U prsa pogodi kopljem, kad nošaše na ladju oganj;
Sruši se, stane ga jek, iz ruke mu ugarak padne.
A kad očima svojim sjajnošljemac opazi Hektor,
Gdje mu je rodjak pao u prašinu ùz lâdju crnu,
Onda se prodere on te Trojcem i Lykijcem vikne:
„Trojci, Lykijci i vi oj Dardanci, borci iz bliza,
Nemojte u tom tjesnacu iz borbe uzmicat, spaste
Klytijevoga sina, da ne skinu oružje s njega
Danajci, pošto je pao gdje stoje na okupu ladje."
Tako rekavši koplje na Ajasa izmetne sjajno,
Al ga ne pogodi, nego Lykophrona, Mastoru sina,
Ajasu subojnika, Kythérca, koji kod njèga
Življaše ubiv čovjèka Kithéri u presvetoj njekoč.
Hektor ga u glavu kopljem oštroreznim nȁd uhom rani,
Kad je uz Ajasa stajo, natražke sruši se u prah,
S kljuna popuzne on ladjènôg i udi mu klonu.
Ajas protrne sav i progovori svojemu bratu:
„Dragi oj Teukre, eto već ubit je vjerni nam drugar,
Mastorov sin, iz Kythérê, u domu je našem prebivo

Te smo ga kao mater i otca častili doma;
Njega je ubio Hektor junačina; — gdje su ti sada
Str'jele brzomorne i luk, Apollon štono ti dade?"
Reče i posluša onaj te trčeć pristupi k njemu
S lukom, koji se svija i uzvija, s punim strijèlâ
Tulcem, te strijele brze na Trojce sipati stane.
Klita pogodi on Pisenorovog svijetlog sina,
Koji se s Panthoja sinom Pulydamasom udruživ
Držaže uzde u ruku i s konjima zabavljen bješe
Onud ih tjerajuć, gdje su falange se najvećma mele,
Trojcem i Hektoru time ugadjajuć, ali ga brzo
Nesreća snadje, koje od njega ne odbi nitko,
Jer mu se prebolna u vrat ostrágu slrijèla zabòdê;
S kola se sruši Klito i konji mu udare natrag
S praznijem glomoćuć kolma; Pulydamas pako ih odmah
Opazi vlastelj te on poleti preda njih brzo.
Konje Astynoju on Protiónovu sinu predade
Te ga nagovori, njega da gledajuć konje na blizu
Drži, a sam se medju prvoborce um'ješa opet.
Teukar na oklopnika na Hektora drugu strijèlu
Povadi te bi ga bio od achaejskih odbio ladja,
Da ga je sgodio te mu junaku uzeo dušu.
Ali opazi to premudrost Zeusova, koji
Čuvaše Hektora, on Telamonovom ne dade Teukru
Slave; pletenu dobro tetívu, kad ju na luku
Dobrom natezo, slomi mu Zeus i strijèla mu težka
Mjedena drugud se odbi, iz ruke izpadne luk mu.
Teukar protrne sav i progovori svojemu bratu:
„Aj u vojevanju našem posvema odluke naše
Razbija njekoji bog, iz ruke koji je meni
Luk izbacio te mi tetivu slomio novu,
Jutros zavezah si nju, da podnese odskok strijèlâ."
Veliki njemu sin Telamonov odgovori Ajas:
„Pusti dragiću, luk i strijele guste, nek leže,
Kada ih razasu bog na danajsku mrzeći vojsku;
Nego na rame štit i u ruke dugačko koplje
Uzmi i bori se s Trojci i ostale potiči čete,
Neka nam nakrite ladje bez borbe ne osvoje oni.

Ako nas svladaju baš, već veselja se sjetimo bojnog.“
Reče i tada luk u čadòru ostavi Teukar,
Zatim si on na ramèna štit četverostruki baci,
Lijepo izdjeljan šljem konjogrivni na glavu metne
Junačku, perjanica na njemu se tresaše strašno,
Koplje bojevno uzme s oštricem od mjedi ljute,
Zatim pohita, brzo pritrči k Ajasu vrlo.
A kad opazi Hektor, gdje oružje Teukrovo izda,
Onda se prodere on te Trojcem i Lykijcem vikne:
„Trojci, Lykijci i vi oj Dardanci, borci iz bliza,
Budte junaci, žestine, junačtva se sjetite, druzi,
Kod ladja dubkih! jer već zamòtrih očima svojim,
Gdjeno po Zeusovoj volji boljara oružje izda!
Lako je ljudima pomoć prepoznati Kronovog sina, —
Onim je lako, kojim udjeljuje proslavu veću,
Lako i onim, koje porazuje ne hteć im pomoć;
Tako porazuje on sad Argejce, a pomaže nama.
Nego se kod ladja borte u skupu; tkogodjer bude
Udaren, srušen te ga sudbina i smrt zateče,
Neka umre, jer nije sramote mu umrijet braneć
Dòmovinu, al djeca i žena će ostati za njim
Čitavi, zdravi i sav imútak, ako l' Achaejci
Vrate se u ladjah svojih na postojbinu si milu.“
Teko rekavši srdce potàče ì volju svakom.
A s druge strane svojim drugarima povikne Ajas:
„Sram vas, Danajci, budi! sad jamačno valja il mrijet,
Ili se spasit te zlo odvratiti òd lâdjâ svojih!
Ili zar mislite, ako sjajnošljemac ladje nam Hektor
Osvoji, da će se svaki povratiti pješice doma?
Ili zar nè čujête, gdje čitavu bodri si vojsku
Hektor, kojino žudi zapaliti crne nam ladje?
U kolo on ih plesno ne zove, nego na borbu.
A nama misli bolje i odluke nikakve nema,
Nego se ogledat srdcem i rukama s Trojci iz bliza.
Bolje je umrijet jednoč il živjeti, nego li dugo
U tom se pokolju strašnom ovako satirat dati
Od junákâ mnogo rdjavijih kod ladja brzih.“
Tako rekavši srdce potàče i volju svakom.

Hektor Schedija tu Perimédovôg ubije sina
Phočanskog vodju; Ajas Laòdamasa pješákâ
Vojvodu ubi, koji Antenoru svijetli bješe
Sin; a Pulỳdamas svlada Kyllenjana Ota, drugára
Phylejevome sinu, junačina epejskih vodju.
Meges se, vidjevši to, zaleti, al na stranu tad se
Ugne Pulydamas, te njeg ne pogodi, jerbo Apollon
Ne da, da Panthojev sin med prvoborci ostane mrtav;
Meges pogodi kopljem oštroreznim u prsa Kroesma;
Sruši se, stane ga jek, a onaj mu skine s raménâ
Oružje; a tad se na tog zaleti vještak na kòplju
Dolops, Lampov sin, a Laomedon bijaše otac
Lampu, koj Dolopsa rodi žestini junačkoj vješta.
Phylejevome sinu probode on po sredini
Štit navaliv iz bliza, al zaštiti čvrsti ga oklop
Od ploča složen, što ga na sebi nošaše Meges;
Phylej ga dȍnese njekoč iz Ephyre od Selleentskog
Potoka, jer mu ga dade gospodar junákâ Euphétes,
Nek si ga u rat nosi za obranu ljutih dušmánâ.
Oklop obrani taj od sinòvljega tijela propast.
Dolopsu tjȅmenjaču gustogrivnoj kacigi mjednoj
Odbije Meges s vrha oštroreznim kopljem i sà nje
Perjanicu konjsku ods'ječe i na zemlju u prah
Perjanica mu padne, od skòra bagrom svijètla.
Dok se je s Megesom Dolops stojéći borio te se
Pobjedi nadao, dodje Menelaj u pomoć hrabri
Megesu; potajno on se sa strane primakne kopljem
I rani u rame onog ostrágu, oštrice mu prodje
Požudno kroz prsa napred letéći, i na zemlju klone
Ničice Dolops, a oni pohítê mu skinut s raménâ
Oružje mjedeno; Hektor tad braći poviče svojoj
Svima, a najprije snažnog Melanippa ukori, sina
Hiketaónova; on je sporohodna goveda prije
Paso u Perkoti, dok su dušmani bili daleko,
Al kad Danajce ladje dovezu, dodje u Ilij
Te se iztico trojskoj u vojsci, stan mu je bio
Kralja kod Priama, taj ga ko svoju ljubio djecu.
Njega ukori Hektor, progovori i klikne riječ:

„Hoćemo l' tako okl'jevat, Melanippe? — zar ti se srdce
Ne kreće ništa u grudma za ubitim rodjakom svojim?
Ne vidiš, kako l' se vrte za oružje Dolopsa oni?
Nego ajde, jer više ne valja, da se borímo
Mi izdalèka, prije no svladamo sve ih il Ilij
Strmeni osvoje oni od vrha i pokolju ljude."
Tako rekavši podje, a za njim bogoliki junak,
Sin Telamonov Ajas Argejce obodri velji:
„Drugovi mili, oj budte junaci, vrgnite stid si
U srdce, jedni se drugih u borbama stidite težkim;
Više je zdravih junaka no ubitih, gdjeno je stida,
A gdje se bježi, nema ni dike, ni obrane nema."
Reče, a oni i sami na obranu gotovi bjehu,
U srdce vrgnu si riječ i okruže ogradom mjednom
Ladje brzice, a tad Trojance potakne Zeus-bog.
Onda grlati bojnik Menelaj Antìloku vikne:
„Nikog od tèbe nema Achaejca, Antiloče, mladjeg
Niti nogama bržeg ni hrabrijega u borbi, —
Ne bi li skočio ti i Trojanca ubio kojeg!"
Reče i opet ode Menelaj onog podraživ.
Skoči izmedju prvih Antilok i izmetne koplje
Gledajuć okolo sebe, a Trojci uzmaknu, kad se
Kopljem nabaci junak, a ne bješe hitac mu zalud,
Hiketaónovog sina Melànippa prehrabrog sgodi
U prsa kod sise, kad je u borbu išao uprav,
Sruši se, stane ga jek, navuče se na oči mrak mu.
Na nj Antilok skoči ko pseto, kojeno skače
Nà lane ubito, što ga pogodio lovac, iz legla
Kad je izišlo svoga, i s koljena ukinu njega.
Tako, Melanippe, skoči Antilok smioni ratnik
Na te, da oružje skine, al opazi divni ga Hektor,
Te mu dodje u susret trčeći po pokolju bojnom.
Ne htjede dočekat njega vojevač brzi Antilok,
Nego odbježi nalik na zv'jère, koje učiniv
Zlo: uz goveda psa i pastira zaklavši bježi,
Prije nego se skupe junaci ù rpu mnogu.
Tako i Nestorov sin odbjèžî, kad Hektor i Trojci
Gromotno vičuć bolne izmètati strijele stanu.

Ali kad u jato dodje drugova, okrenuv se stane.
Tada Trojanci nalik na lavove, ljute mesare,
Na ladje jurnu volju izvršujuć velikog Zeusa,
Koji je jednako njih ohrabrivo, Argejcima srdce
Meo u grudima, slavu oduzimo, Trojce podbado;
Jer on u srdcu htjede ud'jeliti Hektoru slavu
Priamovome sinu, da nà lâdje svinute baci
Vječni gorući oganj i izvrši okrutnu molbu
Thetide boginje svu, — te čekaše premudri Zeus-bog.
Kako će očima plamen od goruće smotriti ladje;
Tad bo hoćaše on odrediti od ladja uzmak
Trojanskom puku, slavu Argejcima podati tada.
Misleći tako u duši na brodove gonjaše dubke
Hektora, Priamu sina, koj željaše i sam od sèbe.
On je bjesnio kano kopljometnik Arej il oganj
Kao što ljuti bjesni u dubokoj planinskoj česti.
Pjena je njemu trgla na usta, oči mu tada
Sjahu pod obrvama pod mrkima, kaciga pako
Strašno se mjedena tresla na čelu tome bojníku.
Hektoru, njemu bo sam pomagač bijaše Zeus-bog,
Koji je njega medju množinom ostalih ljudi
Častio, slavio. Hektor živòta imo je biti
Kratka, jer mu je danak Athena Pallada jurve
Sudjeni primicala od ruke snažnog Pelída.
Ondje je kušajuć htio prolomiti redove bojne,
Najbolje oružje gdje je vidjevo i najviše vojske.
Ali ne mognu junak prolomiti, kolikogödj je
Žudio, jerbo mu ko zid priječiše Danajci nalik
Pećini velikoj strmoj uz valove sinjega mora,
Koja odol'jeva sili vjetara i fijuku njihnom,
Valova takodje nadmu, kad o nju nahrupljuju oni.
Danajci stajahu tako pred Trojcima nikud ne bježeć.
Hektor sijevajuć ognjem odasvud, — ŭ vôjsku skoči
I hrupi kao što val vjetrogojni na ladju brzu
Nahrupit žestok zna iz oblaka; ladja cijela
Pjenom se pokrije, udar siloviti vjetra u jedra
Duva ladjena, i svi brodari u srdcu dršću
Od straha, jerbo se jedva iz propasti spasiše smrtne.

Tako se kidalo srdce u grudima achaejskoj vojsci.
Hektor kao što lav na goveda opaki sune,
Kojano bezbrojna pasu u nizi livade velje,
Med njima pastir imade, al ne zna pravo se jošte
Borit za govedo on vitorogo, oteti njega
Zv'jeri; med govedma on sad med prvima, sada pak zadnjim
Stoji, al u sredinu zalètî lav se medjù njîh,
Izjede bika i tad razbježe goveda sva se; —
Tako od Hektora tad se i Zeusa razbježe Achaejci
Strašno; Mykenjana on Periphéta jedinog ubi,
Koprejevoga sina, — Heràkleju jakom je glasnik
Od Eurỳstheja kralja dohadjao njekada Koprej. —
On je čestitiji sin od otca lošijeg mnogo
Bio i u svakoj bolji krepòsti, u borbi i tŕku,
Od svih Mykenjana on i úmom najprvi bješe.
A tad Hektoru slavu Periphet pribavi veću,
On bo se previne i tad ostragu na obod štitni
Zapne, — do nogu štit od strijêlâ obrana njemu
Sezaše. — Ničice padne zapletav se o štit i na njem
Strašno zazvekeće šljem na čelu, kadano pade.
Hektor opazi dobro i trčeć umah prileti
K njemu i u njedra koplje zabodav mu od prijatelja
Milih ga ubi daleko, a oni pomòći drugáru
Tužni ne mògoše divnog bojéći se Hektora sami.
Sada se okrenu k ladjam Achaejci i obkole skrajnje
Prve povučene njekoč na obalu; navru Trojanci.
Od sile uzmaknu umah Achaejci od ladja prvih,
Al kod čadórâ ondje u skupu ostanu oni
Te se po taboru nikud ne razprše, stid bo ih od tog
Odvraćo i strah, svedj dovikivo jedan je drugom.
Nestor je najviše tada Gerenjanin achaejski branič
Molio svakog junaka i zaklinjo materom, otcem:
„Drugovi mili, oj budte junaci, vrgnite stid si
U srdce od drugih ljudi te djece svaki i žene
Neka se svoje sjeti, imutka i roditéljâ,
Kojima živu jošte, i oni, kojim su mrtvi.
Molim vas, tako vam njih, sve ako ih i nema ovdje,
Sigurno stojte te se okrenuti ne dajte u b'jeg.“

Tako rekavši srdce potače ì volju svakom.
A njim s očiju skine Athena maglúštinu tmastu
Veliku te im sa strana obíjû zasine svjetlo,
Od ladja svjetlo im sine i jednako pogubnog rata.
Onda Hektora oni bojníka grlatog spaze,
Spaze drugare, što se ukloniše jurve od borbe,
Spaze i one, što se kod brzijeh boriše ladja.
Već se ni Ajasu ne htje junačini stajati dulje,
Od kud su ostali svi odstupili achaejski sinci,
Te je po palubah ladja koračajuć široko hodo
Vrteć u rukama motku morovojnu veliku, dugu
Dvadeset i dva lakta, kolùtîćâ kovanih punu.
Kao što čovjek, štono na konjima jahati znade
Te si je od mnogih konja četvoricu svezao skupa,
Iz polja potjera njih i veliki u grad ih goni
Po cesti pučkoj, njega i žene i ljudi mnogi
Gledaju, a on svedj neprestance sigurno goni
S jednoga na drugog skačuć na izmjenu, oni mu lete, —
Tako je hodao Ajas po palubah brzijeh ladja
Široko stupajuć, glas je do ethera sezao njegov,
Strašno je vikao svedj Argejcem, opominjo svedj ih,
Nek si čadore brane i brodove. Ali ni Hektor
Nije u vrevi čeko med Trojcima, kojino čvrste
Oklope nose, nego ko orao kadano sv'jetli
Na jata krilata sune, uz potok kojano pasu,
Guske il ždralovi ili dugovrati labudi-ptice,
Tako navali Hektor na jednu mrkokljunu ladju
Skočivši ravno, njega veòma silovitom rukom
Napred potisne Zeus i potakne narod sa njime.
Opet se oštri boj kod brzícâ učini ladja.
Reko bi, da su junaci neumorni, tvrdi se skupa
U tom sukobili boju, tolìkô se boriše jako.
Ovu su imali miso na umu borci: Achaejci
Misliše, dà nêćê iz zla utèći, već poginut da će,
A Trojancem se srdce u grudima nadalo svakom
Ladje zapaliti i sve junake achaejske poklat.
Tako su mislili jedni prot drugima stojeć u bòju.
Hektor najbližu ladju moroplovnu uhvati rukom

Krasnu hitroplovku, koja pod Troju je njekoč donèsla
Protesìlaja, al u domáju ne vratila njega:
Okolo njegove ladje Achaejci i Trojci iz bliza
Koljahu jedni druge. I nikoga ne bješe, tko bi
Polet čeko daleko strijela ili kopáljâ,
Nego se oni na blizu stojeći jednoga srdca
Borahu sjekirama oštroreznim, bradvama ondje,
Koplji se dvoreznimi i dugimi borahu mači.
Mnogi mačevi krasni s držalima crnim iz ruku
Junačkih padoše na tle, s raménâ borcima ini
Padoše mačevi, crna po zemlji tečaše krvca.
Hektor najskrajnju ladju već uhvativ ne htjede pustit
Jabuku joj držéći u ruci i Trojcima vikne:
„Oganj donesite i svi u skupu podciknite u boj.
Zeus nam je poslao dan vrijedan svega, osvojit
Ladje nam dajuć, koje uz prkos bozima amo
Dodjoše i nam mnogo načiniše zla, a s krivìnê
Naših starješina, koji priječiše borit se meni,
Kad sam se boriti htio kod brodova, ne daše puku.
Ali ako je Zeus pomućivo tada nam pamet,
A on nas sada sam obodrava i sam nas nutka.“
Reče i Trojci se jače zalete tad na Argejce.
Ne mognu Ajas obastat, jer str'jele se sipahu na nj već,
Nego uzmakne malo, — sa palube pošav ladjènê, —
Na klup sedam stopa dugačku, misleći umr'jet.
Tu je pozorno stajo, Trojance dugime kopljem
Od ladja bijući, tko je pristupao s vječnime ognjem.
Strašno je vikao svedj Achaejcem, opominjo svedj ih:
„Vitezi danajski mili, oj Areja bojevne sluge,
Budte junaci, žestine, junačtva se sjetite, druzi.
Mislimo l', da nam stoje drugari na pomoć ostrag,
Ili čestitiji zid, da odvrati pogubu od nas!
Nemamo s tornjima čvrstim na blizu u pomoć grada
Nemamo naroda, koj bi već svladanim pretegu dao.
Nego smo u polju puka kod trojanskog, — kojino čvrste
Oklope nose, — žale uz morske, domu dalèko;
Zato je spas nam u ruku, a nije u mlitavu ratu.“
Reče i udaraše oštroreznim mašući kopljem.

Kada bi koji Trojanac nasrnuti na ladju htio
Hektoru bodriocu za ljubav s jarkime ognjem,
Toga bi dočeko Ajas i ranio dugim ga kopljem,
Te on dvanaest ubi junaka pred ladjama blizu.

Šestnaesto pjevanje.

Pjesma o Patroklu.

Okolo nakrite ladje dok oni se borahu tako,
A to k Achilleju, puka pastíru, stupi Patròklo
Vrele lijući suze ko izvir-vodica crna,
Koja sa strmene liti tamnoteku izljeva vodu.
Bude ga žao brzom Achilleju, kada ga spazi,
Besjedu započne s njim i krilate prosbori r'ječi:
„Što si se uzplako to, oj Patroklo, kò lûdi ženskić,
Koji za materom trčeć za haljinu hvata ju moleć,
Neka ga na ruke uzme i ne pušta hitnu si mater,
Plačući pòglêdâ nju, dok ne uzme mati ga k sebi, —
Takov si i ti lijuć od obraza blistavu suzu.
Hoćeš li što Myrmidóncem dojavit il samomu meni?
Ili si iz Phthije sam za kakove glasove čuo?
Ta još Aktoru sina Menoètija govore živa;
Med Myrmidoncima živi još Pelej, sinak Aeákov,
Za njima mrtvima mi bi veòma tužili puno.
Ilino ridaš ti za Argejce, kòliko ginu
Kod ladja svojijeh dubkih grjehote poradi svoje?
Reci, ništa ne taji, da obadva znademo za sve."
Njemu si viteže ti, oj Patroklo, rekao riječ:
„Najjači Achaejče, oj ti Achilleju, Pelejev sine,

Zamjerit nemoj, jad bo Achaejce pritisnu tolik,
Svi bo junaci, što su do sada prednjačili drugim,
Sgodjeni, ranjeni leže u dubkijem ladjama sada.
Tydejev jurve sin Diòmêd ranjen je jaki,
Kopljanik slavni je ranjen Odyssej i Agamèmnon
I Eurỳpyl je jurve strijelom ranjen u stegno.
Okolo njih se bave ljekari sada biljari
Rane im vidajuć, a ti tvrdoglav, Achilleju, jesi!
Takova srčba mene ne snašla, kakva je tvoja,
Nemili junače; što će potómku koristit kojem,
Ako l' ne odvratiš smrt i ruglo od achaejske vojske?
Okrutni čovječe, nije porodio vitez te Pelej
Niti Thetida mati, — porodilo sjajno te more
I hridi vrletne, kakvo imadeš neljubko srdce!
Ako l' se pako bojiš u duši proročtva božjeg,
Ako l' ti gospodja majka od Zeusa javila štogodj,
A ti pusti der mene i vojska myrmidonska ina
Sa mnom nek izidje, spas da postanem danajskom puku.
Oružje svoje mi daj na ramena, neka ga nosim,
Ne bi l' me držali Trojci za tèbe i prestali ne bi l'
Od rata; achaejski sinci odahnuli ne bi li tako
Od ratne stiske, odih sve ako je od rata malen.
Umorni mi nijesmo te umorne od boja ljude
Lako ć'mo potisnut k Troji od brodova i od čadórâ."
Tako ga moljaše ludak veòma, smrt bo je hudu
I crnu Keru samom izmoliti imao sebi.
Na nj se ozlovolji divni Achillej brzonogi veleć:
„Zeusovo čedo ti, oj Patroklo, što si to reko!
Ne brinem nikakva ja se za proročtva, da ih i znadem,
Nit mi je gospodja majka od Zeusa dojavila štogodj,
Nego je strašna tuga na duši i na srdcu meni,
Kada se jednakog sebi plijenit usudjuje čovjek
I dar mu uzeti, što je od njèga mogućniji silom,
Tuga to mi je strašna, jer namučih muka se mnogo.
Djevojku, koju mi na dar izàbraše achaejski sinci,
Koju si stekoh na koplju razorivši obzidan čvrsto
Grad, — iz ruku mi nju Agamemnon je uzeo natrag,
Silni Atrejev sin, ko naselcu prezrenom kakvom.

Nego pustimo, nek se dogodilo! srdit se nije
Meni na umu bilo neprestano. Doista mišljah,
Prije da ne ću odustat od srčbe, ratni dok podcik
Ne bude došo do mojih brzícâ crnijeh ladja.
A ti oružje moje na sebe navuci der slavno,
U boj myrmidonsku vojsku ratobornu ti daj izvedi,
Kad se je na ladje dubke već oblak slegao tamni
Vojske od trojanske, kad su Argejci već stisnuti, gdjeno
Vali o obalu biju, te suhe zemlje imadu
Samo dijelak; — a Troja cijela navalila na njih
Smiono, jerbo čelo od kacige ne vide moje,
Da se na blizu sja; jer inače odmah bježéći
Nàpunili bi jame mrtvàcima, kralj Agamemnon
Da mi je prijatelj, a sad osvajaju tabor Trojanci.
Tydejevome sinu u rukama sad Diomedu
Koplje ne bjesni, da smrt od danajske obrani vojske.
Ne čuh, ni da bi kralj Agamemnon iz ustiju mrzkih
Pustio glas, već Hektor ljudomora vičući Trojcem
Čuje se svuda, a Trojci po čitavom liju se polju,
Sve ih vika stoji, Achaejce pobjedjuju bojem.
Ali nahrupi ti, oj Patroklo, snažno i odbij
Propast od ladja brzih, da ne bi gorućim ognjem
Njih zapalili Trojci i povratak uzeli onim.
Volju poslušaj moju onako, kako ti velim,
Da si veliku čast i diku kod danajskog svega
Pribaviš puka i meni da oni prekrasnu djevu
Povrate natrag, sjajne da darove jošte pridadu.
Od ladja, kad ih odagnaš, povrati se; ako ti pako
Herin gromovni muž udijeliti uzhtjedne slavu,
Ne moj željet od mène daleko s trojskim se pukom
Borit ratobornim, jer ćeš oduzet diku mi tako.
Nemoj se u ratu ti i u pokolju ondje ponosit
I ubijajuć Trojce pod Ilij vodit Achaejce,
Da se vječiti bog sa Olympa ne um'ješa koji.
Jer bog branitelj ljubi Apollon one veòma;
Nego se opet okreni donesavši izbavak ladjam,
A vojske obje pusti, nek po polju dalje se bore.
Ej da otac Zeus i Athéna dâ i Apòllôn,

Nikoj ne ubjego smrti Trojanac, što ih imade,
Niti Argejac, već mi izìšli dva iz bijèdê
Te tad trojanske svete razorili tvrdjave sami!“
Dok su se njih dva tu razgovarali besjedeć tako,
Ne mognu Ajas obastat, jer str'jele se sipahu na nj već.
Zeusova svlada ga volja i ponositi Trojanci
Sipajuć strijele, šljem na njegovom čelu je sjajni
Strašno zvektao gadjan, strijèlâ bo padaše mnogo
Na krasne zaklone šljema; junáku se umori rame
Po malo lijevo štit na njèmu sjajni držeći,
Al ga ne mogoše potrest, kolìkô ga str'jeljahu godjer.
Već se je težko sav zagušívao; znoj mu je veće
Silan tekao sviju iz udova, nije odahnut
Nikako mogao, zlo se nanizalo na zlo je svuda.
Recite sada mi, Muze, stanarice dvora olympskih,
Kako li oganj prvi na achaejske pao je ladje.
Hektor se Ajasu primče i velikim prebije mačem
Jasenovo mu koplje pri kraju baš za oštrícem,
Na skroz ga prereže, sin Telamonov Ajas zavŕtî
Krnje u ruci koplje onako, — a od njeg daleko
Na zemlju mjedeno pade oštrice i učini zvekac.
U srdcu uvidi Ajas nezazornom i sav protŕnu
S božjijeh djela, ratne razbijo bo odluke sve im
Visoki gromovnik Zeus i pobjedu volio Trojcem.
Ukloni on se strijelam te vječiti oganj Trojanci
Na ladju bace, plam neutažljiv se razširi po njoj.
Tako se ladja na kràju razgòrî. Tad se u bedra
Obadva lupiv Achillej Patròklu prihvati riječ:
„Diž' se, Zeusovo čedo, oj Pätroklo, konjiče bojni,
Ladje bo vidim već, gdje u ognju praskaju ljutom,
Samo da Trojci ladje ne osvoje, da se već pobjeć
Ne može, ti se orùžâj, a narod sakupit ja ću.“
Reče, te junačku mjed Patròklo na se navuče.
Nazuvke najprije sebi navuče oko gol'jèni,
Nazuvke lijepe, što ih pritiskale srebrne kopče;
Okolo prsiju oklop navuče, koji je bio
Oklop potómka brzog Aeákovôg, — umjetan, zvjezdan;
A mač srebrokitni oko raménâ si mjedeni baci,

Onda si težak štit i velik u ruke uzme,
Lijepo izdjeljan šljem konjogrivni na glavu metne
Junačku, perjanica na njèmu se tresaše strašno;
Jaka si koplja, koja u ruci mu stajahu sgodno,
Uzme dva, al potomka Aeakovog ne uzme koplje
Veliko, težko i čvrsto, ni jedan nije Achaejac
Mahati mogao njim, do Achilleja, koji je znao
Pelijski jasen uzmahnut, koj otcu njegovu dade
Chiron s pelijskog vrha, da ubija njime junake.
Konje Autòmedonu zapovjedi brže upregnut,
Koj mu za razbivojskom Achillejem najdraži bješe,
Najpouzdaniji on bo u bòju mu bijaše čekat
Zapov'jed. Taj mu konje brzonoge zapregne umah
Xantha i Balija, koji ko vjetar letješe oba;
Njih je Harpyja njekoč Podàrga Zephyru vjetru
Rodila uz vodu pasuć okeansku po polju jednom.
Pridruži Pedasa dobrog za logovsku svezana uzdu.
Eetiónov grad osvojivši toga Achillej
Dobi i smrtni konj taj stizavo je bezsmrtne konje.
Tad k Myrmidoncem podje Achillej u sve čadòre
Te ih oružjem on naorùžâ, a oni mesarom
Ljutim vukovom slični, u prsima štono junačtva
Mnogo imadu, te zaklav u gori jelena veljeg
Rogatog, jedu ga, svim je od krvce krvava čeljust,
Onda u povorci idu na izvir-vodicu crnu,
Da crnu loču vodu sa površja tankima svojim
Jezicima i krv iz sebe izbacuju. Srdce
Ne dršće njima u grudma, a želudac prepun je svima.
Tako myrmidonske mudre čelovodje oko drugara
Brzog Aeákovôga potomka kupit se stanu;
Med njima nalazio Achillej se hrabreni svuda
Te je bodrio ljude štitonosne ì njihnê konje.
Ladja brzícâ bješe petdeset, koje Achillej
Vodjaše, Zeusov ljubimac, pod Troju, ù svakôj ladji
Bješe petdeset momaka drugárâ na klupama sjedeć.
A pet momaka, u koje se uzdo, učini vodje,
Nek zapov'jedaju, a sam med svima vladao on je.
Jedan je vodio red Menèsthij, oklopnik sjajni,

Nebeskog potoka sin Menesthij Sperchija bješe,
Pelejeva ga kći Polydóra lijepa rodi
Sperchiju neumornom, — sa bezsmrtnim spavavši smrtna, —
A po kazivanju Boru Per'jerovu rodi ga sinu,
Za kog se udala javno zadobivši goleme dare.
Drugim je djevojčin sin zapov'jedo hrabreni Eudor,
Phylasova je kći Polyméla rodila njega,
Krasna plesačica, koju obljubio bio je jaki
Bog skoroteča; nju zamotrivši u kolu očma
Medju pjevačicama Artemide, — boginje bučne
Sa zlatnom preslicom, — s njom se izbavitelj Hermija pope
U sobe gornje te ju obležavši dâ joj Eudóra
Svijetlog sina, u trku i borbi jednako hitra.
A kad Ilithyja njega mukodavna na sv'jet iznese
Te on ugleda zrake sunčane, tad Polymélu
Aktorov sin Echèklej junačina dvore u svoje
Odvede, pošto joj dare neprebrojne dade, a Phylas
Odhrani dobro Eudóra i odgoji u kući svojoj
Od srdca ljubeći njega ko svoje rodjeno čedo.
Treći je vodio red Pisàndar, hrabreni sinak
Maemalov, koji je iza drugara Achilleja divnog
Med Myrmidoncima svima na kòplju najbòlji bio.
Četvrti vodjaše red starìna konjanik Phoenix,
A peti — čestiti sin Laèrkov Alkìmedon jaki.
Kada već vojvode sve i vojnike poredja dobro
Divni Achillej, onda pridoda žestoku riječ:
„Oj myrmidonski puče, zaboravit nemojte grožnja,
Kako se kod ladja brzih Trojancima grožaste njekoč,
Dok sam se srdio ja i ovako kriviste mene:
„„Strašni Pelejev sine, odhranila žučju te mati,
Okrutniče, drugare prekò voljê njihove držiš
Kod ladja, — ajdmo svi u brzoplovnih ladjah odplovmo
Natrag, kad ti je tako ljutina na dušu pala.““
Tako u skupštinah svojih govoriste, a sad se djelo
Ratno pokazuje velje, za kojim čežnjaste prije;
Svaki s junačkim srdcem u grudma bori se s Trojci!“
Tako rekavši srdce potàče i volju svakom.
Jače se sastave čete, kad kraljevu začuju riječ.

Kao što kamenjem gustim kad čovjek visokoj kući
Gradi zid želéći uklonit se sili vjetara, —
Tako su gusti šljemi i štiti bili kvrgaši.
Štit se sa štitom, šljem se sa šljemom, junak s junakom
Sasta. Konjogrivni šljemi dodirnuše šljemove sjajne,
Kad bi se nagnuli momci. Tolikô se sabiše gusto.
Izpred ostalih sviju u oružju dva su junaka
Bila: Patroklo i s njim Automedon, — jednakog srdca,
Pred Myrmidóncima da se u boju bore. — Achillej
Tada u čador podje, od kovčega otvori odklop,
Kovčega umjetnog, krasnog, srebronoga u ladju njemu
Dade ga Thetida dobro hitonma i vunenim sazi
Napuniv kovčeg taj i hlenam', što ŏd vjetra brane.
I vrč je umjetan bio unutru, žarkasto vino
Nitko nè pijâše iz njèga, ni sam Achillej
Drugome bogu do Zeusu iz njèga žrtvovo nije.
Taj vrč izvadiv tada iz kovčega najprije njega
Očisti sumporom, tad ga tekućicom ìzperê vodom,
Onda si umije ruke i zagrabi žarkastog vina.
Molitvu rekne stavši sred dvora i izlije vino
U nebo gledajuć, — Zeus ga zam'jetio gromovni dobro: —
„Zeuse oj pelažki, care oj dodonski, koji daleko
U Dodóni vladaš u studenoj, tumači Selli,
Koji si ne peru noge, zemljoleže, jesu uz tebe.
Kad ti se prije pomòlih, tad uslišao si mene
I počastio tada, Achaejce ošinuv ljuto;
Dajder mi jošte sada i ovu želju izvrši.
Ja ću ostati sam u prostoru okolo ladja,
A s Myrmidoncima mnogim drugára u boj ću svoga
Poslat, — i njèga tî gromoglasni proslavi Zeuse,
Njegovo srdce u grudma ohrabri, neka i Hektor
Uvidi, da li se i sam u borbi umije borit
Sụbojnik moj il tada strahovite samo su ruke
Njemu bijèsne. kad u rat i u vrevu zalazim i ja.
A kad od ladja boj već porazprši i viku bojnu,
Tad mi se vratio čitav k brzìcama ladjama mojim
U svem oružju on i s drugòvima borci iz bliza.“
Tako se pomoli i Zeus tad usliša premudri njega,

Jedno Achilleju dade, a jedno mu uzkrati Zeus-bog,
Od ladja boj i borbu odagnati dade Patròklu,
Ali mu ne dade zdravu povrátiti se iz borbe.
Tako se Zeusu otcu pomolivši, izliv mu žrtvu,
Ode u čador i vrč u kovčeg postavi natrag,
Onda pred čador stane, u duši hoćaše vidjet,
Kako se Danajci strašno s Trojancima kolju u boju.
Oko junačine tad se Patrokla poredjaju druzi
Svi u oružju, da na Trojance ponosni skoče.
I odmah navru oni na ose ulične nalik,
Kojeno uzeše dražit dječaci po običáju
Uvijek dirajuć u njih, na putu štono se roje,
Ludi, jer obćeno zlo pripremaju mnogima time.
Ako li putujuć prodje čeljade kakovo uz njih
Te ih i ne htijuć smete, al one s junačkim srdcem
Napred polete sve i naraštaj mladjani brane.
Takova srdca i duše myrmidonska od ladja brzih
Vojska navre, uk neutažljiv rodi se ondje.
Tada se prodre Patroklo i ovo drugarima vikne:
„Oj myrmidonski puče, drugari Achilleja divnog,
Budte junaci, žestine, junačtva se sjetite, druzi!
Pelejevoga sina počastimo, koj je Argejac
Kod ladja najbolji i mi drugari mu, borci iz bliza; —
Atrejev sin Agamèmnon daleko silan nek svoju
Vidi grjehotu, gdje nije Achaejca najboljeg štovo.“
Tako rekavši srdce potàče i volju svakom.
Onda se obore skupno na Trojce achaejski sinci,
Strašno od pokliči njihne zaječe okolo ladje.
A kad junačkog sina Menoètijevôg Trojanci
Spaze i drugove s njim. gdje u oružju svi se svijetle,
Svima se srdce potrese, kolèbat se stanu falànge
Misleći, Pelejev sin brzonogi kod ladja da je
Gnjev odbacio svoj, prijateljstvo odabro opet.
Svaki se ogleda, kud bi od prijeke uteko smrti.
Blistavo koplje iz ruke Patroklo izmetne prvi
Baš usrĕd sredìnê, gdje najveći bijaše metež.
U sam pogodi kraj Protesìlaja hrabroga ladje,
Obori junak Piraèchma, — Paeónce konjike taj je

Vodio iz Amydóna od Axija široke r'jeke; —
U rame desno ga sgodi, u prašinu on se natražke
Sruši zajecav ljuto, Paeonci njegovi druzi
Svi se razbježe, strah bo Patroklo naturi u njih
Ubiv im vojvodu, koji prednjačio svim je u boju.
Od ladja odgna Trojance Patroklo i gorući oganj
Ugasi — ladja je do pol izgorjela —, gromotno vičuć
Tad se Trojanci razbježe, i Danajci k dubkima svojim
Ladjama navru opet, te porodi silna se vika.
Kao što kada Zeus munjobija s visokog vrha
Velikog brda gustu maglùštinu pokrene kakvu,
Tada se svi vidíci pomaljaju i svi vrhunci
Brdski i dolovi te se neizmjerni otvori ether.
Tako i Danajci ljuti odagnavši od ladja oganj
Malo odahnuše, ali još od rata prestanka ne bi,
Jer još od Achaejaca od Areju milih Trojanci
Napred bježali nisu od njihovih crnijeh ladja,
Nego se protiviše i ùzmicâhu silìmcê.
Bojni se razprši red i junaka je junak ubijo
Izmedju vojvoda. Sin Menoetijev junački prvi,
Kada se okrene k njemu Arèjlyk, umah u bedro
Kopljem ga pogodi oštrim i proturi koplje kroz njega;
Kost mu prebije koplje i na zemlju ničice onaj
Padne, a hrabreni tada Menelaj Thoasa rani
Uz štit u prsa, gdje se razgališe, i s nogu njega
Ukine. Phylejev sin Amphìkla opazi, kad se
Na nj zaletio, te ga preteče i pogodi u but,
Mišice najdeblje gdje su u ljudi; kopljànô oštríce
Žile mu prereže, mrak se navuče na oči njemu.
Jedan Nestorov sin Antilok oštrime kopljem
Rani Atỳmnija; prodje kroz slàbine mjedeno koplje,
Ničke se sruši Atymnij, a Maris sbòg brata srdit
Na Antiloka kopljem iz bliza navali umah
Stavši izpred mrtvaca; Thrasỳmêd bogoliki pako,
Prije nego li rani, preteče ga ì sgodî pravo
U rame odmah, oštrice kopljano od mišice njemu
Odre od ruke kraj i prelomi kost mu sa svime.
Sruši se, stane ga jek, navuče se na oči mrak mu.

Tako obojiea podju u Ereb od dvojice braće
Svladani, vrli drugari Sarpedona, vješti na koplju
Sinovi bjehu to Amisódara, koji Chimaéru
Odhrani pomamnu, mnogim čeljádma nesreću težku.
Na Kleobula sin Oilejev Ajas navaliv
Živa ga ulovi, kad se u nalozi spotako, — umah
Život mu ubi, mač zabodavši u vrat s držálom.
Krvlju se ugrije mač junaku, a onomu oči
Bagrena stisne smrt i silovita jošte sudbìna;
Jedan na drugog Lykon, Penelej nasrnu, kad se
Promašiše već koplji izbacivši zalud ih oba;
Onda se mačima jedan zaleti na drugog, — Lykon
Obod konjogrivnog šljema Peneleju probi, al držak
Mača mu pukne, tad njega Penelej pod uho u vrat
Udri i mač zadje unutra, koža se sama
Držala, glava se spusti i koljena klonuše njemu.
Àkamasa stigne Merìon nogama brzim,
U rame sgodi ga desno, kad nà kola popet se šćaše.
Iz kola Akamas spadne, te nad oči saspe mu mrak se.
Tad Idomenej sgodi u usta nemilom mjedi
Èrymasa, koplje mjedènica prodje mu naskroz
Izpod moždana te mu porazdrobi bijele kosti,
Zubi se svi iztresu, a krvce se napune obje
Njegove oči, na nos, na usta trgne mu krvca,
Kadano zinu; crni zaogrne smrtni ga oblak.
Ti su danajski vodje junaka svaki po jednog
Ubili. Kao što vuci grabežljivci kadano sunu
Na janjce, kozliće te ih iz čitavog otimlju stada,
Koje se razsulo sve po nemaru čobana, — vuci
Vidjevši to na one nalete plašljive stvore;
Tako na Trojce sunu Argejci — i Trojci se sjete
Zlobučnog b'jega, junačtva žestine se okane umah.
Hektora oklopnika pogoditi jednako šćaše
Veliki Ajas, a onaj u poslima bojnima vještak
Široka sakriv svoja ramèna volujskim štitom
Čuvo se zuja strijèlâ i zveketa mjednih kopalja.
Vidjaše, da se jurve okrenula pobjeda bojna,
Ali je opet stajo i drugove izbavljo mile.

Kao što kada sa gore olympske iz ethera sjajnog
U nebo oblaci idu, olúju kad razprostre Zeus-bog,
Tako se uzviču tad i uztrče od ladja Trojci,
Ne vraćahu se oni u redu. Brzonogi konji
Hektora ŏružâna izvezu, ostavi Hektor
Za sobom Trojce, koje preko volje njihove jarak
Pr'ječaše, mnogi konji kolonosni prelome kola
Na početku ruda kod jarka i ondje ih puste.
A Patroklo je stupo glasovito Danajcem vičuć,
Trojcima misleći zlo, i oni vičuć i trčeć
Napune putove sve raztrkav se; sve se je u vis
Dizo pod oblaci prah, brzokopitni bježahu konji
U grad protežući noge od brodova i od čadórâ.
A gdje vidjaše metež Patroklo najveći, tu bi
Stizao vičuć, ničke junaci padahu s kola
Pod osòvine, mnoga tad idjahu ŭ pŝsak kola.
Preko jarka konji brzonogi preskoče tada
Bezsmrtni, što ih bozi daròvaše Peleju u dar,
Napred letéći, Patrokla na Hektora nutkaše srdce,
Ubit bo željaše njega, al onog izvezoše konji.
Kao što kada se težko zacrni òd burê zemlja
U dan ljetni, Zeus kad običava ljevati vodu,
Vodu silovitu srdit i ljùtit na ljude one,
Kojino na silu krivo u skupštini pravicu sude
Goneći pravdu ništa za osvetu božju ne mareć;
Tekući potoci svi nabujaju od kiše tada,
Mnoge bregove tada bujice odruniti znadu,
U more bagreno šumeć veòma odtiču one
Sa brda strmo, one tad pustoše tegove ljudske; —
Tako i kobile trojske trčeći sopljahu vrlo.
Od drugih kad već Patroklo falànge odvoji prve,
Natrag ih potjera k ladjam i ne dade bježat im u grad,
Ako su i htjeli, već u sredìni koljaše on ih
Medju ladjama, medju rijèkôm i visokim zidom
Na njih nasrćuć i tu junake osveti mnoge.
Uz štit u prsa, gdje se razgališe, sjajnime kopljem
Pronoja prvoga sgodi Patroklo i ukine s nogu.
Sruši se, stane ga jek, a Patroklo tad se zalètî

Na sina Ènopovôg, na Thestora, koji se bio
U kola gladka svoja šćućurio, jer mu se pamet
Pomjeri, spadnu mu uzde iz ruku; njega Patroklo
U desnu čeljust kopljem probode ï zûbe prebi,
S kolnog ga obruča s kopljem povuče, kao što čovjek
Kojino sjedeć na hridi, što strši, iz mora jaku
Ribu na koncu vadi i na kuki mjedenoj sjajnoj.
Tako Patroklo njega — već z'jevo je — na sjajnom koplju
Potegne te ga baci na usta i ovomu život
Ode, kad pade; kamom Patroklo baš po sredini
Glave Erỳlaja sgodi, koj bješe poletio na njeg,
Glava se razpukne težkom pod kacigom, ničke Erylaj
Na zemlju pade, smrt tad dušogubna obaspe njega.
Echija, Èrymasa, Epàlta, Amphòtera ubi,
Sina Damàstorôvog Tlepòlema, Pyrisa zatim,
Ipheja, Euippa, još Polyméla Argeju sina, —
Jednoga za drugim on k mnogohranoj pritisne zemlji.
A kad Sarpedon vidi, gdje drugove, koji hitona
Ne pašu svoga, ubi Patroklo, Menoetijev sinak,
Lykijce koreći svoje ovako im vikati stane:
„Sram vas, Lykijci bilo! kud nagnuste? budite brzi,
Sada ću ja se s onim sukobit junakom, da znadem,
Koji je ovdje silovit; Trojancem učinio zla je
Mnogo, koljena on je junacima pobio mnogim.“
Rekavši tako, s kola u oružju na zemlju skoči.
A kad Sarpedona vidi Patroklo, iz kola skoči.
Kao što jastrebi kad se krivonokti, krivih kljunóvâ,
Bore na visokoj kakvoj stijeni vrišteći vrlo, —
Jedan na drugog tako zalete se vičući njih dva.
Lukavca Krona sin zamotriv ih požali oba,
Heri započne riječ i ženi svojoj i sestri:
„Aj me od ruke Patrokla Sarpedonu, koji je meni
Od svih miliji ljudi, sudbinom poginut valja.
Dvoje promišlja meni u grudima snujući srdce,
Bih li ga živa ja uklonio iz boja suznog
Te ga na mekote sada u Lykiju vrgo odavde,
Il bih ga ubiti dao Menoetijevome sinu.“
Vòlooka Hera odgovori njemu ovako:

„Prestrašni Kronov sine, izustio kakvu si riječ?
Smrtnog čovjeka, koji sudbini je odredjen davno,
Iz bučne ratne ti osloboditi kaniš li smrti?
Radi, al bogovi ini povladiti ne ćemo tebi.
Drugo si u srdce spravi, što sada mislim ti reći.
Ako l' Sarpedona živa u dvorove njegove spratiš,
Pazi, da i drugi koji od bogova ne htjedne jednoč
Miloga svojega sina iz kreševa strašnog izvèsti.
Mnogi bo sinci se bore božanski kod velikog grada
Priamovoga; strašno zazsrdio otce bi njihne.
Ako t' je mio Sarpedon i u srdcu žališ za njime,
Pusti ga samo neka u kreševu pogine strašnom
On od ruke Patrokla Menoetijevoga sina;
A kad ostavi veće Sarpedona vijek i duša,
Pošlji po njega Smrt i pošlji sladjani Sanak,
Neka ga nose, dok s njim u Lykiju široku dodju;
Tu će ga braća sahranit i rodjaci i hum će grobni
Nasut i metnuti stup, mrtvacima čast bo je takva.“
Reče — te bogova otac i ljudi posluša riječ.
Krvave kaplje pusti odozgo na zemlju časteć
Miloga sina, kog mu Patroklo ubiti šćaše
Pod gradom grudastim Trojom, daleko od otčinske zemlje.
Kada se jedan drugom već blizu primaknu oni,
Onda Patroklo tu Thrasyméla predičnog sgodi —
Koji je subojnik dobar Sarpedona vlastelja bio —
U dolnji sgodi ga trbuh i s koljena ukine njega;
Tad na Patrokla kopljem Sarpedon udari sjajnim.
Ali promaši njega, već pogodi Pedasa konja
Kopljem u greben desni te Pedas izdišuć njisne
I on se u prah smota zacviljev, a duša mu ode.
Oba se razstupe konja i jaram pukne, a uzde
Njima se zamrse, kada u prašinu sruši se logov.
Ali se kopljanik slavni Automedon pomoći dovi,
Mač dugosjekli od svog povuče punanog bedra,
Skoči i odreže pravo i dobro od logova uzdu; —
Konji se upravno slože u uzdama ravno polete;
Opet se sukobe oni dušogubni bojak dijelit.
I tad promaši kopljem Sarpedon sjajnim Patrokla;

Sinu Menoetija opet preleti nad ramenom l'jevim
Vrh kopljànî i ne rani njeg; tad zamahne kopljem
Sin Menoetijev; zalud iz ruke ne utekne njemu
Koplje, već pogodi, srdce gdje kožica obmata gusto.
Kao što kada se hrast il topòla na zemlju sruši
Ili omorika vitka, drvodjelje koju u gòri
Za gradju pòdsjekoše ladjènû bradvama oštrim,
Tako se izvali, legne pred konje i pred kola onaj,
Jaokne, te mu ruke u prašinu krvavu padnu.
Kao što zakolje lav navalivši na stado gdjegodj
Jakoga bijelog bika med govedma sporijeh nogu
Te bik pogiba krčeć u raljama lavskim; od ruku
Tako Patròklovih vodj štitonosnog lykijskog puka
Ginući màhnîtâše, drugara miloga zovne:
„Dragi oj Glauko, borče med ljudma, sada ti treba,
Da si kopljanik dobar i vojak neprestrašen da si,
Sada si hudoga rata poželi, ako si brzić;
Najprije lykijske sve čelovodje u boj potakni
Svuda obilazeć, oko Sarpedona neka se bore,
A tad se oružjem mjednim za mène i sam ded bori;
Jerbo ću po sve dane sramote i poruga tebi
Poslije biti ja, Achaejci ako li s mene
Oružje skinu, koji u borbi kod ladja padoh.
Nego postupider hrabro i narod potiči čitav.“
Kad to izrekne, smrt i skončánje pokrije njega,
Oči mu pokrije i nos, a petom mu na prsa onaj
Stane, te iz kože koplje izvuče ì srdce skupa;
Tako Patroklo s oštricem kopljanim izvuče mu dušu.
A Myrmidónci konje pridrže, koji su ondje
Brektali, bježati hteć gospodárâ ostaviv kola.
Glauka čujući glas strahovita spopadne žalost,
Srdce se okrene njemu, gdje nè mogâše pomòći.
Ruku stisne si dlanom, jer rana ga tištila ljuto,
Koju mu zadade — kad je nasrnuo — Teukar strijelom
S visokog zida zlo od drugóvâ odbijajuć kleto.
Tad Apollonu se on strjeljaču pomoli veleć:
„Čuj me, oj gospode ti, na mekotama koji si sada
Lykijskim ili u Troji, al svuda začuti možeš

Nesretna čovjeka, ko što sad mene snalazi tuga;
Ranu bo evo hudu imadem, a moja je ruka
Probita bolima ljutim, osušiti moja se krvca
Ne može i rame moje dotežčava od te mi rane.
Držati koplja čvrsto ne mogu niti se borit
Zašavši medju dušmáne, a poginu najbolji junak,
Zeusov sin Sarpedon, obranio nije ga otac.
Nego, oj gospode, ti izliječi hudu mi ranu,
Bolove uspavaj moje i snage mi daj, da drugárom
Lykijskim mogu doviknut, na borbu da potaknem sve ih
I sam pokojnog oko mrtvaca ja da se borim.“
Takvu molitvu reče i Phoebo ga čuo Apollon.
Bole mu utiša odmah i krvcu od rane težke
Crnu osuši njemu, junačtvo mu u srdce vrgne.
Glauko se obraduje, kad osjeti sve to u duši,
Što mu je molitvu bog Apollon uslišo brzo;
Najprije lykijske sve čelovodje potakne u boj,
Svuda obilazeć, oko Sarpedona neka se bore;
Onda široko hodeć medj Trojce k Panthoja sinu
Ode Pulỳdamasu, k Agénoru otidje divnom,
Ode do oklopnika do Hektora i do Aenèjê.
Bliže pristupi k njima i krilate prosbori r'ječi:
„Hektore, posve si ti zaborav'jo sad pomoćnike,
Kojino život gube sbog tèbe od otčinske zemlje
I prijatéljâ daleko, a tèbi se branit ih ne će.
Leži Sarpedon, vodj štitonosnog lykijskog puka,
Koji je Lykiju snagom i pravicom čuvao svojom.
Njega Patroklovim kopljem savlado je mjedeni Arej.
Nego potecite, dragi, za zamjeru u srdcu znajte,
Da mu oružje sad Myrmidonci ne skinu te ga
Mrtva ne nagrde ljuti sbog ubitih danajskih ljudi,
Koje smo kopljima mi poubijali kod ladja brzih.“
Tako im reče Glauko, a Trojce osvoji sasvim
Bol neodoljivi težki, jer podpora bješe im gradu,
Ako je i bio tudje iz zemlje, jer naroda s njime
Mnogo je pošlo, a on u borbi znaše prednjačit.
Podju na Danajce bit se želeći, a pred njima Hektor
Ljut sbog Sarpédona; u boj Achaejce batriti stane

Rutavac srčani, sin Menoètijev junak Patroklo,
Ajasima prvim progovori ljutim po sèbi:
„Sada vam milo, vi dva oj Ajasa, borit se budi,
Kakvi ste i prije bili med ljudma ili još jače!
Leži Sarpedon junak, koj skočio prvi je na zid
Achaejski. Nego da njemu nagrditi možemo t'jelo
Otev ga te mu skinut s ramena oružje i kog
Nemilom mjedi drugára, koj brani ga, ubiti ondje.“
Reče, a oni i sami na borbu gotovi bjehu.
A kad sa obje strane pojačaju redove bojne
Trojci i Lykijci, onda Achaejci i Myrmidónci, —
Strče se, da se oko mrtvaca pokojnog bore
Strašno povikav, vèoma zazvekeće oružje na njih.
A Zeus pogubnu noć navuče nad kreševo strašno,
Oko miloga sina da borba pogubnija bude.
Sjajnooke Achaéjce Trojánci potisnu prvi.
Bješe bo pogodjen junak myrmidonski, kojino rdja
Ne bješe najveća: divni Epìgej, Agàklejev sinak,
Taj je u žitelja punom u Budeju kraljevo njekoč,
Ali rodjaka vrla pogubiv bogoradac dodje
K vitezu Peleju on i k srebronogoj Thetidi dodje;
Oni ga s razbivojskom Achillejem poslaše k Troji,
Krasnih gdje vele konja, s Trojancima dà bijê bojak.
Kada je sgrabio on mrtvaca, sv'jetli ga Hektor
Kamenom u glavu sgodi, a čitava na dvoje glava
Razpukne se težkom pod kacigom, ničke Epigej
Na zemlju pade, smrt tad dušogubna obaspe njega.
A žalost spopadne tada Patròkla za ubitim drugom
Te se zaleti on kroz prvoborce jastrebu nalik
Brzomu, koji svrake i čvorke razagnati znade;
Tako na Lykijce, ti oj Pätroklo, konjiče divni,
Sunu tad i na Trojce rad svojega srdit drugara.
U vrat kamenom on Ithaeménovôg miloga sina
Sgodi Sthenelaja te mu na vratu razmrska žile.
Svijetli Hektor uzmàče, prvoborci takodjer ini. —
Kao što dugačko koplje daleko padne, kad njèga
Izbaci čovjek snagu ogledajuć ili u igri
Ili u ratu gdje med dušman'ma dušogubnim stojeć;

Tòl'ko uzmàkoše Trojci, kad potisnuše Achaejci.
Glauko se prvi vodj štitonosnog lykijskog puka
Okrene i milog sina Chalkónu Bathŷkleja ubi
Ondje junačinu; blagom i obiljem taj je na glasu
Med Myı midóncima bio u Helladi imajuć dvore.
U prsi njega baš po sredini — okrenuv se naglo —
Pogodi Glauko, kad ga uloviti loveći hćaše;
Sruši se, stane ga jek, Achaejce osvoji grozna
Tuga, kad mrtav pade junačina; vrlo Trojanci
Veseli budu, navrve do Glauka, ali Achaejci
Ne svrgnu s uma junačtvo, već junački podju u sukob.
Tudijer čružâna Trojanca ubi Merion,
Ubi Laògona smjelog, Onétor mu bijaše otac,
Svećenik idskoga Zeusa, a narod ga štovo ko boga.
Pod čeljust, pod uho njega kad pogodi onaj, izlètî
Brzo iz njega duša i obuzme mrzka ga tmina.
A na Merìona koplje mjedènicu baci Aenèja
Misleć ga sgoditi, koji sakriven bijaše štitom;
Nego pogledav napred umàče koplju Merion,
On bo se naprijed sagne, a dugačko koplje se ostrag
U tle zabode i rt kopljànî zadršće umah,
Onda siloviti Arej zaustavi polet od koplja.
Tako Aenejinog koplja oštríce u zamahu zadje
U zemlju, pošto mu zalud izleti iz žilave ruke.
Tad se Aenèja u duši razsrdiv progovori ovo:
„Da sam, Merione, tebe pogodio, ako i jesi
Plesač, al moje bi koplje umorilo za vazda tebe.“
Njemu kopljanik slavni Merion reče unátoč:
„Težko, Aeneja je tebi, sve ako si snažan, ugasit
Svima ljudima život, tko braneć se dodje u susret
Tebi, al smrtno si i ti čeljade; oštroreznim kopljem
Da te pogodim ja po sredini, ako i jesi
Jak i u svoje se ruke pouzdavaš, meni bi slavu
Dao, a dušu dao dičnòkonjîku Aídu.“
Reče, al njega sin Menoetijev ukori hrabri:
„Što to govoriš ti, Merìone, junače dobri?
Ne će, dragiću moj, od rijèčî pogrdnih Trojci
Poć od mrtvaca; prije obujmiti gdjekog će zemlja.

Rata je uspjeh u ruku, a r'jèčî jest u vijeću.
Zato ne treba gradit r'jèčî, nego se ḅorit."
Tako rekavši podje, a za njim bogoliki junak.
Ko što u planinskom dolu drvòsječâ veliki klopot
Stoji i glas se čuje daleko, tako je od tih
Nasto po zemlji bat širokostaznoj, govedjih koža
Dobro od učinjenih, od oružja mjednog se čuo,
Kako se mačima biše i kopljima dvoreznim ondje.
Tada prepozno ne bi Sarpedona pazljivac divnog,
Jer je strjelama sav i prašinom i krvlju bio
Obasut sve od glave pa do dna nogu posvema.
Vojske se vrzahu oko mrtvaca, kao što muhe
Oko lonaca punih mlijeka bumbarati znadu
Stanu po pastirskom, doba u proljetno, kad su mlijeka
Posude pune; tako uz mrtca se vrzahu oni.
Sjajnih očiju Zeus od kreševa ljutoga nije
Odvraćo, već je borce neprestano gledo u duši
Misleći, snujući mnogo Patroklovog radi ubića,
Bi li u kreševu ljutom i njega svijetli Hektor
Kraj Sarpédona ondje bogolikog posjeko mačem
Te mu oružje uz'o s raménâ, il bi Patroklo
Mnogima prijeku muku junacima zadao jošte.
I misleć dulje smisli, da ovo biti će bolje,
Neka valjani drugar Achilleja — Peleju sina —
Hektora oklopnika i Trojce odtisne s njime
K trojanskom gradu opet i život mnogima uzme.
Strašljivo srdce turi u Hektora najprije Zeus-bog
Te on u kola skoči i bježati stane i Trojcem
Povikne drugim, nek bježe, upoznavši tezulju svetu
Zeusovu. Ni snažni tada ne ostanu Lykijci, već se
Svi razbježe, kad kralja u kupu vide mrtvácâ
Ranjena srdca; mnogi kraj njega još padoše ini,
Kadano Kronov sin strahovitu odredi borbu.
Onda s raménâ divnog Sarpedona oružje skinu
Blistavo Myrmidónci i drugovom oružje dade
Hrabri Menoetijev sin k širokobokim ladjama odnest.
Nebeski oblačnik Zeus progovori tad Apollónu:
„Deder, mili mi Phoebe, iznesi Sarpedona divnog

Iz strijèlâ i krv ded očisti crnu sa njèga,
Tad ga odnesi dalje, u valih ga okupaj r'ječnih,
Namaž' ambrosijom njega, obuci u haljine vječne,
Snu ga i Smrti, dvjema blizàncima, ostavi tada,
Pratiocima hitrim, a oboje oni će njega
Brzo na mekote prenest' u široku lykijsku zemlju;
Tu će ga braća sahranit i rodjaci i hum će grobni
Nasut i metnuti stup, mrtvacima čast bo je takva."
Reče, — te otca svoga Apollon posluša dobro.
I on s idskijeh sidje planina ù strâšnî pokolj,
Iz strijela divnog Sarpedona podigne umah,
Tad ga odnese dalje, ambrosijom namaže njega
R'ječnih u valih okupav, obuče mu haljine vječne.
Snu ga i Smrti, dvjema blizàncima, ostavi tada
Pratiocima hitrim, prenesu ga oboje oni
Brzo na mekote one u široku lykijsku zemlju.
Tada Autòmedonu i konjima vikne Patròklo
Te za lykijskom podje i trojanskom vojskom, al ludak
Pogr'ješi vrlo; — da je Achilleja pamtio riječ,
Hudoj bi uteko Keri i uteko smrti bi crnoj.
Nego je jača volja u Zeusa nego l' u ljudi,
Kojino preplašit zna i junaka i uzet mu lako
Pobjedu, a drugi put u borbu potiče opet;
Tako je sada i njemu razbatrio srdce u grudma.
Koga si prvoga ondje, kog zadnjega smaknuo tada.
Oj ti Patroklo, kad te već u smrt pozvaše bozi?
Prvoga ubi: Adrèsta, Autònoja, Perima zatim.
Onda Megada ubi, Epìstora i još Echèkla,
Mulija, Elasa zatim, Melànippa i još Pylàrta.
Te je posmico, a svi tad ostali mišljahu na b'jeg.
Grad visokodvarni Troju osvojili tad bi Achaejci
Rukom Patròkla, kopljem tolìkô bo srtaše napred,
Phoebo da nije Apollon na toranj visoki, čvrsti
Stao pomažući Trojcem, a onomu radeći o zlu.
Tri put visokom zidu na ugao već se Patroklo
Popne, al tri put njega Apollon suzbije natrag
Bezsmrtnim rukama svojim u štíto ga gurajuć sjajno;
A kad se četvrti put na demona nalik zalètî,

Strašno povikne bog i krilate prosbori r'ječi:
„U kraj, Zeusovo čedo, oj Pätroklo, nije bo tebi
Sudjeno kopljem grad osvojiti Trojaca ljutih,
A ni Achilleju, koji od tebe mnogo je bolji.“
Reče — te sin se dosta povuče Menoetijev natrag
Gnjeva se bojeć boga strjelometnog on Apollóna.
A brzokopitne konje kod vrata ustavi skaejskih
Hektor misleći, bi l' ih u metež nagnao opet
Te se borio il bi poviknuo narodu, k zidu
Da se načete. Dok je pomišljo, Phoebo Apòllôn
Pristupi k njemu kršnu i jaku naličan mužu,
Asiju, koji je ujak konjokroti Hektoru bio,
Rodjeni Hekabin brat, a sinak Dymasa, koji
Uz Sangàrija vale u phrygijskoj življaše zemlji.
Na tog naličan reče Apollon, sin Kroniónov:
„Hektore, od boja što si odustao? Lijepo nije.
Ej kolìkô sam slabši od tebe, da sam tolìkô
Bolji, na nesreću svoju odustajo ti bi od borbe.
Nego krepkonoge daj na Patròkla potjeraj konje,
Ne bi l' ga svladao, ne bi l' Apollon dao ti slavu.“
Tako rekavši bog u poslove vrati se ratne,
A tad Kebrionu hrabrom zapovjedi svijetli Hektor,
U boj nek zatjera konje brzonoge; Phoebo Apollon
U guste zadje čete i achaejske sine pomete
Hudo, Hektoru pako i Trojcem proslavu dade.
Ine ostavi Hektor Argejce ne hteć ih klati,
Već krepkonoge on na Patròkla natjera konje.
A s druge strane s kola Patroklo na zemlju skoči
Koplje u ljevici držeć, a desnicom pograbi mramor,
Oštru kamènicu, koju obuhvatit mogla mu ruka.
Upev se izmetne on, od junaka dugo daleko
Ne bješe, ne baci zalud, uzdodržu Hektora divnog
Sgodi Kebriona, koji od inoče bijaše sinak
Preslavnog Priama, sgodi u čelo, kad držaše uzde,
Oštrim ga kamenom; obje Kebrionu obrve smrvi
Kamen, ne odoli kost, te u prašinu obje mu oči
Pred noge padnu, a sam na ronca naličan spadne
Iz krasnotvornih kola, iz kosti ode mu duša.

Na njeg ovako si ti, oj Patroklo konjiče, napo:
„Aj veòma je brz, kolìkô se lȃgano vâljâ!
Da taj na ribljivu kamo zabludi pučinu morsku,
Mnoge bi ljude on nahranio oštrige tražeć
Iz ladje skačući dubke, sve ako je nemirno more.
Kada se s kola zna na poljani lagano valjat.
Istina dakle, i medj Trojancima ima ronácâ!“
Rekavši to na junaka Kebriona podje Patroklo
Nasrćuć kanoti lav, koj obore pustošeć bude
U prsi ranjen, te ga upropasti srčanost svoja; —
Tako si željno ti, oj Patroklo, skočio na tog.
A s kola skoči drugoj na strani na zemlju Hektor.
Oko Kebriona njih dva ko lavovi započnu borbu,
Koji se jedan s drugim na gorskom kose vrhuncu
Prkosa puni i gladni rad košute ubite jedne, —
Tako Menoetijev sin Patroklo i svijetli Hektor,
Do dva vikača ratna, Kebriona okolo mrtvog
Jedan drugoga htjede probòsti nemilom mjedi.
Hektor za glavu primiv Kebriona ne htjede pustit,
Za noge držaše pako Patroklo; ostali dotle
Trojci i Danajci stanu u borbi se ljutoj oglédat.
Kao što kada se Euro i Noto u planinskom dolu
Jedan s drugime rvu, potresti koj li će šumom,
Koj li drijenkom, drvom dugokornim, jasenom, bukvom,
Jedno s drugime ta drvèta dugačke grane
Svijaju gromotno šumeć, sve prasak od lomljave stoji, —
Tako Achaejci i Trojci nasrnuvši ovi na one
Klati se stanu, na b'jeg ni jedni ne pomisle strašni.
Oko Kebriona mnoga zabodoše oštra se koplja,
Krilate strȉjele, koje odskočile bjehu s tetívê,
Mnogi kameni velji prebacili štitove bjehu
Oko Kebriona borcem, u vrtlogu prašine on je
Ležao velik i golem zaboraviv borit se s kola.
Dokle je šetalo jošte posrȅd neba sunce, sve dotle
Gadjahu str'jele sa strana obíjû te padaše narod;
A kad na volujski odpreg već nagnulo bilo se sunce,
I tad preko sudbìnê Achaejci bijahu jači,
Iz vreve trojanske i iz strijèlâ Kebriona oni

Viteza otmu te mu s ramena oružje skinu.
Tad se Patròklo zaleti na Trojce radeć im o zlu.
Tri put zaleti se on — na Areja brzoga nalik —
Vičući strašno, ubi junákâ tri puta devet.
A kad četvrti put na demona naličan jurne,
Konac života tada, oj Pätroklo, osvanu tebi,
Jer se u kreševu ljutom strahovit sukobi s tobom
Phoebo. A njega nije u metežu spozno Patroklo,
Jer mu u súsret dodje zaogrnut debelom maglom;
Stane za njime te ga u široka lupi ramena
Dlanom pa i u ledja, zavrte se oči Patroklu;
Phoebo Apollon njemu sa glave kacigu baci,
Kacige zvektaše cijev, pred nogama ona se konjskim
Valjala, a griva sva se na njojzi okaljala krvlju,
Prahom okaljala; prije dopustili bozi nijesu
Šljem konjogrivni taj u prahu da bi se valjo,
Nego je čuvao glavu i dražestno čelo junaka
Božjeg Achilleja; tad ga na glavi dopusti Zeus-bog
Hektoru nositi, komu već blizu bijaše propast.
Koplje se njemu cijelo dugosjeno prebi u ruku
Veliko težko i čvrsto sa obtokom, na tle s raménâ
Lijepo obrubljen štit sa remenom pade Patroklu,
Gospod mu Zeusov sin Apollon odr'ješi oklop.
Obumre srdce Patroklu, a koljena klecnu mu b'jela,
Stane protrnuv, a koplje oštrorezno ostrag iz bliza
Medju ramena njemu u ledja Dardanac hiti,
Panthojev sin Euphòrbo; nadmášio taj je vršnjake
Umjećom vladati kopljem i konjma i nogama brzim.
Jer je već dvadeset on junaka srušio s kola
Prvi puta se u boj dovezav i učeći borbu.
Na te strijèlu taj, oj Pätroklo viteže, prvi
Hiti, al ne ubi; tad se odvŕnu i u čete zadje,
Iz t'jela jasenovo izvuče koplje, Patrokla
Ne htjede dočekat, sve da u borbi bez oružja bješe.
A tad udarcem boga i kopljem svladan Patròklo
Utekne medju guste drugare od smrti bježeć.
A čim junačinu spazi Patrokla svijetli Hektor.
Gdjeno uzmiče natrag oštroreznim pogodjen kopljem,

Kroz bojne redove k njemu približiv se rani ga kopljem
U dno slabínâ umah i proturi koplje kroz njega.
Sruši se, stane ga jek, Achaejci se raztuže vrlo.
Ko što kad savlada lav u bòju plahòvita vepra,
Koji se prkosa puni na gorskom kose vrhuncu
Oko izvora mala, obojici piti se hoće;
Sav se uzsopio vepar, al napokon lav ga nadjàčâ, —
Tako Priamov sin Menoetijevome sinu,
Kojino pogubi mnoge, na kòplju izvadi dušu;
Kličući Hektor nad njime progovori krilate r'ječi:
„Mislio njegdje si ti, oj Patroklo, grad naš razorit,
Trojskim si mislio ženam slobode oteti danak
Te odploviti s njima na postojbinu si milu, —
Lȕdove, al njih brane brzonogi konji trčéći
Hektorovi u boju; na koplju odličan ja sam
U svoj trojanskoj vojsci ratobornoj, odbijam od njih
Robije dan, a tebe prožderati jastrebi tu će.
Ništa ti, jadniče, jaki Achillej pomogo nije,
Koji je ostajuć tebi na polazku sborio njegdje:
„„Vratit mi nemoj se ti, oj Patroklo, konjiče bojni,
K dubkijem ladjama, dokle ljudomori Hektoru hiton
Krvav ne raztrgaš, što ga na prsima svojijem ima.““
Tako ti reče i tèbi ludòvu nagovori srdce.“
Ranjeni težko ti, oj Pȁtroklo, odvrati njemu:
„Sad ti, Hektore, kličeš veòma, jer su ti dali
Pobjedu Kronov sin i Apollon mene savladav
Lȁgano, sami meni s raménâ oružje skinuv.
A da je dvadeset takvih junaka meni u susret
Došlo, propali svi bi od mojega svladani koplja;
Nego Letin me sin i sudbina pogubna ubi,
A od ljudi Euphòrbo, sad treći ubijaš ti me.
Drugo si u srdce spravi, što sada mislim ti reći.
Ni sam dugo ne ćeš već živjeti, nego i tebi
Blizu već stoji smrt i sudbina težka, od ruke
Past ćeš Aeákovôga potómka Achilleja divnog.“
Kad to izrekne, smrt i skončánje pokrije njega,
Duša iz udova njemu izleti, ode k Aídu
Kob oplakujuć, mladost i muževnost ostaviv svoju.

Njemu već mrtvu riječ progovori svijetli Hektor :
„Što mi proričeš ti, oj Patroklo, pogubu pr'jeku?
Tko zna, ne će l' Achillej, ljepokose Thetide sinak,
Prije pasti moga od kòplja, izgubiti život?“
To dorèkâv izvuče mjedenicu ìz ranê koplje
Petom na mrtca stavši, od koplja ga rine natražke.
Tad na Autòmedona zaleti se kopljem, koj bješe
Brzom Aeákovôme potómku bogoliki drugar ;
Ubit bo željaše njega, al onog izvezoše konji
Bezsmrtni, što ih bozi darovaše Peleju u dar.

Sedamnaesto pjevanje.

Menelaj se odlikuje.

Opazi Areju mili Menèlaj, Atrejev sinak,
Gdje su savladali Trojci Patrokla u pokolju bojnom
Te kroz prvoborce podje u oružju oružan sjajnom.
Mrtca obilazit stane, prvòtêlki naličan, koja
Tele obilazi mučuć, za pòrod ne znajuć prije;
Tako Patrokla stane Menelaj obilazit plavi
Pred njim koplje držeći i štíto jednako svuda
Onoga ubit želéći, tko sukobi s njime se ondje.
Sin ne zaboravi Panthov kopljometni, da je Patroklo
Pao nezazorni junak, već k njemu pristupi blizu
Te on Areju milom Menelaju prihvati riječ:
„Zeusov gojenče, ti oj Menelaje, narodna glavo,
Atrejev sine, uklon' se, mrtvàca pusti i na njem
Krvavu odoru, nit bo Trojanac niti pomoćnik
Ikoji slavni kopljem u kreševu ljutom Patrokla
Ne sgodi prije; slavu i diku zato mi pusti,
Da te ne oborim, sladki i medeni ne uzmem život."
Na nj se ozlovolji vrlo Menelaj plavokosi veleć:
„Lijepo nije, oj Zeuse, drzòvitu, ponosnu biti.
U lava nije niti u pardala takovo srdce
Niti u vepra ljutog u nerasta, koji imade

Najveću snagu, od koje u njega se nadimlju grudi
Kako su Panthoja sinci kopljometni prkosa puni.
Ni Hyperénor se jaki konjokrota mladosti svoje
Nije nanosio, kad je pogrdio, dočeko mene
Govoreć, da sam ja medj Argejcima najgrdji borac;
Ne će se nogama svojim povratit, na radost — mislim —
Čestitim roditèljma ni ženi si miloj. — I tèbi
Tako ću snagu ja razoriti, ako l' unátoč
Staneš mi; nego ti velim, uklcni se deder i podji
Natrag u množtvo, nemoj nasuprot stajati meni,
Prije no snadje te zlo, a svršeno zna i budàla.“
Reče, al ne slušajuć odgovori onaj mu riječ:
Sad ćeš, oj gojenče Zeusov, Menelaje, platiti meni,
Što si mi ubio brata i time jošte se dičiš
Njegovu ženu učiniv udovicom u kući novoj,
A roditèljima plač neizkâzân zadav i tugu.
Ja ću doista njima jadnicima utjeha biti,
Ako im glavu tvoju donesem i oružje tvoje
Te sve Phrontidi divnoj i Panthoju u ruke metnem.
Ali nam ne će dugo bez pokusa ostati muka
Niti će ostat u dvojbi, da l' bježat nam valja il svladat.“
Tako rekavši sgodi u štito ga jednako svuda.
Ali ne probi mjedi, već samome njemu se svine
O jakom štitu rt; a tada podigne koplje
Atrejev sin Menelaj pomolivši Zeusu se otcu;
Onaj uzmicat stane, al ovaj u dno ga grla
Rani upev se sam i pouzdav u ruku težku,
A vrh kopljani kroz vrat kroz mekani izidje onom;
Sruši se, stane ga jek, zagrohoće oružje na njem.
Krvlju mu smoči se kosa — Charítâ nalična kosi —
Smoče se uvojke zlatom i srebrom svezane skupa.
Ko što kad masline bujnu podhranjuje mladicu čovjek
Na mjestu samotnu, gdjeno u obilju izvire voda,
Mladicu brsnatu, krasnu, — potresuje popuh vjetara
Svakakvih njom, al na njoj cvijetci bijeli cvatu;
Al kad iznebuha vjetar s olujom velikom dodje,
Iz jame iztrgne nju i povali na zemlju tada. —
Tako Atrejev sin Menelaj ubiv Euphorba

Sina kopljometnog Panthu plijenit mu oružje uzme.
Ko što kad planinski lav u snagu se uzdajuć svoju
S paše najbolju kravu, što u stadu ima je, otme
Sgrabiv ju najprije njoj silovitim zubima slomi
Vratne žile, tad krvcu i utrobu izpija svu joj
Koljuć ju; čobani i psi oko njeg stojeć daleko
Mnogo veòma viču na njega, ali se ne će
K njemu da približe, jer ih bljedoća osvaja i strah; —
Tako se nikom' od onih ne usudi srdce u grudma
Stupiti bliže nasuprot Menelaju, dičnom junaku.
S Panthojevoga sina tad lâgano Atrejev sin bi
Uzeo oružje slavno, al ne dade Phoebo Apollon,
Koji Hektora na nj brzonogom Areju sličnog
Nausti stvoriv se nalik čelovodji kikonskom Mentu.
Besjedu započne s njim i krilate prosbori r'ječi:
„Što se dostići ne da, oj Hektore, to ti sad goniš,
Konje potómka hrabrog Aeákovôg; al njih je muka
Smrtnijem ljudima krotit i ravnati, — svakomu drugom,
Osim Achilleju, kog je porodila bezsmrtna mati.
Dotle ti Atrejev sin Menelaj bojevni ubi
Najboljeg Trojca, ubi Euphorba, Panthoju sina,
Liši žestine njeg i junačtva štiteć Patrokla."
Tako rekavši bog u poslove vrati se ratne,
A crno crncato srdce strahovita osvoji tuga
Hektoru, koji se stane ogledat po redovih bojnih
I tad opazi jednog, gdje slavno oružje skida,
Drugog, gdje leži na zemlji i krvca iz rane curi, —
Te kroz prvoborce podje u oružju oružan sjajnom
Klikćući glasno vatri Hephaestovoj sličan, ugásit
Koja se ne da; dobro vikáča čuje Menelaj,
On se ozlovolji i svom prigovori junačkom srdcu:
„Jao li meni! Ako l' sad ostavim oružje krasno
Tu i Patrokla, koji rad moje časti tu leži,
Zamjerit, bojim se, hoće Argejac, koji me vidi.
Ako li srameć se pako u borbu s Hektorom zadjem
I sa Trojancima, mnogi obkolit će, bojim se, mene,
Sve Trojance Hektor sjajnošljemac ovamo vodi.
Ali čemu mi srdce na takove pomisli misli?

Tko se preko volje božje s junakom, kojega časti
Bog, po'r̀vati želi, na njega se strovale jadi.
Za to ne zàmjeri videć Achaejac meni ni jedan,
Gdje ja od Hektora bježim, jer s pomoću on se božànskôm
Bori. Da Ajasa glas junaka začujem dobrog,
Mi bismo obadva pošli i veselog sjet'li se bojka
Boreć se ì proti bogu, Patrokla ne bi smo l' kako
Mrtva Achilleju spasli; to u zlu bi najbolje bilo.
Dok je u duši tako i u srdcu svom promišljávo,
U to ì čêtâ eto već trojskih, a pred njima Hektor;
Tada udari natrag Menelaj, pusti mrtvaca,
Kanoti bradati lav ogledajući se mnogo
Kojega tjeraju psi i pastiri od obora vičuć,
Nasrćuć kopljima; srdce u grudima junačko njemu
Trne te nerado on od ograde govedske ode; —
Tako plavokosi ode Menelaj tad od Patrokla.
A kad već u jato dodje drugóvâ, tad se obŕnu
Gledajuć, gdje li je sin Telamonov veliki Ajas;
Umah opazi boju na strani lijevoj njega,
Gdjeno drugove sve opominje u boj i batri,
Strašnu bo stravu Phoebo Apollon naturi u njih;
K njemu potrči pa mu progovori stavši uz njèga:
„Amo, Ajase dragi, Patrokla okolo mrtvog
Oba se trudimo, ne bi l' Achilleju dajbudi gola
Spasli ga, kada mu Hektor sjajnošljemac oružje ima."
Reče i okrene tim junačini Ajasu srdce;
On kroz prvoborce podje, plavokosi s njime Menelaj.
Kada već Hektor slavno s Patròkla oružje skine,
Stane ga vući, da mu s raménâ odreže glavu
Mjedi oštroreznom, da ga dovukavši psetima baci.
Al tad se približi Ajas sa štitom kanoti toranj,
Umah uzmakne Hektor, med drugove u četu zadje,
Na kola skoči, krasno Trojancima oružje preda,
U grad neka ga nose, da velika bude mu dika.
Široki nadvije štit nad Menoetijevime sinom
Ajas stojéći nad njime ko lavica djecom nad svojom,
Kada se namjere na nju u dubravi lovci, — a ona
Ludu vodi si djecu, u njojzi se nadimlje snaga,

Koža se mrska njojzi na čelu i sakriva oči, —
Tako i Ajas stane Patrokla viteza branit,
A s druge stajaše strane Menèlaj, Areju mili,
Atrejev sinak, jad mu u duši je rastao velik.
A sin Hippòlokov Glauko čelovodja lykijskog puka
Hektora pogleda mrko i okosi na nj se veléći:
„Prvi ljepotico ti, oj Hektore, slab si u borbi,
Za tobom ide slava i dika, al opet si plašljiv!
Pomisli, kako bi grad i tvrdjavu spasiti mogo
Sam sa narodom onim, u Iliju koj no se rodi;
Ne će Lykijac više ni jèdan okolo grada
Borit se s danajskim pukom, jer hvale nikakve ne bi,
Što su se borili živo neprestano s mnogim dušmánma.
Kako bi, okrutni ti oj čovječe, lošeg junaka
U vrevi spasio, kad si Argejcima pl'jen i dobitak
Pustio mìlogosta Sarpédona, pustio druga,
Koji je za svog života i tebi i gradu bio
Vrlo koristan, a sad od pásâ ga ne htje obranit.
Zato ako l' me tko od lykijskog posluša puka,
Ajdmo kući, a Troji sudbìna će prijeka doći.
Da je nepredljivo srdce i smiono Trojcima sada,
Kakvo je srdce onih u ljudi, koji s dušmanma
Boreć se za dom trud i borbu zadavaju njima,
Mi bismo odmah Patrokla odvukli u strmi Ilij.
Da je u veliki grad gospodára Priama mrtav
Dospio on i njèga iz kreševa da smo izvukli,
Brzo bi oružje krasno Sarpédona divnog Argejci
Dali na odkup, a samog odvezli ga mi bi u Ilij;
Ubit bo drugar je onom junaku, koj je Argejac
Kod ladja najbolji i svi drugari mu, borci iz bliza.
Ali junačinu ti se usudio Ajasa nisi
Dočekat, pogledat ljutom u žamoru u oči njega
Niti se boriti s njim, jer bolji on je od tebe.“
Mrko pogleda njega sjajnošljemac Hektor veleći:
„Kako si takov, Glauko, drzovitu rekao riječ?
Tebe sam mislio, aj, od sviju pametniji da si
Onih, kojino živu po lykijskoj grudastoj zemlji,
A sad ti pamet korim veòma, što si to reko

Veleć, da Ajasa nisam gorostasnog dočekat htio.
Ja ti se ne plašim ništa ni borbe ni topota konjskog,
Nego je voljom Zeus Aegidònoša uvijek jači,
Kojino preplašit zna i junaka i uzet mu lako
Pobjedu, a drugi put u borbu potiče opet.
Nego, dragane, amo pristupi i pogledaj djelo,
Hoću li čitav dan nevaljao, kano što veliš,
Biti, ili ću kojeg Achaejca, prerevna bojca,
Odbiti, te se ne će za pokojnog borit Patròkla.“
Hektor rekavši to na Trojance se prodere viknuv:
„Trojci, Lykijci i vi oj Dardanci, borci iz bliza,
Budte junaci, žestine, junačtva se sjetite, druzi,
Dok ja Achilleja na se nezazornog oružje metnem
Krasno, koje sam uz'o s Patrokla, pošto ga ubih.“
Tako rekavši riječ sjajnošljemac otidje Hektor
Iz boja ljutog trčéći veòma brzo drugare
Nadje, na blizu ih sve, kad nogama stigne ih brzim.
Oružje oni su slavno Achilleja nosili u grad.
Prom'jeni oružje stavši daleko òd bitkê plačne,
Svoje oružje dâ ratobornim Trojcima odnest
U grad ilijski sveti i bezsmrtno oružje uzme
Pelejevoga sina Achilleja, što su ga bozi
Nebeski otcu mu dali, a otac ostarjev dâ ga
Sinu, al otčinskom nije u oružju ostar'jo sin mu.
Njega opazi Zeus crnooblačnik, gdje se daleko
Pelejevoga sina božanskog oružjem sprema,
I kimnuv glavom ovo progovori svojemu srdcu:
„Jadniče, jošte ti smrt na paméti nije, a blizu
Već ti je ona, i ti na sèbe bezsmrtno mećeš
Oružje onoga muža, od kojega i drugi dršću.
Jakog, ljuborodnog ti si drugara ubio njemu;
Kako u redu nije, s ramena si njemu i s glave
Oružje skinuo; — sad udijeliti ja ću ti jakost
Velju u zamjenu zato, što skinut Andròmaka ne će
S tebe oružje slavno Achilleja, nit ćeš se vratit.“
Reče i obrvama Kronion namagne mrkim,
Oružje na t'jelu njemu naràvnâ, strahovita bojna
Areja sila udje u njega, junačtva i snage

Napune svi mu se udi. Med slavljene on pomoćnike,
Zadje vičući vrlo, i očima opaze svi ga,
Gdjeno u oružju divnog Achilleja blista; k junaku
Svakome on je pristúpô i batrio svakog riječma,
Mesthla, Thersìloka, Glauka, Disénora, Medona Hektor
Bodraše, — Asteropaéja, Hippòthoja, Phorkysa k tomu,
Chromija, Ennoma, koji pogadjač u ptice bješe.
Ove je — bodreći njih — govorio krilate r'ječi:
„Čujte me, hiljadni vi pomoćnika susjednih puci!
Nisam tražio ja ni želio velikog množtva
Te vas skupio zato gradóvâ iz vaših amo,
Već da mi trojanske žene i dječicu branite ludu
Drage volje od tog ratobornog achaejskog puka.
Tako misleći hranu i darove od puka trojskog
Uzimam ì svakôm vâs umnožiti nastojim hrabrost.
Zato se naprijed svaki okreni te pogini ovdje,
Ili se spasi, jer je u bòju zabava takva.
Tkogodj Patrokla k Trojcem konjokrotam hrabrim dovuče,
Ako i je već mrtav, te Ajas od njega odbjèžî,
Tomu ću odore dati polovicu, a drugu sebi
Uzet ću sam i diku tolìkû će imat ko i ja."
Tako im reče, a oni na Danajce žestoko podju
Koplja u visu držeći i nadaše srdce se u njih
Od Telamonovog sina od Ajasa otet mrtvaca;
Budale, a on je mnogim izmèd njih oteo život.
Grlatom vikne bojníku Menelaju Ajas ovako:
„Dragi Menelaje, ti oj Zeusov oj gojenče, nas dva
Ne ćemo iz boja, mislim, povratit se. Za mrtvog ja se
Sada ne bojim toliko Patrokla, koji će brzo
Mesom nasitit ptice i trojanska pseta, koliko
Za glavu svoju se bojim, da ne sbude zlo joj se koje,
I za tvoju, jer odsvud ogrnula magla nas ratna —
Hektor — i pȍgibija ukazuje sad nam se pr'jeka.
Nego danajske zovni boljare, koj li će čuti."
Reče — i posluša njega Menelaj, grlati bojnik,
Danajcem klikne on, daleko stane ga vika:
„Prijatelji, oj mudri čelovodje danajskog puka,
Kojeno obćinskim vinom Menèlaje i Agamèmnon,

Atreja sinovi, časte, i kojino čeljadi svojoj
Svaki zapov'jeda i Zeus udjeljuje čast vam i diku, —
Težko je samomu meni u vojsci motriti svakog
Vojvodu, gdje se je tako razgorjela zavadja ratna,
Zato svaki nek ide, za zamjeru svaki nek znade,
Kada bi trojskijem psima Patroklo igračka osto."
Reče te Ajas sin Oìlejev začuje dobro,
Prvi mu dodje u susret trčéći po pokolju bojnom,
A onda dodje sam Idomenej i pratilac njegov
Enyàliju bogu ljudomornom ravni Merìon.
A drugim izreko tko bi imèna po svòjôj paméti,
Koji su iza ovih potàkli na boj Achaejce!
Sabiti udare Trojci, a pred njima idjaše Hektor.
Kao što udara val u rijeku veliki morski,
Gdjeno je nebeskoj ušće rijeci; visoki žali
Svi odjekuju, kako iza njih pučina uči, —
Tako vičući Trojci zalete se; okolo sina
Stojeć Menoetijevog Achaejci jednoga srdca
Svi se mjedenim štitma obkoliše; okolo njihnih
Kaciga sjajnih silnu magluštinu razasu Zeus-bog,
Jerbo mrzio nije Menoetijevoga sina,
Dok još bijaše živ Aeákovôm drugar potómku,
Niti mu po volji bješe, da psetima trojskijem bude
Plijen, i ohrabri zato drugare mu, neka ga brane.
Sjajnooke Achaejce Trojanci potisnu prvi,
Ostaviv mrtca svi se razbježe, ali ni jednog
Trojci ne mogoše ubit prehrabreni vrlo želéći,
Nego oteti htješe mrtvaca, ali Achaejci
Za čas od njèga se samo udaljiše, jer ih okrénu
Brzo veòma Ajas, koj djelima svojim i licem
Za Achillejem bješe nezazornim Danajac prvi.
Naprijed sune on kroz prvoborce naličan vepru
Nerastu, kojino lako u gori pse i mladiće
Kršne razpršati zna, kad okrene on se u dolu.
Tako ponosnog sin Telamona svijetli Ajas
Lagano zašav med Trojce falànge im razprši brzo,
Koje obkoliše mrtva Patrokla najviše misleć,
Da će ga u grad svoj odvúći i diku si steći.

Svijetli sinak Letha Pelasga Hippòthoj ga tada
Za nogu vući stane u kreševu onome ljutom,
Ǔz gležanj obje mu žile privezavši remenom nožne
Trojcem i Hektoru time ugadjajuć, ali ga brzo
Nesreća snadje, koje od njega ne odbi nitko.
Sin Telamónov skoči na njega kroz vrevu ratnu
Te ga iz bliza rani u mjedeni kacigin obraz,
Pod oštricem kopljanim konjogrivna kaciga pukne,
Kada ju veliko koplje i punana pogodi ruka;
Iz rane krvav mozak kopljànû nïz cijev prsnu,
Snaga Hippothoju klonu, iz ruke na zemlju pusti
Nogu junačine sina Menoètijevôg Patrokla;
Uz tog mrtvaca pade Hippothoj na zemlju ničke
Od grada grudnog Larìsê daleko; on si ni otcu
Ni majci nije njege naplatio; vijek mu kratak
Bješe, jer ga je kopljem junačina ubio Ajas.
Hektor sjajnošljemac sjajno na Ajasa izmetne koplje,
Nego pogledav napred umàče mjedenom koplju
Jedvice Ajas, i tako junačine Iphita sina
Schedija pogodi Hektor, junaka najboljeg phočkog; —
Taj u Panòpeju slavnom množinom vladajuć ljudi
Življaše; — u ključnu kost po sredini ga pogodi, na skroz
Mjedenog prodje rt od oštríca kroz rame ozdo.
Sruši se, stane ga jek, zazvekeće oružje na njem.
Ajas Phorkysu hrabrom, koj Phaenopov bijaše sinak,
Trbuh probode, kada Hippothoja braniti htjede;
Ajas mu prebije sagib od oklopa, u drob mu koplje
Zaroni, a on se srušiv u prašinu rukom se zemlje
Primi; prvoborci svi tad uzmàkoše ì sv'jetlî Hektor,
Glasno Argejci ciknu, Hippothoja mrtvog odvuku,
Mrtvog Phorkysa, skidat s raménâ im oružje stanu.
Tada bi Areju mili Achaéjci potisli opet
Trojce u Ilijski grad, nejunáčtvo osvojilo b' Trojce,
Slavu bi stekli silom i snagom svojom Argejci
I preko Zeusove sudbe. Al tada poticat stane
Sam bog Apollon Aenèju, učiniv se Epyta sinu
Nalik Perìphasu, koji kod otca starog mu bješe
Glasnik i ostari tako; od duše mu prijatelj bješe;

Na tog naličan reče Apollon, sin Kroniónov:
„Kako bi vi, Aeneja, prekò voljê spasili božje
Strmeni ilijski grad? već i druge vidio ja sam,
Koji se uzdaju svoju u snagu, u muževnost, silu,
U broj se uzdaju svoj, sve ako ih premalo ima.
A nama mnogo više no Dànâjcem pobjedu hoće
Zeus bog, a vi se vrlo bojíte, ne ć'te se borit."
Reče — Aeneja prepòznâ strjelometnog tad Apollóna
U oči pogledav njega i Hektoru povikne glasno:
„Hektore, i drugi vi pomoćnika i Trojaca vodje,
Ruglo je pravo, da nas Achaejci Areju mili
Potisnu u grad, nâs nejunáčtvo sada da svlada.
Ali njekoji bog uz mène stavši na blizu
Veli, da premudri Zeus i previšnji još je pomoćnik
Nama u boju; zato na Dànâjce udrimo ravno,
Nek ne povuku mrtvog Patròkla k ladjama mirno."
Rekavši to pred prvoborce skoči pripravan na boj;
Onda se okrenu Trojci, nasùprot Achaejcima stanu.
Tada pogodi kopljem Aeneja Liòkrita, koj je
Bio Arìsbasu sin, Lykomédu čestiti drugar.
Pade, a Areju mili Lykòmêd požali za njim,
Pristupi vrlo blizu i izmetne blistavo koplje,
Njim Apisàona, puku pastira, Hippasu sina,
U jetru pod srdcem rani i ukine umah ga s nogu;
Taj je iz grudaste zemlje Paeonije došao bio,
Iza Asteropaéja prednjačit je znao u boju.
Padne i bojevni tad Asteròpaêj požali za njim
I on poleti rado na Danajce borit se s njima.
Ali ne učini ništa, jer stajahu oko Patrokla
Danajci štitma se od svud ogradiv i držahu koplja.
Ajas bo svuda je i sve obilazeć mnogo nalago
Vičući, od mrtvaca nek ne makne nitko se natrag,
Neka se nitko ne bori pred ostalim achaejskim pukom,
Već uz mrtvaca stalno nek stoje i bore se s bliza.
Tako je Ajas nalago gorostasni, a tle se krvcom
Omoče bagrenom, jedan po jèdan padahu redom
Mrtvi Trojanci tu i velèbiti još pomoćníci
Pa i Danajci; nije bez krvce nì njima bila

Borba, al mnogo su manje pogibali, jerbo su znali
U četi vazda jedan od drugoga propast odvratit.
Tako se borahu oni ko oganj, i rekao ne bi,
Da su na nebu sunce i mjesec ostali jošte,
Magla bo pokri njih, a junaci prvi na boju
Stajahu okolo mrtva Menoetijevog Patròkla.
Ostali opet Trojanci i nazuvčari Achaejci
Mirno se borahu još pod vedrìnôm nebeskom, sjaj se
Spustio žarki sunčànî, na zemlji se čitavoj nije
Niti na brdima oblak pomaljo; počivajuć malo
Opet se borahu, bolnim ugibali oni se strelam
Jedni od drugih veljem u razmaku; a u sredìni
Kojino bjehu, rat ih i magla je mučila mnogo,
Najbolje sječaše mjed junake; dvojica samo
Ne znahu: slavni junaci Thrasymed i još Antilok,
Da je nezazorni mrtav Patroklo, već mišljahu, da se
U bojnom žamoru živ s Trojancima naprvo bori.
Oni pazeć, da ne bi drugari okrenuli bježat
Ili ostali mrtvi, daleko se borahu, jer im
Tako naloži Nestor od brodova šiljuć ih u rat.
Težka i velika borba med onima trajaše vas dan;
Znoj je i umor borcem neprestano koljena kaljo,
Gol'jeni i noge kaljo odozdo, obadv'je ruke
I oči od težke borbe drugára okolo vrlog,
Što ga je imo Aeákov potomak brzijeh nogu.
Kao što kada čovjek od bíka velikog kožu
Čeljadi dade raztezat, a ona puna je masti;
Čeljad ju primi te se razmaknuvši u kolo vući
Prione, iz nje vlaga izcuri i prodirat počne
Mast, jer natežu mnogi, i ona se raztegne sasvim; —
Tako su ovamo oni i onamo vukli mrtvaca
Na malom prostoru; srdce u grudma se nadalo Trojcem,
Da će mrtvàca odnèsti u Ilij, a Danajcem, da će
K ladjam odnèsti ga dubkim; oko njeg trajaše ljuta
Borba, pokudit ne bi ni Arej razgonivojska
Mogo ih niti Athena, sve kada bi i bili gnjevni.
Takovu hudu muku junacima, konjima taj dan
Ostavi premudri Zeus, a Achillej ni znao divni

Nije, da mu je mrtav Patroklo, jerbo su bojak
Bili Achaejci daleko od brzijeh, crnijeh ladja
Pod zidom trojanskim. Nije u duši mislio za njga,
Da je mrtav, već trojska na vrata banuo da je
I da će vratit se natrag, jer mislio nikako nije,
Da će razoriti grad bez njèga, a niti s njime;
Često bo čuo je to od svoje matere tajno,
Koja mu javljaše volju gromoglasnog velikog Zeusa.
Ali mati mu zla dojavila hudoga nije,
Što se dogodilo, da mu drugára najdražeg nesta.
Oni držeći koplja oštrorezna jednako još se
Borahu jedni se s drugim' potiskujuć, koljuć se ljuto.
Tada je gdjeki Achaejac mjedènhalja reko ovako:
„Drugovi mili, mi se povratiti k dubkima ladjam
Sa slavom nè možêmo, već zemlja ovdje nek crna
Pod nama zine, bolje Achaejcima i to bi bilo,
Ako li ovog mrtvaca konjokrotam pustimo Trojcem,
Da ga u svoj grad odvuku i diku si steku."
A Trojanac je gdjeki junačina reko ovako:
„Drugovi mili, ako i sudjeno svim nam je propast
Kod muža ovoga, nitko od borbe odustajat nemoj."
Tako je mnogi kazivo i druzima batrio srdce.
Tako se borahu oni, a gvozdeni sezaše žamor
Kroz trepetljivi ether u mjedeno zvezdano nebo.
A potómka konji Aeákovôg stojeć daleko
Od boja plakahu, čim za uzdodržu svoga saznadu,
Da ga ljudomora Hektor u prašinu obali mrtva.
Hrabri Diorejev sin Automedon bičem je brzim
Mnogo tukao njih i udaro, mnogo je njima
Ljubaznih reko riječi i grozio mnogo se njima;
Ali k ladjama brzim, k Hellèspontu širokom oni
Nikako ne htješe ići ni u rat medju Achaejce;
Nego kano što stećak na grobu nepomičan stoji,
Pokojnog čòvjeka kakvog na grobu, ili pak žene,
Tako su stajali oni uz prekrasna kola si stalno
Na zemlju glave oboriv; niz trepavice im suze
Na zemlju padahu tople, kolìkô plakahu oba
Žaleć uzdodržu; griva u prahu se kaljala njihna

Padajuć s poduške bujna niz jaram na obje strane.
Spaziv ih, suze gdje rone, velebiti požali Zeus ih
I kimnuv glavom ovo progovori svojemu srdcu:
„Jadnici, čemu smo vas gospodáru Peleju dali,
Smrtniku, a vi ste dva i mladi i bezmrtni oba!
Zato li, da med ljudma med jadnima tugu imate?
Nema doista ništa čemernije nego je čovjek
Od sveg, štogodjer diše na zemlji, štogodjer puže.
Ali uz umjetna kola ni Hektor, Priamov sinak,
Ne će upregnuti vas ni vozit se, jer ja mu ne dam.
Nije li dosta, što ima i oružje i što se tašto
Diči? A vam ću dvjema u koljena, u srdce snagu
Metnuti, te ćete spasti Autòmedona iz borbe
K dubkijem ladjama, još bo Trojancima pustit ću slavu,
Da će ubijati moći, dok ne dodju k nakritim ladjam
I dok ne zadje sunce, dok ne spusti sveta se tmina.“
Tako rekavši snagu u konje udahne velju;
Kada si na zemlju veće otresu prašinu s grive,
Brzo kroz Trojce i kroz Achaejce kola pronesu.
A Automedon žaleć drugára na kolih hiteć
S Trojci se boraše, ko što kad jastreb med guske padne
Lako je bježao junak iz žamora trojanskog težkog,
Lako je napado silno kroz množtvo prodiruć ono.
Ali ubijao nije junake, kada je srto,
Jerbo ne bješe lako u kolima čvrstijem biti
I navaljívati kopljem i konje upravljat brze.
Kasno opazi njega Alkimedon očima svojim,
Drugar, koji je sin Aemónovôg bio Laèrka.
Za kola stane taj i Autòmedonu će reći:
„Koji je vrgao bog, Automedone, u tvoje
Srdce zaludnu miso i čestitu uz'o ti pamet?
U prvoj vrevi ti s Trojancima boriš se eto
Sam, a drugar je mrtav, a Hektor jur na ramènma
Ponosit oružje nosi Aeákovôga potómka.“
Njemu Diorejev sin Automedon odvrati riječ:
„Koji, Alkimedone, Achaejac umije kô ti
Bezsmrtne ravnati konje i krotiti njihnu žestinu
Osim Patrokla junaka mudrinom bozima ravnog,

Dok živ bijaše, a sad sudbìna ga snašla je i smrt?
Nego poprimi der bič i uzde blistave primi,
A ja ću na kola uzić, da s onima zametnem borbu.“
Reče Diorejev sin, a Alkimedon u kola bojna
Umah poleti, bič i uzde rukama primi,
Iz kola pako skoči Automedon; spaziv ga Hektor
Odmah Aeneji, koj je na blizu stajao, rekne:
„Oj Aeneja, gospodine ti nazuvčarom Trojancem,
Opazih eno brzog potomka Aeakovog konje,
Gdje se pokazaše, njihni uzdodrže rdjavi jesu;
Zato bi mogo ih, mislim, uloviti, ako se tebi
Hoće u duši, jer oni usudili ne bi se nama
Oprijet stavši nasùprot, u boju se ogledat s nama.“
Reče — i posluša njega Anchísov čestiti sinak.
Onda si obadva preko ramena volujske štite
Prebace suhe, tvrde, na štitima bijaše mjedi
Mnogo; s njima se sdruže bogoliki Aret i Chromij,
I podju; mnogo se njima u grudima nadaše srdce
Ubit uzdodrže, tad visokovrate konje odvesti,
Budale, bez krvi njima povratit se sudjeno ne bi
Od Automedona junaka. Zeusu se otcu
Pomoli on, te snage, junačtva bude mu puno
Crno crncato srdce; drugáru progovori vjernom:
„Nemoj, Alkimedone, daleko držat od mène
Konje, već mi ih drži uz ledja, brekću veòma;
Jerbo ti ne mislim, da će okanit se prije junačtva
Hektor Priamov sin, dok ne popne na kola on se
Divnog Achìlleja ubivši nas; razagnati svu će
Argejsku vojsku il će med prvima nestat i njèga.“
Tako rekavši vikne Menelaja, Ajasa oba:
„Oj vi Ajasa dva, čelovodje argejske, i ti
Oj Menelaje, prvim junacima povjerte mrtca,
Neka ga obkole i nek odbijaju čete od njèga;
Od nas dvojice živih odvratite nemili danak,
Jer su se eno plačnim oborili ratom: Aenèja
I s njim svijetli Hektor, junaci trojanski prvi.
Ali dakako sve to u krilu bogova leži;
I ja ću izmetnut koplje, a ostalo briga je Zeusa.“

Reče — i zamahne kopljem dugosjenim, i tad ga baci,
U svud jednaki štit Aréta pogodi njime,
Koplja ne odbi štit, već ono prodje kroz njega,
Pa mu se kroz pojas ono u utrobi dolje zabode.
Ko što kad sjekiru oštru držeći udari kršan
Čovjek poljskoga bika za rogove i sve mu žile
Prereže, a bik padne skotrljav se; tako i onaj
Na tle skotrljav se padne natražke, u utrobu koplje
Njemu se oštro zavrti i ukine s koljena njega.
Al na Autòmedona tad koplje izmetne Hektor;
Nego pogledav napred umàče Automedon koplju,
On bo se naprijed sagne, a dugačko koplje se ostrag
U tle zabode i rt kopljani zadršće umah;
Onda siloviti Arej zaustavi polet od koplja.
Jedan na drugog tad bi iz bliza navalili mačem,
Da ih žestoke vrlo ne razstave Ajasa oba,
Koji u vrevu dodju, jer drugar ih pozvao bio.
Njih se uplaši Hektor, Aenèja se uplaši hrabri
I bogoliki Chromij te udare u natrag od njih,
Ostave ondje Aréta ležéći s ranjenim srdcem;
A Automedon ravan brzonogom Areju bogu
Odoru s onoga skine te hvaleć se prosbori riječ:
„Doista malo je meni za mrtvim Menoetija sinom
U srdcu lakše od tuge, sve ako i grdjega ubih.“
Krvavo oružje — to dorekavši — u kola metne
Skinuv ga s onog te se po licu, po rukama krvlju
Oblit popne kanoti lav, koj izjede bika.
Opet se kreševo ljuto nad mrtvime rodi Patròklom,
Kreševo težko, suzno, Athena zavrgne svadju
Sišavši s neba, jer ju gromoglasni poslao Zeus-bog,
Neka Danajce digne, kad srdce se njemu okrénu.
Kao što kadano Zeus s nebésâ raztegne ljudma
Smrtnima bagrenu dugu, da znâmênje bude im rata
Ili studene bure, na zemlji kojano ljude
Odbija od posálâ i ovcama u stadu škodi, —
Tako se bagrenim tada Athena oblakom zaviv
Med guste zadje Achaejce i bodriti svakoga stane.
Atrejevome sinu Menelaju snažnomu prvom

Reče batreći njega, na blizu bo on joj je bio,
Stasom se Phoenixu slična učinivši i glâsom krutim:
„Bit će, Menelaje, tebi sramota, biti će ruglo,
Ako li vjernog drugára Achilleja ponosnog budu
Pod zidom trojanskim psi navlačili brzijeh nogu.
Nego postupider hrabro i narod potiči čitav.“
Njojzi prihvati riječ Menelaj, grlati bojnik:
„Starče Phoenixe, otče, oj stârino, ej da Athena
Dade mi snagu, da polet od mene odvrati str'jela,
Onda bih hotio ja uz Patrokla stajat i njèga
Braniti, on bo je mrtav veòma mi smutio srdce.
Al je u Hektora snaga strahovita ognjana, ne će
Prestati mačem sjeći, — pridružuje Zeus bo mu diku.“
Reče, — i sjajnoka umah Athena vesela budne, —
Što se od bogova sviju pomolio njojzi je prvoj, —
Te mu ramena umah i koljena objači ona,
U grudi pako mu metne smjelovitost, kakvu no ima
Muha, kolikog'odj ju od ljudske tjerao kože,
Ona ugrizti hoće i sladka je ljudska joj krvca; —
U crno crncato srdce Menelaju smionost takvu
Vrgnu Athena te on k Patroklu pošavši koplje
Izmetne. Eetiónov med Trojcima bijaše sinak
Podes, bogat i čestit; od pučana sviju ga Hektor
Najviše štovo, jer bješe mu gost i ljubazan drugar.
U pojas pogodi njega Menelaj, plavokosi junak,
Kada je počeo bježat i proturi koplje mu naskroz;
Sruši se, stane ga jek, a Atrejev sinak Menelaj
Izmed Trojaca mrtca povuče med drugove guste.
K Hektoru stupi bliže Apollon i bodrit ga stane
Phaenopu, Asija sinu, učiniv se naličan, koj mu
Milogost najdraži bješe, u gradu živuć Abýdu.
Tomu se sličan učiniv Apollon branitelj reče:
„Koj će se, Hektore, tebe Achaejac preplašit više,
Kad od Menelaja bježat okrénu, koji je plašljiv
Odavna kopljanik već; mrtvaca je dignuo sada
Izmed Trojaca te ga i odnio ubiv ti druga
Eetionovog sina med borcima prvim valjána.“
Reče, — i crni oblak tad Hektora obuzme i mrak.

On kroz prvoborce podje u oružju oružan sjajnom.
Aegidu onda kitnu i blistavu u ruke uzme
Kronov sin i Idu zaogrne oblaci i tad
Bljesne i glasno vrlo zagrmi, aegidom strese,
Pobjedu davaše Trojcem, Achaejce natjera u b'jeg.
Od svih Boeoćanin stane Penelej bježati prvi,
Kojega u rame darne odozgo i pogodi koplje;
Napred bo gledo je vazda; Pulỳdamasovôg koplja
U kost se zadre oštrice, iz bliza bo ovaj ga rani.
Leita Hektor iz bliza u članak pogodi ruke,
Alektryonovog sina, te zapr'ječi njega vojevat.
Ogleda taj se te se uzboji ne misleć, da će
Ikada više s kopljem u ruci vojèvati s Trojci.
A kad za Leitom Hektor poleti, tad Idomenej
Pogodi njega u oklop kod prsiju uz sisu uprav;
Dugo se prelomi koplje na držku, ciknu Trojanci,
Na Idomeneja tada, potómka Deukalu, Hektor
Izmetne koplje, kad je na kolima stajo, i njèga
Malo ne pogodi; rani Merìonu hrabrom drugara
A i uzdodržu, koj je iz Lykta stojnoga grada
Pratio njega, Koeran po imenu; — pješke je došo
Od ladja Idomènej; prodičio on bi Trojance,
Da brzonoge konje ne potjera čîm brže Koeran;
Tim Idomeneja spasi, od njèga odvrati danak
Nemili, a njeg sama ljudomora usmrti Hektor;
Pod čeljust, pod uho njega kad pogodi, zube mu izbi
Rt kopljani, on po sredini mu jezik probode.
Koeran se iz kola sruši i uzde mu na zemlju padnu.
Rukama svojima uzde Merion digne sa zemlje
Sagnuv se i on tad Idomeneju prosbori riječ:
„Bičuj sad konje, dok do brzícâ ne dodješ ladja,
Tada ćeš vidjeti sam, da Achaejci nemaju snage."
Reče, — te ošine tad Idomenej ljepogrive konje
K dubkima achaejskim ladjam, jer u srdce strah mu je pao.
Dobro Menelaje vidje i Ajas junačina, gdje bog
Odlučnu pobjedu Zeus već narodu trojanskom daje;
Veliki Ajas, sin Telamonov, besjedu začne:
„Aj i ludak bi sada baš veliki uvidjet mogo,

Da sam gromoglasni Zeus Trojcima pomaže eto.
Strijele njihove sve pogadjaju, tkogodj strijeljo,
Bio rdja il junak, kad upravlja sve ih Kronion;
A nam zaludu samo onako padaju na tle!
Nego dederte sad se dovinjujmo najboljoj misli,
Kako l' nam izbavit valja mrtvaca, kako l' se vratit
Valja, da budemo milim drugarima svima veselje,
Kojino gledajuć amo žaloste se, ne misle, da ć'mo
Rukama strašnim i snazi ljudomore Hektora jošte
Moći odoljet, već da će navalit nà lâdje Hektor.
Bi li se našao drugar, dojaviti koji bi išo
Brže Peleja sinu, jer ne mislim, glasove da je
Dočuo tužne, da mu drugara nestade milog.
Ali opazit takvog Achaejca sada ne mògu,
Jer su i sami Achaejci i konji im obstrti tminom.
Al ti, otče oj Zeuse, Achaejce iz tmine izbav',
Daj nam vedrinu ti, da očima možemo vidjet.
Pa nas u svjetlu ubij, kad tako t' je milo u duši."
Reče -- i otac se smili na njèga, gdje ronjaše suze;
Odmah razprši tminu Kronìôn i razaspe maglu;
Sunce se zasja, bitka cijela u svjetlu sine.
Grlatom vikne bojníku Menèlaju Ajas ovako:
„Gledaj, Menelaje Zeusov oj gojenče, ne ćeš li živa
Spazit Antiloka gdje, junačine Nestora sina,
Njega potakni, brže k Achilleju hrabrom nek ide
Kazati, da mu nesta drugara najdražeg od svih."
Reče, — i posluša njega Menelaj, grlati bojnik,
Te on otidje, kao što lav od obora ide,
Koj se umorio već pastire dražeći i pse;
Čitavu bdijući noć ne dadu debelog mesa
Govedskog oteti lavu, al govedskog mesa želéći
Napada on, al ne može ništ, jer na njèga iz ruku
Smionih gusta koplja i goruće zublje na njega
Padaju, kojih se plaši, sve ako je žestok veòma;
Zorom odlazi dalje, a u srdcu svomu je bolan; —
Tako grlati bojnik Menelaje nerad Patrokla
Ostavi ì odê dalje bojéći se, da ga Achaejci
Od strâ težkoga ne će dušmánima ostavit za pl'jen.

Ajasima je on i Merionu mnogo nalago:
„Oj vi Ajasa dva, čelovodje argejske, i ti,
Oj Merìone, svaki ljubkoće jadnog Patròkla
Sada se sjećaj; on za života ljubazan svima
Znao je biti, a sad sudbina ga snašla je i smrt.“
Tako rekavši ode plavokosi junak Menelaj
Svud se ogledajuć kao i orao, kojega kažu
Od svih nebeskih ptica da najjači pogled imade;
Ako je on i u vísu, al opaža dobro, gdje leži
U gustom grmu zec brzonogi; on se zaleti
Na nj i brzo ga sgrabi i život uzme iz njega; —
Tako, Menelaje, Zeusov oj gojenče, sjajne si oči
Obraćo ti tad svuda po množtvu milih drugárâ,
Ne bi li živa gdjegodj zamotrio Nestoru sina.
Umah opazi boju na strani lijevoj njega,
Gdjeno drugove sve opominje u boj i batri.
Bliže pristupivši k njemu plavokosi reče Menelaj:
„Amo oj gojenče Zeusov, Antiloče, dà čujêš tužne
Glasove; ej da se to dogodilo nikada nije!
Mislim, da uvidjaš i sam, gdje očima svojima gledaš,
Da bog danajskom puku privaljuje poraz, a Trojci
Pobjedu sada imadu; Achaejac je najbolji od svih
Ubit Patroklo, za njim Argejci žale veòma.
Nego k achaejskim ti odtrči ladjam i javi
Brzo Achilleju, ne će l' mrtvaca u ladju spasit
Gola on, kad Hektor sjajnošljemac oružje ima.“
Reče — i prestravi sav se Antilok čujući riječ.
Ne smogne dugo junak ni besjede, oči mu obje
Prepune budnu suza i besjeda zapne mu bujna.
Ali ne pometne opet Menelajev nalog Antìlok,
Već on potrči, vjernom nezazornom oružje preda
Drugu Laòdoku; taj brzokopitne konje na blizu
Ravnaše. — Iz rata brzo Antiloka, koji je plako,
Njegove noge iznesu, Achilleju hud glas dojavit.
Ali, oj gojenče Zeusov Menelaje, srdce u tèbi
Ne htjede drugove branit u nevolji, kad je Antilok
Otišo od njih — vrlo za njime požale Pylci; —
Već Thrasyméda divnog Menelaj ostavi onim,

A sam k vitezu ode Patroklu; kad već dotrči,
Stane uz Ajasa oba i besjedu umah im reče:
„Onog sam do ladja poslo brzícâ, k brzijeh nogu
Neka Achilleju ode, al ne mislim, da će Achillej
Doći sada, sve ako na Hektora srdit je divnog,
Jer se bez oružja svog s Trojancima ne može borit.
Nego dederte sad se dovinjujmo najboljoj misli,
Kako l' nam izbavit valja mrtvaca, kako li samim
Iz vreve trojanske izić, utèći smrti i Keri."
Veliki njemu sin Telamonov odgovori Ajas:
„Pravo si rekao sve, oj Menelaje, preslavni mužu,
Nego se vi dva, ti i Merion, sagnite brže,
Dignite mrtca te ga iznesite iz boja; a mi
Ostrag se hoćemo borit s Trojancima, s Hektorom divnim.
Imenjaci smo mi i jednakog srdca, u bòju
Kao što i prije jedan uz drugoga ljutom stojímo."
Tako im reče, a oni sa zemlje dignu mrtvaca
Visoko s velikom snagom u naručje; trojanski narod
Cikne ostragu videć Achaejce, gdje dižu mrtvaca.
Nalični psima Trojanci polete, kojino skaču
Na vepra ranjena, oni pred lovcima mladijem skaču;
Donjekle oni trče, želeći smrviti vepra,
Al kad se med njima on zaokrene u silu svoju
Uzdajući se, oni kud koji svi se razlete.
Tako su rpimice Trojanci jednako napred
Išli mačima boduć i kopljima dvoreznim svedjer;
Al kad bi Ajasa dva se okrenula, stala nasùprot,
Lice bi onim se tad promijenilo, nitko se napred
Nije usudio skočit i boriti tad se za mrtca.
Tako su iz rata oni mrtvaca nosili krepko
K ladjama dubkim, a rat ostragu je bjesnio ljuti
Kanoti oganj, koji iznebuha bụknuvši pali
Ljudima grad, u žaru od ognja velikog kuće
Po malo nestaju, vjetar silovit piri u oganj. —
Tako je topot od konja, kopljometnih i od junaka
Pratio dvojicu onu neprestano, dokle su išli.
Kao što kada vuku mazgòvi velikom snagom
Opasani gredu il kakovo drvo ladjènô

S brda gredovitom stazom, — mazgòvi se jednako žure,
Od znoja srdce u njih i od muke jednako slabi, —
Tako su nosili oni mrtvaca krepko. Ostragu
Trojce su Ajasa dva suzbijala, ko što brežuljak
Ustavlja vodu šumovit daleko se ŭ râvan širec̀;
On i valove jake rijèkâ sustavlja silnih,
On ih odbija sve i navrne na ravan tok im;
Ne mogu njega ni te rijeke tekuć podrovat.
Tako su Ajasa dva ostragu odbijali nasrt
Trojanski, ali oni slijediše, a dva junaka
Najvećma: sin Anchísov Aenèja i svijetli Hektor.
Ko što kad ide tama čvorkóvâ iliti svraka
Glasno cikćuć, kada sokòla spaze gdje ide.
Njega, kojino smrt pridonosi sitnima pticam, —
Tako od Hektora i od Aenèjê achaejski sinci
Glasno ciktahu iduć i bòjak smetahu s uma.
Mnogo je oružja krasnog Argejcima okolo jarka.
Kada su bježali, spalo, al prestanka ne bješe boju.

Osamnaesto pjevanje.

Hephaest gradi štit.

Tako se borahu oni u boju kò žîvî oganj,
Kada brzonogi dodje Antìlok Achilleju glasnik.
Izpred ladja ga nadje, što jednake kljune imadu,
Ono misli u duši Achillej, što se već steklo.
On se ozlovolji i svom progovori junačkom srdcu:
„Jaoh li meni, što se dugovlasi opet Achaejci
Po polju splašeni metu i k ladjama svojijem trče.
Da mi bogovi samo ne dadu zlosretnu tugu,
Kako mi mati ono izkazala te mi je rekla,
Da će još za mog života od dušmanske trojanske ruke
Najjači Myrmidónac sunčànô ostavit svjetlo.
Doista junački sin Menoetijev sada je mrtav,
Smjelica! a ja sam njemu govorio, neka se vrati
K ladjama odbivši oganj, sa Hektorom nek se ne bori.“
Dok je u srdcu on i u duši to promišljavo,
U to se približi k njemu sve tople roneći suze
Ponosnog Nestora sin i glasove kaže mu jadne:
„Jaoh li meni, sine oj Peleja hrabroga, čut ćeš
Glasove tužne, ej nikad dogodilo tô da se nije!
Mrtav leži Patròklo, oko njeg bore se sada
Gola, a oružje sam sjajnošljemac Hektor imade.“

Reče — i crni oblak Achilleja obuzme i mrak
Te on čadjavog prâ obadvjèma rukama sgrabi
Pa si ga saspe po glavi i nagrdi milo si lice,
A prah crni sjedne na njegov nektarski hiton.
Sam se Achillej velik i golem izvali u prah,
Kosu si rukama svojim i grdit i čupati stane.
Robinje pako, što ih Achillej i s njim Patròklo
Njekoč zarobiše, ciknu od tuge u srdcu i van
Skoče k Achilleju hrabrom i tući se u prsa stane
Robinja svaka umah i koljena klecnuše svakoj.
A s druge ridaše strane Antilok lijući suze
Ruke Achilleju držeć, a u srdcu ovaj je slavnom
Stenjo; Antilok se bojo, da prerezo ne bi Achillej
Vrat si željezom; strašno Achillej jaukne, te ga
Gospodja začuje majka u morskoj sjedeć dubljini
Uz stara otca; ona zaleleče ì sve se k njojzi
Nerejke boginje skupe, što u moru dubokom bî ih.
Onamo dodje Glauka, Kymòdoka, Thalija dodje,
Halija vòlooka, Nesaéja, Spija i Thoa,
Dodje Kymothoa i s njom Aktaéja, s njom Limnoréja,
Melita dodje, Iaéra, Amphìthoa, dodje Agaua,
Dota, Prota, Pherúsa, Dynàmena takodje s njima,
Dodje Dexàmena, dodje Amphinoma, Kallianíra,
Dorida, Panopa dodje, Galàtija preslavna jošte,
Dodje Nemèrta, Apseùda i Nerejka Kallianàssa,
Med njima bî Ianíra i Klymena i Ianàssa,
Maera, Orithyja, za tim ljepokosa još Amathéja,
I druge Nerejke, što ih u dubokom moru imade.
Srebrna špilja se napuni njih i túći se one
Stanu u prsi sve, a Thetida tužnjavu začne:
„Čujte me, sestre vi oj Nerejke, da biste dobro
Znale čujući sve, kolìkô sam u srdcu tužna.
Težko nesretnoj meni, junaka jadnica rodih,
Ja sam rodila sina nezazorna, rodila jaka,
Poglavita junáka, ko mladica uzrasto on je;
Ja sam uzgojila njega ko biljku u zavojnom vrtu,
Onda ga u ladjah ja u svinutih poslah pod Troju,
Da se s Trojancima bori, al dočekat ne ću ga više,

Da bi se u dom on u Pelejev vratio ikad.
Dok mi je jošte živ i motri svjetlo sunčànô,
Jadan je, a ja pomòći ne mògu mu k njemu pristupiv.
Al sad si idem milo dijete pogledat i čut,
Kakva ga snašla je tuga, dok od rata on je daleko.“
Iz špilje izidje to dorekavši, a s njom i one
Plačući podju, val se okò njîh morski razbijo.
Kada već one dodju do grudastog trojanskog grada,
Onda uzadju na žal po redu, myrmidonski gdje su
Oko Achilleja brzog povučeni brodovi bili.
Težko Achillej plače, kad k njemu gospodja majka
Stupi i zakukav ljuto sinòvljû rukama glavu
Primi i ridajuć ove progovori krilate r'ječi:
„Čedo, što plačeš, kakva u duši te snalazi tuga?
Reci, ne taji, ta tebi je Zeus izvršio ono,
Što si ga molio prije, kad k njemu si dignuo ruke,
Da bi uz krme ladjènê Achaejci se u stisci našli
Videći, da su bez tèbe, da pretrpe sramotna djela.“
Brzi Achillej njoj odgovori jecajuć težko:
„Majko, Olympljanin to je dakako izvršio meni,
Ali kakvo mi od tog veselje, kad mi Patròklo
Pogibe mili? častih od sviju ga više drugóvâ,
Kȍliko glavu svoju; izgùbih ga, Hektor ga ubi
Te mu oružje skinu gorostasno — divno je vidjet —
Lijepo, kojim su darom darivali Peleja bozi
Onoga dne, kad smrtnom čovjèku te turiše u brak.
Ej da si ostala ondje sa morskima boginjam' inim
I da je uzeo Pelej za ženu smrtnicu kakvu!
A sad golemu žalost pretrpljeti i ti imadeš
U srdcu za sinom mrtvim, jer dočekat ne ćeš ga, da se
Kući povrati živ, kad ne veli srdce ni mèni
Življeti dulje i bit med ljudima, ako li Hektor
Mojim pogodjen kopljem ne izgubi najprvi život
I tim ne plati smrt Menoetijevog Patrokla.“
Thetida prihvati riječ Achilleju roneći suze:
„Biti ćeš, sine moj, kratkovječan, kakono veliš,
Jer iza Hektora divnog sudbìna je gotova tebi.“
Tada ozlovoljen vrlo Achillej joj odvrati brzi:

„Da mi je umrijet odmah, kad nije mi sudjeno bilo
Ubijanoga branit drugara, koj je daleko
Od doma otčinskog mrtav, a mene mu ne bješe, da mu
Budem osvetnik smrti. A kako se ne vraćam više
U zemlju otčinsku, kako Patrokla ni drugove ine
Ja ne spasih, kojih množina od Hektora pade,
Sada kod ladja sjedim, zemàljskô zaludno breme,
Takov, kakov Achaejac mjedenhalja nije ni jedan
U ratu, a na rijèči junaci su ostali bolji; —
Tako izmedju ljudi i bogova nestalo svadje
I gnjeva, kojino vodi u ljutost i múdra čovjèka,
Od meda, kojino teče niz usta, sladjaniji gnjev je,
On se kanoti dim u grudma ljudskijem diže;
Tako junacima kralj Agamemnom pogrdi mene.
Nego pustimo, nek se dogod'lo, sve ako smo nujni,
Na silu milo srdce u grudma zatomimo svoje.
A sad dostignut idem ubílca drage mi glave,
Hektora. Tada će Kera na mène, kada ju Zeus-bog
I drugi bezsmrtni bozi izvršiti uzhtiju meni.
Ni sam jaki nije uzmaknuo Keri Heràklej,
Kojino gospodu bî Kronionu najdraži od svih,
Nego ga svlada sudbina i Herina težka ljutina;
Tako ću i ja, ako l' sudbìna me jednaka čeka,
Ležati mrtav. Slavu i diku postići hoću,
Neka si Trojanka mnoga i Dardanka njedara nizkih
Rukama obadvjèma od obraza nježnoga suze
Utire, pošto ju ja na tugu, na jecanje nagnam;
Nek upoznadu, kolìkô u boju me dugo već nema;
Od boja ne kreći mene, sve ako me ljubiš, ne mogu.“

Boginja srebrnih nogu odgovori Thetida njemu:
„Istinu doista reče, oj čedo; neslavno nije
Pr'jeku odbijati smrt od drugóvâ, kad su u škripcu.
Ali je mjedeno tvoje i blistavo oružje krasno
Sada u trojanskih ruku, sjajnošljemac ima ga Hektor
I njim se diči, ali ne velim, da će se dugo
Dičiti njime, jer je i samu smrt mu već blizu.
Nego u vrevu ratnu ne zalazi nikako prije,
Nego li očima svojim, gdje dolazim, ugledaš mene;

Rano bo doći ću sutra, kad ograne sunce, i donest
Tebi ću oružje krasno od gospoda boga Hephaèsta.“
Tako boginja reče i otidje od sina svoga,
K morskim se okrene sestram i ovu rekne im riječ:
„Vi zaronite druge u morska široka njedra,
Morskog starinu vidjet otidjte i otčine dvore
Pa mu recite sve, a k Hephaestu slavnom vještaku
Ja na široki idem na Olymp, ne bi li htio
Slavno oružje dati i presjajno mojemu sinu.“
Tako im reče, a one u valove zarone morske,
A na široki Olymp srebronoga boginja ode
Thetida, da svom sinu donese oružje slavno.
Noge odnesu nju na Olymp. — Tada Achaejci
Od ljudomore bježeć od Hektora, gromotno vičuć,
Dodju k Hellèspontu, dodju i k dubkijem ladjama jurve.
Tad nazuvčári ne bi Achaejci mrtva Patrokla
Iz gorkih spasli strijèlâ, Achillejevoga druga,
Opet bo stignuše njega brzonogi konji i vojska
I sin Priamov Hektor junačtvom nalik na oganj.
Tri put je svijetli Hektor potegnuo za noge onog
Hòtêći ga odvúći, Trojancima vikaše glasno, —
Žestokim opasana junačtvom Ajasa oba
Tri put odrinu njeg od mrtvaca, a on bi stalno
Junački u vrevu sad se zaletio, sada bi opet
Stao cičeći glasno i uzmico ni malo nije.
Kao što ne mogu poljski pastiri ȍd stȓva lava
Sv'jetlog, veòma gladna odagnati, tako ni do dva
Ajasa oružana ne mogoše od mrtvog t'jela
Priamovoga sina odagnati Hektora divnog.
Oteo on bi mrtvaca i golemu steko bi slavu, —
Ali s Olỳmpa dotèčê vjetronoga Irida brza
Glasnica Peleja sinu veléći mu, nek se orùžâ, —
Ne znaše Zeus nit ikoji bog, jer posla ju Hera.
Bliže k Achilleju stupi i krilate prosbori r'ječi:
„Diži se, Pelejev sine, od sviju strašniji ljudi,
Braniti idi Patrokla, sbog kojega pokolj je grozan
Nasto pred ladjama; jedni junaci ubijaju druge,
Dànâjci pokojnog brane mrtvaca, a Trojci ga silom

U grad hoće odvúći u Ilij vjetroviti strmi.
Najjače svijetli Hektor odvúći nastoji njega;
Srdce ga njegovo nuka Patròklu odsjeći glavu
S nježnoga vrata te nju natači želi na kólce.
Nego ustani, dulje ne leži, zastíd' se u duši,
Kada bi trojskijem psima Patroklo igračka osto;
Bit će ti ruglo, mrtvi l' Patroklo ti nagrdjen dodje."
Njojzi odvrati divni brzonogi na to Achillej:
„Koji te poslo je bog, oj Irida, glasnicu k meni?"
Njemu Irida brza vjetronoga prihvati riječ:
„Žena Zeusova slavna, Achilleju, posla me k tebi,
Ne zna ni Kronov sin visokovladni, ne zna ni jedan
Bezsmrtnik drugi, što živu po presnježnom brdu olympskom."
Njoj brzonogi ovu Achillej odvrati riječ:
„Kako da u vrevu zadjem, ta oružje u njih je moje!
A mati mila mi reče, orùžat da nemam se prije,
Nego li ugledam nju, gdje dolazi, očima svojim;
Oružje od Hephaesta obrekla je krasno mi donest.
Ne znam koga bi drugog na sèbe oružje vrgo,
Osim štita, što Telamónov ga Ajas imade.
Ali i taj se sam med prvoborci nalazi sada
Bijući kopljem oko Patroklovog tijela mrtvog."
Njemu Irida brza vjetronoga prihvati riječ:
„Dobro znamo i same, da oružje u njih je tvoje,
Nego onako se samo Trojancem pri jarku pokaži,
Ne bi l' se prèplašili Trojanci, odustali ne bi l'
Od rata; achaejski sinci odahnuli ne bi li tako
Od ratne stiske, odih sve ako je od rata malen."
Tako rekavši riječ brzonoga Irida ode,
Onda se digne božji ljubimac Achillej; Athena
Na jaka njegova baci ramèna aegidu kitnu,
Oko glave mu oblak med boginjam' boginja prava
Ovije zlatni, plamen na njèmu zapali sjajni.
Kao što kada se dim pod nebèsa iz grada diže
S ostrva dalekog, što ga dušmáni obsjedaju ljuti;
Oni se čitav dan ogledaju u ljutom boju
Iz svoga grada; a kad već utone sunce, tad ognji
Gusti se svuda razgòrê po otoku, od njih se u vis

Uzdiže jarki plamen, i susjedi mogu ga vidjet,
Ne bi li u ladjah došli, da nevolju odbiju kletu; —
Tako se pod nebo plam s Achilleja dizo je glave.
Od zida stupi daleko uz jarak; medju Achaejce
Ne podje pamteći savjet, što mati mudro mu reče.
Tudijer stavši vikne, a Pallada dalje Athena
Cikne, — pomàganju strašnu med Trojce vrgne Achillej.
Kao što jasan je glas od trublje, kada zatrúbî,
Kadano oko grada dušogubni vrve dušmáni,
Tako glas tad potómka Aeakovog bijaše jasan.
Čujući mjedeni glas potomka Aeákovôg Trojci,
U svih se okrene srdce, ljepogrivi njihovi konji
Natrag udare s kolma, u duši bo slućahu tugu.
Svi se uzdodrže splaše, kad vječiti opaze oganj,
Gdjeno Peleja sinu junačini strašno vrh glave
Gori, što ga Athena zapalila sjajnoka bješe.
Tri put na jarku divni Achillej povikne glasno,
Tri put uzmaknu tad pomoćníci slavni i Trojci.
Najboljih dvanaest tada junaka pogibe ondje
Od kola svojih i od kopáljâ. Mirno Achaejci
Izbave tada Patròkla iz dohvata gorkih strijela
Te ga na nosila metnu, drugári ga obkole dragi
Plačući, za njima podje Achillej brzonogi divni
Tople lijući suze, kad opazi vjerna drugára,
Gdjeno na nosilih leži oštroreznom mjedi probòden.
Njega je s kolima on i s konjima u bitku slao,
Ali ga živa nije na povratku dočeko više.
Sunce neumorno pošlje tad Hera, volujskih očju,
Nek u okèanskê vode prekò voljê utone svoje.
Utone sunce, a tada Achaejci odustanu divni
Od tog pokolja ljutog i jednako pogubnog rata.
A s druge strane Trojci od ograšja uzmaknu ljutog,
Onda od kola svojih brzonoge odpregnu konje,
Stanu se kupit u v'jeće, — na večeru ne misleć jošte.
Učine v'jeće dubke stojéći, nitko se nije
Sjedit usudio, svaki bo drhtaše, što se Achillej
Opet pokazao dugo izbivajuć od boja tužnog.
Razumni Panthojev sin Pulỳdamas njima ovako

Počne govoriti, koj je budućnost ï prošlôst znao,
Hektoru bio je drug, — u jednoj se rodiše noći, —
On na riječčma, a ovaj na kòplju presilan bješe.
Taj im dobro želeći progovori i rekne ovo:
„Dobro mislite, druzi; povratiti sada se u grad
Svjetujem ja i ne vèlîm uz brodove na polju čekat
Zoru božansku, jer smo daleko od zida gradskog.
Dokle je čovjek taj Agamèmnona mrzio divnog,
Dotle je lakše bilo vojevati s achaejskim pukom,
Tad sam se sam veselio ja kod brodova speći
Brzijeh, misleći ladje osvojiti na oba kraja
Svinute. Ali se sad strahovito brzoga bojim
Peleju sina; kakvo u njega je žestoko srdce,
Ne će na polju ostat, gdje Trojci i gdje Achaejci
Dijele srdčano boj u sredini, nego će poći
Te će se boriti za grad, za žene će boriti on se.
Nego ajdémo u grad, posluhnite, tako će biti.
Noć je ambrosijska sada brzonogog Peleju sina
Odbila, ali ako u oružju banuvši sutra
Ovdje zateče nas on, tad mnogi dobro će njega
Zapamtit; onaj će doći u Troju veseo svetu,
Koji mu utekne, mnoge Trojance će jastrebi jesti
I psi; — ej da je to daleko od mojega uha!
Ako li pristanemo na moju, premda smo tužni,
Na sbornom mjestu će vojska po noći biti nam, a grad
Branit će zidi i tornji i visoka vrata i krila
Vratna složena tvrda i tesana, zaprta, duga.
A sutra u zoru rano u oružje svi se obukav
Stan'mo na tornje. Težko tad onome, ako se htjedne
Za grad boriti s nama od brzijeh došavši ladja.
K ladjama on će natrag otići ljepogrive konje
Svakakvom nasitiv trkom trčéći okolo grada.
Ali mu srdce ne će dopustiti u grad provalit
Nit ga razoriti, prije razderati psi će ga brzi.“
Mrko pogleda njega sjajnošljemac Hektor veléći:
„Nije mi milo to, Pulydamase, što veliš,
Koji nas svjetuješ u grad povratit se, stisnut se u njem!
Nije l' vam dosta, što ste med zidovi stisnuti bili?

Prije za Priamov grad kazivali smrtni su ljudi
Svi, da u njèmu mjedi imade ì zlâta mnogo,
Al sad je zaklada krasnih iz domova nestalo naših,
Mnogo imáće naše u milenu meonsku zemlju,
Mnogo u Phrygiju ode na prodaju, — Zeus bo se srdi.
A sad, gdje mi je slavu kod brodova postići dao
Krona lukavca sin i pritisnut k moru Achaejce,
Ludove, nemoj misli u narodu takve kazivat,
Jer ja nikomu ne ću dopustit, da posluša tebe.
Nego dedermo svi učinimo, kao što velim.
Večerat četimice po vojsci uzmite sada,
Na stražu pazte samo i budan nek ostane svaki.
Kojeg Trojanca muči i odviše njegovo blago,
Neka ga skupi sve i potròšiti narodu dade;
Bolje je, da ga ovdje uživaju nego l' Achaejci
A sutra u zoru rano u oružje svi se obukav
Oštri zapodjen'mo boj kod širokih achaejskih ladja.
Ako l' se doista divni Achillej kod ladja digo,
Težko li njemu, hoće l' u borbu. U vrevi ratnoj
Opakoj bježati ne ću od njega, već ću nasùprot
Stati, i mène će on pobijediti ili ja njega.
Jednaki Enyàlij ubílca ubiti znade."
Tako im veljaše Hektor i trojanske zavrisnu čete
Lude, pamet bo iz njih Athena Pallada uze.
Hektoru povlade zlu svjetováču, ne povladi pako
Nitko Pulỳdamasu, koj savjet kaza im dobar.
Tada večerat uzmu po vojsci. U to Achaejci
Jecahu čitavu noć i plakahu mrtvog Patrokla.
Tužnjavu Pelejev sin medjù njima započne tužnu,
Ruke ljudomorne svoje drugaru na prsi mećuć
Jecaše lavice poput dugobrade tada Achillej,
Poput lavice, kojoj iz dubrave odnese guste
Laviće lovac; ona žalosti se kasnije došav,
Doline prijedje mnoge za čòvjekom stope mu tražeć,
Ne bi l' ga našla, gnjev bo obuzima ljuti ju velji. —
Tako jecajuć težko progovori on Myrmidóncem:
„Jaoh li meni, ludo govòrih onoga dana,
Kad sam u kući išo Menoetija viteza tješit;

Rekoh, u Opois da ću dovesti mu preslavnog sina,
Kada razori Ilij i dobije plijena dio.
Ali naume sve ne izvršuje ljudima Zeus-bog;
Nama je sudjeno tlo zakrvavit obojici isto
Ovdje pod Trojom, jerbo ni mène dočekat ne će
Starac konjanik Pelej u dvorima, a niti mati
Thetida, nego će zemlja pokrivati tudijer mene.
Ali kada ja, oj Patroklo, poslije tebe
Pod zemlju idem, ne ću sahranit te prije, no amo
Oružje, glavu donesem prejunačkog tvoga krvníka;
Izpred lomače tvoje sinova ću trojanskih sv'jetlih
Zaklati dvanaest ljutit sbog tebe, što si mi ubit.
Dotle ćeš ležat onako kod brodova svinutih naših;
Dardanke njedara nizkih i Trojanke okolo tebe
Plakat će tebe po dánu po nòći roneći suze,
Žene, koje smo silom i kopljem dobili dugim
Pustošeć obilne grade, što ljudi ih smrtni imadu.“
To izrekavši vikne drugárima divni Achillej,
Velji nek pristave tronog uz oganj te će Patroklu,
Sinu Menoetija, brže izaprati krvave rane.
Na jarki oganj tronog za kupanje pristave oni,
Naliju vode unutra, odozdo zapale drva;
Trbušast tronog vatra zaokruži, voda uzàvrî.
Kada pako voda zakipi u blistavu kotlu,
Operu oni Patrokla i namažu ljeskavim uljem,
Mašću od devet ljeta tad napune oni mu rane,
Onda ga metnu na òdar i pokriju omotnim platnom
Od nogu pa do glave, a ozgo b'jelim pokrórvcem.
Zatim su čitavu noć Achilleja okolo brzog
Plakali Myrmidonci Patrokla, jecali nad njim.
Tad Zeus progovori Heri i ženi svojoj i sestri:
„Ipak ti, volooka oj gospodjo Hero, za rukom
Podje Achilleja dići brzonogog. Same od tèbe
Doista nastali jesu Achaejci dugovlasi divni.“
Volooka Hera odgovori njemu ovako:
„Prestrašni Kronov sine, izustio kakvu si riječ?
Može i smrtni čovjek čovjèku štogodj učinit,
Koji je smrtnik i sam, i nije tòliko mudar, —

A ja, koja se prva od sviju boginja zovem
S dvojega: s roda svog i tèbi što sam se ženom
Nazvala, koji si svima med bozima pravi gospòdâr,
Ja da ne mogu ljuta na Trojce pakostit njima!“
Dok su se oni tu razgovarali besjedeć tako,
Thetida u to dodje srebronoga u dvor Hephaestu,
U dom zvjezdani, vječni, med dvorima božjima dični, —
Sam si je mjedeni dvor načinio umjetnik hromi; —
Nadje ga, a on se žuri i znoji, uz svoje se vrti
Mjehove; tronoga dvadest u svemu je gradio uprav,
Da mu uza zid tvrdi i ubavi megarski stoje;
U dnu tronogu svakom kotače postavi zlatne,
Da mu sami od sebe u družtvo bogova idu
I da se vraćaju natrag u dvore, — da je divòta.
Dotle su gotovi bili, al ne bješe na njima jošte
Umjetnih uha; ta je prilagao, kovao čavle.
Dok se je trudio umom, vještinom Hephaesto oko tog,
Thetida pridodje k njemu srebronoga boginja bliže,
S bijelim ubradáčem na glavi krasna ju spazi
Charita, preslavnog žena rukotvorca, stupiv iz dvórâ.
Stisne joj ruku, riječ progovori ì klikne njojzi:
„Zašto u dvorove naše, dugopepla Thetida, ideš,
Častna i mila nama, rijedko nam polaziš dvore!
Nego bliže pristupi, da gostbinu preda te metnem.“
Rekavši to povede med boginjam boginja prava
Nju i posadi tad ju na stolac srebrokitni ondje,
Na krasan, umjetan stolac i podnožje pod noge metne.
Slavnog vještaka zovne Hephaesta veleć mu riječ:
„Dodji Hephaesto, tebe srebronoga Thetida traži.“
Preslavni odvrati njoj rukotvorac besjedu ovu:
„Častna boginja dična u dvorima mojima to je,
Koja me spasla, kadno dalèko bolan sam pao
Po volji matere moje bezobrazne, koja me hroma
Sakriti htjede; tad bi u duši pretrpio mnogo,
Da me na krila svoja ne primiše Thetida i s njom
Zavojitog Okèana kći Eurỳnoma zvana.
Uz njih sam umjeće mnoge kroz godina kovao devet:
Savite pregljice, bočke i obodce i ogrljáke

U špilji dubkoj; šumeć i pjeneć se velji Okèan
Okolo mene je teko, za mène nikoji nije
Znao ni bezsmrtni bog nit ikoji umrli čovjek,
Samo Eurynoma znaše i Thetida, koje me spasle.
Ta mi dolazi sada u dvorove, zato mi valja
Spas života svoga ljepokosoj Thetidi platit.
Deder preda nju metni, oj Charita, gostbinu krasnu,
Dok ja mjehove spravim i svoje orudje ino.“
Reče, — i tada se digne gorostas od nakovnja pušuć
Hramljući, golijeni pod njime se micahu tanke.
Mjehove na stranu metne od ognja, a orudje ino,
Kojim se mučio bješe, u kovčeg srebrni spravi;
Onda si obje ruke i lice obriše spužvom,
Temeljan obriše vrat i rutava obriše prsa,
Chiton obuče i štap tad rukama debeli uzev
Odhrama, služkinje zlatne uz njega, svog gospodara,
Tada se uzskaču, nalik na djevojke one su žive;
Pamet imadu one u grudima, snagu imadu
I glas, a djela radit od bogova umiju vječnih.
Uz gospodara se one uzsopiše, on se dotùrâ
K Thetidi bliže, sjedne na stolac blistavi uz nju,
Stisne joj ruku, riječ progovori ì klikně njojzi:
„Zašto u dvorove naše, dugopepla Thetida, ideš,
Častna i mila nama, rijedko nam polaziš dvore.
Što si umna, govori, a duša me nuka izvršit,
Ako izvršiti mogu i ako se dade izvršit.“
Thetida odvrati njemu ovako roneći suze:
„Znaš li, Hephaesto, ti za olympsku boginju kakvu,
Koja bi tòliko jada i tuge podnèsla u duši,
Kȍliko meni je dao med svima velebiti Zeus-bog?
Od svih je pomorkinja pokorio smrtniku mene
Peleju, sinu Aeáka, preko volje svoje sam nerad
Dala se mužu obljubit; u dvorima on ti sad leži
Slab u staròsti jadnoj; — al drugo je na srdcu meni.
Zeus mi je sina dao poroditi, dao odhranit,
Poglavita junaka, — ko mladica uzrasto on je;
Ja sam uzgojila njega ko biljku u zavojnom vrtu,
Onda ga u ladjah ja u svinutih poslah pod Troju,

Da se s Trojancima bori, al dočekat ne ću ga više,
Da bi se u dom on u Pelejev vratio ikad.
Dok mi je jošte živ i motri svjetlo sunčànô,
Jadan je, a ja pomòći ne mogu mu k njemu pristupiv.
Djevojku, koju mu na dar izabraše achaejski sinci,
Njemu iz ruku je nju Agamemnon uzeo natrag.
Za njom tužeći srdce izjedo je sebi Achillej;
A kod krma ladjènîh Achaejce stiskahu Trojci
Te ih ne pustiše van; tad starjèšine argejske staše
Moliti njega, mnogo darova mu slavnih obrícat.
Tad se je on suztručavo odvratiti pogubu od njih,
Nego oružjem on naorùžâ svojim Patrokla
Te ga šiljaše u boj i pridruži mnogu mu čeljad.
Čitav se borahu dan uz vrata skaejska i Troju
Istoga dne bi bili razorili, ali Apollon
Medju prvoborci ubi Patrokla, pošto je puno
Zla počinio bio, i Hektoru proslavu dade.
Zato ti koljena ljubim, kratkovječnom mojemu sinu
Ne bi li hotio ti udijeliti kacigu i štit
I krasne nazuvke, što ih pritiskaju srebrne kopče,
I jošte oklop, jer što ga je imo, izgubio drug je
Trojcima ubiti, a on na zemlji žalostan leži.“
Preslavni odvrati njoj rukotvorac besjedu ovu:
„Ne boj se, samo nek to ti, oj Thetida, ne muči srdca.
Da ga sakriti mogu daleko od smrti bučne,
Ratne, kada ga strašna sudbina njegova snadje,
Ko što će oružje krasno zadobiti, komu će mnogi
Čuditi tada se čovjek, koj očima vidi ga svojim!“
To dorekavši ode od Thetide, k mjehovom stupi,
Okrene njih na oganj i radit zapovjedi njima.
Dvadeset mješina puhat u pećima započne tada,
Iz njih udarat stane svakovrstna plamena para,
Sada da na ruku idu Hephaestu, sada da stanu,
Kada bi uzhtio Hephaest i posao svoj dovršivo.
U vatru tvrdu mjed i kositar baco je Hephaest,
Baco skupocjeno zlato i srebro; nakovanj velik
Zatim navali na panj i rukom kladivac silan
Pograbi jednom, drugom kliješta pograbi rukom.

Najprije težak štit i velik načini kiteć
Svuda, okolo njega povuče presjajan obod
Blistav i trostruk, a tad od srebra pripoji remen.
Pet je vojeva bilo na štitu, na kojemu Hephaest
Činiti poče umom, vještinom umjeće mnoge.
Najprije načini zemlju, nebesa načini, more,
Sunce neumorno on i mjesec načini puni,
Zatim zvijezde sve po nebesima prosute c'jelim,
Snažnoga Orióna, Plejáde i još Hyáde.
Načini Medjeda, koga nazivaju takodje Kola;
On se okreće tu, Orióna neprestano motri,
Nikad ne zalazi, da u Okeanu okupa sebe.
Zatim udjela dva na štítu prekrasna grada
Smrtnijeh ljudi; gostbe i svatovi bjehu u jednom;
Svati vodjahu mlade iz thalama njihnih po gradu
Uz svjetlo zubalja, pjesme svatòvskê se orahu mnoge;
Momci se u kolu plešuć okretali, med njima glasno
Ječahu svirale tada i forminge; žene stojeći
Svaka pred vratima svojim stojeći čudjahu sve se.
Množtvo čeljadi bješe na trgu; svadja se tudjer
Zarodi i dva se muža krvarine svadjahu radi
Za muža ubitog; jedan govorio, sve da je dao
Žuboreć puku, a onaj nijeko, da primio nije;
Oba željahu oni pred sudcem obranim svršit
Razpru, a narod je jednom i drugome viko pomažuć.
Narod mirahu ondje glasníci, starješine pako
U svetom sjedjahu krugu na tesanom svaki kamènu
Skeptre glasnogrlih držeć glasníkâ u rukama svojim,
S njima se dižući jedan po jedan sborahu pravdu.
Zlatna talenta dva u srijèdi med njima bjehu,
Da budu onom, tko pravdu medjù njima najbolju rekne.
Oko drugoga grada u oružju sjajući vojske
Dvije ležahu, njima ovladala dvostruka miso,
Ili razoriti grad il na dvoje sve podijelit,
Štogodj mileni grad imaća u sèbi imade.
Ali ih ne slušahu unutru, već zasjedu tajno
Spremahu. Mile žene i djeca luda na zidu
Stajahu braneći njega i slabašni stajahu starci;

Oni izidju, Arej i Pallada bjehu Athena
Pred njima, oboje zlatni, u haljine odjeti zlatne,
Krasni, veliki bjehu u oružju, kanoti bozi,
Bijahu jasni; ljudi izà njîh bijahu manji.
Kada već do mjesta dodju, gdje zasjedu htješe učinit,
K potoku, gdje je bio vodòpôj čitavoj stoci,
Onda se posade tu odjeveni oružjem sjajnim.
Podalje uhode dva iz naroda ležahu njima
Čekajuć, kad li će ovce, krivoroga goveda vidjet.
Stada se pokažu brzo, a praćahu dva ih pastira
Veselo svirajuć frulu, prijevaru ne spaze oni.
Kad njih opaze oni, tad navale, govedja stada
Umah otimat stanu, bjelorunih stada ovaca
Takodje otimat počnu i čobane stanu ubijat.
Al kad veliku buku kod goveda začuje vojska
Druga sjedeći mjestom pred sbornime, umah na konje
Skoče poskokljive, podju u potjeru ì stignû brzo.
Stanu potoku onom uz žale i borit se počnu,
Mjedena koplja od jednih polete k drugima umah.
Svadja i Vreva bojna i pogubna nadje se Kera
Istom ranjena jednog držeći, jednoga jošte
Nèranjena, a jednog već mrtva za noge vukuć
Po bitci; crven joj plašt na ramènima od krvi ljudske
Bješe. A borci bjehu ko čeljad boreć se živa
Jedni otimahu od drugijeh tudjer mrtvace.
Načini mȅkotu zatim Hephaesto oranicu prhku,
Široku, oranu tri put; orača na njoj je množtvo
Volujske vrtjelo jarme i gonilo ovdje i ondje.
Kada bi oni okrenuv oranici došli već na kraj,
Onda bi k njima čovjek pristupo i medenog sladkog
Vina im davao vrč, a oni okrenuše opet
Uzduž brazda želéći oranici širokoj na kraj.
Ona se crnjaše ostrag i oranoj bijaše nalik,
Ako i bijaše zlatna, — divota doista bješe.
Onda načini polje, a na njem visoki usjev,
Po kom su želi žnjači držeći srpove oštre,
Na zemlju rȕkovêdi po brazdama padahu guste
Jedne, a druge slamom vezáči vezahu ondje.

Tri su na polju bila vezáča, ostrágu dječáci
Rukovedajuć bjehu, u rukama objema noseć,
Revno dodavajuć, a kralj na brazdi med žnjačima šuteć
Stajaše skeptar držeći u ruci radostan srdcem.
A podalèko pod hrastom glasníci spremahu jela,
Velikog zaklaše vola, oko njeg se baviše tada,
Žene činjahu ručak i sipahu bijelo brašno.
Onda vinograd krasan i zlátan grozdova prepun
Načini Hephaest, sve se po njemu crnili grozdi,
A na srebrnom kolju uzvijale loze se u vis.
Okolo od nada jamu, od kositra ogradu Hephaest
Načini; jedna se staza po vinogradu je dala,
Jedina, kojom su išli berači trgajuć groždje.
Djevojke pako mlade i momci veselo skačuć
Medeno sladko groždje u pletenih nošahu koših.
Med njima pako svim u srijèdi u formingu zvonku
Dječak je udaro ljubko i linovu pjevao milu
Pjesmu nježnime glasom, a oni podjedno plešuć,
Kličuć, ijučuć pjev mu slijediše nogama skačuć.
Onda udjela stado ravnorogih goveda Hephaest.
Od zlata načinjena i kositra goveda bjehu;
Mučući uzduž žubor-rijèkê iz obora podju
Na pašu goveda tâ baš uz rit, štono se njiše.
S tima su govedima pastíra četiri išla,
A s pastirima devet brzonogih idjaše pasa.
Na prva goveda dva strahovita lava navaliv
Sgrabe rikoča bika i vući ga prionu, a bik
Rikaše glasno te psi i momci k biku polete.
Lavovi proderu kožu na velikom biku te krvcu
Crnu i utrobu stanu izpijati; zalud pastiri
Nauste brze pse na lavove, oni ih ugrizt
Htjedoše, ali se opet odvratiše svaki put od njih
Te se čuvajuć, blizu stojéći, lajahu na njih.
Onda udjela pašnjak rukotvorac slavni u dolu
Krasnome; pašnjak je pun bjelorunih bio ovaca;
Načini kolibe ondje pod krovom, obore, staje.
Onda činjaše vješto rukotvorac preslavni kolo
Slično onome, kakvo u Knosu širokom gradu

Ariàdni Daedal ljepokosoj načini njekoč.
Tu su držéći se rukam za članke plesali momci,
Plesale djevojke tu su, što goveda domu si stiču.
One su bile tankih u platnenih haljinah, momci
U krasno satkanim bjehu hitónma, kojim su žice
Malo od ulja sjale; vijence imahu djeve
Krasne, a mačeve zlatne na srebrnom remenju momci.
Sada su skakali momci i djevojke nogama vještim
Vrlo lagano, ko što kad lončar ogleda sjedeć
Kotač u rukama njega držéći, ne će li letjet;
A sad su jedni k drugim po redu trčali opet.
Oko ljubkoga kola nanizalo mnogo se puka,
Koj se veselio; njima uz formingu pjevač božanski
Pjevaše pjesme, a dva posrĕd njîh bijahu glumca, —
Pjevač začinjaše, a oni se vrćahu skladno.
Onda veliku silnu okeansku načini vodu,
Čvrsto složenom štitu uz obod ju načini s kraja.
Kada već sgotovi štit i velik i težak, tad oklop
Načini njemu, koji od ognja blistaše jače;
Načini težak mu šljem, što stoji čvrsto na čelu,
Krasan, umjetan šljem i perjanicu na šljemu
Načini zlatnu, mekog od kositra nazuvke zatim.
Kada već oružje sve rukotvorac preslavni svrši,
Uzme ga pa ga majci Achilleja pred noge metne;
Ona kanoti jastreb s Olỳmpa snježnog poleti
Noseći sinu svom od Hephaesta oružje sjajno.

Devetnaesto pjevanje.

Achillej se odljuti.

Zora u božurnom peplu od voda okèanskîh podje,
Bezsmrtnim bozima dan da donese i ljudima smrtnim;
Thetida k ladjama dodje brzìcam od boga nọseć
Darove i nadje sina, gdje grleći mrtvog Patrokla
Glasno plače, a množtvo drugárâ okolo njega
Ridaju; k njima pristupiv med boginjam boginja prava
Stisne mu ruku, riječ progovori i klikne njemu:
„Sinko, pustimo ovog, nek leži, ako i jesmo
Turovni vrlo, kad je po odredbi bogova ubit,
A ti od boga primi Hephaesta oružje slavno,
Prekrasno, kakova nije na ramenu nosio nitko.“
Boginja rekavši to pred Achilleja oružje metne,
Čudno oružje tada na zemlji zazvekeće ondje.
Drhat obuzme sve Myrmidónce, nitko se od njih
Ne ufa pògledat, već svi drhturiše, ali Achillej
Čim ga pogleda, još se ponaljuti jače, te njemu
Oči pod obrvama ko oganj se uzplamte strašno.
Veseo bješe držéći u rukama darove sjajne
Od boga, a kad se jurve divote nagleda vesel,
Onda materi svojoj progovori krilate r'ječi:
„Oružje dao mi bog je, oj majko, kakvo i valja

Da bude djelo božànskô, što ne može čovjek načinit.
Sad ću se ja naoružat, al bojim se vrlo u duši,
Da mi na hrabrog sina Menoètijevôga muhe
Ne padnu i da ranah u njegovih probitih mjedju
Crve ne ostave one, da mrtva ne nagrde njega, —
Komu je oduzet život, — da ne struhne njegova koža.“
Boginja srebrnih nogu odgovori Thetida njemu:
„Neka ti samo to, oj dijete, ne muči srdca!
Ja ću pokušat od njeg odvratiti nemila jata
Muha, što ljude, koji u boju padoše, jedu.
Ako i čitavo ljeto Patroklo ležao bude,
Bit će mu jednako koža cijela, ako ne ljepša.
Nego u skupštinu pozvav Achaejce viteške gnjeva
Na Agamemnona, puku pastira, ti se okani,
Brže se u boj orùžâj, junačtvom ti se obuci.“
Tako rekavši srdce Achilleju ostavi smjelo,
A u Patrokla kroz nos ambrosije nalije ona
I rujnog nektara, da mu cijela ostane koža.
Onda podje divni Achillej niz obalu morsku
Vičuć strahovito, on Achaejce požuri tako.
Koji su kod ladja prije brzícâ bili, i oni,
Koji su bili krmari i držali krme ladjènê,
Koji su bili ključari dijeleći hljebac vojnikom,
I ti podju tada u skupštinu, jer se Achillej
Opet pokazao dugo izbivajuć od boja tužnog.
I dva Arejeva drugara hramljući podju:
Smioni ratni Diomed i s njime divni Odyssej
Uprti oba o koplja, jer rane još imahu bolne;
Kad već u skupštinu dodju, tad mèd prvê sjedoše ondje.
Najzadnji od svih dodje junacima kralj Agamemnon
Još te ranjen, jer njèga u kreševu pogodi strašnom
Koon, Anténorov sin, oštroreznim mjedenim kopljem.
Kada se svi već ondje Achaejci na okupu nadju,
Onda se med njima digne Achillej brzonogi veleć:
„Atrejev sine, je li obojici tebi i mèni
Nastalo bolje, kad smo rad djevojke u srdcu nujni
Stali se svadjati svadjom dušogubnom? Da ju je samo,
Kamo li sreće, strijelom Artemida sgodila svojom,

Onoga dne, kad prisvojih si nju razorivši Lyrnes!
Ne bi tolìkî Achaejci sa zemljom golemom zube
Složili ubiti rukom dušmánâ, kad se razsrdih.
Bolje je Hektoru to i Trojancima, ali Achaejci
Dugo će pamtiti, mislim, i tvoju svadju i moju.
Nego pustimo, nek se dogod'lo, sve ako smo nujni,
Na silu milo srdce u grudma zatomimo svoje.
Od svoga gnjeva ja odustajem, i neprestàncê
Meni se srdit ne valja; već deder brže potakni,
Atrejev sine, u boj Achaejce dugovlase sada,
Da ja u susret opet Trojancima došavši vidim.
Je li ih volja noćit kod brodova; mnogi će, mislim,
Rado koljena svoja pregibati, koji iz borbe
Pobjegne ljute koplja bojéći se našega oštrog.“
Tako im reče; milo Achaejcima bî nazuvčarom,
Kada se Pelejev sin junačina okani srčbe.
Med njima besjedu rekne junacima kralj Agamemnon,
S mjesta, gdje sjedio bješe, ne ustavši med njima tada: —
„Vitezi danajski mili, oj Areju bojevne sluge,
Dobro je slušati onog, tko stoji, ne valja mu riječ
Tad presijècat, jer težko govorit je tad i vještaku.
U vici velikoj ljudskoj izrèći kako se može,
Kako li čuti? tu i govornik smetan je zvonki.
Ja ću Achilleju sve razložiti, a vi me drugi
Danajci čujte; svaki razumij besjedu moju.
Tu su mi besjedu sami Achaejci kazali često,
Oni me koriše mnogo, al krivac ja vam nijesam,
Nego je krivac Zeus i Erinyja mračnica i kob,
Koji u skupštini ljutu opačinu u srdce meni
Vrgoše, kada sam dar od Achilleja uzeo divnog.
Nego što mogoh učinit? božànstvo djeluje u svem.
Častna je Zeusova kći Grjehòta, kojano kleta
Svakoga prevarit zna, u Grjehòtê nježne su noge,
Zemlje ne dotiče ona, već ljudima hoda po glavi
I škodi njima, jednog od dvojice ona zaplete.
Jednoč prevari ona i Zeusa, kojega vele
Prvog med bozima svima i ljudima. Nego i njega
Lukavo prevari Hera, sve ako samo je žena,

Onoga dne, kad htjede Alkména roditi sina
Jakog Herakla gradu u thebanskom čvrstih zidóvâ.
Zeus se hvaljaše i svim med bozima besjedu rekne:
„„Čujte me bogovi svi i boginje sve me sad čujte,
Da vam reknem, što mi u grudima nalaže srdce.
Danas Ilíthyje muža mukodavne dati će na sv'jet,
Muža, koji će svima zavladati susjedma svojim,
Onog će plemena biti, što od krvi izlazi moje.
Hera polukavo odgovori gospodja njemu:
„„Slagat ćeš, Zeuse, svoje izvršiti besjede ne ćeš.
Deder se meni zakuni, Olympljane, velikom kletvom,
Da će onaj muž zavladati susjedma svima,
Da će plemena bit, što od koljena izlazi tvoga,
Onaj muž, kog danas med nogama izvali žena.““
Tako će Hera, a Zeus prijevare ne spazi njene,
Nego se velikom kletvom zakune i prevari sebe.
Hera s glavice tada olympske gore otišav
Stigne do mala Argos u achaejski, gdjeno je znala
Za jaku Persejevog potómka Sthenela ženu.
Ta je sa sinom bila noseća sedam mjeseci;
Njega na svjetlo Hera izvede nedonošče jošte,
Zapr'ječi porod Alkmeni, Ilithyje ne pusti k njojzi
Onda Kronovom sinu progovori javljajuć to mu:
„„Svjetličaru oj Zeuse, dojavit ću jednu ti riječ.
Muž se je rodio čestit, Argejcima koji će vladat,
Sthenela Persejevog potomka sin je Eurỳsthej
Od roda tvoga, njemu i doliči vladat Argejcem.““
Tako mu reče, a Zeusa u grudima dubokim žalost
Žacne ljuta i srdit za uvojke sjajne Grjehotu
Uhvati te se veljom zakune zakletvom, da se
Nikada više ne će Grjehota, kojano svima
Škoditi znade, vratit na Olymp i zvjezdano nebo.
Tako rekavši baci sa zvjezdanog neba Grjehotu
Rukom zavrtiv ju; ona na ljudske tegove pade.
Vazda je jecao nad njom, kad gledaše milog si sina,
Kakvu sramotu trpi Eurystheju robujuć kralju.
Tako ne mogah ni ja zaboravit one grjehote,
Kojom sgriješih, kad je sjajnošljemac veliki Hektor

Kod skrajnjih ladja brzica ubijao achaejske sine.
Ali kad već sgriješih, kad oduze pamet mi Zeus-bog,
Popravit hoću sve i goleme darove dati.
Nego u boj se diži i narod ini potakni.
A ja ću darove sve ti pokloniti, koje je jučer
Došavši k tebi u čàdor Odyssej ti obećo divni.
Ako l' te volja, a ti ded pričekaj, ako i jesi
Navale željan; sluge iz moje će ladje donèsti
Darove; vidjet ćeš, kakvog veselja ću srdcu ti dati."
Njemu brzonogi ovu Achillej odvrati riječ:
„Oj Agamemnone kralju, oj Atrejev preslavni sine,
Darove prosto je tebi pokloniti, kako i valja,
Il ih zadržati; nego sad sjetmo se veselog bojka
Brzo, jer ne treba sada zatezati boraveć ovdje
Ni oklijevati, djelo još nije svršeno velje.
Ko što će opet mnogi Achilleja vidjet u boju
Medju prvoborci, kopljem falànge gdje razbija trojske,
Tako se svaki vas s junakom pazljivo bori."
Odgovarajuć njemu Odyssej dosjetljivi reče:
„Nemoj, junače dobri Achilleju, nalični bogu,
Sinove achaejske tjerat pod Ilij s Trojancima u boj;
Oni su na tašte jošte, jer pokolj trajati ne će
Malo vremena, kad se već jednoč sukobe čete
I kad već nadahne bog hrabroćom obadva puka;
Nego naredi, Achaejci kod brzih nek okuse ladja
Jela i pića, jer je junačtvo u tom i snaga.
Ta dan se ne može čitav do zalazka uprav sunčanog
Boriti čovjek s dušmánma unátoč, kruha l' je gladan;
Ako i želi on u duši borit se s njima,
Opet mu koljena kradom dotežčuju, žedja ga i glad
Spopada te mu svakom pri koraku koljena dršću.
Ali kada se jela i vina nasiti čovjek,
Onda se čitav dan s dušmánima boriti može;
Smiono srdce je njemu u grudima; prije ne bole
Koljena njega, dok svi odustali od boja nisu.
Nego deder narod razpusti, zapovjedi ručak
Gotovit, a Agamèmnon, junacima kralj, nek donèsti
Dade u skupštinu dare, da očima svojima svi ih

Vide Achaejci, tî da razveseliš u svom se srdcu.
Neka se digne on med Argejcima, nek se zakune
Kletvom, da onu nije u krevet obljubiti išo,
Kako je, kralju, zakon čovjèčjî ljudem i ženam.
Neka se tvoje tebi u grudima srdce umèkšâ.
Onda neka te u svom čadòru obilnom gostbom
Pogosti, da ti časti od njega svakakve bude.
A ti ćeš, Atrejev sine, pravedniji ì drugîm biti,
Jerbo zamjere nema ni kralju, kada ublažit
Ide čovjeka, koga razljutio sâm on je prvi.“
Njemu prihvati riječ junacima kralj Agamemnon:
„Draga je meni, sine Laertov, besjeda tvoja,
Sve bo po redu ti si razložio, rekao sve si.
Ja ću se zakleti kletvom, i duša moja mi veli,
Ne ću pred bogom biti krivorotnik. Nego Achillej
Ovdje nek ostane dotle, sve ako je navale željan,
Ovdje ostante i vi u skupu, dok iz čadòra
Ne dodju darovi, vjerom dok tvrdom se ne zakunémo.
Tebi nalažem pako, Odysseju, ovo i velim:
Ponajčestitije momke u čitavoj achaejskoj vojsci
Ti sad izberi; dare donesite, koje smo jučer
Divnom Achilleju dati obrekli, dovedite žene.
A vepra neka mi brzo u achaejskoj širokoj vojsci
Spremi Talthybij, Suncu i Zeusu dà budê žrtva.“
Njemu brzonogi ovu Achillej odvrati riječ:
„Oj Agamemnone kralju, oj Atrejev preslavni sine,
U drugo valja vrijeme okò tôg trudit se više,
Kada od rata ljutog odpočinak nastane jurve,
Kada već ne bude bijes tolìkî u grudima mojim.
Gdje sad ubiti leže junaci, koje je Hektor
Priamov sin poubijo, jer proslavu Zeus mu je dao,
Vi sad vojsci jesti velíte. A ja bih reko,
Neka na tašte, gladni u borbu s Trojancima sada
Sinovi achaejski podju; a kada utone sunce,
Ruglo kad osvetimo, nek gotove večeru velju.
Meni u grlo jelo ni piće nikako ne bi
Moglo sladko uníći, dok drugar mrtvi mi leži
U mom čadoru jošte oštroreznom mjedi proboden;

K vratima okrenut on je, drugári okolo njega
Plaču. Zato mi to na misli nije, već meni
Krv je na misli i rat i ljudsko stenjanje težko.“
Odgovarajuć njemu Odyssej dosjetljivi reče:
„Najjači Achaejče, oj ti Achilleju, Pelejev sine,
Ne malo ti si jači od mène, ti si na koplju
Bolji, al tebe bih ja prevazišo pameću mnogo,
Jerbo se prije rodih od tèbe ì više znadem.
Zato srdce tvoje podnèslo besjede moje.
Brzo se pokolja strašnog u ljudi zasiti srdce,
Kad mjed oštrorezna slame po zemlji i previše prospe,
Al je premalo ploda, kad tezulju okrene svoju
Premudri Zeus-bog, koji rukovač je ljudskoga rata.
Ne treba, achaejski sinci mrtvaca dà žalê postom,
Jerbo odviše pada i premnogo svak dan junaka;
Kako bi onda tko i odahnuo kada od truda!
Zato onoga valja sahraniti, koji je mrtav;
Tvrda budimo srdca u jednom ga oplakav danku;
Koji su od rata pako preostali groznoga jošte,
Na jelo neka misle i piće, da se još jače
Boriti možemo živo neprestano s ljutim dušmánma
Tijelo tvrdom mjedi obukavši. Druge nek nitko
Ne čeka zapov'jedi u vojsci i ostaje ovdje,
Jer će mu zapov'jed ta donesti zlo, kod brzícâ
Tkogod ostane ladja; već skupno dajmo navalmo,
S Trojci konjokrotami u bòju se nadjimo ljutom.“
Reče, — i Nestora slavnog junaka sine povede, —
Megesa, Phyleju sina, Merìona, Thòasa jošte,
Zatim Melànippa, tad Lykoméda, Krionu sina.
Tî Agamemnonu, Atreja sinu, odu u čador.
Ko što se kazalo, tako i dovrši brzo se djelo.
Tronoga obrečènîh iznesu iz čadora sedam,
Dvadeset sjajnih kotálâ iznesu i dvanaest konja
Brzo izvedu i žćnâ u poslima divnima vještih
Sedam, i Briseja kćer ljepoobraznu osmu izvedu.
Zlatnijeh talenata Odyssej deset potegnuv
Naprvo podje, a za njim i ostali achaejski momci
Darove nošahu. Metnu u skupštinu njih u sredìni.

Tad Agamemnon se digne; Talthybij naličan bogu
Glasom uz kralja stane držeći u rukama vepra.
A sin Atrejev nož povuče od boka tada,
Koji mu višaše vazda uz velike korice mača;
Vepru odreže dlake, tad podigne ruke spram Zeusa
Te se moljaše, a svi Achaejci na mjestima svojim
Sjedjahu šuteći, kako i valja, te slušahu kralja.
Pomoli on se ovako u široko gledajuć nebo:
„Najviši, najbolji Zeus med bozima sada nek znade,
Sunce i zemlja znaj i Erinyje, koje se ljudem
Svete pod zemljom, tko se zakune krivo, nijesam
Nikada Brisejevu dotaknuo rukama kćerku,
Niti sam tražio nju obljubiti niti što drugo,
Nikada ja je nijesam ni dirnuo u svom čadòru.
Ako l' je zakletve krive u tomu, nêvôljâ bozi
Dali mi mnogo, kako već daju, tko kune se grješno."
Reče i vepru vrat presiječe nemilom mjedi,
Onda zavrtjevši vepra Talthybij moru ga sinjem
Baci u ponor ribam za hranu. Tad se Achillej
Dignuv pred narodom ovo ratobornim achaejskim rekne:
„Zeuse oj otče, grjehotom obuzimaš velikom ljude!
Ne bi Atrejev sin u grudima mojega srdca
Tako uzbunio jako, preko volje ne bi on moje
Djevojku odveo silnik, al Zeusova njegdje je volja
Bila, da achaejskog puka množina poumire jadno.
A sad ručati podjte, da zavrgnut možemo borbu."
Reče Achillej to i brzo skupštinu razspe.
Tada se svaki k svojoj raztrkaju ladji Achaejci,
A Myrmidónci tada junačine poprime dare
Te ih k ladji divnog Achilleja nositi stanu.
Darove metnu u čàdor, a žene posade ondje,
Ponosni potjeraju drugari u stado konje.
A kad Briseja kći, Aphrodíti zlatici slična,
Vidi Patrokla, gdje je oštroreznom mjedi probòden,
Glasno narícati uzme na njega padnuv i lica
Krasna si trgati uzme pa i grudi ï vrât si nježni,
Onda plačući žena progovori boginjam slična:
„Oj ti Patroklo, meni jadòvitoj premili vazda,

Živa te ostavljah ja, iz čadora kadano idjah,
A sad mrtva te ovdje, oj narodna nalazim glavo,
Natrag se vraćajuć; tako za tugom mi dolazi tuga!
Muža bo, komu me daše i otac i gospodja majka,
Pred gradom vidjeh, gdje je oštroreznom mjedi proboden;
A tri mi brata, koje porodila ista mi mati,
Mili mi dočekaše sva trojica propasti danak.
Kad mi je ubio muža brzonogi junak Achillej
I grad božànskôg Mynéta razorio, ti mi nijesi
Plakati davao, već si govorio, da ćeš me ženom
Mladom učinit božanskog Achilleja, da ćeš odplovit
Sa mnom u Phthiju, pir s Myrmidóncima proslavit da ćeš.
Za to te težko plačem mrtvaca ljubazna vazda.“
Tako plačući reče, a žene jecahu za njom;
Reko bi, plaču Patròkla, — al svaka nevolju svoju.
Oko Achilleja kupit starješine stanu se tada
Moleć ga, ručat da ide, al jecajuć on se je nećo:
„Molim vas, ako li tko od drugara sluša me milih,
Prije mi nemojte vi govoriti, jelom i pićem
Da si zasitim srdce, jer snalazi strašna me tuga;
Čekat ću, dokle sunce ne utone, trpjet ću ipak.“
Tako rekav Achillej starješine odpusti druge,
Ostane divni Odyssej i obadva Atreju sina,
Nestor i Idomènej i konjanik Phoenix starìna
Tješeći nujna veòma Achilleja, al on se nije
Tješio, krvavu ratu dok u ralje skočio nije.
Sjetiv se druga, tužno uzdahnuvši ovo im reče:
„Ti si mi njekada, druže prenesretni, miliji od svih,
Sladki pružao sâm u čadòru mojemu ručak
Brzo i okretno, kad su Achaejci navaliti znali,
Suzni da donose rat konjokrotam ljuticam Trojcem!
A sad ležiš mi mrtav proboden, ā srdce moje,
Ako i ima jela i pića, opet je gladno
Za tobom žaleći. Ništ mi dogodit se ne može gore,
Pa da i za svog čujem za otca, da mi je mrtav, —
Koji u Phthiji suzu od obraza blistavu lije
Željkujuć sina ovakvog, a s Trojcima tudjoj u zemlji
Vojujem ovdje ja sbog strahovite Helene one; —

Ili za milog sina, na Skyru koj mi se goji;
Ako je jošte živ bogoliki moj Neoptòlem.
Prije bo meni se srdce u grudima nadalo mojim,
Da ću od Argosa sam konjogojnog grada daleko
Poginut ovdje pod Trojom, a u Phthiju ti se povratit.
Da mi u crnoj ladji brzici miloga sina
Ti povedeš sa Skyra, da pokažeš sve mu: — imutak
Moj i robove moje i visoke velike dvore.
Ja za Peleja mislim, il mrtav je on za cijelo,
Ili još pomalo živi, al živi sav u žalòsti;
Starost muči ga mrzka, o mèni jednako čeka
Glasove tužne, kad li za mène čuti će mrtva.“
Tako plačući reče, starješine jecahu za njim
Svaki se sjetivši onog, što u kući ostavi svojoj.
Spaziv ih, suze gdje rone, velebiti požali Zeus ih
I on Atheni ove progovori krilate r'ječi:
„Kćerko, od svojeg junaka odstupila ti si sa svime!
Nije l' ti u srdcu divni Achillej ni malo više?
On ti izpred ladja, što jednake kljune imadu,
Sjedi i plače milog drugara, à drugî ručat
Odoše jurve, samo Achillej je na tašte, gladan.
Nego nektara daj i ambrozije milene njemu
U grudi, kćerko naspi, da junak ogladnio ne bi.“
Reče te potakne tim i onako željnu Athenu.
Ona se slična sokòlu dugokrilu krештava glasa
S neba kroz ether zaleti; a achaejski sinci se uprav
Brzo orùžâhu tada po taboru; nektara tada
I ambrozije mile Achilleju u prsi naspe,
Da mu težki glad utrudio koljena ne bi;
Onda se povrati čvrste u dvorove presilnog otca,
A od brzícâ se ladja Achaejci saspu dalèko.
Ko što kad Zeusove snježne pahuljice padaju mrzle
Na gusto, — Boreja rodjen u etheru goni ih dalje —
Tako su kacige guste svijetleć se, sjajuć se tada
Iz ladja izlazile i štiti kvrgaši i koplja
Jasenova, uz to i oklopi sagiba jakih;
Do neba sezaše sjaj, a okolo zemlja cijela
Od sjaja blistaše mjedi; pod nogama ljudskima stade

Bahat, a posred sviju oprémô se divni Achillej.
Zubi škripahu njemu, a kanoti ognjeni plamen
Obje mu s'jevahu oči te nesnosno njegovo srdce
Žalost obùzimâše; na Trojce srdit na sebe
Oružje metne, što ga izradio mučeć se Hephaest.
Nazuvke najprije sebi navuče oko gol'jèni,
Nazuvke lijepe, što ih pritiskale srebrne kopče;
Okolo prsiju oklop navuče sebi Achillej.
A mač srebrokitni oko raménâ si mjedeni baci,
Onda si težak štit i velik u ruke uzme,
Koji je kanoti mjesec sijevao s njega daleko.
Kao što kada se sjaj od ognja, kojino gori,
Na moru ukaže gdjegodj brodarima; oganj na gòri
Visoko gòrî stanu u zabitnom, a njih oluje
Preko njihove volje po ribljivom povlače moru
Od prijatéljâ daleko; — Achillejev tako je krasni
Umjetni sjao štit do ethera. Težki si digne
Šljem i na glavu metne, konjogrivni šljem ko zvijezda
Blistaše, à zlâtnâ griva na šljemu treptaše tomu,
Koje je nameto mnogo Hephaesto okolo vrška.
Onda se ogleda sam u oružju divni Achillej,
Stoji l' mu pravo, udi da l' gibati mogu se b'jeli.
Oružje bješe mu kano i krila, ono ponèsê
Puku pastira. Koplje tad otčino iz kora trgne
Veliko težko i čvrsto; ni jèdan nije Achaejac
Mahati mogao njim do Achilleja, koji je znao
Pelijski jasen uzmahnut, što otcu ga njegovu dade
Chiron s pelijskog vrha, da ubija njime junake.
Okolo konja se baveć Automedon s Alkimom drugom
Prezat ih stanu; konje omotaju pršnjaci zlatnim,
U čeljust metnu im žvale, ostragu pritegnu oni
Za čvrsto sjedalo uzde. Automedon uhvati tada
Sjajni bič, koj njemu u rukama stajaše sgodno;
Onda u kola skoči, a za njim se uzpne Achillej
Opremljen oružjem sjajuć ko sunce Hyperióna.
Strašno se prodere on na konja otčina oba:
„Xanthe i Balije, vi Podàrgina slavna oj djeco,
Drugčije gledajte svog upravljáča zdrava dovesti

Natrag u danajsku vojsku, kad borbe već budemo siti;
Nemojte mrtva ga pustit u bòju — kao Patrokla.“
Njemu u jarmu konj brzonogi odvrati riječ:
Xantho i obori glavu; tad čitava njemu se griva
Spusti od poduške jarma niz jaram i dosegne zemlju;
Boginja njemu Hera bjeloruka ud'jeli riječ:
„Tebe silnoviti sad još Achilleju mi ćemo spasti,
Al ti je propasti dan već blizu. Mi ti nijesmo
Krivi, već krivac je bog velebiti ì têžkâ sudba.
S našega nemara niti sa sporosti naše nijesu
Skinuli oružje sjajno s raménâ Patròklu Trojanci,
Nego ga prejaki bog, kog Leta ljepokosa rodi,
Medju prvoborci ubi i Hektoru proslavu dade.
Mi bismo trčali dva ko popuh Zephyra-vjetra,
Koga najbržeg vele od sviju, ali je tebi
Sudjeno, da te bog i junak prevladaju moćno.“
Izrekne konj, al Erinyje glas tad ustave njemu.
Njemu ozlovoljen vrlo Achillej brzonogi reče:
„Što mi proričeš smrt, oj Xantho, nije ti sila!
I sam znadem ti ja, da ovdje poginut imam
Od milog otca daleko i matere, ali odustat
Ne ću, dok Tròjânâcâ po boju se dosta ne nagnam.“
Tad brzokopitne konje med prvima upravi vičuć.

Dvadeseto pjevanje.

Borba bogova.

Tako se uz ladje brze oružahu tada Achaejci
Okolo tebe, ratni nenasite, Pelejev sine,
A s druge strane Trojanci na visu bojnoga polja.
Onda Themisi Zeus zapovjedi bogove kupit
U sbor s glavice tog mnogoklančanog brda Olympskog;
Ona idući svud u dvore ih Zeusove zvaše.
Svaki se potok osim Okèana obrete ondje
I sve Nymphe, koje po luzima stanuju krasnim,
Koje po vrelima voda, po lukama stanuju travnim.
Kad crnooblačnom Zeusu u dvorove dodju, tad sjednu
Svi uz trijèmove oni uz gladke, koje je otcu
Zeusu načinio Hephaest vještinom svojom i úmom.
Oni se skupiše Zeusu u dvorove; božicu čuje
Bog zemljotresac te on iz vala med bogove dodje,
Sjedne baš u sredìni i upita Zeusa, što snuje:
„Svjetličaru oj Zeuse, u skupštinu zašto si sazvo
Bogove? Misliš li štogod odredit Trojancem, Achaejcem,
Kojih se vrlo blizu razgorješe rat već i borba?“
Nebeski oblačnik Zeus mu odgovori riječ ovakvu:
„Volju, zemljotrese, moju u grudih pogodio ti si,
Zašto bogove skupih, rad propasti zabrinut ljudske.

Ali na glavici ja ću olỳmpskê ostati gore
Sjedeć i gledajuć svoje veselit ću srdce, a u boj
Vi se razidjite drugi med Trojce i med Achaejce
Te im pomažite, kako već kojega od vas je volja.
Jer sin Pelejev sam na Trojance l' udari sada,
Ne će ni malo oni odoljet Achilleju brzom.
I prije drhtahu od njeg Trojanci videći njega,
A sad kada se srdi u duši sbog svojeg drugara,
Bojim se, preko sudbìnê da ne bi razorio Troju."
Tako progovori Zeus i potakne opornu borbu.
Onda bogovi zadju u borbu dvostruka srdca;
Pallada podje Athena i Hera k ladjam u prostor
I bog zemljodrža s njima Posidon i Hermija podje,
Bog blagonosni, komu u grudma je pametno srdce;
Pošeće takodjer s njima Hephaesto kočeć se snagom,
Hramljući, golijeni pod njime se micahu tanke;
Medju Trojance Arej zemljotresac zadje, a s njime
Podje dugovlasi Phoebo, Artemida strjelica podje,
I Aphrodíta mila nasmješljivka, Xantho i Leta.
Dok su bogovi bili daleko od smrtnijeh ljudi,
U slavi velikoj bjehu Achaejci, jer se Achillej
Opet pokazao dugo izbivajuć od boja tužnog,
A drhat poduzme strašan Trojancima koljena svima;
Svi se preplaše videć brzonogog Peleju sina,
Gdjeno u oružju sja ljudomori Areju sličan.
A kad u čete ljudske olympski bogovi sadju,
Razgonivojska se Svadja silovita digne, Athena
Vikaše izvan zida uz jarak sada stojéći,
A sad na bučnom žalu stojeći kliktaše glasno;
Od drugud vikaše Arej oluji naličan crnoj
Oštro s vrhunca grada Trojance potičuć u boj,
A sad uz Simois-vodu bježeći po Kallikolóni.
Tako su obje vojske navodili blaženi bozi
Jednu na drugu, težku medjù njîh puštahu svadju.
Onda bogova otac i ljudi strašno zagrmi
S visokog neba, odozdo Posidon pako potrese
Golemu zemlju, strme potrese brdske vrhunce.
Svi se podanci brda izvorljivog drmahu idskog

I svi vrhunci i trojanski grad i achaejske ladje.
Sam se preplaši dolje mrtvácâ kralj Aidónej;
Uplašen skoči sa stolca i zacikne, da mu odozgo
Ne bi zemljotresac bog Posidon razvalio zemlju,
Da se pokazali ljudma i bozima stanovi ne bi
Vlažni, strašni, od kojih i sami zaziru bozi.
Tolik nastane tutanj, kad bozi zapodjenu svadju.
Jerbo gospodu tad Posidónu dodje nasuprot
Phoebo Apollon držéći u rukama krilate str'jele,
A Enyaliju dodje Athena očiju sjajnih;
Boginja s preslicom zlatnom Artemida strjelica bučna,
Sestra boga strjeljača, sa Herom se sukobi tada;
S Letom se sukobi bog blagonosni spasitelj Hermes;
Velik s Hephaestom potok, u kojeg su duboki viri,
Xanthom zovu ga bozi, Skamàndrom zovu ga ljudi.
Tako se s bozima bozi sukobiše. Tada Achillej
U srdcu željaše vrlo u borbu sa Hektorom doći,
S Priamovime sinom, veòma ga nutkaše srdce
Njegovom nasitit krvlju nedobitnog Areja bojca.
Razgonivojska Apollon Aenèju tad divnoga nagna
Nâ sîna Pelejevog i snagu mu veliku dade.
Glasom se učini sličan Lykàonu, Priama sinu;
Na tog naličan reče Apollon, sin Kroniónov:
„Kud su, Aeneja, trojski gospodine, one ti grožnje,
Kada si pijući vino knezòvima trojskim obrícô,
Da ćeš se s Peleja sinom Achillejem borit u borbi!“
Odgovarajuć njemu Aenèja prihvati riječ:
„Zašto me nagoniš, sine oj Priamov, kad mi se ne će
Bit se s Achillejem, sinom prehrabrenim Peleja starca?
Ne ću bo prvi put sada Achilleja dočekat brzog,
Već je i prije on sa Ide oštroreznim kopljem
Potjero mene, kad je na goveda banuo naša
Te je razorio Lyrnes i Pedas; al me je tada
Spasio Zeus udijeliv mi snagu i hrabreno srdce.
Tad bi me rukama svlado Achillej i s njim Athena,
koja ga čuvaše iduć pred njime i bodraše njega,
Neka ubija Trojce i Lelege mjedenim kopljem.
Zato se nikakav čovjek s Achillejem ne može borit,

Kada je uvijek bog uz njèga i od zla ga brani.
Al i onako leti strijela njegova ravno,
Prije ne prestaje, dok ne zabode se ù kožu ljudsku.
Al kad bi bog izjednáčio boj i svršetak nam bojni,
Ne bi me svladao onaj, sve u mjedi sav da se diči.“
Njemu će Zeusov sin Apòllôn prihvatit riječ:
„Al se, junače, i ti pomoli bozima vječnim,
Ta i za tèbe vele, da Zeusova kći Aphrodita
Porodi tebe, a on neznatnije boginje sin je:
Ona je Zeusova kći, a ova morskog starìnê.
Nego ded udari tvrdom strijelom, nek te riječma
Pogrdnim svojim Achillej ne preplaši, a niti grožnjom.“
Reče i zadahne snagom pastira narodnog veljom,
Te kroz prvoborce podje Aeneja u blistavoj mjedi.
Ali bjeloruka Hera Anchísova opazi sina,
Gdjeno po saboju ljudskom nasuprot Achilleju stupa.
Ona bogove skupi i ovu im besjedu rekne:
„Bože zemljotrese ti, i Athena, mislite sada,
U srdcu svomu, kako izvršiti ta će se djela.
Eno ide Aenèja u blistavoj opremljen mjedi
Protiv Achilleja; Phoebo Apollon potiče njega.
Nego dederte, njega odande odvrnimo sada,
Ili nek od nas tko Achilleju na pomoć dodje,
Neka ga objači vrlo, nek ništa mu srdcu ne manjka
I nek uvidi sam, da bogovi najbolji vječni
Njega ljube, a oni da slabašni bogovi jesu,
Koji od Trojanaca odbijaju ograšje i rat.
Svi smo sišli s Olympa, da u boj zadjemo ovaj,
Medju Trojancima on da ne bi danas nastrado;
Posl'je nek dočeka, što je sudbina izprela njemu
Uz nit života mu tad, kad njegova rodi ga mati.
Al to Achillej ako po glasu ne dočuje božjem,
Strah će ga snaći, kad bog u susret dodje mu koji
U bitci; zlo je kad se ukazuju vidljivi bozi.“
Njoj zemljotresac ovu Posìdôn odvrati riječ:
„Nemoj se ludo srdit, oj Hero, nije ti nužde.
Ne bih hotio ja, medj bozima zavrći svadju, —
S drugima bozima mi, jer od njih mnogo smo jači.

- - -
- - -
- - -

Nego sa staze sada otidj'mo i sjednimo tada
Gdje na vidiku, a boj nek briga bude junakom.
Ali započne l' boj il Arej il Phoebo Apollon
Ili Achilleja spletu, te ne puste borit se njemu,
Onda će boj i pokolj strahovit nastat i kod nas
Protivu njima; jer mislim, razlúčit će oni se brzo
Te će poći na Olymp med bogove ostale u skup,
Pošto ih ruke naše savladaju velikom silom."
Tako rekavši bog mrkovlasi sve ih povede
K nasipu nasutome Herakla božanskog junaka,
K visokom, što mu ga Trojci i Pallada njekoč Athena
Gradjahu, kuda bi zmaju ukloniv se pobjeći mogo,
Kad bi ga goniti stao od obale nȁ polje ravno.
Tudijer sjedoše tada Posidon i bogovi drugi,
Oko raménâ si pako navuku neprobojnu maglu.
A ini na drugom mjestu na vrhu Kallikolónê
Sjednu uz Areja boga gradobornog i još uz tèbe,
Phoebe oj svjetlioče! I tako na dvije strane
Sjedjahu misleći misli. Skanjivali još su se oni
Žalostan početi rat, a u visu je sjedeći Zeus bog
To im nalagao. Kónjâ i ljudi se napuni polje;
Mjedju blistaše ono, pod nogama pucaše zemlja,
Kada se kretahu skupa. Junaka najbolja dva tad
Med vojske zadju med jednu i med drugu želeć se borit:
Sin Anchisov Aeneja, božanski s njime Achillej.
Grožnje izustivši prvi Aeneja naprijed stupi,
Šljem mu se tresaše težki, na prsima nàsrtljiv pako
Bješe mu oklop, koplje u ruci vrćaše mjedno.
A s druge diže se strane Achillej, Pelejev sinak,
Kao grabežljivi lav, kad ubit ga skupljeni žele
Ljudi — čitav narod; s početka oholo stupa
Lav, al kada ga tko od na boj brzih mladića
Pogodi kopljem, tad zine, pa savre se, njemu na usta
Udara pjena, srdce u grudma mu junačko bije,
Repom si ledja šiba i kukove na obje strane
I sam potiče sebe na borbu; njemu se oči
Krijese, srdce ga vuče na lovce, ne bi li kojeg
Zaklao od njih, il sam u sukobu propao prvom. —

Tako Achilleja duša i junačko batraše srdce
Naprijed stupit nasùprot junačini divnom Aenèji.
Kada se jedan drugom na blizu primaknu njih dva,
Onom progovori prvi brzonogi divni Achillej:
„Što si, Aeneja, prošo kroz toliku vrevu i ovdje
Stao, valjda te srdce na borbu potiče sa mnom
Te se nadaš Trojcem konjokrotam jednoč zavladat
Čašću Priama kralja; al ako savladaš mene,
Ne će ti zato Priam uklopiti u ruke dara,
Jer on ima sinova, te mudar je, nije ti ludjak.
Jesu l' ti odrezali Trojanci zemljišta dio
Lijep i ugledan sâda, oranice da si ga težiš,
Ako li ubiješ mene? al težko ćeš, mislim, učinit.
Već sam te — reko bih — jednoč oštroreznim odtjero kopljem.
Zar se ne sjećaš, kad te od goveda — sâm si baš bio —
Brzo s idske tjerah planine nogama hitrim?
Tada bježéći nijesi okrenut se imao kada
Te si uteko od tud u Lyrnes, a ja navalih
Na grad i njega razorih s Athenom i Zeusom sa otcem;
Sa sobom robinje vodjah slobode im otevši danak;
A Zeus i ostali bozi vjekoviti spasiše tebe.
Al sad ne mislim, da te spasavaju, ko što u duši
Misliš. Nego ti velim, ukloni se deder i podji
Natrag u množtvo, nemoj nasùprot stajati meni,
Prije no snadje te zlo, a svršeno znade i ludov."
Odgovarajuć njemu Aeneja besjedu rekne:
„Ne misli, Pelejev sine, riječma preplašit mene
Kao dijete ludo, jer dobro razumijem i ja
Pogrdne besjede kazat, drzovite; znademo za rod
Jedan drugomu mi, za roditelje si znamo,
Kako smo obadva prije od ljudi smrtnijeh čuli;
Al nit tvojijeh ja, nit mojijeh vidio ti si.
Vele za tebe, da si nezazornog Peleja sinak,
Mati je Thetida tebi ljepokosa, pomorska kćerka;
A ja se dičim, Anchis junačina da mi je otac,
Od kog se rodih ja, Aphrodíta meni je mati.
Danas će roditelji od kojega nas — oplakívat
Jednog, jer ne mislim, da mi riječma se možemo ludim

Razstavit sada ovako i tako borbu dovršit.
Ali volja l' te i to da dočuješ, dobro da za moj
Rod saznadeš, mnogi junaci znadu za njega; —
Od crnooblačnog Zeusa proizišo Dardan je prvi,
Dardan Dardàniju sazda, jer sagradjen ne bješe jošte
Na polju sveti Ilij, u kojem sad smrtnici živu,
Al tad u podolju gore izvorljive življahu Idske.
Dardanu sin Erichthònij se kralj porodio opet,
Nâjbogàtijî taj je med ljudima smrtnijem bio;
Kȍbilâ hiljade tri po livadi pasahu njemu,
Gizdave bijahu one sa ždrebadi vesele svoje;
Boreja njeke je od njih obljubio, kada su pasle,
Te ih na konja nalik mrkogriva obleža jednoč;
One zatrudnješe sve i rodiše ždrebaca dvanajst.
Kada su po njivi one žitorodnoj skakati znale,
Trčahu iznad klasja ne lomeći klasa ni jednog;
A kad su skakati znale po širokom plećatom moru,
Bježahu sinjemu moru po vrhu nemirnih vala.
A Erichthonij Trosa Trojancima porodi kralja,
A u Trosa se tri nezazorna nadjoše sina:
Ilo, Assàrak, a za tim bogoliki jošte Ganỳmêd,
Koji je najljepši bio od sviju smrtnijeh ljudi;
Bozi ga ugrabiše ljepote njegove radi,
Zeusu da toči vino, med bozima dà budê vazda.
Ilo Laòmedona nezazornog porodi sina,
A Laomedon rodi Tithona, Priama, Lampa,
Klytija i Hiketóna od loze Areja-boga;
Kapysa rodi Assarak, a Kapys sina Anchisa;
Mene porodi Anchis, a Priam Hektora divnog.
Dika mi od tog je roda i od te krvi mi biti.
Ljudima Zeus junačtvo nasporuje, on im ga manji,
Kako je kada ga volja, jer najjači on je od sviju.
Al ne govorimo više o tomu kò lûda djeca,
Kada u pokolju ovdje stojímo u kreševu ljutom.
Jedan drugoga mi izgrditi možemo težko,
Da ni storedna ladja težine ne bi povèzla.
Okretan jezik je ljudski, rijèčî svakakvih ima,
Svuda i svakuda doseg rijèčî stere se ljusdkih.

Homer. Iliada.

Kaku ćeš godjer riječ izustiti, taku ćeš čuti.
Nego kaka je nužda, da jedan drugomu ovdje
Pogrde govorimo i zavadje kanoti žene,
Koje se svadje radi dušogubne znadu razljutit
I psuju jedna drugu nasrĕd izišavši puta;
Mnogo je istine, mnogo i nije, kad ih i na to
Potiče srčba! Ne ćeš riječma me od mog junačtva
Željna odvratit; dok jedan na drugoga udrio nije.
Već daj da ògledâmo u bòju se obadva brže
Mjedenim kopljima!“ — Reče i koplje silovito u štit
Grozni, strašni zabode; zazveči štit od oštríca;
Onda Pelejev sin od sebe punanom rukom
Preplašen odmakne štit, jer dugosjeno — mišljaše — koplje
Divnog junaka Aeneje probosti će lako ga moći,
Ludjak, što promislio u duši ni u srdcu nije,
Da se preslavni dari božanski lako ne dadu
Smrtnijem ljudima svladat ni òslabiti se njima.
Tako ni tada hrabrog Aeneje silovito koplje
Ne probi štita, jer dar božanski ne dade — zlato.
Dva oštríce voja probode, a još su bila
Tri, jer vojeva pet je načinio umjetnik hromi;
Dva su od mjedi bila, od kositra dva su unutru
Bila, a od zlata jedan, koj jasenovome koplju
Odoli. — Drugi baci Achillej dugosjeno koplje,
U svud jednaki štit Aenèju pogodi njime,
U prvi oboda kraj, gdje bila najtanja mjed je,
Volujska najtanja koža, te naskroz Aenjèina štita
Pelijsko koplje prelètî i od njeg pukne tad štito.
Sguri se tada Aeneja i bojeć se nad sobom digne
Štit, al oštríce kopljànô preletjev nad ledjima njemu
U tle se brzo zabode i razstavi obruča oba
Štitu, obrani ljudskoj. Aeneja umaknuvši koplju
Opet se osovi, čudo navuče se golemo njemu
Na oči, uhvati strah ga, gdje koplje se zȁbode za njim;
Žestoko skoči Achillej, oštrorezni mač si povuče
Vičući strašno, a tad Aenèja pograbi rukom
Ogroman kamen, ne bi ni dvojica diglo ga ljudi,
Kaki su smrtnici sada, al onaj ga uzvitla lako.

Tada bi nasrtnika Aeneja pogodio kamom
U šljem ili baš u štit, od propasti štono ga čuvo.
Ali bi njemu Achillej iz bliza uz'o na màču
Život, da ne spazi to zemljotresac oštro Posìdôn.
Vječnijem bozima on progovori besjedu umah:
„Aj za junačinu meni Aeneju vrlo je žao,
Koji Achillejem ubit k Aidu umah će doći,
Ludak, kada je slušo strjeljača on Apollóna,
Ali propasti ni taj od njèga ne će odvratit!
Nego nedužan zašto da postrada sada Aenèja
Zalud, rad nevolje tudje, a vazda darove mile
Vječnijem bozima daje, što živu u širokom nebu!
Nego ajdemo sada Aeneju iz smrti spasti,
Mogo bi Kronov se sin razljutiti, ako li njega
Ubije Pelejev sin; a pobjeć je sudjeno njemu,
Da ne pogine sasvim bez sjemena, bez traga loza
Dardana, kojega Zeus od sinova najviše ljubi,
Od svih sinova, što ih porodiše smrtne mu žene.
Na rod bo Priamov sav zamrzio već je Kronìôn;
Ali Aeneja će snažni Trojancima vladati jednoč
On i sinóvâ sinci, što poslije od njeg se rode."
Volooka njemu odgovori gospodja Hera:
„Promisli sam, zemljotrese ti, u svojemu srdcu,
Da li ćeš spasiti živa Aeneju il ćeš ga pustit,
Da ga Pelejev sin Achillej pogodi vrla.
Mi bo se dvije, ja i Athena Pallada često
Zaklesmo kletvama mnogim med bozima vječnijem svima,
Da zao ne ćemo dan od naroda odvraćat trojskog,
Ni onda, kadano Troja pustošljivim gorjeti ognjem
Stane, kad zapale nju bojeviti achaejski sinci."
Kada besjedu tu zemljotresac čuje Posidon,
Podje po borbi, gdje se sve sipahu junačka koplja,
I dodje, gdjeno je stajo Aeneja s Achillejem dičnim.
Odmah Peleja sinu Achilleju na oči maglu
Naspe zemljotresac bog i jäsenovo izvuče
Koplje od mjedi dobre iz štita junaku Aeneji.
Pred noge metne koplje Achilleju divnom Posidon,
Zatim vine Aeneju sa zemlje ga dignuvši u vis.

Redove mnoge junaka i konja redove mnoge
Preskoči tada Aeneja poletjevši božje iz ruke,
Nadje se na kraj boja, gdje kipi i buči, baš ondje,
Gdje su se ŏružâli Kaukónci, da zametnu bitku.
K njemu se približi bog zemljotresac tada Posìdôn,
Besjedu započne s njim i krilate prosbori r'ječi:
„Koji zapov'jeda bog, oj Aeneja, bezumnu tebi
Borit se s Peleja sinom, prehrabrenim onim junakom,
Koji je jači od tèbe i bezsmrtnim bozima draži?
Nego se njemu ukloni, kad opet se sastaneš s njime,
Jer ćeš inače doći k Aidu preko sudbìnê.
A kad Achilleja smrt i sudbìna njegova snadje,
Onda se smiono ti med prvoborci bori der opet,
Jer te ubiti ne će ni jedan drugi Achaejac."
To dorekavši, sve mu izkazavši pusti ga ondje.
Brzo Achilleju saspe sa očiju golemu maglu
Bog Posidon, te Pelejev sin, kad progleda dobro,
Umah zlovoljan svome progovori junačkom srdcu:
„Ajme, veliko čudo sad očima svojima vidim,
Koplje mi evo leži na zemlji, a ne vidim onog,
Koga sam ubiti htio, na kojeg sam evo bacio koplje.
Doista i Aenèja vjekovitim bozima bješe
Mio, a ja mislih, da u ludo diči se samo.
Neka ga! Ne će ga doći već volja, da bi se sa mnom
Ogledo, kada je rado iz propasti pobjego sada.
Al daj da Danajcem sada ratobornim poviknem ovdje
I da se s Trojcima drugim oglédati mogu u boju."
Rekav u redove skoči, junaku vikaše svakom:
„Nemojte, Danajci divni, od Trojaca stajat daleko,
Već na junaka se junak okréni i bori se revno.
Težko je samomu meni, sve ako junak sam dobar,
Tòlikê stizati ljude i boriti s njima se svima.
Arej, bezsmrtni bog, ni Athena ne bi uzmògli
Zaći u toliko ratno ždrijelo i borit se mučno.
Nego koliko snagom i rukama, nogama svojim
Ja vrijedim, ne ću povlačit se ni malo nikud,
Nego kroz redove bojne koračat ću; ne mislim, da će
Veseo biti Trojanac, koj blizu koplju mi dodje."

Tako batreć ih reče, a Trojcima svijetli Hektor
Klikne i povikne, poć na Achìlleja reče im svima:
„Sina se Pelejevog, prehrabreni ne bojte Trojci,
Ja bih se besjedama i s bozima boriti znao,
Ali je težko kopljem, jer oni mnogo su jači.
Niti Achìllej ne će izvršiti svaku si riječ,
Nego će jedno dokončat, a jedno će prekinut pȍ pô.
A ja ću poći na njèga, sve ako je ognjenih ruku,
Ako je ognjenih ruku i snage od željeza sjajnog.“
Tako batreć ih reče, tad podignu koplja Trojanci,
Da će nasrnuti; svi se uzžurbaju ì stanê vika;
Onda k Hektoru stupi Apollon Phoebo i rèče:
„Hektore, nemoj se napred s Achillejem boriti divnim,
Nego ga u vrevi onoj i množtvu dočekat gledaj,
Da te ne rani on il iz bliza ne udari mačem.“
Tako mu reče, a Hektor u saboj mȅd ljûde zadje
Preplašen sav, kad začuje glas, što bog mu ga reče.
Tad na Trojance skoči Achillej opasan snagom
Vičuć strahovito. Najpre Otrỳntejevôga sina
Ubi Iphitióna vojskovodju vrloga mnogom
Narodu; Nympha Otrỳnteju rodi gradoborcu njega
Izpod snježanog Tmola mekotama nà krâsnîm hydskim.
Kad on htjede nasrnut, Achillej ga pogodi kopljem
Baš po sredìni glave; te glava na dvoje pukne.
Sruši se, stane ga jek i Achillej se podiči divni:
„Leži, Otryntejev sine, od sviju strašniji ljudi.
Ovdje je tvoja smrt, a kod Gigaeje jezera porod,
Gdjeno od otca svoga imadeš zemljišta dio
Ukraj ribljivog Hylla i ukraj virovitog Herma.“
Tako dičeć se reče, a onomu mrak se navuče
Na oči; achaejski konji u redu bojnome prvom
Gažahu naplatci njega kotáčâ. Zatim na dobra
Borca Demòleona, Antenoru sina, Achillej
Skoči, u čelo ga rani kroz mjedeni kacigin obraz;
Kaciga ne mognu mjedna odoljeti koplju, već kroz nju
Mjedno oštríce žurno preleti kroz lubanju te se
Sav zakrvavi mozak; u nasrtu tako ga svlada.
Zatim Hippòdamasa, kad s kola na zemlju skoči

I stane bježati pred njim, u ledja pogodi kopljem.
Izdišuć zarikne tada Hippòdamas, kao što i bik
Znade zaríknuti, kad ga mladići gȍspoda oko
Helikonskoga vuku; zemljotresac njim se vesèlî.
Dok on krčaše, duša iz kòstî mu junačka ode.
S kopljem u ruci tad k Polydóru, Priama sinu,
Podje Achillej; nije u borbu puštao njega
Otac, jer najmladji od svih sinova po porodu bješe,
Najdraži bijaše otcu, nadtrčat mogaše svakog.
Taj u ludòsti je svojoj, pokazujuć nogu valjánôst,
Medju prvoborci srto, dok život ne izgubi sladki.
Njega brzonogi divni Achillej, kadno proleti
Uza nj, pogodi kopljem u ledja, gdjeno se zlatne
Pojasne držale kopče, gdje dvostruki branjaše oklop.
Naskroz mu prodje oštríce kopljano dȍ pupka sama,
Padne na koljeno jecnuv i ogrne mrki ga oblak,
Sav se previne on i povúčê k sebi crijeva.
Čim Polydóra si brata sjajnošljemac opazi Hektor,
Gdjeno se previja k zemlji i drži crijeva u rùkû,
Mrak mu se na oči saspe i ne htjede dulje daleko
Boravit, nego umah k Achilleju podje nasùprot
Plamenu naličan, koplje oštrorezno vrteć. Achillej
Čim ga opazi, skoči i prosbori cikćući riječ:
„Evo čovjeka, koji u moje me dirnuo srdce
Najjače častnog mi ubiv drugára; ne ćemo dulje
Plašit se jedan drugog po ovim redòvima bojnim.“
Reče i pogledav mrko progovori Hektoru divnom:
„Brže pristupi, brže da zapadneš ù mreže smrtne.“
Ništa nepreplašen njemu sjajnošljemac odvrati Hektor:
„Ne misli, Pelejev sine, riječma preplašit mene
Kao dijete ludo, jer dobro razumijem i ja
Pogrdne besjede kazat, drzovite. Znadem, da jesi
Dobar junak, a ja od tebe slabiji da sam.
Ali dakako sve to u krilu bogova leži,
Ne ću l' ti uzeti ja, sve ako sam slabiji, život
Kopljem te sgodiv, jer koplje i moje je oštro na vrhu.“
Reče i izmetne koplje zavrtjev ga, ali Athena
Odpuhne koplje tô od Achilleja dičnoga natrag

Vrlo tihano puhnuv, — te ono se k Hektoru vrati
I padne na zemlju uprav pred njèga. Onda Achillej
Bijesno skoči na njega, želéći ga ubiti kopljem,
Vičuć strahovito, ali Apollon Hektora sgrabi
Lako, jer bijaše bog, i maglom ga zavije silnom.
Tri put se divni Achillej brzonogi na njeg zaleti
Kopljem mjedenicom, tri put u debelu udari maglu,
A kad se četvrti put na demona nalik zaleti,
Strašno povikne tad i krilate prosbori r'ječi:
„Ubjego sada si smrti, oj pseto! Već ti je blizu
Poguba bila, al je Apollon te spasio Phoebo,
Komu se valjda moliš, kad u zveku ideš kopáljâ.
Al ću i poslije tebe ukápiti sastav se s tobom,
Ako li i ja kog pomoćnika boga imadem,
A sad med druge idem, da namjerim opet se na kog."
Rekne i Dryopu koplje zabòdê u polak vrata;
Taj se smota njemu pod nogama. Njega Achillej
Pusti te vrloga, jakog Philetoru sina Demúcha
Kopljem u koljeno rani i sustavi; onda ga mačem
Stane velikim sjeći i život vaditi iz njeg.
Nà sîne Biasove: Laògona, Dardana zatim
Navali on i s konja obojicu sruši pogodiv
Jednoga kopljem, drugog iz bliza posjekav mačem.
A Tros Alàstorov sin pred koljena pristupi njemu
Te ih obujmi, ne bi l' na njega se smilovo pa ga
Pustio živa, te ga ne ubio žaleć vršnjaka,
Ludak, kad nije znao, da onog ne će umolit.
Nije bo mekana srdca ni blaga bio Achìllej,
Nego vrlo bijèsan; želeći ga moliti onaj
Koljena hvataše njemu, al ovaj ga u jetru mačem
Pogodi; izpadne jetra, a krvcom se napune crnom
Trosova njedra; mrak se navuče na oči njemu,
Kada mu nesta života. Tad Mulija dohvativ rani
Kopljem ga u uho, odmah oštríce prodje kopljànô
Kroz drugo uho. Zatim Agénora sinu Echèklu
Mač po sredini glave Achillej turi s držalom,
Krvlju se ugrije mač junaku, a onomu oči
Bagrena stisne smrt i silovita jošte sudbìna.

Zatim Deukali6nu, gdje sastaju žile se lakta,
Ondje kopljano oštríce kroz čitavu prijedje ruku.
Ruka njemu dotèžčâ, Achilleja dočeka tako
Pred sobom videći smrt. A màčem mu vrat presiječê
Onaj, te s kacigom glavu daleko mu hiti; i njemu
Iz rtènicê mozak izcuri te protegne sav se
Na zemlju. Onda za Rhigmom, nezazornim Pireju sinom,
Koji je iz grudne došo iz Thrakije, podje Achillej.
Njeg po polovici kopljem probode te ù plûću njemu
Mjed se zatakne, s kôlâ tad sruši se; a kad mu drugar
Konje okrénu Arejthoj, i njemu ledja probode
Te ga iz kola sruši, a konji se poplaše tada.
Kao što plameni oganj u dubokoj dolini bjesni
Po šumi suhoj, te sva izgaraju drva u nízi,
A vjetar plamenom mete posvuda i valja njime, —
Tako je s konjem svuda Achillej na demona nalik
Srtao, stizo, ubijo, a zemlja se zakrvi crna.
Ko što na stojnu gumnu kad upregne tkogoder vola
Čélâ širokih dva, da ječam bijeli vrše,
Brzo se razgazi sve pod nogama rikočem strašnim, —
Tako pred junačkim ondje Achillejem gažahu konji
Brzokopitni mrtce i štite. Osovina sva se
I oko sjedala svi se okaljaju obruči krvlju,
O njih su s kopita konjskih i s oboda sviju kotača
Padale kaplje. Slavu i diku željaše postić
Pelejev sinak; krv mu strahovite kaljaše ruke.

Dvadeset prvo pjevanje.

Bitka uz rijeku.

Kad već do broda dodju rijeke ljepoteke Xantha,
Xantha virovitog, koji od bezsmrtnog rodi se Zeusa,
Ondje razstavi Trojce te jedne tjeraše u grad
Po polju, kud su Achaejci u strahu bježali juče,
Kada je bjesnio Hektor sjajnošljemac; — tu se Trojanci
Preplašeni veòma razbježe, a duboki Hera
Razvije mrak, da ustavi njih; a polovica druga
U te srebrne vire rijeke, što duboko struji,
Stisnuti padahu s veljom gungúlôm i vali zauče
Brzi, a okolo žali zatutnje; pomàganja stane
Onih, kad plivati stanu posvuda vučeni virma.
Ko što od ognjene sile kad skakavci stanu prhutat,
Da će u vodu bježat, neprestani peče ih oganj
Buknuv iznebuha gdje, te oni u vodu skaču, —
Tako Achillej žubor-rijeku napuni xanthsku,
Koja duboke vire imade, konjma i ljudma.
Tada ostavi koplje na žalu Zeusovo čedo
Na drvo metljikovo nasloniv ga, u vodu skoči
S mačem, demonu sličan, u duši snujući o zlu;
Sa svih započne strana ubijati, grdno zakŕčê
Mačem klani junaci, zakrvavi sva se rijeka.

Ko što od trbušatog delfina druge kad ribe
Bježe i zakutke sve u luci s pristanom krasnim
Plahe napunjuju; koju bo uhvati, izjeda onaj; —
Tako bježahu Trojci pod bregove strašne rijeke
Preko valova njenih. A kada si umori onaj
Ruke ubijanjem, dvanajst u potoku izbra mladića,
Da budu odmazda mrtvom Patroklu, Menoetija sinu.
Van ih izvuče; oni ko lanad bijahu plahi;
Remenjem izrezanim, — što nošahu sami na svojih
Opletènîh hitonih, — ostragu sveže im ruke;
Tad k širokobokim ladjam odvesti ih dade drugarom,
A sam odleti natrag želeći jednako klati.
Na nj se Dardanovog potómka Priama sinak
Namjeri tada Lykaon bježéći iz potoka. Njeg je
Silom ulovio već i vod'jo iz otčinog vrta
Ob noć plijenit izišav. Oštroreznom mjedju Lykaon
Rezaše grančice mlade smokvènê za obruče kolne;
Ali mu nenadno zlo Achillej nadodje divni;
Njega u stojni grad u Lemnos prodade vodeć
U ladji njega, a sin Iesonov dade mu kupnju.
Milogost izkupi njega odande za veliko blago
Imbranin Eetiôn, Arisbu ga ù dîvnù posla;
Al on utèčê odatle i otčinski u dom se vrati.
Tû se jedànaest dana veselio milima svojim
Došav sa Lemnosa; al bog Achilleju opet ga dade
U ruke dvanajsti dan, te k Aídu njega Achillej
Poslat je imao, ako i nije mu htjelo se ići.
Kada brzonogi divni Achillej opazi njega,
Kako ni kacige nema ni štíta ni kòplja u ruku.
Nego je na zemlju sve odbacio uznojen grdno
Iz rijèkê bježeći, a koljena trud mu osvajo, —
Tad on ozlovoljen svomu progovori junačkom srdcu:
„Doista čudo je pravo, što očima svojima gledam!
Valjda će opet Trojci junačine, kojeno poklah,
Opet ustati živi iz tame i iz mraka onog,
Ko što se evo ovaj uklonio nemilom danu,
Kogano prodah Lemnos na presveti; sinjega mora
Pučina nije njeg zapriječila kao što druge

Preke njihove volje. Al sada će okusit moga
Koplja oštrice, da saznam u duši, dà vidîm, hoće l'
Isto se tako vratit i òdonud, il će ga zemlja
Puna života zadržat, i jakoga kojano drži."
Tako mišljaše stojeć, al onaj zapanjen k njemu
Pristupi koljena hteć mu obuhvatit vrlo želéći
U srdcu zloj se smrti ukloniti ì cr̂nôj Keri.
Nego dugačko koplje Achillej podigne divni
Ubit ga hoteć, al onaj izvinuv se, sagnuv se primi,
Koljena njemu; tad koplje preletjevši njegova ledja
Osta u zemlji mesa želeći se nasitit ljudskog.
Onaj za koljena rukom Achilleja moleć ga primi
A drugom držaše koplje oštrorezno ne hoteć pustit.
Besjedu započne s njim i krilate prosbori r'ječi:
„Grlim koljena tvoja, Achilleju, smiluj se, prosti,
Častni bogoradnik tvoj, oj Zeusov gojenče, ja sam,
Jerbo Demeterin kruh kod tebe okusih prvog,
Kad si ulovio mene u voćnjaku gizdavom te si
Od prijatelja i otca dalèko me vodeći prodo
Lemnos na presveti; sto ti donesoh volova tada.
Tri put toliko davši odkupih se; ovo je zora
Dvanajsta meni, kako u Ilij vratih se sveti
Puno se namučiv; a sad u tvoje opet me ruke
Pogubna vrgnu sudbìna, zamrzio valjda je na me
Zeus, kad tebi me vrati; kratkovječna porodi mene
Mati Laòthoja, kći starînê Alteja onog,
Alteja, kojino vlada ratobornim leležkim pukom
Kod Satniòis-rijeke u vrletnom Pedasu sjedeć.
Njegova bješe kći za Priamom ì mnogê druge;
Ona nas dvojicu rodi, zaklati ti ćeš nas oba.
Već si med borcima prvim bogolikog ti Polydóra
Ubio oštrim ga kopljem pogodiv, a sada i meni
Nevolja dolazi moja, jer ne mislim, rukama da ću
Ubjeći tvojima moći, kad poslao bog te je na me.
Što ću ti sada reći, to u srdce spravi si svoje:
Nemoj me klati, jer brat nijesam Hektoru rodjen,
Koji ljuborodnog, jakog drugara tvojega ubi."
Svijetli Priamov sin Achilleju sboraše tako

Moleć riječma, al glas od njega nemili čuje:
„Ludove, nemoj žuborit o ucjeni, nemoj govorit.
Prije nego je dan Patroklu sudjeni došo,
Dotle mi milije bješe u duši štedjet Trojance
Te sam mnoge žive ulovio, zatim ih prodo,
Ali od sada ne će utèći pogubi nitko,
Koga mi u ruke bog pred ilijskim pošalje gradom,
Ne će ni jedan Trojanac ni Priamov sinak, već umri
I ti, oj dragiću! Što si tolìkô prionuo ridat?
Ta i Patroklo je mrtav, koj puno je bolji od tèbe!
Ne vidiš, kako l' sam i ja velik ì lijep junak?
Čestit otac je moj, a boginja rodi me mati; —
Ali i mène smrt i sudbina silovita čeka.
Doći će jutro il večer il podne ono će doći,
Te će i mèni tkogodj u boju uzeti život,
Ili me kopljem pogodiv il str'jelom brzom s tetívê.“
Tako mu reče, a onom i koljena ì srdce klecnu.
Izpusti koplje, tad sjedne razširivši obje si ruke.
Onda Achillej oštri povuče mač i Lykóna
U ključnu pogodi kost pri vrátu te utone u njeg
Čitav dvosjekli mač, tad izvaliv se ničice na tle
Padne, a krvca je tekla iz njèga i kvasila zemlju.
Za nogu pograbi njega Achillej i u vodu baci,
Onda klicaše nad njim veléći krilate r'ječi:
„Tudijer leži sada med ribama, one će tebi
Bezćutne iz rane krv izlizati; mati te tvoja
Ne će na nosila metnut ni plakati, već će Skamandar
Potok viroviti tebe u široko plećato more
Nositi. Mnoga će riba po valima brzajuć skočit
U crni lelij, salo Lykonovo dà jede b'jelo.
Propali Trojci svi, dok ne dodjemo na dòmak
Iliju svetom, vi bježéći, a ja ostragu
Koljuć. Ljepoteka ne će rijeka sa srebrnim virma
Spasit vas, kojoj davno već koljete junaca mnogo
Te brzokopitne konje u vire joj žíve bacáte.
Al ćete propast i tako sudbinom hudom, dok svima
Ja se ne osvetim za krv Patrokla i achaejskog puka,
Koji ste kod ladja klali brzícâ, dok ne bješe mene.“

Reče, al u srdcu tad se još ì jače razsrdi potok;
Misliti stane u duši, Acchilleja kako l' će divnog
Odbit od borbe, kako l' odvratit od Trojaca poraz.
Dotle Pelejev sin držéći dugosjeno koplje
Skoči na Asteropaéja, Pelègonu svijetlog sina,
Ubit ga želeć; Axij Pelegona široki potok
Rodi s Perìbojôm, koja od kćèrî Akessaména
Ponajstarija bješe; obljubio nju bo je potok,
U kog su duboki viri. Na onog skoči Achillej,
Al taj s kopljima dvjema iz potoka podje prot njèmu
Ohrabren Xanthom, koj se razsrdio s palih momákâ,
Što ih je klao Achillej po vodi ne praštajuć nikom.
Kada se jedan drugom već blizu nadjoše oni,
Njemu brzi divni Achillej progovori prvi:
„Čij si, oj čovječe, koji prot meni se usudi doći?
Djeca nesretnih ljudi sa snagom se susreću mojom.“
Sv'jetli Pelègonov sin odgovori njemu ovako:
„Što me, Pelejev sine, junačino, za rod mi pitaš?
Ja sam iz daleke zemlje Paeònije grudaste vodeć
U boj s kopljima dugim Paeonjane; ovo je meni
Jutro jedanajsto, što sam u vrletni došao Ilij.
Moj je proizišo rod iz širokog Axija onog,
Axija, koji toči po zemlji najljepšu vodu;
Taj Pelegona dičnog na koplju rodi; Pelegon,
Vele, porodi mene. Al u boj, Achilleju, zadjmo.“
Tako zagroziv se reče, tad koplje s pelijskog brda
Digne Achillej divni, al podjedno dva Asteròpaêj
Koplja izmetne junak budući okretnih ruku;
Jednim udari kopljem u štíto, no ne prodre naskroz
Njime, jer ustavi zlato, božànskî dar; al oštrícem
Drugoga koplja lakat Achilleju desnice zadre
I crna brizne krv, al prelètjêv junaka zabode
U tle se oštro koplje želéći se nasitit mesa.
Zatim izmetne koplje Achillej, što upravo leti,
Nà dîvnôg Asteropaeja želéći ubiti njega.
Ali promaši njega, te u žal visoki sgodi,
U zemlju jasenovo zabode se do polak koplje.
Onda oštrorezni mač od bedra trgnuv Achillej

Skoči na onog bijesan, a onaj njegovo koplje
Izvadit ne mogaše iz obalnog brijega rukom.
Tri put zavrti njim želeći ga iztrgnut kako,
Tri put ga izda snaga, a četvrti put već kad htjede
Svinuti koplje potomka Aeakovog te ga prelomit,
Tad ga preteče Achillej i màčem ga ubi iz bliza,
Jer ga do pupka sgodi u trbuh, te sva crijeva
Na tle mu saspu se, mrak se navuče na oči njemu,
Krčati stane on, a Achillej mu na prsi skoči,
Njegovu odoru skine i cikćući prosbori riječ:
„Leži ovako! Borba sa djecom presilnog Zeusa
Težka je svakom, pa ma od potoka rodio tko se.
Veliš, da ti je rod od širokog potoka jednog,
A ja se dičim, roda od Zeusa velikog da sam.
Rodi me čovjek, koj Myrmidoncima mnogima vlada,
Pelej, Aeákov sin, a Aeak bješe od Zeusa.
Jači je Zeus od rijèkâ, što šumeći u more teku,
Jači je Zeusov porod od poroda koje rijèkê.
Velji je eto potok uz tèbe, ako ti može
Kako pomòći, al nije sa Zeusom Kronovim sinom
Borbe, nì jâkî s njim Achillej se ne može sravnit
Niti veliki silni Okèan, koj duboko struji,
Iz kog potoci svi proizticu ì svakô more
I svi izvori, što ih imade, i svi studenci;
I sam Okean se boji, kad veliki strijelja Zeus-bog
I kad strahovito grmi, te ječi odòzgô s nebésâ.“
Reče i koplje izvukav iz obalnog brijega ondje
Ostavi Asteropaeja oduzevši mili mu život,
Nek na pijesku leži, a voda ga močaše crna.
Jegulje dolazit stanu k mrtvacu ì drugê ribe,
Grizkati i izjedat na bubrezih salo mu počnu.
Tada kȍnjîkom umah Achillej Paeónjanom podje,
Koji su još uz rijèku virovitu bježali onu,
Kako vidješe, gdje im junaka prvog Achillej
Svlada u kreševu ljutom i màčem krepko ga ubi.
Tu Thersiloka ubi, Astỳpyla i još Mydóna,
Ubi Thrasija, Mnesa i Aenija i Ophelèsta.
Više Paeonjana još poubijo bi brzi Achillej,

Da se ne razsrdi potok, u kojeg su duboki viri,
Te on čovjeku nalik iz dubokog prosbori vira:
„Oj silovit si vrlo, Achilleju, gradiš strahote
S ljudi, jer uvijek sami vjekoviti bozi te brane.
Ako l' je Kronov ti sin udijelio sve poubijat
Trojce, na polje ti ih izagnaj iz mène i grádi
Djela strahovita; već su mrtvaca ljubki mi vali
Puni, te u more divno ne mogu točiti vodu,
Kako me priječe mrtci, a opako ubijaš ti sad.
Nego se kani i pusti; sve čudim se, narodna glavo!“
Odgovarajuć njemu brzonogi reče Achillej:
„Bit će gojenče Zevsov, oj Skàmandre, kako mi veliš.
Ne ću drzovite prestat Trojance ubijat, dok u grad
Sve ih ne potisnem, dok se ne ogledam s Hektorom divnim,
Hoće li mene on predobiti, ili ja njega.“
Tako rekav na Trojce zaleti se demonu sličan.
Potok sa dubokim virma progovori tad Apollónu:
„Sine Zeusov oj srebrnoluki, Zeusovu volju
Ne pamtiš, a on je tebi nalagao mnogo, da imaš
Branit i štitit Trojance, dok ne dodje večernje kasno
Doba i dok se mrakom ne zamrače grudaste njive.“
Reče, — a kopljanik slavni Achillej u vodu skoči
S brijega obalnog, potok nabujav, nabreknuv poleti,
Uzmuti, uzvalja vodu i množtvo dogna mrtvaca,
Što ih po njemu bješe, Achillej što ih je smako.
Na kopno bacaše mrtce, te rikaše kanoti i bik;
A žive stane spasavat po vodi lijepoj svojoj,
Krijuć ih medju veljim i dubokim virima svojim.
Oko Achilleja val strahoviti stvori se mutni,
Voda padajuć na štit Achilleja rivaše, te on
Ne mognu nà nogû ostat, i rukama uhvati brijest
Velik, uzrasta krasna; al s kor'jenjem brijest se sruši,
Odkine obalni brijeg i granama gustima svojim
Vodu zaustavi krasnu i potoku valove zaspe
Sav se srušivši u nj; Achillej iz virova pako
Skoči i poljem umah poleti nogama brzim,
Preplašen, ali bog ne odustade veliki, već se
S crnijem valima digne, da zapr'ječi dulje vojevat

Divnom Achilleju, poraz od vojske da odvrati trojske.
A sin Pelejev skoči — kolìkô bačeno koplje
Dohvaća — nasrćuć kao i or'o, crnokrili lovac,
Koji je najjači ptica od sviju, najbrži od svih.
Njemu nalik poleti, na prsima njegovim pako
Strašno zvektaše mjed; ukloniv se na stranu vodi
Bježaše, al bog ga tekuć već stizaše šumeći vrlo.
Kao što kada kopač od izvir-vodice crne
Hoće navrnuti vodu na vrtove, hoće ju na sad;
Sjekiru držeć u ruci iz jarka izbacuje smeće,
Al kad navre već voda, tad šljunak sav se razlètî,
Voda se razlije brzo niz strmeno mjesto žubòrêć,
Ona preteče kopača, koj vodi ju. — Tako je voda
Jednako s valima svojim Achilleja stizala divnog,
Ako i bijaše brz, al od ljudi su bogovi jači.
Kolikogödj bi puta brzonogi divni Achillej
Stao nasuprot vodi, da uvidi, da li ga bozi
Bezsmrtni progone svi, što u nebu širokom živu,
Tòliko put ga je val od nebeskog potoka onog
Po ramènima lupo. Tad junak bi ljutit u duši
Nogama skočio u vis, a žestoki potok odozdo
Koljena pr'ječaše njemu i prašinu praše mu s noga.
Pogledav široka tada nebèsa zajeca junak:
„Zeuse oj otče, kako ni jèdan bog me jadníka
Ne će iz potoka spasti! A tada me snašlo ma štogodj.
Nije ni jedan mi kriv od nebeskih bogova drugi,
Nego draga mi mati, začarala ona me lažma
Kazujuć, da će mene pogubit pod velikim zidom
Trojaca oklopnika Apollon strelama brzim.
Da me je ubio Hektor, koj ovdje se najjači rodi,
Smako bi dobar me junak, junaka bi ubio dobra.
A sad mi nosi sudbina, da kukavno poginem ovdje,
Stisnut potokom veljim, ko kakovo mlado svinjarče,
Kojega zimi odnese bujìca, kad pregazit hoće."
Tako reče, tad k njemu Athena i s njom Posidon
Uzrastom ljudima nalik vèoma pristupe brzo
Rukom mu uhvate ruku i utješne reku mu r'ječi.
Med njima besjedu počne Posidon zemljotresac ovu:

„Ne boj se odviše, sine oj Pelejev, drhtati nemoj.
Jer smo od bogova mi pomoćnici sada ti ovdje
S dozvolom velikog Zeusa: Athena Pallada i ja;
Tako ti sudjeno nije, da imaš od potoka umr'jet,
Nego će on se brzo umiriti, vidjet ćeš i sam.
Mi ćemo mudro tebe uputiti, hoćeš li slušat.
Nemoj uztegnuti ruke od jednako pogubnog rata,
Prije no trojanski puk med zidove potisneš slavne
Ilijske, tko ti uteče. Al kada već Hektoru život
Uzmeš, vrati se k ladjam. A proslavu dajemo mi ti.“
Kada mu izreknu to, med bogove vrate se vječne,
A on u polje podje, jer bogova vrlo ga nalog
Batraše; a polje puno već razlite bijaše vode,
Mnogo oružja palih momaka plivaše vodom,
Plivahu mnogi mrtvaci; a junak je upravo u vis
Nogama skakao proti bujici, potok ga nije
Široki ustavit mogo, Athena bo objači njega.
Al ni Skamandar od snage odustati ne htjede svoje,
Već na Achilleja srdit još i jače dizo se u vis
Množeći struju i vale i poviče Simois-vodi:
„Dajmo obojica mi zaustavmo, dragi oj brate,
Silu čovjeka ovog, jer brzo će Priama kralja
Veliki grad razorit, a Trojci mu ne će odoljet
U vrevi. Nego ga brže odvrati i napuni potok
Vodom iz izvora, nek sve bujice nabreknu tvoje;
Velike podigni vale i kamenjem, panjevi dajder
S lomljavom strašnom navali, da čovjeka ljutog odgnámo,
Koji je silan sada i s bozima mjerit se hoće.
Al mu ljepota, mislim, ni snaga ne će pomoći
Niti oružje krasno, već na dnu će ležat mu ono
Vodenom, pokrito blatom, a sama ću njega pijeskom
Ja zaogrnuti, dosta i previše kamenja, mulja
Na nj ću nametati. Ne će Achaejci kosti mu znati
Skupit, tolìkîm ću blatom odozgo pokriti njega.
Tu će se znak mu grobni načinit, ne će mu trebat
Mogile grobne, kad ga Achaejci žalili budu.“
Rekavši to na Achilleja sune muteć se, u vis
Dižuć se, šumeći pjenom i krvcom, noseć mrtvace

Tad se bagreni val od nebeskog potoka toga
Podigne, navali i već obuzet Achilleja htjede.
Tad za Achilleja Hera bojéći se, da ne zanèsê
Potok ga s dubokim virma, glasovito povikne umah
I svom milome sinu Hephaestu besjedu rekne:
„Diži se, vještače hromi, oj čedo, mislismo, da je
Potok viroviti Xantho u boju protivnik tebi;
Nego brže pomozi, pokaži veliku vatru.
A ja težku idem da podignem sada oluju
Vedrilca Nota oluju i Zephyra od mora divnog,
Ne bih li spalila glave Trojancem i oružje njihno
Opaki noseći požar. A Xanthu ti daj na žalu
Drveće pali i njega užezi; ne daj se, da te
Odvrati blagima kako riječma il grožnjama svojim.
Nemoj od snage svoje odustati, nego kad tebi
Glasno poviknem ja, tad ognjem vječnim utòli.“
Reče, — a oganj Hephaesto plameniti spremati stane,
Najprije oganj se poljem razgòrî te žežaše mrtce,
Što ih na gomile bješe Achillejem ubitih divnim.
Sve se osuši polje i voda se odbije bistra.
Ko što kad jesenji Borej osušit običava brzo
Netom nakvašen voćnjak, — vesèlî se ratar u duši, —
Tako se čitavo polje osušilo, mrtci izgòrê.
Zatim presjajni plamen u potok okrene Hephaest.
Metljike gorjeti stanu i brestovi, takodjer vrbe,
Kypir gorjeti stane i lotos, stane i síta,
Okolo potoka krasnog u obilju štono je raslo.
Jegulje i druge ribe po virima ginuti počnu,
Ribe, što su ovuda onuda po krasnoj vodi
Plivale; — davit ih dâh dosjetljivog stane Hephaesta.
Jaki se potok razgori, progovori i klikne ovo:
„Nikoji ravan ti bog, oj Hephaeste, ne može biti,
Niti se mogu ja sa ognjem gorućim borit.
Od svadje prestani, pa nek Achillej divni Trojance
Iz grada protjera umah! što pȍmoći, svadje mi treba!“
Reče izgaran vatrom, a voda mu krasna uzkljùčâ.
Ko što kad kotao vri podjarivan silenom vatrom
Te se debelog krmka u njemu raztapa salo,

II II II

Krkori od svud; suhih pod njime drva imade:
Tako gorahu vali u Xantha te kipljaše voda.
Teći već ne hoćaše i prestade; mudrog Hephaèsta
Silom ga mučaše žar. Tad gospodji stane se Heri
Xantho moliti vrlo i krilate r'ječi joj rekne:
„Zašto je sin tvoj, oj Hero, navalio mučiti moju
Vodu više no druge? Nijesam krivac tolìkî,
Kòlikî ostali svi, što pomažu trojanskom puku.
Nego ako mi ti zapov'jedaš, ja ću odustat,
Al nek odustane i taj; a kunem ja ti se jošte,
Da zao ne ću dan od naroda odvraćat trojskog,
Ni onda, kadano Troja pustošljivim gorjeti ognjem
Stane, kad zapale nju bojeviti achaejski sinci."
A kad boginja to bjeloruka začuje Hera,
Svome milome sinu Hephaestu besjedu rekne:
„Stani, Hephaeste, sine oj preslavni, lijepo nije
Bezsmrtnog boga tako zlostáviti poradi ljudi."
Reče, — te ugasi tada Hephaèsto plamenitu vatru,
Natrag se valovi stoče u onu krasnu rijeku.
Kada se Xanthov bijes utaloži, oba se smire
Boga, jer Hera ih skroti, sve ako srdita bješe.
Onda zavadja padne med ostale bogove težka
I ljuta, srdce im stane u grudma dvostruko bješnjet.
Sunu s lomljavom veljom, zatutnji široka zemlja,
Okolo veliko nebo zaječi. Zeus na Olympu
Čujaše sve i s veseljem u njèmu se srdce nasmije,
Kadano gledaše, gdje zavrgavaju bogovi svadju.
Jedan od drugoga dugo daleko ne bjehu: Arej
Prvi bo započne boj štitolomnik; on na Athenu
Kopljem navali prvi i prosbori grdnu joj riječ:
„Zašto med bozima, pasja oj muho, zapod'jevaš opet
Smiona, žestoka svadju, potàče li srdce te velje?
Zar već ne pamtiš, kad si navèla ti Dioméda,
Da rani mene, kad si i sama svim na poglédu
Sgrabila koplje i na me navalila, kožu mi krasnu
Prodrla? Zato ćeš sada naplatit, što učini meni."
Tako rekavši kitnu strahovitu aegidu njojzi
Udari, kojeno grom Kroniónov ne može probit;

Dugačkim kopljem nju joj krvávac udari Arej.
Ona uzmakne, te crn i velik ì rapav kamen
Punanom pograbi rukom, što na polju ležaše ondje; —
Ljudi ga djenuše njekoč, da medja oranici bude; —
Naleta Areja njime po vratu sgodi Athena
Te mu koljena pobi; otégnu se jutara sedam
Bog i uprlja kosu, zazvekeće oružje na njem.
Tad se Athena nasmije i klicaše nad njim veleći:
„Ludove, promislio nijesi, kolìkô se dičim,
Da sam jača od tèbe, te meni se gradiš junakom
Jednakim; materi svojoj Erinyje okaj der tako,
Koja ti srdita radi o nevolji, što si Achaejce
Ostavio te Trojcem drzovitim ideš pomagat.“
Tako rekavši natrag odvŕnu svijetle oči;
Onaj pak jecaše grozno prikupljajuć snagu si jedva;
A tad ga Zeusova kći Aphrodita za ruku uzme.
Kad nju boginja Hera bjeloruka očima spazi,
Umah krilate r'ječi Atheni sboraše ove:
„Aj Aegidonoše Zeusa aj kćeri, nestrta nikim,
Pasja muha i opet ljudomoru Areja vodi,
Iz rata vodi ga ljutog po nalozi. Nego ju stigni.“
Reče to, a Athena pohítî s veselim srdcem,
Na Aphroditu sune i u prsa punanom rukom
Lupi ju, a njoj klonu i koljena ì srdce umah.
Oboje onijeh tad na mnogohranoj ležahu zemlji,
Nad njima klicaše ona veléći krilate r'ječi:
„Takovi od sele svi pomoćnici trojanski bili,
S oklopnicima kad se Achaejcima borili budu,
Tako uztrajni bili i smioni ko Aphrodita, —
Štono je Areju došla pomòći s mojom se snagom
Susrećuć! Tada bi mi već davno dovršili bojak,
Stojni mi bismo grad razorili odavno trojski.“
Reče, — i njoj se tada bjeloruka Hera nasmije,
A zemljotresac jaki progovori tad Apollonu:
„Što smo se, Phoebe, nas dva razmàkli? Ne doliči to nam,
Pošto već počeše drugi. Sramota će biti, bez borbe
Podjemo l' nas dva na Olymp u Zeusove mjedene dvore.
Počni, jer mladji ti si po porodu, meni i nije

Početi l'jepo, kad prije porodih se ì više znadem.
Ludove, srdce je tvoje bez pameti, ne sjećaš ti se,
Okolo Ilija što ne pretrpljesmo nas dva bijede
Sami od bogova, kad smo od Zeusa prkosnom sišli
Služit Laòmedonu cijèlu godinu dana
Plaću za odredjenu, a onaj nam naloge davo.
Ja sam sazidao zid Trojancima okolo grada
Sirok ì vrlo lijep, neprobitan grad da imadu,
A ti vitoroge, Phoebe, sporohodne paso si krave
Po mnogoklančanoj Idi šumovitoj, po njenih dolih.
Al kad vesèlice Hore donesoše plati vrijeme,
Tada strahoviti kralj Laòmedon čitavu platu
Nama dvojici ote i s grožnjom nas pusti od sebe.
Tebi se zagrozi on, da svezati ruke će tvoje
I noge, da će te zatim na daleke ostrve prodat.
I još obojici reče ušesa odrezat mjedju.
Onda se vraćasmo nas dva u dušama srditi svojim
Ljuti sbog plate, koju obrèče i ne dade ipak.
A sad si njegovom puku ugadjati stao te s nama
Ne ćeš da pokušaš, kako drzoviti svi da Trojanci
Izginu hudo s djecom i ženama čestitim svojim."

Njemu branitelj bog Apollon prihvati riječ:
„Bože zemljotrešče, ne bi za mène mogao reći,
Da sam pametan, kad bih rad smrtnika borit se s tobom
Išao jadnih; lišću stabala nalik su oni
Te sad usp'jevaju puni života hljebac zemaljski
Jeduć, a sada mrtvi pogibaju. Nego ded brže
Prestanimo od borbe, nek sami vojuju oni."

Reče Apollon te se okrénu, jer se je žapo
S bratom svojega otca zapodjeti na šake borbu,
Ali ga njegova sestra Artemida, zvjerinju gospa,
Poljanka, ukori te mu progovori besjedu grdnu:
„Bježiš, braniču bože, i pobjedu svu Posidónu
Ti si prepustio, njemu bez truda slavu si dao.
Ludove, čemu luk imadeš uzalud samo?
Da te ne čujem više u dvorima otčinim, da se
Hvališ, ko što si prije med bezsmrtnim bozima znao,
Da s Posidonom bogom unátoč znadeš se borit!"

Reče, a branitelj njoj Apollon ne odvrati ništa,
Al će u ljutosti tad Kroniónova čestita žena
Pogrdne riječi toj strjeljačici ove izrèći:
„Kako si, bezsramna kujo, nasuprot meni izići
Ti se usudila? Sa mnom ogledat se bit će ti težko,
Ako i nosiš luk, kad ženam lavicom tebe
Učini Zeus-bog dav ti ubijati, koju te volja.
Bolje je svakako tebi po brdima gadjati zvjerad
I te jelene divlje, no s jačima borit se krepko.
Ali volja l' te boja da okusiš, dobro ćeš znati,
Kolko sam jača od tebe, gdje meni se jednakom gradiš.“
Rekavši to za članak obíjû sgrabi ju ruku
Ljevicom, desnicom luk s raménâ joj oduzme ona;
Hera ju njime stane po ušima — smijuć se — biti,
Ona se obraćat stane, poizpadnu str'jele joj brze.
Od nje Artemida kao golubica pobjegne plačuć,
Kao golubica, koja od jastreba na hrid odleti
Šuplju, u rupu; nje uloviti sudjeno ne bi.
Tako plačući ona odbježi ostaviv luk si.
Leti provodjač bog skoroteča prihvati riječ:
„Leto, s tobom se ja razbíjati ne ću, i težka
Borba je s ženama, što ih nebesa oblačitelj ima;
Ti se po volji samo med bozima bezsmrtnim hvali,
Da prevazilaziš mene i snagom ì silôm svojom.“
Tako joj reče, a Leta krivùljasto streljivo stane
Kupiti, koje je palo kud koje po vrtlogu prašnom;
Kćerino streljivo skupiv na povrate idjaše Leta;
Kći joj dodje na Olymp u mjedene Zeusove dvore
I uz koljena otcu tad sjedne plačući djeva,
Ruho drhtaše na njoj ambrosijsko; otac ju k sebi
Digne Kronion, sladko nasmijav se pitat ju stane:
„Koj te je nebesni bog uvrijedio, dȉjete, tako
Nemilo, kanda si zlo počinila kakovo javno?“
Njemu tad bučna kći krasnovjenčana prihvati riječ:
„Žena me zlostavi tvoja bjeloruka Hera, oj otče,
Od nje zavadja čeka i borba bogove vječne.“
Dok su se njih dvoje tu razgovarali besjedeć tako,
Dotle u sveti Ilij Apollon unidje Phoebo

Brinuć se za zid grada, što sagradjen bijaše čvrsto,
Da ga onoga dana razorili preko sudbìnê
Ne bi Danajci. A tad na Olymp vjekoviti ini
Bogovi podju, jedni veòma gizdavi, drugi
Srditi, i sjednu svi k crnooblačnom Zeusu. A Trojce
I brzokopitne konje Achillej jednako klaše.
Kao što kada dim pod nebesa široka ide
Iz grada, koji gori, a srčba ga bogova digla;
Svima zadade muku i nevolju mnogima baci; —
Tako je Trojcem Achillej zadavao nevolju, muku.
U to stajaše Priam starìna na tornju božanskom
Te on Achilleja spazi gorostasnog; Trojci su bili
Od njeg u metežu pred njim bježéći, odpora više
Ne bješe. Jaokne starac i na zemlju podje sa tornja,
Uza zid batriti stane vratare predične tada:
„Držite otvorena sad vrata, dokle se čeljad
Ne skupi u grad bježeći, ta blizu je eno Achillej,
Kojino mota čeljad; bijedi sada se nadam.
Al kad već odahnu svi utekav med zidove amo,
Onda zaklopite krila na vratima složena krepko,
Jerbo se bojim, da u grad ne navali napastnik onaj.“
Tako im reče, a oni sa vrata zasunke rinuv
Otvore njih, te Trojancima spas učiniše vrata.
Van tad Apollon skoči, od onih odvratiti propast.
Prema gradu Trojanci i visokom bježahu zidu
Od žedje suhijeh grla i pokriti prašinom s polja.
Ali ih žestoko kopljem Achillej gonjaše; bijes
Težki je srdce njemu obuzimo i slavu postić
Željaše. Tada bi grad visokodvarni trojski Achaejci
Bili osvojili, ali Anténoru jakoga sina
I nezazornog, divnog Agénora, Phoebo potàče.
U srdce vrgne njemu smionstvo i sam uz njega
Stane, da Kere težke od njega odvrati i smrt,
Uz bukvu naslonjen ondje ogrnuv se debelom maglom.
Al kad gradoborca jurve Achilleja spazi Agenor,
Stane te njemu se srdce u grudima mutiti počne;
On se ozlovolji i svom progovori junačkom srdcu:
„Jaoh li meni! Ako l' Achilleja od jakog stanem

Bježati, kamo se metu u strahu i drugi ljudi,
On će me ipak ulovit i presjeći vrat nejunáku.
Ako li ostavim tê, od Achilleja Peleju sina
Neka se metu i bježe, te od grada ako li drugud
Pobjegnem prema idskoj poljàni, dok već u dole
Ne dodjem idske planine i ondje se u grmlje skrijem,
Onda bih mogo se vratit večeras natrag u Ilij,
Pošto se okupam tamo u potoku i ohladim znoj si.
Ali zašto mi srdce na takove pomisli misli!
Samo da ne spazi on, gdje od grada u polje pramam,
Da ne poleti za mnom i nogama stigne me brzim.
Tada se ne će dati utèći smrti ni Keram,
Jerbo je prejak Achillej i od svih jači je ljudi.
Ako li pred gradom pako na bojak izidjem njemu, —
Ta i njegova koža probušiti dade se mjedju,
Jedna je duša u njemu i njèga kazuju smrtna, —
Samo što Kronov sin udjeljuje slavu mu Zeus-bog.“
To dorekavši stane Achilleja čekati gotov,
Hrabro žudjaše srdce u njemu rata i borbe.
Kao što lovcu stupa u susret iz duboke gušte
Pardal te mu se ništa u grudima ne plaši srdce
Niti se boji, pošto već lavež začuje pasa;
Ako ga pretekne lovac te pogodi njega il rani,
Ako već i je kopljem proboden, al od hrabroće
Još ne odustaje, dok ne nalètî, il ne bude svladan; —
Tako ni ponosnog sin Antenora divni Agenor
Ne htjede bježati, dok se ne ogleda s Peleja sinom.
Svuda jednakim štitom zaštitiv se junak Agenor
Kopljem gadjati stane Achilleja ì vîknê glasno:
„Ti si se svijetli njegdje Achilleju nado u duši,
Trojaca ljutica grad razoriti da ćeš još danas,
Ludove, mnogo će sa njeg bijèdâ nastati jošte!
Mnogo bo snažnih nas ima junaka u gradu te čuvat
Svi ćemo milima mi roditèljima, ženam, sinòvma
Ilijski grad, a tebe sudbìna ovdje će tvoja
Snaći, sve ako i jesi strahovit ì smion ratnik.“
Reče i izmetne koplje oštrorezno težke iz ruke;
Onog ne promaši, već ga pod koljeno ù gol'jen sgodi;

Nazuvak načinjen novog od kositra okolo noge
Strašno zazvekeće, al mjed od sgodjenog odskoči mjesta
I ne probode nikud, jer odbi dar ju Hephaestov.
Zatim se Pelejev sin na božànskôg Agenora spremi,
Ali mu ne dade Phoebo Apollon postići slave,
Već mu Agenora otme i maglom ga debelom ovi
Te ga iz boja mirno izići pusti; a tada
Pelejevoga sina prijevarom od puka odbi;
Jerbo mu branitelj bog u svemu Agenoru sličan
Pred noge stane te za njim Achillej se u potoč tisne.
Dokle je pšenice rodnom poljanom gonio njega,
Svrnuv uz potok Skamandar, u kojeg su duboki viri, —
Slabo je uzmico pred njim Apollon mameć ga varkom,
Te se jednako nado Achillej dostići njega; —
Dotle se ostali Trojci, što bježahu, u čete skupe
I mirno do grada dodju te stisnutih Troja se ljudi
Napuni; pred gradom ni pred zidòvma ne smjednu tada
Jedni čekati druge i pogledat, tko li umàče,
Tko li je umro u boju; već drage volje dovrve
U grad, koga su noge i koljena spasiti mogla.

Dvadeset drugo pjevanje.

Smrt Hektorova.

Tako oni u gradu, razbježav se kano jelénci,
Od znoja hladiše sebe te pijući toljahu žedju;
Svi se na predprsja krasna nasloniše, ali Achaejci
K zidu pristupe štite naslonivši svi na ramèna.
Hektora sputa ondje sudbina kleta, da stoji
Izpred ilijskog grada i izpred skaejskijeh vrata.
A sinu Pelejevom progovori Phoebo Apollon:
„Zašto me progoniš, sine oj Pelejev, nogama brzim —
Smrtnik bezsmrtnog boga? Nijesi me valjda prepozno,
Da sam bezsmrtni bog, te navaljuješ žestoko na me.
Ne mariš doista za boj s Trojancima, što si ih razgno;
Oni se stisnuše u grad, dok ovdje ti si zaosto.
Ne ćeš ubiti mene, jer sudjeno to ti i nije.“
Njemu ozlovoljeno vrlo Achillej brzonogi reče:
„Ti si me, Branitelju, zaludio, najljući od svih
Bogova; ti si me amo navrnuo od zida trojskog!
Mnogi bi složili zube sa zemljom, i ne stigli u grad;
A sad si slavu mi uz'o, a one si spasio lako,
Jer se odmazde bojo nijesi nikakve posl'je;
Al bih ti ja odmazdio već, da snage imadem.“
Reče mu to i ponosa pun okrénu spram Troji,
Vine se upregnutog na konja pobjednog nalik,

Kojino lako juri poljànôm vukući kola; —
Tako si brze noge i koljena gibo Achillej.
Njega očima prvi starina opazi Priam,
Gdje se uzvinu poljem i sjaji se poput zvijezde,
Koja se u jesen radja i njezine zrake se vide
Prejasno izmedju mnogih zvijezda u doba gluho,
Koju po imenu psom Oriónovîm nazivlju ljudi;
Od svih je sjajnija ona, al svijetu znamenje zlo je,
Ona groznicu silnu jadnícima donosi ljudma; —
Tako je blistala mjed sa Achilleja, kada je bježo.
Tada jaokne starac i podigne ruke si u vis,
U glavu njima se lupi i jaoknuv vikati stane
I zazivati sina; al stajo pred vratima on je
Mahnit veoma, borbu da zavrgne s Peleja sinom.
Njemu će starac tužno doviknut pružajuć ruke:
„Ne čekaj, Hektore, toga čovjèka, dijete milo,
Sam od drugóvâ daleko, da tvoja te ne snadje sudba,
Da te Pelejev sin ne umori, koji je jači,
Okrutnik, od svih ljudi! Da bozima drag je tolìkô,
Kòliko meni, psi bi i jastrebi izjeli njega,
Gdje bi ležao mrtav; strahovita meni bi tuga
Sa srdca spala; mnogo sinóvâ mi valjanih ote
Smičuć ih il ih daleko prodavajuć nȁ otok koji.
Ta Polydora si sina ne mogu niti Lykóna
Vidjeti, gdje se drugi Trojanci stisnuše u grad;
Njih mi Laòthoja rodi med ženama kraljica prava.
Nego ako l' su živi u vojsci, onda ih mjedju
I zlatom hoćemo moći izkupit, ta ima ga dosta,
Mnogo ga odpremi s kćercom starìna slavljeni Altes.
Ako l' su pako mrtvi te borave jur kod Aída,
Eto žalosti meni i materi, koji smo njih dva
Rodili. Narod će ini za obadva žaliti manje,
Samo nek ne svlada tebe Achillej te ne umreš od njeg.
Nego se med zide deder zakloni, čedo, da Trojce
Možeš i Trojkinje spasit, da dikom ne prodičiš veljom
Pelejevoga sina i život ne izgubiš mili.
Požali takodje mene, dok živim, nevoljna, jadna,
Koji ću otcem Zeusom na pragu starosti biti

Težkom uništen kobi doživljevši nevolja mnogo,
Gdje mi sinovi ginu, gdje vuku mi na silu kćeri,
Gdje mi thalame sve opustošuju i ludu djecu
Bacaju o zemlju ljuti dušmáni u pokolju strašnom,
Gdje mi odvlače snahe Achaejci rukama kletim.
A zadnjeg sama će mene natezat kod prvijeh vrata
Psi mesožderci, — pošto oštroreznom mjedi me tkogodj
Udari ili rani te život iz uda mi uzme, —
Koje odhranih u dvóru, čuvari da vratima budu
I razbludníci; ti će izpijati krv mi i ležat
Pomamna srdca pred vratma. Mladiću, što padne u bòju,
Koga probode mjed oštrorezna, doliči ležat;
Štogodj se vidi na njemu, lijepo je sve i na mrtvu.
Ali kad sijedu glavu psi nagrdjívati stanu
I bradu sijedu, snagu još mužku ubitu starcu,
Onda je najljuća to jadnícima ljudima tuga.“
Rekavši to starìna potegnu si sijede vlasi
Čùpajûć ih iz glave, al Hektora još ne okrénu;
A mati roneći suze na strani ridaše drugoj;
Njedra otvori ona i rukom podignuv sisu,
Roneći suze sinu progovori krilate r'ječi:
„Poštuj ded ovo, čedo oj Hektore, požali mene,
Ako sam ikad ti sisu, — u tuzi sladost ti, — dala;
Toga se, dȉjete milo, spomeni te iz grada ovog
Odbijaj ljutog dušmana, al s njime se sprijed ne bori.
Nemili! ako te smakne Achillej, ne ćeš na òdru
Ležat, da plačem te ja, oj cvijete, koja te rodih,
Niti obilna žena vijenom, već će daleko
Kod ladja argejskih tebe brzonoga pseta izjedat.“
Tako milome sinu govòriše njih dvoje plačuć,
Vrlo ga moleći, ali ne okrenu Hektoru srdca,
Već on Achilleja čeka gorostasnog, koj je pristupo.
Kao što planinska zmija čovjèka pri rupi čeka
Zloga se bilja nažderav, te spopao gnjev ju strahovit;
Smata se okolo rupe i očima pogleda grozno; —
Tako ni Hektor srdca neslomljiva ne htjede bježat,
Već štit nasloni sjajni na toranj gdje stršaše toranj.
Onda se namršti i svom progovori junačkom srdcu:

„Jaoh li meni! Ako l' za vrata se ì zâ zid skrijem,
Prvi će na me ruglo Pulydamas umah obòrit,
Koji mi veljaše, u grad povèsti da valja Trojance
Pod noć opaku tu, kad dignu se divni Achillej.
Al ga ne poslušah ja, a bilo mnogo bi bolje.
A sad satrvši svojom drzkoćom naroda puno
Bojim se Trojaca, bojim i Trojanki, kojim se vuče
Peplos, da ne bi veća od mene kazala rdja:
„„Hektor satr Trojance u svoju se uzdajuć snagu.““
Tako će reći, a meni tad bilo mnogo bi bolje,
Ili Achilleja ubit u boju te vratit se natrag
Ili poginut slavno od njega izpred zidóvâ.
Ako li kacigu težku sa glave skinem i ovdje
Ostavim i štit kvrgaš i koplje naslonim na zid
Te nezazornom podjem Achilleju glavom u susret
Te mu Helenu vratit obećam i njezino blago
Sve, — što u ladjama dubkim Alexandro donese njekoč
U grad trojanski, kadno početak nastade svadje, —
Neka ju Atrejevim sinòvima dade odvèsti;
Ako li razd'jelim sve Achaejcem, što ima u gradu
Te se poslije meni zakunu starješine trojske,
Ništa da ne kriju, sve razdijèlili na dvoje da su,
Štogodj mileni grad imáća u sebi imade — —
Ali zašto mi srdce na takve pomisli misli?
Nek mu ne dolazim samo na domak, ne će me žalit
Nit će se žacati mene, već nẽoružâna on će
Ubit me kao ženu onako, kad oružje skinem.
Nije prilike sad o kamènu s njim o hrastu
Milo govoriti, ko što s mladićem djevojka znade,
Ko što djevojka znade s mladićem govoriti milo.
Bolje je čim brže s njim se sukobiti sada u boju;
Vidimo, kome li hoće Olympljanin podati slavu.“
Tako je stojeć promišljo; Achillej se k njemu primàče
Ko Enyalij bog vojevač, što kacigom trese;
Niz desno rame je on strahovitim pelijskim kopljem
Maho, a oružje mjedno na njemu blistaše slično
Sjaju gorućeg ognja il sunca, kada se radja.
Njega kad opazi Hektor, obuhvati strah ga i ondje

Ne mognu ostati više, ostragu ostavi vrata
I plah odleti, a za njim Achillej u noge brze
Svoje se uzdajuć. Ko što u gorama najbrža ptica
Soko lagano zna na golubicu plahu navalit;
Ona izmiče njemu, al soko krešteći oštro
Češće se obara na nju, ulovit ju srdce ga nuka; —
Tako b'jesno poleti Achillej na onog, al Hektor
Pobjegne uzduž zida pregibajuć koljena brza.
Njih dva se mimo vidika i vjetrima dirane smokve
Ganjahu kolnime putom, a jednako od zida dalje,
I već do studenaca ljepotekih obadva dodju,
Gdjeno izvora dva Skamàndra virovitog biju.
Mláka je voda jednom od izvora tih i iz njega
Diže se okolo dim, ko oganj da gorući gori,
A drugi izvor teče i po ljetu hladan ko tuča
Ili ko vodeni led il kao studeni snijeg.
Kod tih su izvora vode za pranje bile na blizu
Krasne, òbzîdânê, širòke; tu su si prale
Lijepe trojanske kćeri i žene bijelo ruho,
Dok još bijaše mir, dok ne dódjoše achaejski sinci.
Tuda protrče, jedan bježéći, a drugi goneć.
Junak bježaše čestit sprijeda, à mnogo bolji
Brzo gonjaše njega; za klanicu, za kožu nisu
Njih se mučili dva, rad česa se nadtječu ljudi,
Već su trčali radi konjokrote Hektora duše.
Ko brzokopitni konji i pobjedni kada se vrte
Okolo biljege brzo veòma; a u sredini
Velik je dar: il tronog il žena pokojnog muža; —
Tako se triput i oni zavrte pod zidovi grada
Priamovoga brzi; a gledahu bogovi svi ih.
Med njima bogova otac i ljudi besjedu počne:
„Aj sad očima svojim čovjèka miloga vidim
Gonjena okolo grada, a moje za Hektorom plače
Srdce, koji je meni na vrhovih idskoga brda
Mnogoklančanog pa i na vrhu gradskome mnogo
Govedjih stegana sažgo, a okolo trojanskog grada
Sada ga goni divni Achillej nogama brzim.
Nego mislite dajte, oj bogovi, v'jećajte sada,

Hoćemo l' iz smrti njeg osloboditi ili junaka
Hoćemo l' takvoga dati Achilleju, neka ga smakne."
Sjajnoka boginja njemu Athena prihvati riječ:
„Ti crnooblačni otče, oj svjetličaru, što reče?
Smrtnog čovjeka, koji sudbini je odredjen davno,
Iz bučne ratne ti osloboditi kaniš li smrti?
Radi, al bogovi ini povladiti ne ćemo tebi."
Nebeski oblačnik Zeus joj odgovori riječ ovakvu:
„Ne boj se, mila kćerko kod Tritona rodjena, riječ
Za zbilja tu ne govorim ja, a tebi ću blâg bit.
Radi, kako t' je pamet odlučila, nemoj zatezat."
Reče te potakne tim i onako željnu Athenu,
Ona s visínâ skoči olympskih i sadje umah.
Hektora srdito meo i gonio brzi Achillej.
Ko što kad goni pas u planini košute lane
Iz ležaja ga odgnav kroz dolove a i kroz klance;
Ako se pogledu pasjem i sakrije sguriv se pod grm,
Al pas njušeći trči neprestano, dokle ga nadje; —
Tako ni Hektor se očma Achilleja ne sakri brzog.
Kȍliko puta Hektor spram dardanskih bijaše gotov
Skočiti vrata tad i pod tornje sazdane krasno,
Ne bi li strelama njega junaci obranili ozgo,
Tòliko put ga Achillej pretèčê, odvŕnu ga natrag
Prema polju, a sam bježeći pobliže gradu.
Kao što ne može u snu progonitelj stizat bjegunca,
Jedan ne može bježat, a jedan ne može stizat,
Tako ne mognu ovaj ulovit, ni onaj utèći.
Kako bi ì dotle Hektor izmaknuo smrti i Keram,
Zadnji i posljednji put da ne sastade njega Apollon
Blizu te snagu mu on i koljena ud'jeli brza?
Glavom namagne divni Achillej momčadi tada
Nikom ne dajuć gorku na Hektora str'jelu izbacit,
Da ga tko ne rani slavno, a tada dodje Achillej.
Al kad četvrti put do studenaca već dodju,
Tezulju razširi zlatnu tad otac ì dvije Kere
Prebolne smrti vrgne unutra, namjenjujuć jednu
Divnom Achilleju, drugu konjokroti Hektoru dičnom.
Primiv sredinu povuče i Hektoru nagne na udes,

Ode k Aídu, a Phoebo Apollon ostavi njega.
A k sinu Pelejevom Athena sjajnoka stupi,
Bliže pristupi k njemu i krilate prosbori r'ječi:
„Mislim, da ćemo sada, Achilleju, svijetli Zeusov
Ljubimče, veliku slavu donèsti k achaejskim ladjam
Ubivši Hektora toga nezasitnog bojca. Utèći
Ne može više nam on, pa ma kȍliko mnogo za njèga
Išao branitelj bog Apollon stradati te se
Aegidonoši Zeusu pred nogama valjati za njeg.
Nego postavši malo odahni, a ja otići
K njemu ću sad, nagovòrit ću njeg, da bori se s tobom."
Tako reče Athena, a onaj ju posluša vesel,
Stane i nasloni tad se na kòplje mjedena rta.
Od njeg ode Athena i k Hektoru pristupi divnom
Stasom se Dejphobu slična učinivši ì glâsom krutim.
Bliže pristupi k njemu i krilate prosbori r'ječi:
„Dragiću, doista tebe Achillej umara brzi
Goneć te nogama brzim pod zidovi trojanskog grada.
Nego postan'mo deder i čekajmo, bran'mo se od njeg."
A njoj će Hektor velji sjajnošljemac prihvatit riječ:
„Ti si mi, Dejphobe, od sve rodbìnê najdraži bio,
Od svih sinóvâ, što ih sa Hekabom izrodi Priam.
Ali od sada te mislim još i više častit u duši,
Koj si se mene radi usudio iz grada izić,
Čim si me ugledo očma, a ostali svi su unutru."
Sjajnoka boginja njemu Athena prihvati riječ:
„Dragiću, mnogo su otac i gospodja majka po redu
Molili koljena meni obujmljujuć i još drugari,
Neka ostanem, jer svi u duši plaše se tako.
Ali meni su jad i tuga ubijali srdce.
A sad jurnimo u boj s Achillejem, ne žali koplja
Ni malo, te ćemo vidjet, Achillej da li će nas dva
Ubit i oružje hoće l' odnèsti krvavo naše
K ladjama dubkim, il će savladati tvoje ga koplje."
Tako mu reče Athena i lukavo njega povede.
A kad se jedan drugom junaci nadju na blizu,
Prvi prihvati riječ sjajnošljemac veliki Hektor:
„Pred tobom, Pelejev sine, već bježati ne ću ko do sad,

Kada sam bježao triput pod zidovi trojanskog grada
Bojeć se dočekat tebe, al sada me srdce potàče
Stati nasuprot tebi, il svlado 'il bio svladan.
Ali bogove amo zazovimo, oni bo bit će
Najbolji nama svjedoci i pogodbe naše čuvari.
Ne ću strahovito ja te nagrditi, ako li Zeus-bog
Meni pobjedu dade te život oduzmem tebi;
Nego kad oružje slavno, Achilleju, skinem sa tèbe,
Mrtvo ću tijelo vratit Achaejcem. Pa tako ded i ti.“
Mrko pogledav njega Achillej brzonogi reče:
„Nemoj mi, Hektore strašni, govorit o ugovòru.
Kao što tvrde vjere med ljudma i lavima nema,
Kao što složna janjci i vukovi nemaju srdca,
Nego će jedan drugom neprestano misliti o zlu,
Tako ljubavi nema ni mèni s tobom, te nama
Nema dvojici vjere, dok jedan ne padne od nas
I ne zasiti krvlju nedobitnog Areja bojca.
Svakakvog sada se sjećaj junačtva; sada ti treba,
Da si kopljanik dobar i vojak neprestrašen da si.
Nema ti već izbjegnuća, Athéna će Pallada umah
Kopljem te svladati mojim i platiti ujedno sve ćeš
Jade mojih drugova, što kopljem ih posmica srćuć.“
Reče i zamahne kopljem dugosjenim i tad ga baci,
Ali mu svijetli Hektor umàče pogledav u njeg;
Savre se, kada ga vidi, te mjedeno njega preleti
Koplje, zabode se u tle; Athena ga Pallada uzme
I da Achilleju natrag, a ne spazi pastir je puka
Hektor. Nezazornom on tad progovori Peleja sinu:
„Prȍmaši, bozima slični Achilleju, nije ti moja
Ni malo znana sudbìna od Zeusa, kako si reko;
Već si priklapalo ti i prèpreden ti si govornik,
Ne bi l' se pobojo tebe, zaborav'jo snagu, junačtvo.
Ne ćeš mi koplje u ledja zabòsti, kad bježao budem,
Nego ću jurnuti na te, i kroz prsi tad mi ga turi,
Ako ti dao je bog. Al sada mjedenog moga
Čuvaj se koplja! Ej da cijelo dobiješ ti ga
U kožu! Onda boj Trojancima lakši bi bio
Poslije smrti tvoje, jer najveća ti si im muka“.

Reče i zamahne kopljem dugosjenim i tad ga baci
Te on Achillejev štit po sredini ne promašiv sgodi,
Ali se koplje odbi dalèko. Hektor se na to
Razgnjevi, gdje mu je koplje iz ruke izletjelo zalud,
Stane ozlovoljen koplja od jasena nemajuć drugog;
Prodre se Dejphoba brata bjeloštitnika si vičuć,
Tražeći dugačko koplje, al Dejphoba ne bješe blizu.
Hektor se dosjeti tada u duši ì reknê ovo:
„Aj već doista mene pozovnuše bogovi u smrt;
Ja sam mislio, da je uz mene vitežki Dejphob,
Ali je on u gradu, Athéna prevari mene.
Huda je jurve mi smrt u blizini, nije daleko;
Bježanja nema, to je već odavna milije bilo
Zeusu i njegovu sinu strjeljáču, koji su prije
Mene branili rado, al sada me snalazi sudba.
Ali bez borbe lje i bez slave poginut ne ću,
Veliko djelo ću svršit, i unuci znati će za to“.
Tako rekavši mač povuče oštrorezni umah;
Pod slabìnama velik i težak bješe mu mač taj;
Zatim se vine kao i orao ptić iz visínâ,
Koji se na polje znade zaletjet kroz oblake crne,
Janje da ugrabi nježno il zeca plaho zvijère;
Tako se vine i Hektor oštroreznim mašući mačem.
Al i Achillej nasŕnu i njegovo divlje se srdce
Napuni snage; krasnim i umjetnim štitom si prsi
Zaštiti, a šljem njemu sa četiri lučca na glavi
Kimaše; krasna griva na šljemu treptaše zlatna,
Koje je nameto mnogo Hephaèsto okolo vrška.
Kako večérnjača šeće med zvjezdama u gluho doba,
Koja je najljepša od svih zvijezda na nebu inih;
Tako je s oštrog sjalo oštríca, što ga Achillej
Desnicom mahaše o zlu konjokroti Hektoru misleć,
Krasnu mu gledajuć kožu, kud najprije mogo bi ranit.
Krasno mu oružje mjedno pokrivalo kožu dobrano,
Što ga s jakoga skinu Patròkla, pošto ga ubi;
Al se vidjaše mjesto, gdje kosti ključne s raménâ
Uz grlo drže vrat, gdje živòtu najbrža smrt je.
Tu si suparnika probòdê kopljem Achillej,

A vrh kopljani kroz vrat kroz mekani izidje onom;
Ali mjedeno težko dušnjáke ne probi koplje
Te je mogao još Achilleju riječ odvratit;
U prah se smota; divni Achillej se uzklikće nad njim:
„Hektore, ti si se njegdje Patrokla odiruć nado,
Zdrav da ćeš ostat za mène ne mareć, kad udaljen bijah,
Ludove! Ali sam ja za njime mnogo još bolji
Subojnik ostao dubkih kod brodova njegov, koj tebe
S koljena ukinuh sada; a tebe će ptice povlačit
Sramotno i psi, a onog sahranit će achaejski sinci.“
Ranjeni težko Hektor sjajnošljemac odvrati njemu:
„Molim te, tako t' živòta i koljena i roditéljâ
Tvojijeh, kod ladja mene ne pusti achaejskih, da me
Trgaju psi, već mjedi dobráno ì zlâta primi,
Darove, što će ti dati i otac i gospodja majka,
A kući tijelo moje povrati, da me Trojanci
I trojske žene mrtva sagorjeti uzmognu ognjem.“
Mrko pogledav njega Achillej brzonogi reče:
„Nemoj me zaklinjat, pseto, ni koljenma ni roditèljma!
Ej da kako me može navèsti srdce i duša
Sirovo meso ti režuć izjedat, — što uradi meni!
Zato nikoga nema, da odbije pse ti od glave
Ni da mi deset puta il dvadeset baš da mi puta
Ucjenu odmjere veću, da ì drugô obreknu meni;
Niti da čitava tebe zapovjedi zlatom pretegnut
Priam, Dardanov sin, ni tako te gospodja majka,
Koja te porodi, ne će na òdar metnut ni tužit
Za tobom, već će te psi poraztrgat ì ptice svega.“
Njemu umiruć Hektor sjajnošljemac prosbori riječ:
„Kakva te slutih, takva upoznajem tebe; ne mògoh
Ja nagovòriti tebe, jer željezno imaš u grudma
Srdce; al pazi, da se ne razgnjeve bogovi na te
Onoga dne, kad budu Apollon Phoebo i Paris
Ubili tebe dobra junaka kod skaejskijeh vrata.“
Kad to izrekne, smrt i skončanje pokrije njega,
Duša iz udova njemu izlètî, ode k Aídu
Kob oplakujuć, mladost i muževnost ostaviv svoju.
Njemu već mrtvu riječ progovori dívni Achillej:

„Umri, a Kera tad će na mène, kada ju Zeus-bog
I drugi bezsmrtni bozi izvršiti uzhtiju meni.“
Reče te mjedeno koplje izvuče tad iz mrtvàca,
Onda ga na stranu metne i skidati stane s ramènâ
Krvavo oružje; tad se i ostali strče Achaejci,
Kojino motriše uzrast i lice Hektora divno;
Ali bez udarca kojeg ni jedan ne pristupi k njemu.
Tada je gdjeki k drugu okrenuv se reko ovako:
„Aj! opipavati sad je dakako Hektora lakše,
Nego li kad je ladje zapalio jarkime ognjem.“
Tako je rekao gdjeki i ranio Hektora stupiv.
Kada mu odoru skine brzonogi divni Achillej,
Medju Achaejcima ustav progovori krilate r'ječi:
„Prijatelji, oj mudre čelovodje argejskog puka,
Pošto dadoše bozi savladati čovjeka ovog,
Koji nam počini zla, — ne počiniše toliko skupa
Svi drugi, — dajmo sada u oružju okolo grada
Podjmo, da vidimo što puk učiniti trojanski misli,
Pošto je ovaj pao, da l' ostavit tvrdju se sprema
Ili kane li ostat, sve ako Hektora nema.
Ali zašto mi srdce na takove pomisli misli?
Jošte ne oplakan leži, ne sahranjen mrtvi Patroklo
Kod ladja; njega ne ću zaboravit, dok mi se budu
Koljena micala, dok me med ljudima živijem bude.
Ako se ne misli više na mrtce u domu Aida,
Al ja ću i tamo milog drugara sjećat se vazda.
Al sad ded zapjevajmo paeéon, achaejski momci,
K dubkim se vratimo ladjam, ponesimo sa sobom ovog.
Veliku stekosmo slavu, kad ubismo Hektora divnog,
Komu se moljahu Trojci po gradu kanoti bogu.“
Reče te graditi stane od Hektora sramotna djela.
Žile na obje noge od pete pa sve do članka
Probuši njemu Achillej i volujski remen uvede,
Priveže za kola njega i ostavi, da mu se glava
Vuče. U kola ušav i oružje dignuvši slavno
Ošine konje, da bježe, a oni hoćko polete.
Potezani se Hektor zaprašio, mrka se njemu
Razaspe kosa, a glava u prahu se njegova nadje

Njekada dražestna, a tad dušmánima dade ju Zeus-bog,
Neka nagrde nju u njegovoj otčinskoj zemlji.
Tako se Hektoru sva uprljala glava u prahu;
A mati čupajuć kosu daleko bijeli veo
Baci i opaziv sina glasovito zakuka vrlo.
I mili otac tužno zalelekne, i sva po gradu
Citavom prione čeljad lelekati, prione kukat.
To je naličnо bilo veòma, kao da cio
Ilijski visoki grad od vrha gori u ognju.
Jedva starca čeljad uzdrži, koj u neznáni
Težkoj na polje htjede izići kroz dardanska vrata.
Valjat se stane starac po prahu i sve ih redom
Moliti, svakoga on poimènce zvaše junaka:
„Stante, oj mili, i mene, — sve ako ste tužni veòma, —
Pustite iz grada izić i k achaejskim ladjama doći;
Moliti čòvjeka tog opačnjáka grješnoga idem,
Ne će li možda starca poštivati, ne će li starost
Žalit; ta i on otca imade takovog starca
Peleja, koji ga rodi i trojanskom odhrani puku
Na muku, a jade meni od sviju najveće zada.
Tòliko meni sinóvâ sve samih bujnih mladića
Ubi; al za njima svima ne túžîm nujan tolìkô,
Kao za jednim. Tuga za njime — za Hektorom — ljuta
Mene će odvest k Aidu. Ej mojim u rukama da je
Umro, naplakat tad se i naridat mogao ja bih
I mati sa mnom, koja prenesretna porodi njega.“
Tako plačući reče i gradjani prionu jecat.
Tužnjavu Hekaba počne med ženama trojanskim tužnu:
„Dȉjete, jadne li mene! Aj čemu da nesretna živim,
Kada si mrtav mi ti? U gradu ti si mi bio
Danju i noću dika, a Trojcem i Trojankam svima
Štit si bio u gradu, a oni kanoti boga
Pozdravljali su tebe, jer dika si velja im bio,
Dok živ bijaše, a sad sudbìna te snašla je i smrt.“
Tako plačući reče, a Hektorova još žena
Ne doču ništa, jer nije oglàsnîk joj pouzdan došo
Javiti, da joj je muž pred vratima ostao gradskim;
Nego visoku domu u sredi veliko tkanje

Dvostruko bagreno tkaše uvezujuć šareno cv'jeće.
Ona u kući svojim ljepokosim dvorkinjam vikne,
Velji nek pristave tronog uz oganj, da Hektora čeka
Toplica kupka, kada već iz boja vrati se doma,
Luda, kad znala nije, da sjajnoka njega Athena
Od kupke vrlo daleko Achilleja savlada rukom.
Lelek začuje ona i kuknjavu s tornja i njojzi
Uzdršću koljena umah, iz ruke joj izpadne čunak.
Umah dvorkinjam ona ljepokosim započne riječ:
„Amo vas dv'je me slijèdte, da pogledam, što li se sgodi.
Čestite svekrve glas razàbrah i meni se samoj
Srdce u grudima hita do usta, a koljena moja
Stadoše; Priamovim sinòvma je njekakvo blizu
Zlo; ej od mojega uha daleko ej glasovi da su!
Ali se vrlo bojim, da Hektora nije mi smjelog
Odbio od grada divni Achillej te goni ga poljem,
Da ga od njegove štetne hrabroće umirio nije,
Kojom je osvajan bio; u množtvu ostajo nije,
Već je trčao napred ne uzmičuć nikom u snazi."
Tako rekav poleti iz megara bjesnici slična,
Srdce se hitalo u njoj i dvorkinje podju za njome.
A kad dodje do tornja, do ljudi gustih, tad stane,
Ogleda se na zídu i opazi, kako je Hektor
Vučen pred gradom trojskim, a neštedice ga vuku
Konji brzonogi sad k širokobokim achaejskim ladjam;
Mrak se na obje oči Andròmaci crni navuče,
Ona se unazad sruši i izdahne svijest iz sebe.
Uplitke blistave njoj daleko spadnu sa glave,
Kapa i načelak spadne i ukosnik pleteni tada
I još ubradač; taj Aphrodita joj zlatica dade
Onoga dne, kad Hektor sjajnošljemac vodio nju je
Eetiónu iz dvora darivav ju darima silnim.
Zaove okolo nje se i jetrve ù rpu skupe,
Med sobom držahu nju, već satrtu, da će izdahnut.
Kada odahne opet i u grudi skupi se svijest,
Udari tužiti tad i med ženama trojanskim reče:
„Hektore, nesretne l' mene! Porodismo s istom se kobi
Nas dvoje: ti u Troji u dvorima Priama kralja,

A ja se rodih gradu u Thebi pod kitnastim Plakom
Eetiónu u dvorma, odhranio on me je sitnu
Nesretnik zlosretnu mene! Ej rodio da me i nije!
Ti sad u dom ideš Aídu u dno pod zemljom,
A u dvorima mene udovicu ostavljaš evo
Mrzkoj u tuzi. Naše dijete ludo je jošte,
Koje smo nesretni mi porodili; ne ćeš ti njemu,
Hektore, obrana biti, jer mrtav si, niti on tebi.
Ako li plačnome on i umakne achaejskom ratu,
U budućnosti truda i skŕbî imat će vazda;
Jerbo će njegove drugi oranice manjiti ljudi.
A sirotovanja dan drugáre otima dečku,
Sa svim skučen je tada i lica su puna mu suza.
Zlopateć dolazi on k prijateljima svojega otca,
Jednoga vuče za hlenu, a drugoga vuče za hiton.
Gdjeki se smiluje na nj i dade vrčić mu mali,
Ustne si omoči njim, al ne može grla omočit.
Njega odrine u svem obìlatî dječak od gostbe,
Lupa rukama njega i pogrdnim psuje riječma:
„„Odlaz' odavde, tvoj se medjù nama otac ne gosti.““
Zaplakan onda se dječak k udovici materi vraća, —
Naš Astyànax; on je na koljenma otčinim prije
Jedino mozak jeo i ovnujsko debelo meso.
Kad bi ga san savlado te kada bi igrat se presto,
Tad bi u krevetu spavo na rukama dojkinje svoje
Na mekom ležištu već nadovoljiv obiljem srdce.
A sad će trpljeti mnogo izgubivši miloga otca
Naš Astyànax, kako Trojanci nazivlju njega,
Jer ti si sam im vrata i zidove branio duge.
A sad kod svinutih ladja daleko od roditéljâ
Jest će te crvi vrveć po tebi, kad zasitiš pse već
Gô ležéći; a imaš tanúšna milena ruha
U kući svojoj, što ga načinile ženske su ruke;
Al sve izgorjeti to odijelo jarkim ću ognjem, —
Nema ti koristi od njeg, jer na njem ne ćeš počivat, —
Neka pred Trojankama i Trojcima slava ti bude.“
Tako plačući reče, a žene jecahu za njom.

Dvadeset treće pjevanje.

Borbe u slavu Patrokla.

Tako su jecali oni u gradu; ali Achaejci
Kad do Hellèsponta jurve dotrče i dò lâdjâ svojih,
Onda se svaki k svojoj brzìci razprše ladji,
A Myrmidóncem Achillej razpŕšat se ne dade divni,
Već on ratobornim svojim drugòvima prosbori riječ:
„Oj vi brzòkonjîci myrmidonski, mili mi druzi,
Još brzokopitnih konja odprezati od kola ne ć'mo,
Nego s kolima mi i s konjima podjimo bliže
Plakati sada Patròkla, mrtvacima čast bo je takva;
A kad se tužnjave ljute nadovolji svaki, tad konje
Od kola hoćemo odpreć i večerat svi ćemo ovdje."
Reče, — i udare svi u jecanje, a prvi počne
Pelejev sin te konje ljepogrive oko mrtvaca
Ridajuć pognaše tri put, a Thetida dade im želju
Plakati. Sav se pijèsak i oružje sve se junákâ
Osuzi, toliko žao za strahinjom bješe im ratnim.
Tužnjavu Pelejev sin medjù njima započne tužnu
Ruke ljudomorne svoje drugáru na prsi mećuć:

„Zdrav, oj Patroklo moj, sve ako si već kod Aída!
Sve ću izvršiti tebi, što prije ti godjer obèćah;
Hektora amo dovúkoh, da sirova bacim ga psima,
Izpred lomače tvoje sinóvâ ću trojanskih sv'jetlih
Zaklati dvanajst ljutit sbog tebe, što si mi ubit."
Reče te graditi stane od Hektora sramotna djela,
Protegne on ga uz òdar Menoetijevu Patròklu
Ničice u prah. Svaki sa sèbe oružje skine
Mjedeno sjajno, tad konje, što visoko njište, odpregnuv
Posjeda ih množîna Aeàkovôg tû uz potómka,
A on im daću, srdcu veselje, dijèliti stane.
Volova bijelih mnogo pod željezom klanih zakŕčî,
Takodje mnogo ovaca i koza vekavih mnogo,
Mnogo bjelozubih svinja, što mnogo imaše masti,
Paljahu pružajuć ih nad ognjem boga Hephaesta.
Krv oko mrtca poteče, da vrčima grabit bi mogo.
Al gospodara brzog Achilleja, Peleju sina,
Achaejski knezovi tad k Agamèmnonu divnom povedu
Nagovoriv ga jedva, jer ljutit zbög drûga bješe.
Kad k Agamemnonu oni pod čador dodjoše jurve,
Onda jasnogrlim umah glasnícima poviknu ondje,
Velji nek pristave tronog uz oganj, ne bi li onog
Mogli navesti, da si izàperê krvave rane.
Al on se nećaše tvrdo i zakletvom još se zakune:
„Tako mi najboljeg boga od sviju i najvišeg — Zeusa,
Nije pravo, da glavom dotaknuti idem se kupke,
Prije no na vatru metnem Patrokla i grob mu naspem,
Dok si ne odrežem kosu, jer druga mi ne će ovako
Žalost u srdce doći, dok živa me bude med ljudma.
Nego na žalostnu mi na gostbu podjimo sada,
A sutra u zoru ti, Agamemnone, kralju junákâ,
Daj zapovjedi drva dovèsti i sve priredit,
S čime mrtvacu valja otići u mrak i tamu,
Neka onoga oganj izgòrî vječni što prije
Izpred očiju nama, da narod podje na poso."
Tako im reče pa se pokoriše poslušno oni.
Brzo si večeru ondje pripremivši stanu se tada
Gostit i zadružne gostbe ni jednom ne uzmanjka srdcu.

A kad se oni jela i pića nadovolje jurve,
Onda spavati u svoj čàdor otidje svaki,
A sin Pelejev legne uz obalu prešumnog mora
Težko uzdišuć tuj Myrmidóncima mèd mnogîm svojim,
Baš na čistacu, gdje su o obalu brizgali vali.
San kad osvoji njega i raztjera iz srdca brige
Sladjan obuzev njeg, jer umòrio vrlo je b'jela
Koljena Hektora goneć k vjetrovitom ilijskom gradu;
Onda jadnoga duša Patròkla pristupi k njemu,
U svem mu nalična bî veličìnôm i očima krasnim
I glasom, i istim ruhom obučena bijaše duša.
Čelo glave mu stane i ovu mu prihvati riječ:
„Spavaš, Achilleju ti, zabòravîvši na mène;
Zanemarivo me živa nijèsi, nego mrtvaca.
Čim prije mene sahrani, da probijem vrata Aida.
Duše utvare ljudi odbijaju mene daleko
Te me preko rijeke ne puštaju, nego onako
Bludim tamo po domu Aidovu širokih vrata.
Cvilim, ruku mi pruži, jer ne ću se ja od Aída
Vratiti više, kada već ognjem spalite mene.
Od prijatéljâ milih daleko smo, med njima sjedit
Ne ćemo više mi ni vijećati, pošto me mrzka
Proguta smrt, već mene pri porodu zadobi ona;
Ali i samu je tebi, Achilleju, bozima slični,
Sudjeno pod zidom pasti blagorodnog trojanskog puka.
Drugo ću nješto ti reć i naložiti, hoćeš li slušat;
Nemoj, Achilleju, mojih od tvojih razstavljat kosti;
Skupa ih metni, kako u domu se vašemu nas dva
Skupa odhranismo, kad me Menoetij iz Opois-grada
Sitna dovede k vama ubojstva poradi jadnog
Onda, kadano sina Amphìdamasôvog ubih
Ludan, ne htijuć ubit rasrdiv se s kocaka na njeg.
Konjanik Pelej me primi u dvore i usrdno mene
Odhrani, subojnikom, Achilleju, tebi me nazva.
Tako nam kosti ista obojici posuda krila
Zlaćeni amfifòrej, što gospodja dade ti majka!"
Odgovarajuć njemu brzonogi reče Achillej:
„Što si mi amo, bratska oj glavo, došo te mèni

Sve to nalažeš sada? Izvršiti sve ću ja tebi,
U svem ću poslušat tebe, što veliš. Al deder pristupi
Ovamo bliže k meni i jedan drugoga malo
Ogrlmo te se ljute nadovoljmo tužnjave oba.“
Reče, – i obje ruke Achillej pruži za njime,
Al ga ne uhvati; i tad odlêtî nalična dimu
Duša pod zemlju cvrčeć. Achillej u čudu skoči,
Rukama objema pljesne i prosbori besjedu tužnu:
„Aj i u dvorima boga Aida njekakve ima
Duše i prikaze ima, al svijesti nikako nema.
Ta noć cijèlu je duša Patròkla jadnog uz mène
Stajala blizu tužeć i ridajuć, svašta je ona
Meni nalagala, njemu neobično bijaše slična.“
Reče i plača želju u svima potakne time.
Kako su oko jadnog mrtvaca ridali, tako
Zora ograne njih ružoprsta. Tad Agamèmnon
Iz čadórâ pošlje odàsvud ljude i mazge,
Neka drva dovezu, a dobar se za njime digne
Junak Merìon tad Idomèneja subojnik hrabrog.
Sjekire noseć u ruku drvosjekle podjoše oni,
Noseć i pletena uža, a pred njima idjahu mazge.
Niz brdo idoše mnogo i nizdo, koso, postràncê.
A kad izvorljivoj Idi u dolove stigoše jurve,
Umah žureć se uzmu dugo'rtom mjedi ods'jecat
Stabla dugovrha oni, te stabla praskajuć jako
Padati stanu. Njih razcijepavši tada Achaejci
Naprte ih na mazge, a one gažahu zemlju
Na ravan doći želéći kroz onu čestinu gustu.
Panje nošahu svi drvosječe, tako bo reče
Junak Merion njim Idomeneja subojnik hrabrog.
Na rpu bace drva na obalu, gdje je Achillej
Mogilu veliku izbro Patroklu i samome sebi.
Kad već svu silu drva po svuda nabacaju, tada
Ostaše skupa te se posadiše; divni Achillej
Umah ratobornim tad Myrmidóncima povikne ondje,
Neka oružje pašu i uz kola upregnu konje.
Oni se dizahu umah i oružje uzmu oblačit,
A tad uzdodrže skoče i borci u kola; zatim

Naprvo podju kola, a ostrag táma pješaka,
Množtvo, a u sredini Patrokla nošahu druzi.
Vlase si rezahu te ih na mrtca bacahu i njeg
Obaspu svega. Odzad Achillej držaše glavu
Turovan, jer je drugara nezazornog slao k Aídu.
Kad već na mjesto dodju, Achillej što im ga reče,
Polože breme i dŕvâ nagrnuše, srdcu veselja.
Tad se brzonogi divni Achillej dosjeti drugom.
Dalje od lomače stane i odreže plave si vlase,
Što ih je Sperchiju bogu već odprije njegovo bujne;
Glednuv na iskričavu na pučinu zlovoljan reče:
„Zaludu otac je Pelej, oj Sperchiju, obećo tebi,
Ako se onamo vratim na postojbinu si milu,
Da ću ti odrezat vlase i žrtvovat tad hekatòmbu
Svetu i nejalovih petdeset ovnova ondje
U vrela bacit, gdje gaj i kadilni oltar imadeš.
Tako se moljaše starac, al želju izvrš'jo mu nisi.
A kad se ne vraćam ja na postojbinu si milu,
Budi mi prosto vlase Patròklu vitezu dati.“
Reče te u ruke milom drugaru kosu si metne
I plača želju junak u svima potakne njima.
Kako su ridali, svjetlo sunčànô ih bilo bi zašlo,
Al k Agamemnonu stupi Achillej divni i rèče:
„Tvoje će riječi, sine oj Atrejev, najviše narod
Achaejski poslušat, — ima još kada se zasitit plača.
Daj ih od lomače sada razpusti i gotovit ručak
Reci im; a mi se oko mrtvaca hoćemo trudit,
Kojim ga valja sahranit i vojvode ovdje nek budu.“
Kad tu junacima kralj Agamemnon začuje riječ,
Odmah razpusti narod k brzìcama jednakim ladjam;
Ostanu ukopnici i drva nakladati stanu,
Lomaču od sto stopa načiniše u šir i u dalj,
Na vrh lomači metnu mrtvaca u srdcu nujni.
Mnoge sporohodne vole vitoroge ì mnogê tovne
Zaklav pred lomačom ovce oko njih se zabave; — iz svih
Sala junačina uzme Achillej i pokrije time
Od nogu mrtca do glave, i oguljene oko njeg
Naklada klanice. Tad amfifòreje metne uz òdar

Masti ï meda pune i prisloni. Četiri konja
On visokòvrata žurno na lomaču baci — veòma
Uzdišuć. Devet je pasa gospodar imao ovaj —
Sve razbludníkâ, a dva Achillej zakolje te ih
Baci na lomaču; dvanajst sinova trojanskih vrlih
Sjecati stane o zlu u duši misleć im svima;
Baci ih u jaku vatru u gvozdenu, neka ih jede.
Onda zajeca i svog drugara po imenu zovne:
„Zdrav, oj Patroklo moj, sve ako si već kod Aida,
Sve ću izvršiti tebi, što prije ti godjer obećah;
Dvanajst obećah ti vrlih sinova junačina trojskih,
Sve će ih oganj s tobom izjedat, a Priamu sina
Hektora ne dam ognju izjedat, već psima ga dajem.“
Tako grozeć se reče, al na njeg ne dodjoše pseta,
Nego Zeusova kći Aphrodita po danu, po noći
Čuvaše njega od pasa ambrosijskim mažuć ga uljem,
Da mu Achillej kožu ne oguli vukuć ga mnogo.
A mrku maglu Phoebo Apollon nad njim navuče
Spustiv ju na polje s neba i pokrije čitavo mjesto,
Kako se protego mrtvac, da ne bi jarko mu sunce
Okolo žila i uda osušilo čitavo meso.
Ali još oganj mrtvog Patrokla gorio nije;
Tad se brzonogi divni Achillej domisli drugom:
Stavši od ognja dalje vjetara se dvojici stane
Boreju, Zephyru molit i obrekne krasne im žrtve;
Vrlo ih moljaše zlatnog iz vrča lijuć im vino,
Dà dôdjû, neka bi brže izgorjela mrtva tjelesa,
Nek bi se oganj uzmahn'o na drvima. Irida brza
Molitve njegove čujuć oglàsnica vjetrima dodje.
Oni se upravo skupa u dòmu Zephyra ljutog
Gostbom častiše. K njima dotrčavši Irida stane
Na prag kameni; a kad već očima spaze ju vjetri,
Poskoče umah svi i pozove svaki ju k sebi.
Al sjest ne htjede ona, već ovu besjedu rekne:
„Nije mi sjedanja, jer se k okeanskim vodama vraćam
U aethìopskû zemlju, gdje bozima sad hekatombe
Kolju, žrtava svetih da ondje okusim i ja;
Ali Boreja moli i Zephyra bučnog Achillej,

Neka bi došli; on im obećava klanice krasne.
Lomaču u plamen njemu uzpir'te, na kojoj Patròklo
Leži, kojega svi oplakuju sada Achaejci."
Tako rekavši ode, a vjetrovi umah se zatim
Dignu gromotno bučeć i oblake pred sobom vijuć.
Brzo duvati dodju na pučinu, vali se dizat
Stanu pod popuhom šumnim. Do grudaste dospiju Troje
I na lomaču padnu, a oganj grozoviti počne
Praskati, te noć cijelu fijùkajûć, duvajuć skupa
Lomačin dizahu plam; a Achillej uzevši dvovrč
Čitavu noć iz vrča iz zlatnoga grabljaše vino
Te ga ljevaše junak po zemlji i močaše njime
Zemlju i zàzîvâše Patrokla jadnoga dušu.
Kao što rida otac, kad kosti mladoženje sina
Pali, koji je smrću raztužio jadnoga otca
I mater, tako je rido Achillej drugarove kosti
Paleć, uz lomaču pužuć i jecajuć tužno za njime.
Kad već danica ide, da na zemlju dojavi svjetlo, —
Za njom nad morem puca u božurnom peplosu zora, —
Tušit se lomača stane i prestane gorjeti plamen;
Tada se vjetrovi natrag u dvorove povrate svoje
Po moru thračkom, a ono nabujav, nabreknuv zaúčî.
Onda se pristrani dalje od lomače divni Achillej,
Počine trudan i san na njèga sladjani padne.
K sinu se Atrejevom na izkupe kupljahu ljudi;
Njihovog hoda lupa i tutnjava probudi njega,
On se podigne te im ovako prihvati riječ:
„Atrejev sine i vi boljari achaejskog puka,
Najprije žarkastim vinom ugasite lomaču dajte
Svu, kolìkô doségnu silovita vatra, a zatim
Kǔpimo kosti Patrokla, Menoetiju sv'jetloga sina,
Dobro razbírajûć njih, a lagano njih je prepoznat.
Lomači ležo je on po srijedi, a ostali dalje
Gorahu, — ljudi i konji mješovito sasvim na kraju.
Onda ih metnimo žaru u zlaćenu, dvostruko salom
Pokrijmo njih, dok i sam k Aidu ne odem i ja.
Mogilu veliku vrlo načiniti ja vam ne velim,
Nego priličnu tako; Achaejci poslije mogu

Mogilu tu povećat, razširit, kojino za mnom
Budete ostali živi u ladjama punim vesálâ.“
Reče, te oni se svi Achilleju pokore brzom.
Najprije žarkastim oni ugasiše lomaču vinom,
Dokle je došao plamen i dubok pepeo pao.
Plačući bijele kosti ljuborodnog uzmu drugara
U zlatnu kupiti žaru i dvostruko nameću sala,
I to u čàdor metnu i pokriju omotnim platnom.
Onda okružiše grob i unutra baciše temelj
Okolo lomače, a tad odozgo nasuše zemlje.
A kad već naspu, tad se i povrate. Onda Achìllej
Ondje ustavi puk i u široki posadi okrug;
Iz ladja dare iznese, iznese tronoge, kotle,
Konje i mazge izvede i bikove jakijeh glava;
Uz to i žena još krasnopojasnih i sivog gvoždja.
Najprije kȍnjîcima brzonogim darove sjajne
Postavi; prvomu ženu, što divotne znadjaše posle,
Nek si ju nosi, i uhat od dvadeset ȉ dvije mjere
Tronog; a kobilu drugom šestàkinju postavi ondje, —
Još je ujarmio nije, a mazgom bijaše bredja;
Trećemu konjiku koto nežèžen ostavi lijep,
Četir je hvatao mjere i sv'jetao jošte je bio;
Četvrtom talenta dva junaku ostavi zlatna;
A petom još nežežènu i dvostruku ostavi žaru.
Onda se osovi on i Argejcima besjedu rekne:
„Sine Atrejev oj, i achaejski vi nazuvčári,
Kȍnjîke darovi tu u krugu čekaju evo.
Da se u slavu drugom nadtȓkujêmo Achaejci,
Prve bih dobio ja i u čàdor odnio dare;
Znate bo sami, da su u mene najbolji konji,
Jer su bezsmrtni oni; Posìdôn je momu ih otcu
Peleju dao, a on obojicu predade meni.
Ali ću ostati ja, brzokopitni ostat će konji,
Kad su izgubili svoga uzdodržu dičnoga, slavnog,
Blagoga, koji je često veòma njihovu grivu
Uljem poljevo židkim okupavši vodom ih bistrom.
Oni za njime žale stojéći, griva im spada
Na zemlju; oni stoje i turovni u srdcu jesu.

A vi se spremajte drugi po vojsci, koji se od vas
Uzda Achaejac u konje i u kola kovana svoja.“
Tako Achillej reče i konjici brzi se dignu.
Prvi od sviju kralj junaka ustane Eumel,
Mili Admetov sin, na glasu sà kôlâ borac;
Za njim Tydejev sin Diòmêd digne se jaki,
Trojanske upregne konje, Aenèji što ih je bio
Oteo, kad je sama Aeneju spaso Apollon.
Za njim se Atrejev sin plavokosi digne Menelaj,
Zeusovo čedo, i dva brzonoga upregne konja:
Bratovu kobilu Aethu i svojega konja Podàrga,
Aethu Anchisov sin Agamemnonu dade Echèpol
U dar, da ne treba poć pod vjetroviti Ilij, već doma
Da u nasladi bude, kad veliko dade mu Zeus-bog
Blago; u Sikyónu u širokom živio on je.
Upregne kobilu tu Menelaj preželjnu trke.
Četvrti pako Antìlok ljepogrive opremi konje
Nestora gospodara prehrabrenog Neleju sina,
Svijetli sin Antilok; iz Pyla mu bijahu brzi
Konji, što vučahu kola. Tad k sinu otac pristupiv
On mu — mudru po sebi — progovori želeć mu dobro:
„Tebe su mlada bozi zavoljeli Zeus i Posìdôn,
Oj Antiloče sine, naučili oni su tebe
Svakako borit se s kola, te ne treba mnogo te učit;
Okolo biljege znaš zaokrénut, al tvoji su konji
Sporiji od drugih trčat i bojim se, dobra bit ne će.
Onih su konji brži od tvojih, al sami junaci
Ne znaju dòmislit se od tèbe ničemu više.
Nego, dragiću, ti se sad u pamet svakako uzmi;
Gledaj, da nikako tebi ne umaknu darovi, sinko.
Pameću više vrijedi drvosječa, nego li snagom,
Pameću ravna i kŕmâr na iskričavome moru
Ladjom brzìcôm, koju nabacuju po moru vjetri.
Pameću jedan je bolji uzdodrža, nego l' je drugi.
Nego kada se tko u konje i u kola uzda
I kad ovùdâ onùdâ daleko zaokreće ludo,
Konji mu trkalištem zastranjuju, kad ih ne drži;
Al tko lukavstva zna, sve ako su gori mu konji,

Uvijek biljegu gleda, iz bliza ih okreće pamteć,
Kako je prvom konje pritegnuo uzdama kožnim;
Sigurno drži konje i motri, tko li je pred njim.
Znak ću ti reći očit veòma, ne će ti umać.
Drvo köliko hvat u zemlji suho ti stoji,
Hrast il omòrika; ono od daždova ne trune ništa;
Dva zabodèna su kama na strani svakoj uz njèga,
Gdjeno se sastaju puti, a okolo utrk je ravan.
Ili je stećak tu junaka pokojnog davno
Ili je biljega to od predjašnjih stvorena ljudi,
Te to brzonogi divni Achillej odredjuje za znak.
K njemu se dobro primakni te kola i konje iz bliza
Tjeraj, a sam se ti u pletenim kolima svojim
Malo na l'jevo nagni, a konju desnomu vikni
Te ga ošini, njemu iz ruku si uzde popusti:
A konj lijevi nek se do biljege primakne tamo,
Da ti se učini, da je do vrha biljezi segla
Glavčina krasnog kotača, al čuvaj se kamen dodirnut,
Da si ne raniš konje i ne slomiš kola; veselje
To bi drugima bilo, a samomu tebi sramota.
Nego, dragane, misli i oprezan budi der sada.
Ako l' bo tjerajuć konje uz biljegu prodješ, tad nema
Tko bi te skočivši mogo il dostići ili pretèći,
Pa da i divnoga tjera Arìona za tobom, brzog
Konja Adrèstovôg, koji od božjega bijaše roda,
Il dobre konje, što ih Laomedon odgoji ovdje."
Nestor, Nelejev sin, izrekavši na zemlju sjedne,
Pošto je milome sinu o svemu rekao glavno.
A peti junak Merìon ljepogrive opremi konje.
Svi se u kola uzpnu i ždrebove bace; Achillej
Prom'ješa njih te izskoči ždr'jeb Antiloku, sinu
Nestora divnog; za njim gospòdâr dobije Eumel,
A tad Atrejev sin Menelaj kopljanik slavni;
Za njim dobi Merion, da potjera; a zadnji dobi
Najjači od svih njih Diomed, da potjera konje.
Stanu po redu svi, a Achillej pokaže znak im
Na polju ravnom daleko, a pazitelja božànskôg
Odredi Phoenixa, koji već otcu mu pratilac bješe,

Neka na trčanje pazi, po pravici neka sve kaže.
Tada podjedno svi na konje podignu biče,
Uzdama udare njih i brźo viknu riječma.
Poljem pohite konji i prionu put prevaljivat
Brzo, od ladja dubkih dalèko; pod prsima njima
Stane se dizati prah ko oblak ili oluja,
Griva im pol'jetaše na popuhu vjȇtrôvâ svima,
A kola njihova sada mnogohranku ticahu zemlju,
A sad skakahu u zrak; u kolima svaki u svojim
Stajahu upravljáči i u svakom kucaše srdce
Pobjede željnu; svak povikivao svojim je konjma,
Oni jednako prašeć po onom lećahu polju.
Kada su zadnju već trku brzonogi trčali konji
K moru se vraćajuć sinjem, tad svakog se vidjaše jakost,
Stanu bježati prugi; Pherétiju unuka dičnog
Hitre kobile brzo pretèkû druge već konje,
Tydejevoga sina ždrijebci stizahu trojski
Za njima, ne bjehu od njih dalèko nego na blizu;
Sve se činjaše, da će na ona popet se kola;
Široka Eumelova ramena i ledja već sapom
Grijahu, glave bo na nj su položili dalje letéći.
Eumela prestigo tad bi Diomed, il bi ga stigo,
Na Diomeda da se ne razsrdi Phoebo Apollon,
Kojino sjajni bič iz ruku izbije njemu.
Od gnjeva prospu se suze iz očiju onom junaku,
Kada kobile vidi, gdje bježe mnogo još jače,
A dva njegova ždrebca zaostaše bježeć bez biča.
Ali opazi dobro Athena, kako Apollon
Prevari Dioméda te ona puku pastíra
Stigne i dade mu bič i konje mu nadahne snagom.
Onda za sinom ona Admétovim srdita podje
Te mu prelomi jaram, a kobile njegove umah
Trgnu na dvije strane, i rudo na zemlju padne,
A sam se izvali Eumel uz kotač iz kola krasnih,
Lakte si ozledi on i usta i nosnice obje,
Čelo nad obrvama natuče si, oči mu obje
Prepune budnu suza i besjeda zapne mu bujna.
Tydejev okrene sin brzokopitne ravnajuć konje,

Odvoji od drugih junak daleko, jer mu Athena
Boginja ohrabri konje i njemu proslavu dade.
Za njim je Atrejev sin plavokosi stizo Menelaj.
Konjima svojega otca Antìlok povikne tada:
„Počnite i vi dva, potegnite kola što brže.
Ja vam ne velju, da se utrkujete sa konjma
Hrabroga Tydeju sina, brzine kojim je sada
Boginja dala Athena i proslavu dala junaku;
Nego stignite brzo Menelaja dičnoga konje,
Nemojte za njima ostat, da kobila ne bi vas Aetha
Ŏbasûla sramotom. Što ostaste, predobri konji?
Ja ću vam nješto reći i tako će doista biti.
Ne ćete imati njege od Nestora, puku pastira,
Nego će oba vas on oštroreznom posjeći mjedi,
Ako li s nemara svog rdjàvijî dar donesémo.
Nego ajdete vi i potècte, što možete brže.
A ja ću nastojat sam i gledat ću, kako ću moći
Proći tijesnim putem, izmaknut mi nikako ne će.“
Reče, a oni se vike pobojavši svog gospodara
Jače polete, al samo za časak; i brzo za time
Opazi tijesni put Antilok srčani ratnik.
Bila je zemlje puklìna, gdje voda se sabila zimska
I put prodrla te je izdubila čitavo mjesto.
Tuda je tjero Menelaj i sukoba dobro se čuvo,
A brzokopitne konje Antilok okrene na stran
Izvan puta držeći i tjeraše malo odkrenuv.
Atrejev sin se poboji, Antiloku povikne zatim:
„Ludo konjima ravnaš, Antiloče, ustavi konje;
Put bo je uzak, brzo na širemu moć ćeš me preteć;
Pazi, da ne trkneš kolma i ne smrviš mene i sebe.“ —
Reče, al konje Antilok još ì jače potjera tada
Bičem šibajuć njih i gradeć se, kanda ga ne ču.
Kòliko kolut preko raménâ bačen odleti,
Što ga je hitio mladić ogledajuć se u snazi,
Toliko njegovi konji preteku, te ostanu ostrag
Konji Menelaja, jer sam pritégnu junak ih navlaš,
Da brzokopitni konji na putu se strknuli ne bi
I krasno pletena kola prevalili te se u prahu

Ne bi junaci našli tolìkô za pobjedom hrleć.
Psujući onog reče plavokosi junak Menelaj:
„Strašnijeg nema od tebe, Antiloče, čòvjeka drugog.
Odlaz'; ne rèkosmo pravo Achaejci, razuman da si.
Ali nikako ne ćeš bez zakletve dara odnèsti."
Reče ì vîknê svoje na konje veléći im riječ:
„Nemojte prestajat nujni u duši, nemojte stajat.
Prije će onim se konjma utruditi koljena, noge,
Nego li vama, jer u ni jednog mladosti nema."
Reče, a oni se vike pobojav svog gospodara
Jače polete i brzo na domak onima dodju.
Achaejski sinovi tada u krugu sjedeći dalje
Gledahu konje, a oni poljànôm lećahu prašeć.
Najprvi kretski vodj Idomenej opazi konje,
Jerbo je izvan kruga na poglednu sjedio mjestu
Najgornji; on izdaleka vikača čuvši prepozna,
Opazi takodje konja, koj izticaše se jasno,
Koji je bio inače ridj, a na čelu je njemu
Biljega stajala b'jela, okrúgla kanoti mjesec.
Onda se osovi on i Argejcima besjedu rekne:
„Prijatelji, oj mudre čelovodje argejskog puka,
Sam li nazirem ja brzonoge konje, il i vi?
Drugi se konji meni pričinjaju, sad da su bliže,
Takodje čini se drugi uzdodrža; na polju ondje
Ostaše kobile onog, što onamo trčahu bolje.
Najprije opazih njih, gdje obídjoše biljegu tamo,
Al sad ih nikako vidjet ne mògu. Po polju svuda
Gledam trojanskom ja i obaziru moje se oči.
Jesu l' uzdodrži uzde izmàkle te ne mognu konja
Oko biljege stegnut il nije l' zavinuo pravo?
Ondje se srušio, mislim, i slomio kola, te njemu
Kobile strugnuše, pošto bjesnoća im obuze srdce.
Nego ustante i vi, te vidite, jer ja ne mògu
Dobro razabrat, al junak pričinjuje meni se ono
Da je Aetólac po rodu, Argejcima kojino vlada:
Jaki Diomed, sin konjokrote Tydeja onog."
Al sin ga napadne ružno brzonogi Ojlejev Ajas:
„Što to naklapaš ti, Idomeneju? Jošte daleko

Kobile na polju one poskokljive širokom lete.
Ta ti najmladji baš nijesi u argejskom puku
Nit najbistrije tebi iz glave gledaju oči.
Vazda naklapati znadeš riječma; a nije ti sile,
Da naklapalo budeš; ta ì boljih ima od tebe.
Iste su kobile blizu i sada, koje su bile,
Eumela, a on drži u rukama uzde stojeći.“
Srdit vojvoda kretski unatoč odgovori njemu:
„Ajase svadljivče prvi, oj zlobniče, u drugom svem si
Medju Argejcima gori, jer neljubko srdce imadeš.
Nego se obkladmo dajmo za tronog ili za koto,
A Agamemnon divni obojici svjedok nam budi,
Koji su naprvo konji, da znadeš, kad plaćao budeš.“
Reče i sin se brzi Oìlejev podigne Ajas
Srdit i gotov oštrim riječma njemu odvratit.
Svadja bi bila se tad produljila med njima dvjema,
Da sam ne bude usto Achillej te razvad'jo oba:
„Ti Idomeneju, i ti, oj Ajase, nemojte oštrim
Dulje se r'ječat riječma, jer nije ni dolično vama.
I vi bi zamjerili, da tako radi tko drugi.
Nego sjedite tu u krugu i motrite konje;
Oni će sami hrleć za pobjedom brzo dotrčat
Ovamo; tad će vas svaki razpoznati argejske konje,
Koji li zadnji bježe za inima, koji li sprijed.“
Reče, a Tydejev sin veòma dotjera blizu
Konje i šibaše njih po ramen'ma, a oni su noge
Dizali u vis, put prevaljivali oba su brzo.
Jednako grudice prâ na uzdodržu padahu sada,
A kola urešena i kositrom ï zlâtom mnogim
Trčahu iza obájû brzonogih konja, te nije
Iza naplataka kotača kolòmija velja
Sitnom bila u prahu, a konji letješe hrleć.
U sredìni kruga Diomed stane, te konjma
Silan kapaše znoj sa prsiju ï s vrâta na tle.
A sam junak kola iz presjajnih na zemlju skoči,
Nasloni bič uz jaram; i ne htjede Sthenelo jaki
Čekati dugo, već on pohitjev darove uzme
Te drugarima dade prehrabrenim ženu odvèsti

I još uhati tronog, i konje stane odprezat.
Za njim Nelejev unuk Antilok dotjera konje
Lukavstvom, a ne brzinom pretekav Menelaja dičnog.
Ali i tako blizu Menelaj držaše konje.
Kako daleko je konj od kotača, kad gospodara
Svojega po polju vozi i vuče za sobom kola;
Skrajnji repa mu vlasi dodiruju naplatak točka,
Koji se okreće brzo veòma, te med njim i konjem
Nema prostora mnogo, poljànôm kad širokom trči; —
Tòliko Atrejev sin za Antilokom čestitim osta.
Najprije bješe od njega, koliko se može dobacit
Diskom, al brzo ga stigne, jer jakost je sve više rasla
U Agamèmnonovê ljepogrive kobile Aethe.
Da su još dalje njih obadvojica imala trčat,
Ne bi ga stigao samo, već prestigo bio bi njega.
Subojnik pako vrl Idomenejev vitez Merion
Bješe kopljòmet dalèko za preslavnim Atreja sinom,
Jer najsporiji bjehu ljepogrivi njegovi konji,
A on najmanje vješt na utrku tjerati konje.
A sin Admetov dodje od sviju zadnji junaka
Krasna vukući kola i konje tjerajuć napred.
Bude ga žao brzom Achilleju, kada ga spazi,
Te med Argejcima stavši progovori krilate r'ječi:
„Najbolji junak nut brzokopitne zadnji sad tjera
Konje, al takov mu dar udijèlimo, kakov je pravo,
Drugi; a prvi dar nek Tydejev sin si ponese."
Tako im reče i svi povladiše, kako je reko.
Tad bi mu konja, — kako povladiše, — dao Achillej,
Ali se Nestora sin junačine digne Antilok
Te se s Peleja sinom Achillejem pravdati počne:
„Vrlo ću na te se srdit, Achilleju, ako li riječ
Izvršiš tu, jer oduzeti dar sad spremaš se meni
Misleći, što su kola zaostala ì hitri konji
Njemu, a junak je dobar. Al bješe mu molit se vječnim
Bozima, zadnji tad ne bi brzonoge dotjero konje!
Ako li žališ njega i u srdcu on ti l' je mio;
Zlata ti leži dost u čadòru, mjedi, ovácâ
I brzokopitnih konja i robinja dosta imadeš;

Uzmi što od tog te njega još i većim darivaj darom
Poslje il umah sada, da pohvale tebe Achaejci.
Ove kobile ne dam, nek pokuša o nju se sa mnom
Ogledat, koga je volja u koštac sa mnom se primit.“
Reče, i nasmija tad se brzonogi divni Achillej
Rad Antiloku, jer drag Antilok mu bijaše drugar,
Te odgovarajuć njemu progovori krilate r'ječi:
„Ako l', Antiloče, veliš, da Eumelu dar iz čadòra
Drugi dadem, učinit ću to, te oklop ću njemu
Mjedeni dati, što ga odùzêh s Asteropaéja;
Sjajnim je oklop taj sve okolo kositrom oblit,
Ljevanim kositrom, oklop vrijediti taj će mu mnogo.“
Reče te milome kaže Autòmedonu donesti
Dar iz čadora, a taj i otidje i dar donese;
U ruke Eumelu da ga, a ovaj ga veselo primi.
Tada se med njima digne Menelaj u srdcu jadan
I gnjeva težkoga pun na Antiloka; u ruke njemu
Žezlo oglasnik metne i argejskom narodu šutjet
Reče; tad med njima junak bogoliki prosbori riječ:
„Što si učinio to, Antiloče, razumni njekoč?
Moje junačtvo si ti osramòtio, konje si moje
Ustavio i svoje rdjavije potjero napred.
Nego dederte, mudre čelovodje argejskog puka,
Sudite po sredìni obojici, ne po milòsti,
Da mjedenhalja koji Achaejac ne rekne poslje:
„„Zanio Atrejev sin je Menelaj Antiloka lažju
I sad si kobilu vodi, a njegovi mnogo su gori
Konji, sve ako je sam junačtvom bolji i snagom.““
Al ja ću sam presudit i ne mislim, da će me moći
Ikoji Danajac korit, jer pravedna presuda bit će.
Dodji, gojenče Zeusov, Antiloče, kako je pravo;
Pred kola stanider ti i pred konje ì vitkî drži
Bič u rukama, kojim brzonoge tjero si konje;
Primi ih te se zakuni zemljodržom bogom, što trese
Zemljom, da návlaš nijesi ni pr'jevarom kola mi smeo.“
Razumni na to njemu Antilok odgovori ovo:
„Strpi se, ta ja od tebe, oj kralju Menelaju, jesam
Mnogo mladji, a ti i stariji ì boljî jesi.

Znadeš, kakovih ima grijeha u čovjeka mlada:
Volja je brža u njèga, al pamet je njegova slaba.
Nek ti se zato srdce uztrpi; a kobilu tebi
Dat ću, koju zadòbih; pa ako uztražiš štogodj
Drugo iz mojeg čadòra, daròvat bih volio i to
Tebi odmah, no tebi, oj gojenče Zeusov, iz duše
Izpasti za dane sve i pred bozima ostati grješnik.“
Reče te Nestora sin junačine kobilu vodeć
Umah ju u ruke dâ Menelaju. Tomu se srdce
Razblaži, kao što rosa po usjevu, kojino raste,
Po klasju pada, kada oranice stršiti počnu; —
Tako se razblaži tebi, Menelaju, srdce u grudma.
Besjedu započne s njim i krilate prosbori r'ječi:
„Ja ću, Antiloče, tebi popustiti, ako i jesam
Srdit, jer lud nijesi ni vjetrenjast ni prije bio,
A sad je um ti mladost prevladala. Samo se čuvaj
Drugi put varati ljude. od tèbe koji su bolji.
Ne bi me brzo mogo Achaejac drugi umirit,
Nego si mnogo ti nastrado, pretrpio mnogo
I brat tvoj i otac junačina, — svi radi mène.
Zato se dajem tebi umolit i kobilu tebi
Dajem, koja je moja, nek vide i ovi, da nije
Meni goropadno srdce u grudima, tvrdo da nije.“
Reče, Noemonu dade Antilokovom drugáru
Kobilu voditi, a sam tad presjajni kotao uzme.
Onda zlaćena dva Merion talenta uzme,
Četvrti, koji je tjero. Još dvostruka ostade žara
Peti dar; a Nestoru nju Achillej je dao
Noseć ju preko kruga te rèče pristupivši k njemu:
„Na i tebi ovo, oj starino, zaklad nek bude,
Spomen pogreba jadnog Patrokla, jer ne ćeš ga više
Živa med Danajci vidjet. A ovaj ti dajem onako
Dar, jer rvat se ti, ni pesnicama se ne ćeš
Tući nit kopljem ćeš gadjat ni trčati nogama brzim,
Jerbo te starost težka već pritište.“ — Tako mu reče
I dar mu u ruke metne, a onaj veseo primi,
Besjedu započne s njim i krilate prosbori r'ječi:
„Sve si doista to po pravici kazao, sinko!

Noge mi, dragi, nijesu ni koljena sigurne više,
Već mi se ruke s ramena obaju ne miču brzo
Ej da pomladit se mogu, da snagom sjeknuti mogu,
Ko Amarỳnkeja silnog na bupražkom kad su Epéjci
Polju pokapali, sinci kad kraljevi borbene dare
Metnuše; tada meni ni jedan Pyljanin jednak
Ne bješe niti Aetólac junačina niti Epéjac.
Pesnicom svladah tad Klytoméda, Enopu sina,
Rvanjem dobih Ankaéja Pleurónjana, koji se na me
Digo. A Iphikla, dobra junaka, trkom nadtrčah,
A Polydóra tada i Phyleja nadmaših kopljem.
Samo me kolima do dva pretekoše Aktorióna,
Brojem jači od mene i pobjedu zavideć meni,
Za to i dobiše baš od sviju najljepše dare.
Oni su bili blizànci te jedan je sigurno ravno,
Jedan je sigurno ravno, a bičem je tjerao drugi.
Takov sam bio tada, a sada nek mladji se takvih
Laćaju poslova, a ja pokorit se starosti imam
Jadnoj; a tada sam medju junacima bio na glasu.
Nego idi i svojeg drugara borbama slavi.
A to veselo primam i meni se raduje srdce,
Što me se jednako sjećaš ljuborodna te na paméti
Imaš, kako me valja u argejskom častiti puku;
A bozi dali ti ljubav za ovo, srdcu veselja.“

Tako mu reče te Pelejev sin med Danajce guste
Otide pohvalu čuvši od Nestora, Neleju sina;
Tad on borbene dare za šakanje odredi bolno.
Tegleću mazgu sveže šestakinju tada u krugu;
Još je ujarmio nije, — ujarmit ju vrlo je težko.
Pobjedjeníku dvovrč za nagradu ostavi ondje.
Onda se osovi on i Argejcima besjedu rekne:
„Atrejev sine, oj nazuvčari i vi, Achaejci,
Dvojici najboljih recmo junaka, neka se dignu
I nek se na šake biju za ovo. Kojemu od njih
Pobjedu dade Apollon i priznaju svi mu Achaejci,
Mazgu nek tegleću uzme i s njome se vrati u čàdor,
A koj pob'jedjen bude, odnèsti taj će si dvovrč.“

Reče, i junak se vr'o i velik podigne odmah,

Sin Panòpejev Epej u šakanju bolnome vještak,
Tegleću uhvati mazgu i ovu progovori riječ:
„Neka ovamo dodje, tko želi dvovrč odnesti;
Mazgu Achaejac, mislim, ni jèdan ne će odvesti
Mene u šakanju svladav, u čemu sam — dičim se — prvi.
Ili zar dosta nije, u boju slabiji što sam?
Ta u djelima svima i ne može vještu se biti.
Sada ću kazati nješto i tako će doista biti.
Naskroz ću strgati kožu i slomiti kosti ću njemu,
Pa ga nek ukopnici u skupu čekaju ovdje,
Da ga iznesu odavde, kad moje ga svladaju ruke.“
Tako im reče, i svi umuče i svi ušute.
Samo mu ustane jedan bogoliki junak — Eurỳal,
Komu je otac bio Mekìstej, Talaja kralja
Sin; a Mekistej je taj u Thebu došao jednoč,
Kadno je umr'o Oedip, na pogreb; tu je Kadmejce
Svladao sve; a njegovu sinu pomagat Diomed
Kopljanik slavni stane i bodrit ga želeć mu vrlo
Pobjedu. Najprije pojas na njega metne, a zatim
Od kože poljskoga bika poìzrezâno mu dade
Remenje. Opasâni tad oba stanu u krugu
Baš u sredini, ruke obojica žilave dignu
Te se zalete, težke zapletu se njihove ruke.
Čeljusti počnu im strašno škrgútati, iz svih im uda
Tečaše znoj; a Epej na jednoč poskoči divni
I lupi onoga, dok se oglédo, u òbraz, te onaj
Ne mognu stajati dulje, na prečac mu oba se b'jela
Koljena smotaju. Ko što pod dodirom Boreje riba
Baca se haluge punom po žalu i crni val ju
Pokrije; — tako se baci i onaj, kad udaren bude.
Al ga junačina digne i osovi Epej, drugari
Pristupe pa ga kroz krug povedu, noge se njemu
Vukle, debelu krv izbacívo je, glavu obaro.
Omamljena ga druzi povedu medjù sobom te ga
Posade, za tim odu i njemu dvovrč donesu.
I treće borbene dare Achillej odredi odmah,
Dare za rvanje bolno pokàzujûć ih Argejcem,
Veliki tronog, što stoji u ognju, tko drugoga svlada. —

Goveda dvanajst vrijedna cijeniše med sobom svi ga; —
Pobjedjeniku ženu u mnogijem poslima vještu
Odredi; četiri vola vrijednu cijeniše svi ju.
Onda se osovi on i Argejcima besjedu rekne:
„Dižte se, koji se ovoj u borbi želíte oglédat.“ —
Reče, — te veliki sin Telamónov se podigne Ajas,
Drugi se digne Odyssej domišljati, vješt predobívat.
Oba se opašu njih i tada u okrug zadju.
Jedan drugoga primi za laktove žilavim rukam',
Ko što se primaju rozi na krovu, kojeno tesar
Načini slavan želéći uklonit se sili vjetárâ.
Čvrsto ščepaše ruke silovite ledja, te ona
Stanu grohotati; znoj obadvojicu oblije vlažni:
A po rebrima i po ramen'ma se masnice guste
Od krvi crvenkastê obojici izpnu; a oni
Pobjedu željahu dobit rad tronoga ubavog onog;
Niti je svaliti mogo Odyssej ni na tle oborit,
Niti je mogao Ajas, jer jaki se ne do Odyssej.
Kad dodijavati to nazuvčarom već stane Achaejcem,
Onda veliki sin Telamonov progovori Ajas:
„Zeusovo čedo, domišljat Odysseju, sine Laertov,
Digni me, il ću ja tebe, za ostalo brini se Zeus-bog.“
Reče te dizat ga stane, al lukavstvo speti Odyssej
Te u prijegib ga sgodi u koljeno, ì s nogû njega
Ukine; Ajas se sruši, a na prsa njemu Odyssej
Padne te motriše svi Achaejci i diviše svi se.
Zatim ga divni stradalac Odyssej dizati stane.
Malo ga gane sa zemlje, al ne mogaše ga dignut;
Ajas mu koljeno pregne, tad nadju se oba na zemlji
Jedan uz drugoga blizu, okaljaju oba se prahom.
Trećom bi skočili oni i opet bi stali se rvat,
Da se ne digne sam Achillej i branit im stane:
„Nemojte više se trudit i nemojte trti se u zlu;
Pobjedu oba imáte i jednake uzevši dare
ldite, ì drugî da se Achaejci boriti mogu.“
Tako im reče, pa se pokoriše poslušno oni.
Obrišu prah sa sèbe, hitóne zatim obuku.
Umah darove druge brzìni metne Achillej:

Ubav srebrni vrč, što hvatao šest je u sebi
Mjera, a svojom ljepotom na zemlji bješe cijeloj
Najljepši, jer su ga krasno izradili vješti Sidónci,
A Phoeničani njega dovezoše po moru mrkom,
Ustave ladje u luci i Thoasu daše ga u dar;
A sin Jesonov Eunej Patròklu vitezu vrč taj
Za sina Priamovog Lykóna ucjenu dade;
Za dar ga borbeni u čast drugaru metne Achillej,
Koji će nogama hitrim od sviju najbrži biti;
Drugomu odredi bika i krupna i pretila salom,
A pô talenta zlatnog junaku zadnjemu metne.
Onda se osovi on i Argejcima besjedu rekne:
„Dižte se, koji se ovoj u borbi želíte oglédat.“
Reče — i sin se brzi Oìlejev podigne Ajas,
Za njim Odyssej se digne domišljati, treći Antilok,
Nestorov sin, u trku je on prevazìlaz'jo mladež.
Stanu po redu svi, a Achillej pokaže znak im.
Od postajališta junáci potŕčaše; a sin
Brzo Oìlejev druge preteče, Odyssej za njime
Stizaše divni preblizu. Ko ženi pri prsima cijev
Kad krasnopòjasnôj stoji, a ona ju vješto veòma
Rukama baca, i kroz navítak poutku vuče,
Blizu prsî ju ima; — Odyssej tako je blizu
Trčo i u stope stupo, dok nije se prašina slegla;
Dahom je divni Odyssej obasipo Ajasu glavu
Jednako brzo trčéći. I klicahu svi mu Achaejci
Pobjede željnu; oni i batriše vrlo ga žurna.
Kada već utrku zadnju junaci trčaše, tad se
U srcu pomoli svome Odỳssej divni Athéni:
„Čuj me, o božice, dodji pomoćnica nogama mojim.“
Takovu molitvu reče i Pallada ču ga Athena,
Brze mu noge dade i koljena ì ruke ozgo:
I kad već hotješe k daru doletjeti, onda se bježeć
Oklizne Ajas, — jer ga Athena ustavi, gdje je
Ležo od zaklanih gnoj od goveda rikoča strašnih,
Koje je poklo Achillej brzonogi u čast Patroklu;
Gnoja se govedjeg zubi i usta napune onom'.
Dodje Odyssej, divni stradálac, njega pretekav

I vrč si uzme, a Ajas tad svijetli govedo primi.
Toga poljskoga bika držéći rukama za rog
I pljujuć gnoj iz usta progovori riječ Argejcem:
„Aj zapriječila mene za c'jelo je boginja, koja
Pristaje kanoti mati k Odysseju, pomaže njemu.“
Tako im reče i svi nasmiju sladko se njemu.
A zadnji borbeni dar odnese sebi Antilok
Smijuć se te on ovu Argejcima besjedu rekne:
„Reći ću nješto vam, druzi, sve ako znate i sami:
Bezsmrtni bozi časte i sada starije ljude.
Ajas doduše je malo od mene stariji samo,
Ali je predjašnjeg on pokoljénja, od predjašnjih ljudi;
Ljudi ga vèlê stara, držéća, al težko se s njime
Osim Achilleju drugim Achaejcem svim utrkívat.“
Reče i prodiči tim brzonogog Peleju sina;
Onda će njemu ovu Achillej prihvatit riječ:
„Ta ti pohvala ne će, Antiloče, zaludna biti,
Nego ću jošte ti dodat polovicu talenta zlatnog.“
Reče i u ruke dâ mu, a onaj veseo primi.
Onda Pelejev sin dugosjeno koplje donese
Pa ga u okrug metne, i kacigu i štit, što bješe
Odora Sarpedóna, a s njega ju skinu Patroklo.
Onda se osovi on i Argejcima besjedu rekne:
„Dvojici najboljih recmo junaka, nek metnu na sebe
Oružje, pòsjekljive nek oba late se mjedi,
Neka se jedan s drugim rad ovih ogledju dara.
Koji drugomu prije nas'ječe tijelo krasno
Te mu i crnu krv i utrobu zahvati mjedju,
Toga ću ovim mačem srebrokitnim umah darivat,
Lijepim, thračkime mačem, što uzeh ga Asteropaéju;
A drugo oružje skupa obojica neka si nose.
Još ćemo krasnom ih gostbom podvoriti tad u čadòru.“
Reče, — i podigne sin Telamonov se veliki Ajas
I sin se Tydejev digne za njime jaki Diomed.
Kada već njih dva sa strana obiju u oružju budu,
Onda u srèdinu zadju obojica želeć se borit
Strašno gledajuć očma; Achaejci se u čudu nadju.
A kad se jedan drugom na blizu primaknu oni,

Tri put se zatrknu, tri put iz bliza navale oba.
Svuda jednaki štit Diomédu Ajas probode,
Ali ne zadre kožu, jer onoga obrani oklop.
A sin Tydejev njega oštricem sjajnoga koplja
Iznad velikog štita pogoditi gledaše u vrat.
Ali za Ajasa tad se pobojavši Danajci viknu,
Neka prestanu, dare nek jednake borbene uzmu.
Vitez veliki mač srebrokitni dâ Diomedu
S držkom i s remenom krasno izrezuckanime dâ ga.
Tada Pelejev sin samokovnu željeznu gŭku
Metne; guku je tu Eetìôn bacao jaki,
Ali brzonogi divni Achillej ubije njega,
A guku s inime blagom poveze u ladji sebi.
Onda se osovi on i Argejcima besjedu rekne:
„Dižte se, koji se ovoj u borbi želíte oglédat.
Ako i jesu vrlo dalèko mĕkote njemu,
Dok pet bude se ljeta okretalo, imat će dosta
Željeza, bude l' ga trebo, jer pastir ni orač mu ne će
Željeza trebajuć u grad putovat, već davat će guka."
Reče, — te smioni ratnik Polỳpoêt digne se umah,
Za njim se digne jaki božanski junak Leontej,
Digne se Ajas sin Telamonov i divni Epej.
Stanu po redu; divni tad Epej pograbi guku
Te ju zavrtjevši baci i Danajci svi se nasmiju.
Arejeva tad loza Leòntej izmetne guku.
A treći Ajas sin Telamonov baci se njome
Žilavom rukom, te ona preleti biljege sviju.
Al kad smioni ratnik Polypoet uhvati guku, —
Ko što daleko bacit govèdâr palicu znade;
Ona se vrti i leti nad govedma njegovog stada; —
Tako je on nad krugom ju svim prebacio, i svi
Danajci viknu; tad Polypoétovi dignu se druzi
I dar kraljevski umah odnesu ù lâdje dubke.
Onda strijelcima metne Achillej rdjava gvoždja,
Dvosjeklih sjekira deset i prostijeh deset im metne;
Od mrkokljune ladje brzìcê katarku digne
Na pijèsku daleko, golubicu priveže plahu
Za nogu uzicom tankom o katarku; u nju strijeljat

Rekne: „Koji junak golubicu pogodi plahu,
Dvosjekle sjekire sve nek uzme si ì kući nosi;
A tko promaši pticu i uzicu pogodi samo,
Proste će sjekire dobit, jer manji pobjednik on je.“
Reče, — i Teukar se jaki gospòdâr podigne umah,
Za njim subojnik vrl Idomenejev usta Merìon.
Zdrjebove bace u šljem u mjedeni te ih potresu:
Teukra zapadne prvog strijeljati. Umah strijèlu
Krepko odapne on, al gospodu tad Apollonu
On hekatombu slavnu prvorodnih janjaca nije
Obreko, zato mu ne do Apollon pticu pogodit;
Uz nogu uzicu sgodi, gdje svezana bijaše ptica.
Naskroz prereže gorka strijela uzicu onu,
A ptica pod nebo prhne te uzica spusti se umah
Na zemlju sama. Tada zavrisnuše achaejski sini.
Ali Merion žurno iz ruke iztrgne Teukru
Luk, a u ruci mu bješe strijela, dok onaj je gadjo.
Umah braniču-bogu obrèče tad Apollónu
On hekatombu slavnu prvorodnih janjaca zaklat.
Izpod oblaka spazi u visu golubicu plahu,
Kud se uzvijala; on ju pod krila baš po sredìni
Sgodi te naskroz prodje strijela, i ona se u tle
Izpred noge zabode Merionu; a ptica tad se
Spusti na katarku onu brzice mrkokljune ladje,
Obori vrat, i krila tad umah gusta joj klonu,
Brzo iz uda joj život izleti, daleko odándê
Padne golubica, a puk zadívîv se motraše sve to.
Dvosjeklih sjȅkîrâ deset Merion uzme si vitez,
A proste Teukar si sve k širokobokim ladjam ponese.
Onda Pelejev sin dugosjeno koplje donese,
Koto nežežen vola vrijedan, cvijećem pisan,
Te ga u okrug metne; kopljometna dva se junaka
Dignu: Atrejev sin širokovladni kralj Agamemnon
I s njim subojnik vrl Idomenejev vitez Merion.
Njima brzonogi divni Achillej besjedu počne:
„Atrejev sine, znamo, kolìkô nadilaziš druge,
Kȍliko snagom si ti i gadjanjem prvi od sviju;
Nego si ovaj dar k širokobokim ladjam ponesi,

A Merìonu koplje dugosjeno vitezu dajmo,
Ako l' je po volji tebi, al tako želio ja bih.“
Reče, — te posluša njega junacima kralj Agamèmnon,
Mjedeno koplje dâ Merionu, prekrasni zatim
Dar svoj glasníku dade Talthỳbiju vitez odnesti.

Dvadeset četvrto pjevanje.

Odkup Hektora.

Razspe se okrug, te k ladjam brzicama narod se tada
Razprša, svaki k svojoj; na večeru misliše oni
I san misliše sladki uživati. Ali Achillej
Plakaše sjećajuć se drugára miloga, a san
Svesilni njega nije osvajo, već amo se tamo
Bacao muževnost žaleć i snagu vrlu Patrokla,
Misleći, što je s njim sve uradio, patio što je
U bitke junačke mučne, u valove tegobne gazeć;
Toga se spominjuć bujne od obraza lijaše suze;
Sad bi se nalego na bok, a sada bi nȁuznȃk lego,
A sad na lice, sad bi osovio on se te usto
Te bi bludio sav prenemažuć se morske uz žale.
Kad bi se nȁd morem zora zažarila i nad bregòvma,
Spazio nju bi Achillej. Brzonoge tada bi konje
Uz kola uprego te bi ostrágu za kola svezo
Hektora, da ga vuče, i okolo groba Patrokla
Tri put bi potego njeg, u čadòru bi zatim počivo,
Ničice protegnuta u prahu bi Hektora pušto.
Ali i mrtva žaleć junaka Apollon je njemu
Odvraćo od t'jela svaku rugobu te ga pokrivo
Aegidom zlatnom, da ga ne oguli onaj potežuć.

Tako je srdit Achillej mrcvario Hektora divnog,
Ali su gledali njega i žalili blaženi bozi
I skoròteču slali oštrovidnog, nek ga ukrade.
Na to su bozi se svi privoljeli, samo se nije
Hera niti Posidon ni sjajnoka Zeusova kćerka,
Nego ostaše, kako već omrznu sveti im Ilij
I kralj Priam i narod s Alèxandrovôg grijèha;
Boginje uvr'jedi on, kad dodjoše k njemu u òbor:
Onu pohvali, koja darivala ljubav mu hudu.
Kada dvanajsta zora izàtog nastane opet,
Onda Apollon Phoebo med bezsmrtnim bozima reče:
„Strašni ste, bogovi, vi i nemili! Nije l' vam Hektor
Gôvêdâ stegna i kózâ bezpogrješnih njekada klao?
Sada izbavit njega ni mrtva ne će se vama,
Da ga ugleda mati i žena i njegovo čedo,
Roditelj njegov Priam i narod; tad bi ga oni
Brzo izgorjeli ognjem, sahranili častno bi njega.
Nego Achilleju ljutom ugadjati hoćete, bozi,
U kog se pravedna duša ne nahodi; njemu u grudma
Ne da se srdce okrenut i uvježbo ćud je već divlju
Ko lav, koji se sili i junačkom srdcu povodit
Daje te nasrće stada na ljudska, da uhvati ručak; —
Tako Achillej je milost izgubio, a stida nema,
Koji koristi ljudma i koji mnogo im škodi.
I drugi tkogod jošte i milijeg izgubi svoga,
Izgubi rodjenog brata il svojega miloga sina,
Ali od plača opet i ridanja prestati znade,
Jerbo je srdce dala trpežljivo ljudma sudbìna;
Ali Hektoru divnom i život uze Achillej
I sad ga za kola veže te vuče ga milom drugaru
Okolo groba. Al bolje ni krasnije time mu nije.
Samo da na njeg mi se ne ràzsrdîmo junáka,
Jerbo u ljutosti svojoj i nijemu zlostavi zemlju.“
Ljutita njemu Hera bjeloruka besjedu rekne:
„Oj srebrnoluki bože, nek i ta ti besjeda bude,
Hoćete l' Hektora vi i Achilleja jednako častit;
Hektor je smrtno čeljade i ženu je sisao smrtnu,
A Achillej je porod od božice, kojuno sama

Ja odgòjih, odhránih i čòvjeku dah ju za ženu
Peleju, koga su bozi zavolili od srdca svega.
Svi ste bogovi bili na svatbi, medjù njima ti si,
Nevjero, zložestih druže, sa formingom gostio tad se.“
Nebeski oblačnik Zeus joj odgovori riječ ovakvu:
„Nemoj se, Hero, vazda na bogove srditi ine;
Jednako ne ćemo častit obojicu. Al je i Hektor
Bozima najdraži bio od sviju, što živu u Troji,
Svima i mèni, jer vazda na darove mišljaše drage.
Nikada oltar moj bez zadružne ne bješe gostbe,
Bez pretilînê i vina, već kakvi su darovi naši.
Al se okanimo, da se ukrade smioni Hektor,
Jer to Achilleju tajno ni ne može se učinit,
Kada po danu njeg i po noći pohadja mati.
Nego da sada mi tko srebronogu Thetidu bliže
Zovne, da besjedu mudru izrèčêm joj, nek bi Achillej
Dare od Priama uz'o, na odkupe Hektora dao.“
Reče, — a Irida javit vjetronoga otidje umah.
Izmedju Sama pošav i ostrva hridnoga Imbra
U more skoči crno i za njom more zaječi.
Irida zaroni onu u pučinu olovu slična,
Koje se u more spušta na rògu poljskoga bika
I smrt ribama nosi mesoždernim. Thetidu ona
U špilji nadje dubkoj, a boginje ine okò njê
Pomorske bjehu u skupu i sjedjahu; med njima ona
Plakaše südbinu sina nezazornog, koji je imo
Pasti pod grudastom Trojom, daleko od otčinske zemlje.
Kad al Irida njojzi progovori stavši na blizu:
„Zove te, Thetido, Zeus nepromjenljivi, premudri, diž' se.“
Boginja srebrnih nogu odgovori Thetida njojzi:
„Čemu mi veliki bog poručuje onaj, a ići
Ja se med bezsmrtne stidim, kad u srdcu tugujem odveć
Idem, i zálud mi ne će izrèći, što izreko bude.“
Reče boginja prava med božicama te ná se
Mrki veo navuče, od kojega odjeće nema
Crnje, i podje; pred njom vjetronoga Irida brza
Vodeć ju; okolo njih uvíjali morski se vali.
Kad već na obalu dodju, tad obje u nebo prhnu.

Zeusa gromoglasnog nadju, a bogovi svi oko njèga
Blaženi, vječni sjede na izkupu. Thetida sjedne
Ondje uz otca Zeusa, kad ukloni njoj se Athena.
Zlatni u ruke vrč ljeporuka metne joj Hera
Te ju razveseli r'ječma, a Thetida vrati ga izpiv.
Med njima bogova otac i ljudi započne riječ:
„Ako i žalostna jesi, na Olymp si, Thetida, došla
U srdcu noseć tugu bez prebola; znadem ju i sam.
Al ću ti ipak reći, rad česa pozvah te amo.
Zavadja traje devet već dana med bozima vječnim
Mrtvog rad Hektora i rad gradoborca tvojega sina.
Oni skoroteču šalju oštrovidnog, neka ukrade
Hektora, al ja se kanim Achilleju podati slavu
Čuvajuć sebi tvoj stid i diku, što k meni imadeš.
U vojsku idi brzo veòma i javi si sinu;
Reci mu, bozi se srde, a od svih bogova vječnih
Ja se najviše gnjevim, gdje Hektora u srdcu mahnit
Kod ladja svinutih drži i ne da njega odkupit,
Ne bi l' se pobojo mene i Hektora dao na odkup.
A ja ću k Priamu poslat junačini Iridu brzu,
K ladjam nek achaejskim ide izkupiti sina si milog
Dare Achilleju noseć, razblážiti koji će njega."
Reče, — i Thetida njega srebronoga posluša umah;
Ona s vrhova skoči olympskih i na zemlju dodje
I podje sinu u čador. Zateče ga ona unutra,
Tužno gdje jeca; mili drugari okolo njega
Žure se, trude se svi i ručak sgotavljaju uprav;
Velikog zaklaše već u čadòru gustorunog ovna.
Gospodja majka sjedne uz njèga odmah na blizu,
Rukom ga pogladi, riječ progovori ì klikně njemu:
„Dokle ćeš uzdisat, čedo oj moje, dokle ćeš jecat
I izjedat si srdce na postelju niti na hranu
Ne misleć? Dobro bi bilo obljubiti kakovu ženu,
Jerbo mi ne ćeš dugo već živjeti, nego i tèbi
Blizu već stoji smrt i sudbìna težka ti stoji.
Nego čujder me brzo, od Zeusa ti glasnica ja sam.
Veli ti, bozi se srde, a od svih bogova vječnih
On se najviše gnjevi, gdje Hektora u srdcu mahnit

Kod ladja svinutih držiš i njega ne daš odkupit.
Brže na odkup ga daj i mrtvàčevu ucjenu primi.“
Odgovarajuć njojzi brzonogi reče Achillej:
„Budi tako; tko ucjenu da, nek nosi mrtvaca,
Ako li od volje svoje Olỳmpljanin nalaže tako.“
Tako su mati i sin u skupu ladja brzícâ
Jedno s drugime mnoge govorili krilate r'ječi.
A grad u ilijski sveti tad Iridu slaše Kronìôn:
„Idi, Irida brza, s Olympskoga skin' se sijèla
I junačini idi u Ilij Priamu javit,
K ladjam nek achaejskim ide izkupiti sina si milog
Dare Achilleju noseć, razblažiti koji će njega;
Sam nek ide, drugi Trojanac nek ne prati njega.
Stariji neka ga kakov oglàsnîk prati, da ravna
Kola s kotačima krasnim i mazge, da u grad mrtvaca
Natrag vozi, koga Achillej je ubio divni.
Neka mu ne bude smrt na umu, nek ne bude strah mu;
Jer ćemo pratilca njemu pridružit skoroteču boga;
Taj će ga vodit, dok ga k Achilleju divnom privede.
A kad ga on u čador Achillejev jurve uvede,
Ne će ga ni sam ubit i drugima svim će zabranit.
Ni lud bo nije Achillej ni bezuman nĩ grješnîk nije,
Nego će usrdno vrlo bogòradca junak poštedjet.“
Reče, — Irida javit vjetronoga otidje umah.
Priamu dodje u dvore te tužnjavu, viku zateče.
Sinovi okolo otca u dvorištu sjedeći ruho
Suzama močahu svi, a medjù njima tad se u hlenu
Zamoto starac sav i ogrnuo; mnogo na glavi
Prašine bješe tome starìni, mnogo na vratu,
Što ga je rukama na se nagrnuo, kad se je valjo.
A po dvorima kćeri i snahe jecahu vrlo
Misleći, kõliko dobrih junaka ležaše jurve
Život izgubivši, kad ih savladaše argejske ruke.
Zeusova k Priamu stupi oglàsnica ì reknê riječ: —
Tiho izustiv, a onom tad koljena poduzme drhat.
„Ne boj se, Dardanov sine oj Priame, ne budi strah te,
Jerbo ti zloguka ja ne dolazim ovamo sada,
Nego dobro ti misleć; od Zeusa ti glasnica ja sam,

Koj iz daljine se brine za tèbe, koji te žali.
Veli Olympljanin tebi, da Hektora izkupiš divnog
Dare Achilleju noseć, razblažiti koji će njega.
Sam zaputi, drugi Trojanac nek ne prati tebe.
Stariji neka te kakov oglàsnîk prati, da ravna
Kola s kotačima krasnim i mazge, da u grad mrtvaca
Natrag vozi, koga Achillej je ubio divni.
Neka ti ne bude smrt na umu, nek ne bude strah ti,
Jer će se pratilac bog skoroteča tebi pridružit;
Taj će te vodit, dok te k Achilleju divnom privede.
A kad te on u čador Achillejev jurve uvede,
Ne će te ni sam ubit i drugima svim će zabranit.
Ni lud bo nije Achillej ni bezuman nï grješnîk nije,
Nego će usrdno vrlo bogòradca junak poštedjet.“
Tako rekavši riječ brzonoga Irida ode.
A kralj sinòvima kola s kotačima krasnima prezat,
Kola za dvije mazge zapovjedi i koš privezat;
A sam u thalam zadje, u thalam od kedrova drva,
Nadvit, visoka poda, u kojem je nákîtâ bilo.
Ženu Hekabu k sebi pozove i ovo joj reče:
„Nesretnice, od Zeusa s Olỳmpa mi dodjoše glasi,
K ladjam da achaejskim idem izkupiti miloga sina
Dare Achilleju noseć, razblažiti koji će njèga.
Nego deder mi reci, što ŭ srdcu čini se tebi?
Jerbo srdce mene i duša potiče strašno
Onamo k ladjama poći u široku achaejsku vojsku.“
Reče, — al zakuka žena i ovu mu odvrati riječ:
„Aj, a kuda ti pamet, sa koje si prije na glasu
Bio med ljudima tudjim i onima, kojeno vladaš?
Kako k achaejskim sâm otići ladjama hoćeš
Na oči onom čovjèku, koj mnoge je valjane tvoje
Jurve posmico sine? U tèbe je gvozdeno srdce!
Ako te okrutni onaj i nevjerni uhvati čovjek
Te te očima vidi, na tèbe se smilovat ne će
Nit će se žacati ubit. Već plačimo sada daleko
Sjedeć u megaru. Njegdje silovita Hektoru tako
Zâprêde uz nit živòta sudbìna, kad rodih ga, neka
Od roditéljâ dalèko brzonoga nahrani pseta

Kod jakog čovjeka tog; po sredìni bih njegovu jetru
Zagrizti mogla te ju izjedati. Tako bi bila
Odmazda zȁ sîna moga, jer strašljiva smako ga nije,
Nego za Trojce se on i za Trojanke njedara nizkih
Borio ne misleć na strah, na obranu ne misleć svoju.“
Njojzi starìna Priam bogoliki prihvati riječ:
„Nemoj me ustavljat, hoću otići, ne budi meni
U kući zloglasna ptica, odvratiti ne ćeš me moći.
Da mi je drugi tko pozemljárâ rekao ljudi,
Koji su nadgledači kod žrtava, žrci ili vrači, —
Laž je — mi bismo rekli, odvratili još bi se više;
A sad gdje boginju čuh i očima svojima vidjeh,
Idem i besjeda ne će u zálud biti; al umr'jet
Ako je sudjeno meni kod brodova achaejskih brzih,
Dobro, neka me umah Achillej ubije, pošto
Sina si u ruke primim, nadovoljim pošto se plača.“
Reče i zaklopce krasne od kovčega otvori umah,
Prekrasnih peplosa od tud starina izvadi dvanajst,
Dvanajst jednostrukih hlena i sagova isto tolìkô,
Farosa krasnih tolìkô, tolìkô jošte hitona.
Zlatnijeh talenata potégnûvši deset iznese
I dva tronoga sjajna iznese i četiri kotla,
Takodje prekrasni vrč, što Thračani daše ga njemu
U dar veliki, kad je na poruke došo; ni njèga
Tada ne poštedi starac u dvoru, već željaše vrlo
Milog izkupiti sina. Trojance, što u trijèmu
Stajahu, tjeraše sve i psovati ružno ih uzme:
„Odlazte, grdinje vi i sramote! Nemate l' sami
Kod kuće tužnjave dosta, već dodjoste mene raztužit?
Nije l' vam dost, što Kronov je sin udijelio meni
Jade, te najboljeg sina izgùbih, al znat ćete sami.
Sad bo će lakše vâs Achaejci moći ubijat,
Pošto je umr'o on; u Aídove pošao pako
Prije dvorove ja, no očima svojima vidim,
Gdje grad razoruju trojski, gdje pustoše po njem dušmáni.“
Reče i štapom ljude razàgnâ te uklone svi se
Starcu, koji je hito; sinòvima povikne on tad
Divnoga Agathóna i Helena, Parisa koreć,

Pammona, grlatog bojca Políta i ponosnog Dija,
Koreć Antìphona sina, Hippòthoja, Dejphoba s njima.
Toj devetorici vikne starìna i ovo im rekne:
„Žurte se, zločesta djeco i grdila! Ej da ležíte
Mjesto Hektora vi kod brzijeh brodova mrtvi!
Jao prejadnu meni, poròdih u širokoj Troji·
Vrlo dobrih sinova, a sada mi nema ni jednog,
Troila kȍnjîka bojnog, bogolikog Mestora nema
Niti Hektora, bog med ljudima koji je bio
I sin bio bi bolje božanski nego čovjèčjî.
Tê je Arej sve poubijo, a ostaše grdni,
Ostaše lažci, plesači, što najbolje po kolu tući
Nogama znadu, janjce i jariće otimat puku.
Ne ćete l' brže mi kola prirediti sada i ovo
U njih metnuti sve, da na put odemo umah?“
Reče i oni se vike poboje svojega otca.
Brzo s kotačima krasnim mazgòvljâ kola iznesu
Krasna skorotvorna kola i košaru privežu ozgo,
Zatim skinu jaram mazgòvljî s klinova oni,
Jaram šimširov, s pucem, a karike držahu čvrsto,
S jarmom iznesu remen jarmènî devet lakata
Dug, i na ìzdjeljâno prikopčaju oni ga rudo
Sprijed na okovu, onda uz čavao pripoje kolut,
Tri put sa svake strane omotaju nàd pucem remen,
I redom kraje zavezav pod rtom ih čavlovim pripnu.
Golemu ucjenu tada za Hektora glavu iznesu
Te ju na izdjeljana gomìlati započnu kola;
Upregnu zatim mazge krepkonoge, kojeno tegle
Upregnute; Priam od Myžana dobi ih njekoč
U sjajni dar; tad privedu pod jaram Priamu konje,
Koje uz izdjeljane starìna gojaše jasle.
Kola u visokom dvoru oglàsnîk i Priam si daše
Prezat, — obòjica uma i savjeta bijahu puni, —
Kad al bolana srdca k obojici Hekaba stupi
Medena vina vrč u ruci noseći desnoj, —
A zlatan bio je vrč, — da žrtvuju ì podju tada;
Stane pred konje, riječ progovori i klikne starcu:
„Nà i otcu der Zeusu iz vrča izlij i moli,

Da se povratiš izmed dušmânâ, kad te već tvoje
K ladjama nagoni srdce prekò voljê moje. A zatim
Crnoòblačnom idskom i opet moli se Zeusu,
Kronovu sinu, koji na Troju gleda cijelu;
Ptića od njega traži glasníka brzog, od sviju
Koj mu je najdraži ptica i kojem je najveća snaga;
Na desnu traži ga stranu, da ugledaš očma ga svojim
Te njim ohrabren podješ k brzòkonjîkom Argejcem
I k ladjam njihovim. Zeus ti gromoglasni ne da l' glasnika
Svojega, ne ću te ja nagoniti; ne ću te slati
K argejskim ladjam, sve ako i jesi željan veòma."
Njojzi starina Priam bogoliki odvrati riječ:
„To ću te poslušat sada, oj ženo, kako mi veliš,
Ruke bo Zeusu je dići vrijedno, da mîlostiv bude."
Reče te dvorkinju starac ključaricu zovne, da vodom
Čistom mu polije ruke, te dvorkinja k njemu priteče
Umah rukomiju noseć u ruci, noseći i vrč.
Kada si umije ruke, od žene poprimi krčag;
Stane se moliti stavši sred dvorišta i liti vino,
Na nebo gledaše on i progovori besjedu veleć:
„Najveći preslavni Zeuse, koj s Ide kraljuješ, daj mi,
Drag da Achilleju dodjem, da smiluje on se na mène.
Ptića mi pošlji, brzog glasníka, koji od sviju
Tebi je najdraži ptica i kojem je najveća snaga,
Na desnoj strani mi daj ga zamotrit, da ohrabren njime
Podjem k brzokonjikom Argejcem i njihovim ladjam."
Tako se pomoli i Zeus tad usliši premudri njega,
Odmah pošalje orla od sviju valjanijeg ptica,
Mrkoga lovca, koga i pjegavcem nazivlju ljudi.
Kako su velika vrata na domu visoka krova
U kog bogatog muža i zaključana i čvŕsta, —
Takova orlova krila s obâjû bijahu strana.
Njima se pričini, da je proletio nâd grâdom desno.
Videć ga veseli budu i svima se razblaži srdce.
Na kola izdjeljana starìna žurno se uzpne;
Kola iz predvraća sunu i bučnoga izpod trijèma.
Naprijed kola s četir kotača vučahu mazge
Idaejem tjerane hrabrim, a ostrag stizahu konji,

Koje je ravnao starac i bičem ih gonio brzo
Kroz grad ilijski sveti; za njime njegovi dragi
Idjahu plačući svi, ko u smrt da polazi samu.
Kada iz grada oni već sadju te na polje dodju,
Onda se vraćahu oni na povrate u grad u Ilij.
Sini i zetovi svi, a gromòglasnî opazi Zeus-bog
Na polju dvojicu onu i vidjevši požali starca.
Umah Hermiji on progovori milome sinu:
„Hermija, tebi je mnogo od svega drugoga draže
S čòvjekom se udružit i uslišit, koga te volja.
Odlaz', i Priama daj k širokobokim achaejskim ladjam
Tako povedi, da ga ne zamotri, ne spazi nitko
Puka iz danajskog sveg, dok k Achilleju ne dodje starac."
Reče, — te njega provodjač skoroteča posluša umah,
Pa si pod noge zatim privezavši podplate krasne, —
Zlatne ambrozijske, koje po vodi i bezkrajnoj zemlji
Jednako nosiše njega, baš vjetar kanda ga nosi; —
Uhvati i štap, kojim uspavljuje ljudima oči,
Kojima hoće, al ih izà sna takodjer budi;
S time štapom u ruci skoroteča jaki odleti.
Brzo Hellèsponta on se i Troje uhvativ podje
Nalik gospòdičiću po licu, koj je na svojem
Najprijaznijem doba, prvobradac koji je istom.
Kad se provezoše oni uz mogilu veliku Ila,
Ondje ustave konje i mazge, nek u rijèci
Piju. U to se mrak po zemlji razidje jurve;
Onda metnuvši oči iz bliza Hermiju glasnik
Spazi te Priamu reče i ovu mu izusti riječ:
„Pazi, Dardanov sine, sad úma treba nam bistra;
Čòvjeka vidim; mislim, razderati on će nas umah.
Nego bježimo dajmo na konjima, ili ga molmo
Koljena njemu obujmiv, da smiluje na nas se oba."
Reče, — te um se starcu pométê, on se pobòjî
Strašno i njemu se kosa po gibkome naježi t'jelu;
Stane u čudu sav, al blagodatnik pristupi, primi
Za ruku starca te ga i upita prihvativ riječ:
„Kamo si s konjima, otče, i s mazgama pošao ravno
U tu ambrozijsku noć, kad spavaju ostali ljudi?

Gnjevom Aḉhaejci kipe, zar pobojo ti ih se nisi?
Ljuti su oni tvoji dušmáni i blizu su tebi.
Da te opazi koji u nòći, ù crnôj, brzoj,
Blago gdje toliko voziš, što tada mislio ti bi?
Ni sam nijesi mlad i ovaj je pratilac prestar,
Onog da suzbije, koj vas razžalosti prvi; al ne ću
Ništa ti na žao ja učinit, još i drugog ja ću
Odbit od tebe, mila na otca nalik si, mislim.“
Njemu odgovori zatim starìna bogoliki Priam:
„Sve je njekako tako, oj sinko, kako si reko.
Nego je njekoji bog i nada me pružio ruku,
Koji je suputnika do mène naslao takvog
Ljubaznog, kakov si ti i uzrastom divan i licem,
Pameću mudar, sin roditéljâ blaženih ti si.“
Njemu skoroteča bog provodjač prihvati riječ:
„Doista pravo si sve i valjáno rekao, starče,
Nego deder mi kazuj i reci mi istinu pravu,
Šalješ li kamo mnoge i vrijedne zaklade svoje
K tudjima ljudma, da ti cijeli ostanu tamo,
Il svi već ostavljate u strahu Ilios sveti,
Kada je najbolji junak onaki ostao mrtav,
Sin tvoj, jer u bitci on Achaejcima nije ustupo.“
Njemu odgovori zatim starìna bogoliki Priam:
„Tko si, dobríkoviću, od kakvoga ti li si roda,
Koj si mi nesretnog sina izkazao sùdbinu dobro?“
Njemu skoroteča bog provodjač prihvati riječ:
„Mene, oj starče kušaš, za Hektora divnoga pitaš.
U bitci, u slavi ljudskoj, veòma često sam njega
Vidio očima svojim, i kada je k ladjam Argejce
Potjero te ih ubijo oštroreznom koljuć ih mjedi.
A mi se čudjasmo stojeć, jer nije Achillej dopušto, —
Nâ sîna Atrejevog razsrdiv se, — u boj nam zaći;
Njegov sam subojnik ja, na krasnotvornoj ladji smo istoj
Došli. Po ròdu sam ja Myrmidónac, otac se meni
Zove Polỳktor, obìlat je on i starìna ko i ti;
Šest je sinova u njega, a mene sedmoga ima.
Ždrijeb zadòbih jâ, kad potrésoh ih, dà idêm amo.
A sad na polje dodjoh od brodova; jerbo će zorom

Okolo grada boj Achaejci sjajnoki zavrć.
Već im je sjediti mučno te achaejski nikako knezi
Ne mogu od boja njih uzdržati, kad su već nagli.“
Njemu odgovori zatim starìna bogoliki Priam:
„Pelejevoga sina Achilleja ako si zbilja
Subojnik, onda mi svu pripovjedi istinu sada,
Da li je sin moj jošte kod brodova ili je jurve
Ud mu razrezo po ud Achillej i bacio psima?“
Njemu skoroteča bog provodjač prihvati riječ:
„Starče, izjele ptice nijesu nì pseta njega,
Nego još jednako on u čadòru Achilleja leži
Uz ladju crnu; već je i dvanajsti dan mu, što leži,
Ali mu ne trune koža nit njega raztaču crvi,
Štono junake, koji u bòju padoše, jedu.
Njega ti nèštedicê doduše vuče Achillej
Okolo mogile drûgu, kad pomoli divna se zora,
Al ne nagrdjuje njega; ta i sam bi divio ti se,
Kako u rosi leži, na njemu je oprana i krv,
Nigdje okaljan nije, zatvoriše sve mu se rane,
Kud ga pogodiše, — mjed bo na njega izbaciše mnogi, —
Tako ti blaženi bozi za vrloga brinu se sina,
Ako već i je mrtav, jer uzdražo on im je srdcu.“
Reče, — te veseo budne starìna i odvrati riječ:
„Dobro je i pravo vazda, oj čedo, bezsmrtnim davat
Bozima dare; ni sin u dvorima, — ako ga imah, —
Moj zaboravljo nije olympskih bogova vječnih;
Zato se sjetiše njega u čàsu takodje smrtnom.
Nego lijepi vrč od mène primi der ovaj
Te me brani i vòdi uz bogova vječnih me pomoć,
Dokle Pelejevom u čàdor ne dodjem sinu.“
Njemu skoroteča bog provodjač odgovori ovo:
„Kušaš mladjega mene, oj starče, al ne ću te slušat,
Kada mi veliš dare od tebe primit, da ne zna
Zato Achillej. Ja se u duši žacam i bojim
Njeg oplijèniti, da zlo ne dogodi poslje se meni.
Ali tebe ću pratit do Argosa, hoćeš li, slavnog;
Usrdno plovit ću s tobom il pješke vodit ću tebe,
Nitko se s tobom ne će potúći pratilca prezrev.“

Reče blagodatnik to te na kola skoči i konje,
Brzo u ruke bič i uzde primi te konjma
I mazgòvima snagu tad udahne u srdce velju.
Kada već dȍ zîda dodju ladjènôg oni i jarka,
A to se upravo trude čuvari večeru praveć;
Na te čuvare sve skoroteča naspe provodjač
San te otvori vrata i zasunke odrine umah,
Starca unutra uvede i darove na kolih sjajne.
Sinu kad Pelejevom pristupiše već do čadòra
Visokog, što su ga svom Myrmidónci načinili kralju, —
Jelovo odrezav drvo; odozgo pokriše čador
Rogozom punim dlake na livadi dost ga nakòsîv;
Oko čadora kralju načiniše dvorište velje
Gustim ga koljem ogradiv; na vratima zasunak jelov
Bijaše jedan; tri su Achaejca ga turala silom,
Tri su drȕgâ Achaejca sa vrata veliku bravu
Odrivávali, al sam Achillej je odturit mogo; —
Tada Hermija bog blagodatni otvori starcu
I dovèzê brzom Achilleju darove slavne,
S konja na zemlju skoči i ovu besjedu rekne:
„Starče, bezsmrtni bog s Olỳmpa sam došao k tebi
Hermija, jer me je tebi pridružio pratilca otac.
Nego ću sada ja se povratit, Achilleju ne ću
Brzomu na oči stupit, jer zamjera bila bi prava,
Da bog bezsmrtni ljubi ovako smrtnike ljude.
Kada već unidješ ti, Achilleju koljena primi,
Moli ga, tako mu majke ljepokose, tako mu otca,
Tako mu sina, da tim u njèmu okreneš srdce.“
Tako rekavši bog na široki vrati se Olymp.
Hermija; a s kola Priam starìna na zemlju skoči,
Idaeja ostavi ondje te Idaej ostane konje
I mazgòve pritéžȗć. Tad starac se okrene u dvor,
Gdje je Achillej, Zeusov ljubimac, sjedio; njega
Nadje unutru, druzi daleko sjede; junaka
Dva se uzsopiše služeć: Autòmedon vitez i Alkim,
Arejeve od loze. Achillej je prestao istom
Jesti ì piti, stol je pred njime stajao jošte.
Unidje Priam, a oni ne opaze; rukama starac

Obujmi koljena divnog Achilleja, poljubi njemu
Ruke ljudomorne, koje sinóvâ mu ubiše mnogo.
Kao što kada grozna grjehota čòvjeka stisne,
Koji na dòmu ubiv junaka u drugi narod
K bogatu mužu dobjèžî te čude se, koji ga vide; —
Tako se zaduči divni Achillej Priama spaziv;
Svi se začude drugi i jedan pogleda drugog.
Njega moleći Priam bogoliki rekne mu riječ:
„Sjeti se otca svoga, Achilleju bozima slični,
Starca, ko što sam i ja, na stazi starosti hude.
Njega susjedi valjda, što živu okolo njega,
Taru, a nikoga nema, da ukletvu, nevolju skine.
Ali opet čujuć za tèbe živa u duši
Svojoj se raduje on i po sve dane se nada
Miloga ugledat sina, od Troje kada mu dodje.
Al ja prejadan jesam; u širokoj Troji bo rodih
Predobrijeh sinóvâ, a sada mi nema ni jednog.
Ja sam ih imo petdeset, kad achaejski dodjoše sini.
Jedna ih utroba sama devetnajst rodila meni,
Druge mi sinove žene u dvorima radjahu mojim.
Mnoge ukinu njih sa koljena nalet mi Arej;
A kog jedinog imah, te branjaše i grad nam i nas,
Tog tî ubi mi skoro, kad branjaše svoju domáju,
Hektora. Zato sada i dolazim k achaejskim ladjam
Njega odkupit od tebe i golemu ucjenu nosim.
Nego se bogova žacaj, Achilleju, smiluj se na me
Otca se sjetivši svoga; od njèga jadniji ja sam,
Koji podnèsoh, što nije pozèmljâr ni jèdan, te pružih
Ruke k ustima onom čovjèku, koj sina mi ubi.“
Reče te potakne želju za otcem plakati u njem;
Za ruku starca primiv Achillej lako ga rine.
Od njih se dvojice jedan ljudomore Hektora sjeti
I tužno plakaše savit Achilleju pred noge divnom,
A svog sad plakaše otca Achillej, a sad Patròkla
Plakaše te plač njihov po dòmu stane cijelom.
A kad se tužnjave divni Achìllej nadovolji jurve
Te mu plakanja želja iz udova, iz srdca ode,
Sa svog digne se stolca i podigne za ruku starca

Glavu mu sijedu žaleć i njegovu sijedu bradu;
Besjedu započne s njim i krilate prosbori r'ječi:
„Jadniče, mnogo si zla pretrpio jurve u duši!
Kako si k achaejskim sam se usudio ladjama doći
Na oči onom čovjèku, koj mnoge valjane sine
Jurve posmicah tebi? U tebe je gvozdeno srdce!
Nego na stolac se deder posadi i ù srdcu jade
Pustimo, neka se smire, sve ako turovni jesmo;
Jerbo strahoviti plač pomòći ništa nam ne će.
Tako bo bezsmrtni bozi odrediše jadnima ljudma,
Neka živu u tuzi, a sami bèz brîgâ jesu.
Bačve bo dvije leže u Zeusovu domu, — iz jedne
Darove daje zle, a iz druge darove dobre.
Komu gromovni Zeus iz obiju bačava sm'ješa,
Taj se na zlo sada namjeruje, a sad na dobro;
Komu nevolje dade, u ruglo vrgne ga Zeus-bog
Te tog po zemlji divnoj gladotinja progoni huda;
Hoda, a bogovi njega ne čàstê nì smrtnî ljudi.
Tako i Peleju bozi od poroda darove sjajne
Dadoše; njekad bo bješe na glasu med ljudima svima
Blagom i obiljem on, Myrmidóncima kraljevo on je;
Ako je ì bio smrtan, al boginju daše mu ženu; —
Ali i njèmu je zla udijelio bog, te u dòmu
Nije se rodilo njemu sinóvâ, da vladaju jednoč,
Nego porodi mlada zelèna sina; ne gòjîm
Njeg u staròsti ja, jer veoma daleko domáji
Sjedim pod Trojom tebe i tvoju ucviljujuć djecu.
Čujemo, starče, i za te, da njekada sretan si bio,
Dokle obuzima Lesbos, sijèlo Makara, gore,
Dokle Hellèsponat seže neizmjerni, Phrygija ozgo, —
Time si vladao, vele, sinòvima i blagom dičan.
A kad ti nebeski bozi bijedu dadoše ovu,
Oko zidóvâ ti bitke i ljudska krvoprolića
Jednako traju; al trpi, bez prestanka ne plač' u duši;
Jerbo si ne ćeš pomòći za vrlijem tugujuć sinom
Nit ćeš ga dići, već zlo dogodit se moglo bi tebi.“
Njemu odgovori zatim starìna bogoliki Priam:
„Ne sjedaj mene na stolac, oj gojenče Zeusov, dok Hektor

Još u čadòru leži nesàhrânjen, već daj na odkup
Brže, da očma ga vidim, i ucjenu primi od mène
Mnogu, koju ti nosim. Nasladjuj se njom i povrati
U kraj se otčinski svoj, na živòtu kada si mene
Pustio mome, da motrim još i dulje svjetlo sunčànô.“
Njega pogleda mrko Achillej brzonogi veleć:
„Nemoj me dražiti, starče, ta i sam sam uman, na odkup
Dati ti Hektora; meni od Zeusa je glasnica došla
Mati, koja me rodi, starìnê morskoga kćerka.
Pa i za tèbe znadem, o Priame, ne možeš tajit,
Da te je njekoji bog k brzìcama doveo ladjam.
Jerbo u vojsku smrtnik usudio ne bi se doći
Ni pun mladjane snage, stražari bi spazili njega,
Zasunka lagano ne bi od naših odrivo vrata.
Zato mi nemoj sad uzbunjivati tugama srdce,
Da te ne taknem u svom čadòru, sve ako i jesi
Sada bogòradnîk, da se o Zeusov ne ogr'ješim nalog.“
Reče te preplaši njeg se starìna i posluša riječ.
A sin Pelejev tad iz čadòra poskoči ko lav;
Ne skoči sam, već i dva drugara podju za njime:
Vitez Autòmedon jedno i Alkim drugo; — Achillej
Od svih drugóvâ je njih za Patroklom volio mrtvim; —
Od kola oni mazgòve i konje stanu odprezat,
Starčeva oni glasnika, vikača uvedu, na stolac
Posade njega; stanu i ucjenu golemu skidat
Glavu za Hektorovu iz izdjeljanijeh kola.
Ostave farosa dva i hiton lijepo sašit,
Nek njim ogrne mrtca i dade ga voziti kući.
Robinje zovne Achillej te oprat im, namazat reče
Mrtca ukloniv ga na stran, da Priam ne vidi sina;
U srdcu turovnu možda uzdržati ne bi si mogo
Gnjeva opaziv sina, Achilleju srdce bi dirn'o
Te bi ga ubio on, ogrijèš'jo b' o Zeusov se nalog.
Kada već robinje mrtca okupaju, namažu uljem,
Onda ga farosom krasnim zaogrnu pa i hitónom;
Sam ga Achillej digne, na nosila tada ga metne,
Na kola izdjeljana drugári metnu ga zatim.
Onda zajeca on i drugara po imenu zovne:

„Nemoj se na me ti, oj Patroklo, srdit, kad doznaš
U Aídovu domu, da Hektora divnog na odkup
Milome dadoh otcu, kad ucjenu dade mi krasnu;
I to ću s tobom ja podijèliti, kako valjádê.“
Reče i opet podje u čador divni Achillej,
Sjedne na umjetni stolac, — sa kojega bijaše usto, —
Sjedne uz drugi zid i Priamu besjedu rekne:
„Sin ti je, starče, dan na odkupe, kako si reko;
On ti na nosilih leži, i kada se pomoli zora,
Vozeći vidjet ćeš njega, a sada se večere sjetmo.
Ta i Nìoba hrane ljepokosa sjeti se njekoč,
Kojoj je dvanajstero u domu umrlo djece;
Šest joj umrlo kćeri, a napokon šest joj sinóvâ.
Sinove njene Apollon strijèlôm srebrnom ubi
Ljutit na Nìobu; kćeri Artemida strjelica ubi,
Jer s ljepoobraznom Letom jednáčila njihna se mati
Veleć, da Leta dvoje, a ona da porodi mnogo
Djece; al njezinu svu poubíjalo ono je dvoje.
Devet su ležali dana u svojoj krvi; pokòpat
Nije ih imao tko, kad Kronìôn ü kamên narod
Pretvori; deseti dan ih sahraniše nebeski bozi.
Pošto se naplaka trudna, i Nioba sjeti se hrane.
A sad je ona njegdje na hridi na samotnom brdu
Sipylskom, gdjeno vele, da boginje Nymphe imadu
Noćišta, pošto se oko Achelojske naplešu vode;
Tamo je Nioba kam, al od bogova peku ju jadi.
Nego se sada i mi, oj stȁrino, sjetimo, divni,
Hrane. A poslije, kad si uvezeš sina u Ilij,
Moći ćeš plakati njeg, jer vrijedan mnogih je suza.“
Rekavši skoči Achillej i zakolje preb'jelu ovcu,
A njom se zabave druzi po redu i gulit ju stanu;
Na sitno razrežu vješto i nataknu zatim na ražnje,
Oprezno speku sve i tada s ražnjeva skinu.
Uzme Autòmedon kruh i iz košara krasnih ga stane
Svuda po stolu dijelit, Achillej pod'jeli meso.
Tada za gotovimi posegnuše rukama jeli.
I kad se oni jela i pića nadovolje jurve,
Priam se Dardanov sin Achilleju diviti stane,

Kakov je bio i kolik, jer bozima bijaše nalik.
A sinu Dardanovu Achillej se divio brzi
Plemenit motreć mu pogled i besjedu njegovu čujuć.
Jedan drugoga motreć nadovolje pošto se oba,
Prvi prihvati riječ starìna bogoliki Priam:
„Brže me kamo povali, oj gojenče Zeusov, da sada
Nas se nadòvoljîmo obòjica počinka sladkog;
Jer se pod ȍbrvama nijesu zatvorile meni
Oči, od kako mi sin pod rukama izginu tvojim,
Nego jednako stenjem i bezbrojni peku me jadi,
Od kad se valjam po prahu u ogradi dvorišta moga.
A sad okusih jela i u grlo žarkastog vina
Sada si spustih, a sve do sàda ne okusih ništa.“
Robinjam tada Achillej i drugovom svojima reče,
Neka odar sad pod trijemom polože, zatim
Uzglavlja bagrena metnu, odòzgô da sagove prostru,
Vunene dà stavê hlene, da pokriti čim se imadu.
Robinje iz sobe podju, u rukama zublje im bjehu,
Brzo nastru one i prirede postelje dvije.
Tad se sa starcem šaleć progovori brzi Achillej:
„Vani se, starče dragi, izvali, da te gospodin
Ne vidi achaejski koji, ta oni vazda kod mene
Sjedeć vijećaju svoja vijeća, kako je pravo.
Da te koji od njih u noći opazi brzoj,
Mogo bi reći to Agamemnonu, puka pastiru,
Te bi se predaja mrtca zategnuti na dulje mogla.
Nego deder mi kazuj i reci mi istinu pravu,
Kȍliko dana misliš pokapati Hektora divnog,
Dotle da ni sam ja ne vojujem nȉ pûku ne dam?“
Njemu odgovori zatim starìna bogoliki Priam:
„Ako l' mi hoćeš dati, da Hektora sahranim divnog,
Time ćeš djelom meni ugoditi, Pelejev sine.
Znadeš, kako smo stisli u gradu se, šuma j' daleko,
Da dovezemo dŕvâ, a Trojci vrlo se boje.
Mi bismo devet dana u megarih tužili za njim,
Deseti dan bi njega sahranili, gostili narod,
A jedanajsti dan načinili grob bismo njemu,
A dan bi dvanajsti zašli u borbu, ako je sila.“

Njemu brzonogi divni Achillej prihvati riječ:
„Tako će biti, starče oj Priame, kako si reko,
Tòliko dana ću bojem zategnuti, kȍliko veliš.“
Reče i desnici ruci za članak Priama starca
Primi Achillej, da se u duši pobojo ne bi.
Tada spavati legnu u predkućju kućnome ondje
Priam i glasnik, — uma i savjeta obadva puni, —
A Achillej zaspi u skrovištu čvrstog čadòra,
A ljepoobrazna uza nj Brisèida takodje legne.
Ostali bogovi već i junaci kȍnjîci spahu
Noć cijelu i san osvajao sve ih je sladki,
Ali Hermiju boga blagodatnog nije obuzet
Mogao san, jer u duši je on promišljao, starca
Kako će od ladja izvest i prevarit jake stražare.
Čelo glave mu stane i ovu mu besjedu rekne:
„Starče, nije ti zlo na úmu, kada još spavaš
Medju dušmánima, pošto Achillej ti ne htjede ništa.
Miloga sina si ti si izkupio ì mnogo dao,
Ali bi sinovi, koje u domu si pustio, dali
Ucjenu tri put tolìkû, za tebe živa, da sazna
Atrejev sin Agamemnon za tebe i svi Achaejci.“
Reče, starìna se tada poboji, on oglasníka
Probudi; Hermija konje i mazge upregne njima,
Kroz vojsku potjera brzo i spazio nije ih nitko.
Kada već do broda dodju rijeke ljepoteke Xantha,
Xantha virovitog, koji od bezsmrtnog rodi se Zeusa,
Onda se Hermija opet na široki povrati Olymp,
Zora u božurnom peplu po zemlji čitavoj pukne,
Ona dvojica stenjuć i kukajuć tjerahu u grad
Konje, dok vožahu mrtca mazgòvi. Drugi ih nije
Spazio čovjek nit krasnopòjasa ikakva žena,
Nego ih prva spazi Kassàndra, zlatici slična
Aphrodíti; na Pergam uzàšâvši zamotri ona
Na kolih otca i s njim glasníka, što viče po gradu,
Mrtca na nosilih spazi, gdje leži te vuku ga mazge.
Ona zakuka, vika po čitavom stane je gradu:
„Trojci i Trojanke, podjte i Hektora vidite divnog,
Ako se ikada njemu veseliste, kad se iz borbe

*

Vraćao živ, veselje cijelome narodu, gradu.“
Reče, — te ne htjede nitko u gradu ostati tada,
Čovjek ni žena, bol neodoljivi sve bo ih svlada.
S onim, što vožaše mrtca, kod vrata se sastanu oni.
Prve se čupati stanu za njime gospodja majka
I mila žena, — skočiv do tarnica krasnih kotača, —
Glavu njegovu držeć, a obkoli narod ih plačuć.
Čitav bi oni dan do zalazka uprav sunčànôg
Plakali Hektora mrtvog pred vratima, ridali za njim,
Dȁ pûku iz kola nije starìna reko ovako:
„Pustite mazge mi proći, a nasitit onda se plača
Možete, kada kući dovezem Hektora mrtvog.“
Reče te oni svi se razstupivši propuste kola.
Kad već u dvorove slavne uvezu mrtca, tad njega
Metnu na nosila krasna, pjevače postave uza nj
Tužnjave započinjáče, i nàrîcâhu pjevači
Tužaljku plačnu, a za pjevačima jecahu žene.
Od njih Andromaka prva bjeloruka tužnjavu počne
Držeć u rukama svojim ljudomore Hektora glavu:
„Mlad sa živòta si pošo, oj čovječe! Mene u dvorih
Ostavljaš ŭdovu. Naše dijete ludo je jošte,
Koje smo nesretni mi porodili. Ne mislim, da će
On do napona doći; sa vrha prije će ovaj
Srušit se grad, jer umr'o si ti obranitelj, koj si
Branio i grad i žene u njemu čestite čuvo
I djecu ludu. One u ladjama brzo će dubkim
Otić', a med njima i ja, a mene, dȉjete, ti ćeš
Pratit, da ondje posle nedostojne obavljaš sa mnom
Robujuć pred tvrdim tad gospodárom. Il će te koji
Za ruku uzet Achaejac i s tornja u smrt te jadnu
Baciti, srdit, što je il otca mu ubio Hektor,
Brata il sina, jer su Achaejci premnogi zube
S golemom složili zemljom pod rukom Hektora divnog;
Jer blag ti ne bješe otac u boju ognjenom, sinko,
Zato i rida sada za njime čeljad po gradu. —
Al roditèljima plač si neizkazan zado i tugu,
Hektore! A ja tužit i jȁdovat najvećma imam,
Jer mi umiruć nisi sa nosila pružio ruke,

Nì reko mudru mi riječ nijesi, da bih se vazda
Sjećala nje po danu, po noći roneći suze.“
Tako plačući reče, a za njom jecahu žene.
Onda tužnjavu počne medjù njima Hekaba tužnu:
„Hektore, mojemu srdcu od sviju draži sinóvâ,
Dok si mi živio ti, i bozima bio si mio,
Ali se brinjahu za te u čàsu takodje smrtnom.
Druge je sinove moje, kad kojega ulovi od njih,
Preko trepètljivôg mora prodavao brzi Achillej
Nä otok Samos il Imbros il Lemnos, koji se puši;
Al kad iz tebe je život dugòr'tôm uzeo mjedi,
Okolo mogile druga Patrokla, kog ti mu ubi,
On te potezo, al onog ni tako probudio nije.
A sad mi rosan i svjež u dvorima, Hektore, ležiš
Onomu sličan, kog srebrnoluki bog je Apollon
Ubio tihim svojim strijelama k njemu nadošav.“
Tako plačući reče i tužnjavu potakne dugu.
Onda Helena treća medjù njima tužnjavu počne:
„Hektore, mojemu srdcu od sviju dj̈évêrâ draži,
Muž je doduše moj Alèxândro bozima slični,
Doveo on me u Troju, ej prije da umrla budem!
Već bo je evo meni i dvadeset godina sada,
Kako otidjoh odande i svoju pustih domáju;
Ali od tebe zle i pogrdne besjede ne čuh,
Nego kad me je tko u dvorima karao drugi,
Djever il zaova koja il jetrva u krasnom peplu
Ili svekrva — svekar ko otac blag mi je vazda, —
Karat me dao nijesi, već branio vazda si mene
Svojom prijaznom ćudi, riječima prijaznim svojim.
Zato i tebe plačem i sebe jadnicu nujna;
Jer sad nitko mi više u Troji širokoj nije
Blag ni prijatelj dobar i sgražaju svi se od mène.“
Tako plačući reče i narod bezbrojni za njom
Stenjaše. Čeljadi Priam starìna besjedu rekne:
„U grad vozite drva, oj Trojci, ništa se bojat
Zasjede argejske guste sad ne treba, jer je Achillej
Šaljuć me òd lâdjâ crnih ovako rekao meni,
Prije da pakostit ne će, dok dvanajsta ne dodje zora.“

Tako im reče, te konje, mazgòve upregnu oni
Pred kola pa se brzo pred Trojom kupiti stanu.
Devet su dana dŕvâ dovažali golemu silu;
A kad se vidjelo sv'jeta već deseta pomoli zora,
Onda roneći suze iznèsû Hektora smjelog;
Na vrh lomače metnu mrtvaca i zapale vatru.
Kad se ranoranka zora ružoprsta pomoli jurve,
Onda se probudi narod pred lomačom Hektora dičnog.
Kada se sàberû i kad na izkupu svi se već nadju,
Najprije žarkastim vinom ugasiše lomaču oni
Svu, kolìkô jaki doségnu oganj; a zatim
Braća i drugovi uzmu sakupljati bijele kosti
Ridajuć, bujne im suze niz obraze padahu svima.
Kada ih skupe, onda u kovčeg metnu ih zlatni,
Peplima bagrenijem i tankijem pokriju kovčeg;
U jamu ïzkopânu tad metnu ga, kamenja ozgo
Nad jamu velikog gusto naskladaju. Mogilu brzo
Naspu zatim Trojanci i nastave svuda stražare,
Da nazuvčári ne bi Achaejci navalili prije.
A kad već naspu, tad se i povrate. Onda se oni
Lijepo sakupe svi i gostiše preslavnom gostbom
Svi se u dvorih Zeusu gojénca Priama kralja.
Tako je Hektora puk konjokrotu taj sahranjivo.

Tumač riječi i imena.*

Achillej je sin Peleja i boginje Thetide, prvi junak grčki pod Trojom i glavni junak Iliade. Da ni njemu nije bilo sudjeno dočekati konca rata trojanskoga, vidi se u Iliadi na njekoliko mjesta. O njegovu karakteru vidi moj predgovor k prijevodu Odysseje str. XV. i XVI.

ač = ak, der Eppich, appium. Vidi tu riječ u akademičkom rječniku hrvatskoga ili srpskoga jezika.

Aeak je sin Zeusa, otac Peleja i Telamona, djed Achilleja i jednoga Ajasa. Kasnije se je mislilo, da je on sudac u podzemnom svijetu, jer je za života bio vrlo pravedan i pobožan.

Aeneja sin Anchisa i Aphrodite. To je jedan od rijedkih onih junaka, kojemu je sudjeno bilo preživjeti propast Troje i izseliti se u daleki svijet, u Italiju, o čemu pjeva rimski pjesnik Virgilij u svojoj Aeneidi. Klica se toj priči već nalazi u Iliadi (XX. 307. 308).

Aidonej je isto što i *Aid* (o kojemu vidi u prijevodu Odysseje str. 363).

Ajas. Dva se Ajasa pominju u Iliadi, jedno je sin Telamonov, prvi junak u grčkoj vojsci iza Achilleja, svojega bratučeda, a drugo je sin Oileja kralja lokridskoga. Kako je onaj prvi Ajas svršio svoj život, vidi u Odysseji (XI. pj. 541. i dalje), a kako drugi Od. IV. 499.

Alalkomenka (Athena); njeki su mislili, da je to ime Atheni od boeotskoga grada Alalkomene, gdje su ju vrlo štovali, a drugi, da to ime znači isto što ἀλαλκοῦσα t. j. braniteljica (u boju).

---

* Čega nema u ovom popisu, nješto će čitalac naći u „Tumaču“ Odysseji, nječemu će se i sam lako domisliti, a nješto — navlastice imena — ne će mu smetati, ako ih ne nadje ni ovdje ni tamo. Koje rieči ovoga popisa imadu na sebi akcente, one su uzete iz Vukova rječnika.

Alèxândro je sin Priamov; drugo mu je ime *Paris*. Sa svoje preljube i kicošenja turio je Troju u veliki rat, koji je napokon uništio Troju.

Amazonke su junačke žene, koje se u boju ne boje nikakih momaka; za to im i veli pjesnik ἀντιάνειραι (t. j. mužkare). Stanuju u Kappadokiji. Poslije smrti Hektorove došle su na pomoć Priamu, da ga izbave od Grka, ali uzalud.

Anchis je vrlo odličan Trojanac, potomak samoga Zeusa, otac Aeneje, koga mu je rodila boginja Aphrodita.

Andromacha je prečestita žena Hektorova, ali vrlo nesretna, jer je već mlada izgubila otca i braću, poslije dragoga muža i malo za tim i sina. Kod razorenja Troje zarobi ju sin Achillejev Neoptolem i odvede u sužanjstvo. Napokon se uda za Priamova sina Helena.

Antenor je odličan i mudar Trojanac, koji uzalud nagovara Trojance, da povrate Helenu Grcima. I on se izbavi iz Troje, kada ju Grci osvojiše i odplovi, kako njeki hoće u Afriku, a drugi u Italiju.

Astyanax je Hektorov sin, koga otac zove Skamandrij, a drugi ga ljudi onako zovu, jer junački Hektor spasava (ἀνάσσει) grad (ἄστυ; paralele tomu imenu vidi u prijevodu Odysseje kod imena: *Megapenthes* i *Telemak*).

bȁhat (bahta ili bakta) ili *bât* = das Getrappe, incessus cum sonitu.

bjȅžân (bjȅžâni) = die Flucht, fuga.

bôčka = die Stecknadel.

Boeotija je zemlja u srednjoj Grčkoj s mnogo gradova, od kojih je najznatniji Theba. Onaj dio II. pjevanja Iliade, u kojem se nabrajaju vojvode, koji su pošli u boj trojanski sa svojom momčadi, zove se Boeotija, jer prvi vojvode, koji se tu spominju, jesu Boeoćani.

božuran; ni u Vukovu ni u akademičkom rječniku nije zabilježeno, da riječ *bòžûr* znači κρόκος, crocus, nego: paeonia officinalis. Što ja ipak Homerovo Ἠὼς κροκόπεπλος prevodim sa: Zora u božurnom peplu, tomu su dva uzroka: 1) kad bi se kazalo: u šafranovu peplu (a κρόκος znači šafran), čini mi se, da bi to bilo u prijevodu rogobatno; 2) što u starom slovenskom jeziku **БОЖОУРЪ** doista znači κρόκος.

brèktati (brȅkćêm) = schnauben, anhelare.

brôd ne znači samo ono što i *ladja*, nego u narodu još običnije znači ono mjesto na vodi, gdje se prelazi preko nje, die Fuhrt, vadum (πόρος).

bȑsnat = laubig, reich belaubt, frondosus.

brzòkonjîk; ta se riječ nalazi u akademičkom rječniku hrvatskoga ili srpskoga jezika, gdje se veli, da dolazi u pisaca od prošloga vijeka.

bȕt = femur, stegno.

čemèrikovati = trauern, lugere (οἰζύειν).

čȅsta das Dickicht, densi frutices.

dâća = das Todtenmahl, convivium funebre.

dajbudi = barem. Ta se riječ s tim značenjem nalazi često u starijoj literaturi hrvatskoj.

Diomed je junački sin Tydejev, za kojega pjesnik veli u V. pj. Iliade, da je ranio i boginju Aphroditu i boga Areja. Pošto osvoje Grci Troju, i on se vrati

u domovinu, u Argos, a poslije zaputi u Italiju i nastani se u njoj.

dobrana; Vuk ima Dòbrana — Frauenname; ja sam preveo tom riječju Homerovo ἠπιόδωρος (VI. pj. 251; — vidi kod: *Strahinja*).

dȓndati = govoriti koješta (τρύζειν).

dȓžêć (držéća) n. p. čovjek, gesund, stark, (gut erhalten), firmus.

dùbkê = aufrecht, erecte, n. pr. stajati.

dušnjáci (dušnjákâ) = grkljan, die Luftröhre (ἀσφάραγος).

djakònija = die Bewirthung, (ὑποδεξίη).

Enyalij je nadimak boga Areja, koji ga označuje kao strašnoga ratnoga boga, koji je svakomu jednako pogibeljan.

gladotinja = glad: „u najvišoj mojoj nevolji, *gladotinji*, bosotinji i golotinji“ (Ljubiša, pripovijesti 178).

glàvčina = die Nabe, modiolus rotae (πλήμνη).

grȇbên (u konja) = die Schultern des Pferdes, humeri equini.

gredòvit = uneben, holperig, salebrosus.

gȕka n. pr. guka trûda, zlata, der Klumpen, massa (σόλος).

Hekaba je žena Priama, mati Hektora i Parisa i drugih 17 djece. Dočekavši veliku starost dočeka i propast grada trojanskoga i onda se osužnji, te ju dovedu u Thrakiju i tu ju pretvore bogovi u kuju, a onda se sruši u more.

Hektor je sin Priama i Hekabe, prvi junak trojanski, koji napokon tragički svrši svoj život, jer ga ubije Achillej, koji je opet prvi junak grčki. Hektor je vrlo simpatičan vitez, on je jednako uzoran i kao patriot i kao otac i kao muž. Vidi se, da ga pjesnik s osobitom ljubavi prikazuje, s većom nego druge junake.

Ida je planina u Mysiji i Phrygiji; puna je izvora i zvjerinja.

igrikonjević; ta je riječ možda dosta smiona, ali ja mislim, da može podnijeti; u Vukovu rječniku čitamo: *kòljikonjević*, što znači čovjeka, koji konje kolje; tako *igrikonjević* i *igrikonjić* može značiti čovjeka, koji igra konja (πλήξιππος).

Ilithije Εἰλείθυιαι jesu boginje, koje pomažu trudnim ženama kod porodjaja. Homer zna sad za jednu Ilithiju, sad za više njih.

ìnoča ili *ìnočica* je druga žena, die Nebenfrau, zweite Frau (neben der ersten).

Irida (Ἶρις) je za pravo personifikacija nebeske duge, koja spaja nebo i zemlju; tako je lako mogla postati boginjom, koja donosi poruke od bogova k ljudima. Taj posao u Odysseji vrši bog Hermija.

ìzješa = Vielfrass, gulo, izjelica.

jabučar; mislim, da se tako može prevesti riječ: ἐεδνωτής (Ausstatter), kad u njekim krajevima znači jabuka dar, što se daje izprošenoj djevojci.

jabuka u XV. pjevanju stihu 717. znači mi ures na prednjem kraju ladje, ἄφλαστος Knauf.

jàgnjêd (jagnjéda) der Pappelbaum, populus (αἴγειρος?)

Kalchas je vrač u grčkoj vojsci, koji proriče budućnost i odkriva tajne sadašnjosti. Po kasnijem pričanju umr'o je od žalosti, što se je našao čovjek, koji ga je u proricanju nadvladao.

kij mi je isto što i: *kȉjâk* der Knüttel, fustis, (κορύνη); u starom slovenskom jeziku: **КЪІЙ**.

kolòmija = das Wagengeleise, orbita (ἁρματροχιή); „*mija* beruht auf der Wurzel *mi*, *minąti*“. (Miklošić, Vgl. Gram. II. 387).

kolòvoz = put, kud idu kola, dakle ἱππηλασίη ὁδός.

kŕčati röcheln, spiritum interclusum ducere (ἀσθμαίνειν).

kr̀koriti = krktati, krkljati, brausen (im siedenden Topfe), fremere.

krvávac = junak, ubojnik, der Blutige, cruentus, sanguinolentus (μιαιφόνος). Tu riječ nalazimo u istom značenju, kako veli Vuk i kako ju ja upotrebljavam, već u *Marka Marulića*, n. pr. na strani 27. njegovih djela u akademičkom izdanju.

krvnìna = das Blutgeld, pretium sanguinis.

kùnadra = ono od predje, što se uhvati u nitima kao pamuk, die Flocke, floccus.

kúpnja = der Kauf, emptio.

kypir, grčki κύπειρον, njekaka trava za konje.

lelij; tako je prevedeno grčko φρίξ (φρικός), = das Aufschauern, Kräuseln besonders der Wellenfläche; te riječi nema Vuk, ali ima glagol *lelìjati se* = ljuljati se polako od vjetra, wogen, fluctuare.

Lin (Λίνος) je u Homera žalostna pjesma. Poslije se je mislilo, da je Lin bio prekrasan dječak, kojega su vrlo mlada psi raztrgali, a Grci su ga tužaljkama žalili. Po svoj prilici zvale su se žalostne pjesme za to λίνοι, što im je refrain bio: αἴλινον αἴλινον, pa su od toga načinili ime pjesmi, a napokon ime dječaku. Tako gdjekoji ljudi u nas znadu pričati o bogu (ili boginji) *Ladu* (ili Ladi), a za to nema nikake druge potvrde, osim što se u njekim narodnim pjesmama pripijeva: *Lado! Lado!*

lógôv = der Beispanner (παρήορος).

Lykija je zemlja na jugu Male Asije.

ljubòrodan = ljubazan k drugima, liebreich, humanus, comis.

Machaon je liječnik u grčkoj vojsci, za to se i je mislilo, da je sin Asklepija, boga liječenja. Ime mu dovode u savez s riječju μάχαιρα t. j. nož, jer se nožem rane izrezuju i strijele iz rana (kako se vidi u XI. pj. 844).

Maeonia je ista zemlja, koja i Lydija t. j. zemlja na zapadnoj obali Male Asije.

maljènica je *malen* čovjek.

Medon (vidi kod: *Oilej*).

Merion je vjeran drug Idomenejev i dobar junak.

milogost; o toj se riječi govori u prilogu k prijevodu Odysseje str. 361. Ovdje dodajem onomu, što sam tamo rekao, da u predgovoru pjesmama Marulićevim (Stari pisci hrvatski I.) str. VIII. g. I. Kukuljević spominje starinska narodna imena iz grada Spljeta: *Miligost*, *Milogostić*. Po tome ne može biti prigovora riječi: *milogost*, da je zlo načinjena.

mȉlošta = die Liebesgabe, — što se kome od *milosti* dâ, dakle ξεινήιον.

mòrija = kuga.

morovojni t. j. kojim (ili čim) se na *moru vojuje*; u knjizi: „Radišu bog pomaže“ od g. Pavlinovića na str. 7. nalazimo riječ: *morovoja*, što znači čovjeka, koji vojuje na moru.

mrlùtina; Vuk piše kod te riječi: „kaže se slabu i bolešljivu čeljadetu, i znači malo manje od strvine (kao da je već *mrlo* jedan put?).“ Tom sam riječju ja

preveo κηρεσσιφόρητος (VIII. 527), koje za pravo znači čeljade, što ga goni njegova Kera t. j. smrt, dakle je takovo čeljade *blizu smrti.*

munjobija; tako je prevedena riječ ἀστεροπητής, koja se upotrebljava za Zeusa, gospodara munje (ἀστεροπή).

mùžkara je žena, koja se vlada sasma kao mužka glava t. j. ne mari za ženske poslove, nego za mužke, za junačke; takove su bile Amazonke; za to im i kaže pjesnik: ἀντιάνειραι.

Myrmidonci su vojnici Achillejevi; junaci su to sve po izboru, bolji od boljega, ali su i tvrda srdca, na glasu sa svoje okrutnosti. Domovina im je južna Thessalija, gdje kraljuje otac Achillejev Pelej. Jedni su mislili, da ime Myrmidonci dolazi od njekakoga Myrmidona, koji bi im po tom bio praotac, a drugi da dolazi od riječi μύρμηξ t. j. mrav, jer da su njihovi stari postali od mravi, kada je Aeaku nestalo ljudi od velike kuge, pa mu Zeus pretvorio silu mravi u ljude.

načelak može biti ono, što je na čelu n. pr. kakova vrvca, kojom se kosa privezuje, Stirnband, ἄμπυξ.

najsrednji; te riječi nema u Vukovu rječniku, ali ju nalazimo u I. knjizi njegovih narodnih pjesama srpskih na strani 155, — a odgovara sasma grčkomu μέσσατος (ili μεσαίτατος).

nálet ili *nàletica* je čeljade, koje se na druge ljude nalijeće, t. j. navaljuje na njih, dakle θοῦρος (Ἄρης).

náplatak = die Radfelge, absis, curvatura rotae (ἴτυς).

navítak = predja navijena na vratilo, der Aufzug bei den Webern, stamen.

nàvrkati = anhetzen, incitare.

nèštedicê = schonungslos (ἀκηδέστως).

òbodci (òbodâcâ) = die Ohrgehänge, inaures.

ödora je ono, što uzmu od čovjeka kad ga na putu oplijene *(oderu)* die Beute, spolia (ἔναρα).

Oilej ili *Ojlej* je kralj lokridski, otac drugoga Ajasa, koga je rodio s Eriopidom, i *Medona*, koga je rodio s inočom.

opoplástiti se = sich entgegenstemmen, widersetzen, reniti (ἀντιάσαι).

paeeon παιήων jest pjesma u slavu kojega boga.

Paeonija je ime jedne pokrajine u Makedòniji.

Paris (vidi kod: Alexandro).

Patroklo je sin Menoetijev, najmiliji drug Achillejev već od najranije mladosti, jer je skupa s njim kao dječak odgojen (vidi XXIII. pj. stihove 84—90). Za to se i može razumjeti bijes Achilleja, one žive žeravice, kada mu nestane Patrokla.

Pelej je sin Aeakov, muž Thetidin, otac Achillejev. Kad se je on ženio s Thetidom, došli su mu i bogovi na svatbu, te mu bog Posidon dade bezsmrtne konje Xantha i Balija, a Kentaur Chiron težko i strašno koplje. I konje i to koplje dade Pelej Achilleju, kad je polazio pod Troju u rat.

Pergam je tvrdjava trojanska, ali se veli naprosto i mjesto same Troje.

Phthija je grad u Thessaliji, u kojem sjedi Achillejev otac Pelej. Što naš pjesnik zove taj grad: „grudastim“, to znači, da su mu polja bila plodna.

pomàganja = das Rufen um Hülfe, auxilii imploratio, — stoji ga pomaganja (οἰμωγή). Kao što riječ pomaganja stoji u savezu sa: *pomagajte!* tako i οἰμωγή s: οἴ μοι (= jao meni), koje se oboje više u nevolji i boli.

postalac konj jest konj, koji *stoji* više u staji nego na polju i na poslu (στατὸς ἵππος). Kad se u narodnoj pjesmi *postalica* može reći sablji, koja je dugo gdje stajala i nije se u ruke uzimala, mislim, da se može στατὸς ἵππος prevesti, kako sam ja preveo.

pȍstât je ono, što u jedan put uzmu preda se kopači ili žeteoci, kad rade, — (ὄγμος).

pȍutka = pȍtka, der Eintrag, Einschlag, subtemen.

povoljivati t. j. činiti kome po volji; u Vuka samo: *pòvoljiti.*

pràćati se = zappeln, palpitare, (ἀσπαίρειν).

prȅgljica = predjica, die Schnalle, fibula.

prègnuti (prȅgnêm) sich entschliessen, decernere.

prepreden = lukav; te riječi nema u Vukovu rječniku, ali ju ja nalazim u Ljubišinoj knjizi: „Pripovijesti crnogorske i primorske“ na str. 180.

primći = primaći, kao *pròmći* (prȍmknêm) = promaći.

prínosi = die Geburtswehen, dolores ad partum (ὠδῖνες).

prsak; ode u prsak t. j. razpade se, bersten, disrumpi.

prȕg n. pr. konj, gestreckt, protentus.

púčanin je čovjek iz *puka*, dakle δήμου ἀνήρ.

Pygmaejci su vrlo sitni ljudi, s kojima ždralovi boj biju. Iz Homera se razabira, da su stanovali na obalama okeanskim, a kasnije su njeki Grci držali, da stanuju kod ȉzvôrâ Nila. *Vetranić* ih (Stari pisci hrvatski III. 160) zove sasma sgodno: *drobnjaci*, jer je riječ Πυγμαῖοι postala od πυγμή = šaka, dakle ljudi mali kao šaka.

râzor = die Furche, sulcus.

rît (ríta) = das Rohr, Röhrig, arundinetum.

rtènica = rtènjača, der Rückgrat, spina dorsi.

rȕkovêd = ono žita, što žetelac u jedan put uzme rukom i srpom odsiječe. Te rukovedi žeteoci bacaju na zemlju pa ih vezioci poslije kupe i vežu u snoplje. Upravo tako žanju i Homerovi Grci, vidi XVIII. pj. stihove 550—553.

sàvrijeti se = sich verkriechen, se abdere.

síta = das Binsenkraut, scirpus.

sjȅknuti n. pr. snagom — anstrengen, intendere: „nego *sjekni* snagom i životom i prekini sindžir gvoždje ljuto“ (Nar. Pjes.).

Skamandrij; tako zove Hektor svoga sina Astyanaxa. Bit će, da je taj dječak imao dva imena kao i stric mu Alexandro-Paris. Ime se Skamandrij izvodi od imena rijeke *Skamandra* (u trojanskom polju). Ima i drugih primjera u Homera, da se ljudi zovu po vodama (ili gorama) n. pr.: Simoisij, Xantho (podjedno ime i konju), Acheloj, Idaej itd.

skokovica Myrina t. j. M., koja mnogo skače (ili je mnogo skakala n. pr. u boju, πολύσκαρθμος).

stȍčan; Vuk piše u rječn., da je ona zemlja *stočna*, gdje ima dosta *stoke*, ali ja mislim, da se *stočan* može reći i za čovjeka, u kojega je mnogo stoke.

strȁhinja; u Vukovu rječniku stoji, da je Strahinja ime mužkarcu; poznat je iz narodnih pjesama junak *Banović Strahinja.* Kako su mnoga narodna vlastita imena (nomina propria) bila iznajprije obična (appellativa, n. pr. Ljutica i dr.), tako se može misliti, da je i *strahinja* njekada značilo svakoga čovjeka, koji drugima zadaje (n. pr. svojim junačtvom) strah, dakle μήστωρ φόβοιο.

strȁvičan = fürchterlich, terribilis.

strúgnuti = Reissaus nehmen, fugam petere.

svjètlica = der Blitz, fulgur; odatle: *svjetličar*, što velim za Zeusa, koji baca svjetlice: ἀργικέραυνος.

švŕća ili *švŕćo* = der Weichling, homo mollis (Vuk rječn.).

táma; tama pješaka t. j. vrlo mnogo; i u starom slov. jeziku znači **ТЬМА** numerus infinitus, dakle odgovara sasma grčkomu νέφος πεζῶν.

Telamon je sin Aeakov, brat Pelejev, otac jednoga Ajasa (sa ženom Eribojom) i Teukra (sa ženom Hesionom).

tȅmeljan = kerngesund, stark, valens.

Teukar je sin Telamonov od Hesione, polubrat jednoga Ajasa; velik junak, najbolji strjeljač od sviju Grka.

Thetida je kći morskoga boga Nereja, žena (njeko samo vrijeme) Peleja i mati Achilleja. Ona stanuje u dnu mora u kolu svojih sestara Nereida. Svoga sina vrlo ljubi i pomaže mu, gdje može, ali opet ne može, da mlad ne umre, jer je tako sudjeno.

Thračani su i u kasnija vremena bili narod vrlo ratoboran, a već ih i Homer pozna take. U Iliadi su oni saveznici Priamovi Nijesu oni samo dobri junaci, nego su poslije i na glasu bili kao dobri pjevači. Ta Orphej je bio po pričanju Thračanin. Za to i misli Gundulić, da za to južni Slaveni imadu mnogo narodnih pjesama, jer ih je to naučio već „*Bugarin*“ Orphej. Zemlja Thračana jest: *Thrakija* na sjeveru Grčke izmedju Crnoga mora i rijeke Strymona.

toliti = umirivati; te riječi nema Vuk, ali ju ima Miklošić u svom staroslovenskom rječniku.

Tydej je sin Oenejev, a otac Diomedov. Kolik je on junak bio, to se vidi iz Iliade, IV. pjev. 372. i dalje.

ȕcjena; kod riječi *ucijeniti* piše Vuk: „hajduci kad uhvate čovjeka ili mu dijete odvedu pa ucijene; to se dogadja i sad po Turskoj. Kadšto hajduci vode dijete po mjesec dana sa sobom, dok mu otac ne sastavi *ucjenu* i ne da.“ Vidi se dakle, da je ucjena = ἄποινα.

ûk = das Geschrei, clamor.

ukápiti = tödten, enecare (ubiti koga, da padne kao *kap*).

ùkopnîk = Todtengräber (κηδεμών).

ukosnik; Vuk piše tu riječ samo u plur. *ùkosnîci* i veli, da znači: Haarkettchen mit Münzen, Perlen u. dgl. als Kopfputz. Možda se za nuždu može prevesti riječ ἀναδέσμη (koja se i onako samo jedan put u Homera nalazi): ukosnik.

uléknuti se = sich senken, deprimi.

ȕplitke (ȕplitâkâ) = Art Kopfputz der Mädchen, ornamentum quoddam capitis.

ùvjerica = der Waffenstillstand, induciae (ὅρκια).

večérnjača t. j. zvijezda, Abendstern.

vôj (vȍja) = die Schicht, stratura, red u pletenju plota i ostalih stvari od pruća.

základ jesu u narodu našem dragocjene stvari kao: lijepe haljine, oružje itd.; dakle = κειμήλιον.

zašobotati; Vuk piše kod *šobòtati*: dumpf hallen, wie eine unterminirte Mauer.

zatàći koga = zazvati ga na mejdan, auffordern, provocare (προκαλεῖν).

zâva je isto što *zaova* t. j. muževlja sestra (γαλόως).

zgrànôv (zgranòva) = bijesan čovjek, (μαινόμενος).

žènskîć (ženskića) je žensko dijete.

žrc = svećenik, žrtvovač, ἱερεύς; u starom slov. jeziku: **жрьць**.

Sadržaj.

Iliada:

STRANA

Prvo pjevanje. Kuga. Srčba.
Pjesnik moli Muzu, da mu pjeva srčbu Achilleja i poraze achaejske. Zatim govori, kako u achaejski tabor dolazi stari svećenik Apollonov Chryse, da odkupi kćer, koju su Achaejci zarobili i dali ju za poklon Agamemnonu. Starac ne dobije kćeri i moli Apollona, da kazni Achaejce. Bog doista pošalje kugu na achaejsku vojsku, i bili bi svi poizginuli, da ne bude Kalchas, achaejski vrač, opomenuo Agamemnona, neka vrati Chrysu njegovu kćer. Agamemnon to učini, ali nerado, pa ljutit udari vikati na Achilleja, koji je uslobodio Kalchasa, neka izrekne, tko je kriv kugi. Napokon uzme Agamemnon robinju Achillejevu Briseidu sebi i tim vrlo razljuti i onako žestokoga junaka, koji od sada više ne će da pomaže u ratu ni Agamemnonu ni njegovoj vojsci. Mati Achillejeva Thetida otidje k Zeusu na Olymp i potuži mu se sbog svoga sina, a Zeus joj obeća, da će dotle Achaejci biti nesretni, dok se ne pomire s Achillejem. Heri to ne bude pravo, jer ljubi Achaejce, i uzme se prepirati sa Zeusom; to uzbuni sve bogove, ali ih razveseli Hephaest. ..... 1—19

Drugo pjevanje. San. Kušnja. Boeotija ili kazalica brodova.
Hoteći Zeus osvetiti Achilleja pošalje Agamemnonu san, kojim ga nagovara, neka zametne boj, da će razoriti Troju. Agamemnon veseo sazove sutradan narod u skupštinu, ali ne veli, što je doista sanjao, nego kaže, da mu je Zeus u snu poručio, neka se vrati s vojskom od Troje, jer da je ne će razoriti. On to zato veli, da vidi, je li to narodu drago, da izkuša junačtvo i stalnost svoje vojske. Narod medjutim proti volji Agamemnona umah poleti k ladjama i sprema se radostno kući.

STRANA

Tako se Agamemnon nadje u velikoj neprilici, ali boginja Athena dodje u taj par i nagovori Odysseja, neka umiri narod i odvrati ga od povratka kući. Odysseju podje to doista za rukom što milom što silom. Odyssej, Nestor i Agamemnon govore umirenome narodu i potiču ga na junačtvo, da će jamačno do mala predobiti Troju. Narod se opet osokoli i sprema se u boj; prije boja ručaju, a onda vojvode redjaju svaki svoje čete. Tom prilikom izbraja pjesnik ladje, plemena i vojvode, što su s Agamemnonom došli pod Troju. U isto se vrijeme spremaju i Trojanci u boj te pjesnik izbraja i njihove vojvode i čete. ..... 20—43

Treće pjevanje. Zakletva. Gledanje sa zidova. Dvoboj Parisa i Menelaja.

Kada vojske izidju jedna proti drugoj, Paris ili Alexandro izaziva achaejske junake, koji se želi s njim u boju ogledati; ali čim se pokaže Menelaj, Paris se uplaši i pobjegne. Ali ga brat njegov Hektor izgrdi te on podje opet, da se bori i to s Menelajem, pa koji od njih dvojice predobije drugoga, onomu budi Helena. Na tu Parisovu ponudu pristanu s veseljem obje vojske, a da bude vjera tvrdja, pozovu Priama, nek bude kod žrtve u slavu bogovima, koji će biti svjedoci zadane vjere. Izatoga se započne dvoboj, Menelaj malo da ne ubije Parisa, ali ovoga izbavi Aphrodita: obavije ga u maglu i prenese u njegovu kuću. Menelaj zaludu traži takmaca, dok Agamemnon ne proglasi, da je Menelaj doista pobjednik, nego neka sada Trojanci izvrše, što od njih traži zadana vjera. ..... 44—56

Četvrto pjevanje. Vjera se prelomila. Agamemnon pregleda vojsku.

Bogovi odluče, da Troja ima propasti. Boginja Athena u prilici junaka sadje na zemlju i nagovori Pandara, koji služi u vojsci Priamovoj, neka ustrijeli Menelaja, da će si tako pribaviti slavu. Pandar odapne strijelu, ali ne rani smrtno Menelaja. Taj čin dakako poremeti ugovor, i obje se vojske gotove udariti jedna na drugu. Prije bitke pregleda Agamemnon svoju vojsku; njeke vojvode hvali, a njeke kudi, kako je koji zaslužio. Izatoga se zametne boj, u kojem ostane mrtvih dosta junaka s jedne i s druge strane. Trojance potiče na junačtvo bog Apollon, a Achaejce potiče Athena. ..... 57—71

Peto pjevanje. Diomed se odlikuje.

Boj se nastavlja; od svih Achaejaca bori se najvatrenije Diomed, kojega rani Pandar, ali on ubije zatim Pandara. Isti junak težko rani Aeneju, sina Aphroditina, i ubio bi ga, da Aphrodita ne gleda spasiti svoga sina, a dok Aphrodita izbavlja sina, rani Diomed i nju. Tad Aphrodita odleti na Olymp, a Apollon ranjenoga Aeneju izvuče iz bitke i odnese

STRANA

ga u Troju i potakne Areja, neka dodje u boj. Arej posluša i dodje pomagati Trojancima, a za malo vremena dodje natrag u boj Aeneja čil i zdrav. Achaejci se junački bore, a najvećma Diomed; a jošte im u pomoć dodju boginje Hera i Athena. Sada nagovori Athena Diomeda, neka rani kopljem Areja; junak to učini, a Arej se odmah povrati na Olymp, gdje ga Zeus daje izliječiti; za njim dodju i one dvije boginje: Hera i Athena. ..... 72—96

Šesto pjevanje. Hektor se sastaje s Andromakom.

Izatoga Achaejci poubijaju mnogo Trojanaca. Vrač Helen veli Hektoru, neka otidje u Troju te rekne materi Hekabi, da s drugima staricama ode u hram Athenin i tamo da se mole boginji i obreknu joj žrtava, ne bi li pomogla Trojancima. Hektor ode u grad, a u to izidju u sredinu da se bore Glauko i Diomed, ali prije nego započnu borbu, prepoznaju se njih dva kao unuci dvojice davnih junaka, koji su se lijepo pazili i bili si milogosti. Za to se ne će ni njih dva da bore, već daruje jedan drugoga i razidju se. Starice poslušaju Hektora i otidju moliti boginju. Hektor potraži zatim Parisa, izgrdi ga i potiče u boj; onda potraži ženu si Andromaku i s njom se oprosti, prije nego će otići natrag u boj. Dotle se naoruža Paris i podje za Hektorom. ..... 97—111

Sedmo pjevanje. Hektor se i Ajas bore. Mrtvaci se sahranjuju.

Helen svjetuje brata si Hektora, neka pozove u borbu najjačega Achaejca. Kad Hektor to učini, dugo se skanjuju achaejski junaci; prvi se ipak digne Menelaj, da će u borbu s Hektorom, ali mu ne dade brat Agamemnon bojeći se za njega. Tada se zateče devet junaka, a ždrijeb izidje Ajasu, sinu Telamonovu, neka se on ogleda s Hektorom. Ajas ode i sastane se sa suparnikom; njih se dvojica dugo bore — sve do noći, a ne može jedan drugoga svladati. Napokon se razstanu kao junaci i obdare jedan drugoga. Drugi je dan primirje te obje vojske pale svoje mrtvace, a Achaejci povrh toga svoje ladje opašu jamom i zidom. U to dodje noć toga drugoga dana; utrudjene se vojske goste, a Zeus strašno puca gromovima. ..... 112—125

Osmo pjevanje. Prekinuta bitka.

Zeus okupi bogove u skupštinu i zabrani im miješati se u boj; zatim se odveze na brdo Idu i odande motri bitku. Tu on Achaejcima odredi poraz. Hera zaludu nastoji skloniti Posidona, neka pomogne Achaejcima, koje su Trojanci potisnuli do njihovih utvrda. Agamemnon ipak ohrabri Achaejce i oni odbiju od sebe Trojance, ali samo za malo vremena, jer ih Trojanci opet stanu potiskivati. Tada boginje Hera i Athena

STRANA

hoće da sidju s Olympa na pomoć Achaejcima, ali im Zeus pošalje Iridu, neka to nikako ne čine. Za malo se vrati i Zeus na Olymp te oštro izgrdi te dvije boginje. Hektor zapovijeda Trojancima, da prenoće na bojnom polju i ognje da zapale. Tako i bude.....126—141

Deveto pjevanje. Poslanstvo k Achilleju. Molbe.

Agamemnon u vijeću medju poglavicama hoće da se Achaejci kane daljega ratovanja pa da svi odplove kući; ali ga od toga odvrati Diomed i Nestor. Poglavice se skupe izatoga u Agamemnonov čador na večeru i po savjetu Nestorovu odluči Agamemnon poslanike poslati k Achilleju, ne bi li se on odljutio i potekao u pomoć Achaejcima. Poslanici: Phoenix, Odyssej i Ajas, Telamonov sin, otidju k Achilleju i tu ga svakojako mole i nagovaraju, obećavaju mu od Agamemnona sjajne darove, — ali uzalud, Achillej se ne dade nagovoriti, dapače veli, da će sutradan odploviti u domovinu. Na to se vrate Odyssej i Ajas, a Phoenix, odgojitelj Achillejev, ostane kod Achilleja, da i on odplovi s njim na postojbinu. Kada Odyssej rekne Achaejcima poruku Achillejevu, svi se preplaše, ali ih junak Diomed hrabri i potiče na uztrajnost. .....142—161

Deseto pjevanje. Pjesma o Dolonu.

Ne mogavši Agamemnon spavati izbudi s bratom Menelajem achaejske boljare. Onda oni odluče, da se pošalje tkogodj uhoditi trojanski tabor. Za to se ponude Diomed i Odyssej. U isto se vrijeme ponudi Hektoru njeki Dolon, da će uhoditi tabor achaejski. Uhode se achaejske sastanu s uhodom trojanskim; ovaj hoće bježati, ali ga ona dvojica ulove, a on im od straha, da ga ne bi ubili, odaje, kako su porazmještene čete trojanske. Kad sve to izjavi, ubije ga Diomed. Onda odu njih dvojica u tabor trojanski i namjerivši se najprije na thračku vojsku ubiju kralja Resa i dvanaest vojnika, a zatim odvedu prekrasne konje Resove u achaejski tabor. ....162—177

Jedanaesto pjevanje. Agamemnon se odlikuje.

Agamemnon se odjene sjajnim oružjem, izvede vojsku u boj u rano jutro, a isto tako podje u boj i Hektor. Agamemnon se vrlo hrabro bori i poubija mnoge junake trojanske, dok i njega ne rani neprijateljsko koplje, te mu valja ostaviti bojište. Iza njega se hrabro bore Odyssej, Ajas i Diomed; ali Odyssej i Diomed odlaze takodje ranjeni k ladjam; Odysseja jedva spase Menelaj i Ajas, da ga živa ne ulove Trojanci. Paris ranivši Diomeda rani malo poslije i Machaona i Eurypyla. Nestor u svojim kolima odveze Machaona s bojišta i vozeći se brzo prodju mimo Achilleja, koji iz svoje ladje gleda. Achillej ne znajući pravo, tko se je to s Nestorom provezao, šalje Patrokla k Nestoru, da vidi. Nestor vidjevši Patrokla zaklinje ga, neka potakne Achilleja, da bi pomogao Achaej-

cima, ili neka se sam odjene u Achillejevo oružje te prileti u pomoć achaejskoj vojsci, koja već hoće sva da izgine. Vraćajući se Patroklo k Achilleju namjeri se na Eurypyla, koji se jedva vuče od rane; Patroklo povede Eurypyla u njegov čador i tu mu nastoji izvidati ranu. . . . . 178—200

Dvanaesto pjevanje. Boj oko zida.

Trojanci se sada približe achaejskoj zidini, ko je ima braniti ladje i pokušaju na kolima preskočiti jarak, što je stajao pred tom zidinom i tako doći k ladjam i zapaliti ih. Ali Trojanac Pulydamas odmah opazi, da je to vrlo mučan posao; zato svjetuje Trojance, neka sidju s kola i onako pokušaju. Kada Trojanci poslušaju Pulydamasa, nastane opet borba, a tada se pokaže Trojancima nepovoljan znak: orao nosi u zraku zmiju, ali ga ona ugrize i on ju u tinji čas izpusti te zmija padne upravo pred Trojance. Taj znak tumači Pulydamas na trojansku nesreću, ali Hektor pobija njegovo tumačenje i potiče Trojance na uztrajan boj. Od trojanskih se junaka osobito odlikuje Sarpedon, kojemu podje za rukom srušiti predprsje na zidu; ali Achaejci se jednako bore hrabro, sve dok Hektor velikim kamenom ne probije vrata na zidu. 201—213

Trinaesto pjevanje. Boj kod ladja.

Tada bi grdno nastradali Achaejci, kako su ih Trojanci stali sjeći, ali bog Posidon žaleći Achaejce potakne u prilici Kalchasa oba Ajasa i druge junake, neka se opru neprijatelju. Ti se junaci doista hrabro stanu boriti i podje im za rukom suzbiti Hektora, da ne zapali ladje. Od svih se achaejskih junaka najviše odlikuje Idomenej, koji sa svojim subojnikom Merionom ubije njekoliko trojanskih junaka, a druge rani. Hektor se još jednoč junački upne (po nagovoru Pulydamasa) i s mnogim Trojancima iznovice navali. Bitka se zarodi ljuta, obje vojske gromko viču. . . . . 214—236

Četrnaesto pjevanje. Zeus prevaren.

Nestor izlazi iz čadora, u kojem je vidao Machaona i sastane se s junacima Agamemnonom, Odyssejem i Diomedom, koji su izišli, premda su ranjeni, vidjeti boj. Kad oni vide, da Trojanci vrlo napreduju i potiskuju Achaejce, onda se Agamemnon razžalosti i izriče svoje mnijenje, da bi najbolje bilo, kad bi čitava vojska pobjegla od Troje. S njim se nikako ne slažu junaci, koji su uz njega, i vele, da se treba ljudski boriti i poticati vojsku na uztrajnost. — Boginja Hera želeći odvratiti Zeusov pogled od bojišta i tim osloboditi Achaejce od trojanske pretege, podje na idsku goru i zamami Zeusa, koji se poda ljubavi i sladko usne; a za to vrijeme Posidon obodri Achaejce i oni se opet ohrabre; osobito se odlikuje sin Telamonov Ajas, koji velikim kamenom pogodi Hektora, te se Hektor obeznani i njegovi ga iznesu iz boja. Pošto Trojanci

STRANA

ostanu bez Hektora, bude lakše Achaejcima odvratiti ih od ladja. A to se i sbude. ....237—251

Petnaesto pjevanje. Uzmicanje od ladja.

Kada se Zeus probudi, vidi, gdje su Achaejci osilili i tjeraju pred sobom Trojance. To ga vrlo razljuti i oštro izgrdi Heru te joj zapovjedi, neka ide pozvati Apollona i Iridu. Hera otidje na Olymp, gdje nadje bogove sakupljene, i pošalje Iridu i Apollona k Zeusu na Idu. Kad oni k njemu dodju, odpravi ih on na bojište: — Iridu, da Posidonu javi, neka se odmah ukloni i ne pomaže dulje Achaejcima, a Apollona, da Hektora ozdravi od njegove rane te ga na novo ojunači, da povede Trojance u boj. To učine odmah Irida i Apollon te Hektor, vodjen Apollonom, poleti opet u boj i poubija mnoge Achaejce, a ostali se razbježe što od njega, što od Aegide Apollonove, i dodju natrag do ladja. Sad već Trojanci hoće da zapale ladje, ali Ajas, sin Telamonov, jedini odbija silu dušmansku i ubije dvanaest Trojanaca, koji su se približili s ognjem. .....252—272

Šestnaesto pjevanje. Pjesma o Patroklu.

Videći tu nevolju achaejsku Patroklo izmoli u Achilleja, da ga pusti pomoći Achaejcima; Achillej ga pusti davši mu svoje oružje i pridruživši s njim Myrmidonce, ali mu veli, čim Trojance odtjera od ladja, neka se vrati. Kada Trojanci vide Patrokla u oružju Achillejevom s Myrmidoncima, pomisle, da je to glavom Achillej i vrlo se preplaše, a Patroklo sa svojom četom udari junački i raztjera Trojance i ubije Sarpedona, lykijskoga vojvodu, a onda poleti prema gradu i pokuša uzpeti se na zidove, ali ga bog Apollon odrine. Isti taj bog nagovori Hektora, neka dočeka Patrokla; Hektor posluša, a Patroklo ubije Hektorova subojnika Kebriona i još gdjekoje junake, dok napokon Apollon ne oduzme svu snagu Patroklu, te Euphorbo njega rani, a Hektor na mrtvo ubi. ..... 273—296

Sedamnaesto pjevanje. Menelaj se odlikuje.

Euphorbo hoće skinuti oružje s Patrokla, ali njega ubije Menelaj; Hektoru podje za rukom skinuti to oružje, nego kad se pokaže sin Telamonov Ajas, ukloni se Hektor, ali ga sbog toga izgrdi Glauko, te se on s mnogo drugih junaka vrati, da otme tijelo Patroklovo, koje brane najbolji junaci achaejski. Sada nastane preljuta borba: Trojanci hoće ugrabiti tijelo, a Achaejci brane; to traje dosta dugo. Kad već Achaejci hoće da uzmaknu, pošalje Menelaj Antiloka k Achilleju, neka mu javi, da je Patroklo mrtav, a sam s Merionom digne Patrokla i sretno ga nose, jer ih brane ostragu oba Ajasa od strijela trojanskih. .....297—317

Osamnaesto pjevanje. Hephaest gradi štit.

Čuvši Achillej za smrt Patroklovu udari u groznu tužnjavu, koja prodre u more k Thetidi, te ona puna brige i žalosti

dodje k svome sinu i veli mu, neka ne izidje u boj osvetiti se Hektoru, nego neka pričeka do sutra dan, pa će mu ona donesti novo oružje, što će mu ga načiniti Hephaest. Thetida ode na Olymp moliti Hephaesta, a Trojanci se još jednoč zalete, da otmu tijelo Patroklovo od one dvojice, koji ga nose; oni bi ga i oteli, ali iznenada opaze Achilleja, koji se je bez oružja pokazao pri jarku; tada od velikoga straha uzmaknu Trojanci, a Achaejci donesu mrtvo tijelo k Achilleju. Već se unoćalo. Pulydamas svjetuje Trojance, neka se povuku u grad preko noći, ali Hektor ni narod ne će tako da učine. Myrmidonci oplakuju Patrokla. Hephaest na Olympu drage volje načini Achilleju oružje sjetivši se, što mu je sve dobra učinila mati njegova Thetida.....318—334

Devetnaesto pjevanje. Achillej se odljuti.

U rano jutro donese Thetida svojemu sinu novo oružje, a on sakupi tada Achaejce u skupštinu i tu im izjavi, da se više ne srdi na Agamemnona i da je željan umah zaći u boj. U toj skupštini priznaje Agamemnon svoju pogrješku i nudi Achilleju darove, koje mu je već obećao dati, kadno je poslao k njemu Ajasa, Odysseja i Phoenixa. Ali Achillej ne mari mnogo za darove, nego hoće umah boja; Odyssej ga jedva uputi, da to ne može odmah biti, jer vojska valja prije da ruča, a ne da gladna ide u borbu. Agamemnon pošalje po darove, i kad ih već donesu momci, primi ih Achillej i daje ih odpremiti u svoj čador. Osim darova vraća Agamemnon Achilleju i Briseidu, koja opazivši mrtva Patrokla, stane ga oplakivati. Druga vojska ruča, ali Achillej ne će da jede, dok ne osveti druga; da ne bi oslabio, okrijepi ga Athena. Kad se već on uzpne na bojna kola, proriče mu ljudskim glasom njegov konj Xantho, da ga do mala čeka smrt. .....335—346

Dvadeseto pjevanje. Borba bogova.

Zeus dozvoljava bozima poći na bojište, da pomažu kojoj vojsci koji hoće, samo da se tako oslabi velika sila Achilleja, koji bi mogao preko sudbine razoriti Troju. Bogovi poslušaju Zeusa i sidju s Olympa, a u slavu njihova dolaženja na zemlju grmi nebo i zemlja se trese. Na stranu achaejsku stupe bogovi: Posidon, Hermija, Hephaest, Hera i Athena, a na trojansku: Arej, Apollon, Artemida, Leta, Xantho, Aphrodita. — Aeneja, potaknut Apollonom, izidje Achilleju nasuprot, da se s njim bori, ali ga brzo predobije Achillej i ubio bi ga, da Aeneju ne izbavi Posidon. Tad se okrene Achillej, da ubija druge Trojance, i izmedju ostalih padne od njegove ruke sin Priamov Polydor. Hoteći brata si osvetiti Hektor izidje pred Achilleja, ali i njega bi do brza svladao Achillej, da ga ne izbavi Apollon obavivši ga maglom. Tada uzme Achillej nemilo sjeći Trojance i tjerati ih prema njihovu gradu. .....347—360

STRANA

Dvadeset prvo pjevanje. Bitka uz rijeku.
Trojanci se bježeći pred Achillejem razdvoje: jedni nagnu prema gradu, a drugi prema rijeci Skamandru, i od tih se množtvo utopi u vodi; Achillej ulovi dvanaest živih Trojanaca te ih odredi za posmrtnu žrtvu u čast Patroklu, a sina Priamova Lykaona i paeonskoga vojvodu Asteropaeja ubije. Bog se rijeke Skamandra (Xantha) ljuti na Achilleja, što goni u njegovu vodu Trojance, da se utapaju, te opominje Achilleja, neka to prestane činiti; a kad Achillej ne će da posluša, razlije bog svoju vodu te njom stigne Achilleja i u malo da ga ne progutaju valovi; ali se u tom času smiluje na junaka Hephaest i svojim ognjem uplaši vodenoga boga, koji mora uzmaći. Tada se i drugi bogovi stanu medju sobom boriti, a zasitiv se borbe vrate se na Olymp. Achillej ne prestaje tjerati Trojance, a tada se Apollon (koji nije pošao na Olymp), pretvori u Antenorova sina Agenora i dodje Achilleju na dohvat; Achillej goni nazovi-Antenora dosta dugo, a dotle imadu Trojanci priliku umaći Achilleju i sretno se spasiti u grad. . . . . 361—377

Dvadeset drugo pjevanje. Smrt Hektorova.
Jedini Hektor ima srdca dočekati Achilleja, koji se vraća natrag uvidjevši, da ono, koga je gonio, nije bio Agenor, nego Apollon. Otac i mati sa zidina trojanskih viču Hektora, neka se zakloni u grad, ali junaku ne može to podnijeti ponos. U to se približi Achillej, a Hektor vidjevši iz blizine Achilleja prepadne se i udari u bijeg, a Achillej za njim. Budući da je Hektoru sudjeno taj dan poginuti, pretvori se Athena u njegova brata Dejphoba i nagovori ga, neka prestane trčati i neka se ogleda s Achillejem. Oba se junaka sukobe i stanu se nositi po polju bojnom, dok napokon ne svlada Achillej i ne ubije Hektora; onda ga priveže za kola tako, da glava dira zemlju i tako ga stane voziti k ladjama. Gledajući to Trojanci ljuto jauču, a najviše junakov otac, mati i žena. 378—391

Dvadeset treće pjevanje. Borbe u slavu Patrokla.
Myrmidonci plaču opet s Achillejem Patrokla; iza toga pogosti Achillej Myrmidonce. U noći se ukaže u snu Achilleju duša Patroklova i traži, da ga dostojno sahrani. Sutradan dovezu Achaejci silu drva, načine lomaču i metnu na nju tijelo Patroklovo; Achillej pored drugih žrtava posmica dvanaest Trojanaca i njihova tjelesa baci na lomaču, neka izgore skupa s Patroklom. Drugi dan pokupe kosti Patroklove i metnu ih u žaru, a načine i grob. Zatim iznese Achillej lijepe darove iz svoga čadora, da nadari one, koji se budu borili i natjecali u čast Patrokla. Natječu se sami glavni junaci. Za utrkivanje na kolima dobiju darove: Diomed, Antilok, Menelaj, Merion i Eumel; za borbu na pesnice: Epej i Euryal; za

STRANA

rvanje: Ajas, sin Telamonov i Odyssej; za nadtrkivanje Odyssej i Ajas, sin Oilejev; za rvanje na oružje: Diomed i Ajas, sin Telamonov; za bacanje diska: Polypoet; za strijeljanje: Merion i Teukar; za bacanje koplja: Agamemnon i Merion. 392—416

Dvadeset četvrto pjevanje. Odkup Hektora.

Achillej još njekoliko dana žali Patrokla i svako jutro nateže tijelo Hektorovo oko mogile Patroklove. Kada to već dodija bozima, pošalje Zeus Thetidu k Achilleju, neka mu kaže njegovu volju, da ima predati Priamu tijelo njegova sina Hektora; a isto tako pošalje i Iridu k Priamu, neka nosi ucjenu i podje k Achilleju izkupiti tijelo sinovo. Priam zaputi na kolima s glasnikom u tabor achaejski. Baš se unoćava. Kad izidje iz grada, dodje mu u susret bog Hermija te ga lijepo izprati kroz vojsku achaejsku, da ga nitko ne vidi. Došavši Priam u čador Achillejev moli junaka, da mu vrati tijelo i da primi darove. Achilleju se starac lagano umoli i dobije, što traži; za tim Achillej pogosti starca i starac u zoru ode natrag u grad s mrtvim tijelom. Trojanci tuže nad svojim junakom i dvanaesti ga dan izgore na lomači. Iza toga je dâća kod Priama. . . . . 417—438

Tumač riječi i imena . . . . . 439—446.

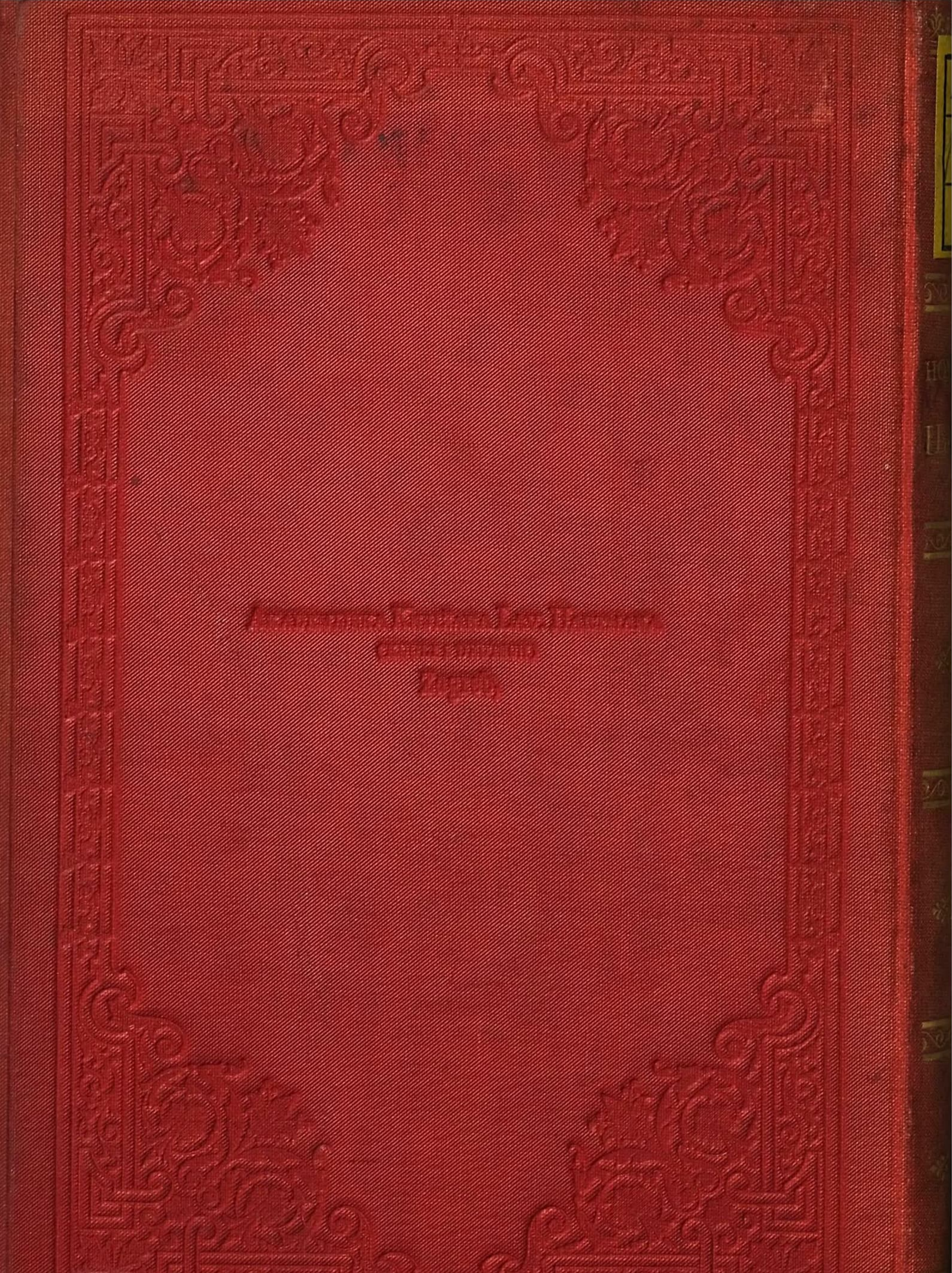

BSB Bayerische StaatsBibliothek
MDZ Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Homerus,

Homerova Iliada Preveo i tumač dodao Tomo Maretić

Zagreb 1883

A.gr.a. 1188
urn:nbn:de:bvb:12-bsb11536482-6